

๕๙๘.๕๔๕

๘ ๗๓๕๗

๘.๓

วิเคราะห์โครงสร้างของนิทานเรื่องสัตว์ภาคกลาง

19 S.ศ. 2539

ปริญญานิพนธ์

ของ

วิไลวรรณ วงษ์ฉาย

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา

ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกภาษาไทย

พฤษภาคม ๒๕๓๙

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

๘. ๖๒๗๖

คณะกรรมการการควบคุมและคณะกรรมการสอบ ได้พิจารณาปิดงานนิพนธ์ฉบับนี้แล้ว
เห็นสมควรรับเป็นเล่มหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษาามหาบัณฑิต
วิชาเอกภาษาไทย ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้

คณะกรรมการควบคุม

.....ประธาน
(อาจารย์ภิญโญ กองทอง)

.....กรรมการ
(รองศาสตราจารย์เสาวลักษณ์ อนันตสานต์)

คณะกรรมการสอบ

.....ประธาน
(อาจารย์ภิญโญ กองทอง)

.....กรรมการ
(รองศาสตราจารย์เสาวลักษณ์ อนันตสานต์)

.....กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม
(อาจารย์อุบลภา กาญจนหัต)

บัณฑิตวิทยาลัยอนุมัติให้รับปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ เป็นเล่มหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษาามหาบัณฑิต วิชาเอกภาษาไทย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

.....คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ดร.ศิริยุภา พูลสุวรรณ)

วันที่...๑...เดือน...พฤษภาคม...พ.ศ. ๒๕๕๑..

วิเคราะห์โครงสร้างของนิทานเรื่องสัตว์ภาคกลาง

บทคัดย่อ

ของ

วิไลวรรณ วงษ์นาย

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา

ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกภาษาไทย

พฤษภาคม 2539

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อวิเคราะห์โครงสร้างของนิทานเรื่องสัตว์ภาคกลาง และภาพสะท้อนสังคมจากนิทานเรื่องสัตว์ภาคกลาง โดยใช้ข้อมูลหัตถ์จากภาคผนวกของงานวิจัยเกี่ยวกับนิทานพื้นบ้านจากภาคกลาง ตั้งแต่ พ.ศ.2517 - 2530 จำนวน 136 เรื่อง

ผลของการวิเคราะห์โครงสร้างของนิทานเรื่องสัตว์ภาคกลาง พบว่าโครงสร้างของนิทานเรื่องสัตว์ทั้ง 4 กลุ่มชาติพันธุ์ คือ ไทยภาคกลาง ไทยกะเหรี่ยง ไทยรามัญ และไทยทรงดำ มีการลำดับเหตุการณ์ที่คล้ายคลึงกัน อาจกล่าวว่าเป็นโครงสร้างของนิทาน 6 แบบ โครงสร้างเหล่านี้สะท้อนให้เห็นสภาพสังคมภาคกลางว่าเป็นสังคมที่ให้ความอนุเคราะห์ และชื่นชมคนที่มีความรู้และสติปัญญา ด้านสังคมเครือญาติ พบว่าลูกคนสุดท้ายต้องเป็นคนที่กตัญญูต่อพ่อแม่ ด้านความเชื่อ พบว่ามีความเชื่อเรื่องกรรม ด้านจริยธรรม กล่าวถึงผลดีที่ได้รับจากการปฏิบัติตนตามพฤติกรรมและจริยธรรมตามเกณฑ์ของสังคม และผลเสียที่ได้รับจากการปฏิบัติตนผิดจากพฤติกรรมและจริยธรรมตามเกณฑ์ของสังคม ซึ่งเป็นการปลูกฝังจริยธรรมให้กับคนในสังคม

AN ANALYSIS OF STRUCTURES OF ANIMAL TALES IN
THE CENTRAL REGION OF THAILAND

AN ABSTRACT

BY

WILAIWAN WONGCHAI

Presented in Partial fulfillment of the requirements for the
Master of Education degree in Thai
at Srinakharinwirot University
May 1996

The purposes of this study were to analyze the structures of animal tales in the central region of Thailand and reflection of social organizations by secondary resources from appendices of the study of the folk tales in the central region from 1974 - 1987. The total number of animal tales gathered was 136.

The results of the analysis were as follows : The structures of animal tales were classified into 4 groups of nationality. The first is Thais in the central region, the second is Kra Rieng, the third is Thai Raman and the fourth is Thai song Dam. Similar events showed that the structures of tales have 6 patterns. The reflection of society in the central region showed that the people were helpful and liked the intelligent person. The social organization showed that the people believed in the principles of Kamma. The ethics aspect showed that the people got the good results from the behaviors and the ethics in accordance with social laws.

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ.....	1
ภูมิหลัง.....	1
ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า.....	3
ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า.....	3
ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า.....	4
ข้อตกลงเบื้องต้น.....	12
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	12
วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า.....	13
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาค้นคว้า.....	14
2 วิเคราะห์โครงสร้างของนิทานเรื่องสัตว์ภาคกลาง.....	20
การกำหนดตัวอักษรแทนค่าเหตุการณ์.....	20
โครงสร้างของนิทานเรื่องสัตว์ภาคกลาง.....	22
โครงสร้างของนิทานเรื่องสัตว์ของไทยภาคกลาง.....	22
โครงสร้างของนิทานเรื่องสัตว์ของไทยกะเหรี่ยง.....	38
โครงสร้างของนิทานเรื่องสัตว์ของไทยรามัญ.....	45
โครงสร้างของนิทานเรื่องสัตว์ของไทยทรงดำ.....	49
ลักษณะร่วมของโครงสร้างของนิทานเรื่องสัตว์ภาคกลาง.....	50

3 วิเคราะห์ภาพสะท้อนสังคมภาคกลางจากโครงสร้างของนิทานเรื่องสัตว์

ภาคกลาง	55
สภาพท้องถิ่นที่ปรากฏในนิทาน.....	55
วิถีชีวิตของคนในสังคม.....	59
ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในสังคม.....	67
ความขัดแย้งระหว่างบุคคลในสังคม.....	70
สังคมเครือญาติ.....	77
ความสัมพันธ์ระหว่างแม่กับลูก.....	77
ความสัมพันธ์ระหว่างสามีกับภรรยา.....	78
ความสัมพันธ์ระหว่างพ่อเลี้ยงกับลูกเลี้ยง.....	78
ความเชื่อ.....	79
พฤติกรรมและจริยธรรมของคนในสังคม.....	81
การพูดที่เหมาะสมกับกาลเทศะ.....	82
ความสามัคคี.....	83
ความรอบคอบ.....	84
ความทะเยอทะยานและความใฝ่สูง.....	86
ความโลภ.....	87
ความขยันหมั่นเพียร.....	88
ความกตัญญู.....	89
การเชื่อฟังผู้อาวุโส.....	90
ความซื่อสัตย์.....	91
การเลียนแบบ.....	91

การอดแก่ง.....	91
ความรับผิดชอบ.....	92
ความสะอาด.....	92
 4 อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	 94
ผลการวิจัย.....	95
อภิปรายผล.....	101
ข้อเสนอแนะ.....	103
บรรณานุกรม.....	104
ภาคผนวก.....	108
ประวัติย่อผู้วิจัย.....	386

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยความช่วยเหลือจากบุคคลหลายฝ่าย ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ อาจารย์ภิญโญ กองทอง และ รศ.เสาวลักษณ์ อนันตศานต์ ผู้ควบคุมการทำปริญญานิพนธ์ที่ได้กรุณาช่วยเหลือ แนะนำ แก้ไขข้อบกพร่อง ด้วยความเอาใจใส่อย่างดียิ่ง และขอกราบขอบพระคุณอาจารย์อุษณา กาญจนทัต ที่กรุณารับเป็นกรรมการสอบเพิ่มเติม และกราบขอบพระคุณคณาจารย์ทุกท่านที่ได้ประสิทธิ์ประสาทความรู้ให้กับผู้วิจัย

ขอกราบขอบพระคุณอาจารย์ Jean- Washington อาจารย์ประจำสถาบันภาษา AUA ที่กรุณาตรวจและแก้ไขบทความภาษาอังกฤษ

ขอขอบคุณ อาจารย์สุจิตรา พรหมรักษ์ อาจารย์โสภา สุภชัย อาจารย์นันทา เขาวินธุ์ อาจารย์สายหยุด สวนเมือง อาจารย์ปราณี รอดแดง อาจารย์จุฑามาศ พูลฤทธิ์ อาจารย์มิ่งคล แก้วเกษการ อาจารย์สุปราณี สูงวัง อาจารย์ปราณี สมรรถไท และอาจารย์อัญญา เขมะลิลิต

เหนือสิ่งอื่นใด ขอกราบขอบพระคุณ บิดา มารดา ที่เป็นแรงบันดาลใจให้ผู้วิจัยประสบความสำเร็จในครั้งนี้

วิไลวรรณ วงษ์ฉาย

บทที่ 1

บทนำ

การเล่านิทานเป็นกิจกรรมที่มีอยู่ในทุกสังคม ซึ่งในการเล่านิทานแต่ละครั้งนั้น ทั้งผู้เล่าและผู้ฟังจะมีจุดมุ่งหมายเพื่อความบันเทิงเป็นสำคัญ นอกเหนือจากการถ่ายทอดเรื่องราวทางสังคมและวัฒนธรรม ความบันเทิงจากการเล่านิทานจะเกิดจากลีลาการเล่าและตัวเนื้อเรื่องของนิทาน ซึ่งผู้เล่าจะเรียงลำดับเหตุการณ์ในเนื้อหาของนิทานอย่างเป็นระเบียบและเหมาะสม เหตุการณ์บางเหตุการณ์อาจเป็นประสบการณ์ที่เคยเกิดขึ้นกับผู้เล่าหรือผู้ฟังเอง หรือเป็นประสบการณ์ร่วมของกลุ่มชนก็ได้ ดังนั้นทั้งผู้เล่าและผู้ฟังจึงมีความคุ้นเคยกับเนื้อเรื่องของนิทานมากน้อยแตกต่างกันไป แม้นิทานเรื่องที่เล่าจะแพร่กระจายมาจากสังคมอื่น ผู้เล่ามักลวิธปรับเปลี่ยนให้เนื้อหาสอดคล้องกับกลุ่มชนของตนเพื่อให้ผู้ฟังคุ้นเคย นิทานของแต่ละสังคมจึงเป็นสิ่งที่แสดงถึงประสบการณ์ร่วมของกลุ่มชนในสังคมที่มีรากฐานมาจากที่เดียวกัน มีความเชื่อที่เหมือนกัน ใช้ภาษาเดียวกัน ผู้ฟังจึงต้องการฟังนิทานที่มีเหตุการณ์ซ้ำ ๆ กัน เพียงแต่รายละเอียดของเหตุการณ์นั้นอาจจะต่างกันไป สิ่งเหล่านี้จึงทำให้เกิดเป็นโครงสร้างของนิทานที่เป็นแบบแผนขึ้น เหตุการณ์ต่าง ๆ ในเนื้อหาของนิทานที่มีการเรียงลำดับอย่างเป็นระเบียบนี้ เมื่อไปปรากฏในกลุ่มชนอื่น ก็อาจมีการเพิ่มเติมหรือตัดบางเหตุการณ์ออกเพื่อให้สอดคล้องกับกลุ่มชนนั้น ๆ อย่างไรก็ตามเหตุการณ์สำคัญ ซึ่งเป็นลักษณะเด่นของนิทานจะยังคงอยู่ เรียกว่า "อนุภาค" ของนิทานเรื่องนั้น

เหตุการณ์แต่ละเหตุการณ์ที่มาประกอบเป็นโครงสร้างของนิทาน มีความสัมพันธ์กับกลุ่มชนที่นิทานเรื่องนั้นปรากฏอยู่ จึงกล่าวได้ว่า โครงสร้างของนิทานมีความสัมพันธ์กับสังคมนั่นเอง การวิเคราะห์โครงสร้างของนิทานจึงทำให้เข้าใจวัฒนธรรมและสภาพสังคม ตลอดจนสามารถพิจารณาบทบาทของนิทานในแง่ของการสะท้อนสังคมได้ การวิเคราะห์โครงสร้างของนิทานเป็นการมุ่งศึกษา "ตัวบท" ของนิทาน และจะทำให้เห็นภาพรวมของสังคมหรือกลุ่มชนผู้เป็นเจ้าของนิทานด้วย ทั้งนี้เพราะในการวิเคราะห์โครงสร้างของนิทานจะต้องวิเคราะห์

ให้เห็นว่านิทานของกลุ่มชนนั้นมีเนื้อหาอันเกี่ยวเนื่องกับเรื่องอะไร สะท้อนให้เห็นวัฒนธรรมของกลุ่มชนนั้นในแง่ใด การวิเคราะห์โครงสร้างจึงต้องนำนิทานทั้งกลุ่ม (Collection) มาวิเคราะห์ สมมติว่าจะศึกษานิทานมุขตลก ก็นำนิทานมุขตลกทุกเรื่องในสังคมนั้นมาศึกษา เพื่อหาความถี่ หรือจุดรวมในแง่ของแนวคิดร่วม (Common Theme) ของเรื่องที่เสนอซ้ำแล้วซ้ำอีก เพื่อจะดูอนุภาคที่ซ้ำ ๆ กัน เรื่องแบบไหนที่ปรากฏบ่อย ตัวละครแบบไหนปรากฏบ่อย ๆ เพื่อจะได้ทราบว่ามีนิทานประเภทนั้นพยายามสื่ออะไร แล้วพยายามโยงให้เข้ากับบริบททางสังคม ก็จะให้เห็นโครงสร้างที่ซ่อนอยู่ข้างล่าง (Deep Structure) ได้ โครงสร้างที่ซ่อนอยู่นี้ อาจเป็นระบบของสังคม วัฒนธรรม ความเชื่อที่กำหนดวิถีชีวิต ความขัดแย้งของมนุษย์ กับอำนาจศักดิ์สิทธิ์ หรือจิตไร้สำนึกร่วมของกลุ่มชนที่ตกทอดมาแต่อดีตก็ได้ การศึกษาโครงสร้างของนิทาน จึงทำให้เห็นถึงความสัมพันธ์ที่แท้จริงระหว่างนิทานกับสังคมและวัฒนธรรมของกลุ่มชนนั้น (ศิริพร วิตะฐาน. 2534 : 9 - 10)

ผู้วิจัยมีความเห็นว่า การวิเคราะห์โครงสร้างของนิทานพื้นบ้านจะทำให้เราเข้าใจสังคมดีขึ้น จึงสนใจที่จะนำนิทานเรื่องสัตว์ภาคกลางมาวิเคราะห์ในเชิงโครงสร้าง ทั้งนี้เพราะผู้วิจัยเห็นว่าสัตว์ที่กล่าวถึงในนิทานพื้นบ้านแต่ละท้องถิ่น มักจะเป็นสัตว์ที่มีอยู่ในท้องถิ่นนั้น เช่น สุนัข แมว ลิง กระต่าย จระเข้ แต่สัตว์ในนิทานบางเรื่องก็เป็นสัตว์ที่เกิดจากจินตนาการ ซึ่งลักษณะของสัตว์ในจินตนาการก็เกิดจากการที่ผู้เล่านิทานสังเกตลักษณะของสัตว์ในท้องถิ่นอย่างละเอียด แล้วนำไปสร้างจินตนาการเกี่ยวโยงกับลักษณะบางอย่างของมนุษย์ สัตว์ที่เป็นตัวละครในนิทานทั้งที่เป็นจริงและในจินตนาการล้วนสะท้อนให้เห็นบุคลิกภาพและพฤติกรรมของมนุษย์ในสังคมนั้นเอง ทั้งนี้เพราะชีวิตของมนุษย์ผูกพันกับสัตว์ทั้งในด้านการผลิต วัฒนธรรม และนิทานบางเรื่องก็มักใช้เป็นอุทาหรณ์สอนคนในสังคมด้วย การวิเคราะห์โครงสร้างของนิทานเรื่องสัตว์ภาคกลางจะทำให้ทราบถึงวัฒนธรรมและสภาพสังคมภาคกลางได้เป็นอย่างดี

เหตุที่ผู้วิจัยเลือกศึกษาท้องถิ่นภาคกลาง เนื่องจากภาคกลางเป็นท้องถิ่นที่เป็นที่ราบลุ่มและมีแม่น้ำหลายสายไหลผ่าน เช่น แม่น้ำเจ้าพระยา แม่น้ำท่าจีน แม่น้ำบางปะกง

แม่น้ำแม่กลอง ท้องถิ่นภาคกลางจึงเหมาะกับการทำการเกษตรและการตั้งถิ่นฐานของกลุ่มชน
 ดั้งนี้ภาคกลางจึงเป็นแหล่งกำเนิดของอารยธรรม ซึ่งนิทานก็เป็นผลผลิตจากอารยธรรม
 นั้นเอง นอกจากนี้นิทานยังมีการรับและการถ่ายทอดกัน จึงทำให้มีการผสมผสานกันเป็น
 นิทานของท้องถิ่นภาคกลางออกมา กอปรกับผู้วิจัยเป็นคนท้องถิ่นภาคกลางจึงเข้าใจสังคม
 ภาคกลางเป็นอย่างดี ผู้วิจัยจึงเลือกนิทานเรื่องสัตว์ในกลุ่มนิทานพื้นบ้านภาคกลางมาศึกษา

ด้วยเหตุผลดังกล่าวผู้วิจัยจึงสนใจที่จะนำแนวคิดในการวิเคราะห์นิทานเชิงโครงสร้าง
 มาวิเคราะห์นิทานเรื่องสัตว์ภาคกลาง และวิเคราะห์ภาพสะท้อนสังคมภาคกลางที่ปรากฏใน
 โครงสร้างนิทานเรื่องสัตว์ภาคกลางด้วย

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อวิเคราะห์โครงสร้างของนิทานเรื่องสัตว์ภาคกลาง
2. เพื่อวิเคราะห์ภาพสะท้อนสังคมภาคกลางจากโครงสร้างของนิทานเรื่องสัตว์

ภาคกลาง

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

ผลการวิจัยจะทำให้ได้ข้อสรุปทางคติชนวิทยาเกี่ยวกับการลำดับเหตุการณ์อันเป็น
 โครงสร้างที่แน่นอนของนิทานเรื่องสัตว์ภาคกลาง ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาเปรียบเทียบกับ
 ท้องถิ่นอื่นต่อไป และจะทำให้เข้าใจบทบาทของนิทานในแง่ของการสะท้อนความสัมพันธ์
 ระหว่างนิทานเรื่องสัตว์กับวิถีชีวิต วัฒนธรรมและสภาพสังคมของคนไทยภาคกลาง

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้จะรวบรวมข้อมูลนิทานเรื่องสัตว์ภาคกลางของประเทศไทยซึ่งปรากฏในรูปข้อมูลหัตถภูมิ โดยใช้ข้อมูลจากภาคผนวกของงานวิจัยเกี่ยวกับนิทานพื้นบ้านภาคกลางตั้งแต่ พ.ศ. 2517 - 2530 จำนวน 136 เรื่อง จากงานวิจัยต่อไปนี้

1. จันทร์ศรี สุปัญญกร วรณกรรมไทยรามัญจากตำบลทรงคะนอง อำเภอพระประแดง

จังหวัดสมุทรปราการ 2517

จำนวน 2 เรื่อง

1. ความทะเยอทะยาน
2. นกกระจาบ

2. สุริยา คงประเสริฐ วรณกรรมไทยรามัญ ตำบลคลองตากค อำเภอโพธาราม

จังหวัดราชบุรี 2522

จำนวน 7 เรื่อง

1. สันดานสุนัข
2. กินสินบนต้องเกิดเป็นสุนัขป่า
3. เชื้อเขาคดตัวเองต้องตาย
4. กากินลม
5. เสือจำศีล
6. เต่ากับนกเป็ดน้ำ
7. กระต่ายไม่มีหางจระเข้ไม่มีลิ้น

3. ทศนีย์ ทานตวณิธ การศึกษาและรวบรวมวรรณกรรมพื้นบ้านภาคตะวันออกเฉียง

(ระยะต้น) 2522

จำนวน 4 เรื่อง

1. เรื่องของพระ

2. นกอินทรี ข้างเฟือก กับนกไก้

3. เรื่องนกกระยาง

4. ยายกับลิง

4. ทศนิษฐ์ ทานตวณิษ การศึกษาและรวบรวมวรรณกรรมพื้นบ้านภาคตะวันออก

(ระยะที่ 2) รวบรวมจากตำบลตาขัน อำเภอบ้านค่ายและตำบลบ้านแพ อำเภอมือง

จังหวัดระยอง 2523

จำนวน 9 เรื่อง

1. คำสาปของพระอินทร์

2. งูเหลือม

3. หมากับแมว

4. ทำไมเสือจึงมีลาย

5. ทำไมจระเข้ไม่มีลิ้น

6. เหตุที่กามีขนดำ

7. ลิงกับเต่า

8. นกกานนกแก

9. นกรอยไถกับนกเหยี่ยว

5. วีระวัชร ปิ่นเขียน รวบรวมของชาวจอมบึง จังหวัดราชบุรี 2525

จำนวน 5 เรื่อง

1. กาขาว

2. ลิงขาว

3. เทวดากับเสือ

4. กระต่ายกับเสือและไก่

5. กระต่ายกับเต่าและหอยโข่ง

6. วีระวัชร ปิ่นเขียน วรรณกรรมกะเหรี่ยงจากตำบลสวนผึ้ง ถึงอำเภอสวนผึ้ง

จังหวัดราชบุรี 2525

จำนวน 13 เรื่อง

1. เจ้ากิ่งก่า
2. ปลาซ่อน
3. ปลาไหลเผือก
4. พญากาเผือก
5. อีเหิน
6. ตาแก่กับยายแก่
7. คายายกับพระยาลิง
8. แม่หมาดำ
9. ลูกสาวพระยาช้างเผือก
10. เขี้ยวขวัญข้าว
11. เจ้ากระเจงน้อย
12. นาทอง
13. เด็กไม้เอาการ

7. ชนิศา พันธุสาร วรรณกรรมไทยรามัญ ตำบลบางขันหมาก อำเภอเมือง

จังหวัดลพบุรี 2526

จำนวน 4 เรื่อง

1. ใช้ปากให้เป็นประโยชน์
2. เสือและคางคก
3. เบียด เต่า และเสือ สามสหาย
4. ลิงกับเต่า

8. อนงค์นาถ เจือจันอัด และศศิจันทร์ กมลศิริ วรรณกรรมพื้นบ้านจากอำเภอเมือง
จังหวัดสมุทรสงคราม 2527

จำนวน 2 เรื่อง

1. กากับนกยูง
2. ตากับยาย

9. วารุณี ศิริวัฒนา และนภาพร อังวรัชชีกุล วรรณกรรมท้องถิ่น อำเภอท่าม่วง
อำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี และอำเภอสองพี่น้อง อำเภอเมือง จังหวัดสุพรรณบุรี 2527

จำนวน 1 เรื่อง

1. แข่งตีแข่งเด่น

10. ลินดา วิชาดากุล วรรณกรรมท้องถิ่นหมู่บ้านดากแดด หมู่บ้านบ้านใหม่ ตำบลคูบัว
และหมู่ที่ 1 ตำบลบ้านไร่ จังหวัดราชบุรี 2527

จำนวน 2 เรื่อง

1. สุนัขสองแม่ลูกเดินทาง
2. ดาวลูกไก่

11. ขวัญรัตน์ สุนทรธรรม และสุนันท์ พวงพุ่ม การเก็บรวบรวมนิทานและ
เพลงพื้นบ้าน ตำบลโรงหีบ อำเภอบางคนที จังหวัดสมุทรสงคราม 2528

จำนวน 2 เรื่อง

1. สัตว์ศักดิ์สิทธิ์
2. ช้างกับลิง

12. วิภา กงกะนันทน์ นิทานพื้นบ้านของกะเหรี่ยงจอมบึงกับเขมรราชบุรี
(รวบรวมและเปรียบเทียบ) 2528

จำนวน 23 เรื่อง

1. กระต่ายกับตะเข้

2. กระต่ายกับหอยโข่ง (นายบุญเลิศ พันทิมดวง)
3. กระต่ายเจ้าอุบาย (นางวัด พันทิมดวง)
4. กระต่ายหางค้วน
5. กระรอกกับเต่า
6. งูเหลือมคายพิษ (นางเจียน ภูมิทิพย์)
7. งูเหลือมคายพิษ (นางสุภาพ ศรีสมุทรนาค)
8. นกกระยางเจ้าเล่ห์
9. สามเกลอ
10. กระต่ายกับหอยโข่ง (นางสุข สุขศิริ)
11. กระต่ายเจ้าอุบาย (นางวัด พันทิมดวง)
12. กระต่ายเจ้าปัญญา
13. ตาอินกับงูจงอาง
14. กระต่ายปัญญาไว
15. ท้าวแสนปม
16. พระยาจัตหัน
17. แม่โพสพ
18. วานรผู้ซื่อสัตย์
19. สัตว์สามสหาย
20. สามเกลอ
21. กบจำศีล
22. ความเพียรของพ่อแม่กระแต
23. แม่หนูสาว

13. วิเชียร เกษประทุม นิทานพื้นบ้านจังหวัดนครสวรรค์ 2528

จำนวน 32 เรื่อง

1. นกกระยางคอแตก
2. หมาทำไมไม่อยู่กับแมว
3. เต่าทำไมกระดุกออกนอกเนื้อได้
4. ประวัตินกกาเหว่า
5. ทำไมจะเข้าไม่มีลั่น
6. ทำไมควายจึงเกลียดสีเหลือง
7. งูเหลือมทำไมไม่มีพิษ
8. หมากับแมวทำไมทะเลาะกัน
9. งูเหลือมกะชาวนา
10. มนุษย์กับพระอินทร์
11. ประวัติความเป็นมาของช้าง
12. เสือทำไมถึงตัวลาย (นายสงค์ อุทยาน)
13. ประวัติชาติหมา
14. นกตะกุ่มทำไมหัวล้าน ลิงทำไมตูดดำ
15. ผมหอมลูกช้าง
16. ความกตัญญู
17. เขี้ยวลักเนื้อ
18. เต่าปากบอน
19. ควายต่างขี้โกง
20. ปลาตุกรบยักซ์
21. จะเข้ากับลิง

22. ช้างกับเสือ
23. เคียวร่อนเพราะปาก
24. บอกแล้วไม่ฟัง
25. ทำไมเสือหางยาว กวางหางสั้น
26. กระรอกเจาะมะพร้าว
27. ไข้อยู่กับไข้อย่าง
28. ไข้อยู่กับไข้อย่าง
29. ทำไมเสือจึงมีลาย ช้างถึงตาเล็ก
30. สี่เกลอ
31. แพะ เสือ ลิง
32. พระราชากับไก่

14. สุนันท์ อุดมเวช วรณกรรมไทยทรงดำ อำเภอเขาย้อย จังหวัดเพชรบุรี

2528

จำนวน 4 เรื่อง

1. เสือกับกระต่าย
2. ช้างกับมดแดง
3. หมากับแมว (นายบุตร จับใจ)
4. นกกระจอกกับนกอินทรี

15. จินดา เม่นประเสริฐ วิเคราะห์นิทานชาวบ้าน ตำบลคูย่ายหมี่ อำเภอสนามชัยเขต

จังหวัดฉะเชิงเทรา 2530

จำนวน 15 เรื่อง

1. นางพมหอม
2. นกกระจาบ

3. เจ้าพระยา
4. คางคกกับเสือ
5. กระต่ายกับตะแบ
6. พระพุทธเจ้ากับสัตว์ต่าง ๆ
7. ทำไมเสือจึงมีลาย
8. ทำไมเสือจึงมีลาย
9. โคนันทวิศาล
10. พุทธมีเงินมีทองพูดไม่ได้เสียขาวเสียของ
11. ความสามัคคี (นายสุดใจ วงศ์ษา)
12. นกกระสากับปูนา (นายขวัญ สิริวิทย)
13. ปลาเลือกนาย
14. หม่าเป็นหมา
15. ความประมาท

16. ทองสุข บุญธรรม สិทธิมนุษยชนจากนิทานพื้นบ้าน ตำบลชัยนาท อำเภอเมือง

ชัยนาท จังหวัดชัยนาท 2530

จำนวน 11 เรื่อง

1. กวางหางสั้น
2. ขโมยลักเสือ
3. งูเห่ามคายพิษ (นางเจียน พ่วงเพ)
4. เต่ามีกระดูกนอกเนื้อ
5. นกตะกรุมหัวล้าน
6. นกกระยางได้อาณาสมบัติ
7. มีแม่เป็นหมา
8. วัวกับสุนัข

ภาพสะท้อนสังคม หมายถึง สภาพของสังคมภาคกลางที่ปรากฏในนิทานเรื่องสัตว์
ได้แก่ สภาพความเป็นอยู่ ขนบธรรมเนียมประเพณีในท้องถิ่น วัฒนธรรม ค่านิยม ความเชื่อ

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

1. ศึกษาข้อมูลและเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับสภาพทั่วไปของภาคกลางและการ
วิเคราะห์นิทานเชิงโครงสร้าง
2. รวบรวมข้อมูลนิทานพื้นบ้านภาคกลางจากงานวิจัยและคัดเลือกเฉพาะนิทาน
เรื่องสัตว์มาศึกษา
3. วิเคราะห์ข้อมูลนิทานเรื่องสัตว์ในกลุ่มนิทานพื้นบ้านภาคกลาง ดังนี้
 - 3.1 วิเคราะห์โครงสร้างของนิทานเรื่องสัตว์
 - 3.1.1 จัดลำดับเหตุการณ์ของนิทานเรื่องสัตว์แต่ละเรื่อง
 - 3.1.2 กำหนดตัวอักษรแทนค่าเหตุการณ์
 - 3.1.3 นำตัวอักษรมาเรียงลำดับตามเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในเรื่อง
อันเป็นโครงสร้างของนิทานแต่ละเรื่อง
 - 3.1.4 จัดหมวดหมู่นิทานเรื่องสัตว์ของแต่ละกลุ่มชน โดยจัดหมวดหมู่
นิทานเรื่องสัตว์ที่มีโครงสร้างเหมือนกันหรือ ใกล้เคียงกันไว้ด้วยกัน เพื่อวิเคราะห์แนวคิดร่วม
ของนิทานเรื่องสัตว์แต่ละหมวดหมู่
 - 3.1.5 นำโครงสร้างของนิทานเรื่องสัตว์ของแต่ละกลุ่มชนมาเปรียบเทียบ
 - 3.2 วิเคราะห์ภาพสะท้อนสังคมภาคกลางจากโครงสร้างของนิทานเรื่องสัตว์
4. เสนอผลงานวิจัยแบบพรรณนาวิเคราะห์

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาค้นคว้า

ในการวิเคราะห์โครงสร้างนิทานเรื่องสัตว์ภาคกลาง ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ซึ่งจะขอนำมาแยกกล่าวเป็นเรื่อง ๆ ตามลำดับดังนี้

1. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษานิทานเรื่องสัตว์
2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการวิเคราะห์นิทานเชิงโครงสร้าง

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษานิทานเรื่องสัตว์

การศึกษานิทานเรื่องสัตว์นั้น ผู้ศึกษาย่อมจะต้องเข้าใจลักษณะนิทานเรื่องสัตว์เป็นอย่างดี เพื่อผู้ศึกษาจะได้คัดเลือกนิทานเรื่องสัตว์ที่จะนำมาศึกษาได้อย่างถูกต้อง โดยมีผู้ให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับนิทานเรื่องสัตว์ไว้ ดังนี้

ประคอง นิมมานเหมินท์ (2528 : 60 - 72) ได้แบ่งนิทานเรื่องสัตว์ตามเนื้อหาเป็น 3 ประเภท ดังนี้

1. นิทานที่แสดงนิสัยสันดานแท้จริงของสัตว์

นิทานประเภทนี้เป็น เรื่องที่มุ่งแสดงว่าแม้ว่าจะเปลี่ยนรูปลักษณะ แต่สัตว์ก็มักไม่ทิ้งสันดานเดิมของตน

2. นิทานเกี่ยวกับสัตว์โง่ สัตว์ฉลาดและสัตว์เจ้าเล่ห์

ในนิทานประเภทนี้ตัวละครที่เป็นสัตว์ฉลาดที่พบบ่อยได้แก่ลิงและกระต่าย สุนัขจิ้งจอกก็มีลักษณะฉลาดแต่เจ้าเล่ห์

3. นิทานเกี่ยวกับสัตว์ที่ดี

นิทานประเภทนี้เป็นนิทานเกี่ยวกับสัตว์ที่มีคุณความดี เช่น เป็นสัตว์กตัญญู หรือใจคอกว้างขวาง ชอบช่วยเหลือ นำสังเกตว่า เมื่อทำความดีแล้วกลับได้ผลร้ายตอบแทน

สุวรรณา เกรียงไกรเพ็ชร (2529 : 57) ได้กล่าวถึงนิทานเรื่องสัตว์ว่านิทานเรื่องสัตว์มักแสดงถึงความช่างสังเกตของผู้เล่าต่อสัตว์ต่าง ๆ ทั้งที่เป็นสัตว์เลี้ยงและสัตว์ป่า ทั้งในแง่รูปลักษณะและอุปนิสัยของสัตว์นั้น ๆ เช่น นิทานที่เกี่ยวกับควายในสังคมแถบเอเชีย อันเป็นสังคมเกษตรกรรม แสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ของสัตว์ประเภทนี้กับวิถีชีวิตของคนในชุมชนที่เป็นเจ้าของนิทาน ในชุมชนอินเดียแดงในอเมริกาเหนือ นิทานเรื่องควายป่ามักแสดง ความสัมพันธ์กับพิธีกรรมขอฝน อันเกี่ยวเนื่องกับลักษณะนิสัยของควายที่ชอบน้ำและโคลน การศึกษานิทานเรื่องสัตว์อาจจะช่วยให้เข้าใจระบบความเชื่อและพิธีกรรมของชุมชนแต่ละแห่งได้

นอกจากนี้งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษานิทานเรื่องสัตว์มีดังต่อไปนี้

เฉลิม มากนวล (2517 : 240) ได้วิเคราะห์และเปรียบเทียบนิทานชาดกกับ นิทานอีสปโดยวิเคราะห์เฉพาะนิทานเรื่องสัตว์ จากการวิเคราะห์ปรากฏว่า นิทานชาดก และนิทานอีสปมีความสำคัญในด้านการสอนจริยธรรม โดยใช้นิทานเป็นอุทาหรณ์และแนวทาง ในการดำเนินชีวิตในทางที่เหมาะสมและยังมีคุณค่าด้านอื่น ๆ ที่สอดแทรกอยู่ในนิทาน เช่น ด้านการศึกษาสภาพสังคม

ชลธิรา สัตยาวัฒนา (2530 : 102 - 108) ศึกษาชนเผ่าลัวะ ชนกลุ่มน้อย ในเขตจังหวัดน่าน โดยกล่าวถึงนิทานเรื่องสัตว์ว่า นิทานเรื่องสัตว์จำนวนมากสะท้อนทั้งความ จริ่งทางสังคม ความขัดแย้งทางสังคมและจิตสำนึกทางสังคม เช่น ในนิทานเรื่องกระต่าย กับหอยของชาวลัวะ เนื้อเรื่องเกี่ยวกับสัตว์ใหญ่ที่มักจะโง่กว่าและในที่สุดก็ต้องพ่ายแพ้สัตว์เล็ก โดยใช้หอยเป็นตัวดำเนินเรื่องเพื่อต้องการเน้นความสามัคคีพลังรวมหมู่ของชาวลัวะให้รวม พลังกันเอาชนะผู้มีฐานะทางสังคมที่เหนือกว่า ที่มาทำทำถูกเหยียดหยามหรือวางอำนาจ บาดรใหญ่กับตน หรือเรื่องเสือกกับกระต่าย เป็นเรื่องที่เน้นปัญญาซึ่ง "กระต่าย" ในเรื่อง กลายเป็นสัตว์เล็กกว่าเสือกแต่มีปัญญาไหวพริบปฏิภาณเหนือกว่าเสือก เป็นการแก้ปัญหาก็ใช้ สติปัญญา เรื่อง "ทำไมจิ้งจอกไม่มีไส้" เป็นเรื่องที่แฝงความหมายทางสังคม คือ มีการ "ปรับไหม" การปรับไหมนี้เป็นการให้จิ้งจอกซึ่งเป็นสัตว์เล็ก กวัดเสียงร้องของตนตาม

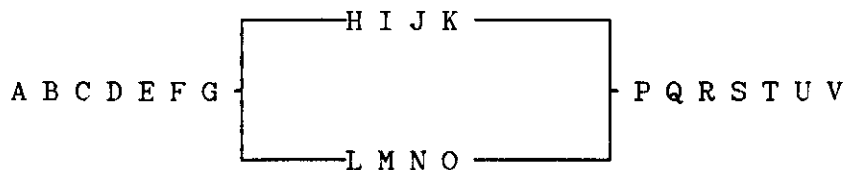
ธรรมชาติ ต้องถูกปรับเอาไส้จิกจันไปให้ลูกอ๊อด "กบ" ที่มีไส้มากจนพุงกาง ซึ่งเป็นสัญลักษณ์แทนอะไรบางอย่างที่ผู้เล่านิทานชาวลัวะเห็นว่า ไม่เป็นธรรมชาติที่ไปปรับไหมเอาไส้จิกจันมาใส่ตัวกบจนพุงกาง

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการวิเคราะห์นิทานเชิงโครงสร้าง

การศึกษาโครงสร้างนิทานเรื่องสัตว์ภาคกลางครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวการศึกษาโครงสร้างของ ศิราพร ฐิตะฐาน (2534 : 10 - 12) ซึ่งได้นำแนวการศึกษาโครงสร้างนิทานของวลาดิมียร์ พร็อพพ์ (Vladimir Propp) มาเป็นแนวในการวิเคราะห์โครงสร้างนิทานจักร ๆ วงศ์ ๆ ของไทยโดยกล่าวไว้ ดังนี้

พร็อพพ์ได้นำเทพนิยายรัสเซีย 167 เรื่องมาวิเคราะห์ โดยแบ่งนิทานแต่ละเรื่องออกเป็นเหตุการณ์ต่าง ๆ แล้วแทนค่าเหตุการณ์ด้วยตัวอักษรแต่ละตัว เช่น ตัว A แทนเรื่องของการฝ่าฝืนข้อห้าม ตัว B แทนการพลัดพราก ตัว C แทนการเผชิญหน้ากับผู้ร้าย ตัว D แทนการทดสอบความสามารถของพระเอก ตัว E แทนการตอบโต้ของพระเอก ตัว F แทนการใช้ของวิเศษ ตัว G แทนการแปลงตัวของพระเอก ตัว H แทนการต่อสู้อย่างซึ่ง ๆ หน้าระหว่างพระเอกกับผู้ร้าย และตัว I แทนการชนะผู้ร้าย เมื่อได้ลักษณะเหตุการณ์ทั้งหมดที่อยู่ในคลังเทพนิยายรัสเซีย พร้อมทั้งตัวแทนค่าเหตุการณ์แล้ว สมมุติว่ามีตัวอักษร A - Z แทนค่าเหตุการณ์ พร็อพพ์ก็เรียงโครงสร้างของเทพนิยายรัสเซีย ซึ่งทำให้พร็อพพ์สามารถหาโครงสร้างที่รองรับนิทานทั้ง 167 เรื่อง เขาค้นพบว่านิทานทั้งหมดจะมีโครงสร้างเดียวกัน แต่มีความแตกต่างกันอยู่บ้าง คือ โครงสร้างทั้งหมดมักจะเรียงกันเป็นลำดับเหตุการณ์ A B C D E F G สมมุติว่าเรียงมาถึงตัว G แล้ว จะมีเรื่องแยกเป็น 2 ประเภท ประเภทที่หนึ่งจะแยกไปเป็นลำดับเหตุการณ์ H I J K ซึ่งเป็นเรื่องที่พระเอกกับผู้ร้ายต่อสู้กันอย่างซึ่ง ๆ หน้า พอต่อสู้กันเสร็จแล้ว เหตุการณ์ที่ตามมาเป็นช่วงสุดท้ายของเรื่อง คือลำดับเหตุการณ์ P Q R S T U V ส่วนโครงสร้างประเภทที่สองก็จะเรียงกันในลักษณะเดียวกันคือลำดับ

เหตุการณ์ A B C D E F G แต่เมื่อเรียงมาถึงตัว G แล้วแทนที่พระเอกกับผู้ร้ายจะต่อสู้กันอย่างซึ้ง ๆ หน้า กลับแยกออกไปเป็นลำดับเหตุการณ์ L M N O ซึ่งจะเป็นเรื่องการทดสอบความสามารถของพระเอก จากนั้นก็จะจบเหมือนกัน คือลำดับเหตุการณ์ P Q R S T U V ดังแผนผังต่อไปนี้

แม้ทุกงานแต่ละเรื่องจะมีความสั้นยาวไม่เท่ากัน แต่จะต้องมีการเรียงลำดับของเหตุการณ์ตามนี้ เพราะว่าตัวอักษรแต่ละตัวยังแยกรายละเอียดได้อีก เช่น สมมุติว่าตัว G เป็นเรื่องการแปลงตัวของพระเอก ก็จะแยกรายละเอียดออกไปอีก เช่น G1 แปลงเป็นแมลงวัน G2 แปลงเป็นน้ำ G3 แปลงเป็นแม่มด หรือสมมุติว่าเป็นตัว L ซึ่งเป็นวิธีการฆ่าพระเอกก็จะแยกเป็น L1 ถ่วงน้ำ L2 ขังคุก L3 สั่งฆ่า L4 สลับตัว

ศราพร นาวิการศึกษาของพร็อพเพอร์ตี้วิเคราะห์หนังงานจักร ๆ วงศ์ ๆ ภาคกลางของไทย จำนวน 20 เรื่อง โดยลองใช้ตัวอักษรแทนค่าเหตุการณ์อย่างที่พร็อพทำ พบว่าหนัง 20 เรื่องมีโครงเรื่องทำนองเดียวกัน ทำให้สามารถบอกได้ว่าถ้าเริ่มเรื่องอย่างนี้แล้วต่อไปจะเป็นอย่างไรจนจบ โดยแบ่งออกได้เป็น 3 ประเภท ดังนี้

ประเภทแรกจะเป็นเรื่องที่พระราชามีมเหสีหลายองค์ และมีการอิจฉาริษยากันระหว่างเมียน้อยกับเมียหลวง มเหสีคลอดลูกเป็นพระเอกแล้วถูกกลั่นแกล้ง กล่าวหาว่าลูกเป็นกาลกิณี แม่และพระเอกถูกเนรเทศออกไปจากเมือง เมื่อพระเอกโตขึ้นก็ออกตามหาพ่อแม่แล้วจะได้ช้ำยา และมีเรื่องทะเลาะกับพ่อตา แล้วตอนท้ายอาจจะคืนกันได้

ประเภทที่ 2 เรื่องเริ่มต้นที่พระเอกเป็นหนุ่มแล้ว ออกไปหาคู่ซึ่งอาจจะเป็นการหาคู่ที่ถูกต้องตามประเพณี เช่น ไปยกศร แล้วก็ได้ช้ำยามา จากนั้นเกิดการพลัดพรากระหว่าง

พระเอกกับชายา พระเอกก็หลงเข้าไปเมืองอื่น ไปหาพระธิดาของพระราชาองค์อื่น แล้วก็มีเรื่องทะเลาะกับพ่อตา บางเรื่องลูกเขยก็จะฆ่าพ่อตาตาย แต่บางเรื่องจะถูกพ่อตาฆ่าตาย ฤาษีชุบให้ฟื้นขึ้นมา แล้วก็จะกลับมาฆ่าพ่อตาตาย

ประเภทที่ 3 เรื่องเริ่มต้นที่พระเอกมีชายาแล้ว อาจจะ 7 คน หรือ 2 คน พระเอกออกไปประพาสป่า แล้วก็ไปได้ชายาอีกคนหนึ่ง ท้ายสุดก็จะรวบรวมชายามาไว้ด้วยกัน ซึ่งจะต้องมีเรื่องที่ชายาทั้งหลายทะเลาะกัน มีการอิจฉาระหว่างเมียน้อยกับเมียหลวง จนกระทั่งพระเอกต้องตามไปงอนง้อ

การวิเคราะห์แนวโครงสร้างของนิทานจักร ๆ วงศ์ ๆ ภาคกลางนี้ สามารถจะพยากรณ์การดำเนินเรื่องได้ว่า ถ้าเริ่มต้นด้วยโครงเรื่องแบบที่ 1 เรื่องจะเป็นอย่างไร ถ้าเริ่มต้นด้วยโครงเรื่องแบบที่ 2 เรื่องจะเป็นอย่างไร แบบที่ 3 เรื่องจะเป็นอย่างไร ศิราพรได้ชี้ให้เห็นแนวคิดร่วมที่ปรากฏในโครงสร้างดังกล่าว คือถ้าเราได้โครงสร้างทั้ง 3 แบบมาเปรียบเทียบกัน จะมีส่วนที่เหมือนกันอยู่ นั่นก็คือโครงสร้างทั้ง 3 แบบนี้คือวงจรชีวิตของตัวละครเอกฝ่ายชาย หรือ "วิถีชีวิตของชายหนุ่ม" ในสังคมไทยนั่นเอง

สำหรับงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการวิเคราะห์นิทานเชิงโครงสร้างมีผู้วิจัยไว้ดังต่อไปนี้

สุกัญญา ภักธราชัย (2524 : 8) ศึกษาแบบโครงสร้างเพลงกล่อมเด็กอีสาน โดยนำวิธีการของ อัลัน ดันดีส (Alan Dundes) ที่ศึกษาแบบโครงสร้างนิทานของชาวอินเดียแดงมาปรับใช้ ผลปรากฏว่า แบบโครงสร้างเพลงกล่อมเด็กอีสานประกอบด้วยอนุภาคต่าง ๆ รวม 4 อนุภาค คือ การปลอบ การขู่ การให้สินบนและการขอ อนุภาคที่พบมากที่สุดคืออนุภาคเกี่ยวกับการขู่และการให้สินบน และสามารถจำแนกเพลงกล่อมเด็กอีสานตามลักษณะโครงสร้างออกได้เป็น 3 แบบ แบบที่หนึ่งเป็นแบบโครงสร้างที่สั้นที่สุด ประกอบด้วยอนุภาคเพียงอนุภาคเดียว แบบที่ 2 เป็นโครงสร้างที่มี 2 อนุภาคประกอบกัน แบบที่ 3 เป็นโครงสร้างที่ประกอบด้วยอนุภาคมากกว่า 2 อนุภาคขึ้นไป สุกัญญาได้ตั้งข้อสังเกตว่าเพลงกล่อมเด็กภาคอีสานน่าจะมีส่วนหล่อหลอมบุคลิกภาพของคนอีสานด้วย นอกจากนี้ยังพบว่า การให้สินบนมักเป็นสินบนเกี่ยวกับอาหาร

และปัจจัยพื้นฐานในการดำรงชีวิต ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงความยากจนและการขาดแคลนทรัพยากร ในภาคอีสานอีกด้วย

เออนทิพย์ พิระเสถียร (2528 : 246) ได้ศึกษาเชิงวิเคราะห์แบบเรื่องและ อนุภาคในปณฺธุสชาดก โดยเปรียบเทียบดัชนีแบบเรื่องของนิทานพื้นเมือง (The Types of the Folktale) ของ แอนทิ อาร์น (Antti Aarne) และ สติธ ทมมปัสัน (Stith Thompson) และดัชนีอนุภาคของนิทานพื้นเมือง (Motif - Index of Folk Literature) ของ สติธ ทมมปัสัน ผลปรากฏว่านิทานในปณฺธุสชาดก แบ่งได้เป็น 3 กลุ่ม กลุ่มที่หนึ่งคือ นิทานที่ไม่ตรงกับแบบเรื่องในดัชนี กลุ่มที่ 2 คือนิทานที่ตรงกับแบบเรื่องในดัชนี กลุ่มที่ 3 คือนิทานแบบเรื่องผสม คือ นิทานบางตอนตรงกับแบบเรื่องในดัชนีแบบเรื่องของนิทานพื้นเมือง แต่บางตอนก็ไม่ตรงกับแบบเรื่องในดัชนี ส่วนการวิเคราะห์อนุภาค โดยเปรียบเทียบกับอนุภาค ในดัชนีอนุภาคของนิทานพื้นเมือง ผลการวิจัยปรากฏว่าทำให้เห็นถึงค่านิยมและวัฒนธรรมของ ผู้เป็นเจ้าของนิทานเป็นอย่างดี

วรรณ บาสเสน (2524 : 388) ได้ศึกษาโครงเรื่องและอนุภาคในวรรณกรรม กลอนอ่านประเภทนิทานจากฉบับตัวเขียนที่มีในหอสมุดแห่งชาติ ผลการศึกษาปรากฏว่ามีการ เรียงลำดับเหตุการณ์ของโครงเรื่องที่คล้ายคลึงกัน ส่วนในด้านอนุภาคที่ปรากฏในเรื่อง ได้แก่อนุภาคเกี่ยวกับตัวละคร ของวิเศษและเหตุการณ์ที่สำคัญ ปรากฏว่าวรรณกรรมที่นำมา ศึกษามีอนุภาคปรากฏในลักษณะที่คล้ายคลึงกันเป็นส่วนใหญ่

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ปรากฏว่ายังไม่มีใครวิเคราะห์นิทาน เรื่องสัตว์โดยเฉพาะอย่างจริงจัง จึงทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาโครงสร้างนิทานเรื่องสัตว์ ภาคกลางกับวิถีชีวิตของคนในภาคกลาง และบทบาทของนิทานในแง่ของการสะท้อนสังคม

บทที่ 2

วิเคราะห์โครงสร้างของนิทานเรื่องสัตว์ภาคกลาง

การวิเคราะห์โครงสร้างของนิทานเรื่องสัตว์ภาคกลาง ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์
ดังนี้

1. จัดลำดับเหตุการณ์ของนิทานเรื่องสัตว์แต่ละเรื่อง
2. กำหนดตัวอักษรแทนค่าเหตุการณ์
3. นำตัวอักษรมาเรียงลำดับตามเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในเรื่องเพื่อให้เห็นโครงสร้างของนิทานเรื่องสัตว์แต่ละเรื่อง
4. จัดหมวดหมู่นิทานเรื่องสัตว์ของแต่ละกลุ่มชน โดยจัดหมวดหมู่นิทานเรื่องสัตว์ที่มีโครงสร้างเหมือนกันหรือใกล้เคียงกันไว้ด้วยกัน เพื่อวิเคราะห์แนวคิดร่วมของนิทานเรื่องสัตว์แต่ละหมวดหมู่
5. นำโครงสร้างของนิทานเรื่องสัตว์ของแต่ละกลุ่มชนมาเปรียบเทียบกัน

การกำหนดตัวอักษรแทนค่าเหตุการณ์

การกำหนดตัวอักษรแทนค่าเหตุการณ์นั้น ผู้วิจัยนำตัวอักษรภาษาอังกฤษมาใช้แทนค่าเหตุการณ์ เพื่อใช้เรียงลำดับเหตุการณ์ในแต่ละเรื่องและแต่ละโครงสร้าง ดังนี้

- A ความเดือดร้อน
- B การกระทำที่ได้รับรางวัล
- C รางวัล
- D การกระทำที่ได้รับโทษ
- E โทษ
- F การทำอุบาย

- G การกลัว
- H การหนี
- I การพ่ายแพ้
- J การได้มาซึ่งของวิเศษ
- K การใช้อำนาจของของวิเศษ
- L การหายของของวิเศษ
- M การค้นหาของวิเศษ
- N การเข้าใจผิด
- O การฆ่า
- P การทดสอบ
- Q การกลายร่าง
- Q_1 การเปลี่ยนแปลง
- R การตั้งครุฑ
- S สัตว์ใหญ่พบเพื่อน
- T สัตว์ใหญ่เอาหางผูกกับหางของเพื่อน
- U การขโมย
- V สัตว์ขอลูกสาวกษัตริย์
- W การครองเมือง
- X การกลับชาติมาเกิด
- Y การช่วยเหลือ
- Z ความดีใจ

2) การกระทำที่ได้รับโทษจากการแตกความสามัคคี

เรื่อง "เทวดากับเสือ" เรื่องเริ่มด้วยการแตกความสามัคคีของเทวดากับเสือที่อาศัยอยู่บนต้นไม้ต้นเดียวกันแต่เกิดทะเลาะกัน ทำให้เกิดการกระทำที่ได้รับโทษคือ เทวดาไล่เสือไป พระราชาให้ทหารตัดต้นไม้จึงไม่มีเสือคอยไล่ทหาร เมื่อเสือกลับมาต้นไม้ถูกตัดแล้ว โทษที่ได้รับคือ เสือกับเทวดาไม่มีที่อยู่

3) การกระทำที่ได้รับโทษจากการเลียนแบบ

เรื่อง "ความประมาท" เรื่องเริ่มด้วยความประมาทของลิงที่เห็นชาวนาขว้างแหงมปลา จึงทำเลียนแบบชาวนาบ้าง ลิงไม่สามารถเลียนแบบได้ จึงได้รับโทษคือลิงถูกแหงมจนตาย

4) การกระทำที่ได้รับโทษจากความใฝ่สูง

เรื่อง "คำสาปของพระอินทร์" เรื่องเริ่มด้วย การกระทำที่ได้รับโทษของแมวซึ่งฝันว่านอนกับพระเม่อมา แล้วแมวจึงไปบอกพระอินทร์ เพราะในสมัยนั้นใครฝันอะไรจะได้ตามที่ฝัน โทษที่ได้รับคือพระอินทร์โกรธ จึงสาปแมวให้มองเห็นไม้ขีดในตอนกลางวัน แต่เห็นขีดในเวลากลางคืน

5) การกระทำที่ได้รับโทษจากการอวดเก่ง

เรื่อง "แข่งดีแข่งเด่น" เรื่องเริ่มด้วย การกระทำที่ได้รับโทษ คือ การที่กิ้งกือ หึ่งห้อย และกบ อวดแข่งความสามารถกัน โทษที่ได้รับคือ กิ้งกือ หึ่งห้อย และกบ แข่งความสามารถกันจนตาย

6) การกระทำที่ได้รับโทษจากการลืมหืม

เรื่อง "มนุษย์กับพระอินทร์" เรื่องเริ่มด้วยการกระทำที่ได้รับโทษคือควายลืมหืมที่พระอินทร์ให้ควายบอกมนุษย์ให้กินสองเวลา จึงบอกมนุษย์ให้กินวันละสามเวลา โทษที่ได้รับคือพระอินทร์ตบควายจนพันบนหัก

ทาง การกระทำที่ได้รับโทษคือ เต้าอำปากตอบมนุษย์ โทษที่ได้รับคือเต้าตกลงมาจนกระดูก ออกนอกเนื้อ และการกระทำที่ได้รับโทษอีกเรื่องหนึ่งคือ ควายกินหญ้าเพลินและลักข้าวกิน โทษที่ได้รับคือควายไม่ได้ไปป่าหิมพานต์ พระพุทธเจ้าตบพื้นบนของควายหัก

เรื่อง "เต้าทำไมกระดูกออกนอกเนื้อได้" เริ่มเรื่อง ด้วยเต้าต้องการขึ้นไปกลางอากาศ นกกระสาจึงให้เต้าคาบกิ่งไม้ แล้วนกกระสาคาบปลาย กิ่งไม้ขึ้นข้างละตัว โดยเต้าสัญญาว่าจะไม่หยุดขณะที่ขึ้นไป การกระทำที่ได้รับโทษคือเต้าอำ ปากพูด โทษที่ได้รับคือ เต้าตกลงมากระดูกแตก กระดูกออกนอกเนื้อ

โครงสร้างนี้ยังปรากฏในเรื่อง "เคียดร่อนเพราะปาก" และ "เต้ามีกระดูกออกนอกเนื้อ" ด้วย

1.1.2 นิทานที่มีโครงสร้าง ABC (A) DE คือ นิทานที่มีการเรียงลำดับ เหตุการณ์ตั้งแต่ A ความเคียดร่อน B การกระทำที่ได้รับรางวัล C รางวัล บางเรื่องจะมี (A) ความเคียดร่อนเข้ามาแทรก แล้วต่อด้วย D การกระทำที่ได้รับโทษ และ E โทษ

1) การกระทำที่ได้รับรางวัลจากความมกตัญญู การกระทำที่ ได้รับโทษจากความมกตัญญู

เรื่อง "ความมกตัญญู" เรื่องเริ่มด้วยแม่หมาคลอดลูกเป็น หญิงสาวสามคน ต่อมาลูกสาวทั้งสามแต่งงาน แม่หมามาหาลูกสาวคนโตและคนกลาง ลูกสาว ทั้งสองขับไล่แม่หมาไปเพราะอายุที่แม่เป็นหมา แม่หมามาหาลูกสาวคนเล็ก การกระทำที่ได้รับ รางวัลคือ ลูกสาวคนเล็กดูแลแม่หมา รางวัลที่ได้รับคือ เมื่อแม่หมาตายกระดูกของแม่หมากลาย เป็นเงินเป็นทอง ลูกสาวคนเล็กจึงร่ำรวย ลูกสาวคนโตและคนกลาง ซึ่งมีการกระทำที่ได้รับโทษ คือฆ่าหมาตายเพื่อต้องการเงินทองบ้าง โทษที่ได้รับคือกระดูกหมานั้นไม่กลายเป็นเงินเป็นทอง ทั้งยังทำให้ลูกสาวคนโตและลูกสาวคนกลางกลับยากจนลง

2) การกระทำที่ได้รับรางวัลจากความรอบคอบ การกระทำ ที่ได้รับโทษจากความเข้าใจผิด

เรื่อง "วัวกับสุนัข" เรื่องเริ่มด้วยวัวกับสุนัขเหี้ยมเจ้าของ โดยมีเชือกผูกติดคอไปด้วย สุนัขแก้เชือกออก ซึ่งเป็นการกระทำที่ ได้รับรางวัล รางวัลที่ได้รับ คือ สุนัขเหี้ยมเจ้าของได้ฟัน ส่วนวัวไม่ยอมแก้เชือกออกแต่ผูกไว้เป็นที่ระลึก ซึ่งเป็นการกระทำ ที่ได้รับโทษ โทษที่ได้รับคือ เชือกที่ผูกคอวัวไปติดกับคอ วัวเหี้ยมไม่พ้นจึงถูกจับ

3) การกระทำที่ ได้รับรางวัลจากความขยันหมั่นเพียร การกระทำที่ ได้รับโทษจากความเกียจคร้าน

"เรื่อง "นกกากับนกแก" เรื่องเริ่มด้วยการกระทำที่ ได้รับรางวัลจากความขยันของนกกา ซึ่งจะออกหากินแต่เช้ามีด จึงหากินได้ไกลและได้อาหาร มาก รางวัลที่ได้รับคือ กาอ้วนพี ส่วนนกแกซึ่งเป็นมิตรกับกามักจะตื่นสายและออกหากินสาย ซึ่งเป็นการกระทำที่ ได้รับโทษ โทษที่ได้รับคือนกแกพอม และนกกาเล็กเป็นมิตรกับนกแก

4) การกระทำที่ ได้รับรางวัลจากการเชื่อฟังคำสั่งสอนของ ผู้ใหญ่ การกระทำที่ ได้รับโทษเพราะไม่เชื่อฟังคำสั่งสอนของผู้ใหญ่

เรื่อง "นารอยไถกับนาเหี้ยว" เรื่องเริ่มด้วยความ เดือดร้อนของนารอยไถที่ถูกนาเหี้ยวจับเพราะไม่เชื่อฟังคำสอนของแม่ก่อนตายที่ไม่ให้ออกหา กินไกล การกระทำที่ ได้รับรางวัลคือนารอยไถนึกถึงคำสอนของแม่ได้จึงขอร้องนาเหี้ยว รางวัลที่ ได้รับคือนาเหี้ยวปล่อยนารอยไถ นาเหี้ยวไม่เชื่อคำสอนของแม่ที่ไม่ให้บินไปไถรอยไถ แต่ นาเหี้ยวกลับบินตามนารอยไถไปไถรอยไถ ซึ่งเป็นการกระทำที่ ได้รับการลงโทษ โทษที่ได้รับ คือนาเหี้ยวบินตกในรอยไถถึงแก่ความตาย

5) การกระทำที่ ได้รับรางวัลจากความสามัคคี การกระทำที่ ได้รับโทษจากการแตกความสามัคคี

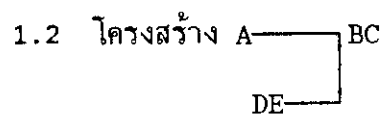
เรื่อง "ความสามัคคี" เรื่องเริ่มด้วยความเดือดร้อน ของนกกระเจียนนกกระจาบที่ไปติดตาข่าย การกระทำที่ ได้รับรางวัลคือ นกกระเจียนนกกระจาบ รวมพลังกันบินหนี รางวัลที่ได้รับคือ นกกระเจียนนกกระจาบหนีได้ ส่วนการกระทำที่ ได้รับโทษคือ

เมื่อนกกระเจีบนกกระจาบไปติดตาข่ายอีกครั้ง เกิดทะเลาะกันเองจึงไม่อาจรวมพลกันบินหนีได้เช่นครั้งก่อน โทษที่ได้รับคือนกกระเจีบนกกระจาบถูกจับ

6) การกระทำที่ได้รับรางวัลจากความไม่โลภ การกระทำที่ได้รับโทษจากความโลภ

เรื่อง "กาขาว" เรื่องเริ่มจากความเดือดร้อนของหลานที่ถูกตาข่ายติเพราะกาขาวมากินแก้วที่ตาข่ายให้หลานเฝ้า หลานมาหากาขาว โดยปฏิบัติตัวอย่างถูกต้องคือ เลือกขึ้นบันไดไม้ นั่งบนปาก กินข้าวด้วยกาละมัง และกินน้ำด้วยขันกระบาย ซึ่งเป็นการกระทำที่ได้รับรางวัล รางวัลที่ได้รับจากกาขาวคือห่อสองห่อ หลานแก้ออกมาเป็นทองเต็มบ้าน ต่อมาเด็กอีกคนหนึ่งเกิดความเดือดร้อนเพราะถูกยายติ เนื่องจากกาขาวมากินแก้วที่ตาข่ายให้เขาเฝ้า เขาไปหากาขาว เลือกบันไดเงินบันไดทอง กินข้าวจานเงินจานทอง กินน้ำด้วยขันลงหิน ซึ่งเป็นการกระทำที่ได้รับโทษ โทษที่ได้รับคือ กาขาวให้ห่อผ้าแก่เด็ก เด็กแก้ออกมาเป็นงูเห่าและงูเห่ากัดเด็กตาย

เรื่อง "ลิงขาว" เรื่องเริ่มด้วยตาเกิดความเดือดร้อนที่ลิงมากินข้าวของตา ตาแก่ล้มนอนตายซึ่งเป็นการกระทำที่ได้รับรางวัล รางวัลที่ได้รับคือลิงให้เงินทองแก่ตา ต่อมายายอยากได้เงินทองบ้างจึงทำเป็นเดือดร้อนที่ลิงมากินข้าวยาย ยายจึงแก่ล้มนอนตาย ซึ่งเป็นการกระทำที่ได้รับโทษแล้ว โทษที่ได้รับคือลิงจับยายโยนจนยายตาย

โครงสร้างนี้จะเริ่มต้นเหตุการณ์เป็น 2 ประเภท คือประเภทแรกเริ่มด้วย A ความเดือดร้อน และประเภทที่ 2 เริ่มด้วย D การกระทำที่ได้รับโทษ แล้วตามด้วย E โทษที่ได้รับ การจบเรื่องจะเหมือนกัน คือ B การกระทำที่ได้รับรางวัล C รางวัลที่ได้รับ โครงสร้างนี้ปรากฏในนิทานจำนวน 7 เรื่อง คือ

1.2.1 นิทานที่มีโครงสร้าง ABC คือ นิทานที่มีการเรียงลำดับเหตุการณ์ตั้งแต่ A ความเดือดร้อน B การกระทำที่ได้รับรางวัล C รางวัล ดังนี้

1) การกระทำที่ได้รับรางวัลจากความสามัคคี

เรื่อง "ปลาตุกรบยักษ์" เรื่องเริ่มด้วยความเดือดร้อนของปลาตุกที่พวกของปลาตุกถูกยักษ์กิน ปลาตุกเดินทางไปพบไม้กระบอง เมงป่อง และตะขาบ ทั้ง ไม้กระบอง เมงป่องและตะขาบช่วยกันสู้รบกับยักษ์ ซึ่งเป็นการกระทำที่ได้รับรางวัล รางวัลที่ได้รับคือยักษ์แพ้และถูกฆ่าตาย

เรื่อง "นกตะกุ่มทำไมหัวล้าน ลิงทำไมตูดดำ" เรื่องเริ่มด้วยความเดือดร้อนของเจ้านายของนกแก้ว นกตะกุ่มและลิงที่เจ้านายถูกทางการจับตัว นกแก้ว นกตะกุ่ม และลิงรวมกำลังพรรคพวกสู้กับทางการ ซึ่งเป็นการกระทำที่ได้รับรางวัล คือทางการยอมแพ้

เรื่อง "นกตะกุ่มหัวล้าน" เรื่องเริ่มด้วยความเดือดร้อนของนกตะกุ่ม ลิง นกสาธิตาที่ตาถูกเศรษฐีจับ นกตะกุ่ม นกสาธิตา และลิงพากันไปช่วยตา ซึ่งเป็นการกระทำที่ได้รับรางวัล นกตะกุ่ม นกสาธิตา ลิง เอาชนะเศรษฐี เศรษฐีก็ปล่อยตา

2) การกระทำที่ได้รับรางวัลจากการใช้สติปัญญาแก้ปัญหา

เรื่อง "กระรอกเจาะมะพร้าว" เรื่องเริ่มด้วยความเดือดร้อนของกระรอกซึ่งไปกินมะพร้าวที่ต้นเอนมายังฝั่งที่กระรอกอยู่ พวกกระรอกกินน้ำหมด ต้นมะพร้าวเอนกลับ กระรอกจึงติดอยู่บนต้นมะพร้าว กระรอกตัวที่เป็นหัวหน้า ใช้ปัญญาแก้ปัญหา โดยให้กระรอกอื่นร่วมมือช่วยกันเอาน้ำมาใส่ในลูกมะพร้าว ต้นมะพร้าวจึงเอนกลับไปยังที่กระรอกอยู่ ซึ่งเป็นการกระทำที่ได้รับรางวัล กระรอกกลับฝั่งตนเองได้

3) การกระทำที่ได้รับรางวัลจากความกตัญญู และการกระทำที่ได้รับโทษจากความอกตัญญู

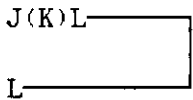
เรื่อง "มีแม่เป็นหมา" เรื่องเริ่มด้วยแม่หมาคลอดลูกเป็นหญิงสาว 5 คน ความเดือดร้อนของแม่หมาเกิดขึ้นตอนที่ไปหาลูกทั้งสี่คน แต่ลูกทั้งสี่คนไม่ยอมรับว่ามีแม่เป็นหมา แม่หมาจึงต้องไปหาลูกคนสุดท้ายซึ่งดูแลแม่หมาเป็นอย่างดี เป็น การกระทำที่ได้รับรางวัลคือพอแม่หมาตายกระดูกก็กลายเป็นเงินเป็นทอง ลูกคนสุดท้ายจึงร่ำรวย

1.2.2 นิทานที่มีโครงสร้าง DEBC คือนิทานที่มีการเรียงลำดับเหตุการณ์ ตั้งแต่ D การกระทำที่ได้รับโทษ E โทษ B การกระทำที่ได้รับรางวัล C รางวัล ดังตัวอย่าง คือ

การกระทำที่ได้รับรางวัลจากการพูดถูกกาลเทศะและ
การกระทำที่ได้รับโทษจากการพูดไม่ถูกกาลเทศะ

เรื่อง "โคนันทวิศาล" เรื่องเริ่มด้วยพ่อค้าเดินทางไป
ค้าขาย พ่อค้าพัวลากเกวียนกับพ่อค้าอื่น ก่อนแข่งขันพ่อค้าพูดจาไม่ไพเราะกับโคนันทวิศาล
ซึ่งเป็นการกระทำที่ได้รับโทษ โทษที่ได้รับ คือโคนันทวิศาลไม่ยอมลากเกวียน พ่อค้าจึงแพ้พิน
ต่อมาพ่อค้าก็ทำพัวลากเกวียนใหม่ ก่อนแข่งขัน พ่อค้าพูดจาไพเราะกับโคนันทวิศาล ซึ่งเป็น
การกระทำที่ได้รับรางวัล รางวัลที่ได้รับคือ โคนันทวิศาลลากเกวียนชนะ พ่อค้าก็ชนะพิน

เรื่อง "พูดดีมีเงินมีทอง พูดไม่ดีเสียข้าวเสียของ"
เรื่องเริ่มด้วยพ่อค้าได้วัวมาตัวหนึ่ง พ่อค้าทำพินให้วัวลากเกวียนแต่พ่อค้าด่าว่าวัวก่อนที่วัวจะ
ลากเกวียน ซึ่งเป็นการกระทำที่ได้รับโทษ โทษที่ได้รับคือ วัวไม่ยอมลากเกวียน ต่อมาพ่อค้า
ไปทำพินให้วัวลากเกวียนแข่งกันอีกครั้งก่อนการแข่งขัน พ่อค้าพูดจาไพเราะกับวัวซึ่งเป็น
การกระทำที่ไ้รางวัลคือ วัวลากเกวียนชนะ พ่อค้าจึงร่ำรวย

1.3 โครงสร้าง J(K)L _MDBCE

โครงสร้างนี้จะเริ่มต้นเหตุการณ์เป็น 2 ประเภท คือประเภทแรกจะ
เริ่มด้วย J การได้มาซึ่งของวิเศษ บางเรื่องจะมี (K) การใช้อำนาจของวิเศษเข้ามาแทรก
L การหายของของวิเศษ ประเภทที่ 2 จะเริ่มด้วย L การหายของของวิเศษ แล้วจบเหมือนกัน
คือ M การค้นหาของวิเศษ D การกระทำที่ได้รับโทษ B การกระทำที่ได้รับรางวัล C รางวัล
E โทษ โครงสร้างนี้ปรากฏในนิทานจำนวน 4 เรื่อง

1.3.1 นิทานที่มีโครงสร้าง J(K)LMDBCE คือ นิทานที่มีการเรียงลำดับเหตุการณ์ตั้งแต่ J การได้มาซึ่งของวิเศษ บางเรื่องจะมี (K) การใช้อำนาจของของวิเศษเข้ามาแทรก L การหายของของวิเศษ M การค้นหาของวิเศษ D การกระทำที่ได้รับโทษ B การกระทำที่ได้รับรางวัล C รางวัล B โทษ

เรื่อง "ทำไมหมาไม่ถูกกับแมว" เรื่องเริ่มด้วยคนขี่เกี้ยวได้แก้วสารพัดนึกซึ่งเป็นของวิเศษ แล้วเจ้าหน้าที่อำเภอมานำแก้วสารพัดนึกไป หมากับแมวจึงรับอาสาค้นหาแก้วสารพัดนึก เมื่อพบแล้วหมาทำตกน้ำ ซึ่งเป็นการกระทำที่ได้รับโทษ ส่วนการกระทำที่ได้รับรางวัล คือแมวค้นหาและนำแก้วสารพัดนึกมาได้ รางวัลที่ได้รับคือแมวได้อยู่บนเรือน และโทษที่ได้รับคือหมาอยู่ใต้ถุนเรือน

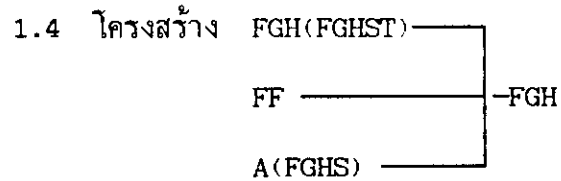
เรื่อง "หมากับแมวทำไมทะเลาะกัน" จะดำเนินเรื่องคล้ายเรื่อง "ทำไมหมาไม่ถูกกับแมว" เรื่องเริ่มด้วยเทวดาให้แก้ววิเศษกับตายาย แล้วเศรษฐีเอาแก้วปลอมมาหลอกแลกแก้ววิเศษไป แมวกับหมาจึงรับอาสาค้นหาแก้ววิเศษ หมากำแก้ววิเศษตกน้ำซึ่งเป็นการกระทำที่ได้รับโทษ ส่วนการกระทำที่ได้รับรางวัลคือ แมวค้นหาและนำแก้ววิเศษมาได้ รางวัลที่ได้รับคือ แมวได้อยู่บนเรือน และโทษที่ได้รับคือ หมาอยู่ใต้ถุนเรือน

1.3.2 นิทานที่มีโครงสร้าง LMD BCE คือนิทานที่มีการเรียงลำดับเหตุการณ์ตั้งแต่ L การหายของของวิเศษ M การค้นหาของวิเศษ D การกระทำที่ได้รับโทษ B การกระทำที่ได้รับรางวัล C รางวัล E โทษ

เรื่อง "หมากับแมว" เรื่องจะเริ่มด้วยคนพาลมาหลอกแลกแก้วสารพัดนึก แมวกับหมารับอาสาค้นหาแก้วสารพัดนึก การกระทำที่ได้รับโทษคือ หมากำแก้วสารพัดนึกตกน้ำ การกระทำที่ได้รับรางวัล คือ แมวค้นหาแล้วนำแก้วสารพัดนึกมาคืนเจ้าของได้ แล้วรางวัลที่ได้รับคือ แมวได้อยู่บนเรือน และโทษที่ได้รับคือ หมาอยู่ใต้ถุนเรือน

เรื่อง "เจ้าพระยา" จะดำเนินเรื่องคล้ายเรื่องหมากับแมว เรื่องจะเริ่มด้วยการหายของของวิเศษ คือ คนพาลมาหลอกแลกแก้ววิเศษไป แมวกับหมา

อาสาค้นหาแก้ววิเศษ การกระทำที่ได้รับโทษคือ หมากทำแก้ววิเศษตกน้ำ การกระทำที่ได้รับรางวัลคือ แมวค้นหาแล้วนำแก้ววิเศษมาคืนเจ้าของได้ รางวัลที่ได้รับ คือแมวได้อยู่บนเรือน และโทษที่ได้รับคือ หมากอยู่ใต้ถุนเรือน

โครงสร้างนี้จะเริ่มต้นเป็น 3 ประเภทคือ

ประเภทแรกจะเริ่มด้วย F การทำอุบาย G การกลั้ว H การหนี
บางเรื่องจะมี F การทำอุบาย G การกลั้ว H การหนี S สัตว์ใหญ่พบกับเพื่อน T สัตว์ใหญ่
เอหาทางผูกกับหางของเพื่อน

ประเภทที่สองจะเริ่มด้วย F การทำอุบาย F การทำอุบาย

ประเภทที่สามจะเริ่มด้วย A ความเคียดแค้น บางเรื่องจะมี
F การทำอุบาย G การกลั้ว H การหนี S สัตว์ใหญ่พบกับเพื่อน T สัตว์ใหญ่เอหาทาง
ผูกกับหางของเพื่อน

การเริ่มเรื่องทั้ง 3 ประเภทของโครงสร้างแบบนี้จะจบเหมือนกันคือ
F การทำอุบาย G การกลั้ว H การหนี โครงสร้างนี้ปรากฏในนิทานจำนวน 11 เรื่อง ดังนี้

1.4.1 นิทานที่มีโครงสร้าง $F GH(FGHST)FGH$ คือ นิทานที่มี
การเรียงลำดับเหตุการณ์ ตั้งแต่ F การทำอุบาย G การกลั้ว H การหนี บางเรื่องมี
เหตุการณ์ F การทำอุบาย G การกลั้ว H การหนี S สัตว์ใหญ่พบกับเพื่อน T สัตว์ใหญ่
เอหาทางผูกกับหางเพื่อน เข้ามาแทรกแล้วจบด้วย F การทำอุบาย G การกลั้ว H การหนี
ดังนี้ตามต่อไปนี้

เรื่อง "ไอ้คอกเจ้าปัญญา" เรื่องเริ่มด้วยคางคกซึ่งเป็นสัตว์
เล็กทำอุบายหลอกเสือซึ่งเป็นสัตว์ใหญ่กว่าโดยคางคกหลอกเสือว่าตนกินตับเสือ เสือไม่เคยกินตับ

เสือด้วยกัน เสือจึงกลัวแล้วหนีไป เมื่อมาพบกันอีกคางคกทำอุบายหลอกเสือโดยคางคกแข่งว่ายน้ำกับเสือ แต่คางคกหลอกเกาะหางเสือ พอเสือกระโดดขึ้นฝั่งก็ตัวตึง คางคกจึงกระเด็นขึ้นฝั่งก่อน พอเสือขึ้นไปพบบกก็กลัวจึงหนีไป เสือไปพบลิงแล้วผูกหางตนเองกับหางของลิง พอมาพบคางคก คางคกทำอุบายหลอกเสือว่า เสือตัวเดียวไม่พอเอาลิงมาแถมอีกด้วย เสือจึงกลัวแล้ววิ่งหนี

เรื่อง "แพะ เสือ ลิง" เรื่องเริ่มด้วยแพะตัวผู้กับตัวเมียหนีคนเลี้ยงแพะมาอยู่ในถ้ำด้วยกันจนมีลูก ลูกแพะร้องขณะที่เสือเดินมา แพะจึงทำอุบายหลอกเสือว่าลูกของตนกินสัตว์ใหญ่มาหลายตัวแล้วยังไม่อิ่มอีก เสือจึงกลัวและหนีไปพบลิงแล้วเอาหางผูกกับหางลิง และพามาหาแพะ แพะทำอุบายหลอกเสือว่าตนให้ลิงไปหาเสือมาให้ตนกินหลายวันแล้วแต่เพิ่งจะได้ เมื่อได้ยินดังนั้นเสือกลัวจึงหนีไป

เรื่อง "กวางหางสั้น" เรื่องเริ่มด้วยเสือไปกินวัวของชาวบ้าน ชาวบ้านจึงทำอุบายพูดให้เสือได้ยินว่าตัวอะไรไม่กลัวกลัวแต่ไ้ตัวแดง เสือจึงกลัวไ้ตัวแดงและหนีไปพบกับกวาง เสือเอาหางผูกกับหางกวาง แล้วพากวางไปบ้านชาวบ้าน ชาวบ้านจึงทำอุบายหลอกเสือว่าไ้ตัวแดงมาแล้ว เสือและกวางไม่รู้ว่ไ้ตัวแดงคืออะไร จึงกลัวและหนีไป

เรื่อง "เสือ โคร่งกับเขียดตะปาด" เรื่องเริ่มด้วยเสือโคร่งจะกินเขียด เขียดทำอุบายหลอกเสือให้แข่งขันว่ายข้ามน้ำกัน แต่เขียดแอบเกาะหางเสือไป พอเสือกระโดดขึ้นฝั่งเขียดกระเด็นก่อน พอเสือขึ้นไปพบ เขียดก็อ้าปากให้เห็นขนเสือที่ติดจากที่คาบหางเสือ แล้วหลอกเสือว่าตนกินสิงโต เสือกลัวจึงหนีไปพบหมาจิ้งจอก เสือนำหางผูกกับหางของหมาจิ้งจอกแล้วพาไปพบเขียด เขียดจึงทำอุบายหลอกเสือว่า หมาจิ้งจอกพาเสือมาให้ตนกิน เสือกลัวจึงหนีไป

เรื่อง "คางคกกับเสือ" เรื่องเริ่มด้วยคางคกทำอุบายหลอกเสือว่าสามารถยกขนไม้ขนาดใหญ่ได้ แล้วคางคกหลอกว่าตนกินตับเสือด้วย เสือกลัวและหนีไปพบลิง จึงนำหางของตนผูกกับหางลิง แล้วพามาหาคางคก คางคกทำอุบายหลอกเสือว่าลิงพาเสือมาให้ตนกิน เสือกลัวจึงหนีไป

เรื่อง "เสือทำไมถึงตัวลาย" เรื่องเริ่มด้วยคนเข้าไปในป่า ไปพบเสือ แล้วทำอุบายหลอกเสือจนสามารถเอาหัวขโมยมัดตัวเสือจนแน่น เสือคั่นจนตัวลาย ไปหมด เสือจึงกลัวคน พอดันหลุดเสือก็หนีไปพบกับลิงและคนอีก คนจึงทำอุบายหลอกเสือและลิงจนลิงและเสือกลัวแล้วหนีไป

เรื่อง "ทำไมเสือจึงมีลาย" เรื่องเริ่มด้วยคนไปตัดหาวยในป่า แล้วไปพบเสือ คนทำอุบายหลอกเสือจนสามารถเอาหัวขโมยมัดตัวเสือจนแน่น เสือคั่นจนตัวลาย ไปหมด เสือจึงกลัวคน พอดันหลุดจึงหนีไป

เรื่อง "บอกแล้วไม่ฟัง" เสือไปขโมยวัวและพบคนที่จะเข้ามา ขโมยวัวเช่นกัน เจ้าของบ้านพูดถึงทำ เสือคิดว่าคนเป็นทาก็กลัวแล้วหนีไป บนหลังเสือมีขโมย ขี่หลังมาด้วย เสือและขโมยต่างกลัวกันและกัน พอเสือเดินเข้าไปใกล้ต้นไม้ คนก็กระโดดขึ้นต้นไม้ เสือนึกว่าท่าจะกินก็กลัวและหนีไปพบลิง เสือเอาหางตนเองผูกกับหางลิง แล้วเสือพาลิงไปหาขโมย ขโมยเหยียบกิ่งไม้หัก เสือคิดว่าท่าจะกินจึงกลัวและหนีไป

1.4.2 นิทานที่มีโครงสร้าง FFFGH คือนิทานที่มีการเรียงลำดับเหตุการณ์ ตั้งแต่ F การทำอุบาย F การทำอุบาย F การทำอุบาย G การกลัว H การหนี ดัง นิทานต่อไปนี้

เรื่อง "ทำไมเสือจึงมีลาย ช้างถึงตาเล็ก" เรื่องเริ่มด้วยเสือ ทำอุบายจะกินช้าง ช้างจึงทำอุบายหลอกเสือว่าตนเป็นเชลยของคนเพราะคนมีปัญญา เสือเกิดความสงสัย ช้างจึงพาเสือไปหาคน คนก็ทำอุบายหลอกเสือว่าตนจะเข้าไปเอาตัวปัญญามาให้ดู แล้วไปเอาเข้ามาตีจนเสือกลัวและหนีไป ช้างจึงหัวเราะเสือนจนตาเล็กลง

เรื่อง "ตาบยาย" เรื่องเริ่มด้วยตาทำอุบายหลอกหมีโดยการเปลื้องผ้า หมีเข้าใจผิดคิดว่าอวัยวะเพศของตาเป็นผลไม้ยังไม่สุกจึงจากไป พออีกวันหนึ่งยายไปเจอหมี ยายทำอุบายหลอกหมีโดยเปลื้องผ้าเหมือนตา หมีเข้าใจผิดคิดว่าอวัยวะเพศของยายเป็นผลไม้แก่มากเกินไปจึงไม่กินและผละไป

1.4.3 นิทานที่มีโครงสร้าง A(FGHS)FGH คือนิทานที่มีการเรียงลำดับเหตุการณ์ตั้งแต่ A ความเดือดร้อน บางเรื่องมีเหตุการณ์ F การทำอุบาย G การกลัว H การหนี S การพบเพื่อนเข้ามาแทรกแล้วต่อด้วยการ F ทำอุบาย G การกลัว H การหนี เรื่อง "ช้างกับเสือ" เรื่องเริ่มด้วย ความเดือดร้อนของช้างที่แพ้คนเสือ ช้างจึงต้องให้เสือกิน ขณะที่ช้างเดินกลับมาก็พบกระต่าย กระต่ายจึงทำอุบายหลอกเสือโดยทำท่ากำลังกินช้าง เสือกลัวก็หนีไปเจอสุนัขแล้วพาสุนัขมาดู กระต่ายจึงทำอุบายหลอกเสือว่าสุนัขพาเสือมาให้กินอีก เสือกลัวจึงหนีไป

$$1.5 \text{ โครงสร้าง } F \left[\begin{array}{c} (I)H(F) \\ FH \end{array} \right]_{FH}$$

โครงสร้างนี้จะเริ่มต้นด้วยเหตุการณ์ F การทำอุบาย แล้วเรื่องจะแยกเป็น 2 ประเภท ประเภทที่หนึ่งจะแยกไป (I) บางเรื่องจะมีเหตุการณ์ I พ่ายแพ้เข้ามาแทรกแล้วตามด้วย H การหนี แล้วบางเรื่องจะมีเหตุการณ์ F เข้ามาแทรกอีก ประเภทที่สองจะแยกไป F การทำอุบาย H การหนี แล้วทั้งสองประเภทจะจบเหมือนกันคือ F การทำอุบาย H การหนี โครงสร้างนี้ปรากฏในนิทานจำนวน 8 เรื่อง คือ

1.5.1 นิทานที่มีโครงสร้าง F(I)H(F)FH คือนิทานที่มีการเรียงลำดับเหตุการณ์ตั้งแต่ F การทำอุบาย บางเรื่องจะมี I การพ่ายแพ้เข้ามาแทรกแล้วต่อด้วย H การหนี บางเรื่องจะมี F การทำอุบาย เข้ามาแทรกอีก แล้วจบด้วย F การทำอุบาย H การหนี ดังตัวอย่างต่อไปนี้

เรื่อง "กระต่ายกับเต่าและหอยโข่ง" เรื่องเริ่มด้วยการแข่งขันวิ่งแข่งระหว่างหอยโข่งกับกระต่าย หอยโข่งซึ่งเป็นสัตว์เล็กกว่าทำอุบายหลอกกระต่ายซึ่งเป็นสัตว์ใหญ่กว่า กระต่ายหอยโข่งไปอยู่ตามจุดต่าง ๆ แล้วจะร้องขานรับกันเป็นช่วง ๆ จนถึงเส้นชัย กระต่ายวิ่งหักหอยโข่งไปเรื่อย ๆ จนถึงหอยโข่งตัวที่อยู่ตรงเส้นชัย กระต่ายก็แพ้แล้วหนีไป ต่อมากะต่ายมาเจอจระเข้เป็นสัตว์ใหญ่กว่า จระเข้ทำอุบายหลอกเพื่อจะกินกระต่าย แต่กระต่ายทำอุบายหลอกจระเข้จนสามารถหนีรอดมาได้

เรื่อง "ไอ้เสือกับไอ้ต่าย" เรื่องเริ่มด้วย กระต่ายซึ่งเป็น สัตว์เล็กทำอุบายหลอกเสือซึ่งเป็นสัตว์ใหญ่โดยกระต่ายหลอกให้เสือเอาเท้าอุดกั้มันถูกหนามตำ เลือดไหลแล้วกระต่ายหนีไป ต่อมากระต่ายมาพบกับเสือ กระต่ายทำอุบายหลอกเสือให้กินขี้ควาย แล้วกระต่ายก็หนีไป

โครงสร้างนี้ยังปรากฏในเรื่อง "สี่เกลอ" เรื่อง "กระต่าย กับเสือและไก่" และเรื่อง "ทำไมเสือจึงมีลาย" (นางขวัญ สิริวิทย) ด้วย

1.5.2 นิทานที่มีโครงสร้าง F(FH)FH คือ นิทานที่มีการเรียงลำดับ เหตุการณ์ ตั้งแต่ F การทำอุบาย บางเรื่องจะมีเหตุการณ์ F การทำอุบาย H การหนี เข้ามาแทรก ตามด้วย F การทำอุบาย แล้วจบด้วย H การหนี ดังตัวอย่างต่อไปนี้

เรื่อง "กระต่ายกับจระเข้" เรื่องเริ่มด้วยจระเข้ทำอุบาย หลอกกินกระต่าย แต่กระต่ายรู้ทันจึงทำอุบายหลอกจระเข้แล้วหนีไปได้ เมื่อมาพบกันอีก กระต่ายทำอุบายหลอกจระเข้จิกและถีบลิ้นจระเข้จนขาดแล้วหนีไป

เรื่อง "จระเข้กับลิง" เรื่องเริ่มด้วยจระเข้ทำอุบายหลอก กินลิง แต่ลิงรู้ทันจึงทำอุบายหลอกจระเข้แล้วหนีไปได้ เมื่อมาพบกันอีกลิงทำอุบายหลอก จระเข้บอกว่าเอาหัวใจตนเองให้จระเข้กิน โดยขึ้นต้นไม้และเขย่าวังมดแดง มดแดงเลย กัดจระเข้ ลิงจึงหนีไปได้

เรื่อง "ทำไมจระเข้ไม่มีลิ้น" เรื่องเริ่มด้วยจระเข้ทำอุบาย หลอกกินกระต่ายซึ่งเป็นสัตว์เล็กกว่า แต่กระต่ายรู้ทันจึงทำอุบายหลอกจระเข้แล้วกระต่ายหนี ไปได้

1.6 โครงสร้าง FOFO

โครงสร้างนี้จะเรียงลำดับเหตุการณ์ FOFO คือนิทานที่มีการเรียงลำดับ เหตุการณ์ ตั้งแต่ F การทำอุบาย O การฆ่า F การทำอุบาย แล้วจบด้วย O การฆ่า โครงสร้างนี้ปรากฏในนิทานจำนวน 4 เรื่อง ดังตัวอย่างต่อไปนี้

เรื่อง "นภกระสาภิบุษยา" เรื่องเริ่มด้วยนภกระสาทำอุบายหลอกกินปลา โดยหลอกว่าจะพาไปยังที่สมบูรณ์กว่าสระน้ำเดิม แล้วฆ่าปลากิน รู้ความจริงจึงทำอุบายหลอกนภกระสาให้พาตนไปบ้าง โดยเอาก้ามหนีบคอนนภกระสาไป พอไปถึงนภกระสาจะกินปู ปูก็เอาก้ามหนีบคอนนภกระสาจนนภกระสาตาย

เรื่อง "นภกระยาง" เรื่องเริ่มด้วยนภกระยางทำอุบายหลอกกินปลา โดยหลอกว่าจะพาไปยังที่สมบูรณ์กว่าสระน้ำเดิม แล้วฆ่าปลากิน รู้ความจริงจึงทำอุบายหลอกนภกระยางให้พาตนไปบ้าง โดยเอาก้ามหนีบคอนนภกระยางไป พอไปถึงนภกระยางจะกินปู ปูก็เอาก้ามหนีบคอนนภกระยาง จนนภกระยางตาย

เรื่อง "นภกระยางคอแตก" เรื่องเริ่มด้วยนภกระยางทำอุบายหลอกกินปลา โดยหลอกว่าจะพาไปยังที่สมบูรณ์กว่าสระน้ำเดิม แล้วฆ่าปลากิน รู้ความจริงจึงทำอุบายหลอกนภกระยางให้พาตนไปบ้าง โดยเอาก้ามหนีบคอนนภกระยางไป พอไปถึงนภกระยางจะกินปู ปูก็เอาก้ามหนีบคอนนภกระยาง จนนภกระยางต้องปล่อยปู

เรื่อง "นภกระยางได้อณสมาบติ" เรื่องเริ่มด้วยนภกระยางทำอุบายหลอกว่าตนเองได้อณสมาบติ จะไม่กินปลาและจะพาไปยังที่สมบูรณ์กว่าสระน้ำเดิม พอพาปลามาถึงก็ฆ่ากิน รู้ความจริงจึงทำอุบายหลอกนภกระยางให้พาตนไปบ้าง โดยเอาก้ามหนีบคอนนภกระยางไป พอไปถึงนภกระยางจะกินปู ปูก็เอาก้ามหนีบคอนนภกระยางจนนภกระยางตาย

1.7 โครงสร้าง RPHXJL(OQO)

โครงสร้างนี้จะเรียงลำดับเหตุการณ์ RPHXJL(OQO) คือนิทานที่มีการเรียงลำดับเหตุการณ์ตั้งแต่ R การตั้งครุฑ P การทดสอบ H การหนี X การตาย J การได้มาซึ่งของวิเศษแล้วจบเรื่องด้วย L การใช้อำนาจวิเศษ บางเรื่องจะมีเหตุการณ์ O การฆ่า Q การเปลี่ยนร่าง O การฆ่า มาต่ออีก โครงสร้างนี้ปรากฏในนิทานจำนวน 2 เรื่อง ดังต่อไปนี้

เรื่อง "นางผมหมอม" เรื่องเริ่มด้วยการตั้งครุฑของหญิงหม้ายที่ไปกินน้ำในรอยเท้าช้างแล้วตั้งครุฑ ลูกสาวช้างไปพบช้าง ช้างจึงทดสอบลูกสาวช้างว่าใช้ลูกของตนเอง

หรือไม่แล้วพาไปอยู่ด้วย ลูกสาวข้างพนายพรานจึงได้เสียกัน และลูกสาวข้างกับนายพรานหนีไปข้างเสียใจจนตาย ลูกสาวข้างได้งาของข้าง ต่อมาคือการใช้อานาจิเศษโดยลูกสาวข้างใช้งาของข้างเนรมิตเป็นพายุใช้พายุเรือหนียักษ์แต่หนีไม่พ้นจึงถูกยักษ์ฆ่าตาย ยักษ์ก็กลายเป็นลูกสาวข้าง นายพรานรู้ความจริงจึงฆ่ายักษ์ตาย

เรื่อง "ผมหอมลูกข้าง" เรื่องเริ่มด้วยการตั้งครุฑของหญิงหม้ายที่ไปกินน้ำในรอยเท้าข้างแล้วตั้งครุฑ ลูกสาวข้างไปพบข้าง ข้างจึงทดสอบลูกสาวข้างว่าใช้ลูกของตนเองหรือไม่ แล้วพาไปอยู่ด้วย ลูกสาวข้างพนายพรานจึงได้เสียกัน ต่อมาก็หนีไปข้างเสียใจจนตาย ลูกสาวข้างและแม่ได้งาของข้าง แม่ได้งาข้างขวาแล้วร่ำวาย ลูกสาวข้างได้งาข้างซ้ายแล้วยากจน

1.8 โครงสร้าง QI

โครงสร้างนี้จะมีเหตุการณ์ QI แต่จะเกิดขึ้นซ้ำ ๆ กันหลายครั้ง คือเรื่องจะเริ่มด้วย Q การกลายร่าง I การพ่ายแพ้ และจะเกิดเหตุการณ์ทั้งสองเหตุการณ์ซ้ำ ๆ กันหลายครั้ง จากนั้นทานที่นำมาศึกษาโครงสร้างนี้ปรากฏในนิทาน 2 เรื่อง คือ

เรื่อง "หมาเป็นหมา" เรื่องเริ่มด้วย หมาขอเปลี่ยนร่างเป็นพระอาทิตย์ แต่พระอาทิตย์แพ้หมาเพราะถูกเมฆบัง หมาจึงขอเปลี่ยนร่างเป็นเมฆ เมฆแพ้หมาเพราะเมฆถูกลมพัดไปได้ หมาก็ขอเปลี่ยนร่างเป็นลม ลมแพ้จอมปลวกเพราะลมพัดจอมปลวกไม่ทลาย หมาขอเปลี่ยนร่างเป็นจอมปลวก จอมปลวกแพ้ควายเพราะควายขวิดจอมปลวกทลาย หมาขอเปลี่ยนร่างเป็นควาย ควายแพ้หนังเพราะควายขวิดหนังไม่ขาด หมาขอเปลี่ยนร่างเป็นหนัง หนังแพ้หมาเพราะหมากัดหนังขาด หมาจึงขอเปลี่ยนร่างเป็นหมาตามเดิม

เรื่อง "ประวัติชาติหมา" เรื่องเริ่มด้วย หมาขอเปลี่ยนร่างเป็นลมเพราะลมสามารถพัดบ้านพังพินาศ ลมแพ้จอมปลวก เพราะลมพัดจอมปลวกไม่ทลาย หมาขอเปลี่ยนร่างเป็นจอมปลวก จอมปลวกแพ้ควายเพราะควายขวิดจอมปลวกทลาย หมาขอเปลี่ยนร่างเป็นควาย ควายแพ้หนังเพราะควายขวิดหนังไม่ขาด ควายขอเปลี่ยนร่างเป็นหนัง หนังแพ้หมาเพราะหมากัดหนังขาด หมาจึงขอเปลี่ยนร่างเป็นหมาตามเดิม

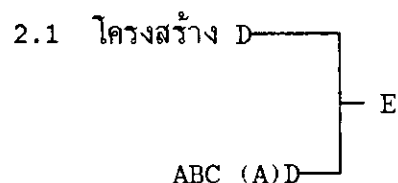
1.9 โครงสร้าง AY

โครงสร้างนี้จะมีเพียงเหตุการณ์ AY เท่านั้นคือเรื่องจะเริ่มด้วย ความเดือดร้อน และจบด้วยการช่วยเหลือ โครงสร้างนี้ปรากฏในนิทานจำนวน 1 เรื่อง คือ เรื่อง "ประวัตินกกาเหว่า" เรื่องเริ่มด้วย นายพรานยิงกระสุนคาบ นกอีกา นกกาเหว่าช่วยอีกา อีกาจึงต้องเป็นทาสของนกกาเหว่า

1.10 โครงสร้าง AO

โครงสร้างนี้จะมีเพียงเหตุการณ์ AO เท่านั้น คือเรื่องจะเริ่มด้วยความเดือดร้อนแล้วจบด้วยการฆ่า โครงสร้างนี้ปรากฏในนิทานจำนวน 1 เรื่อง เรื่อง "ดาวลูกไก่" เรื่องเริ่มด้วยความเดือดร้อนของลูกไก่ที่ตกกับยาย จะฆ่าแม่ไก่แกงถวายตาเถร ลูกไก่จึงฆ่าตัวตายโดยวิ่งเข้าเตาไฟ

2. โครงสร้างของนิทานเรื่องสัตว์ของไทยกะเหรี่ยง แบ่งออกได้ 10 ประเภท ดังนี้

โครงสร้างนี้จะเริ่มต้นเหตุการณ์เป็น 2 ประเภทคือประเภทแรกจะเริ่มด้วย D การกระทำที่ได้รับโทษ และประเภทที่สองจะเริ่มตั้งแต่ A ความเดือดร้อน B การกระทำที่ได้รับรางวัล C รางวัล บางเรื่องจะมี A ความเดือดร้อน เข้ามาแทรกด้วย แล้วตามด้วย D การกระทำที่ได้รับโทษ ตอนจบเหมือนกันคือ E โทษ โครงสร้างนี้จะปรากฏในนิทานจำนวน 6 เรื่อง ดังนี้

2.1.1 นิทานที่มีโครงสร้าง DE คือ นิทานที่มีการเรียงลำดับเหตุการณ์ ตั้งแต่ D การกระทำที่ได้รับโทษ แล้วจบด้วย E โทษ

1) การกระทำที่ได้รับโทษจากการทำร้ายผู้อื่น

เรื่อง "ดาอินับงูจงอาง" เรื่องเริ่มด้วยการกระทำที่ได้รับโทษคือ งูไล่กัดคน โทษที่ได้รับคือ งูถูกคนฆ่าตาย

เรื่อง "กบจำศีล" เรื่องเริ่มด้วยการกระทำที่ได้รับโทษคือ เด็กวัดมาตักกบ ขณะที่กบกำลังจำศีลและฟังเทศน์ โทษที่ได้รับคือ กบไม่ร้องอ๊ပ် ๆ ฝนจึงไม่ตกลงตัวต่าง ๆ เติบร้อนก็ไปขอร้องกบให้ร้องอ๊ပ် ๆ เทวดาจึงปล่อยฝนลงมา แล้วมีเหตุการณ์ของการกระทำที่ได้รับโทษอีกคือ ลูกกบถูกปลากิน โทษที่ได้รับคือ กบไม่ร้องขอฝน

2) การกระทำที่ได้รับโทษจากการอวดเก่ง

เรื่อง "เด็กไม่เอาการ" เรื่องเริ่มด้วยการกระทำที่ได้รับโทษของชายชาวไร่ผู้ไม่ยอมทำงานและอวดเก่ง เพราะสามารถสู้ชนะหมิ กระทั่งไท่และช้างที่เขาบังคับให้เมียของเขาพามาสู้ด้วย พอสู้กับลิงก็ได้รับโทษเพราะชายชาวไร่ถูกลิงจับโยนไปที่เมืองประหลาดมีแต่ผู้คนที่ตัวใหญ่กว่าตน ชายชาวไร่ถูกรังแกก็ยอมแพ้ลิง ลิงจึงจับชายชาวไร่โยนกลับบ้าน

3) การกระทำที่ได้รับโทษจากการเข้าใจผิด

เรื่อง "งูเหลือมคายพิษ" เรื่องเริ่มด้วยการกระทำที่ได้รับโทษจากการเข้าใจผิดของงูเหลือมที่ไปกรอยของชวานา พญาแร้งจะไปกินชวานา พอเห็นงูที่คายพิษของชวานาคืน จึงกลับมาบอกงูเหลือม งูเหลือมเข้าใจผิดว่าคนไม่ตายจริง จึงคายพิษให้สัตว์อื่น โทษที่ได้รับคือ งูเหลือมไม่มีพิษ

4) การกระทำที่ได้รับโทษจากการพูดไม่ถูกกาลเทศะ

เรื่อง "กระรอกกับเต่า" เรื่องเริ่มด้วยการกระทำที่ได้รับโทษจากการพูดไม่ถูกกาลเทศะของเต่าที่สัญญาว่าจะไม่พูดขณะที่คาบหางกระรอกขึ้นต้นไม้ แต่พอกระรอกตัวอื่นร้องหูก เต่าอ้าปากจะพูดจึงได้รับโทษคือ เต่าตกลงมากระดอนแตก แล้วกระดุกออกมาอยู่นอกเนื้อ

2.1.2 นิทานที่มีโครงสร้าง ABC(A)DE คือนิทานที่มีการเรียงลำดับเหตุการณ์ ตั้งแต่ A ความเดือดร้อน B การกระทำที่ได้รับรางวัล C รางวัล บางเรื่องจะมีเหตุการณ์ A ความเดือดร้อนเข้ามาแทรก แล้วต่อด้วย D การกระทำที่ได้รับโทษ E โทษ

1) การกระทำที่ได้รับโทษจากการทำร้ายผู้อื่น

เรื่อง "ตายายกับพระยาสิง" เรื่องเริ่มด้วยพระยาสิงเกิดความเดือดร้อน ขอความช่วยเหลือจากยาย ยายช่วยเหลือพระยาสิง ซึ่งเป็นการกระทำที่ได้รับรางวัล รางวัลที่ได้รับ คือยายได้ไปอยู่กับพระยาสิงแล้วคลอดลูกเป็นลิง เมื่อตากกลับมา ตาคิดฆ่าลูกพระยาสิงซึ่งเป็นการกระทำที่ได้รับโทษ โทษที่ได้รับคือ ตากระโดดน้ำตามยายเพื่อไปบ้านพระยาสิง แต่ตาจมน้ำตาย ส่วนยายไปถึงบ้านของพระยาสิง

2) การกระทำที่ได้รับโทษจากการกระทำเลียนแบบ

เรื่อง "ตาแก่กับยายแก่" เรื่องเริ่มด้วยตาเกิดความเดือดร้อนที่ลิงมากินข้าวของตา ตาจึงแกล้งนอนตายเพื่อเอาตัวรอดซึ่งเป็นการกระทำที่ได้รับรางวัล รางวัลที่ได้รับคือลิงให้เงินทองแก่ตา ต่อมายายทำเป็นเดือดร้อนที่ลิงมากินข้าวของยาย ยายแกล้งทำนอนตายเลียนแบบตา ซึ่งเป็นการกระทำที่ได้รับโทษ โทษที่ได้รับคือ ลิงเอาไหเงิน ไหทองทุ่มยายตาย

2.2 โครงสร้าง ABC

โครงสร้างนี้จะเริ่มต้นเหตุการณ์ด้วย A ความเดือดร้อน B การกระทำที่ได้รับรางวัล แล้วจบด้วย C รางวัล โครงสร้างนี้ปรากฏในนิทานจำนวน 2 เรื่อง

1) การกระทำที่ได้รับรางวัลจากความซื่อสัตย์

เรื่องเหยี่ยวขวัญขาว เรื่องเริ่มด้วยความเดือดร้อนของเหยี่ยวที่ถูกตาขายมัด เหยี่ยวให้เด็กกำพร้าช่วย เด็กกำพร้าช่วยเหยี่ยวและรักษาสัญญาที่ให้ไว้กับเหยี่ยวว่าจะไม่ขายขาวในราคาที่แพงกว่าคนอื่นซึ่งเป็นการกระทำที่ได้รับรางวัล รางวัลที่ได้รับคือเหยี่ยวเนรมิตให้ขาวเพิ่มขึ้นมาเหมือนเดิมทุกครั้งที่เด็กกำพร้าขายขาวไป

2) การกระทำที่ ได้รับรางวัลจากความเพียรพยายาม

เรื่อง "ความเพียรของพ่อแม่กระเต" เรื่องเริ่มด้วยความเดือดร้อนของพ่อแม่กระเตออกไปหากินแล้วลูกกระเตตกน้ำ พ่อแม่กระเตมีความเพียรที่จะงมลูกกระเต ซึ่งเป็นการกระทำที่ ได้รับรางวัล รางวัลที่ได้รับคือเหวดาช่วยงมลูกกระเตให้และเนรมิตให้อีกตัวหนึ่ง

2.3 โครงสร้าง JKLMDBCE

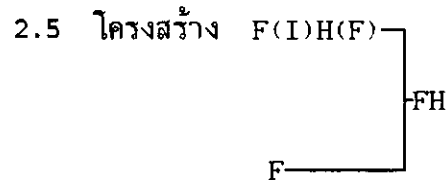
โครงสรางนี้จะเริ่มต้นเหตุการณ์ด้วย J การได้มาซึ่งของวิเศษ K การใช้อำนาจของของวิเศษ L การหายของของวิเศษ M การค้นหาของวิเศษ D การกระทำที่ ได้รับโทษ B การกระทำที่ ได้รับรางวัล C รางวัล E โทษ โครงสร้างนี้ปรากฏในนิทานจำนวน 1 เรื่อง คือเรื่อง "ท้าวแสนปม" เรื่องเริ่มด้วยการได้มาซึ่งของวิเศษ คือลิงให้แก้วสารพัดนึกแก่ท้าวแสนปม ต่อมาเป็นการใช้อำนาจของของวิเศษ คือท้าวแสนปมใช้แก้วสารพัดนึกเนรมิตให้ร่างกายสวยงาม มีบ้านใหญ่โต แล้วเป็นการหายของของวิเศษ คือชาวบ้านขโมยแก้วสารพัดนึกไป แมวและหมารับอาสาค้นหาแก้วสารพัดนึก และแมวเป็นผู้พบ แต่หมาทำแก้วสารพัดนึกตกน้ำ ซึ่งการกระทำของหมาเป็นการกระทำที่ ได้รับโทษ แมวสามารถนำแก้วสารพัดนึกขึ้นมาจากน้ำได้โดยใช้ปัญญาของตนเอง ซึ่งเป็นการกระทำที่ ได้รับรางวัล รางวัลที่ได้รับคือ แมวได้อยู่บนเรือน ส่วนหมาได้รับโทษคือ หมาต้องอยู่ใต้ถุนเรือน

2.4 โครงสร้าง AFGH

โครงสรางนี้จะเริ่มเหตุการณ์ด้วย A ความเดือดร้อน F ความช่วยเหลือ G การกลัว แล้วจบเรื่องด้วยการหนี โครงสร้างนี้ปรากฏในนิทานจำนวน 2 เรื่อง ดังนี้

เรื่อง "กระต่ายเจ้าอุบาย" เรื่องเริ่มด้วยความเดือดร้อนของแม่โคที่เดินไปพบเสือ แล้วเมื่อเสือจะกินแม่โค แต่แม่โคก็ขอไปให้เฒ่าลูกก่อนแล้วจะกลับมาให้กิน แม่โคไปพบกระต่าย กระต่ายก็ทำอุบายช่วยเหลือแม่โค เสือกลัวจึงหนีไป

เรื่อง "วานรผู้ซื่อสัตย์" เรื่องเริ่มด้วยความเดือดร้อนของมนุษย์ที่ไปพบเสือ แล้วเสือจะกิน ต่อมาวานรซึ่งเป็นเพื่อนกับมนุษย์ทำอุบายช่วยเหลือมนุษย์ เสือหลงอุบาย เสือกลัวจึงหนีจนตกต้นไม้ตาย

โครงสร้างนี้จะเริ่มต้นเป็น 2 ประเภท ประเภทแรกเริ่มด้วยเหตุการณ์ F การทำอุบาย บางเรื่องจะมีเหตุการณ์ I การพ่ายแพ้เข้ามาแทรกแล้วต่อด้วยเหตุการณ์ H การหนี แล้วบางเรื่องจะมี F การทำอุบายเข้ามาแทรก ประเภทที่ 2 จะเริ่มด้วยเหตุการณ์ F การทำอุบาย แล้วจบเหมือนกันคือ F การทำอุบาย H การหนี โครงสร้างนี้ปรากฏในนิทานจำนวน 6 เรื่อง ดังนี้

2.5.1 นิทานที่มีโครงสร้าง F(I)H(F)FH คือนิทานที่มีการเรียงลำดับเหตุการณ์ ตั้งแต่ F การทำอุบาย บางเรื่องจะมี I การพ่ายแพ้เข้ามาแทรก แล้วต่อด้วย H การหนี บางเรื่องจะมี F การทำอุบายเข้ามาแทรกอีก แล้วต่อด้วย F การทำอุบาย และจบด้วย H การหนี

เรื่อง "สัตว์สามสหาย" เรื่องเริ่มด้วย กระต่าย เสือ และไก่ เป็นเพื่อนกัน ทั้งสามตัวผลัดกันทำอาหาร พอถึงเวรของกระต่าย กระต่ายก็แกล้งขี้นเองและหลอกให้เสือกิน แล้วกระต่ายหนีไป เสือมาพบกระต่าย กระต่ายทำอุบายหลอกเสือจนเสือถูกแทงด้วยดกกลงไปในบ่อ กระต่ายก็หนีไป

เรื่อง "กระต่ายกับหอยโข่ง" (นายบุญเลิศ พันทิมาวง)
เรื่องเริ่มด้วยหอยโข่งซึ่งเป็นสัตว์เล็กกว่าทำอุบายหลอกกระต่ายซึ่งเป็นสัตว์ใหญ่กว่า หอยโข่งวิ่งแข่งกับกระต่าย หอยโข่งให้เพื่อนทั้งหมดในป่าร้องขานรับกันเป็นช่วง ๆ จนถึงเส้นชัยเมื่อกระต่ายร้องพัก หอยโข่งชนะการแข่งขันก็จะกินกระต่าย กระต่ายจึงหนี กระต่ายไปพบจระเข้ จระเข้ทำอุบายจะกินกระต่าย กระต่ายทำอุบายหลอกจระเข้ว่ากลัวแต่เสียงห้า ๆ พอจระเข้อ้าปากร้องเสียงห้า ๆ กระต่ายกระโดดดิ้นลั่นจระเข้แล้วหนีไป

โครงสร้างนี้ยังปรากฏในเรื่อง "สามเกลอ" และเรื่อง "กระต่ายกับหอยโข่ง" (นางสุข สุขศิริ) ด้วย

2.5.2 นิทานที่มีโครงสร้าง FFH คือนิทานที่มีการเรียงลำดับเหตุการณ์ ตั้งแต่ F การทำอุบาย F การทำอุบาย แล้วจบด้วย H การหนี ดังตัวอย่างต่อไปนี้

เรื่อง "กระต่ายกับจระเข้" เรื่องเริ่มด้วยจระเข้ซึ่งเป็นสัตว์ใหญ่ทำอุบายหลอกกินกระต่ายซึ่งเป็นสัตว์เล็กกว่า กระต่ายทำอุบายหลอกจระเข้จนจระเข้เข้าปาก กระต่ายจึงกระโดดกลับขึ้นจระเข้ขาด แล้วกระโดดขึ้นฝั่งหนีไป

2.6 โครงสร้าง FO

โครงสร้างนี้มีการเรียงลำดับเหตุการณ์เพียงสองเหตุการณ์ คือ F การทำอุบาย แล้วจบด้วยการฆ่า โครงสร้างนี้ปรากฏในนิทานจำนวน 1 เรื่อง คือ

เรื่อง "นกกระยางเจ้าเล่ห์" เรื่องเริ่มด้วยนกกระยางหลอกกินปลาโดยหลอกว่าจะพาไปยังที่สมบูรณ์กว่าสระน้ำเดิม แล้วฆ่าปลากิน

2.7 โครงสร้าง PPF—QW

โครงสร้างนี้จะเริ่มต้นด้วยเหตุการณ์เป็นสองประเภท ประเภทแรกเริ่มด้วยเหตุการณ์ P การทดสอบ แล้วต่อดำเนินด้วยเหตุการณ์ P การทดสอบ F การทำอุบาย ประเภทที่สองเริ่มด้วยเหตุการณ์ V การสู้ขอ P การทดสอบ แล้วจบเหมือนกันคือ เหตุการณ์ Q การกลายร่าง W การครองเมือง โครงสร้างนี้ปรากฏในนิทานจำนวน 3 เรื่อง ดังนี้

2.7.1 นิทานที่มีโครงสร้าง PPFQW คือนิทานที่มีการเรียงลำดับเหตุการณ์ ตั้งแต่ P การทดสอบ P การทดสอบ F การทำอุบาย Q การกลายร่าง แล้วจบเรื่องด้วย W การครองเมือง ดังตัวอย่างต่อไปนี้

เรื่อง "อีเหิน" เรื่องเริ่มด้วยเทวดากลายร่างเป็นอีเหิน ทดสอบนิสัยธิดาภคิตรีศคนสุดท้ายโดยขอกล้วย นางก็ให้ อีเหินอธิษฐานให้นางกลับมาหาตนเอง และพาไปอยู่กับตัวกัน เมื่อภคิตรีศทราบเรื่องจึงทดสอบความสามารถของอีเหินโดยให้สร้างพระราชวังใหม่ในเสร็จภายในหนึ่งวัน อีเหินเชิญเทวดาสว่างเสร็จตามกำหนด ภคิตรีศยอมให้อีเหินแต่งงานกับธิดาภคิตรีศ อีเหินจึงกลายร่างเป็นเทวดา และได้ครองเมือง

2.7.2 นิทานที่มีโครงสร้าง VPQW มีลักษณะการดำเนินเรื่องคล้ายกับ โครงสร้างที่ 2.7.1 คือนิทานที่มีการเรียงลำดับเหตุการณ์ ตั้งแต่ V การสู้รบ P การทดสอบ แล้วจบเรื่องด้วยเหตุการณ์ Q การกลายร่าง W การครองเมือง ดังตัวอย่างต่อไปนี้

เรื่อง "ปลาซ่อน" เรื่องเริ่มด้วยการสู้รบ ปลาซ่อนให้ยาย ไปขอธิดาคนสุดท้ายของกษัตริย์ กษัตริย์จึงทดสอบความสามารถของปลาซ่อนโดยให้ปลาซ่อน สร้างสะพานเงินสะพานทองจากบ้านยายถึงพระราชวัง ปลาซ่อนจึงให้เทวดามาสร้างให้จน เสร็จ เมื่อปลาซ่อนสามารถทำได้ กษัตริย์จึงยอมยกธิดาคนสุดท้ายให้ปลาซ่อน ปลาซ่อนกลายร่าง เป็นเทวดา แล้วแต่งงานกับธิดาคนสุดท้ายของกษัตริย์และได้ครองเมือง

เรื่อง "เจ้ากิ้งก่า" เรื่องเริ่มด้วยการสู้รบ กิ้งก่าให้ยาย ไปขอธิดาคนสุดท้ายของกษัตริย์ กษัตริย์จึงทดสอบความสามารถของกิ้งก่า โดยให้กิ้งก่า สร้างสะพานเงินสะพานทองจากบ้านยายถึงพระราชวังให้เสร็จภายในสามวัน กิ้งก่าจึงขึ้นไป บนสวรรค์ แล้วให้เทวดามาสร้างให้ เมื่อกิ้งก่าทำได้ กษัตริย์ยอมยกธิดาคนสุดท้ายให้กิ้งก่า กิ้งก่ากลายร่างเป็นเทวดาแล้วแต่งงานกับธิดาคนสุดท้ายของกษัตริย์และได้ครองเมือง

2.8 โครงสร้าง RPHXJL

โครงสร้างนี้จะเรียงลำดับเหตุการณ์ RPHXJL คือนิทานที่มีการเรียงลำดับ เหตุการณ์ตั้งแต่ R การตั้งครุฑ P การทดสอบ H การหนี X การตาย J การได้มาซึ่ง ของวิเศษ แล้วเรื่องจบลงด้วย L การใช้อำนาจของของวิเศษ โครงสร้างนี้ปรากฏในนิทาน จำนวน 1 เรื่อง คือ

เรื่อง "ลูกสาวพระยาช้างเผือก" เรื่องเริ่มด้วยการตั้งครุฑของหญิง ที่กินน้ำในรอยเท้าช้างแล้วตั้งครุฑ คลอดลูกเป็นหญิง ต่อมาลูกสาวช้างไปพบช้าง ช้างจึง ทดสอบลูกสาวช้างว่าใช้ลูกของตนเองแล้วก็พาหนีไปอยู่ด้วย ลูกสาวช้างพบนายพรานจึงได้ เสียใจ ต่อมาลูกสาวช้างและนายพรานหนีไป ช้างเสียใจจนตาย ลูกสาวช้างและแม่ได้งาของ ช้าง แม่ได้งาช้างขาวแล้วร่ำรวย ลูกสาวช้างได้งาช้างขายแล้วยากจน

2.9 โครงสร้าง Q_1I

โครงสร้างจะมีเหตุการณ์ Q_1I แต่จะเกิดขึ้นซ้ำ ๆ กันหลายครั้ง คือ เรื่องจะเริ่มด้วย Q_1 การเปลี่ยนแปลง I การพ่ายแพ้ และจะเกิดเหตุการณ์ทั้งสองเหตุการณ์ซ้ำ ๆ กันหลายครั้ง โครงสร้างนี้ปรากฏในนิทานจำนวน 1 เรื่อง คือ

เรื่อง "หนูสาว" เรื่องเริ่มด้วยหนูสาวอยากได้แม่เป็นสามี กำแพงบังแม่ได้ หนูสาวจึงเปลี่ยนใจอยากได้กำแพงเป็นสามี หนูหนุ่มจะกำแพงได้ หนูสาวจึงเปลี่ยนใจอยากได้หนูหนุ่มเป็นสามี

2.10 โครงสร้าง AY

โครงสร้างนี้จะมีเพียงเหตุการณ์ AY เท่านั้นคือ นิทานที่มีการเรียงลำดับเหตุการณ์ ตั้งแต่ A ความเดือดร้อน และจบด้วย Y การช่วยเหลือ โครงสร้างนี้ปรากฏในนิทานจำนวน 2 เรื่อง คือ

เรื่อง "แม่โพสพ" เรื่องเริ่มด้วยความเดือดร้อนของชาวนาเพราะแม่โพสพที่คอยดูแลข้าวหนีไปเพราะความโลภของชาวนา ต่อมาเป็นการช่วยเหลือของปลาฉลาดที่รับอาสาจะไปตามแม่โพสพให้จนแม่โพสพกลับมา ชาวนาจึงเอาปลาฉลาดทำขวัญหลาน

เรื่อง "สามเกลอ" เรื่องเริ่มด้วยความเดือดร้อนของนกอีลุ้มที่ถูกนายพรานยิงจนกระสุนคาँนก นกกาจึงพาไปหานกกาเหว่าเพื่อให้นกกาเหว่าช่วย นกอีลุ้มสัญญาจะเลี้ยงลูกให้นกกาเหว่า โดยนกกาเหว่ารับเป็นตัวประกันให้ พอรักษาหายแล้วนกอีลุ้มหนี นกกาจึงต้องเลี้ยงลูกให้นกกาเหว่า

3. โครงสร้างของนิทานเรื่องสัตว์ของไทยรามัญ แบ่งออกเป็น 7 ประเภท ดังนี้

3.1 โครงสร้าง DE

โครงสร้างนี้จะมีเพียง 2 เหตุการณ์ คือนิทานที่มีการเรียงลำดับเหตุการณ์ตั้งแต่ D การกระทำที่ได้รับโทษ แล้ว E ได้รับโทษ โครงสร้างนี้ปรากฏในนิทานจำนวน 4 เรื่อง คือ

1) การกระทำที่ได้รับโทษจากความพะเยอะพะยาน

เรื่อง "กินสินบนต้องเกิดเป็นสุนัขป่า" เรื่องเริ่มด้วยการกระทำที่ได้รับโทษของมนุษย์ คือกินสินบนแล้วไปเกิดเป็นสุนัขป่า แล้วจำมนต์ที่บุโรหิตสวดได้ จึงสวดมนต์นั้นทำให้ได้สัตว์ทั้งหลายเป็นบริวาร สุนัขป่าอยากเป็นภักษัตริย์จึงพาบริวารไปล้อมเมือง และให้ราชสีห์ร้องเพื่อต้องการให้ประชาชนหูแตก แต่ประชาชนอุดหูและโทษที่ได้รับคือ สุนัขป่าและบริวารได้ยินเสียงราชสีห์จึงหูแตกตาย

เรื่อง "ความพะเยอะพะยาน" เรื่องเริ่มด้วยการกระทำที่ได้รับโทษของสุนัขที่ทำอุบายหลอกราชสีห์แล้วกินราชสีห์ สุนัขดีใจจนลืมตัวจึงถูกเสือกิน เสือกดีใจจนลืมตัวจึงถูกจระเข้กิน จระเข้ดีใจจนลืมตัวและพุ่งชนหินตาย

2) การกระทำที่ได้รับโทษจากการพูดไม่ถูกกาลเทศะ

เรื่อง "เต่ากับนกเป็ดน้ำ" เรื่องเริ่มด้วยนกเป็ดน้ำคาบไม้ข้างละตัว ให้เต่าคาบไม้ตรงกลาง ขณะที่อยู่กลางอากาศนั้นเต่าสัญญาว่าจะไม่พูด แต่ระหว่างทางเต่าอ้าปากตอบมนุษย์ซึ่งเป็นการกระทำที่ได้รับโทษ โทษที่ได้รับคือ เต่าตกลงมากระตุกออกนอกเนื้อ

เรื่อง "ลิงกับเต่า" ลิงให้เต่าคาบหางพาขึ้นต้นไม้ เต่าสัญญาว่าจะไม่พูดระหว่างทาง แต่เต่าเผลอพูดซึ่งเป็นการกระทำที่ได้รับโทษ โทษที่ได้รับคือเต่าตกลงมากระตองแตก กระตุกออกนอกเนื้อ

3.2 โครงสร้าง DEBC

โครงสร้างนี้จะมี 4 เหตุการณ์คือนิทานที่มีการเรียงลำดับเหตุการณ์ตั้งแต่ D การกระทำที่ได้รับโทษ E โทษ B การกระทำที่รับรางวัล C รางวัล โครงสร้างนี้ปรากฏในนิทานจำนวน 1 เรื่อง คือการกระทำที่ได้รับโทษจากความเข้าใจผิดคือ

เรื่อง "นภกระจาบ" เรื่องเริ่มด้วยนภกระจาบตัวผู้ติดอยู่ในดอกบัว และกลับมาตอนเช้า นภกระจาบตัวเมียเข้าใจผิด ซึ่งเป็นการกระทำที่ได้รับความเสียหาย ได้รับความเสียหาย คือ นภกระจาบตัวเมียถูกไฟฟ้าช็อตตาย นภกระจาบตัวผู้ฆ่าตัวตายตาม

3.3 โครงสร้าง FGHEGH

โครงสร้างนี้จะมีการเรียงลำดับเหตุการณ์ตั้งแต่ F การทำอุบาย G การกลัว H การหนี F การทำอุบาย G การกลัว แล้วจบด้วย H การหนี โครงสร้างนี้ปรากฏในนิทานจำนวน 2 เรื่อง ดังตัวอย่างต่อไปนี้

เรื่อง "เสือและคางคก" เรื่องเริ่มด้วยคางคกทำอุบายหลอกเสือว่าตน กินตับเสือ เสือจึงกลัวและหนีไป เมื่อมาพบกันอีกคางคกหลอกเสือให้พาข้ามน้ำ โดยคางคก เกาะหางเสือ เมื่อใกล้ถึงฝั่ง คางคกก็ตัดหางเสือ เสือจึงตัวตึง ทำให้คางคกกระเด็นขึ้นฝั่ง ก่อน เมื่อเสือขึ้นไปพบคางคก เสือกลัวจึงหนีไป

เรื่อง "เขียด เต่า และเสือสามสหาย" เรื่องเริ่มด้วยเต่าทำอุบาย หลอกเสือว่าตนกินเนื้อคน เสือกลัวเต่าจะกินตนเองจึงหนีไป เสือมาขอยูกับคางคก เต่า กับเขียดมาพบ ทำอุบายหลอกเสือว่าจะกัดคางคก เสือเห็นกลัวและหนีไป

3.4 โครงสร้าง FFHFH

โครงสร้างนี้จะมีการเรียงลำดับเหตุการณ์ตั้งแต่ F การทำอุบาย F การทำ อุบาย H การหนี F การทำอุบาย แล้วจบด้วย H การหนี โครงสร้างนี้ปรากฏในนิทานจำนวน 1 เรื่อง ดังนี้

เรื่อง "กระต่ายไม่มีหาง จะเข้าไม่มีลิ้น" เรื่องเริ่มด้วยกระต่ายเป็น สัตว์ใหญ่ทำอุบายหลอกกิ้งก่าซึ่งเป็นสัตว์เล็กกว่า แต่กระต่ายรู้ทันจึงทำอุบายหลอกจะเข้า แล้วกระต่ายหนีไปได้ เมื่อมาเจอกันอีกกระต่ายก็ทำอุบายหลอกจะเข้าอีกและกิ้งก่าจะเข้าจน ขาดแล้วหนีไป

3.5 โครงสร้าง F(OE)O(O)

โครงสร้านี้จะเริ่มต้นด้วยเหตุการณ์ F การทำอุบาย แล้วบางเรื่องจะมี O การฆ่า F การทำอุบายเข้ามาแทรก แล้วตามด้วย O การฆ่า แล้วจบเหมือนกัน คือ O การฆ่า บางเรื่องจะมี O การฆ่า มาต่อตอนจบอีก โครงสร้านี้ปรากฏในนิทานจำนวน 3 เรื่องดังนี้

เรื่อง "เชื้อเขมมตตัวเองต้องตาย" เรื่องเริ่มด้วยนกกระสาทำอุบายหลอกปลาโดยหลอกว่าจะพาไปยังที่สมบูร์มกว่าสระน้ำเดิม แล้วนกกระสาก็ฆ่าปลากิน ปูรู้ความจริงจึงทำอุบายหลอกนกกระสาให้พาดนไปบ้าง โดยปูใช้ก้ามหนีบกอนนกกระสาไว้ พอไปถึงนกกระสาจะกินปู ปูจึงหนีบกอนนกกระสา

เรื่อง "เสือจำศีล" เรื่องเริ่มด้วยเสือทำอุบายหลอกนกกระทาและลิงที่ทะเลาะกันว่าเสือจะตัดสินความให้ทั้งสอง โดยบอกให้นกกระทาและลิงเข้ามาใกล้ ๆ ตน ตนเป็นผู้ถือศีล ไม่กินสัตว์แต่พอนกกระทาและลิงเข้ามาใกล้ เสือกก็กินสัตว์ทั้งสองไป

เรื่อง "กากินนม" เรื่องเริ่มด้วยกาทำอุบายหลอกนกกว่ากาเป็นผู้ทรงศีล กาอาสาจะเฝ้าลูกนกให้ พอแม่นกไปหากินนกาก็กินลูกนก แม่นกกลับมาและรู้ความจริงนกทั้งหลายจึงฆ่ากา

3.6 โครงสร้าง O

โครงสร้านี้จะมีเหตุการณ์ O แต่จะเกิดขึ้นซ้ำ ๆ กันหลายครั้ง คือเรื่องจะเริ่มด้วยสัตว์กลายร่างเป็นคน แล้วกลายร่างเป็นสัตว์อื่น จนตอนจบจะกลายร่างเป็นแบบเดิม

เรื่อง "สันดานสุนัข" เรื่องเริ่มด้วยฤาษีขุบสุนัขเป็นมเหสีของกษัตริย์มเหสีก็ตรองเท่า พระฤาษีขุบสุนัขให้เป็นช้าง ช้างหอนเป็นเสียงสุนัข พระฤาษีจึงขุบช้างให้เป็นสุนัขตามเดิม

3.7 โครงสร้าง AY

โครงสร้านี้จะมีเหตุการณ์ AY คือนิทานที่มีการเรียงลำดับเหตุการณ์ตั้งแต่ A ความเดือดร้อนและจบด้วย Y การช่วยเหลือ โครงสร้านี้ปรากฏในนิทานจำนวน 1 เรื่อง คือ

เรื่อง "ใช้ปากให้เป็นประโยชน์" เรื่องเริ่มด้วยตะขาบได้รับบาดเจ็บ ตัวตะขาบขาดเป็นสองท่อน หอยช่วยเหลือตะขาบโดยเอาน้ำลายเลียตัวตะขาบจนตัวติดกัน เหมือนเดิม

4. โครงสร้างของนิทานเรื่องสัตว์ของไทยทรงคำ แบ่งออกเป็น 2 ประเภท ดังนี้

4.1 โครงสร้าง ABC

โครงสร้างนี้จะเริ่มต้นด้วยเหตุการณ์ A ความเดือดร้อน B การกระทำ ที่ได้รับรางวัลแล้วจบด้วย C รางวัล โครงสร้างนี้ปรากฏในนิทานจำนวน 1 เรื่อง คือการกระทำ ที่ได้รับรางวัลจากความสามัคคี คือ

เรื่อง "ช้างกับมดแดง" เรื่องเริ่มด้วยความเดือดร้อนของมดแดงที่รัง มดแดงถูกช้างเอางวงเกี่ยวจนหล่นลงมากับพื้น มดแดงจึงรวมพลังกันสู้ช้างซึ่งเป็นการกระทำ ที่ได้รับรางวัล รางวัลที่ได้รับคือมดแดงชนะช้าง

4.2 โครงสร้าง FHFH

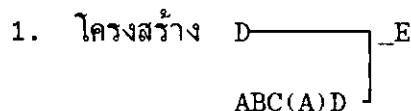
โครงสร้างนี้จะมีการเรียงลำดับเหตุการณ์ตั้งแต่ F การทำอุบาย H การหนี F การทำอุบายแล้วจบด้วย H การหนี โครงสร้างนี้ปรากฏในนิทานจำนวน 1 เรื่อง

เรื่อง "เสือกับกระต่าย" เรื่องเริ่มด้วยกระต่ายเป็นสัตว์เล็กทำอุบาย หลอกเสือซึ่งเป็นสัตว์ใหญ่จนเสือถูกไม้ไผ่หนามหู และกินขี้ควาย แล้วกระต่ายหนีไป เสือมาพบ กระต่ายตกอยู่ในหลุม กระต่ายทำอุบายหลอกเสือจนเสือกกลงในหลุมและช่วยกระต่ายขึ้นมาได้ กระต่ายก็หนีไป

ในการวิเคราะห์โครงสร้างนิทานเรื่องสัตว์ของไทยภาคกลาง และโครงสร้างนิทาน เรื่องสัตว์ของไทยกะเหรี่ยง ปรากฏว่านิทานเรื่องสัตว์ของไทยภาคกลางจำนวน 7 เรื่อง และนิทานเรื่องสัตว์ของไทยกะเหรี่ยงจำนวน 4 เรื่อง ที่มีการเรียงลำดับเหตุการณ์ในเรื่อง แตกต่างกันไป จึงไม่สามารถนำมาจัดไว้ในโครงสร้างใดโครงสร้างหนึ่งได้

ลักษณะร่วมของโครงสร้างของนิทานเรื่องสัตว์ภาคกลาง

จากการวิเคราะห์โครงสร้างของนิทานเรื่องสัตว์ภาคกลาง โดยผู้วิจัยได้วิเคราะห์นิทานเรื่องสัตว์ตามชาติพันธุ์ 4 กลุ่มคือ นิทานเรื่องสัตว์ของไทยภาคกลาง นิทานเรื่องสัตว์ของไทยกระเหรี่ยง นิทานเรื่องสัตว์ของไทยรามัญ นิทานเรื่องสัตว์ของไทยทรงดำ ปรากฏว่าโครงสร้างของนิทานเรื่องสัตว์ของแต่ละกลุ่มชาติพันธุ์มีลักษณะร่วมกันจนถือว่าเป็นโครงสร้างของนิทานเรื่องสัตว์ภาคกลางได้ดังนี้

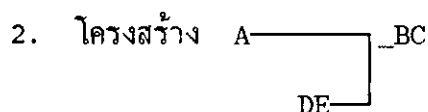

โครงสร้างนี้จะเริ่มต้นด้วยเหตุการณ์ 2 ประเภท คือประเภทแรกจะเริ่มด้วย D การกระทำที่ได้รับโทษ และประเภทที่สองจะเริ่มตั้งแต่ ABC(A)D คือเริ่มด้วยเหตุการณ์ A ความเดือดร้อน B การกระทำที่ได้รับรางวัล C รางวัล แล้วบางเรื่องจะมีเหตุการณ์ A ความเดือดร้อนเข้ามาแทรก แล้วต่อด้วยเหตุการณ์ D การกระทำที่ได้โทษ แล้วจบเหมือนกัน คือ E โทษ จำนวนนิทานที่จัดอยู่ในโครงสร้างนี้มี 32 เรื่อง โดยแบ่งตามชาติพันธุ์ได้ดังนี้

นิทานเรื่องสัตว์ของไทยภาคกลาง 22 เรื่อง

นิทานเรื่องสัตว์ของไทยกระเหรี่ยง 6 เรื่อง

นิทานเรื่องสัตว์ของไทยรามัญ 4 เรื่อง

โครงสร้างนี้จะเริ่มต้นเหตุการณ์เป็น 2 ประเภทคือ ประเภทแรกเริ่มด้วย A ความเดือดร้อน ประเภทที่สอง จะเริ่มตั้งแต่ D การกระทำที่ได้รับโทษ E โทษ แล้วจบเหมือนกันคือ B การกระทำที่ได้รับรางวัล C รางวัล จำนวนนิทานที่จัดอยู่ในโครงสร้างนี้มี 11 เรื่องโดยแบ่งตามชาติพันธุ์ได้ดังนี้

นิทานเรื่องสัตว์ของไทยภาคกลาง 7 เรื่อง

นิทานเรื่องสัตว์ของไทยกระเหรี่ยง 2 เรื่อง

นิทานเรื่องสัตว์ของไทรวามัญ 1 เรื่อง

นิทานเรื่องสัตว์ของไทรทองคำ 1 เรื่อง

จากโครงสร้างทั้งสองของนิทานเรื่องสัตว์ภาคกลาง สามารถจัดแบ่งตามความถี่ของเหตุการณ์ การกระทำที่ได้รับโทษ และการกระทำที่ได้รับรางวัล ที่เกิดขึ้นได้ดังนี้

1. นิทานเรื่องสัตว์ของไทรภาคกลาง ปรากฏเหตุการณ์การกระทำที่ได้รับโทษ และการกระทำที่ได้รับรางวัล ตามความถี่ที่เกิดขึ้นดังนี้

1.1 เหตุการณ์ D การกระทำที่ได้รับโทษ

การกระทำที่ได้รับโทษจากการพูดไม่ถูกกาลเทศะ	7 ครั้ง
การกระทำที่ได้รับโทษจากความโลภ	3 ครั้ง
การกระทำที่ได้รับโทษจากการเข้าใจผิด	3 ครั้ง
การกระทำที่ได้รับโทษจากการแตกความสามัคคี	2 ครั้ง
การกระทำที่ได้รับโทษจากการเลียนแบบ	2 ครั้ง
การกระทำที่ได้รับโทษจากการใฝ่สูง	1 ครั้ง
การกระทำที่ได้รับโทษจากการอวดเก่ง	1 ครั้ง
การกระทำที่ได้รับโทษจากการลืมหืมตา	1 ครั้ง
การกระทำที่ได้รับโทษจากความสกปรก	1 ครั้ง
การกระทำที่ได้รับโทษจากความอกตัญญู	1 ครั้ง
การกระทำที่ได้รับโทษจากการไม่เชื่อฟังผู้ใหญ่	1 ครั้ง
การกระทำที่ได้รับโทษจากความเกียจคร้าน	1 ครั้ง

1.2 เหตุการณ์ B การกระทำที่ได้รับรางวัล

การกระทำที่ได้รับรางวัลจากความสามัคคี	4 ครั้ง
การกระทำที่ได้รับรางวัลจากความกตัญญู	2 ครั้ง
การกระทำที่ได้รับรางวัลจากพูดถูกกาลเทศะ	2 ครั้ง

การกระทำที่ได้รับรางวัลจากการใช้สติปัญญาในการแก้ปัญหา 2 ครั้ง

การกระทำที่ได้รับรางวัลจากความขยัน 1 ครั้ง

การกระทำที่ได้รับรางวัลจากการไม่มีความโลภ 1 ครั้ง

การกระทำที่ได้รับรางวัลจากการเชื่อฟังผู้ใหญ่ 1 ครั้ง

2. โครงสร้างของนิทานเรื่องสัตว์ของไทยกะเหรี่ยง ปรากฏเหตุการณ์การกระทำที่ได้รับโทษและการกระทำที่ได้รับรางวัล ตามความถี่ที่เกิดขึ้นดังนี้

1. เหตุการณ์ D การกระทำที่ได้รับโทษ

การกระทำที่ได้รับโทษจากการทำร้ายผู้อื่น 3 ครั้ง

การกระทำที่ได้รับโทษจากการอวดเก่ง 1 ครั้ง

การกระทำที่ได้รับโทษจากการเข้าใจผิด 1 ครั้ง

การกระทำที่ได้รับโทษจากการพูดไม่ถูกกาลเทศะ 1 ครั้ง

การกระทำที่ได้รับโทษจากการทำเลียนแบบ 1 ครั้ง

2. เหตุการณ์ B การกระทำที่ได้รับรางวัล

การที่ได้รับรางวัลจากความซื่อสัตย์ 1 ครั้ง

การที่ได้รับรางวัลจากการใช้สติปัญญาแก้ปัญหา 1 ครั้ง

การที่ได้รับรางวัลจากความเพียร 1 ครั้ง

3. โครงสร้างของนิทานเรื่องสัตว์ของไทยรามัญ ปรากฏเหตุการณ์การกระทำที่ได้รับโทษและการกระทำที่ได้รับรางวัล ตามความถี่ที่เกิดขึ้นดังนี้

1. เหตุการณ์ D การกระทำที่ได้รับโทษ

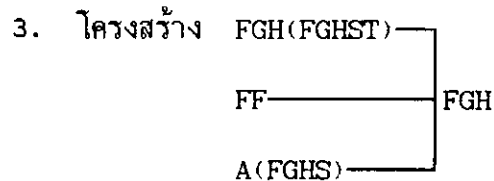
การกระทำที่ได้รับโทษจากความทะเยอทะยาน 4 ครั้ง

การกระทำที่ได้รับโทษจากการพูดไม่ถูกกาลเทศะ 2 ครั้ง

การกระทำที่ได้รับโทษจากการเข้าใจผิด 1 ครั้ง

4. โครงสร้างของนิทานเรื่องสัตว์ของไทยทรงดำ ปรากฏเหตุการณ์การกระทำที่ได้รับโทษ และการกระทำที่ได้รับรางวัล ตามความถี่ที่เกิดขึ้นดังนี้

เหตุการณ์ D การกระทำที่ได้รับรางวัลจากการสามัคคี 1 ครั้ง

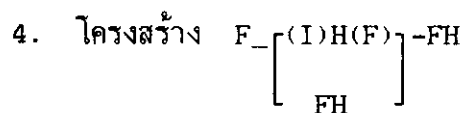

โครงสร้างนี้จะเริ่มต้นด้วยเหตุการณ์ 3 ประเภท คือประเภทแรกเริ่มด้วย F การทำอุบาย G การกลั้ว H การหนี บางเรื่องจะมีเหตุการณ์ F การทำอุบาย G การกลั้ว H การหนี S สัตว์ใหญ่พบเพื่อน T สัตว์ใหญ่เอากางนกกกับหางของเพื่อน เข้ามาแทรกด้วย ประเภทที่ 2 จะเริ่มด้วย F การทำอุบาย F การทำอุบาย และประเภทที่ 3 จะเริ่มด้วย A ความเคียดแค้น บางเรื่องจะมี F การทำอุบาย G การกลั้ว H การหนี S สัตว์ใหญ่พบเพื่อนเข้ามาแทรกด้วย แล้วจบเหมือนกันคือ F การทำอุบาย G การกลั้ว H การหนี จำนวนนิทานที่จัดอยู่ในโครงสร้างนี้มี 15 เรื่องโดยแบ่งตามชาติพันธุ์ได้ดังนี้

นิทานเรื่องสัตว์ของไทยภาคกลาง 11 เรื่อง

นิทานเรื่องสัตว์ของไทยกะเหรี่ยง 2 เรื่อง

นิทานเรื่องสัตว์ของไทยรามัญ 2 เรื่อง

โครงสร้างนี้จะเริ่มต้นด้วยเหตุการณ์ F อุบาย แล้วเรื่องจะแยกเป็น 2 ประเภท ประเภทแรกจะแยกไป(I) บางเรื่องจะมี I การพ่ายแพ้เข้ามาแทรก แล้วตามด้วย H การหนี แล้วบางเรื่องจะมีเหตุการณ์ F การทำอุบายเข้ามาแทรกอีก ประเภทที่สองจะแยกไป F การทำอุบาย H การหนี แล้วจบเหมือนกันคือ F การทำอุบาย H การหนี จำนวนนิทานที่จัดอยู่ในโครงสร้างนี้มี 15 เรื่องโดยแบ่งตามชาติพันธุ์ได้ดังนี้

นิทานเรื่องสัตว์ของไทยภาคกลาง 8 เรื่อง

นิทานเรื่องสัตว์ของไทยกะเหรี่ยง 5 เรื่อง

นิทานเรื่องสัตว์ของไทยรามัญ 1 เรื่อง

นิทานเรื่องสัตว์ของไทยทรงดำ 1 เรื่อง

5. โครงสร้าง AY

โครงสร้างนี้มีเพียงเหตุการณ์ AY เท่านั้นคือเรื่องจะเริ่มด้วย A ความเดือดร้อนและจบด้วย Y การช่วยเหลือ จำนวนนิทานที่จัดอยู่ในโครงสร้างนี้มี 4 เรื่อง โดยแบ่งตามชาติพันธุ์ได้ดังนี้

นิทานเรื่องสัตว์ของไทยภาคกลาง 1 เรื่อง

นิทานเรื่องสัตว์ของไทยกะเหรี่ยง 2 เรื่อง

นิทานเรื่องสัตว์ของไทยรามัญ 1 เรื่อง

6. โครงสร้าง F(OE)O(O)

โครงสร้างนี้จะเริ่มต้นด้วยเหตุการณ์ F การทำอุบาย แล้วบางเรื่องจะมี O การฆ่า F การทำอุบาย เข้ามาแทรก แล้วตามด้วย O การฆ่าแล้วจบเหมือนกันคือ O การฆ่า บางเรื่องจะมี O การฆ่า มาต่อตอนจบอีก จำนวนนิทานที่จัดอยู่ในโครงสร้างนี้มี 6 เรื่อง โดยแบ่งตามชาติพันธุ์ได้ดังนี้

นิทานเรื่องสัตว์ของไทยภาคกลาง 4 เรื่อง

นิทานเรื่องสัตว์ของไทยกะเหรี่ยง 1 เรื่อง

นิทานเรื่องสัตว์ของไทยรามัญ 1 เรื่อง

จากการวิเคราะห์โครงสร้างของนิทานเรื่องสัตว์ภาคกลาง โครงสร้างที่พบในนิทานมากที่สุด คือโครงสร้างเกี่ยวกับการกระทำที่ได้รับความรังเกียจ และการกระทำที่ได้รับความโสมม ร่องลงมา คือ โครงสร้างเกี่ยวกับการทำอุบายโดยใช้สติปัญญา ทั้งสองโครงสร้างเป็นลักษณะร่วมของโครงสร้างของนิทานเรื่องสัตว์ภาคกลางที่เด่นชัดที่สุด

บทที่ 3

วิเคราะห์ภาพสะท้อนสังคมภาคกลางจากโครงสร้างของนิทานเรื่องสัตว์ภาคกลาง

การวิเคราะห์โครงสร้างของนิทานเรื่องสัตว์ภาคกลางเป็นวิธีการที่จะทำให้เข้าใจสภาพสังคมภาคกลางได้ดีขึ้น ซึ่งเหตุการณ์แต่ละเหตุการณ์ที่มาประกอบเป็นโครงสร้างของนิทานนั้น จะเกิดซ้ำ ๆ กัน ทำให้เห็นว่ากลุ่มชนที่เป็นเจ้าของนิทานมีความสัมพันธ์กับเหตุการณ์ในนิทานเรื่องนั้น ด้วยเหตุนี้จึงสามารถกล่าวได้ว่า โครงสร้างของนิทานมีความสัมพันธ์กับสังคมนั่นเอง จากการศึกษาโครงสร้างของนิทานเรื่องสัตว์ภาคกลาง ทำให้เห็นถึงสภาพสังคมภาคกลางเด่นชัดในหัวข้อต่อไปนี้

1. วิถีชีวิตของคนในสังคม
2. สังคมเครือญาติ
3. ความเชื่อ
4. พฤติกรรมและจริยธรรมของคนในสังคม

ผู้วิจัยจะวิเคราะห์เรียงตามลำดับหัวข้อข้างต้น โดยจะขอล่าวถึงสภาพทั่วไปของท้องถิ่นที่พบในนิทานเรื่องสัตว์ภาคกลาง เพื่อประกอบการวิเคราะห์สภาพสังคมภาคกลาง

สภาพท้องถิ่นที่ปรากฏในนิทาน

ลักษณะภูมิประเทศของภาคกลางครอบคลุมพื้นที่ในลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยาทั้งหมด ภาคกลาง ซึ่งมีแหล่งน้ำอุดมสมบูรณ์ และมีพื้นที่เป็นป่าไผ่ (สวาท เสนาณรงค์ และน้อม งามนิสัย : ม.ป.ป. : 30-58) ซึ่งลักษณะภูมิประเทศเช่นนี้ปรากฏในนิทานเรื่องสัตว์ต่อไปนี้

นิทานเรื่อง "เสือทำไมถึงตัวลาย" สะท้อนให้เห็นสภาพลักษณะภูมิประเทศของท้องถิ่น ซึ่งเป็นป่า กล่าวถึงคนเข้าไปตัดหวายในป่าแล้วไปพบเสือ ต้องทำอุบายเพื่อเอาตัวรอด จนสามารถหนีมาได้

เรื่อง "ตากับยาย" สะท้อนให้เห็นสภาพลักษณะภูมิประเทศของท้องถิ่นซึ่งเป็นป่า นิทานกล่าวถึงตากับยายเข้าไปในป่าเพื่อหาของป่า ตากับยายไปพบหมี ทั้งสองทำอุบายหลอกหมีเพื่อเอาตัวรอด แล้วสามารถหนีหมีได้

เรื่อง "กินสินบนต้องเกิดเป็นสุนัขป่า" สะท้อนให้เห็นสภาพลักษณะภูมิประเทศของท้องถิ่นซึ่งเป็นป่า นิทานกล่าวถึง บุโรหิตเข้าไปสวดมนต์ในป่า สุนัขป่าได้ยินจนจำมนต์ที่บุโรหิตสวดได้ สุนัขป่าจึงสวดมนต์ที่จำมาได้ จึงได้สัตว์ทั้งหลายมาเป็นบริวาร

เรื่อง "กาขาว" สะท้อนให้เห็นสภาพลักษณะภูมิประเทศของท้องถิ่นซึ่งเป็นไร่ นิทานกล่าวถึงตากับยายให้หลานเฝ้าถั่วที่ตากับยายเก็บมาจากไร่

เรื่อง "ลิงขาว" สะท้อนให้เห็นลักษณะภูมิประเทศเป็นที่ลุ่มเหมาะกับการทำไร่ เพราะมีลำคลอง กล่าวถึง ลิงเห็นชาวนาขว้างแหงมปลา จึงทำเลียนแบบชาวนาบ้าง

เรื่อง "เหตุที่กามิขন্দา" สะท้อนให้เห็นถึงสภาพลักษณะภูมิประเทศของท้องถิ่น ซึ่งมีลำคลอง ตามเรื่องหลังจากที่กาให้นกยูงลงรักที่ตัวแล้ว แต่ยังไม่ทันได้เขียนลาย กาไปกินหมาเฝ้าที่ลอยอยู่ในลำคลอง

เรื่อง "งูเหลือม" สะท้อนให้เห็นสภาพลักษณะภูมิประเทศของท้องถิ่นที่มีบ่อน้ำ โดยกล่าวถึงงูเหลือมวิดบ่อ คนมาลักจับปลาในบ่อที่งูเหลือมวิด

เรื่อง "หมากับแมวทำไมทะเลาะกัน" สะท้อนให้เห็นถึงสภาพลักษณะภูมิประเทศของท้องถิ่นซึ่งมีแม่น้ำ โดยกล่าวถึง หมากับแมวรับอาสาไปหาแก้ววิเศษ พอได้แก้ววิเศษแล้ว ในระหว่างที่เดินทางกลับ ทั้งสองต้องข้ามแม่น้ำ หมากทำแก้ววิเศษตกน้ำ

เรื่อง "ไอ้คกเจ้าปัญญา" สะท้อนให้เห็นสภาพลักษณะภูมิประเทศของท้องถิ่น มีแม่น้ำ โดยกล่าวถึงคกคกกับเสียวายน้ำแข่งกัน ใครสามารถข้ามแม่น้ำ ไปถึงอีกฝั่งก่อนถือว่าเป็นคนเก่ง

คางคกทำอุบายหลอกเกาะหางเสือ พอเสือกระโดดขึ้นฝั่งก็ตัวคางคก จึงกระเด็นขึ้นถึงฝั่งก่อน

เรื่อง "นกกะสาักับปูนา" สะท้อนให้เห็นสภาพลักษณะภูมิประเทศของท้องถิ่นซึ่งมีสระน้ำ กล่าวถึงนกกะสาทำอุบายหลอกกินปลา ทำทีว่าจะพาปลาไปยังที่สมบูรณ์กว่าสระน้ำเดิม พอพาปลาไปถึง ปลาเห็นสระน้ำที่สมบูรณ์นั้นน้ำมาก

เรื่อง "กระต่ายกับตะขาบ" สะท้อนให้เห็นสภาพท้องถิ่นมีหนองและบึง กล่าวถึงกระต่ายให้ตะขาบทายว่ากระต่ายจะไปอาบน้ำที่ไหน ตะขาบทายไม่ถูก

ลักษณะการตั้งถิ่นฐาน นิทานเรื่องสัตว์สะท้อนให้เห็นถึงการตั้งถิ่นฐานใกล้กับบริเวณที่อุดมสมบูรณ์ และใกล้กับแหล่งน้ำ ซึ่งเป็นความต้องการพื้นฐานคือความสะดวกสบาย นอกจากนั้นยังมีการย้ายที่พามาหากินไปในที่อุดมสมบูรณ์กว่าเดิม ซึ่งในนิทานเรื่องสัตว์ปรากฏเหตุการณ์เกี่ยวกับการย้ายถิ่นของสัตว์หลายครั้ง ดังนี้

เรื่อง "เค็ดร้อนเพราะปาก" กล่าวถึงเหตุการณ์ หงส์ชวนเต่าไปหาถิ่นที่พำนักใหม่

เรื่อง "นกกะสาักับปูนา" กล่าวถึงเหตุการณ์ ปลาต้องการย้ายถิ่นที่อยู่เดิม โดยให้นกกะสาพาตนไปยังสระน้ำที่สมบูรณ์กว่าเดิม

เรื่อง "เสือและคางคก" กล่าวถึงเหตุการณ์ เสือและคางคกเดินทางไปหาถิ่นที่พำนักใหม่ เสือและคางคกจะต้องเดินทางข้ามหนองน้ำ

เหตุการณ์ในนิทานสะท้อนให้เห็นถึงพฤติกรรมของคนในสังคมภาคกลางที่มีการย้ายถิ่นฐานการพามาหากิน อาจจะเป็นเพราะประชากรเพิ่มมากขึ้น ที่ดินที่จะใช้ทำนาทำไร่มีไม่พอที่จะทำให้ผลผลิตเลี้ยงตนเองและครอบครัวได้ ซึ่งทำให้เกิดความขาดแคลน ดังนั้นชาวชนบทส่วนหนึ่งจึงต้องย้ายถิ่นฐานเข้าไปในเมือง หรือไปรับจ้างเป็นผู้ใช้แรงงานในนา

การปลูกสร้างบ้านเรือน นิทานเรื่องสัตว์ภาคกลางสะท้อนให้เห็นการปลูกสร้างบ้านเรือน คือจะปลูกเป็นเรือนชั้นเดียวใต้ถุนสูง และบางบ้านจะใช้หมักคามุงหลังคาหรือใช้หมักคาทำฝา ซึ่งปรากฏในนิทานเรื่องสัตว์ต่อไปนี้

เรื่อง "เบียด เต่า และเสือ สามสหาย" สะท้อนให้เห็นสภาพบ้านเรือนในท้องถิ่น ชาวบ้านจะปลูกบ้านเป็นเรือนชั้นเดียวใต้ถุนสูง และลักษณะเช่นนี้ยังปรากฏในเรื่อง "หมากับแมวทำไมทะเลาะกัน" ด้วย

เรื่อง "กาขาว" สะท้อนให้เห็นสภาพบ้านเรือนในท้องถิ่น ชาวบ้านจะปลูกบ้านเป็นเรือนชั้นเดียวใต้ถุนสูง ในนิทานกล่าวถึงหลานถูกตาภัยบยาคีเพราะกาขาวมากินแก้วที่ตากบยายให้หลานเฝ้า หลานจึงไปหากาขาว กาขาวให้หลานเลือกว่าจะขึ้นบันไดบ้านที่ทำด้วยอะไร หลานเลือกขึ้นบันไดไม้ แสดงว่าเป็นบ้านที่มีใต้ถุนสูง

เรื่อง "กระต่ายกับเสือและไก่" สะท้อนให้เห็นสภาพบ้านเรือนในท้องถิ่นที่ใช้หญ้าคา มุงหลังคาบ้าน ในนิทานกล่าวถึง กระต่าย เสือ และไก่ ขึ้นเสาเรือนไว้ แต่ยังขาดหญ้าคาไว้ มุงหลังคาบ้าน ทั้งสามผลัดเวรกันทำอาหาร เมื่อถึงเวรของสัตว์ตัวใด อีกสองตัวจะต้องไปหาหญ้าคา

จากเหตุการณ์ในนิทานที่มีการกล่าวถึงบันไดบ้านและใต้ถุน แสดงว่าสภาพบ้านเรือนในท้องถิ่นส่วนใหญ่จะเป็นบ้านชั้นเดียวใต้ถุนสูง

อาชีพ คนในสังคมภาคกลางจะประกอบอาชีพทางด้านเกษตรกรรม และการประมง น้ำจืดกันเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งเป็นอาชีพที่ปรากฏในนิทานพื้นบ้านภาคกลางเช่นกัน ได้แก่ อาชีพทำนา ทำสวน ทำไร่ ทำการประมงและอาชีพค้าขาย ซึ่งปรากฏในนิทานเรื่องสัตว์ดังนี้

เรื่อง "กาขาว" สะท้อนให้เห็นถึงการประกอบอาชีพทำไร่ จากการที่ตากบยายให้หลานเฝ้าแก้วที่ตากบยายเก็บมา ไม่ให้กามากิน จึงอาจกล่าวได้ว่า ตากบยายมีอาชีพในการทำไร่

เรื่อง "ตาแก่กับยายแก่" สะท้อนให้เห็นถึงการประกอบอาชีพทำนา จากการที่ตาทำนา แล้วลิงมากินข้าวในนาของตาแก่

เรื่อง "เหยี่ยวขั้วข้าว" สะท้อนให้เห็นถึงการประกอบอาชีพทำนา และค้าขายข้าว จากการที่เด็กกำพร้าช่วยแก้มัดให้เหยี่ยว เหยี่ยวจึงเสกให้ข้าวในยุ้งของเด็กกำพร้าขายไปแล้วมีเพิ่มขึ้นมาอีก

เรื่อง "โค่นทิวศาล" และเรื่อง "พุดมีเงินมีทอง พุดไม่ติเสียข้าวเสียของ" สะท้อนให้เห็นถึงการประกอบอาชีพค้าขาย ในนิทานกล่าวถึง พ่อค้าให้โค่นทิวศาลลากเกวียน เพื่อไปค้าขายยังที่ต่าง ๆ

เรื่อง "ตากบยาย" สะท้อนให้เห็นถึงการประกอบอาชีพประมง ในนิทานกล่าวถึง ลิงที่เห็นชวานาขว้างแหงมปลา จึงทำเลียนแบบชวานาบ้าง

เรื่อง "ตากบยาย" สะท้อนให้เห็นถึงการประกอบอาชีพการหาของป่า ในนิทาน กล่าวถึงตากบยายอาศัยอยู่ในป่า และดำรงชีวิตด้วยการเก็บผลไม้ในป่าเป็นอาหาร

อาชีพหลักที่พบในนิทานเรื่องสัตว์ภาคกลาง อาชีพหลักที่พบคือ อาชีพทำนา รองลงมา ได้แก่ อาชีพทำสวน ทำไร่ และทำการประมง ตามลำดับ อาชีพเหล่านี้สะท้อนให้เห็นถึงสภาพ ชีวิตความเป็นอยู่ของกลุ่มชนท้องถิ่นภาคกลาง ซึ่งเป็นสัตว์สังคมเกษตรกรรม รายได้ส่วนใหญ่ ของกลุ่มชนมาจากการทำนา ทำไร่

ผู้วิจัยสามารถนำสภาพท้องถิ่นที่กล่าวมาแล้วข้างต้นมาช่วยเป็นพื้นฐานในการวิเคราะห์ ภาพสะท้อนสังคมภาคกลางตามหัวข้อต่อไปนี้คือ

1. วิถีชีวิตของคนในสังคม โครงสร้างของนิทานเรื่องสัตว์ภาคกลางสะท้อนให้เห็น ความสัมพันธ์ ความขัดแย้ง และความช่วยเหลือเกื้อกูลกันของคนในสังคม ดังปรากฏใน โครงสร้างของนิทานเรื่องสัตว์ดังต่อไปนี้

1. โครงสร้างที่เริ่มต้นด้วยเหตุการณ์ความเดือดร้อนของคนในสังคม แล้ว เป็นเหตุการณ์ให้ความช่วยเหลือของคนในสังคม
2. โครงสร้างที่เริ่มต้นด้วยเหตุการณ์ สัตว์เล็กทำอุบายหลอกสัตว์ใหญ่ สัตว์ ใหญ่กลัว สัตว์เล็กจึงหนีไป แล้วจึงเกิดเหตุการณ์ซ้ำ ๆ กันอีก แต่บางเรื่องจะเริ่มต้นด้วยเหตุการณ์ ความเดือดร้อนของสัตว์ใหญ่ เพราะเกิดความขัดแย้งกับสัตว์ใหญ่ด้วยกัน สัตว์เล็กทำอุบาย ช่วยเหลือสัตว์ใหญ่ที่เดือดร้อน สัตว์ใหญ่ที่เป็นฝ่ายรังแกกลับกลัวสัตว์เล็ก จึงหนีไป

3. โครงสร้างที่เริ่มต้นด้วยเหตุการณ์ สัตว์เล็กทำอุบายหลอกสัตว์ใหญ่ให้เกิดความกลัว สัตว์เล็กจึงหนีสัตว์ใหญ่ได้ แล้วจะเกิดเหตุการณ์ทั้งหมดซ้ำ ๆ กันอีก

4. โครงสร้างที่เริ่มต้นด้วยเหตุการณ์ความเคียดแค้นของสัตว์เล็กเมื่อเกิดความขัดแย้งกับสัตว์ใหญ่ สัตว์เล็กรวมพลังกันสู้กับสัตว์ใหญ่ด้วยความสามัคคีและได้รับรางวัลคือชัยชนะ

โครงสร้างที่ 1 มีเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่ปรากฏเป็นชีวิตความเป็นอยู่ของสัตว์ต่าง ๆ ที่ให้ความช่วยเหลือกัน ทำให้เรามองเห็นความสัมพันธ์เกี่ยวกับบุคคลในสังคมช่วยเหลือกัน เพื่อจัดการความเคียดแค้น

ส่วนโครงสร้างที่ 2, 3 และ 4 มีเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เป็นชีวิตความเป็นอยู่ระหว่างสัตว์ใหญ่กับสัตว์เล็ก ตลอดจนพฤติกรรมของสัตว์ใหญ่และพฤติกรรมของสัตว์เล็กที่ปรากฏในนิทาน ทำให้เรามองเห็นว่าสัตว์ใหญ่เป็นตัวแทนของผู้มีอำนาจในสังคม ซึ่งได้แก่ ผู้มีฐานะ ผู้มีอำนาจและผู้มีกำลัง ส่วนสัตว์เล็กเป็นตัวแทนของผู้ด้อยอำนาจในสังคม ซึ่งได้แก่ ผู้ด้อยฐานะ ผู้ด้อยอำนาจและผู้ด้อยกำลัง อาจใช้ตารางแสดงให้เห็นถึงพฤติกรรมต่าง ๆ ของสัตว์ดังนี้

ก. สัตว์ที่เป็นสัญลักษณ์ของผู้มีอำนาจในสังคม

สัตว์	สัญลักษณ์	พฤติกรรม	นิทานเรื่อง
เสือ	ผู้มีอำนาจ แต่ ด้อยสติปัญญา	เสือบอกคางคกว่ากินเนื้อสัตว์ คางคก ทำอุบายหลอกเสื่อว่ากินตับเสื่อ เสื่อ กลัว และหนีคางคก	คางคกกับเสื่อ
เสื่อ		เสือบอกคางคกว่ากินเนื้อสัตว์ คางคก ทำอุบายหลอกเสื่อแข่งว่ายน้ำจน คางคกชนะ และทำอุบายหลอกเสื่อว่า กินสิงโต เสื่อกลัวและหนีคางคก	เสื่อและคางคก
เสื่อ		เสื่อถูกคางคกหลอกว่ากินตับเสื่อ และ คางคกใช้สติปัญญาหลอกพาข้ามน้ำไป ถึงฝั่งก่อนเสื่อ และหลอกว่ามานั่งกิน หมาก	ไอ้คกเจ้าปัญญา
เสื่อ		เสื่อถูกคางคกหลอกว่าตนกินตับเสื่อ เสื่อกลัวคางคกจึงหนีไป	เขียด เต่า และเสื่อ สามสหาย

สัตว์	สัญลักษณ์	พฤติกรรม	นิทานเรื่อง
เสือ		เสือถูกคางคกหลอกว่าตนกินเสือเป็นอาหาร เขียดทำอุบายหลอกเสือว่ายนํ้า เขียดจับหางเสือ เสือตวัดหางเขียดจึงไปถึงฝั่งก่อนและชนที่หางเสือติดปากเขียด เขียดจึงทำอุบายหลอกว่าตนกินเสือมา เสือจึงกลัวและหนีไป	เสือโคร่งกับเขียดตะปาด
เสือ		เสือนี้อำนาจและอำนาจมากกว่ากระต่าย แต่เสือถูกกระต่ายทำอุบายหลอกเสือหลงเชื่อกระต่ายจึงหนีเสือไปได้	ทำไมเสือนิจมีลาย สัตว์สามสหาย สามเกลอ สี่เกลอ กระต่ายกับเสือและไก่ เสือนับกระต่าย กระต่ายกับหอยโข่ง
เสือ		เสือหลงอุบายกระต่ายจึงอดกินแม่โค เสือหลงอุบายกระต่ายจึงอดกินช้าง	กระต่ายเจ้าอุบาย ช้างกับเสือ
เสือ		เสือหลงอุบายจึงตกต้นไม้ตายและไม่ได้กินคน	วานรผู้ซื่อสัตย์

สัตว์	สัญลักษณ์	พฤติกรรม	นิทานเรื่อง
		เสือถูกคนทำอุบายหลอกจนตัวเป็นลาย ทั้งตัว เสือกกลัวคน และหนีไป	ทำไมเสือจึงมีลาย ทำไมเสือจึงมีลาย ทำไมเสือจึงมีลาย เสือทำไมถึงตัวลาย ทำไมเสือจึงมีลาย ช้างถึงตาเล็ก
เสือ		เสือถูกกระเจงอุบายหลอกจนกระเจง หนีไป	เจ้ากระเจงน้อย
เสือ		เสือหลงอุบายของแพะจึงอดกินแพะ เสือเข้าใจผิดคิดว่าคนเป็นท่า จึงกลัว คนจะกินตนจึงหนี เสือหลงอุบายของกระต่ายที่หลอกให้ เสือเอาเท้ารูดหนามและหลอกให้เสือ กินข้าวควาย	แพะ เสือ ลิง บอกแล้วไม่ฟัง ไอ้เสือกับไอ้ต่าย
จระเข้	ผู้มีอำนาจแต่ขาดสติปัญญา	จระเข้หลงอุบายลิงทำให้อดกินลิง	จระเข้กับลิง

สัตว์	สัญลักษณ์	พฤติกรรม	นิทานเรื่อง
จระเข้		จระเข้หลงอุบายกระต่าย ทำให้อดกินกระต่าย	กระต่ายกับจระเข้ ทำไมจระเข้ไม่มีลิ้น กระต่ายไม่มีหาง ทำไมกระต่ายจึงไม่มีลิ้น กระต่ายกับหอยโข่ง
ช้าง	ผู้มีอำนาจแต่ขาดสติปัญญา	ช้างแพ้พันทเสือต้องให้เสือกิน แต่ไม่สามารถหาทางเอาตัวรอดได้ ต้องให้กระต่ายทำอุบายช่วยเหลือ	ช้างกับเสือ
ช้าง		ช้างสู้กับมดแดง มดแดงสามารถรวมพลังกันชนะช้างได้	ช้างกับมดแดง
ช้าง		ช้างเผือกไม่สามารถคิดแก้ปัญหาได้ เมื่อจะต้องให้นกอินทรีกินหัวใจ จึงต้องให้นกกิ้อูบายช่วยเหลือ	นกอินทรี ช้างเผือกกับนกกิ่ว

บ. สัตว์ที่เป็นสัญลักษณ์ของผู้ด้อยอำนาจในสังคม

สัตว์	สัญลักษณ์	พฤติกรรม	นิทานเรื่อง
คางคก	ผู้ด้อยอำนาจ แต่มีสติปัญญา	คางคกกลัวเสือจะกิน จึงคิดอุบาย หลอกเสือ เสือกัวและหนีไป	เสือและคางคก คางคกกับเสือ ไอ้คกเจ้าปัญญา
เขียด	ผู้ด้อยอำนาจ แต่มีสติปัญญา	เขียดกลัวเสือจะกิน จึงคิดอุบายหลอก เสือ เสือกัวและหนีไป	เสือโคร่งกับเขียด ตะปาด
เต่า	ผู้ด้อยอำนาจ แต่สุขุม และมีสติปัญญา	เต่ากลัวเสือจะกิน จึงคิดอุบายหลอก เสือ เสือกัวและหนีไป	เขียด เต่า และ เสือ สามสหาย
ลิง	ผู้ด้อยอำนาจ และเจ้าอุบาย	ลิงอุบายหลอกจะเข้าจนเอาตัวรอด ไม่ถูกจะเข้ากิน ลิงอุบายช่วยคนได้ เสือจึงอดกินคน	จะเข้ากับลิง วานรผู้ซื่อสัตย์
กระต่าย	ผู้ด้อยอำนาจ แต่เจ้าอุบาย	กระต่ายทำอุบายหลอกกระต่ายจน สามารถเอาตัวรอด ไม่ถูกจะเข้ากิน	กระต่ายกับจระเข้ ทำไมจระเข้ไม่มีลิ้น กระต่ายไม่มีหาง ทำไมตะเข้จึงไม่มีลิ้น
กระต่าย		กระต่ายทำอุบายหลอกเสือจนทำให้ เสือตัวลายไปทั้งตัว	ทำไมเสือจึงมีลาย

สัตว์	สัญลักษณ์	พฤติกรรม	นิทานเรื่อง
กระต่าย		กระต่ายทำอุบายหลอกเสือจนสามารถหนีเสือได้	กระต่ายกับหอยโข่ง กระต่ายหางด้วน สัตว์สามสหาย สามเกลอ สัตว์สามสหาย กระต่ายกับเสือและไก่ เสือกับกระต่าย สี่เกลอ
กระต่าย		กระต่ายทำอุบายหลอกเสือเอามือรูดหนามและหลอกให้เสือกินขี้ควาย	ไอ้เสือกับไอ้ต่าย
กระต่าย		กระต่ายทำอุบายหลอกเสือเพื่อช่วยเหลือแม่โค เสือจึงอดกินแม่โค	กระต่ายเจ้าอุบาย
กระต่าย		กระต่ายทำอุบายหลอกเสือเพื่อช่วยเหลือช้าง เสือจึงอดกินช้าง	ช้างกับเสือ
นกตะกุ่ม	ผู้ด้อยอำนาจ	นกตะกุ่ม นกแก้ว และลิง รวมกำลังต่อสู้กับทางการและเศรษฐีจนสามารถชนะได้	นกตะกุ่มทำไม
นกแก้ว	แต่มีความ		หิวล้าน ลิงทำไม
ลิง	สามัคคี		ตูดด้าน นกตะกุ่มหิวล้าน
แพะ	ผู้ด้อยอำนาจ แต่มีสติปัญญา	แพะทำอุบายหลอกเสือ เสือกลัว และหนีไป	แพะ เสือ ลิง

โครงสร้างของนิทานเรื่องสัตว์ภาคกลางทั้ง 4 โครงสร้าง สะท้อนให้เห็นถึงวิถีชีวิตความเป็นอยู่ทั้งในด้านความสัมพันธ์และความขัดแย้งระหว่างบุคคลในสังคมดังนี้

1. ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในสังคม

บุคคลที่อยู่ร่วมกันในสังคมเดียวกัน ย่อมต้องมีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในสังคมที่พบในโครงสร้างของนิทานเรื่องสัตว์ภาคกลางเป็นความสัมพันธ์แบบที่บุคคลในสังคมให้ความช่วยเหลือเกื้อกูลกัน เมื่อบุคคลใดมีเรื่องเดือดร้อนบุคคลในสังคมจะคอยช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เราสามารถแยกลักษณะเช่นนี้ออกได้เป็น 3 ประการ คือ ผู้ค้อย่านาจช่วยเหลือผู้มีอำนาจด้วยการใช้สติปัญญา ผู้ค้อย่านาจช่วยเหลือผู้ค้อย่านาจด้วยการร่วมพลังกัน และบุคคลในสังคมช่วยเหลือกันเพื่อขจัดความเดือดร้อน

1.1 ผู้ค้อย่านาจช่วยเหลือผู้มีอำนาจด้วยการใช้สติปัญญา จากโครงสร้างของนิทานเรื่องสัตว์ภาคกลาง มีเหตุการณ์การกระทำของสัตว์เล็กช่วยเหลือสัตว์ใหญ่ด้วยการใช้สติปัญญา ปรากฏในนิทานจำนวน 3 ครั้ง ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าคนในสังคมมีข้อคิดเห็นในเรื่องการอยู่ร่วมกันระหว่างผู้มีอำนาจกับผู้ค้อย่านาจในสังคมเดียวกัน เมื่อผู้มีอำนาจมีเรื่องเดือดร้อนผู้ค้อย่านาจสามารถช่วยเหลือผู้มีอำนาจได้ด้วยการใช้สติปัญญาและความเฉลียวฉลาดแก้ปัญหาให้จนสำเร็จ เหตุการณ์ต่าง ๆ ในนิทานต่อไปนี้ชี้ให้เห็นถึงการอยู่ร่วมกันของคนในสังคมไทยที่อนุเคราะห์กัน

เรื่อง "กระต่ายเจ้าอุบาย" กล่าวถึงความเดือดร้อนของแม่โคที่เดินไปพบเสือ เมื่อเสือจะกินแม่โค แม่โคก็ขอไปให้เผลอก่อนแล้วจะกลับมาให้กิน หลังจากนั้น แม่โคไปพบกระต่าย กระต่ายใช้สติปัญญาทำอุบายช่วยเหลือแม่โคให้เสียกลัวและหนีไป

เรื่อง "ช้างกับเสือ" กล่าวถึงความเดือดร้อนของช้างที่แพ้หน้เสือ ช้างต้องให้เสือกิน ขณะที่ช้างเดินมาก็พบกระต่าย กระต่ายจึงทำอุบายหลอกเสือโดยทำท่ากำลังกินช้าง เสือกแล้วหนีไปพบสุนัขจึงพาสุนัขมาดู กระต่ายทำอุบายหลอกเสือว่าสุนัขพาเสือมาให้กินอีก เสือกแล้วจึงหนีไป

เรื่อง "วานรผู้ซื่อสัตย์" กล่าวถึงความเดือดร้อนของมนุษย์ที่ไปเจอเสือแล้วเสื่อจะกิน ต่อมาวานรซึ่งเป็นเพื่อนกับมนุษย์ทำอุบายช่วยเหลือมนุษย์ เสื่อหลงอุบาย เสือกกลัวจึงหนีจนตกต้นไม้ตาย

เหตุการณ์ในเรื่อง "กระต่ายเจ้าอุบาย" เรื่อง "ช้างกับเสือ" และ เรื่อง "วานรผู้ซื่อสัตย์" ชี้ให้เห็นถึงการกระทำของกระต่ายกับวานรซึ่งเป็นสัญลักษณ์ของผู้ค้อยอำนาจที่ใช้สติปัญญาแก้ไขปัญห และทำอุบายหลอกเสือซึ่งเป็นสัญลักษณ์ของผู้มีอำนาจ เพื่อช่วยมนุษย์ซึ่งเป็นสัญลักษณ์ของผู้มีอำนาจเช่นเดียวกัน สะท้อนให้เห็นถึงการอยู่ร่วมกันในสังคมระหว่างผู้มีอำนาจกับผู้ค้อยอำนาจ บางครั้งผู้มีอำนาจต้องขอความช่วยเหลือจากผู้ค้อยอำนาจซึ่งมีสติปัญญาและความเฉลียวฉลาด

1.2 ผู้ค้อยอำนาจช่วยเหลือผู้ค้อยอำนาจด้วยการรวมพลังกัน จาก

โครงสร้างของนิทานเรื่องสัตว์ภาคกลางมีเหตุการณ์การกระทำของสัตว์เล็กช่วยเหลือสัตว์เล็กด้วยการรวมพลังกัน ปรากฏในนิทานจำนวน 4 ครั้ง ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าคนในสังคมมีข้อคิดเห็นในเรื่องการอยู่ร่วมกันระหว่างผู้ค้อยอำนาจกับผู้ค้อยอำนาจด้วยกัน เมื่อผู้ค้อยอำนาจมีเรื่องเดือดร้อนที่เกิดจากความขัดแย้งกับผู้มีอำนาจ ผู้ค้อยอำนาจจะช่วยเหลือกันด้วยการรวมพลังกันต่อสู้กับผู้มีอำนาจจนชนะได้ ดังเหตุการณ์ต่าง ๆ ในนิทานดังนี้

เรื่อง "นาตะกุ่มทำไมหัวล้าน ลิงทำไมหูคุด้าน" กล่าวถึงความเดือดร้อนของเจ้านายของนาแก้ว นาตะกุ่ม และลิงที่เจ้านายถูกทางการจับตัวไป นาแก้ว นาตะกุ่ม และลิงจึงรวมกำลังพรรคพวกสู้กับทางการ จนทางการต้องยอมแพ้

เรื่อง "นาตะกุ่มหัวล้าน" กล่าวถึง ความเดือดร้อนของนาตะกุ่ม ลิง และนกสาธิกา ที่ตาถูกเศรษฐีจับ นาตะกุ่ม นกสาธิกา และลิงพากันไปช่วยตา นาตะกุ่ม นกสาธิกา ลิง เอาชนะเศรษฐีได้ เศรษฐีก็ปล่อยตา

เรื่อง "ปลาตุกรบยักษ์" กล่าวถึง ความเดือดร้อนของปลาตุกที่พวกของปลาตุกถูกยักษ์กิน ปลาตุกเดินทางไปพบไม้กระบอง เมงป่อง และตะขาบ ทั้งไม้กระบอง เมงป่องและตะขาบ ช่วยกันสู้รบยักษ์ จนยักษ์แพ้และถูกฆ่าตาย

เรื่อง "ช่างกับมดแดง" กล่าวถึง ความเดือดร้อนของมดแดงที่รังของมดแดงถูกช่างเอาจวงเกี่ยวจนหล่นมากับพื้น มดแดงจึงรวมพลกันสู้กับช่างจนชนะช่างได้

เหตุการณ์ในเรื่อง "นกตะกุ่มทำไมหัวล้าน ลิงทำไมตูดดำ" เรื่อง "นกตะกุ่มหัวล้าน เรื่อง "ปลาตุกรบยักษ์" และเรื่อง "ช่างกับมดแดง" ชี้ให้เห็นถึง การกระทำของนกแก้ว นกตะกุ่ม ลิง นกสาลิกา ปลาตุก ไก่กระบอง แมงป่อง ตะขาบ และมดแดงซึ่งเป็นสัญลักษณ์ของผู้ด้อยอำนาจที่รวมพลกันสู้กับทางการ เศรษฐี ยักษ์ และช่าง ซึ่งเป็นสัญลักษณ์ของผู้มีอำนาจจนชนะ สะท้อนให้เห็นถึงการอยู่ร่วมกันระหว่างผู้ด้อยอำนาจกับผู้ด้อยอำนาจด้วยกัน เมื่อผู้ด้อยอำนาจมีเรื่องเดือดร้อนที่เกิดจากความขัดแย้งกับผู้มีอำนาจ ผู้ด้อยอำนาจจะช่วยเหลือกันด้วยการรวมพลกันต่อสู้กับผู้มีอำนาจจนชนะได้

1.3 บุคคลในสังคมช่วยเหลือกันเพื่อขจัดความเดือดร้อน จากโครงสร้างของนิทานเรื่องสัตว์ภาคกลางมีเหตุการณ์การกระทำของสัตว์ต่าง ๆ ที่ให้ความช่วยเหลือกันปรากฏในนิทานจำนวน 2 ครั้ง ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าคนในสังคมมีข้อคิดเห็นในเรื่องการอยู่ร่วมกันระหว่างบุคคลในสังคม เมื่อบุคคลใดมีเรื่องเดือดร้อน บุคคลอื่น ๆ จะคอยช่วยเหลือกันและกันเพื่อแก้ปัญหาต่าง ๆ ในนิทานดังนี้

เรื่อง "ใช้ปากให้เป็นประโยชน์" กล่าวถึง ตะขาบได้รับบาดเจ็บจนตัวขาดเป็นสองท่อน หอยช่วยเหลือตะขาบโดยใช้น้ำลายเลียตัวตะขาบจนตัวติดกันเหมือนเดิม เหตุการณ์การกระทำของหอยที่ช่วยรักษาตัวตะขาบจนตัวติดกัน สะท้อนให้เห็นถึงในการอยู่ร่วมกันของบุคคลในสังคม เมื่อคนในสังคมได้รับความเดือดร้อนจะคอยช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

เรื่อง "แม่โพงพาง" กล่าวถึง ความเดือดร้อนของชาวนาเพราะแม่โพงพางที่คอยดูแลข้าวหนีไป เนื่องจากความโลภของชาวนา ปลาฉลามให้ความช่วยเหลือ โดยรับอาสาไปตามแม่โพงพางกลับมา ชาวนาจึงเอาปลาฉลามทำขวัญหลาน เหตุการณ์การกระทำของปลาฉลามที่รับอาสาไปตามแม่โพงพางให้ชาวนา สะท้อนให้เห็นถึงการอยู่ร่วมกันของบุคคลในสังคม เมื่อเกิดเรื่องเดือดร้อนขึ้นคนในสังคมจะคอยช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

2. ความขัดแย้งระหว่างบุคคลในสังคม

ความขัดแย้งระหว่างบุคคลในสังคมที่พบจากโครงสร้างของนิทานเรื่องสัตว์ภาคกลาง คือ ความขัดแย้งระหว่างผู้มีอำนาจกับผู้ด้อยอำนาจ ได้แก่ ผู้ด้อยอำนาจเกรงกลัวอำนาจของผู้มีอำนาจ ผู้มีอำนาจใช้อำนาจรังแกผู้ด้อยอำนาจ ผู้มีอำนาจดูถูกเหยียดหยามผู้ด้อยอำนาจ และผู้ด้อยอำนาจหลบหลีกศัตรูของผู้มีอำนาจ

2.1 ผู้ด้อยอำนาจเกรงกลัวอำนาจของผู้มีอำนาจ จากโครงสร้างของนิทานเรื่องสัตว์ภาคกลาง มีเหตุการณ์การกระทำของสัตว์เล็กที่ทำอุบายหลอกสัตว์ใหญ่เพราะสัตว์เล็กเกรงกลัวอำนาจของสัตว์ใหญ่ปรากฏในนิทานจำนวน 15 ครั้ง สะท้อนให้เห็นว่าคนในสังคมมีข้อคิดเห็นในเรื่องความขัดแย้งระหว่างผู้มีอำนาจกับผู้ด้อยอำนาจ ซึ่งเกิดจากผู้ด้อยอำนาจเกรงกลัวอำนาจของผู้มีอำนาจ เนื่องจากผู้มีอำนาจสามารถทำให้ผู้ด้อยอำนาจเป็นอันตรายหรือเกิดความเดือดร้อนได้ หากสองฝ่ายเกิดความขัดแย้งกัน การอยู่ในสังคมของผู้ด้อยอำนาจจำเป็นต้องใช้สติปัญญาเพื่อเอาตัวรอด จึงจะสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้ ดังเหตุการณ์ต่าง ๆ ในนิทานดังนี้

เรื่อง "เขียด เต่า และ เสือสามสหาย" กล่าวถึงเต่าซึ่งเป็นสัตว์เล็กกว่า ทำอุบายหลอกเสือซึ่งเป็นสัตว์ใหญ่กว่า เต่าหลอกเสือว่าตนกินเนื้อคน เสือกกลัวเต่าจะกินตนเองก็หนีไป เสือมาขออยู่กับตายาย เต่ากับเขียดมาพบ ก็ทำอุบายหลอกเสืออีก โดยจะกัดตายาย เสือเห็นก็กลัวและหนีไป

เรื่อง "เสือและคางคก" กล่าวถึงคางคกซึ่งเป็นสัตว์เล็กกว่าทำอุบายหลอกเสือซึ่งเป็นสัตว์ใหญ่กว่า คางคกหลอกเสือว่าตนกินตับเสือ เสือไม่เคยกินตับเสือด้วยกัน เสือจึงวังหนี เมื่อมาพบกันอีกคางคกทำอุบายหลอกเสืออีกครั้งด้วยการชวนเสือข้ามน้ำ ตนเองเกาะหางเสือ เมื่อใกล้ถึงฝั่ง คางคกก็ดึงหางเสือทำให้เสือดัดหาง คางคกจึงกระเด็นขึ้นฝั่งก่อน เมื่อเสือขึ้นไปพบคางคก เสือกกลัวจึงหนีไป

เรื่อง "คางคกกับเสือ" คางคกทำอุบายหลอกเสือว่าสามารถยกขนไม้ขนาดใหญ่ได้ แล้วคางคกหลอกว่าตนกินตับเสือด้วย เสือกัวและหนีไปพบกับลิง เสือจึงนำหางของตนผูกกับหางของลิง แล้วพามาหาคางคก คางคกทำอุบายหลอกว่าลิงพาเสือมาให้ตนกิน เสือจึงกัวและหนีไป

เรื่อง "แพะ เสือ ลิง" เรื่องเริ่มด้วยแพะตัวผู้กับตัวเมียหนีคนเลี้ยงแพะมาอยู่ในถ้ำด้วยกันจนมีลูก ลูกแพะร้องขณะที่เสือเดินมา แพะจึงทำอุบายหลอกเสือว่าลูกของตนกินสัตว์ใหญ่มาหลายตัวแล้วยังไม่อิ่มอีก เสือจึงกัวและหนีไปพบลิงแล้วเอาหางผูกกับหางลิง และพามาหาแพะ แพะทำอุบายหลอกเสือว่าตนให้ลิงไปหาเสือมาให้ตนกินหลายวันแล้ว แต่ฟังจะได้ เมื่อได้ยินดังนั้นเสือจึงกัวและหนีไป

เหตุการณ์ในนิทานเรื่อง "เขียด เต่า และเสือสามสหาย" เรื่อง "เสือและคางคก" เรื่อง "คางคกกับเสือ" และเรื่อง "แพะ เสือ ลิง" นี้ให้เห็นถึงการกระทำของเสือซึ่งเป็นสัญลักษณ์ของผู้มีอำนาจกับคางคก เต่า และแพะซึ่งเป็นสัญลักษณ์ของผู้ด้อยอำนาจ คางคก เต่า และแพะ ใช้สติปัญญาหลอกเสือจนสามารถหนีไปได้ สะท้อนให้เห็นถึงความขัดแย้งระหว่างผู้ด้อยอำนาจกับผู้มีอำนาจ เพราะผู้ด้อยอำนาจเกรงกลัวอำนาจของผู้มีอำนาจ จึงต้องใช้สติปัญญาของตนเองแก้ปัญหาเพื่อเอาตัวรอด และสามารถอยู่ในสังคมได้

เรื่อง "ทำไมเสือจึงมีลาย" และเรื่อง "เสือทำไมถึงตัวลาย" กล่าวถึงคนไปตัดหาขายในป่าแล้วไปเจอเสือ คนทำอุบายหลอกเสือจนสามารถเอาหางมัดตัวเสือจนแน่น เสือดันจนตัวลายไปหมด เสือจึงกัวคน พอตื่นหลุดจึงหนีไป ส่วนเรื่อง "เสือทำไมตัวลาย" มีเนื้อเรื่องเพิ่มคือกล่าวถึงเสือพบกับลิงและคนอีก คนจึงทำอุบายหลอกเสือและลิง จนลิงและเสือกัวแล้วหนีไป

เหตุการณ์ในนิทานเรื่อง "ทำไมเสือจึงมีลาย" และเรื่อง "เสือทำไมถึงตัวลาย" นี้ให้เห็นถึงเหตุการณ์การกระทำของคนซึ่งเป็นสัญลักษณ์ของผู้ด้อยอำนาจกับเสือซึ่งเป็นสัญลักษณ์ของผู้มีอำนาจ โดยคนใช้สติปัญญาของตนเองหลอกเสือ เพื่อเอาตัวรอด สะท้อน

ให้เห็นถึงความขัดแย้งระหว่างผู้ด้อยอำนาจกับผู้อำนาจ เพราะผู้ด้อยอำนาจเกรงกลัวอำนาจของผู้มีอำนาจจึงต้องใช้สติปัญญาของตนเองแก้ปัญหา เพื่อความอยู่รอด และสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้

เรื่อง "จระเข้กับลิง" กล่าวถึงจระเข้ซึ่งเป็นสัตว์ใหญ่กว่าทำอุบายหลอกกินกระต่าย ซึ่งเป็นสัตว์เล็กกว่า แต่กระต่ายรู้ทันจึงทำอุบายหลอกจระเข้ แล้วกระต่ายหนีไปได้ เมื่อมาพบกันอีกกระต่ายก็ทำอุบายหลอกจระเข้อีกว่าจะเอาหัวใจตนเองให้จระเข้กิน โดยขึ้นต้นไม้และเขย่าวังมดแดง มดแดงเลยกัดจระเข้ กระต่ายจึงหนีไปได้

เรื่อง "คางคกกับเสือ" เรื่องเริ่มด้วยคางคกทำอุบายหลอกเสือว่าสามารถยกขอนไม้ขนาดใหญ่ได้ แล้วคางคกหลอกว่าตนมันดับเสียด้วย เสือกัวและหนีไปพบลิง จึงนำทางของตนพบกับทางลิง แล้วพามาหาคางคก คางคกทำอุบายหลอกเสือว่าลิงพาเสื้อมาให้ตนกิน เสือกัวจึงหนีไป

เรื่อง "กระต่ายไม่มีหาง จระเข้ไม่มีลิ้น" เรื่อง "ทำไมจระเข้ไม่มีลิ้น" เรื่อง "กระต่ายกับตะเข้" (นายขวัญ สิทยะเวทย์) เรื่อง "กระต่ายกับตะเข้" (นายเจียน ภูมิพิทย์) มีการดำเนินเรื่องเหมือนกันคือกล่าวถึงจระเข้ซึ่งเป็นสัตว์ใหญ่ทำอุบายหลอกกินกระต่าย ซึ่งเป็นสัตว์เล็กกว่า แต่กระต่ายรู้ทันจึงทำอุบายหลอกจระเข้ แล้วกระต่ายหนีไปได้ เมื่อมาพบกันอีกกระต่ายก็ทำอุบายหลอกจระเข้อีก และถีบลิ้นจระเข้จนขาดแล้วหนีไป

เรื่อง "กระต่ายกับหอยโข่ง" และ เรื่อง "กระต่ายกับเต่าและหอยโข่ง" มีเหตุการณ์การดำเนินเรื่องเหมือนกัน กระต่ายหนีหอยโข่งเพราะวิ่งแพ้หอยโข่ง กระต่ายมาพบกับจระเข้ซึ่งเป็นสัตว์ใหญ่กว่า จระเข้ทำอุบายจะกินกระต่าย แต่กระต่ายทำอุบายหลอกจระเข้ จนสามารถหนีออกมาได้

เหตุการณ์ในนิทานเรื่อง "ทำไมจระเข้ไม่มีลิ้น" เรื่อง "กระต่ายกับตะเข้" (นายขวัญ สิทยะเวทย์) เรื่อง "กระต่ายกับตะเข้" (นายเจียน ภูมิพิทย์) เรื่อง "จระเข้กับลิง" เรื่อง "กระต่ายไม่มีหาง จระเข้ไม่มีลิ้น" เรื่อง "กระต่ายกับหอยโข่ง"

และเรื่อง "กระต่ายกับเต่าและหอยโข่ง" ซึ่งให้เห็นถึงเหตุการณ์การกระทำระหว่างกระต่าย ซึ่งเป็นสัญลักษณ์ของผู้มีอำนาจ กระต่าย ลิง ซึ่งเป็นสัญลักษณ์ของผู้ด้อยอำนาจ โดยกระต่าย และลิง ใช้สติปัญญาของตนหลอกกระต่ายเพื่อเอาตัวรอด สะท้อนให้เห็นถึงความขัดแย้งระหว่างผู้ด้อยอำนาจกับผู้อำนาจ เพราะผู้ด้อยอำนาจเกรงกลัวอำนาจของผู้มีอำนาจ จึงต้องใช้สติปัญญาของตนเองแก้ปัญหา เพื่อความอยู่รอดและสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้

2.2 ผู้มีอำนาจใช้อำนาจรังแกผู้ด้อยอำนาจ จากโครงสร้างของนิทานเรื่อง สัตว์ภาคกลาง มีเหตุการณ์การกระทำของสัตว์เล็กที่ช่วยเหลือสัตว์เล็กด้วยการรวมพลังกัน ปรากฏในนิทานจำนวน 4 ครั้ง ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าคนในสังคมมีข้อคิดเห็นในเรื่องความขัดแย้งระหว่างผู้มีอำนาจกับผู้ด้อยอำนาจซึ่งเกิดจากผู้มีอำนาจใช้อำนาจรังแกผู้ด้อยอำนาจ เนื่องจากผู้มีอำนาจรังแกผู้ด้อยอำนาจ ผู้ด้อยอำนาจจึงต้องรวมพลังกัน และใช้สติปัญญาค่อยสู้กับผู้มีอำนาจ จนชนะได้ ดังเหตุการณ์ต่าง ๆ ในนิทานดังนี้

เรื่อง "นกตะกรุมหัวล้าน" กล่าวถึงความเดือดร้อนของนกตะกรุม ลิง นกสาลิกาที่ตาถูกเศรษฐีจับ นกตะกรุม นกสาลิกา และลิงพากันไปช่วยตา ซึ่งเป็นการกระทำที่ได้รับรางวัล รางวัลที่ได้รับคือ นกตะกรุม นกสาลิกา ลิง เอาชนะเศรษฐี เศรษฐีก็ปล่อยตา

เรื่อง "นกตะกรุมทำไมหัวล้าน ลิงทำไมหูตูด้าน" กล่าวถึงความเดือดร้อนของเจ้านายของนกแก้ว นกตะกรุมและลิงที่เจ้านายถูกทางการจับตัว นกแก้ว นกตะกรุม และลิงรวมกำลังพรรคพวกสู้กับทางการ ซึ่งเป็นการกระทำที่ได้รับรางวัลและรางวัลที่ได้รับคือทางการยอมแพ้

เหตุการณ์ในนิทานเรื่อง "นกตะกรุมหัวล้าน" และเรื่อง "นกตะกรุมทำไมหัวล้าน ลิงทำไมหูตูด้าน" ซึ่งให้เห็นถึงเหตุการณ์การกระทำระหว่าง นกตะกรุม นกสาลิกา นกแก้ว และลิง ซึ่งเป็นสัญลักษณ์ของผู้ด้อยอำนาจ กับเศรษฐีและทางการซึ่งเป็นสัญลักษณ์ของผู้มีอำนาจ โดยทางการและเศรษฐีจับเจ้านายและตาของนกตะกรุม นกแก้ว นกสาลิกา และลิงไป เป็นการใช้อำนาจรังแกสัตว์ทั้งสี่ ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงความขัดแย้งระหว่างผู้ด้อย

อำนาจกับผู้มีอำนาจ เพราะผู้มีอำนาจรังแกผู้ด้อยอำนาจ ผู้ด้อยอำนาจจึงต้องรวมพลังกันต่อสู้เพื่อความอยู่รอด

เรื่อง "ช้างกับมดแดง" กล่าวถึงความเดือดร้อนของมดแดงที่รังมดแดง ถูกช้างเอางวงเกี่ยวจนหล่นลงมากับพื้น มดแดงจึงรวมพลังกันสู้กับช้างซึ่งเป็นการกระทำที่ ได้รับรางวัล รางวัลที่ได้รับคือมดแดงชนะช้าง

เรื่อง "ปลาตุกรบยักษ์" กล่าวถึงความเดือดร้อนของปลาตุก ที่พวกของ ปลาตุกถูกยักษ์กิน ปลาตุกเดินทางไปพบไม้กระบอง แมงป่อง และตะขาบ ทั้งไม้กระบอง แมงป่องและตะขาบช่วยกันสู้รบกับยักษ์ ซึ่งเป็นการกระทำที่ ได้รับรางวัล รางวัลที่ได้รับคือ ยักษ์แพ้และถูกฆ่าตาย

เหตุการณ์ในนิทานเรื่อง "ช้างกับมดแดง" และเรื่อง "ปลาตุกรบยักษ์" ชี้ให้เห็นถึงการกระทำระหว่างยักษ์และช้าง ซึ่งเป็นสัญลักษณ์ของผู้มีอำนาจกับปลาตุก ไม้กระบอง แมงป่อง ตะขาบ และมดแดง ซึ่งเป็นสัญลักษณ์ของผู้ด้อยอำนาจ โดยยักษ์จับพวกของปลาตุกกิน เป็นการใช้อำนาจรังแกปลาตุก และช้างเกี่ยวรังมดแดงหล่นลงมากับพื้น เป็นการใช้อำนาจ รังแกมดแดง ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงความขัดแย้งระหว่างผู้ด้อยอำนาจกับผู้มีอำนาจ เพราะผู้มี อำนาจรังแกผู้ด้อยอำนาจ ผู้ด้อยอำนาจจึงต้องรวมพลังกันต่อสู้เพื่อความอยู่รอด

2.3 ผู้มีอำนาจถูกเหยียดหยามผู้ด้อยอำนาจ จากโครงสร้างของนิทานเรื่อง สัตว์ภาคกลาง มีเหตุการณ์การกระทำของสัตว์เล็กที่รวมพลังกันทำอุบายหลอกสัตว์ใหญ่ ปรากฏ ในนิทานจำนวน 2 ครั้ง สะท้อนให้เห็นว่าคนในสังคมมีข้อคิดเห็นในเรื่องความขัดแย้งระหว่าง ผู้มีอำนาจกับผู้ด้อยอำนาจ ซึ่งเกิดจากผู้มีอำนาจถูกเหยียดหยามผู้ด้อยอำนาจ เนื่องจากถูก เียดหยาม ผู้ด้อยอำนาจจึงต้องมีความสามัคคี รวมพลังกันและใช้สติปัญญาสู้กับผู้มีอำนาจ จนเอาชนะได้ ดังเหตุการณ์ต่าง ๆ ในนิทานดังนี้

เรื่อง "กระต่ายกับหอยโข่ง" กล่าวถึงหอยโข่งซึ่งเป็นสัตว์เล็กกว่าทำ อุบายหลอกกระต่าย คือหอยโข่งวิ่งแข่งกับกระต่าย หอยโข่งทำอุบายหลอกให้เพื่อนทั้งหมดในป่า

ร้องขานรับกันเป็นช่วง ๆ จนถึงเส้นชัยเมื่อกระต่ายร้องทัก หอยโข่งขณะการแข่งขันก็จะกิน กระต่าย กระต่ายจึงหนี กระต่ายไปพบจระเข้ จระเข้ทำอุบายจะกินกระต่าย กระต่ายทำอุบาย หลอกจระเข้ว่ากลัวแต่เสียงท่า ๆ พอจระเข้เข้าปากร้องเสียงท่า ๆ กระต่ายกระโดดถีบล้น จระเข้แล้วหนีไป

เรื่อง "กระต่ายกับเต่าและหอยโข่ง" กล่าวถึงกระต่ายไปท้าเต่าวิ่ง แข่ง แต่เต่าไม่ยอมแข่งด้วยจึงไปวิ่งแข่งกับหอยโข่ง หอยโข่งทำอุบายให้หอยโข่งไปอยู่ตามจุดต่าง ๆ แล้วจะร้องขานรับกันเป็นช่วง ๆ จนถึงเส้นชัย กระต่ายร้องทักหอยโข่งไปเรื่อย ๆ จนถึงหอยโข่งตัวที่อยู่ตรงเส้นชัย กระต่ายก็แพ้แล้วหนีไป ต่อมากระต่ายมาพบจระเข้ซึ่งเป็น สัตว์ใหญ่กว่า จระเข้ทำอุบายหลอกเพื่อจะกินกระต่าย แต่กระต่ายกลับทำอุบายหลอกจระเข้จน สามารถหนีรอดมาได้

เหตุการณ์ในนิทานเรื่อง "กระต่ายกับหอยโข่ง" และเรื่อง "กระต่าย กับเต่าและหอยโข่ง" ชี้ให้เห็นถึงเหตุการณ์การกระทำระหว่างกระต่ายซึ่งเป็นสัญลักษณ์ของ ผู้มีอำนาจกับหอยโข่งซึ่งเป็นสัญลักษณ์ของผู้ด้อยอำนาจ คือกระต่ายถูกกำลังของหอยโข่ง ว่าไม่สามารถวิ่งชนะตนได้ แต่หอยโข่งรวมพลังกัน และใช้สติปัญญาจนสามารถชนะกระต่าย สะท้อนให้เห็นถึงความขัดแย้งระหว่างผู้มีอำนาจกับผู้ด้อยอำนาจเพราะผู้ด้อยอำนาจถูกดูถูกเหยียดหยาม จึงต้องมีความสามัคคี รวมพลังกันและใช้สติปัญญากับผู้มีอำนาจ

2.4 ผู้ด้อยอำนาจลบหลู่ศักดิ์ศรีของผู้มีอำนาจ โครงสร้างของนิทานเรื่องสัตว์ ภาคกลาง มีเหตุการณ์การกระทำของสัตว์เล็กที่ทำอุบายหลอกสัตว์ใหญ่ หรือเหตุการณ์เกี่ยวกับ ผู้ด้อยอำนาจลบหลู่ศักดิ์ศรีของผู้มีอำนาจปรากฏในนิทานจำนวน 13 ครั้ง ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าคน ในสังคมมีข้อคิดเห็นในเรื่องความขัดแย้งระหว่างผู้มีอำนาจกับผู้ด้อยอำนาจที่เกิดจากผู้ด้อยอำนาจ ลบหลู่ศักดิ์ศรีของผู้มีอำนาจ ผู้มีอำนาจเสียศักดิ์ศรี จึงใช้อำนาจรังแก ผู้ด้อยอำนาจจึงต้องใช้สติ ปัญญาเพื่อเอาตัวรอดตั้งเหตุการณ์ต่าง ๆ ในนิทาน ดังนี้

เรื่อง "สามเกลอ" และเรื่อง "กระต่ายกับเสือและไก่" กล่าวถึง กระต่าย เสือและไก่ เป็นเพื่อนกัน ทั้งสามผลัดกันทำอาหาร พอถึงเวรของกระต่าย กระต่ายก็แกงขึ้นเองแล้วทำอุบายให้เสือกิน แล้วกระต่ายหนีไป เสือมาพบกระต่าย กระต่ายทำอุบายหลอกเสือจนเสือถูกไม้ไผ่หนิหู ถูกต่อตอยและตกลงในบ่อจนถูกชาวบ้านจับตาย แล้วกระต่ายก็หนีไป

เรื่อง "สี่เกลอ" กล่าวถึง เสือ เหยี่ยว ไก่ และกระต่ายเป็นเพื่อนกัน ทั้งสี่ผลัดกันทำอาหาร พอถึงเวรของกระต่าย กระต่ายก็แกงขึ้นเองแล้วทำอุบายหลอกให้เสือกิน หลังจากนั้นกระต่ายก็หนีไป เสือมาพบกระต่ายอีก กระต่ายทำอุบายหลอกเสือให้กิน ขี้ควายและถูกหนามตำมือ แล้วกระต่ายก็หนีไป

เรื่อง "เสือกับกระต่าย" กล่าวถึงกระต่ายซึ่งเป็นสัตว์เล็กทำอุบายหลอกเสือซึ่งเป็นสัตว์ใหญ่จนเสือถูกไม้ไผ่หนิหู และกินขี้ควาย แล้วกระต่ายหนีไป เสือมาพบกระต่ายตกอยู่ในหลุม กระต่ายทำอุบายหลอกเสือจนเสือตกลงในหลุม และช่วยกระต่ายขึ้นมาได้ กระต่ายก็หนีไป

เหตุการณ์ในนิทานเรื่อง "สามเกลอ" เรื่อง "สี่เกลอ" และเรื่อง "เสือกับกระต่าย" ชี้ให้เห็นถึงการกระทำระหว่างเสือซึ่งเป็นสัญลักษณ์ของผู้มีอำนาจและกระต่ายซึ่งเป็นสัญลักษณ์ของผู้ด้อยอำนาจ โดยกระต่ายทำอุบายหลอกเสือ เสือจึงไม่พอใจที่กระต่ายลบหลู่ศักดิ์ศรีของตน และสะท้อนให้เห็นถึงความขัดแย้งระหว่างผู้มีอำนาจกับผู้ด้อยอำนาจ อันเกิดจากผู้ด้อยอำนาจลบหลู่ศักดิ์ศรีของผู้มีอำนาจ ผู้ด้อยอำนาจจึงต้องใช้สติปัญญาแก้ปัญหาเพื่อความอยู่รอดของตัวเอง

โครงสร้างของนิทานเรื่องสัตว์ภาคกลาง สะท้อนให้เห็นถึงวิถีชีวิตของคนในสังคมภาคกลาง ซึ่งมีทั้งความสัมพันธ์ในด้านการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน และความขัดแย้งกันระหว่างผู้มีอำนาจกับผู้ด้อยอำนาจ ความขัดแย้งที่พบคือ ผู้ด้อยอำนาจเกรงกลัวผู้มีอำนาจ ผู้มีอำนาจใช้อำนาจรังแกผู้ด้อยอำนาจ ผู้มีอำนาจถูกเหยียดหยามผู้ด้อยอำนาจและผู้ด้อย

อำนาจลบหลู่ศักดิ์ศรีของผู้มีอำนาจ ความขัดแย้งที่พบจะเป็นความขัดแย้งเกี่ยวกับการที่ผู้มีอำนาจสามารถใช้อำนาจของตนทำให้ผู้ด้อยอำนาจเกิดอันตรายหรือได้รับความเดือดร้อนได้ ดังที่สุพัตรา สุภาพ (2520 : 8) กล่าวว่า "สังคมมักจะให้การยกย่องผู้มีอำนาจ โดยการให้ความเคารพยกย่อง และเกรงกลัวบารมี ไม่ว่าจะทำไปด้วยใจจริงหรือเสแสร้งก็ตาม คนไม่มีอำนาจคนก็ไม่เกรงใจ" ดังนั้นผู้ด้อยอำนาจจึงต้องรวมพลังกัน และใช้สติปัญญาแก้ปัญหา และต่อสู้ เพื่อสามารถดำรงตนอยู่ในสังคมได้ โครงสร้างของนิทานเรื่องสัตว์ภาคกลางจึงสะท้อนให้เห็นว่าสังคมปรารถนาบุคคลที่มีความเฉลียวฉลาดและใช้สติปัญญาแก้ปัญหา

2. สังคมเครือญาติ

โครงสร้างของนิทานเรื่องสัตว์สะท้อนให้เห็นถึงสังคมเครือญาติในแง่ความสัมพันธ์ระหว่างในเครือญาติ คือความสัมพันธ์ระหว่างแม่กับลูก ความสัมพันธ์ระหว่างสามีกับภรรยา และความสัมพันธ์ระหว่างพ่อเลี้ยงกับลูกเลี้ยง สังคมเครือญาติปรากฏในโครงสร้างของนิทานเรื่องสัตว์ดังนี้

โครงสร้างที่เริ่มต้นด้วยเหตุการณ์ความเดือดร้อน แล้วเป็นการกระทำที่ได้รับความช่วยเหลือ และโทษที่ได้รับ ต่อด้วยเหตุการณ์การกระทำที่ได้รับรางวัล จบด้วยรางวัลที่ได้รับ

2.1 ความสัมพันธ์ระหว่างแม่กับลูก โครงสร้างของนิทานเรื่องสัตว์ภาคกลางสะท้อนให้เห็นความสัมพันธ์ระหว่างแม่กับลูกในแง่บทบาทของแม่ที่จะเลี้ยงดูลูกจนกระทั่งแต่งงาน ลูกคนสุดท้ายจะเป็นลูกที่มีความกตัญญูต่อพ่อแม่คือเป็นลูกที่พ่อแม่หวังพึ่งได้เมื่อแก่เฒ่า ลูกคนสุดท้ายจะคอยดูแลเมื่อแม่เจ็บป่วย หรือถ้าแม่ตายก็จะจัดการทำศพให้ ลูกที่กตัญญูจะได้รับสิ่งดีเป็น การตอบแทน ส่วนลูกคนอื่น ๆ ไม่อาจพึ่งพาอาศัยได้ ดังเหตุการณ์ต่าง ๆ ในนิทาน ดังนี้

เรื่อง "ความกตัญญู" กล่าวถึง แม่หมาคอลอดลูกเป็นหญิงสาวสามคน ต่อมาลูกสาวทั้งสามคนแต่งงาน แม่หมามาหาลูกสาวคนโตและคนกลาง ลูกสาวทั้งสองขับไล่แม่หมา เพราะอายุที่มีแม่เป็นหมา แม่หมามาหาลูกสาวคนเล็ก ลูกสาวคนเล็กเอาใจใส่เลี้ยงดู

แม่หมา เมื่อแม่หมาตาย กระดูกแม่หมากลายเป็นเงินเป็นทอง ทั้งยังทำให้ลูกสาวคนโตและคนกลางกลับยากจนลง

เหตุการณ์การกระทำของลูกสาวคนโตและคนกลางแสดงถึงความเป็นคนอกตัญญูจึงได้รับโทษ โดยที่ทั้งสองกลับยากจนลง ส่วนการกระทำของลูกสาวคนสุดท้องแสดงถึงความเป็นคนกตัญญู จึงได้รับผลดีเป็นการตอบแทน

เรื่อง "มีแม่เป็นหมา" กล่าวถึง แม่หมาคลอดลูกเป็นหญิงสาว 5 คน แม่หมาเดือร้อนจึงไปหาลูกสาวสี่คน แต่ลูกทั้งสี่คนไม่ยอมรับว่ามีแม่เป็นหมา แม่หมาจึงต้องไปหาลูกสาวคนสุดท้อง ลูกสาวคนสุดท้องเอาใจใส่เลี้ยงดูแม่หมา พอแม่หมาตาย กระดูกก็กลายเป็นเงินเป็นทอง ลูกสาวคนสุดท้องจึงร่ำรวย

เหตุการณ์การกระทำของลูกสาวทั้งสี่คนแสดงถึง ความเป็นคนอกตัญญู ส่วนการกระทำของลูกสาวคนสุดท้องแสดงถึงความเป็นคนกตัญญู ได้รับผลดีเป็นการตอบแทน

2.2 ความสัมพันธ์ระหว่างสามภรรยา โครงสร้างนิทานเรื่องสัตว์ภาคกลางสะท้อนให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างสามภรรยาซึ่งแสดงความโต้แย้งโดยการไม่ยอมฟังเหตุผลของกันและกัน เป็นผลให้เกิดความทุกข์ทั้งสองฝ่ายดังเหตุการณ์ต่าง ๆ จากนิทาน ดังนี้

นิทานเรื่อง "นภระจาบ" กล่าวถึงนภระจาบตัวเมียไม่ยอมฟังเหตุผลของนภระจาบตัวผู้ที่บอกว่ากลับรังไม่ได้เพราะติดอยู่ในดอกบัว ต้องรอให้ดอกบัวบานเสียก่อนจึงออกมาได้ นภระจาบตัวเมียเข้าใจผิดคิดว่านภระจาบตัวผู้หนีออกไปจึงทะเลาะกันและแยกจากกันไปเมื่อเกิดไฟฟ้า นภตัวเมียช่วยตัวเองไม่ได้จึงถูกไฟฟ้าคลอกตาย นภระจาบตัวผู้ฆ่าตัวตายตาม

เหตุการณ์การกระทำของนภระจาบตัวเมียที่ไม่ยอมฟังเหตุผลของนภระจาบตัวผู้ ทำให้เกิดความทุกข์จนกระทั่งถึงความตายทั้งคู่

2.3 ความสัมพันธ์ระหว่างพ่อเลี้ยงกับลูกเลี้ยง โครงสร้างนิทานเรื่องสัตว์ภาคกลางสะท้อนให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างพ่อเลี้ยงกับลูกเลี้ยง มักเป็นความขัดแย้ง

จากความพอใจซึ่งกันและกัน พ่อเลี้ยงพยายามคิดร้ายกับลูกเลี้ยง ซึ่งพญา สายหู (2533 : 167) ได้วิเคราะห์แนวคิดเรื่องญาติ และมิตรในสำนวนภาษาและสุภาษิต พบว่าพ่อเลี้ยงรู้สึก ว่าลูกเลี้ยงชายเป็น "หอกข้างแคร่" คือสิ่งที่เป็ยอันตรายทำให้บาดเจ็บได้ทุกเมื่อ และลูกเลี้ยง หญิงคือสาวที่ตนล่วงเกินได้ เพราะไม่ใช่ลูกแท้ของตน ส่วนแม่เลี้ยงก็มักจะรังเกียจหรืออิจฉา ริษยาลูกเลี้ยงว่าเป็นพยานรักเก่าของสามีและอาจแย่งความรัก ความสนใจ หรือมรดกของ สามีไปจากลูกที่เกิดกับตน และลูกเลี้ยงก็จะไม่แน่ใจได้ในความรักเอาใจใส่ของพ่อเลี้ยงหรือ แม่เลี้ยงที่จะมีต่อตนดังเหตุการณ์ต่าง ๆ ในนิทาน ดังนี้

นิทานเรื่อง "ตายายกับพระยาสิง" กล่าวถึง พระยาสิงเกิดความเดือดร้อน และได้รับความช่วยเหลือจากยาย ยายไปอยู่กับพระยาสิงแล้วคลอดลูกเป็นลิง เมื่อตากกลับมา คิดฆ่าลูกพระยาสิง

เหตุการณ์การกระทำของตาที่คิดร้ายต่อลูกพระยาสิง สะท้อนให้เห็นถึง ความสัมพันธ์ระหว่างพ่อเลี้ยงกับลูกเลี้ยงที่เป็นความขัดแย้ง เนื่องจากจะไม่พอใจซึ่งกันและกัน

โครงสร้างของนิทานเรื่องสัตว์สะท้อนให้เห็นถึงสังคมเครือญาติในแง่ความสัมพันธ์ ของเครือญาติ คือความสัมพันธ์ระหว่างแม่กับลูก สามีและภรรยา พ่อเลี้ยงกับลูกเลี้ยง ความสัมพันธ์ที่พบมากคือความสัมพันธ์ระหว่างแม่กับลูก โดยเน้นว่าลูกควรมีความกตัญญูต่อพ่อแม่

3. ความเชื่อ หมายถึง การยอมรับนับถือ หรือยึดมั่นในสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ไม่ว่าสิ่งนั้น จะมีตัวตนหรือไม่ก็ตาม แต่ก็เชื่อว่ามีจริง และเป็นจริง (ชนิตา พันธุสาร. 2526 : 110) โครงสร้างของนิทานเรื่องสัตว์ภาคกลางสะท้อนให้เห็นถึงความเชื่อของสังคมภาคกลาง โดยเฉพาะอย่างยิ่งความเชื่อเกี่ยวกับศาสนา ในแง่ความเชื่อเรื่องกรรม ที่เชื่อว่าการหลอกลวง ทำลายชีวิตผู้อื่นจะต้องได้รับผลตอบแทนคือถูกทำลายชีวิตเช่นกัน และเชื่อว่าการกระทำหรือ กรรมในชาติปัจจุบันจะส่งผลให้ผู้นั้นไปเกิดใหม่ในชาติหน้า เพราะกรรมที่เขาก่อขึ้น ความเชื่อนี้ ปรากฏในโครงสร้างของนิทานเรื่องสัตว์ดังนี้

โครงสร้างของนิทานเรื่องสัตว์ภาคกลางที่เริ่มต้นด้วยเหตุการณ์การกระทำที่

หลอกฆ่าผู้อื่น และจับด้วยเหตุการณ์ที่ถูกผู้อื่นหลอกฆ่าเช่นกัน ดังเหตุการณ์ต่าง ๆ ในนิทาน
ดังนี้

เรื่อง "ตายายกับพระยาสิง" กล่าวถึง พระยาสิงขอความช่วยเหลือ ยาย
ช่วยเหลือพระยาสิง ต่อมายายได้ไปอยู่กับพระยาสิงแล้วคลอดลูกเป็นหญิง เมื่อตากลับมา ตาคิด
ฆ่าลูกของพระยาสิง แต่พอตากระโคคน้ำตามยายเพื่อไปบ้านพระยาสิง ตาจมน้ำตาย ส่วนยาย
ไปถึงบ้านของพระยาสิง

เหตุการณ์การกระทำของตาที่คิดฆ่าลูกพระยาสิง ทำให้ตาได้รับผลกรรมจาก
การกระทำนั้น เมื่อตากระโคคน้ำตามยายจึงจมน้ำตายไปไม่ถึงบ้านของพระยาสิง

เรื่อง "เชื้อเขมรคตตัวเองต้องตาย" กล่าวถึงนกกระสาทำอุบายหลอกปลา
โดยหลอกว่าจะพาไปยังที่ที่สมบูรณ์กว่าสระน้ำเดิม แล้วนกกระสาก็ฆ่าปลากิน ภูริความจริงจึง
ทำอุบายหลอกนกกระสาให้พาตนไปบ้าง โดยภูริใช้ก้ามหนีบกอนนกกระสาไว้ พอไปถึงนกกระสา
จะกินภูริ ภูริจึงหนีบกอนนกกระสาจนนกกระสาตาย

เหตุการณ์การกระทำของนกกระสาที่ทำอุบายหลอกกินปลา และตนเองถูกภูริหลอก
ฆ่าเช่นกัน สะท้อนให้เห็นความเชื่อเรื่องกรรม ว่าผู้ที่หลอกฆ่าผู้อื่น ย่อมได้รับผลตอบแทนเช่นเดียวกัน

เรื่อง "กากินลม" กล่าวถึง กากทำอุบายหลอกนกอื่น ๆ ว่าตนเป็นผู้ทรงศีล
อาสาเผ่าลูกหลานให้ พอแม่นกไปหากิน กากก็กินลูกนก แม่นกกลับมาและรู้ความจริง นกทั้งหลาย
จึงฆ่ากาก

เหตุการณ์การกระทำของกากที่ทำอุบายหลอกกินลูกนก และตนเองถูกนกทั้งหลาย
ฆ่าสะท้อนให้เห็นถึงความเชื่อเรื่องกรรม ผู้ที่หลอกฆ่าผู้อื่น ย่อมได้รับผลตอบแทนด้วยชีวิต
เช่นเดียวกัน

เรื่อง "กินลิ้นบนต้องเกิดเป็นสุนัขป่า" กล่าวถึง สุนัขป่าตัวหนึ่งเมื่อชาติก่อน
เกิดเป็นมนุษย์เที่ยวกินลิ้นบนเขา ครั้นตายแล้วก็ไปเกิดเป็นสุนัขป่า บังเอิญได้ยินปุโรหิตสาธยาย
มนต์ก็หยุดฟังและจำไว้ได้ เพราะตอนที่เกิดเป็นมนุษย์เคยได้ศึกษามนต์นี้มาแล้ว

เหตุการณ์การกระทำของมนุษย์ที่กินสินบน พอคายไปแล้วไปเกิดเป็นสุนัขป่า สะท้อนให้เห็นถึงความเชื่อที่ว่า การกระทำหรือกรรมในชาติปัจจุบันจะส่งผลให้ผู้นั้นไปเกิดใหม่ในชาติหน้า เพราะกรรมที่เขาก่อขึ้น

โครงสร้างของนิทานเรื่องสัตว์ภาคกลางสะท้อนให้เห็นถึงความเชื่อของสังคมภาคกลาง คือความเชื่อเกี่ยวกับศาสนา ในแง่ความเชื่อเรื่องกรรม ที่เชื่อว่าการหลอกลวงทำลายชีวิตผู้อื่น จะได้รับผลคือถูกทำลายชีวิตเป็นการตอบแทนเช่นกัน ซึ่ง ภัทรพร สิริกาญจน์ (2533 : 12-13) กล่าวว่า "กรรมและกรรมวิบาก (ผลของกรรม) เป็นของคู่กัน บุคคลทำกรรมเช่นใดย่อมได้รับผลเช่นนั้น... ชาวบ้านทั่วไปเข้าใจการติดตามกรรมต่อเนื่องจากอดีตไปสู่ปัจจุบันและอนาคต และให้ผลได้ในภพภูมิต่าง ๆ"

4. พฤติกรรมและจริยธรรมของคนในสังคม จริยธรรม คือ ธรรมที่เป็นข้อประพฤติปฏิบัติ, ศีลธรรม, กฎศีลธรรม (ราชบัณฑิตยสถาน. 2525 : 217) โครงสร้างนิทานเรื่องสัตว์ภาคกลางสะท้อนให้เห็นถึงจริยธรรมของคนในสังคมภาคกลางคือ ให้ประพฤติดนและปฏิบัติตนให้เป็นไปตามจริยธรรมของสังคม โดยเหตุการณ์ต่าง ๆ ในนิทานจะเน้นถึงผลดีที่ได้รับจากการปฏิบัติตามจริยธรรมของสังคม และโทษที่ได้รับจากการปฏิบัติตนผิดจากจริยธรรมของสังคม ซึ่งประคอง นิธมานเหมินท์ (2531 : 110) กล่าวว่า "นิทานสัตว์ประเภทนิทานคติ เช่นนิทานอิสป ซึ่งมีตัวเอกของเรื่องเป็นสัตว์ประเภทต่าง ๆ มีคุณค่าในฐานะให้แนวคิดทางจริยธรรมอย่างดียิ่ง ตอนจบของเรื่องมีบทสรุปว่านิทานเรื่องนั้น ๆ ให้คติในแง่ใด เช่น สอนให้รู้จักขยันขันแข็ง ใช้เวลาให้เป็นประโยชน์ บางเรื่องสอนไม่ให้ดูถูกผู้ที่ด้อยกว่าตน บางเรื่องสอนให้รู้จักเก็บสะสม ฯลฯ การที่ตัวละครเป็นสัตว์ทำให้เรื่องราวสนุกสนาน ผู้ฟังไม่รู้สึกลัวตลกถูกสอนอย่างชัดเจนเกินไป" จริยธรรมของคนในสังคมปรากฏในโครงสร้างต่อไปนี้

1. โครงสร้างที่เริ่มต้นด้วยเหตุการณ์การกระทำที่ได้รับโทษจากการปฏิบัติตนผิดจากจริยธรรมของสังคม แล้วได้รับโทษจากการกระทำนั้น บางเรื่องเริ่มต้นด้วยเหตุการณ์ความเดือดร้อน แล้วเป็นเหตุการณ์การกระทำที่ได้รับรางวัลจากการปฏิบัติตามจริยธรรม

ของสังคม และในที่สุดได้รับรางวัลจากการกระทำนั้น บางเรื่องจะมีเหตุการณ์ความเดือดร้อนที่เกิดขึ้นเข้ามาแทรกอีก แล้วเป็นเหตุการณ์การกระทำที่ได้รับโทษจากการปฏิบัติตนผิดจากจริยธรรม และได้รับโทษจากการกระทำนั้น

2. โครงสร้างที่เริ่มต้นด้วยเหตุการณ์ความเดือดร้อน แล้วเป็นการกระทำที่ได้รับรางวัลจากการปฏิบัติตนตามจริยธรรมของคนในสังคม และได้รับรางวัลจากการกระทำนั้น บางเรื่องจะเริ่มต้นด้วยเหตุการณ์ที่ได้รับโทษจากการปฏิบัติตนผิดจากจริยธรรมของคนในสังคมแล้วได้รับโทษจากการกระทำนั้น ต่อด้วยเหตุการณ์การกระทำที่ได้รับรางวัลจากการปฏิบัติตนตามจริยธรรมของคนในสังคม แล้วได้รับรางวัลจากการกระทำนั้น

เหตุการณ์ต่าง ๆ จากพฤติกรรมของตัวละครที่เป็นสัตว์ในนิทานเป็นพฤติกรรมเช่นเดียวกับพฤติกรรมของคนในสังคม โดยคนในสังคมภาคกลางเล่านิทานเรื่องสัตว์ เพื่อสะท้อนให้เห็นถึงจริยธรรมของคนในสังคมภาคกลาง และต้องการให้นิทานเรื่องสัตว์เป็นเรื่องราวที่สั่งสอนและปลูกฝังจริยธรรมของคนในสังคมภาคกลางด้วย จริยธรรมที่พบจากโครงสร้างของนิทานเรื่องสัตว์มีดังต่อไปนี้

1. การพูดที่เหมาะสมกับกาลเทศะ โครงสร้างดังกล่าวมีเหตุการณ์การกระทำที่ได้รับรางวัลการพูดถูกกาลเทศะปรากฏในนิทานจำนวน 2 ครั้ง และเหตุการณ์การกระทำที่ได้รับโทษจากการพูดไม่ถูกกาลเทศะปรากฏในนิทานจำนวน 10 ครั้ง ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงจริยธรรมของคนในสังคมเกี่ยวกับการพูดไม่ถูกกาลเทศะ ที่ทำให้เกิดความเดือดร้อนและเกิดความเสียหายกับตนเอง แต่ถ้าพูดได้เหมาะสมกับกาลเทศะก็จะเกิดผลดีกับตนเองดังเหตุการณ์ต่าง ๆ ในนิทานดังนี้

เรื่อง "เต่าทำไมกระดุกออกนอกเนื้อได้" กล่าวถึง เต่าต้องการขึ้นไปกลางอากาศ นกกระสาจึงให้เต่าคาบกิ่งไม้ แล้วนกกระสาคาบกิ่งไม้ขึ้นข้างละตัว โดยเต่าสัญญาว่าจะไม่พูดขณะที่ขึ้นไป แต่พอขึ้นไปกลางอากาศเต่าอ้าปากพูด เต่าตกลงมากระดอนแตกกระดุกออกนอกเนื้อ

เหตุการณ์การกระทำของเต่าที่อำปากพูดขณะที่ขึ้นไปกลางอากาศแล้วตกลงมากระดอนแตกกระดูออกนอกเนื้อ สะท้อนให้เห็นจริยธรรมของคนในสังคมเกี่ยวกับพฤติกรรมของคนที่ถูกกาลเทศะ ซึ่งอาจทำให้เกิดผลร้ายกับคนได้

เรื่อง "ไคนั้นทวิศาล" กล่าวถึง พ่อค้าเดินทางไปค้าขาย พ่อค้าหนึ่งลากเกวียนกับพ่อค้าอื่น ก่อนแข่งขันพ่อค้าพูดจาไม่ไพเราะกับไคนั้นทวิศาล ทำให้ไคนั้นทวิศาลไม่ยอมลากเกวียน พ่อค้าจึงแพ้พนัน ต่อมาพ่อค้าก็ทำพนันลากเกวียนใหม่ ก่อนแข่งขันพ่อค้าพูดจาไพเราะกับไคนั้นทวิศาล ไคนั้นทวิศาลจึงลากเกวียนชนะ พ่อค้าก็ชนะพนัน

เหตุการณ์การกระทำของพ่อค้าที่พูดจาไม่ไพเราะ แม้แต่กับไคนั้นทวิศาล ซึ่งเป็นสัตว์ ทำให้พ่อค้าได้รับผลร้ายเป็นการตอบแทน และเมื่อพ่อค้าพูดจาไพเราะกับไคนั้นทวิศาล พ่อค้าก็ได้รับผลดีเป็นการตอบแทน เหตุการณ์นี้สะท้อนให้เห็นถึงจริยธรรมเกี่ยวกับการพูดว่า ควรพูดให้ไพเราะเหมาะสม แม้จะพูดกับบุคคลที่มีฐานะต่ำกว่าตน

2. ความสามัคคี โครงสร้างดังกล่าวมีเหตุการณ์การกระทำที่ได้รับรางวัลจากความสามัคคีปรากฏในนิทานจำนวน 5 ครั้ง การกระทำที่ได้รับโทษจากการแตกความสามัคคีปรากฏในนิทานจำนวน 2 ครั้ง ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงจริยธรรมของคนในสังคมเกี่ยวกับความสามัคคีโดยชี้ให้เห็นว่า ถ้ากลุ่มชนมีความสามัคคีก็จะทำให้ประสบความสำเร็จในการทำงาน และเกิดผลดีต่อทั้งกลุ่มชนและตนเอง แต่ถ้ากลุ่มชนขาดความสามัคคี จะทำให้ไม่ประสบความสำเร็จในการทำงาน และเกิดความเดือดร้อนต่อทั้งกลุ่มชนและตนเองด้วย ดังเหตุการณ์ต่าง ๆ ในนิทานดังนี้

เรื่อง "เหวดากับเสือ" กล่าวถึง เหวดากับเสือที่อาศัยอยู่บนต้นไม้ ต้นเดียวกันเกิดทะเลาะกัน เหวดาไล่เสือไป ต่อมาพระราชให้ทหารตัดต้นไม้ เหวดาจึงไม่มีเสือคอยไล่ทหาร เมื่อเสือกลับมา ต้นไม้ถูกตัดแล้ว เสือกับเหวดาก็ไม่มีต้นไม้อยู่

เหตุการณ์การกระทำของเสือกับเหวดาที่แตกความสามัคคี ทำให้เสือและเหวดาได้รับความเดือดร้อนคือทั้งสองไม่มีที่อยู่ สะท้อนให้เห็นถึงจริยธรรมของคนใน

สังคมเกี่ยวกับความสามัคคี คือคนในกลุ่มจะต้องมีความสามัคคี ถ้าคนในกลุ่มแตกความสามัคคีก็จะทำให้กลุ่มนั้นได้รับความเดือดร้อน

เรื่อง "ความสามัคคี" กล่าวถึง นกกระเจีบนกกระจาบไปติดตาข่าย แล้วได้รวมพลังกันบินหนี จึงหนีได้ แต่พอนกพวกนี้ไปติดตาข่ายอีกครั้งหนึ่งก็เกิดทะเลาะกัน และไม่รวมพลังกันบินหนี นกกระเจีบนกกระจาบจึงถูกจับในที่สุด

เหตุการณ์การกระทำของนกกระเจีบนกกระจาบ สะท้อนให้เห็นถึงจริยธรรมของคนในสังคมเกี่ยวกับความสามัคคี คือถ้ากลุ่มคนมีความสามัคคีกันก็จะประสบความสำเร็จในการทำงานและเกิดผลดีกับกลุ่มคน แต่ถ้ากลุ่มคนขาดความสามัคคีเสียแล้วการทำงานก็จะไม่ประสบความสำเร็จและจะเกิดผลร้ายกับกลุ่มคนนั้นด้วย

เรื่อง "ปลาอุกรพยักข" กล่าวถึง พวกของปลาอุกรถูกพยักขกิน ปลาอุกรเดินทางไปพบไม้กระบอง แมงป่อง และตะขาบ แล้วทั้งหมดรวมพลังกันสู้พยักขและสามารถฆ่าพยักขได้

เหตุการณ์การกระทำของปลาอุกร ไม้กระบอง และตะขาบ สะท้อนให้เห็นถึงจริยธรรมของคนในสังคมเกี่ยวกับความสามัคคี คือถ้ากลุ่มคนมีความสามัคคีกัน การทำงานก็จะประสบความสำเร็จ

เรื่อง "ช้างกับมดแดง" กล่าวถึงความเดือดร้อนของมดแดงเพราะรังมดแดงถูกช้างเอาจวงเกี่ยวจนหล่นลงมากับพื้น มดแดงจึงรวมพลังกันสู้ช้าง จนมดแดงชนะ

เหตุการณ์การกระทำของมดแดงสะท้อนให้เห็นถึงจริยธรรมของคนในสังคมเกี่ยวกับความสามัคคี คือถ้ากลุ่มคนมีความสามัคคีกัน การทำงานก็จะประสบความสำเร็จ

3. ความรอบคอบ โคร่งสร้างดังกล่าวนั้นมีเหตุการณ์การกระทำที่ได้รับโทษจากการเข้าใจผิดไม่คิดไตร่ตรอง ปรากฏในนิทานจำนวน 5 ครั้ง ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงจริยธรรมของคนในสังคมเกี่ยวกับความรอบคอบ โดยชี้ให้เห็นว่าคนที่มัวแต่อ่านาอยู่กับตนเองแต่ขาดความรอบคอบไม่ใช้สติปัญญาคิดไตร่ตรองเสียก่อน อาจทำให้สูญเสียอำนาจที่ตนเองมีอยู่ไป และคน

ที่เข้าใจผิดโดยไม่ใช้สติปัญญาคิดไตร่ตรองให้รอบคอบก่อนตัดสินใจกระทำสิ่งใด ผลของการกระทำนั้นก็คือตนเองได้รับความเดือดร้อนและความทุกข์ ดังเหตุการณ์ต่าง ๆ ในนิทาน ดังนี้

เรื่อง "งูเหลือมทำไมไม่มีพิษ" กล่าวถึง งูเหลือมพันกับงูอื่น ๆ ว่า ถ้าตนกัดคนไม่ตายก็จะคายพิษ ปรากฏว่าคนที่ถูกงูเหลือมกัดตายแล้วมีกบอยู่ในกระเป๋าสื่อ ทำให้งูเหลือมเข้าใจผิดว่าคนยังไม่ตายเพราะหัวใจยังเต้นอยู่ งูเหลือมจึงคายพิษ ซึ่งเป็นเหตุให้งูเหลือมไม่มีพิษตั้งแต่นั้นมา

เหตุการณ์การกระทำของงูเหลือมที่เข้าใจผิดโดยไม่ใช้สติปัญญาคิดไตร่ตรองให้รอบคอบก่อนคายพิษ สะท้อนให้เห็นถึงจริยธรรมของคนในสังคมเกี่ยวกับพฤติกรรมของคนที่มีอำนาจอยู่กับตนเอง แต่ไม่ใช้สติปัญญาคิดไตร่ตรองให้รอบคอบเสียก่อนที่จะตัดสินใจทำอะไร จึงทำให้สูญเสียอำนาจที่ตนมีอยู่ไป

เรื่อง "ทำไมควายจึงเกลียดสีเหลือง" กล่าวถึง สมณเพศจะพาสัตว์ต่าง ๆ ไปเฝ้าพระพุทธเจ้า ควายเห็นใบตองแห้งก็เข้าใจผิดคิดว่าสมณเพศยังไม่ได้ไป จึงยืนรอและกินหญ้าเพลิน ควายจึงไม่ได้ไปเฝ้าพระพุทธเจ้า

เหตุการณ์การกระทำของควายสะท้อนให้เห็นถึงจริยธรรมของคนในสังคมเกี่ยวกับพฤติกรรมของคนที่เข้าใจผิดโดยไม่ใช้สติปัญญาคิดไตร่ตรองให้รอบคอบเสียก่อน จึงทำให้เสียโอกาสที่ดีที่ตนเองควรจะได้ไป

เรื่อง "สัตว์กตัญญู" กล่าวถึง หมาเฝ้าลูกให้คนเลี้ยงงูมากัดเด็ก หมากัดงูตาย ซึ่งทำให้แปลเด็กว่า พ่อพ่อแม่เด็กกลับมาเห็นก็เข้าใจผิดคิดว่าหมาจะกัดเด็ก พ่อแม่เด็กจึงตีหมาของตนจนตาย

เหตุการณ์การกระทำของคนที่เข้าใจผิดแล้วตีหมาของตนเองจนตาย สะท้อนให้เห็นถึงจริยธรรมของคนในสังคมเกี่ยวกับพฤติกรรมของคนที่เข้าใจผิด ไม่ใช้สติปัญญาคิดไตร่ตรองให้รอบคอบเสียก่อนที่จะตัดสินใจกระทำสิ่งใด จึงทำให้การกระทำนั้นเป็นการกระทำที่ผิด และเป็นผลร้ายกับตนเอง

เรื่อง "นภกระจาบ" กล่าวถึงนภกระจาบที่ติดอยู่ในดอกบัวและกลับมาตอนเช้าทำให้นภกระจาบตัวเมียบ้าใจผิด ต่อมานภกระจาบตัวเมียถูกไฟป่าคลอกตาย นภกระจาบตัวผู้ก็มาตัวตายตาม

เหตุการณ์การกระทำของนภกระจาบตัวเมียสะท้อนให้เห็นถึงจริยธรรมของคนในสังคมเกี่ยวกับพฤติกรรมของคนที่เข้าใจผิด โดยไม่ฟังเหตุผลและใช้สติปัญญาใคร่ครวญให้รอบคอบเสียก่อนที่จะตัดสินใจกระทำสิ่งใด เป็นผลให้การกระทำนั้นเป็นการกระทำที่ผิดและเป็นผลร้ายกับตนเอง

4. ความทะเยอทะยาน และความใฝ่สูงจนเกินไป โครงสร้างดังกล่าวมีเหตุการณ์การกระทำที่ได้รับโทษจากความทะเยอทะยานปรากฏขึ้น 4 ครั้ง และเหตุการณ์การกระทำที่ได้รับโทษจากความใฝ่สูงปรากฏขึ้นในนิทานจำนวน 1 ครั้ง ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงจริยธรรมของคนในสังคมเกี่ยวกับความทะเยอทะยานและความใฝ่สูงจนเกินไป โดยชี้ให้เห็นว่าคนที่มีความทะเยอทะยานและคนที่มีความใฝ่สูงจนเกินไปมักจะกระทำสิ่งที่ผิด และทำให้ตนเองต้องประสบกับความหายนะซึ่งเป็นพฤติกรรมของคนที่สังคมไม่ต้องการ ดังเหตุการณ์ต่าง ๆ ในนิทานดังนี้

เรื่อง "กนิลินบนดงเกิดเป็นสุนัขป่า" กล่าวถึงสุนัขป่าจ๋ามนต์ที่บุโรหิตสวดได้ พอสวดแล้วก็ไล่สัตว์ทั้งหลายเป็นบริวาร ต่อมาสุนัขป่าอยากเป็นกษัตริย์จึงพาบริวารไปล้อมเมือง แล้วก็สั่งให้ราชสีห์ร้องเพื่อให้ประชาชนหูแตกตาย แต่ประชาชนหูดีจึงไม่ได้ยินเสียงร้องของราชสีห์ สุนัขป่าและบริวารได้ยินเสียงราชสีห์จึงหูแตกตาย

เหตุการณ์การกระทำของสุนัขป่า สะท้อนให้เห็นว่าคนที่มีความทะเยอทะยานมากเกินไปจะประสบกับความหายนะ

เรื่อง "ความทะเยอทะยาน" กล่าวถึง สุนัขทำอุบายหลอกราชสีห์แล้วกินราชสีห์ได้ สุนัขจึงดีใจจนลืมตัวและถูกเสือกิน เสือดีใจจนลืมตัวจนถูกจระเข้กิน จระเข้ดีใจจนลืมตัว ทำให้จระเข้พุ่งตัวชนหินตาย

เหตุการณ์การกระทำของสุนัข เสือ และจระเข้ สะท้อนให้เห็นถึงพฤติกรรมของคนที่มีความทะเยอทะยานจนขาดสติ ผลสุดท้ายก็ได้รับความหายนะ

เรื่อง "คำสาปของพระอินทร์" กล่าวถึง แมวฝันว่านอนกับพระแม่อุมา แล้วไปบอกพระอินทร์เพราะสมัยนั้นใครฝันอะไรจะได้ตามที่ฝัน พระอินทร์โกรธจึงสาปแมวให้มองเห็นในเวลากลางวันไม่ชัด แต่เห็นชัดในเวลากลางคืน

เหตุการณ์การกระทำของแมว สะท้อนให้เห็นว่าคนที่มีพฤติกรรมมักใหญ่ใฝ่สูงมักจะต้องประสบกับความหายนะ

5. ความโลภ โครงสร้างดังกล่าวมีเหตุการณ์การกระทำที่ได้รับรางวัลจากความไม่โลภปรากฏขึ้นในนิทานจำนวน 1 ครั้ง และการกระทำที่ได้รับโทษจากความโลภปรากฏขึ้นในนิทานจำนวน 3 ครั้ง ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงจริยธรรมของคนในสังคมเกี่ยวกับความโลภว่าเป็นพฤติกรรมที่คนในสังคมไม่ต้องการ โดยชี้ให้เห็นว่าคนที่มีความโลภอยากได้ของมาก ๆ หรืออยากได้ของของผู้อื่น จะทำให้เกิดผลเสียแก่ตนเอง คือจะต้องสูญเสียของที่ตนเองมีอยู่แล้วและไม่ได้ของใหม่ตามความต้องการ แต่คนที่ไม่มีความโลภ พอใจในสิ่งที่ตนเองมีอยู่ ก็จะได้รับผลดีเป็นสิ่งตอบแทน ดังเหตุการณ์ต่าง ๆ จากนิทานดังนี้

เรื่อง "เหยี่ยวลักเนื้อ" กล่าวถึง เหยี่ยวไปลักเนื้อมา พอมมาถึงแม่น้ำ เหยี่ยวเห็นก้อนเนื้อในน้ำใหญ่กว่าก้อนเนื้อของตน จึงทิ้งเนื้อที่ตนคาบไว้ลงน้ำ เพราะอยากได้ก้อนเนื้อที่ใหญ่กว่า แต่ก้อนเนื้อจมน้ำเสีย เหยี่ยวจึงไม่ได้กินเนื้อ

เหตุการณ์การกระทำของเหยี่ยวสะท้อนให้เห็นถึงพฤติกรรมของคนที่มีความโลภมาก ไม่พอใจในสิ่งที่ตนมีอยู่ ทำให้ต้องสูญเสียของที่ตนเองมีอยู่แล้ว และไม่ได้ของใหม่ตามความต้องการ

เรื่อง "กาขาว" กล่าวถึง ความเคียดแค้นของหลานที่ถูกตากับยายตี เพราะกาขาวมากินข้าวที่ตายายให้หลานเฝ้า หลานไปหากาขาว แล้วปฏิบัติตัวอย่างถูกต้องคือเลือกขั้บนันไดไม้ นั่งบนฟาก ใช้กอละมั่งใส่ข้าวกิน และใช้ขันนํ้ากระบายดักน้ำกิน กาขาวจึงให้

ห่อสองห่อ ซึ่งหลานแก่ออกมาเป็นทองเต็มบ้าน ต่อมาเด็กอีกคนหนึ่งเกิดความเดือดร้อน เพราะถูกยายตี เนื่องจากกาขาวมากินข้าวที่ตายายให้เขาเผ้า เขาไปหากาขาว แล้วเลือก ช้อนเงินช้อนทอง ใส่ข้าวกิน ใช้ขันลงหินตักน้ำกิน กาขาวก็ให้ห่อผ้า แก่เด็ก ซึ่งเด็กแก่ออกมาเป็นงูเห่าและกัดเด็กตาย

เหตุการณ์การกระทำของหลานสะท้อนให้เห็นถึงพฤติกรรมของคนที่ไม่มีความโลภ จึงได้รับผลดีเป็นสิ่งตอบแทน แต่เหตุการณ์การกระทำของเด็กอีกคนหนึ่ง สะท้อนให้เห็นถึงพฤติกรรมของคนที่มีความโลภ อยากได้ของของผู้อื่น จึงได้รับผลร้ายเป็นสิ่งตอบแทน

เรื่อง "ลิงขาว" กล่าวถึง ความเดือดร้อนของตาเพราะลิงมากินข้าวของตา ตาจึงแก่งลงนอนตาย ลิงก็ให้เงินทองแก่ตา ต่อมายายอยากได้เงินทองบ้าง จึงทำเป็นเดือดร้อนที่ลิงมากินข้าวยาย พยายแก่งลงนอนตาย ลิงก็จับยายโยนจนตาย

เหตุการณ์การกระทำของยายสะท้อนให้เห็นถึงพฤติกรรมของคนที่มีความโลภอยากได้ของผู้อื่น จึงได้รับผลร้ายเป็นการตอบแทน

6. ความขยันหมั่นเพียร โครงสร้างดังกล่าวมีเหตุการณ์การกระทำที่ได้รับรางวัลจากความขยันหมั่นเพียรปรากฏในนิทานจำนวน 2 ครั้ง และเหตุการณ์การกระทำที่ได้รับโทษจากความเกียจคร้านปรากฏในนิทานจำนวน 1 ครั้ง ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงจริยธรรมของคนในสังคมเกี่ยวกับความขยันหมั่นเพียร โดยชี้ให้เห็นว่า คนที่มีความขยันหมั่นเพียรจะทำงานใดก็จะประสบความสำเร็จและเกิดผลดีกับตนเอง ส่วนคนเกียจคร้านจะทำงานใดก็ไม่สำเร็จและจะเกิดผลเสียกับตนเอง ซึ่งเป็นพฤติกรรมที่คนในสังคมไม่ยอมรับ ดังเหตุการณ์ต่าง ๆ ในนิทานดังนี้

เรื่อง "ความเพียรของพ่อแม่กระเต" กล่าวถึงความเดือดร้อนของพ่อแม่กระเตที่ออกไปหากินแล้วลูกกระเตตักน้ำ พ่อแม่กระเตมีความเพียรพยายามที่จะงมลูก เทวดาสงสารก็ช่วยงมลูกกระเตให้และเนรมิตให้อีกตัวหนึ่ง

เหตุการณ์การกระทำของพ่อแม่กระต่ายสอนให้เห็นถึงพฤติกรรมคนที่มี
 ความเพียร จึงได้รับผลดีเป็นการตอบแทน ซึ่งแสดงให้เห็นว่าสังคมต้องการคนที่มี
 ความเพียรพยายาม

เรื่อง "นกกากับนกแก" กล่าวถึงความขยันของนกกา ซึ่งออกหากินแต่
 เช้าถึงมืด จึงหากินได้ไกลและได้อาหารมาก ส่วนนกแกมักจะตื่นสายและออกหากินสาย จนพอม
 และในที่สุดนกกาก็เล็กเป็นมิตรกับนกแก

เหตุการณ์การกระทำของนกกาสอนให้เห็นถึงพฤติกรรมของคนที่มีความ
 ขยันหมั่นเพียร ทำให้มีโอกาสดีและได้รับผลดีเป็นการตอบแทน ส่วนเหตุการณ์การกระทำของ
 นกแก สอนให้เห็นถึงพฤติกรรมของคนที่ไม่ขยันหมั่นเพียรจนไม่มีโอกาสดีและได้รับผลร้ายเป็น
 การตอบแทน ซึ่งแสดงให้เห็นว่าสังคมต้องการคนที่มีความขยันหมั่นเพียรมากกว่าคนที่ไม่ขยัน

7. ความกตัญญู โครงสร้างดังกล่าวมีเหตุการณ์การกระทำที่ได้รับรางวัล
 จากความกตัญญู และเหตุการณ์การกระทำที่ได้รับโทษจากความอกตัญญูปรากฏในนิทานจำนวน
 2 เรื่อง ซึ่งสอนให้เห็นถึงจริยธรรมของคนในสังคมเกี่ยวกับความกตัญญู โดยชี้ให้เห็นว่าผู้
 ที่มีความกตัญญูต่อบิดามารดาและตอบแทนพระคุณของบิดามารดา จะได้รับผลดีเป็นการตอบแทน
 คือ ชีวิตจะมีความสุขสบาย มีทรัพย์สินสมบัติ ส่วนผู้ที่ไม่รู้จักพระคุณของบิดามารดา จะได้รับความ
 หายนะในชีวิต ดังเหตุการณ์ต่าง ๆ ในนิทาน ดังนี้

เรื่อง "ความกตัญญู" กล่าวถึง แม่หมากลอดลูกเป็นหญิงสาวสามคน
 ต่อมาลูกสาวทั้งสามแต่งงาน แม่หมามาหาลูกสาวคนโตและคนกลาง แต่ถูกขับไล่ไปเพราะ
 ลูกสาวอายุที่มีแม่เป็นหมา แม่หมาจึงมาหาลูกสาวคนเล็ก ลูกสาวคนเล็กเอาใจใส่เลี้ยงดู
 แม่หมาเป็นอย่างดี พอแม่หมาตาย กระดูกของแม่หมาก็กลายเป็นเงินเป็นทอง ทำให้ลูกสาว
 คนเล็กร่ำรวย ลูกสาวคนโตและคนกลางร่ำไห้ถามตัวอื่นเพราะอยากได้เงินทองบ้าง แต่กระดูก
 ของหมาไม่เป็นเงินเป็นทอง และทั้งสองกลับยากจนลง

เหตุการณ์การกระทำของลูกสาวคนเล็กสะท้อนให้เห็นถึงพฤติกรรมของคนที่มีความกตัญญูต่อบิดามารดา ซึ่งได้รับผลดีเป็นการตอบแทน คือชีวิตมีความสุขสบายและร่ำรวย ส่วนการกระทำของลูกสาวคนโตและคนกลางสะท้อนให้เห็นถึงพฤติกรรมของคนที่กตัญญูต่อบิดามารดาและได้รับความหายนะในชีวิต

เรื่อง "มีแม่เป็นหมา" กล่าวถึง แม่หมาที่คลอดลูกเป็นหญิงสาวห้าคน พอแม่หมาไปหาลูกสาวสี่คนแรก ลูกทั้งสี่คนไม่ยอมรับว่ามีแม่เป็นหมา แม่หมาจึงต้องไปหาลูกคนสุดท้าย พอแม่หมาตาย กระดูกของแม่หมาก็กลายเป็นเงินเป็นทอง ลูกคนสุดท้ายจึงร่ำรวย

เหตุการณ์การกระทำของลูกสาวคนเล็ก สะท้อนให้เห็นถึงพฤติกรรมของคนที่มีความกตัญญูต่อบิดามารดา ซึ่งได้รับผลดีเป็นการตอบแทนคือ ชีวิตมีความสุขสบายและร่ำรวย

8. การเชื่อฟังผู้อาวุโส โครงสร้างดังกล่าวมีเหตุการณ์การกระทำที่ได้รับรางวัลจากการเชื่อฟังผู้อาวุโสปรากฏขึ้น 1 ครั้ง และเหตุการณ์การกระทำที่ได้รับโทษจากการไม่เชื่อฟังปรากฏขึ้นในนิทานจำนวน 1 ครั้ง ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงจริยธรรมของคนในสังคมเกี่ยวกับการเชื่อฟังผู้อาวุโสโดยชี้ให้เห็นว่า คนที่เชื่อฟังคำสั่งสอนของผู้อาวุโส แล้วปฏิบัติตามคำสั่งสอนนั้นจะทำให้ตนเองไม่เกิดความเดือดร้อน ส่วนคนที่ไม่เชื่อฟังคำสั่งสอนของผู้อาวุโส และไม่ปฏิบัติตามคำสั่งสอนนั้น จะทำให้ตนเองประสบความหายนะ ดังเหตุการณ์ต่าง ๆ ในนิทาน ดังนี้

เรื่อง "นารอยไถกับนาเหี้ยว" กล่าวถึง นารอยไถถูกนาเหี้ยวจับ เพราะไม่เชื่อฟังคำสอนของแม่ก่อนตายที่ไม่ให้ออกหากินไกล นารอยไถถึงคำสอนของแม่ได้ จึงขอร้องนาเหี้ยวให้ปล่อยไปและนาเหี้ยวกียอม ส่วนนาเหี้ยวไม่เชื่อคำสอนของแม่ที่ไม่ให้บินไปไถรอยไถ ก็บินตามนารอยไถไปและไปตกที่รอยไถ นาเหี้ยวจึงตาย

เหตุการณ์การกระทำของนารอยไถ สะท้อนให้เห็นว่าคนที่เชื่อฟังผู้อาวุโสกว่าจะไม่กระทำสิ่งที่ทำให้ตนเองเกิดความเดือดร้อน ส่วนคนที่ไม่เชื่อฟังผู้อาวุโสกว่าก็อาจจะกระทำสิ่งที่ทำให้ตนเองเกิดความเดือดร้อน และเกิดความหายนะได้ ซึ่งแสดงว่าสังคมต้องการให้เยาวชนเชื่อฟังคำสั่งสอนของผู้อาวุโส

9. ความซื่อสัตย์ โครงสร้างดังกล่าวมีเหตุการณ์การกระทำที่ได้รับรางวัลจากความซื่อสัตย์ปรากฏในนิทานจำนวน 1 ครั้ง ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงจริยธรรมของสังคมเกี่ยวกับความซื่อสัตย์โดยชี้ให้เห็นว่าคนที่มีความซื่อสัตย์ และรักษาคำพูด จะได้รับผลดีเป็นการตอบแทนดังเหตุการณ์ต่าง ๆ ในนิทานดังนี้

เรื่อง "เหยี่ยวขั้วข้าว" กล่าวถึงความเดือดร้อนของเหยี่ยวที่ถูกดาบขั้วมัดเหยี่ยวขอให้เด็กกำพร้าช่วย หลังจากช่วยเหลือเหยี่ยวแล้ว เด็กกำพร้าก็รักษาสัญญาที่ให้ไว้กับเหยี่ยวว่าจะไม่ขายข้าวราคาแพงกว่าคนอื่น เหยี่ยวจึงเนรมิตให้ข้าวในยุ้งของเด็กกำพร้าเพิ่มขึ้นมาเหมือนเดิมหลังจากที่ขายข้าวไปแล้ว

เหตุการณ์การกระทำของเด็กกำพร้าสะท้อนให้เห็นว่าคนที่ซื่อสัตย์ และรักษาคำพูดจะได้รับผลดีเป็นการตอบแทน

10. การเลียนแบบ โครงสร้างดังกล่าวมีเหตุการณ์เกี่ยวกับการกระทำที่ได้รับโทษจากการเลียนแบบปรากฏในนิทานจำนวน 1 ครั้ง ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงจริยธรรมของคนในสังคมเกี่ยวกับการเลียนแบบผู้อื่น โดยชี้ให้เห็นถึงคนที่มีพฤติกรรมเลียนแบบผู้อื่นโดยไม่คำนึงถึงความเหมาะสมกับตนเอง ผลที่ได้รับคือความหายนะซึ่งแสดงว่าสังคมไม่ต้องการคนประเภทนี้ ดังเหตุการณ์ต่าง ๆ ในนิทานดังนี้

เรื่อง "ความประมาท" กล่าวถึง ความประมาทของลิงที่เห็นชวานาทอดแหงมปลา ลิงทอดแหงมปลาบ้าง การกระทำเลียนแบบนี้ทำให้ลิงถูกแหงมจนตาย

เหตุการณ์การกระทำของลิงสะท้อนให้เห็นถึงพฤติกรรมของคนที่เลียนแบบผู้อื่น โดยไม่คำนึงถึงความเหมาะสมกับตนเอง ผลที่ได้รับคือตนเองถึงแก่ความตาย

11. การอวดเก่ง โครงสร้างดังกล่าวมีเหตุการณ์เกี่ยวกับการกระทำที่ได้รับโทษจากการอวดเก่งปรากฏในนิทานจำนวน 2 ครั้ง ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงจริยธรรมของคนในสังคมเกี่ยวกับการไม่อวดเก่ง โดยชี้ให้เห็นว่าคนที่ชอบอวดเก่ง ขบ่งความสามารถกับผู้อื่น จะได้รับผลเสียเป็นการตอบแทน ซึ่งแสดงว่าสังคมไม่ต้องการคนที่ชอบอวดเก่ง ดังเหตุการณ์ต่าง ๆ ในนิทานดังนี้

เรื่อง "แข่งดีแข่งเด่น" กล่าวถึง การอวดเก่งของกิ้งกือ หิ่งห้อย และกบ ที่อวดแข่งขันความสามารถ แล้วกิ้งกือ หิ่งห้อย และกบ แข่งความสามารถกันจนตาย

เหตุการณ์การกระทำของกิ้งกือ หิ่งห้อย และกบ สะท้อนให้เห็นถึงคนที่ชอบอวดเก่ง โดยไม่รู้จักประมาณตนเองจึงทำให้ได้รับผลเสียคือถึงแก่ความตาย

เรื่อง "เด็กไม่เอาการ" กล่าวถึง ชายชาวไร่ผู้ไม่ยอมทำงานและอวดเก่งเพราะสามารถสู้ชนะหมี กระตังไทยและช้าง ซึ่งเป็นสัตว์ที่เขาบังคับให้เมียของเขาพามาต่อสู้ด้วย พอมาสู้กับลิง ชายชาวไร่ถูกลิงจับโยนไปที่เมืองประหลาด มีแต่ผู้คนที่ตัวใหญ่กว่าคน ชายชาวไร่ถูกรังแกก็ยอมแพ้ลิง ลิงจึงจับชายชาวไร่โยนกลับบ้าน

เหตุการณ์การกระทำของชายชาวไร่ สะท้อนให้เห็นถึงพฤติกรรมของคนที่ชอบอวดเก่ง โดยไม่รู้จักประมาณตนเองจึงทำให้ได้รับความเดือดร้อน

12. ความรับผิดชอบ โครงสร้างดังกล่าวมีเหตุการณ์การกระทำที่ได้รับโทษจากการลืมนำคำสั่งปรากฏในนิทานจำนวน 1 ครั้ง ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงจริยธรรมของคนในสังคมเกี่ยวกับความรับผิดชอบโดยชี้ให้เห็นว่า ผู้ที่ได้รับมอบหมายให้ทำงานอย่างใดอย่างหนึ่งแล้วไม่รับผิดชอบในงานของตนเอง จะทำให้งานนั้นเสียและตนเองก็จะได้รับความเดือดร้อนจากการไม่รับผิดชอบนั้น ดังเหตุการณ์ต่าง ๆ ในนิทานดังนี้

เรื่อง "มนุษย์กับพระอินทร์" กล่าวถึง ควายรับคำสั่งของพระอินทร์ไปบอกมนุษย์ว่าให้กินวันละสองเวลา แต่ควายกลับลืมนและไปบอกมนุษย์ให้กินวันละสามเวลา พระอินทร์จึงตบควายฟ้นบนหัวเป็นการลงโทษ

เหตุการณ์การกระทำของควายสะท้อนให้เห็นถึงพฤติกรรมของคนที่ขาดความรับผิดชอบในงานที่ตนได้รับมอบหมายมา จึงทำให้เกิดความผิดพลาดและตนเองก็ได้รับความเดือดร้อน

13. ความสะอาด โครงสร้างดังกล่าวมีเหตุการณ์การกระทำที่ได้รับโทษจากความสกปรกปรากฏในนิทานจำนวน 2 ครั้ง ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงจริยธรรมของคนในสังคม

เกี่ยวกับความสะอาดโดยชี้ให้เห็นว่าคนที่สกปรก จะถูกสังคมรังเกียจ ดังเหตุการณ์ต่าง ๆ ในนิทานดังนี้

เรื่อง "เหตุที่กามีขนิศดำ" กล่าวถึง กากับนกยูงผลัดกันเขียนลายให้กัน กาเขียนลายให้นกยูงก่อนแล้วนกยูงขอผลัดกาไว้ก่อน แต่กาไปกินหมาเน่า จนนกยูงไม่ยอมเขียนลายให้กาเพราะเหม็นปากกา กาก็เลยมีสีดำ

เหตุการณ์การกระทำของกาสะท้อนให้เห็นว่าสังคมรังเกียจคนที่สกปรก

โครงสร้างนิทานเรื่องสัตว์ภาคกลาง สะท้อนให้เห็นถึงจริยธรรมของคนในสังคมภาคกลางและการที่คนในสังคมต้องการใช้นิทานเรื่องสัตว์เป็นเรื่องราวสั่งสอนและปลูกฝังจริยธรรมของคนในสังคมด้วย เหตุการณ์ต่าง ๆ ในนิทานจะเน้นถึงผลดีที่ได้รับจากการปฏิบัติตนตามจริยธรรมของสังคม และโทษที่ได้รับจากการปฏิบัติตนผิดจากจริยธรรมของสังคม จริยธรรมที่พบได้แก่พฤติกรรมที่คนในสังคมต้องการคือ ความสามัคคี การพูดเหมาะสมกับกาลเทศะ ความรอบคอบ ความกตัญญู การเชื่อฟังผู้อาวุโส ความขยันหมั่นเพียร ความซื่อสัตย์ ความรับผิดชอบ และพฤติกรรมที่คนในสังคมไม่ต้องการ คือ ความทะเลาะเบาะแว้ง การอวดเก่ง การกระทำเลียนแบบ ความโลภ จริยธรรมที่ปรากฏมากที่สุด คือ ความสามัคคี และการพูดเหมาะสมกับกาลเทศะ แสดงให้เห็นว่าคนในสังคมภาคกลางถือว่าทั้งสองอย่างนี้เป็นจริยธรรมที่สำคัญที่ต้องการปลูกฝังให้แก่คนในสังคม

บทที่ 4

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษา โครงสร้างของนิทานเรื่องสัตว์ภาคกลางครั้งนี้ มีจุดมุ่งหมายเพื่อวิเคราะห์ โครงสร้างของนิทานเรื่องสัตว์ภาคกลาง และวิเคราะห์ภาพสะท้อนสังคมภาคกลางจาก โครงสร้างของนิทานเหล่านี้ ซึ่งผลจากการวิจัยจะทำให้ได้ข้อสรุปทางคติชนวิทยาเกี่ยวกับการลำดับเหตุการณ์อันเป็นโครงสร้างที่แน่นอนของนิทานเรื่องสัตว์ภาคกลาง ซึ่งจะเป็นประโยชน์ ต่อการศึกษาเปรียบเทียบกับท้องถิ่นอื่นต่อไป และจะทำให้เข้าใจบทบาทของนิทานในแง่ของ ความสัมพันธ์ระหว่างนิทานเรื่องสัตว์กับวิถีชีวิตของคนไทยภาคกลาง ตลอดจนวัฒนธรรมและ สภาพสังคมด้วย

ข้อมูลที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้รวบรวมจากนิทานเรื่องสัตว์ภาคกลางของประเทศไทย ซึ่งปรากฏในรูปของข้อมูลหัตถยภูมิ ซึ่งเป็นภาคผนวกของงานวิจัยเกี่ยวกับนิทานพื้นบ้านภาคกลาง ตั้งแต่ พ.ศ. 2517 - 2530 จำนวน 136 เรื่อง โดยจำแนกได้ 4 กลุ่ม คือ นิทานเรื่องสัตว์ ของไทยภาคกลาง นิทานเรื่องสัตว์ของไทยกะเหรี่ยง นิทานเรื่องสัตว์ของไทยรามัญ และ นิทานเรื่องสัตว์ของไทยทรงดำ

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า ในครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูลและเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับ สภาพทั่วไปของภาคกลางและการวิเคราะห์นิทานเชิงโครงสร้าง แล้วจึงรวบรวมข้อมูลนิทาน พื้นบ้านภาคกลางจากงานวิจัยและคัดเลือกเฉพาะนิทานเรื่องสัตว์มาศึกษา โดยวิเคราะห์ข้อมูล นิทานเรื่องสัตว์ในกลุ่มนิทานพื้นบ้านภาคกลาง ดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลนิทานเรื่องสัตว์ในกลุ่มนิทานพื้นบ้านภาคกลาง ดังนี้

1.1 วิเคราะห์โครงสร้างของนิทานเรื่องสัตว์

1.1.1 จัดลำดับเหตุการณ์ของนิทานเรื่องสัตว์แต่ละเรื่อง

1.1.2 กำหนดตัวอักษรแทนค่าเหตุการณ์

A ความเดือดร้อน B การกระทำที่ได้รับรางวัล C รางวัล แล้วบางเรื่องจะมีเหตุการณ์
 A ความเดือดร้อนเข้ามาแทรก แล้วต่อด้วยเหตุการณ์ D การกระทำที่ได้โทษ แล้วจบเหมือนกัน
 คือ E โทษ จำนวนนิทานที่จัดอยู่ในโครงสร้างนี้มี 32 เรื่อง โดยแบ่งตามชาติพันธุ์ได้ดังนี้

นิทานเรื่องสัตว์ของไทยภาคกลาง	22 เรื่อง
นิทานเรื่องสัตว์ของไทยกะเหรี่ยง	6 เรื่อง
นิทานเรื่องสัตว์ของไทยรามัญ	4 เรื่อง

2. โครงสร้าง A ———— BC
 DE ————

โครงสร้างนี้จะเริ่มต้นด้วยเหตุการณ์ 2 ประเภทคือ ประเภทแรกเริ่มด้วย A
 ความเดือดร้อน ประเภทที่สอง จะเริ่มตั้งแต่ D การกระทำที่ได้รับโทษ E โทษ แล้วจบ
 เหมือนกันคือ B การกระทำที่ได้รับรางวัล C รางวัล จำนวนนิทานที่จัดอยู่ในโครงสร้าง
 นี้มี 11 เรื่อง โดยแบ่งตามชาติพันธุ์ได้ดังนี้

นิทานเรื่องสัตว์ของไทยภาคกลาง	7 เรื่อง
นิทานเรื่องสัตว์ของไทยกะเหรี่ยง	2 เรื่อง
นิทานเรื่องสัตว์ของไทยรามัญ	1 เรื่อง
นิทานเรื่องสัตว์ของไทยทรงดำ	1 เรื่อง

3. โครงสร้าง FGH(FGHST) ————
 FF ———— FGH
 A(FGHS) ————

โครงสร้างนี้จะเริ่มต้นด้วยเหตุการณ์ 3 ประเภท คือประเภทแรกเริ่มด้วย
 F อุบาย G การกลั้ว H การหนี บางเรื่องจะมีเหตุการณ์ F อุบาย G การกลั้ว H การหนี

S สัตว์ใหญ่พบเพื่อน T สัตว์ใหญ่เอาหางผูกกับหางของเพื่อน เข้ามาแทรกด้วย ประเภที่ 2 จะเริ่มด้วย F การทำอุบาย F การทำอุบาย และประเภที่ 3 จะเริ่มด้วย A ความเดือดร้อน บางเรื่องจะมี F การทำอุบาย G การกลัว H การหนี S สัตว์ใหญ่พบเพื่อนเข้ามาแทรกด้วย แล้วจบเหมือนกัน คือ F การทำอุบาย G การกลัว H การหนี

$$4. \text{ โครงสร้าง } F \left[\begin{array}{c} (I)H(F) \\ FH \end{array} \right] - FH$$

โครงสร้างนี้จะเริ่มต้นด้วยเหตุการณ์ F อุบาย แล้วเรื่องจะแยกเป็น 2 ประเภท ประเภทแรกจะแยกไป (I) บางเรื่องจะมี I การพ่ายแพ้เข้ามาแทรก แล้วตามด้วย H การหนี แล้วบางเรื่องจะมีเหตุการณ์ F อุบายเข้ามาแทรกอีก ประเภทที่สองจะแยกไป F การทำอุบาย H การหนี แล้วจบเหมือนกันคือ F การทำอุบาย H การหนี จำนวนนิทานที่จัดอยู่ในโครงสร้างนี้มี 15 เรื่อง โดยแบ่งตามชาติพันธุ์ได้ดังนี้

นิทานเรื่องสัตว์ของไทยภาคกลาง	8 เรื่อง
นิทานเรื่องสัตว์ของไทยกะเหรี่ยง	5 เรื่อง
นิทานเรื่องสัตว์ของไทยรามัญ	1 เรื่อง
นิทานเรื่องสัตว์ของไทยทรงดำ	1 เรื่อง

5. โครงสร้าง AY

โครงสร้างนี้จะมีเพียงเหตุการณ์ AY เท่านั้นคือเรื่องจะเริ่มด้วย A ความเดือดร้อนและจบด้วย Y การช่วยเหลือ จำนวนนิทานที่จัดอยู่ในโครงสร้างนี้มี 3 เรื่อง โดยแบ่งตามชาติพันธุ์ได้ดังนี้

นิทานเรื่องสัตว์ของไทยภาคกลาง	1 เรื่อง
นิทานเรื่องสัตว์ของไทยกะเหรี่ยง	1 เรื่อง
นิทานเรื่องสัตว์ของไทยรามัญ	1 เรื่อง

6. โครงสร้าง $F(OF)O(O)$

โครงสร้างนี้จะเริ่มต้นด้วยเหตุการณ์ F การทำอุบาย แล้วบางเรื่องจะมี O การฆ่า F การทำอุบาย เข้ามาแทรกแล้วตามด้วย O การฆ่า แล้วจบเหมือนกันคือ O การฆ่า บางเรื่องจะมี O การฆ่า มาต่อตอนจบอีก จำนวนนิทานที่จัดอยู่ในโครงสร้างนี้มี 6 เรื่อง โดยแบ่งตามชาติพันธุ์ได้ดังนี้

นิทานเรื่องสัตว์ของไทยภาคกลาง 4 เรื่อง

นิทานเรื่องสัตว์ของไทยกะเหรี่ยง 1 เรื่อง

นิทานเรื่องสัตว์ของไทยรามัญ 1 เรื่อง

จากการวิเคราะห์โครงสร้างนิทานพื้นบ้านเรื่องสัตว์ภาคกลาง พบว่า โครงสร้างที่ปรากฏในนิทานมากที่สุด คือ โครงสร้างเกี่ยวกับการกระทำที่ได้รับรางวัล และการกระทำที่ได้รับโทษ รองลงมาคือ โครงสร้างเกี่ยวกับการทำอุบายโดยใช้สติปัญญา ซึ่ง โครงสร้างทั้งสองนี้คือเป็นลักษณะร่วมของโครงสร้างของนิทานเรื่องสัตว์ภาคกลางที่เด่นชัดที่สุด

ภาพสะท้อนสังคมภาคกลางจากโครงสร้างของนิทานเรื่องสัตว์ภาคกลาง การศึกษา โครงสร้างนิทานเรื่องสัตว์ภาคกลาง สะท้อนให้เห็นสภาพสังคมภาคกลางในด้านต่าง ๆ คือ วิถีชีวิตของคนในสังคม เครือญาติ ความเชื่อ และจริยธรรมของคนในสังคม สรุปได้ดังนี้

วิถีชีวิตของคนในสังคม มีปรากฏ 2 ประการ คือ ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในสังคม และความขัดแย้งระหว่างบุคคลในสังคม ดังนี้

ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในสังคม ความสัมพันธ์ที่พบมี 3 ประการ คือ ผู้ด้อยอำนาจช่วยเหลือผู้มีอำนาจด้วยการใช้สติปัญญา ผู้ด้อยอำนาจช่วยเหลือผู้ด้อยอำนาจด้วยการรวมพลังกัน และคนในสังคมช่วยเหลือกันเพื่อขจัดความเดือดร้อน ความสัมพันธ์ที่ปรากฏเด่นชัด คือการที่ผู้ด้อยอำนาจช่วยเหลือผู้ด้อยอำนาจด้วยการรวมพลังกัน

ความขัดแย้งระหว่างบุคคลในสังคม เป็นความขัดแย้งระหว่างผู้มีอำนาจกับผู้ด้อยอำนาจ ความขัดแย้งที่พบมี 4 ประการ คือ ผู้ด้อยอำนาจเกรงกลัวอำนาจของผู้มีอำนาจ ผู้มีอำนาจใช้อำนาจรังแกผู้ด้อยอำนาจ ผู้มีอำนาจดูถูกเหยียดหยามผู้ด้อยอำนาจ และผู้ด้อย

อำนาจลบล้างศักดิ์ศรีของผู้มีอำนาจ ความขัดแย้งที่ปรากฏเด่นชัด คือผู้ด้อยอำนาจเกรงกลัวอำนาจของผู้มีอำนาจ

สังคมเครือญาติ ความสัมพันธ์ในระหว่างเครือญาติที่พบมี 3 ประการ คือ ความสัมพันธ์ระหว่างพ่อแม่กับลูก ผู้วิจัยพบว่าลูกคนสุดท้ายที่มีความกตัญญูต่อพ่อแม่ ความสัมพันธ์ระหว่างสามีกับภรรยา พบว่าสามีภรรยาไม่ยอมฟังเหตุผลของกันและกันซึ่งจะทำให้เกิดความทุกข์แก่ทั้งสองฝ่าย และความสัมพันธ์ระหว่างพ่อเลี้ยงกับลูกเลี้ยง พบว่าพ่อเลี้ยงกับลูกเลี้ยงจะไม่ลงรอยกัน

ความเชื่อ ความเชื่อที่ปรากฏ คือความเชื่อเกี่ยวกับศาสนาในแง่ความเชื่อเรื่องกรรมที่เชื่อว่าการหลอกลวงทำลายชีวิตผู้อื่น จะทำให้ผู้หลอกลวงได้รับผลกรรมคือถูกทำลายชีวิตเป็นการตอบแทนเช่นกัน และเชื่อว่าการกระทำหรือกรรมในชาติปัจจุบันจะส่งผลให้ผู้นั้นไปเกิดใหม่ในชาติหน้าตามกรรมที่ตนก่อขึ้น

จริยธรรมของคนในสังคม เน้นถึงผลดีที่ได้รับจากการปฏิบัติตามจริยธรรมของสังคม และโทษที่ได้รับจากการปฏิบัติตนผิดจากจริยธรรมของสังคม จริยธรรมของคนในสังคมภาคกลางที่สะท้อนจากโครงสร้างนิทานเรื่องสัตว์มีหลายประการ ได้แก่

การพูดที่เหมาะสมกับกาลเทศะ ผู้วิจัยพบว่าการพูดได้เหมาะสมกับกาลเทศะ ทำให้เกิดผลดีกับตนเอง แต่ถ้าพูดไม่ถูกกาลเทศะ จะทำให้ตนเองได้รับความเดือดร้อน

ความสามัคคี คนในสังคมภาคกลางต้องการเน้นให้คนในสังคมเห็นถึงผลดีของการมีความสามัคคีในกลุ่มชน ซึ่งจะมีผลทำให้การทำงานสิ่งใดประสบความสำเร็จ และโทษของการแตกความสามัคคี จะทำให้ไม่ประสบความสำเร็จในการทำงาน และทำให้กลุ่มชนและตนเองได้รับความเดือดร้อน

ความรอบคอบ คนในสังคมภาคกลางต้องการปลูกฝังให้คนในสังคมมีความรอบคอบโดยใช้สติปัญญาคิดไตร่ตรองถึงสาเหตุและเหตุผลเสียก่อนที่จะตัดสินใจกระทำการใด โดยใช้ให้เห็นว่า คนที่มีอำนาจอยู่กับตนเอง แต่ขาดความรอบคอบไม่ใช้สติปัญญาคิดไตร่ตรองก่อนตัดสินใจกระทำการใด ผลจากการกระทำจะทำให้ตนเองได้รับความเดือดร้อนและความทุกข์

ความทะเยอทะยานและความใฝ่สูงจนเกินไป พฤติกรรมของคนที่มีความทะเยอทะยานและความใฝ่สูงจนเกินสมควรเป็นพฤติกรรมที่สังคมไม่ต้องการ โทษของความทะเยอทะยานและความใฝ่สูงเกินฐานะของตน คือทำให้เกิดความหายนะขึ้นกับตนเอง

ความโลภ พฤติกรรมของคนที่มีความโลภเป็นพฤติกรรมที่สังคมไม่ต้องการ โดยนิทานชี้ให้เห็นโทษของคนที่มีความโลภ จะต้องสูญเสียของที่ตนเองมีอยู่และไม่ได้รับของที่ต้องการที่เกิดขึ้นจากความโลภนั้น ทั้งยังทำให้ตนเองได้รับความเดือดร้อนด้วย

ความขยันหมั่นเพียร พฤติกรรมของคนที่มีความขยันหมั่นเพียรเป็นพฤติกรรมที่สังคมต้องการ โดยนิทานชี้ให้เห็นว่า ผู้ที่ขยันหมั่นเพียรจะกระทำสิ่งใดก็จะประสบความสำเร็จและได้รับผลตอบแทนส่วนผู้ที่เกียจคร้านจะกระทำสิ่งใดก็ไม่สำเร็จและได้รับผลเสียเป็นการตอบแทน

ความกตัญญู พฤติกรรมของความกตัญญูเป็นพฤติกรรมที่สังคมต้องการ โดยชี้ให้เห็นว่า ผู้ที่กตัญญูรู้คุณและตอบแทนพระคุณของบิดามารดา จะได้รับผลตอบแทนคือชีวิตจะมีความสุขสบายและมีทรัพย์สินสมบัติ ส่วนผู้ที่ไม่รู้จักพระคุณของบิดามารดาจะได้รับความหายนะในชีวิต

การเชื่อฟังผู้อาวุโส สังคมภาคกลางเป็นสังคมที่นับถือผู้อาวุโส คนในสังคมจึงต้องการปลูกฝังให้ผู้ด้อยอาวุโสเชื่อฟังผู้ที่อาวุโสกว่า โดยนิทานชี้ให้เห็นว่าคนที่เชื่อฟังคำสั่งสอนของผู้อาวุโสแล้วปฏิบัติตามคำสั่งสอนนั้น จะไม่เกิดความเดือดร้อน

ความซื่อสัตย์ เป็นพฤติกรรมที่คนในสังคมต้องการ ผู้ที่มีความซื่อสัตย์ รักษาคำพูดต่อผู้อื่นจะได้รับความไว้วางใจจากผู้อื่นและได้รับผลดีเป็นการตอบแทน

การเลียนแบบ เป็นพฤติกรรมที่คนในสังคมไม่ต้องการ ผู้ที่ชอบเลียนแบบผู้อื่นโดยไม่คำนึงถึงความเหมาะสมกับตนเอง จะประสบกับความหายนะ

การอวดเก่ง เป็นพฤติกรรมที่คนในสังคมไม่ต้องการ ผู้ที่ชอบอวดเก่ง ชอบแข่งความสามารถกับผู้อื่น จะได้รับผลเสียเป็นการตอบแทน และอาจสูญเสียชีวิตได้

ความรับผิดชอบ เป็นพฤติกรรมที่คนในสังคมต้องการ ผู้ที่ขาดความรับผิดชอบ เมื่อได้รับมอบหมายให้ทำงานอย่างใดอย่างหนึ่ง ก็จะทำให้งานนั้นเสียและเขาจะได้รับความเดือดร้อนจากการกระทำนั้น

ความสะอาด เป็นพฤติกรรมที่คนในสังคมต้องการ ผู้ที่สกปรกจะถูกสังคมรังเกียจ

อภิปรายผล

การศึกษาวิเคราะห์โครงสร้างของนิทานเรื่องสัตว์ภาคกลางเป็นวิธีการที่ทำให้เห็นถึงความสัมพันธ์ที่แท้จริงระหว่างนิทานเรื่องสัตว์ภาคกลางได้เป็นอย่างดี และช่วยให้เกิดความรู้ความเข้าใจสภาพสังคมภาคกลางยิ่งขึ้น ซึ่งเห็นได้จากการวิเคราะห์ในครั้งนี้

สิ่งที่น่าสนใจประการแรกคือ ในการศึกษาโครงสร้างของนิทานเรื่องสัตว์ภาคกลาง ผู้วิจัยพบว่านิทานเรื่องสัตว์ภาคกลางทั้ง 4 กลุ่มชาติพันธุ์ คือ นิทานเรื่องสัตว์ของไทยภาคกลาง นิทานเรื่องสัตว์ของไทยกะเหรี่ยง นิทานเรื่องสัตว์ของไทยรามัญ และนิทานเรื่องสัตว์ของไทยทรงดำ จะมีโครงสร้างร่วมกัน 6 โครงสร้าง ซึ่งถือว่าเป็นโครงสร้างของนิทานเรื่องสัตว์ภาคกลาง ทำให้สามารถพยากรณ์การดำเนินเรื่องของนิทานเรื่องสัตว์ภาคกลางได้ว่า ถ้าเริ่มต้นด้วยโครงสร้างแบบใดแบบหนึ่งแล้ว เนื้อเรื่องจะดำเนินไปอย่างไร และทำให้เห็นว่านิทานมีการรับและถ่ายทอดกัน ทำให้มีการผสมผสานกันเป็นนิทานของท้องถิ่นภาคกลางเล่าสู่กันฟัง และโครงสร้างของนิทานเรื่องสัตว์ภาคกลางไม่ซับซ้อน เพราะเป็นนิทานเรื่องสั้น ๆ จึงไม่มีความขัดแย้งระหว่างตัวละครมาก

นอกจากนี้ยังพบว่า โครงสร้างที่พบมากที่สุด คือ โครงสร้างเกี่ยวกับการกระทำที่ได้รับรางวัล และการกระทำที่ได้รับโทษ รองลงมาคือ โครงสร้างเกี่ยวกับการทำอุบายโดยใช้สติปัญญา ซึ่งทั้งสองโครงสร้างนี้ถือเป็นลักษณะร่วมของโครงสร้างของนิทานเรื่องสัตว์ภาคกลางที่เด่นชัดที่สุด โครงสร้างเกี่ยวกับการกระทำที่ ได้รับรางวัล และการกระทำที่ได้รับโทษ ชี้ให้เห็นว่าความมุ่งหวังของคนในสังคมภาคกลางที่ต้องการให้นิทานเรื่องสัตว์เป็นอุปกรณ์สำคัญประการหนึ่งในการสอนให้คนในสังคมรู้จักบาปบุญคุณโทษ รู้จักสิ่งที่ควรและไม่ควรประพฤติ ซึ่งสิ่งที่ควรประพฤติคือ จริยธรรมที่สังคมต้องการให้คนในสังคมประพฤติปฏิบัติและ เหตุการณ์การกระทำที่ ได้รับรางวัลจากการประพฤติดี และเหตุการณ์การกระทำที่ ได้รับ

โทษจากการพูดไม่ถูกกาลเทศะปรากฏมากที่สุด จึงทำให้เห็นว่าสังคมไทยเน้นให้คนในสังคม
ปฏิบัติตนให้ถูกกาลเทศะ โครงสร้างเกี่ยวกับการทำอุบายด้วยการใช้สติปัญญาสะท้อนให้เห็น
ว่าสังคมไทยยกย่องคนมีความรู้และมีสติปัญญา

จากการศึกษาวิถีชีวิตของคนในสังคมแสดงให้เห็นว่าสังคมภาคกลาง เป็นสังคมที่มี
ความเอื้อเฟื้อช่วยเหลือเกื้อกูลกัน และยกย่องความมีอำนาจ คนมีสติปัญญาเฉลียวฉลาด
เคารพผู้อาวุโส บุคคลที่สังคมไม่ปรารถนา คือ คนโง่ คนที่ชอบรังแก และคนที่ถูกเหยียดหยาม
ผู้อื่น

จากการศึกษาความเชื่อที่สะท้อนในโครงสร้างของนิทานเรื่องสัตว์ภาคกลาง แสดง
ให้เห็นว่าความเชื่อเรื่องกรรมตามหลักของพระพุทธศาสนามีส่วนช่วยส่งเสริมและใช้ควบคุม
พฤติกรรมของคนในสังคมให้ดำเนินชีวิตไปในทางที่ถูกต้อง

จากการศึกษาจริยธรรมของคนในสังคมที่สะท้อนในโครงสร้างนิทานเรื่องสัตว์ภาคกลาง
อาจมองเห็นความมุ่งหวังของคนในสังคมที่พยายามปลูกฝังจริยธรรม และเป็นการจัดระเบียบ
ของสังคมให้อยู่ร่วมกันได้ด้วยดี ฉะนั้นจริยธรรมที่สังคมต้องการปลูกฝังเพื่อทำให้สังคมมีระเบียบ
นี้จึงสอดแทรกไว้ในนิทานเรื่องสัตว์นั่นเอง

เมื่อพิจารณาการวิเคราะห์โครงสร้างของนิทานเรื่องสัตว์ภาคกลาง และภาพสะท้อน
สังคมภาคกลางจากโครงสร้างของนิทานเรื่องสัตว์ภาคกลางแล้วทำให้เกิดความรู้ ความเข้าใจ
สังคมภาคกลางได้ดีขึ้น การศึกษาโครงสร้างของนิทานเรื่องสัตว์ภาคกลาง จึงเป็นวิธีหนึ่งที่จะ
ใช้ศึกษาสภาพสังคมที่ปรากฏในนิทานของกลุ่มชนได้

นอกจากนี้การศึกษา โครงสร้างของนิทานเรื่องสัตว์ภาคกลางนี้ยังทำให้ผู้วิจัยพบว่า
จริยธรรมที่ปรากฏในนิทานเป็นจริยธรรมที่คนทั่วไปในปัจจุบันมุ่งหวังให้คนในสังคมปฏิบัติอยู่
แม้ปัจจุบันจะมีการเล่นนิทานในสังคมน้อยลง เพราะปัจจุบันนิทานเป็นวรรณกรรมลายลักษณ์
มากกว่าเป็นมุขปาฐะ แต่โครงสร้างเกี่ยวกับเหตุการณ์การกระทำที่ได้รับรางวัลจากการปฏิบัติตน
ตามจริยธรรมของสังคม และเหตุการณ์การกระทำที่ได้รับโทษจากการปฏิบัติตนผิดจากจริยธรรม

ของสังคมยังมีปรากฏอยู่ จึงอาจนำนิทานเรื่องสัตว์ภาคกลางมาใช้เป็นอุปกรณ์ในการสอนและปลูกฝังจริยธรรมให้กับคนในสังคมได้

ข้อเสนอแนะ

1. ควรศึกษาโครงสร้างของนิทานประเภทอื่น ๆ เช่น นิทานชีวิต นิทานวีรบุรุษ นิทานมุขตลก เป็นต้น
2. ควรศึกษาโครงสร้างของนิทานท้องถิ่นอื่น ๆ แล้วนำโครงสร้างมาเปรียบเทียบกัน จะทำให้เราเห็นถึงความแตกต่างของสังคมของแต่ละกลุ่มชน

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- คณะกรรมการวิจัยวัฒนธรรมภาคกลาง. ที่ ศธ 1302/ว 28 เรื่อง การให้ทุนอุดหนุน
การวิจัยสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติปี 2535 ประเภทนักศึกษา
และบุคคลทั่วไป ลงวันที่ 16 เมษายน 2535.
- จันทร์ศรี สุปัญญาการ. วรรณกรรมไทยรามัญจากตำบลทรงคะนอง อำเภอพระประแดง
จังหวัดสมุทรปราการ. ปรินิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2517. อัดสำเนา.
- จินดา เม่นประเสริฐ. วิเคราะห์หัตถานชาวนบ้าน ตำบลคูยายหมี่ อำเภอสนามชัยเขต
จังหวัดฉะเชิงเทรา. ปรินิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2530. อัดสำเนา.
- เฉลิม มากนวล. การวิเคราะห์เปรียบเทียบนิทานชาดกกับนิทานอีสป. ปรินิพนธ์
กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2517.
- ชลธิรา สัตยวัฒนา. ลัเวเมืองน่าน. กรุงเทพฯ : อมรินทร์ พรินต์ติ้ง กรู๊ป, 2530.
- ชฎารัตน์ สุนทรธรรม. การเก็บรวบรวมนิทานและเพลงพื้นบ้าน ตำบลโรงหีบ
อำเภอบางคนที จังหวัดสมุทรปราการ. นครปฐม : มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2527.
- ชนิศา พิณสุสาร. วรรณกรรมไทยรามัญ ตำบลบางขันหมาก อำเภอเมือง จังหวัดลพบุรี
ปรินิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร,
2526. อัดสำเนา.
- ทองสุข บุญธรรม. สิทธิมนุษยชนจากนิทานพื้นบ้าน ตำบลชัยนาท อำเภอเมืองชัยนาท
จังหวัดชัยนาท. ปรินิพนธ์ กศ.ม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
มหาสารคาม, 2530. อัดสำเนา.
- ทัศนีย์ ทานดาณิษ และคนอื่น ๆ . การศึกษาและรวบรวมวรรณกรรมพื้นบ้านภาคตะวันออกเฉียง
(ระยะต้น). บางแสน : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ บางแสน, 2522.

- ทัศน์ ทานตวนิช . การศึกษาและรวบรวมวรรณกรรมพื้นบ้านภาคตะวันออกเฉียง (ระยะที่ 2).
 บางแสน : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ บางแสน, 2523.
- ประคอง นิมมานเหมินท์. "นิทานพื้นบ้าน" ใน เอกสารการสอนวิชาภาษาไทย 8 (คหิชนวิทยาสำหรับครู). หน้า 172 - 173 นนทบุรี : สาขาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2528.
- พัทธา สายหู. "ญาติสนิท มิตรสหาย," เอกสารการสอนชุดวิชาแนวคิดไทย.
 หน้า 97-191. นนทบุรี : สาขาศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2533.
- ภัทรพร ลีรักาญจน. "เกิดกับตาย," ใน เอกสารการสอนชุดวิชาแนวคิดไทย. หน้า 1-40. นนทบุรี : สาขาศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2533.
- ลินดา วิชาดากุล. วรรณกรรมท้องถิ่นหมู่บ้านตากแดด หมู่บ้านบ้านใหม่ ตำบลคูบัวและหมู่ที่ 1 ตำบลบ้านไร่ จังหวัดราชบุรี. นครปฐม : มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2527.
- วรรณ บางแสน. การศึกษาโครงเรื่องและอนุภาคในวรรณกรรมกลอนอ่านประเภท นิทานจากฉบับตัวเขียนที่มีในหอสมุดแห่งชาติ. ปริญญาโท กศ.ม. สงขลา : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สงขลา, 2534. อุดล้าเนา.
- วารุณี ศิริวัฒนา. วรรณกรรมท้องถิ่น อำเภอท่าม่วง อำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี และอำเภอสองพี่น้อง อำเภอเมือง จังหวัดสุพรรณบุรี. นครปฐม : มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2526.
- วิภา กงกะนันท์. นิทานพื้นบ้านของกะเหรี่ยงจอมบึงกับเขมรราชบุรี (รวบรวมและเปรียบเทียบ). นครปฐม : มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2527.
- วิเชียร เกษประทุม. นิทานพื้นบ้านจังหวัดนครสวรรค์. นครสวรรค์ : คณะมนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์ วิทยาลัยครูนครสวรรค์, 2528.
- วิระวัชร ปิ่นเขียน. วรรณกรรมของชาวจอมบึง จังหวัดราชบุรี. ราชบุรี : ภาควิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ วิทยาลัยครูจอมบึง, 2525.

- วิระวัชร ปิ่นเขียน. วรรณกรรมกะเหรี่ยงจากตำบลสวนผึ้ง ถึงอำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี. ราชบุรี : ภาควิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ วิทยาลัยครูจอมบึง, 2525.
- ราชบัณฑิตยสถาน. พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน. กรุงเทพฯ : ราชบัณฑิตยสถาน, 2525.
- ศิริพร ฐิตะฐาน. "แนวทางการวิเคราะห์ทัศนวิทยา" ใน แนวทางการวิเคราะห์ทัศนวิทยา. หน้า 9 - 11 เชียงใหม่ : สถาบันวิจัยสังคม มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2524.
- สวาท เสนาณรงค์ และน้อม งามนิสัย. ไทยแอตลาส. กรุงเทพฯ : อักษรเจริญทัศน์, ม.ป.ป.
- สุกัญญา ภัทรราชย์. แบบโครงสร้างเพลงกล่อมเด็กอีสาน เอกสารประกอบการประชุมทางวิชาการ "เพลงพื้นบ้านล้านนาไทย". ฉบับที่ 6/2 วันที่ 26 มกราคม 2524.
- สุนันท์ อุดมเวช. วรรณกรรมไทยทรงดำ อำเภอเขาย้อย จังหวัดเพชรบุรี. เพชรบุรี : ภาควิชาภาษาไทย วิทยาลัยครูเพชรบุรี, 2528.
- สุพัทธา สุภาพ. สังคมและวัฒนธรรมไทย. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช, 2520.
- สุริยา คงประเสริฐ. วรรณกรรมไทยรามัญ ตำบลคลองตากุด อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี. ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2522. อัดสำเนา.
- สุวรรณา เกรียงไกรเพ็ชร. "ควายกับเสือ นิทานในสังคมเกษตรกรรม" ใน ภาษาและวรรณคดี. 3(3) : 59 - 64 ; ธันวาคม 2529.
- อนงค์นาถ เจือจันอัด และศิริจันทร์ กมลศิริ. วรรณกรรมพื้นบ้านจากอำเภอเมืองสมุทรสาคร. ภาควิชาภาษาไทย บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2528.
- เอื้อนทิพย์ พิระเสถียร. การศึกษาเชิงวิเคราะห์แบบเรื่องและอนุภาคในปद्यุสชาดก. วิทยานิพนธ์ อ.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2528. อัดสำเนา.

ภาคผนวก

นิทานเรื่องสัตว์ของไทยภาคกลาง

ประเภทนิทานสัตว์

เรื่องของพระ

ทัศนีย์ ทานตวณิธ

กวาง นกแพก เต่า เป็นเพื่อนกัน พระพุทธเจ้าเป็นกวาง ตกลงกันว่าจะช่วยกัน
 พรานก็ดักแล้วกวางไปติด เต่าก็คลานจะขึ้นไปกิดแล้วก็ตก จวนจะสว่างแล้วนกแพกก็บินไปบ้าน
 ตาพรานก็คอยร้อง หมายความว่ายังไม่สว่าง พรานก็หลับอยู่ พอลืมตาแดดแดงเลย ก็นึกถึงบ่วง
 ที่กักวางไว้ นกแพกก็ตามมาเรื่อย ตีหัวตาพราน ตาพรานก็หันไปสู้กับนก พอตีไปถึง เต่าก็กัดบ่วง
 ขาด พรานจึงจับเต่าใส่ข้องเอาแทนกวาง กวางก็วิ่งไปก็หยุด พรานก็วิ่งตามกวางไปอีกแล้วก็วิ่ง
 หวนมาจับเต่าวิ่งต่อไปอีก เลยอดหมดทั้งเต่าทั้งกวาง 3 สัตว์ก็ช่วยกันฉะนี้

นางอินทรี ข้างเผือก กับนางไก่

แม่ขันเหลือ แถมศรี

วันหนึ่ง นางอินทรีก็ฝัน สมัยก่อนฝันว่าได้อะไรก็จะได้อย่างนั้น วันนั้นเจ้านางอินทรีก็ฝันว่าได้กินหัวใจพญาข้างเผือก นางอินทรีก็ขึ้นไปเฝ้าพระอินทร์ ฝันว่าได้กินหัวใจพญาข้างเผือก พระอินทร์ก็เรียกข้างเผือกขึ้นมา บอกว่า "ว่าไง เจ้านางอินทรีเขาฝันว่าได้กินหัวใจข้างเผือก" ข้างเผือกไม่รู้จะทำยังไงก็ต้องยอมให้พญานางอินทรีกินหัวใจ แต่ขอผลัดอีก 3 วัน ได้เวลา 3 วัน ก็จะขึ้นมาให้กิน ข้างเผือกก็กลับมานอนหมดกำลังนอนอยู่ เจ้านางไก่มาเห็น ก็ถามว่า ทำไมถึงมานอนร้องไห้ ข้างก็เล่าให้ฟังว่านี่อีก 3 วัน จะต้องขึ้นไปให้เขากินหัวใจ นางไก่เขาก็ว่าจะกินได้ใจละ อย่างงั้นเลยเขาจะช่วยเวลาขึ้นไปให้บอกเขาก็แล้วกัน รุ่งวันที่ 3 ข้างก็จะไปให้นางอินทรีกิน นางไก่ก็เกาะหลังไปทำหลังงักงัก ๆ พระอินทร์เห็นจึงถามว่า เจ้านางไก่ขึ้นมาทำไม มันก็ทำงักงัก ๆ เกลังตื่นแล้วบอกว่าตอนนั่งหลังข้างหลับฝันว่า เขาได้กับเมียพระอินทร์แล้ว พระอินทร์ก็บอกฝันไม่แน่นอนนางไก่ตอบว่างั้นก็กินหัวใจข้างเผือกไม่ได้ละ พญานาก็คอดกิน เพราะพระอินทร์บอกว่า ฝันไม่แน่นอนไม่จริงตัวเองก็ต้องได้กับเมียพระอินทร์ นางไก่ก็ได้ช่วยชีวิตพญาข้างเผือกไว้ได้

นภกระยาง

นายแฮม ปรากฏ

นภกระยางตัวหนึ่ง มานั่งเฝ้าหนองน้ำอยู่ น้ำก็ไม่แห้ง และก็มีปลาตัวหนึ่งผุดขึ้นมา บอกว่า "ฉันจะพาไปเที่ยวสระใหญ่ ไปกับฉันเถอะ ฉันจะพาไปเที่ยวสระใหญ่" แล้วพญาปลา ก็โผล่ขึ้นมา นภกระยางก็คาบไปปล่อยในสระใหญ่ น้ำใสสะอาด แล้วก็พากลับมาคืนที่ แล้วก็ไปบอกลูกน้อง "แถนะ ฉันจะพาไปปล่อยสระใหญ่ จะอยู่ที่นั่นต่อไปน้ำมันก็จะแห้ง ก็ตาย"

พอพญาปลาโผล่ขึ้นมา ก็คาบไปไปเกาะคบไม้ กันเรียบร้อยติ ก็มานั่งเฝ้า ปลาที่โผล่ขึ้นมาจับกินจนขึ้นท่วมคบไม้ ปลาหมดหนอง นั่งเฝ้ากันยังงั้นแหละ

ที่นั่งอยู่อีกหน่อย บู่ทะเลมีอยู่ตัว ก็ว่า "ปุนี่จะไปไหน ฉันจะไปกับปลาจะไปไหน ฉันจะพาไปปล่อยกับปลา" "ไป ฉันจะไปเหมือนกัน แต่ฉันจะไปก็ต้องเอาก้ามคล้องคอท่านไว้ ประเดี๋ยวท่านบินไป ท่านบินไปฉันจะตกลงมากระดองแตกตาย" ว่านา ก็คาบคอไว้ นภกระยาง จิกไว้ ไปนั่งเฝ้าเข้าต้นไม้ที่กินปลาไว้เยอะ "แหม นี่ท่านมาล่อลวงเอาปลามากินจนหมดหนอง เลยนะ "ไม่ยังงั้น" "เอาฉันไปปล่อยที่เดิมเถอะ ฉันไม่ไปแล้วกินฉันไม่ได้หรอก คอก็ยัง ก้าม ก็ไม่วางจากคอ ขาคคล้องก้าม พอนภกระยางพามาปล่อยหนองมันก็คืบ (ขบ) คอนภกระยาง ขาดเลย

ยายกับลิง

นายสุน เกษเงิน

ตายาย 2 คน อยู่เชิงเขาทำไร่ ทำไปทำมาก็ปลูกถั่ว ก็ทำที่ไว้ตีเขียว ฝ่ายลิงก็รู้ว่ายายปลูกถั่ว ยายพอได้เวลาก็เอาถั่วใส่กระจาดคอนไปอืดเล็มหนึ่ง ลิงก็มาดักถาม ทำนโยบายจะกินถั่วยาย ถั่วดิบท้องจะขึ้น จะหาทางหลอกให้ยายต้มถั่วซะก่อน ยายเดินมา ลิงก็ถามเขียว "ว่าจะไปไหน" ยายตอบ "จะไปปลูกถั่ว" ลิง "ยายถั่วต้มรีเปล่า" "เปล่าอะ" ยายตอบลิงว่า "ไอ้ย ไม่ได้แล้ว ๆ อย่างนี้ถั่วต้องคั่วก่อน พรมน้ำเกลือให้ตีเขียว ไม่งั้นไม่ขึ้นตายหมด" ยายได้ยินก็กลับบ้าน คั่วถั่วซะดีพรมน้ำเกลือเอาไปใหม่ ลิงดักทางทำนองตายาย เห็นเข้าก็ส่งสารเก็บใส่กระจาดปลูกถั่วแล้วจะเอาไปให้ตาตุ ยกลงใส่หาบที่มีกระจาดถั่ว ลิงอยู่บนถั่วอยู่ล่าง ลิงก็กินถั่วสบายไป จนหมดก็กระโดดหนี ยายก็ควบตามฉวยมิดีได้ไล่ ลิงเห็นป่าคลุ้ม ก็โดดขึ้นไปบนง่าม ยายก็พังต้นลิงพูด "ข้า ๆ ยายอย่าพันต้นนี้มันแข็ง แก่นมันก็เหลือง เตี้ยวอไต่บัน ยายลองเอามือลูบดูซิ ยายลูบดูก็เหลือง

ลิง "ยายไปบ้านเถอะ ต้องเอาขวานฟัน"

ยายก็กลับบ้านไปเอาขวาน ลิงก็หนีหายไป

คำสาบของพระอินทร์

นายหรัต สว่างศิลป์

คือในยุคหนึ่งต้นของโลกละ พระอินทร์เป็นผู้บริหารโลก คือเป็นเจ้าโลก ก็สัตว์ทั้งหลาย ทุกสิ่งทุกอย่างจะเป็นตัวเล็กตัวน้อยจะเป็นอะไรก็ตามพูดได้ทุกตัว พูดภาษาคนได้ทุกอย่าง พระอินทร์ก็ได้จัดเอากฎหมายไว้ว่า เมื่อใครพูดยังงาก็ไฉ่ยังงั้น ผันไปยังงาก็ไฉ่ยังงั้น ทำยังงาก็ไฉ่ยังงั้น นี่ไอ้เจ้าแมวเขาก็เกิดสับสนขึ้นมาแหละกลางคืนเขาก็นอนฝันว่า เขาจะได้ กับแม่อุมา ไปอยู่ไปกิน ไปหลับไปนอนด้วยกัน พระอินทร์ก็โกรธ ก็แม่อุมาเป็นเมียของพระอินทร์ พระอินทร์ก็โกรธแมว จะฆ่าเสียละ ฆ่ายังงได้ละก็กฎหมายเขาตั้งไว้ยังงั้น ว่าใครทำยังง ก็ไฉ่ยังงั้น ๆ นี่ ตั้งแต่บัดนั้นพระอินทร์ก็สาปหมดทุกอย่าง สัตว์ทั้งหลายไอ้ที่มันพูดได้เหมือนคนนี่ ไม่ให้มันพูดได้ (เสียงแทรก - อือกลัวจะเอาความลับมาเปิดเผย) อือฮิ ไม่ให้มันพูดได้ แล้วหยุดพูดตั้งแต่เดี๋ยวนี้ ส่วนไอ้เจ้าแมวพระอินทร์ก็สาป ใส่ตาให้มัน เสียงสองชั้นะ กลางวันอย่าให้มันเห็นมากอย่าให้มันตื่นขึ้นมามากนัก อย่าให้มันเห็น กลางคืนถึงปล่อยให้มัน เห็นเต็มที ให้มันหากินกลางคืน ส่วนเจ้านกเขา เขาก็ให้มันทำกันตาม ไอ้ของที่มันเป็นอันตราย แก่ตัวนะ เช่น ข้าว อะไรพวกนี้เขาทำเขาหวานไว้ (เสียงแทรก - คนจะได้จับ) คนจะได้ จับเอามันไปใส่กรงขังเสีย อย่าให้มันเที่ยวหากินเสียอีกต่อไป (เสียงถาม - อือนี่เขาสาป ไว้หรืออะ) เขาสาปไว้ พระอินทร์เขาสาปไว้ ที่นี้ก็พระอินทร์เขายกบ้านโน้น บ้านนี้ บ้านไหนเนี่ย เขาจะยกบ้านทำพิธียกบ้าน เขายกบ้าน เขายกบ้าน พระอินทร์ว่า ให้พระอินทร์ ไปให้ฤกษ์ หรือบอกฤกษ์เอา เอาเวลาดี เวลางาม นี่พระอินทร์ไม่ไป ก็ให้ไอ้คนเค้าแมว ไป ไปบอกฤกษ์เขา นกเค้าแมวนี่ก็บอกว่า ยกเถิด ยกเถิด ยกเถิด เอาเขาจะยก ก็อย่ายก อย่ายก อย่ายก เอาให้กลับชะ พระอินทร์ก็ใช้ไอ้โน้ใช้ไม่ได้ ปิดคอซะ นี่ถึง นก ไปก็ นี่ เทียนนี้คือหมุนได้รอบตัว

งูเหลือม

นายหรีด สว่างกัลป์

มึงงูเหลือมใหญ่ตัวหนึ่ง เผื่ออยู่ในหนองน้ำ คือหนองน้ำหรือคลองก็เป็นท่าหากินของ งูเหลือม ที่นั่นวันหนึ่ง งูเหลือมก็ไปแขวนเข้า เอาตัวแขวนเข้ากะกิ่งไม้ คือเอาหางพัน กิ่งไม้ไว้ แล้วก็แผ่พังพานคือ แผ่แม่เบี้ยนะ วิตน้ำ จะกิน จะจับปลากิน พอวิดปลาแห้ง ก็มี พวกกา พวกคน พวกอะไรพวกนี้ จับไปกิน (เสียงถาม - จับอะไรคะ) จับปลานั้นแหละ เพราะงูเหลือมมันมีพิษมาก ๆ สามารถสับรอยคน สับรอยอะไรตายทั้งนั้น นั่นมันก็ไปจับกิน นกก็ไปจับกิน งูเหลือมมาเห็นเข้า ว่าเป็นรอยมนุษย์มาจับของกูกิน ก็สับ สับใส่รอยมนุษย์ ไปจับปลานะละ พอมนุษย์ เออ คนกลับไปถึงบ้าน ก็เกิดตาย คนนั้นตาย ตายก็ร้องให้กัน โอयर้องให้กันระงมระงายละ ไอ้เจ้ากาเขาก็ว่า เขี่ย ไอ้งูเหลือม มึงจะเอาพิษที่ไหนมา เขาจับปลาไปกินเสียงให้กันลั่น (เสียงหัวเราะ) สนุกสนานกันทั่วบ้าน (หัวเราะ) งูเหลือม ก็เลยเสียใจคายพิษให้แก่ไอ้สัตว์เล็กสัตว์น้อย เช่น ไอ้มดตะนอย ไปยีนทำเอาเสียจนเอานี้แก้ว เหลือนิด (เสียงถาม - ยีนคอยจะพิษหรือ) ยีนคอยจะเอาพิษ ฮือ แมงป่องก็ไปเหลือ (เสียงหัวเราะ) จะไปคอยรอคอยเอาพิษ เหลือทางอยู่หน่อย ไอ้พวกงูเห่า งูจงอาง งูเห่าแดง พวกนี้ได้มามาก ไอ้พวกมดคาลัน มดคัน มดอะไรนี่ ไปรอคอยเขาได้มานิด ๆ หน่อย ไม่สู้มาก งูเหลือมก็โกรธว่า เอ นึกกัคนไม่ตายซะแล้ว ก่อนกูเคยกัคนตาย เอ็นี่กูมากัดไม่ตาย กูก็ต้องคายพิษให้หมด คายพิษให้กับสัตว์เล็ก คายให้หมด ไม่ให้มันพิษ เตี้ยวนี้งูเหลือมก็หมดพิษ ไม่มีพิษติดตัวเลย กัดคนก็ไม่ตาย (เสียงแทรก - แล้วก็พวกงูเห่า งูเห่าแดง งูจงอางอะไร พวกนี้ได้พิษไปเยอะ) พวกนี้ได้ (เสียงแทรก - มดตะนอยก็คอยเสียเอากัว เสียงหัวเราะ) แมงป่องเขาก็ไปเหมือนกัน (เสียงแทรก - เขาเอาอะไรไปล่ะแมงป่องนะ) เอาหางไปจี้ ๆ

หมากับแมว

ร.ต.อ.สันต์ สุภาภรณ์

แมวกับหมาก่อนนี้เขาไม่ค่อยจะถูกกัน ก็มีเศรษฐีคนหนึ่ง เขาเลี้ยงแมวกับหมาไว้ (เสียงหัวเราะ) อ้า แต่ว่า เขาย่างปลาไว้ ปลานี้หายไปตั้งหลายครั้งแล้ว ถ้ามแมว แมว มันก็เปล่า ถ้าไปตีหมาหมาบอก อ้อ เศรษฐีโมโหนี้ ก็สงสัยว่าไอ้หมาเนี่ยมันต้องกินปลาแน่ มันรับสารภาพว่า อ้อ เนะ (เสียงหัวเราะ) ว่าตีทีไรก็อ้อ แต่แมวมันก็เปล่า แมวมันก็เปล่า เรื่อย มันเป็นอย่างนั้น แล้วก็แมวมันก็เปล่าเรื่อยตีเท่าไรก็บอกว่าเปล่า (เสียงถาม - แล้วทีนี้ เศรษฐีทำไงละฮะ) อ้าจึงแมวโกรธหมา เอ๊ยหมาโกรธแมว หมาเนี่ยจึงจะเอาไปถ่ายอุจจาระ เนี่ย ต้องไปกลบไปไว้ไม่จ้ะถ้าถ่ายไว้ที่นั่นมันกินหมด จิงหมา เอ๊ย แมว ต้องถ่ายกลบมาจน กระทั่งทุกวันนี้ (เสียงถาม - อ้อ ถ้าไม่กลบหมากินหมดหรือคะ) หมากินหมด หมามันโกรธ เพราะไอ้เรื่องแมวโกหก

ทำไมเสือจึงมีลาย

นายซ่า อาจารย์วิชา

ถึงฤดูหนาว ทินก็ตาคนนั้นแก่ชื่อตาโค แกก็ไปตัดหวายในป่าห้วย ป่าดิบ ก็ไปเจอ เสือ เขาก็อยู่กล้าย เสือเขาก็ไต่ขึ้น เอ๊ะ เสียงโกรกกราก โกรกกราก แกเห่อหวายของแก ไล่เสือก็ตกใจว่าเอ็งนี่ยังงี้ โกรกกราก โกรกกรากอยู่กล้าย ๆ เสือกีย่องเข้ามาเห็นเป็นคน ก็เอ็งนี่ทำไหนดึ้นมาทำไมบ้านของเรานี้ เสือกี้เดินโง่งงออกไป ทินตาโคเห็นเสือแกก็ตกใจ แกเข้าใจดีต้องสู้เสือ หากจะหนีมันก็ไม่ไหว จะไปมันก็คงไม่พิน แกก็ถามว่าเอ๊ะ จะมาขึ้นอยู่ โยนี้ เสือว่าเอ๊ะ อยากจะมากินคนซักคนหนึ่ง ตาโคว่ายังกินไม่ได้ ยังตัดหวายยังไม่เสร็จ เสือถามว่าจะตัดหวายไปทำไม เสือกี้บอกว่า จะ...เอ๊ย ตาโคแกก็บอกว่าจะเอาไปหมัก เสือ เอ๊ะ เสือไต่ขึ้นท้าวเอ๊ะ...หวายนี้จะมัดเราไต่ยังงี้ไต่อยู่ เสือกี้ว่าจะหมักยังงี้ ตาโคแกว่า มัดได้ ก็ตกลงกันว่า พนันกันว่า ถ้าหากว่ามัดไม่อยู่ตาโคจะยอมให้เสือทำยังงี้ ตาโคแกว่าถ้ามัด ไม่อยู่ ก็ยอมให้เสือกินเป็นอาหาร ตกลงกัน 2 คน เอาตาโคแก ทินตาโคแกถามว่าจะให้ผูก ตรงไหน เสือว่าแล้วแต่ชอบ จะผูกตรงไหนก็ตาม ตาโคก็เลยผูกมัดเข้าที่คอกนี้ แล้วเอาห่วงไปไว้ เสี่ยงหลังก็ล้ามเข้ากะคั่นไม้ เอาให้สัณฐานกันว่าคั่นมือขึ้น 3 ที ว่าให้เสือโดดให้สุดแรงแหละ แค่นี้ก็ตาม จะให้ขาด แต่เมื่อโดดเท่าไรก็ไม่ขาด ห่วงก็ยังติดคอจะกัดก็ไม่ได้ คือ มันอยู่ที่คอ ก้มก็ไม่ถึง ก้มจนเหนจะตายก็เลยบอกตาโคว่า เอ้าจะทำยังงี้ก็ทำเถอ ยอมให้ตี ตาโคก็เลยตัด หวายกระชับมือตีหัวทั้งตัว จนเสือมีลายไปทั้งตัวทุกวันนี้

ทำไมจะเข้าไม่ลั่น

นายข้า อาจรักษา

ที่นี้กระต่ายตัว...ฝูงนี้ ที่นี้กระต่ายตัวนั้นอยู่ในฝูงนั้นก็ค้ำนึ่งว่า แหมเขามาอยู่กันมาก
 คลุกคลีดีไม่งะ พวกนี้ คงจะไม่พ่ายอันตราย คือ เราจะไปกันไหนมาไหน ก็มีแต่รอยจะก๊จะไซ
 ทั้งนั้น คนก็มองง่ายบางทีก็จะพาเขาลักไปได้บ้าง หรือจะเอาอินางไปดักได้บ้าง เราก็คงจะไม่พ
 มื่อพวกนี้ คิดแล้วก็อย่างงั้นเลย เราจะไป หนีพวกไปอยู่ไ้เกาะละเมาะแห่งหนึ่ง ที่นี้พอดีไปอยู่
 ก็ไม่ได้เท่าไรวัน พอดีมีฝนตกทำให้ถล่มมา พอดีท่วมเกาะนั้น เอ๊ะ จะไปทางไหน เอ๊ะ จะไปโน้น
 จะทนายอยู่ ก็ทนายไม่ได้ ก็จำเป็นจะไม่ได้ตายก็ต้องเลี้ยวจะว่ายน้ำไปหาเกาะอื่นแหละ ตกลง
 ปลงใจก็ ขำมน้ำไปมันเรื่อยไปแหละ มองดูเกาะข้างหน้าพอจะลลับได้ ก็ว่ายไปว่ายไปก็มีตะเข้
 ตัวนี้ ที่นี้พอน้ำขึ้นก็ไ้ตัวตะเข้ เขาก็แตกจากวง เขาก็ออกเที่ยว ที่นี้เขาก็ทำ โกงตัวขึ้น ที่นี้
 กระต่ายก็หมายความว่าแหมนี่เหนื่อยเหลือเกินแล้ว คงจะพักที่ขอนนี้ซักแห่งหนึ่ง ที่นี้มา มากก็ไม่ใช้ขอน
 เป็นตะเข้ ที่นี้ตะเข้เขาได้สาบว่านี่แหละ เป็นเหยื่อแล้ว คงจะได้กินแน่ เขาก็อ้าปากขึ้นจับไว้
 ที่นี้จับไว้ก็จับไม่ตาย คือ ตะเข้มีสัญชาติที่ว่าเขาจะกินอะไรหรือกลืนอะไรนี้ เขาจะต้องชูคนถวาย
 พระอิศวรก่อนถึงเขาจะกลืนได้ ที่นี้เขาก็มาจะหาฝั่งแหละ หาฝั่งได้ตะเกียกตะกาย พอทำถึงดิน
 ได้แล้วก็จะชูคอไ้ก็มาเรื่อยมา ๆ ๆ ไกลฝั่ง ตะเข้ก็มีนิสัยคำรามทำชื่อ ๆ ๆ ๆ ชื่อ กระต่ายก็
 นึกแล้วว่า เอ้าทำไมจะเอาตัวรอดนึกในใจว่า ตะเข้คำรามเขายบอกว่า ไ้ชื่อ ๆ นะ เขาไม่กลัว
 เขากลับไ้ชื่อ ๆ (หัวเราะ) ตะเข้ไ้ยินก็ว่าไกลจะถึงฝั่งแล้ว เอไ้หานี้ไ้มันว่าไม่กลัวชื่อ ๆ
 ทำไ้มันกลัวไ้ชื่อ ๆ ที่นี้ก็ร้องซ่า ๆ ชะวะพอซ่า ๆ ปากก็อ้า กระต่ายก็โดดได้ โดดขึ้นฝั่งได้
 ก็เลยถีบสันขาด ตะเข้ไม่มีลั่น กระทั่งบัดนี้ (เสียงหัวเราะ)

เหตุใดกามิขณา

อ้อ... หนึ่ มัณเฑี ไอ้เจ้ากามะนียง เขาเป็นเพื่อนกัน หนึ่เขาก็ผลัดไปลงรักมาแล้ว ก็เขาก็เขียนให้นียงก่อน (เสียงแทรก เขียนลายให้) เขียนลายให้จะซี (เสียงแทรก - ให้สวย ๆ) แล้วเขาก็พอเขียนให้นียงแล้ว นียงเขาก็ให้กาไปลงรักบ้าง หนึ่กานี้เขาก็ไปเจอหมาเน่า เขาไปลงรัก ในปลั๊กหมา เจอะหมาเน่ามาก ก็ขัดเหมาะเน่ามาเท่านั้นซิ การที่เคยชอบกินนี้ ก็กินหมาเน่ามาซี กินซะอ้มหน้า แล้วก็รับมาซี ป่านนี้มากอย นียงคอยเหลือเกินแล้วก็ไม่รู้ ไม่ได้ล้างปากล้างคออะไรกัน รับมา มันมีขึ้นได้ อีตอนเจอะนะลมนียงไปว่าจะเขียนลายให้ะ เห็นเข้ามันก็ชอบ ก็ตรงเข้ากินเลยนะซี หนึ่มันนึกถึงว่านียงจะคอยก็รับมา ไม่ได้ล้าง ไม่ได้อาบน้ำกันละ ก็มาทันทีเลย มาถึงนียงอะไรได้ละ พอเข้าใกล้ก็อ้วก ไอ้ก ไอ้ก เขียนไม่ได้ ก็นชิตนี้ (เสียงถาม - เหม็นไหม้ย) เหม็นซี หนึ่ตกลงว่าลงรักมาแล้วก็ทำไม่ได้ ก็คำอยู่อย่างนั้น

ลิ่งกับเต่า

ลิ่งกับเต่าเขาเป็นเพื่อนกัน ที่นี้ลิ่งก็มากันอยู่ ใต้ยุบหนองไทร มีไทรสูง ที่นี้เต่าเขาก็ไปกินลูกไทร เวลานั้นลิ่งกิน ๆ อยู่ก็หิวน้ำ ก็ลงมาตายต้นไทร ก็พอดีมาเจเต่าเข้า ก็กำลังกินลูกไทรอยู่ ก็ถามว่า เอ้ ทำไมจึงไม่ขึ้นไปกินบนยอดบ้างล่ะ เต่าก็บอกว่า เอ้ มันขึ้นไม่รอดกับเขานี้ ก็ตนเรา ตัวเดียวแค่นี้ ที่นี้ก็คุยกันไปคุยกันมา ชอบพอกัน สนทนสนมเป็นเพื่อนกัน เอ้า...เต่าก็ยอม ลิ่งก็ถามว่า เอ้ แก่น้อยน้ำมีน้ำที่ไหนกันบ้าง เรากระหายน้ำเหลือเกิน เต่าเขาบอกว่าแหะเราจะไปส่งก็ได้ แต่เราจะไปนี้เราก็ตัวเดียวตัวมเดียว เดินก็ช้า ท่านไปเหะ แต่เราจะชี้ให้ท่านไป ลิ่งก็ว่า เอ้ ก็แกจะไปยังงี้ก็มีมือไม่มี ก็แกคอยมองไว้ซี เราจะยกหัวขึ้น แล้วผงก ๆ ให้แกไปทางหัวเรานั้นแหละ ทางที่หัวเราแต่ชี้ไปแหละ ลงก็ไป น้ำสำราญก็ดี ก็ยังอมมาฝากเพื่อนมาถึงก็ เออ เพื่อนหิวไหม ถ้าหิวเราจะเอาออกให้ เอามาสองแก้วไหม เอามา

ที่นี้ วันหนึ่งลิ่งก็มีน้ำมีผลไม้มากมาย ให้อาณาพิพชาเจ้าเขาบอกพวกลิงเขามาว่าวันนี้เขาจะกินเลี้ยง นี้ เอ้ ว่าลิ่งมาถึงพวกกันอีกว่า เต่าทำยังงี้ละ ถึงจะไปรวมกินเลี้ยงก็เราจะได้ ที่นี้ลิ่งมาปรึกษาว่าเพื่อนเอ๊ย เราเชิญพวกฝูงลิงของเรามากมายก่ายกองแล้ว เราจะไปกินเลี้ยงพวกรุ่นนี้ เพื่อนเอ๊ยไปร่วมกับเราได้ไหม ที่นี้เต่าก็ว่า เอ้ ก็เราจะไปยังงี้ ก็เราขึ้นต้นไม้ไม่ได้ ที่นี้ลิ่งเขาก็บอกว่า อ้าว ถ้าเพื่อนปฏิบัติตามเรา เราจะเอาไปให้ได้นะ อ้าที่นี้คุยกันไปคุยกันมา เต่าก็ตกลงว่า เออ ถ้าเพื่อนของเราไปได้เราก็จะไป ที่นี้ลิ่งก็บอกว่าเพื่อนต้องฟังอ้า... ฟังคำเราสัญญา เราจะสัญญาไว้ว่า เพื่อนเวลาไปคาทางนะ ห้ามไม่ให้อำปาก คือ ให้คาบหาง กัดหางไว้ให้มัน แล้วก็เราจะพาท่านไปได้ ที่นี้ก็ตกลงก็ไป เต่าก็กัดหางลิ่ง ลิ่งก็พาไป ไปไหนก็ไม่พลัดไม่ตก ที่นี้ก็ไปไต่ที่กินเลี้ยงใกล้จะถึงแล้ว ที่นี้พวกลิงที่เขามานั้นท่า บรรวาร์ของเขานะ ที่นี้เขาก็เห็นเต่าห้อยหางลิ่ง เขาก็ร้องว่า เอ้อ... เต่าเหาะได้ เต่าก็ได้เขาก็ดีใจบมือกันเกี้ยวกราว ที่นี้เต่าก็นึกไม่ถึง ผวงถึงคำห้ามของ

เพื่อนักดีใจ พอดีปากก็หลุดจากหาง ที่นั่งตกลงมานี้ ไม่ถึงกะต่ายแต่กระดองแตก จนถึงเตี้ยวันนี้
(เสียงถาม) มีคดีไหมคะ

เรียกว่าคนต่าง คบกันนะมันยอมเป็นแบบนี้ ต้องมีสัจจะ มีความจริงใจ จริงใจ
ถ้าเราเชื่อกันไม่ได้ ละก็ไปกันไม่ได้

นกกานนก

นายหัด สว่างกัลป์

นกกานนกเป็นมิตรสหาย แต่นกเป็นชาวลพบุรี นกเป็นชาวกรุงเทพฯ นี่ก็ไปมาทำกินกันอยู่เสมอ นี้อยู่มาวันหนึ่งนกแกเขามาหานก นกานะ ไม่มีเวลาไปเยี่ยม นกแกหรรอก นกแกเขามีเวลาไปเยี่ยมนก มาเห็นนกแกอ้วนพี เขาก็ชมเชยว่าอูนกานี่ เขาวุ่นอะไรดี มันขบขันเลื่อมเป็นมัน มีความสุขดี ถ้ามถึงเรื่องความสุขความทุกข์เขา เขาก็เป็นธรรมดา ๆ ก็ให้ความเป็นอยู่กะนก เป็นธรรมดาอาหารกินก็มีพอควร เหลือเฟือ กินได้สบาย นี่ก็ถามนกแกมั่ง นกแกบอกเขาคอยาก ไม่ค่อยมีอะไรกิน (เสียงนก - นกแกนี่อยู่ลพบุรีหรือคะ) อือ คอยากไม่ค่อยมีอะไรกิน แล้วเขาก็ถามถึงเรื่องการ ไปมา ไปหา กิน กันนี้ นกแกก็ถามนกกานขึ้นมา ไปหา กินตอนไหน ไปทำกินยังงัย แถว กรุงเทพฯ นี่ แลมันซุลมุนวุ่นวาย เหลือเกิน มันสัตว์หลายจำพวกเคลื่อนไหวไปมาแล้วไปหา กินที่ไหน เขาว่าเขานะ ลูกเวลาเท่านั้น ไปหา กิน เวลาเท่านั้น ลูกแต่มีดไปให้ไกล ไปพันหมูสัตว์ที่หา กินซะ ไปให้สุดที่จะไปพัน ลูกสายแล้วมันไปไม่ได้ไกล แล้วไปถึงที่คนอื่น เขาไปเสียก่อน แล้วเราไปทีหลังอาหารก็หมดหมด ถึงที่ที่ไกลที่สุดแล้ว แล้วเราหา กิน ซะอิม แล้วเรากลับมา ถึงไกลมันก็เป็นของไกล เราไม่ต้องหยุดพักที่ไหน เราก็รีบบินมา อยู่ เรื่องการว่าการหา กินของนกกานเป็นยังงั้น ไปแต่มีดก็กลับแต่วัน ไปหานกก่อนเขา ถ้าอาหารการกินไม่มีใครแย่งกันหา

เขาก็ถามถึงนกแกบ้างว่า การตื่นนอนการอยู่เป็นอย่างไร การกินการอยู่เป็น อย่งไร เขาว่าวันไหนฝนตกก็นอนอยู่ ในรังไม่ได้ออกไป ไม่ได้ไปหา กิน แล้วก็ลูกตอน ไหน ว่าลูกแปดโมงเก้าโมงเช้า อือ ที่นี้ไปกินไปไม่ได้ไกล ก็จะมืดแล้ว เวลาหา กินก็น้อย ประเดี๋ยวก็จะกลับมาก็จะมืด ก็ไปไม่ได้ไกล ที่นี้ไปสาย อาหารคนอื่นเขาก็เก็บกินกันไปวายเป็นแล้ว

ก็หายาก วันไหนไปทรงติ เข้าก็กินอิ่ม วันไหนไม่ทรงติก็ไม่อิ่ม จนผมไปอะไรไป ร่างกาย
ซูบผอม

นกาก็ อ้อ นี่สร้างตัวจ้ แล้วเราจะจะเป็นมิตรกันได้อย่างไร เราจะต้องเลิก
เป็นมิตรกัน ทศนะมันไม่ตรงกันแล้ว เราก็จะต้องขาดจากมิตรกัน (เสียงแทรก - นกแก้ม
ขี้เกียจ) แหละอย่างว่าหละมันขี้เกียจ การปฏิบัติตัวมันไม่สมควร

นารอยไถกับนาเหี้ยว

นายเหริค สว่างกลีบ

มีเรื่องอยู่เรื่องหนึ่ง ชื่อเรื่องนาไถเนี้ยเขาอยู่มา เขาบอกลูกเขาว่าแม่ก็แก่แล้ว (เสียงถาม - นาคะไรคะ นาไถ นารอยไถนะ จรรมนานารอยไถ เขาสั่งลูกไว้ว่าจะอยู่ให้เป็นสุขนะแม่ก็แก่แล้ว ไม่สามารถจะอยู่เป็น...อีกนานได้หรือ ที่นี้ก็ใกล้จะตาย แต่ว่าถ้าจะเอาให้มีความสุขหลังจากที่แม่ตายไปแล้ว อย่าไปเที่ยวกินนารอยไถ ให้หากินในรอยไถ ถ้าจะเอาความสุขก็ให้เชื่อคำแม่ก็มีความสุข เขาก็เชื่อคำแม่เขา ท้ายที่สุดแม่เขาก็ตายไปจับ เขาก็หากินในรอยไถเรื่อยไป จนนานปีก็เข้าก็มีความสุขไม่ได้เดือดร้อนอะไร

ที่นี้แม่นาเหี้ยวก็อีกนะแหละ เขาก็ว่าเขาแก่แล้วไม่สามารถจะอยู่ไปกะลูกได้ เขาก็สั่งลูกเขาว่า อย่าให้ไปเบียดเบียนข่มเหงคนที่เชื่อถ้อยคำฟังคำของผู้หลักผู้ใหญ่ อย่าเที่ยวให้ไปเบียดเบียนข่มเหงกัน อย่าให้ไปเที่ยวข่มเหงเขาให้ได้ แม่จะอยู่กะลูกไปได้ก็วัน ท้ายที่สุดก็ตายไป

ที่นี้นาเหี้ยวเขา...นาไถเขาหากินในรอยไถ กลุ่มเขาก็ไม่เห็นอะไร แม่สั่งเหลือเกินว่าอย่าไปหากินนารอยไถนี้ วันนี้จะไปหากินนารอยไถ จะมีอะไรเกิดขึ้น เราอยู่มาก็หลายปีแล้ว ไม่เห็นอะไรเกิด ทำไม่ถึงสิ่งไว้อย่างนั้น ไหนเราลองออกไปหากินนารอยไถ ก็ออกไปหากินกลางแจ้งนารอยไถ ที่นี้นาเหี้ยวเขาคืนนอนเขาไปจับอยู่ปลายกิ่งไม้ ยังไม่ได้กินอะไรว่างั้นเถอะ หิวเต็มแก่ตื่นนอนใหม่ ๆ ยังไม่ได้กินอะไรเลย ท้องยังว่าง ไปเห็นนาไถออกไปกินนั่นก็โง่ ไปทันทีไปจับข้อจับขาเขาก็อ้างให้ ว่าไอ้เราไม่ได้เชื่อคำของผู้ใหญ่ถึงได้เป็นเช่นนี้ ร้องให้ นาเหี้ยวก็ว่า ร้องให้ทำไม กลัวตายเราจึงร้องให้เนี้ย กลัวตายเรอะ มันไม่โง่หรอก วันนี้ต้องตายแน่ ๆ มันหนีไปไม่ได้แล้ว ต้องตายแน่ ๆ ว่าไม่ใช่เช่นนั้นที่ร้องให้เนี้ย คือ ว่าเขาไม่ได้เชื่อถ้อยคำฟังคำของผู้หลักผู้ใหญ่ถึงได้เป็นเช่นนี้ ถ้าเขาฟังเชื่อฟังคำของ

ผู้ใหญ่ว่างแล้ว เขาก็ไม่เป็นเช่นนี้ นกเหยี่ยวก็ตามติดอีก ไหน สั่งว่าไปคือบอกมาเร็ว ๆ อย่าสั่งว่าไง ว่าเขาสั่ง ว่าอย่าไปหากินนกรอยไถ ถ้าหากกินนกรอยไถแล้วจะไม่เดือดร้อน เขาไม่เชื่อฟัง หากินนกรอยไถถึงเรื่องมันได้เป็นเช่นนี้ยังได้ ยังได้ เอ้า แกเชื่อแม่นกคินัก ข้าจะปล่อยแกไป เอ้า นกไปหากินนกรอยไถ เอ้า ปล่อยไป นกรอยไถก็บิน ก็นกเหยี่ยวก็จ้องมองว่าจะบินไปไหน ก็ลงจับมันนะ สุกไปเลย เอ้าเตรียมพร้อมรียัง นกเหยี่ยวถามทีเดียว (เสียงแทรก - มีการต่อสู้ให้เสียด้วย) ต่อให้ด้วย ก็มันจะไปไหนล่ะ ก็ร่อนเลบินลงไปนั่น นกไถเขาก็ว่า - พร้อมแล้ว นกเหยี่ยวก็มีความโกรธเป็นต้นทุนอยู่นี้ มีความประมาทอยู่นี้ก็บินไปโดยแรงเลย ที่มันลงไปสู่กชะโนะโหลกลึก คินนกเหยี่ยวมันสิ้นชนิดเดี๋ยวนี้ หยิบลงไปในหลักมันก็ไม่ถึงซี่ ปีกมันก็ตีไปกะไ้ก่อนดิน คอเคอก็ตีกะไ้ก่อนดินนะ คอก็หักไ้ปีกก็หัก นกเหยี่ยวตายไม่เชื่อคำ นกเหยี่ยวไม่เชื่อคำสั่งของแม่ คือ ไม่สั่งไว้ว่าอย่า (เสียงแทรก - ธรรมดานกรอยไถนี้ค่มันจะหากินนกรอยไถใช้ไหมคะ) ใช่ ตัวมันก็ไม่เล็กเท่าไรหรืออ แต่เขามีนิสัยอย่างนั้น (เสียงถาม - แล้วสิมัน) สล่าย ๆ คล้ายขี้ไถ มันกลืนกันกะขี้ไถนะ

กาขาว

นางเทียม สามปั้น

ตากับยายทำไร่อยู่ให้หลานเฝ้า กาขาวก็กินถั่ว กินงา "ซั๊วะ กาขาว ซั๊วะ อย่า
มากินถั่วกินงา ยายมายายดำ ตามาตามติ" "ถ้ายายมาค่าตามาติก็วิ่งไปบ้านกาขาวนะ" "บ้าน
กาขาวอยู่ไหน" "นู่นอยู่ยอดภูเขาสูง" ที่นี้พอยายกับตามาเย็น ตีใหญ่ค่าใหญ่วิ่งไปบ้านกาขาว
"กาขาว กาขาว คุณมาให้อินด้วย" "มา หาไม้คุหรอก เอ็งจะขึ้นกระไดเงินหรือ
กระไดทอง" "ฉันคนจนก็ขึ้นกระไดไม้ลิ ฉันคนยากคนจนขึ้นกระไดไม้นี้ละ" มันก็พาดก็ขึ้นไป
ได้ก็ "เอ็งจะนั่งกระดานหรือเอ็งนั่งฟาก" "คนยากคนจนเขาก็นั่งฟาก นั่งฟาก" "เอ็งจะ
กินข้าวจานเงินหรือกินข้าวจานทอง" "ฉันคนยากคนจน ฉันก็กินจานกะละมัง" เขาก็เอา
จานเงินจานทองมาให้กิน "จะกินน้ำขึ้นกระบายหรือขันลงหิน" "ฉันคนยากคนจนฉันก็กินขัน
กระบายชะชิ" ก็เอากันลงหินมาให้กิน ที่นี้ก็ส่งห่อให้สองห่ออะไรก็ไม่รู้ "ไปถึงบ้านก็ปิด
ประตูให้ตีให้เรียกตาเรียกยาย เรียกพี่เรียกน้องมาปิดประตูให้ตีแล้วก็แกะ" ก็เอาตามค่า
เขาบอกชะชิ ไปถึงก็แกะชะชิ โอโฮ เงินกับทองอย่าบอกใครเต็มห้องเลยแหละ

อีกคนหนึ่งเอาอย่างมั่งແລະ ทำไร่มั่งແລະ ทำไร่ปลูกถั่วปลูกงาอย่างว่าແລະ
เอาอย่างอีก กาขาวก็ลงมากินอีก หลานก็บอกกาขาว "ซั๊วะ กาขาว ซั๊วะ อย่ามากินถั่ว
กินงา ยายมาค่าตามาติ " "ถ้ายายมาค่าตามาติ วิ่งไปหาบ้าน" "แล้วบ้านกาขาวอยู่ที่ไหนละ"
"โน้น ภูเขาสูงโน้นละ" ที่นี้พอตกเย็นยายมาก็ค่าตามาติ เลยวิ่งไปบ้านกาขาว "กาขาว กา
ขาว คุณมาให้อินด้วย" ที่นี้ก็ "เอ็งจะขึ้นกระไดเงินหรือกระไดทองละ" "ฉันคนมั่งคนมีก็ขึ้น
กระไดทองนะสิ" เอากระไดไม้มาให้ขึ้นได้ "มั่งจะนั่งฟากหรือนั่งกระดาน" "ฉันคนมั่งคนมี
ฉันนั่งกระดานสิ" "เอา เอาฟากมาให้หนึ่ง" "เอ็งจะกินข้าวจานเงินหรือจานทอง" "ฉันคน
มั่งคนมีฉันกินจานเงินจานทองนะสิ" "เอากะมังมาให้กินชะ" "เอ็งจะกินขันกระบายหรือขัน
ลงหิน" "ฉันคนมั่งคนมีฉันก็กินขันลงหินชะสิ" ก็เอากะบายมาให้กินชะ พอกินข้าวอิ่มเสร็จ
เรียบร้อยเข้าห่อสองห่อ "ถึงบ้านเอาไปแกะชะ เรียกพี่น้องใกล้ชิด ปู่ย่าตาทวด เข้าไปแกะ
ในห้องนะ ปิดประตูให้ตีก็แกะ" ปิดประตูก็แกะเป็นงูเห่ากัดตายหมดลูกหลานตัวเองตายหมดเลย

ลิงขาว

นางเทียม สามปั้น

มีตาคนหนึ่งทำไร่อยู่ที่ดงยาง มีลิงเผือกอยู่บนยอดดงยาง ทำไร่อยู่那儿 ลิงเผือกมา กินแดง แก้วก็ทำเป็นนอนตายอยู่ มันมาจี้ มาแหกตา มาแหกปาก ทำยังงั้นมันก็ไม่ตื่น ทำ ตายซะ มันก็อุ้มเอาไปซี้ ช่วยอุ้มไปซี้ ช่วยกันอุ้มขึ้นยอดดงยางไป พอไปถึงยอดดงยางมันก็บอก "นาย นาย คนตายเอาไปไว้ที่ไหนล่ะ" "ไปฝังหลุมเงินซิ" ก็เอาไปลงฝังหลุมเงิน ที่นั่นตาคน นั้นก็เอาเงินมาขุดเอาเงินมาเยอะเลย

ที่บ้านข้างๆ ก็เอาอย่างมั่ง เอาอย่างมั่ง ไปทำไร่ปลูกแดงอีกละ ไปทำเป็นนอน ตาย ลิงเผือกก็มากินก็จี้ไม่ได้ มาแหกตากก็ไม่ตื่น ทำงั้นมันก็อุ้มไป ขึ้นไปง่ามคบควย "นาย ได้มาตายอีกแล้ว" "ฝังหลุมทองซิ ฝังหลุมทอง" "จะเอาฝังหลุมเงินหรือหลุมทอง" "ฝัง หลุมทอง" คนนั้นก็บอก "เงินซิ" มันก็เลยโยนตุ้มเลย แยกตายเลย

เทวดากับเสือ

นายบุญรอง อ้ายฟัก

เทวดากับเสือนี่ก็มีเทวดาอยู่สามองค์ อาศัยอยู่ที่ต้นสักใหญ่ต้นหนึ่งในป่ากับเสือกี อาศัยอยู่ที่ต้นสักนั้นเหมือนกัน เทวดาท่านอยู่เบื้องบนอยู่บนต้นสัก ที่นี้ก็อยู่มาวันหนึ่งเสือสอง ตัวผัวเมียนั้นก็ทะเลาะกัน เบาะแว้งกัน เทวดาก็เกิดความรำคาญขึ้นมา จึงได้ขับเสือนั้น ออกไปจากที่อยู่นั้น ไม่ให้อยู่แล้วเทวดานั้นก็อยู่กันสององค์ ต่อมาอีกไม่นานก็มีพระราชาองค์หนึ่งอยากจะได้น้ำสักลงไปหาเรือ ที่นี้ก็ให้ทหารออกมาตัดไม้สักลงมา ทหารที่ออกมา ตัดไม้สัลงก็เลยมาตัดไม้สัลงต้นนั้นนะ เทวดาได้รู้ความจริงว่าทหารของพระราชาจะมาตัดไม้ สัลงต้นนั้นไปหาเรือก็เลยไปตามเสือนั้น คือไม่อยากให้น้ำสัลงต้นนั้นนะ คืออยากได้น้ำสัลงต้นนั้น เป็นที่อยู่อาศัย ก็เลยไปตามเสือนั้น เสือนั้นก็ไม่ยอมมา ทำอย่างไรก็ไม่ยอมมาเพราะเคยถูก เทวดาขับไล่มาแล้วไม่ให้อยู่ ที่นี้ก็ทำอย่างไรเสือกีก็ไม่ยอมมา เลยเทวดาก็เลยต้องกลับมา อยู่ยังที่เก่า พอตอนกลับมาแล้วไม่เคยจะเลยต้นไม้นั้นเสือกีไม่อยู่ มีแต่ตอ ก็เลยต้องมานั่ง อยู่ที่ตอตากฟ้าตากฝน ต้องนั่งอยู่ที่ตอนั้นนะ นั่งอยู่กะตอไม้สัลงต้นนั้น ไม่มีที่อยู่แล้ว คือไม้ถูก ทำลายไปหมดแล้ว

กระต่ายกับเสือและไก่

นายจ๊อก พวงแจ่ม

คือเขาอยู่ด้วยกัน สัตว์แต่ละสัตว์ไม่เหมือนกัน แต่เขาอยู่รวมกันได้ ที่นี้บังเอิญที่อยู่
ไม่มี ที่อาศัยไม่มีหลบฝน เขาจึงไปเกี่ยวหญ้าตากันในป่าหญ้าคาเพื่อจะมาทำที่อยู่ทำที่อาศัย
ที่นี้ไปเกี่ยวหญ้าตากัน บังเอิญไม่มีอะไรจะกิน ไม่มีอะไรจะกิน ไอ้เสือเขาก็มาถูกเวรให้
เสือหุงข้าวก่อน เสือกี่มาหุงข้าว ไม่รู้จะไปหาอะไรก็วิ่งไปหาเนื้อ หาเนื้อมาแกลงให้อีกกับ
ไอ้กระต่ายกินก่อน ไปหาเนื้อมา ที่นี้เลยมาแกลงเสร็จเรียบร้อยก็เรียกพวกมากินข้าว บอกวันนี้
กูไม่มีอะไรไว้มีแต่เนื้อ กินข้าวกะเนื้อไปเถอะ ก็กินข้าวกะเนื้อหมดไปแล้วมือหนึ่ง พอรุ่งขึ้น
อีกวันก็ไปเกี่ยวหญ้าตากันอีก ที่นี้ถูกเวรหุงข้าว ไก่บ้างบ้างขีที่นี้ ไก่ก็เข้าเวรหุงข้าว พอไก่
เข้าเวรหุงข้าว ไก่ก็ไม่รู้จะเอาอะไรให้พวกกินคิดขึ้นได้ โอเราเป็นไก่ กระต่ายออกมาที่ไข่
ก็ออกมาใบ กระต่ายออกมาที่ไข่มันก็ออกมาใบ กระต่ายออกมามาก ๆ แล้วเลยเอาไข่มันต้ม
ให้พวกกิน ไก่ก็บอกว่า "เออ วันนี้กูไม่มีอะไรไว้มีแต่ไข่ ต้มไข่ให้พวกเอ็งกิน" เอ้าก็กิน
กินกันไปได้อีกหนึ่ง พอกินเสร็จเรียบร้อยไปแล้วก็หมดวันไป พอรุ่งขึ้นอีกวันหนึ่งที่นี้เวรกระต่าย
บ้างเวรหุงข้าวกระต่ายก็ไม่รู้จะเอาอะไรไปหาอะไรมาให้กิน ไม่มีปัญญาที่นี้ จะไปหาเนื้อ
หาไข่กับเขาก็ไม่ เพราะตัวเป็นกระต่าย ไม่มีไข่ ไม่มีอะไรทั้งนั้นก็เลยคิดได้ ชื่อ กูลองทำ
เหมือนไก่มังชีวะ กระต่ายก็ กระต่ายก็ ขีออกมาก่อน ขีออกมาก่อน กระต่ายก็ขีออกมา
ก่อนหนึ่ง ที่นี้ไม่รู้ละ พอกระต่ายออกมามาก ๆ ขีเยอะเข้า ไม่รู้จะทำยังไง ต้ม ต้มใส่เครื่อง
เสร็จแล้วไว้ให้พวกกิน ก็ไปเรียกพวกมากินข้าว พอเรียกพวกมากินข้าว พอเรียกพวกมากิน
ข้าวนอนหลับ ไข่ ใส่ไข่ให้พวกนั้นมา มาถึงก็กระต่ายบอก "มาถึงมีอะไรต้มกินไปเถอะ กูนอน
ไข่ ตอนนี้กูไข่" ครางเรื่อย ๆ ครางฮือ ๆ ไข่ เพราะหาอะไรให้พวกกินไม่ได้ ไอ้พวกนั้น
มาถึงชดชูป กระต่ายก็ว่า "มึงกินขี้กูไว้" ที่นี้ไอ้พวกนั้นยังไม่ได้ยินกึ่งกินกันเฉย ๆ เรื่อยไป

พอซดซุบก็ "กินข้าวไว้ย" พวกนั้นก็ทำเฉย ยังไม่ได้ยิน ยังไม่ได้ยิน พอซดเข้าไปอีกซุบ ก็ "กินข้าวไว้ย" ไอ้ไ้กระไอ้เสือกโมโหชิ เอาช้ให้กินนี่ ก็จับติกระต่ายกันใหญ่ กระต่ายวิ่งหนี เลิกใช้ชิ ถูกตีแล้วอยู่ไม่ได้ต้องวิ่งหนี วิ่งหนีไปวิ่งไปตกหลุม กระต่ายตกหลุม วิ่งหนีเขาไปเลย ไปตกหลุม พอไอ้เสือกไปตามทันไปเจอเข้ากระต่ายก็เลยบอกว่า "เฮ้ย ถ้ามันไม่ลงมาเดี๋ยว ฟ้าหับตายนะ ต้องลงมาในหลุมนี้" ไอ้เสือกก็กลัวฟ้าจะทับชิอุบายของกระต่าย เสือกก็โจนลง ไปบ้าง โจนลงไป ๆ พอโจนลงไปถึงกระต่ายก็จี้ชิ จี้ตามเอา ตามหลังบ้าง ขึ้นช้บ้าง ทิ้งเสือก ราวาคาญชิ "ไอ้ห่า เดี่ยวพอโยนขึ้นไปให้ฟ้าหับตมั้ง ไอ้นี้" เสือกขว่ราวาคาญตอนนี่ กระต่ายก็จี้ ฟ้อก็ช้เอาฟ้อก็จับจี้เอาไปจี้มา เสือกขว่ราวาคาญ ทิ้งช้วิ่งกระต่ายขึ้นให้ฟ้าหับชิ พอโยนกระต่าย ขึ้นไป กระต่ายก็ไม่กลัวชิฟ้าหับก็ไปบอกชาวบ้าน ชาวบ้านกำลังมีงานเลยตอนนี่ ไอ้โฮ มีงาน เต็มเลย ทิ้งกระต่ายกำลังหิวเลยตอนนี่ ฟ้อบอกว่าไอ้เสือกตกหลุมเลยพวกไปหมดเลย ไปดูเสือก หมด พอไปดูเสือกหมด พวกอยู่ทางนี้ กระต่ายก็หันเข้ากินกับข้าวอ้มไป ตีท้ายครวัดตอนนี่ พรรคพวกก็ไปดูเสือกตกหลุมกัน เสือกตกหลุมแล้วพอไปดูเสือกก็ไม่วู้จะทำอย่างไร ก็ช่วยเสือกเอา เสือขึ้นเพราะเสือกวิ่งวอนให้ช่วยเอาขึ้นจากหลุมที่ ถูกกระต่ายหลอกหลวง จะไปตามกระต่าย เอาขึ้นมาไอ้เสือกก็ ชาวบ้านก็ช่วยกันเอาเสือกขึ้น พยายามเอาเสือกขึ้นมา แล้วจะไม่ทำอันตราย กับชาวบ้านละ จะไปตามกระต่ายละช้คิดฆ่ากระต่ายอย่างเดียว แค่นี้นักถูกกระต่ายหลอกหลวง ก็ตามไป ตามไปทันกระต่าย กระต่ายไปเจอะช้ข้างเข้า กองเบือเร่อเลยทิ้งไปเจอะช้ข้าง เข้ากระต่ายก็หลบช้ข้าง ไอ้เสือกไม่วู้จะหากระต่ายได้ยังงิ ไอ้กระต่ายบอกว่า "มึงอยากรัง แทนพระอินทร์มัย" ไอ้กระต่ายบอก ไอ้เสือกก็อยากจะลองนั่งบ้างชิ แทนพระอินทร์ไม่เคยนั่ง "เอาเวลาถูวิ่งไปห่าง ๆ ช้กินแล้วมึงก็เอาตุตกระแทกลงไปนะ แทนเนี้ยนั่งสบาย นิ่ม แทน ของพระอินทร์เขาใครเกิดมาไม่เคยได้นั่ง" เสือกก็เอาชิ พอกระต่ายออกทำวิ่งก็เสือกเอาตุต กระแทก มีแต่หนามไผ่ทั้งนั้นเลยทุบตุต เพราะช้ข้างมันกินไผ่นี่ กินหนามไผ่เข้าไป เสือกก็ถูก หนามไผ่กระแทกกันเข้า ะเคืองไอ้กระต่ายใหญ่เลย ทิ้งวิ่งกวาดอีก ถูกกระต่ายหลอกหลวงแล้ว ตอนนี่ กวาด กวาดไปได้ยินเสียงไอ้ไผ่ไผ่สิกันนะ มันดัง อัดแอ๊ด ๆ อยู่ช้ มันเอนแล้วมันต่ำลงมา

แล้วมันเสียกัน ลมมันพัดแล้วมัน อืดแอิด ๆ กระต่ายก็มานึกขึ้นได้ อ้อ นี่ ไอ้ห่ามันตั้งดีไว้ลองบอกเสียซิ "เสียมึงอยากฟังสีขอพระอินทร์มัย" เสียมึงก็ เอ ไอ้ห่าสีขอพระอินทร์นี่ก็ไม่เคยฟัง มันก็ยังหลอก ยังอยากฟังอยู่นั่นแหละ บอกว่า "เดี๋ยวถ้าลมมา เอ็งตะแคงหูเข้าไปตรงไม้ตรงนี้เดี๋ยวได้ยิน" พอลมพัดมาก็ไอ้เสียมึงก็ตะแคงหูเข้าไปที่ไอ้ไม้มันเสียกันนะ พอลมพัดมาหูไปวางไว้ที่ขี้มัย ไม้มันก็เบียดเสียกัน หูไอ้เสียมึงขาด ขาดโมโหไอ้ต่ายใหญ่เลย ทิ้งขี้มัยไปต่ายไปอีก ขี้มัยกระต่ายไป ๆ ทิ้งไปถึงไร่ของยายแก้ว พอยายแก้วหาทำไร่อยู่ มีแต่สัตว์ลงในไร่แก่เยอะเลยทุกประเภทลงกินของแก่ ไป ไป กระต่ายก็บอกว่า ไปเจอเขาดักไอ้แร้วตะข่าย ก็ไปหลอกให้ไอ้เสียมึงเหยก่อน บอก "เนี่ย ช่องนี้ไปได้ ถ้าเอาดินแหวก ๆ ไปได้ เพราะมันเป็นหลุม หลุมมันเป็นหลุมแห้ง แหวกแล้วไปได้" ไอ้เสียมึงไม่รู้ว่าเป็นแร้ว ไอ้เสียมึงก็ลองแหวกก็แร้วก็วัดติด ติดดิน ดินจนสายแร้วขาด พอสายแร้วขาดก็วิ่งไปอีก วิ่งกวดกระต่ายไปอีกชักโมโห กวด กวด ไปเสียมึงชกแย่ กวดไม่ค่อยทันแล้ว ตอนนี้ หมดแรง กระต่ายยังมีโอกาสที่จะวิ่งไปอีกเยอะ พอวิ่งไปถึง ก็ไปเจอไร่อีกแหละ เจอไร่ ก็ไปเจอไร่เขาทำไร่ถั่วแร้วไว้ กระต่ายลงกินเยอะ เขาก็ดักแร้วอีก ดักแร้วที่นี้เจ้าของนอนเฝ้าอยู่ในโรงในบ้านพัก กระต่ายก็เกล้งติดเพื่อจะลองดู เจ้าของจะตื่นหรือไม่ตื่น พอกระต่ายร้อง แคว๊ก แคว๊ก แคว๊ก เจ้าของก็ร้อง ไอ้ ๆ กระต่ายติด ๆ ก็วิ่งออกมาดู วิ่งออกมาไม่ทันดาไลดาเหลือกเลยมาติดแร้วตัวเอง ไอ้กระต่ายนั่งร้องอยู่ข้างนอก เลยกระต่ายเลยหนี

โก๋ได้พลอย

นางพุก ทิพย์พรม

มีแม่โก๋ฝูงหนึ่งพาลูกค้อยเที่ยวหากินตามดินแล้วไปเจอพลอย ไปเจอพลอยเข้าเม็ดหนึ่ง
อย่างสวยงามแต่ก็กลัวจักประสาใช้ ก็ค้อยเที่ยวเลยไป แล้วก็บ่นว่า "พลอยนี้ไม่มีค่าสำหรับเค้า
จะไปมีค่าสำหรับคนอื่น" เพราะว่าเค้าไม่ต้องการ "เจ้าจะมีค่าแต่เม็ดข้าวเม็ดเดียวไม่ได้"
เค้าว่างั้น

กระต่ายกับเต่าและหอยโข่ง

นายจ๊อก พวงแจ่ม

กระต่ายเขาวดว่าเขาเก่ง เขาลองไปทำกับประเภทเต่า เต่าก็ไม่สู้ทำวิ่งแข่งกัน เต่าไม่สู้ ๆ เต่าขาสั้นไม่สู้ ทีนี้เห็นเต่าไม่สูลองไปทำหอยโข่งดูบ้าง หอยโข่งสูลอยโข่งไม่มีขาด้วยสูล ยินดีทำจะสูล หอยโข่งสูล กะว่าจะสู้กับเต่า ทีนี้พอนัดว่าสูล แล้วจะทำไฉนได้ล่ะ ตัวหอยก็ไม่มีขา ก็นัดไปพวกตามหนองน้ำ บอกเขี่ยถ้าได้ยินเสียงกู่ของกระต่ายแล้ว เอ็งช่วยกู่รับทีนะ ก็ไปนัดไว้ทุกหนอง ๆ จนหมดจดบ้ายที่วิ่งแข่งขึ้นกัน หอยโข่งไปนัดไว้หมดเลย กระต่ายก็ลองวิ่งแข่ง พอไปถึงหนองนั้นกระต่ายลงทำท่ากู่ กู้อ้าว หอยโข่งมาอยู่ที่นี่แล้ว ไป ไป วิ่งไปอีก พอไปถึงหนองนั้น อ้าว พวกมาอยู่หนองนี้อีกแล้ว กู้อยู่ที่นี่แล้ว พอวิ่ง วิ่งไปจนจะถึงบ้าย ยังไม่ถึงบ้ายดี ทีนี้บังเอิญมีหนองอยู่ข้างหอยโข่งไป กู้อยู่ข้างหน้าแล้ว แสดงว่าหอยโข่งนี่ชนะแล้ว กระต่ายจึงได้ยอมแพ้ ต่อไปกระต่ายเลยไม่ยอมกินน้ำเลย เพราะว่ากลัวหอยโข่ง

เรื่องกากับนาง

สมัยครั้งกระนั้น กากับนาง ยังมิสิ้นไม่เหมือนเช่นทุกวันนี้ สมัยก่อนกากับนาง เป็นเพื่อนรักกัน วันหนึ่งทั้งคู่ปรึกษากันว่า เอ๊ะ เราควรจะวาดลวดลายบนตัวเราให้สวยงามดีไหม ทั้งคู่ก็ตกลงเห็นพ้องต้องกันว่าควรจะทำ ที่นั่นก็เป็นคนวาดลวดลายให้นางก่อน วาดให้จนสวยเลย มีลวดลายเช่นทุกวันนี้ ที่นั่นพอถึงคราวกาบ้าง คือกาจะต้องให้นางวาด ลวดลาย นางก็คิดจะลงรักปิดทองให้กา ก็เลยเอารักทาดัวกาซะก่อนเป็นสีดำ แต่ยังไม่ทัน จะปิดทองเลย เผอิญกาเหลือบไปเห็นหมาเฝ้าลอยอยู่ในคลอง ก็เลยบอกนางว่าเดี๋ยวก่อนๆ แล้วกากับน ไปกินหมาเฝ้าเสร็จก็เลยไปหานาง นางก็บอกว่าเราไม่วาดลวดลายให้เจ้า แล้วละทำนนี้มิใช่สกปรก ตั้งแต่บัดนั้นเป็นต้นมา กาเลยมีสีดำอย่างเช่นทุกวันนี้ แล้วนางก็มี ลวดลายสวยงาม

เรื่องตากับยาย

มีตากับยาย 2 คน มาอาศัยในป่าแห่งหนึ่ง ตากับยายคู่นี้ดำรงชีวิตด้วยการเก็บผลไม้ ในป่าเป็นอาหารเพื่อประทังชีวิต ทีนี้ทั้งคู่ก็ตกลงกันว่าจะไปเก็บผลไม้ในป่าคนละวัน ผลัดกัน ทีนี้วันหนึ่งก็เป็นเวรของตาที่ต้องไปเก็บผลไม้ในป่า ระหว่างที่เก็บอยู่นั้น ตาก็เหลือบไปเห็นหมีตัวหนึ่ง ก็เลยคิดว่า เอ จะทำไงดี ถึงจะรอดพ้นอันตรายจากเจ้าหมีตัวนี้ คิดดั่งนั้นแล้วแกก็เลยเปลื้องผ้าออกยื่นเฉย ๆ หมีเดินมาถึงตา เห็นตายืนนิ่งอยู่ แต่ก็ไม่รู้ว่าเป็นคนก็เลยเดินสำรวจดูตามร่างกายของตา ก็ไปเห็นของประจำกายของตา ก็พิศูจน์ดูก็คิดว่า เอ ผลไม้ 2 ใบนั้นมันยังอ่อนอยู่เลย จะกินวันไหนคงไม่อร่อยหรอก ก็เลยคิดว่า เออ พรงี้มันกินใหม่ก็แล้วกันวันนี้เก็บไว้ก่อน เมื่อหมีคิดดั่งนั้นแล้ว ก็เลยเดินผละไป ตาก็เลยรอดพ้นจากอันตรายของหมีได้ ก็เลยกลับไปได้อย่างปลอดภัย ทีนี้วันต่อมาก็เป็นเวรของยาย ยายก็ออกไปเก็บผลไม้ในป่าดังเช่นเคย เก็บไป ๆ ก็เห็นหมีตัวเดิมแน่นแหละ ยายก็ไม่รู้จะทำยังไงก็เลยเปลื้องผ้าออกอย่างตา พอเปลื้องผ้าออกหมีมันเดินเข้ามาเห็น มันก็ไม่รู้ว่าเป็นคนอีก เจ้าหมีตัวนั้นมันโงะ ไม่รู้ว่าเป็นคน ก็เลยสำรวจดูเหมือนเดิมแน่นแหละ พอสำรวจดูก็คิดว่า ผลไม้เนี่ย เมื่อวานนั้นมันยังดิบอยู่เลย วันนี้นั้นสุกแตกซะแล้ว กินไม่ได้ซะแล้ว มันคิดดั่งนั้นแล้วมันก็เดินจากไป ยายเห็นดั่งนั้นแล้วก็กลับบ้านไปด้วยความปลอดภัย

แข่งติแข่งเด่น

นางชั้น เหลืองสะอาด

มีนิทานเรื่องหนึ่งนะคะ เหมือนกะว่าเขาสั่งสอนไม่ให้แข่งติแข่งเด่นกันนะ

มีสวะลอยมา ลอยมาที่น้ำมีกะลาอยู่ลูกหนึ่ง มีจิ้งก้อยอยู่ตัวหนึ่ง มีจิ้งห้อยอยู่ตัวหนึ่ง มีกบอยู่ตัวหนึ่งนี่จ้ะ จิ้งห้อยเขาก็อวดว่าเขานะใหญ่ มีมันมีแสงแพรวพราวอะไร เขาติกว่าเพื่อนนะฮะ อันนี้ไอ้ตอนจิ้งก้อยเขาว่า เขาใหญ่กว่าตัวเขายาวกว่า ขาเขามียาวเขายังติกว่านายกบเขามี เขาก็พูดว่าเขานะตัวเขาใหญ่ เขาพองได้ ใครก็สู้เขาไม่ได้เพราะตัวเขาใหญ่ อันนี้นายก้อยเขาก็ไม่ไว้ว่างก็ตีปากกะลาข้างโน้น ปากกะลาข้างนี้ใช้มะ ตัวเขาใหญ่นี้ ที่นี้ก็เลยกะลาก็คว้าไปก็เป็นอย่างนั้นว่า 3 คนนี้ก็แข่งติกันก็ได้ผลเท่ากัน

สุนัขสองแม่ลูกเดินทาง

นายเหลื่อม เมาระพงษ์

สุนัขสองแม่ลูกเดินทาง ที่นี้ไปเจอคนตายเข้าอยู่กลางทุ่ง ที่นี้ลูกสุนัขจะกิน แม่ พ่อ
ฉันจะกินคนนี้ แม่ก็บอกอย่าไปกินเลย ลูกก็ยังไม่วอม ฉันจะกินปากคนตาย อย่ากินมันเลยลูกเอ๊ย
พุทธัง อัมมัง สังฆัง มันก็ไม่เคยพูด ไม่เป็นอะไรหรอกคนนั้นมันไม่นับถือพระ อย่าไป
กินมันเลย ลูกก็ไม่ฟัง ที่นี้จะกินจุมกนะ อย่าไปกินมันไปเจออะไรอะไรแล้วมันกลืนเหม็น มัน
ก็ดำมันไม่ดี ลูกก็เลยไม่กิน พ่อ แม่ ฉันจะกินตานะ อย่าไปกินมันเลย มันไม่มองหรอก พระ
เจ้า พระสงฆ์ พระพุทธรูป มันก็ไม่มอง ใครจะทำอะไรทำบุญให้ทานมันไม่มองเขา อย่า
ไปกินเลย ที่นี้หูละแม่ อย่าไปกินมันเลย มันไม่ฟังหรอกเขาพูดถึงเรื่องทำบุญให้ทาน เรื่อง
ไหว้พระ ให้ทองให้มันมันก็ไม่ฟังเขาว่า อย่าไปกินมันเลยอีกคนนี้นะ ไม่อย่างนั้นฉันจะกินหัวนะ
อย่าไปกินเลยลูกเอ๊ย มันไม่คิดจะทำบุญทำทานอะไรหรอกมันไม่มีหัวคิดที่จะทำดี มันคิดที่จะ
ทำร้าย ทำไม่ดีเลยละ อย่าไปกินมันเลย ถ้าอย่างนั้นฉันจะกินมือนะ อย่าไปกินมันเลย ลูกเอ๊ย
มันไม่มีหัวเลย เข้าวัดเข้าวาไปวัดไปวามันไม่มีไว้พระเลย ก็เลยไม่ได้กิน ที่นี้ก็อย่างนั้น
ฉันจะกินตีนนะ อย่าไปกินเลยลูกเอ๊ย ทำทำบุญอะไรที่ไหนเข้าไหว้พระเข้าวัดเข้าวามันไม่มี
เดินไปเลย อย่าไปกินมันเลย มันไม่ดี ถ้าฉันจะกินหูคุด อย่าไปกินมันเลย วัดวามันไม่เคย
เข้าไปนั่งเลย มันไม่เคยไปนอนอยู่วัดไปรักษาศุภสกลีล มันไม่ฟังธรรมคำสั่งสอนของพระ
พุทธเจ้า ที่นี้ฉันจะกินพุงหละน้ำ ท้องมันนั่นซิ มันไม่ได้เอาสิ่งดีเข้าไปเลย มันเอาสิ่งที่ไปลัก
เอามา ไปอะไรเขาแล้วเอามา อย่าไปกินมันเลย อย่างนั้นก็กินไม่ได้ทั้งตัวซิ ก็ทั้งตัวไม่ได้
ทำความคิดอะไรมาจะไปกิน มันของไม่ได้ ไม่ดีทั้งตัว เป็นอันว่าลูกก็ไม่กินนะแม่ละ โอ๊ย โอ๊ย ไม่ได้
กินนะดีแล้ว ถ้ากินเข้าไปของชั่วเข้าไปจะดีอย่างไร เพราะฉะนั้นอย่าไปทำมันเลย อย่าไปกิน
มันเลย ลูกเอ๊ย ก็เลยพากันเดินต่อไป

ดาวลูกไก่

นายเหลื่อม เมาระพงษ์

ในหนังสือลาวมีเรื่องดาวลูกไก่อยู่ว่า ถ้ามีคนสองคนหัวเมีย แล้วก็ไปอยู่ในป่า ทำกระท่อมอยู่ แล้วก็เลี้ยงไก่ มีไก่อยู่ตัวหนึ่ง มีแม่อยู่ตัวหนึ่ง ที่นี้ตาเถรก็ไปถึง นิมนต์ตาเถรวันพรุ่งนี้จะทำบุญสักหน่อย ตาเถรแก่ก็รับ ที่นี้พักอยู่นั้น เราก็มองอะไรถวาย ก็คุยกันสองคนตายายว่า พรุ่งนี้เราจะเอาแม่ไก่ฆ่าแกงถวายตาเถร ที่นี้เวลานั้นก็เป็นอันว่ามันมีอะไรสักอย่าง ไก่มันรู้จักภาษาคนพูดได้ มันก็รู้จักไก่พูดได้ ไก่ก็ เอ! แม่จะไม่รอดแล้วพรุ่งนี้ตาจะเอาแม่แกงให้ตาเถรกิน ก็เลยส่งลูกว่า อยู่กันให้ดี เนื้อฟักให้เป็นพี่น้องก็ให้เป็นน้อง อย่าไปจิกไปตีกับอะไรกันเนื้อ ลูกตัวไหนที่เป็นตัวผู้ได้เวลาก็ให้ขึ้นบอกวันเนื้อ เค้าจะได้ลุกขึ้นหุงข้าวต้มแกง จะได้เอาไปทำบุญ เราก็จะได้บุญอันนี้ด้วย ที่นี้ลูกตัวไหนเป็นตัวเมียก็มีหน้าที่ไปดูแลเลี้ยงลูกเลี้ยงเต้าไป จะได้ส่งกันต่อ ๆ ไป ว่ากันเท่านี้ ถึงเวลาที่ตายายก็มาจับเอาไก่ไปเชือดคอกก็จะเอาไปแกงพอใส่หม้อ ตำน้าพริกใส่หม้อเสร็จจะต้มแกง บังเอิญว่าไฟลุกดีแล้วลูกก็วิ่งเข้าเตาไฟตายหมด นี่ก็ว่าไปเกิดเป็นดาวลูกไก่ตั้งแต่นั้นมา

สัตว์กตัญญู

นางชุมสาย เศรษฐะโสภณ

ชายคนหนึ่งก็เลี้ยงหมาไว้ตัวหนึ่ง ให้เฝ้าบ้าน หมาตัวนั้นฉลาดรู้คุณเจ้าของ ผู้ชายคนนั้นมีลูกอยู่คน สองคนผิวเมื่อก็ออกไปทำมาหากิน ทำไร่ ก็เลยสั่งหมาให้เฝ้าบ้านและเลี้ยงลูกอยู่บ้าน อย่าไปไหนนะ หมาก็ไม่ไปไหน ก็เฝ้าเปลไกวเปล เอาปากกะคาบเชือกไกวเปล เผลอหนึ่งมีงูเห่าตัวหนึ่งเลื้อยมา ก็เข้าไปงัดเด็กใช้ไหม้ พอหมาเห็นเข้าก็ตะครุบกัดทีเดียว ไม่กลัวตายล่ะ ว่างั้นนะ กัดคอเลยทีเดียว พอกัดคอไ้งูก็ใช้หางวัด สะบัดหลุด ก็หมาก็กัดกันไปกัดกันมา ผลที่สุดเห็นจวนเต็มที่แล้ว กลัวว่าลูกของนายจะเป็นอันตรายก็กระโจนกัดเชือกเปลขาด เปลผ้าธรรมดาเขาใช้เปลผ้า คว่าเด็กชะ เด็กหลับก็จับเอาปากเปลผ้าคว้าชะแล้วก็กัดกับไ้งู จนกระทั่งไ้งูมันคอขาด แล้วตัวเองก็ไ้พิษงูมันกำลังซึมซาบเข้าไปในตัวจวนจะตายมีตายแน่ ก็นอนหอบ ที่นี้ผู้ชายที่เป็นเจ้าของหมาสองคนผิวเมื่อก็เห็นหมานอนหอบ เปลของลูกก็คว้า เชือกก็ขาด ก็เข้าใจผิดคิดว่าไ้หมาของตัวที่เลี้ยงไว้เฝ้าลูกคงจะกัดลูกของตัว ให้เปลขาดลูกก็เป็นอันตราย ไ้กรรก็ฉวยไม่ก็ไปตีหมาจนตาย แต่ว่าหมามันก็จวนจะตายอยู่แล้ว พิษงูกำลังซาบซึม พอหมาตายเสร็จแล้ว ก็เหลียวไปอีกที่ข้างหลัง เอ๊ะ เห็นงูเห่าคอขาด พอเหลียวไปอีกทีพอดีไ้เปลลูกคว้า ก็จับพลิกขึ้นมา ลูก...ลูกอยู่ที่ใต้เปลนี้ลูกก็ไ้ไม่เป็นอันตราย ก็เลยเสียอกเสียใจใหญ่ ก็เข้าใจว่าหมาของตัวนี้มีความกตัญญูได้ช่วยชีวิตลูกเอาไว้ มิฉะนั้นลูกก็คงจะตาย

ข้างกับลิง

เล็ก เอี่ยมสำอาง

ข้างเขาไปผูกไว้ที่โคนต้นตาล ไปผูกไว้โคนต้นตาล แล้วก็เอาลิงไปผูกไว้โคนต้นตาล
ด้วยแล้วไอลิงก็เสือกไปไต่บนหลังข้าง ทิ้งไอลิงก็คั่นะหลัง กะไถต้นตาลใหญ่เลยนะ ไถ ๆ ๆ
ทิ้งไอลิงก็ตกลงมาลงหลังข้างดังตุบ ข้างมันก็สะดุ้ง แล้วลิงก็บอกว่า "ดีไหมน้อง"

นกกะยางคอแตก

ผู้เล่า นายเจียบ สุดแจ่ม

ในกาลครั้งหนึ่งมีนกกะยางเจ้าเล่ห์ตัวหนึ่ง แต่นกกะยางนี้เมื่อกาลครั้งก่อนมีเสียงดีปานนกกะเวก มีบึง ๆ หนึ่งมีปลาชุกชุมมาก แต่เจ้านกกะยางเจ้าเล่ห์ตัวนี้หาทางที่จะกินปลาในบึงนั้น แต่ในปีนั้นฝนแล้งไม่ตกต้องตามฤดูกาลเลย บึงนั้นก็แห้งเหลือแต่น้ำเพียงเล็กน้อย ปลาหายก็กลัวจะตายเพราะน้ำแห้งลงทุกที จึงมีนกกะยางเจ้าเล่ห์ตัวหนึ่งไปบอกกับเจ้าพวกปลา หอย ปู หนูนั่นว่า "เฮ้ยพวกสัตว์ทั้งหลาย พวกท่านขึ้นอยู่ในบึงนี้ต้องตายแน่ เพราะฝนไม่ตกต้องตามฤดูกาล เตือน้ำจะแห้งพวกเจ้าจะตายเสียเปล่าเราจะช่วยเจ้า เจ้าจะเอาไหม" ท่านพญาปลาซ่อนตัวหนึ่งฟังก็จึงบอกนกกะยางเจ้าเล่ห์ว่า "เฮ้ย เจ้านกกะยางเจ้าเล่ห์ถ้าเจ้าจะช่วยเราแล้วแต่พวกเราต้องปรึกษากันก่อนว่าจะให้เจ้านกกะยางนำไปอยู่ที่บึงที่มีน้ำใสสะอาดหรือไม่" ดังนั้นพวกปลาจึงกลับไปปรึกษากัน แล้วพญาปลาก็ขึ้นมาบนโลกให้นกกะยางคาบไป พอนกกะยางเจ้าเล่ห์คาบไปถึง ยอดยางใหญ่แห่งหนึ่ง เจ้านกกะยางก็จิกกินปลาตัวแรกเป็นอาหาร

ต่อมารุ่งขึ้นอีกหนึ่งวันเจ้านกกะยางก็ไปร้องบอกปลาตัวที่สองต่อไปว่า "เฮ้ยเจ้าปลาทั้งหลายเราจะนำเจ้า ไปสู่ที่บึงใหญ่แห่งหนึ่ง ที่นายของท่านไปอยู่แล้วมีความสุขสบายดี" เจ้าปลาทั้งหลายก็ดีใจอยากไปอยู่ที่น้ำมาก เลยขึ้นมาให้เจ้านกกะยางนั้นคาบไปอยู่บึงใหญ่แห่งหนึ่ง เมื่อถึงยอดยางก็แฉะจิกปลานั้นกินเป็นอาหารอยู่ทุกเมื่อ เช้าวันจนหมดปลาในบึง ต่อมาวันหนึ่งยังเหลืออยู่อีกหนึ่งตัว ภูนั้นขึ้นมาพ้นจากขอบบึงก็บอกให้นกกะยางคาบพวกตนไป ยังบึง

ทันใดนั้นเจ้านกกะยางทำท่าจะคาบ แต่คาบไม่ไหวเพราะปูกะดองแข็ง ปูจึงบอกว่า "เจ้าจงถ่มคอลลงมาเราจะเอางามของข้าหนีบคอเจ้าไป" เจ้าปูก็เอาก้ามอันกว้างใหญ่

หนีบคอนภรรยา นภรรยาตัวนั้นก็พาบินไปเวะยอดยางใหญ่หวังจะกินปู พอไปถึงยอดยางใหญ่ก็เหวี่ยงไปเห็นซากของปลาและก้างของปลาที่ค้างอยู่ในโพรงยางใหญ่รู้ทันทีว่า เจ้า นภรรยาได้นำปลาฝูงนี้มากินที่ยอดยางนี้แน่นอน เจ้าปูเลยหนีบก้ามเข้ามายังคอนภรรยา นภรรยามีความเจ็บปวด จึงบอกกับเจ้าปูว่า "เจ้าปูเจ้าจงค่อย ๆ อย่าบีบคอเรา เรา จะนำเจ้า ไปยังบึงที่เราบอกท่าน" ปูจึงบอกกับนภรรยาต่อไปอีกว่า "ถ้าท่านไม่นำเราไป ยังบึงที่มีน้ำมากแล้วเราจะหนีบคอท่านให้ขาดเดี๋ยวนี้" เจ้านภรรยาเจ้าเล่ห์กลัวตายจึงนำปู ไปส่งที่บึงนั้น นภรรยาที่เคยเสียใจเหมือนนกการเวกคอยแค้นใจแต่จนเสียงร้องไม่ออกจน เท่าทุกวันนี้

หมากทำไมไม่ถูกกับแมว

นายไค่ง

ในกาลครั้งหนึ่งนานมาแล้ว มีคนขี้เกียจอยู่คนหนึ่ง จัดอันดับขี้เกียจอันดับ ถึงขนาดจะกินข้าวก็ต้องให้เมียบ้อน วันหนึ่งก็อยากจะกินมะขามป้อมจึงให้เด็กไปเอามา เด็กก็ขี้เกียจ ในหมู่บ้านนั้นขี้เกียจกันทั้งหมู่บ้าน ก็เลยต้องไปเอง เมียก็ให้ขี้หลังไป ไปจนถึงกลางป่าก็เจอ ต้นมะขามป้อมมีลูกตกเต็มต้น ด้วยความขี้เกียจก็เลยนอนอ้าปากให้มะขามหล่นใส่ปาก เมียก็กลับไปบ้าน ฝ่ายชายคนนั้นก็เลยนอนอ้าปากอมมะขามป้อมอยู่อย่างนั้น

ในขณะที่ตัวเองมีหมาป่าตัวหนึ่งมีแก้ววิเศษมาด้วย แก้ววิเศษนี้ถ้าตกไปอยู่กับใคร ผู้นั้นจะต้องมีแต่ความเจริญ ความสำเร็จ ความดีความงามชายคนนั้นเห็นก็ตกใจกลัว ก็วิ่งขึ้นต้นมะขามป้อมทันที แต่หมูนั่นเอาแก้วไว้ที่ก้นมะขามป้อม โดยไม่เห็นเจ้าขี้เกียจที่อยู่บนต้นมะขามป้อม เจ้าขี้เกียจก็พยายามขว้างลูกมะขามป้อมออกไปให้ไกลที่สุด ให้ไกลออกไป ๆ หนูจะได้เก็บกิน เมื่อหนูไปไกลแล้วเจ้าขี้เกียจก็ลงมาเอาแก้ววิเศษนั้นแล้วก็กลับไปบ้าน

ข่าวคราวการได้แก้วของเจ้าคนขี้เกียจนี้ลือกระฉ่อนไปทั้งอำเภอ เจ้าหน้าที่ตำรวจก็มาสอบถามและก็ได้ยึดเอาแก้ววิเศษนั้นไปซะ เพราะคิดว่าเป็นของโบราณโบราณไม่สมควรที่จะมาอยู่ในมือของเอกชนอย่างนี้ จำเป็นที่จะต้องเอาไปเป็นสมบัติของรัฐ จึงเอาไปไว้ที่สถานีตำรวจ ฝ่ายชายขี้เกียจก็อยากจะได้อีกแก้วนั้นคืนมา ซึ่งที่บ้านของเขาก็เลี้ยงหมาไว้ตัวหนึ่ง แมวอีกตัวหนึ่ง ซึ่งครั้งแรกให้หมาและแมวอยู่ใต้ถุนบ้านเป็นเพื่อนกัน เจ้าคนขี้เกียจจึงเอ่ยกับหมาและแมวขึ้นว่า "เออ นี่เจ้าทั้งสอง หากผู้ใดไปเอาแก้ววิเศษมาจากสถานีตำรวจได้ ฉันจะให้ขึ้นไปอยู่บนบ้าน นอนที่นอนอย่างดี แต่ถ้าใครเอามาไม่ได้ก็จะให้อยู่ใต้ถุนบ้านดังเดิม ดีไหมเจ้าหมา" "ดีจ๊ะ" แล้วเจ้าแมวละ "ดีจ๊ะ" "เออ เอางั้นตกลง พรุ่งนี้เองทั้งสองตัวเดินทางไปเลยนะ"

เจ้าหมากับแมวเมื่อได้รับคำสั่งจากเจ้านายแล้วก็เดินทางไปยังอำเภอนันทิ ไป
 ค่อม ๆ มอง ๆ หมายจะขึ้นไปบนสถานีตำรวจนั้น พวกตำรวจก็ไล่ลงมาตะกอนหาว่าเป็น
 หมายร้าย เรือน แมวก็น้อย ๆ ย่องขึ้นไป ๆ ก็ไปมองเห็นแล้วว่า แก้ววิเศษนั้นอยู่ในกรงขังไว้
 อย่างแข็งแรง ก็นึกอยากจะไต่กรงพิงในใจว่า "เราจะหาวิธียังไงนะ ถึงจะเอาแก้ววิเศษ
 ออกมาได้" เมื่อคิดได้ดังนั้นแล้วก็บังเอิญมีหนูอยู่ตัวหนึ่ง วิ่งเล่นพล่าน ๆ แถว ๆ ในโรงพัก
 แมวก็ตะครุบจับหนูไว้ได้" "โอ้ย ๆ อย่าทำฉันเลย ๆ ฉันยินดีทำทุกอย่างที่จะเอาอะไรฉัน
 จะทำให้" แก่ต้องไปเอาแก้ววิเศษในกรงขังอยู่นั้น เอามาให้ฉันแล้วฉันจะปล่อยเอ็งเป็นอิสระ"
 "จะ ๆ ฉันให้สัญญา ฉันให้สัญญาจะ อย่าทำฉันเลย" เมื่อหนูให้สัตย์อย่างนั้นแล้วเจ้าแมวก็นึก
 ปล่อย เจ้าหนูก็ระดมพรรคพวกที่อยู่ใต้ถุนโรงพักขึ้นมากัดเอากรงนั้นจนกระทั่งกรงนั้นขาดออก
 แล้วก็เอาแก้วไปให้แมว ๆ คาบแก้วลงมา พอถึงบันไดเจ้าหมาก็นึกขึ้นว่า "นี่เอ็งมานี่นะ
 ถ้าไม่ฉันจะกัดเอ็ง เอ็งไม่ต้องกลับบ้าน" ด้วยความกลัวแมวจึงส่งแก้วให้หมา ๆ ก็เดินนำ
 หน้าแมวตามหลัง ถึงแม่น้ำแห่งหนึ่งซึ่งหมาคิดว่าตัวเองสบายเพราะมีเพื่อนสนิทคนหนึ่งคือ
 จระเข้ รักกันมาก จระเข้มารับหมาถึงฝั่งเพื่อจะส่งข้ามฝั่งไปบ้านตัวเอง "เออนี่จระเข้
 ไปส่งฉันหน่อยซิเพื่อนกันนะ" "สบายมาก ๆ ขึ้นมาเลย" จระเข้ก็พาหมาไป แต่ขณะนั้น
 เจ้าหมาปวดท้องเหลือเกิน "เร็ว ๆ เข้าซิจระเข้ฉันปวดท้องซี" "ทนหน่อยนะเดี๋ยวเดียว"
 ในตอนนั้นแก้ววิเศษก็ร่วงลงน้ำ เจ้าหมาปวดท้องจัด ซึ่ไหลลงน้ำใส่หัวจระเข้หมาโคตรขี้แพ้
 พอดี จระเข้โกรธแค้นเจ้าเพื่อนเกลอมาขี้ลดหัวซะแล้ว และจะไม่มีทางออกเลยจระเข้จึง
 มีก้อนขี้หมาอยู่บนหัวจนกระทั่งบัดนี้ เจ้าหมากับแมวถึงบ้านกลับมาหลอกแมว "ถ้าแมวเอา
 แก้ววิเศษมาได้จะบังคับเอากับฉัน เอาไปให้เจ้าของนายของเรา เราจะได้นอนที่นอน
 อย่างดีที่บ้าน"

กล่าวถึงเจ้าแมวอยู่อีกฝั่งหนึ่งยังข้ามไม่ได้ และมองเห็นเหตุการณ์ตลอดเวลาว่าแก้ว
 ได้ร่วงลงน้ำแล้ว ได้นั่งเฝ้าอยู่ว่าจะทำอย่างไรดีจึงจะเอาขึ้นมาจากแม่น้ำได้ ด้วยความหิว
 แมวก็ตะครุบมาได้หนึ่งตัว เอามากินที่แม่น้ำ "ปล่อยชีวิตฉันเถอะ" จะทำอะไรฉันจะช่วย

ทุกอย่าง" เมวก็ว่า "แน่ะ" "จ๊ะ ๆ ให้สัญญา" "จะทำอะไรปล่อยฉันไปก่อนนะ" ว่าแล้ว นกก็บินไปจากเมวประเดี๋ยวก็กลับมาพร้อมกับนกตัวใหญ่ปากยาว "ไต่ปากยาวช่วยงมแก้ว ให้หน่อยซิ มันตกลงตรงนี้" "สบายซิฉันชอบอยู่แล้ว" เจ้านกปากยาวก็งมได้แก้วสวย "นี่ไง" "ฉันไปก่อนนะ""จ๊ะ ๆ ชอบใจมากนะนกปากยาว" "ไม่เป็นไรหรอก" นกปากยาวก็บินจากไป ส่วนเจ้าเมวก็ข้ามแม่น้ำกลับไปยังบ้าน เมื่อถึงบ้านเห็นหมานอนขวางบันไดอยู่ "เอ จะทำ ยังไงดิเนถึงจะขึ้นไปบนบ้านได้ กระโดดข้ามหมาดีกว่า" ว่าแล้วก็ย่องขึ้นไปแล้วกระโดดข้ามหมา หมาดกใจตื่น "ชะ ชะ ไ้เมวมึงกับกูต้องเป็นศัตรูกันตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไปคอยดู" ตั้งแต่นั้นมา หมากับเมวก็ไม่ถูกกัน เจ้าของบ้านตอกตีใจที่ได้แก้วกลับมา จึงให้เมวขึ้นไปนอนบนบ้านได้ ส่วนเจ้าหมาก็เฝ้าบ้าน เป็นสาเหตุให้หมากับเมวไม่ถูกกัน

เต่าทำไมกระดุกออกนอกเนื้อได้

นายบุญดี พิลิก

นานมาแล้วสมัยที่สัตว์ยังพูดภาษากันรู้เรื่อง คือคนพูดกับเต่ารู้เรื่อง รู้เรื่องกันหมด จะกล่าวถึงเต่าตัวหนึ่ง เต่าตัวนี้มีความทะเยอทะยานมากอยากจะไปเที่ยวสวรรค์อยากจะเหาะได้ ก็มีเพื่อนอยู่ด้วยกันเป็นนกใหญ่บินมาหา เต่าเต่าก็รับทูลขึ้นว่า "โอเพื่อนรักกัน อยู่ในน้ำมานานแล้วอยากจะเหาะเหินเดินอากาศได้อย่างเพื่อนบ้างทำอะไรเล่า เพื่อนพอจะช่วยกันได้บ้างไหมเล่าอยากจะไปเที่ยวบนอากาศบ้าง เพื่อนก็พูดว่า อ้อ ไม่เป็นไรหรอก เพื่อนเต่า เราพอจะช่วยกันได้ก็ช่วยกันไป เพื่ออยากจะเหาะได้ก็ไม่ว่าช่วยได้จริง ๆ อยากจะให้เราช่วยก็หาปลาให้เราสักสองตัวเราจะช่วย เต่าได้ฟังดังนั้นก็บอกว่าไม่เป็นไร แค่ปลาสองตัวเราลงไปคลานให้เตี้ยเตี้ยก็ได้ เต่าก็ดำหายไปไหนได้ น้ำ กลับขึ้นมาก็ได้ปลาขึ้นมาสองตัวก็ส่งให้นก นกกินเสร็จแล้วก็พูดว่า เออ ขอบใจมากวะ ภูไปละ เต่าบอกว่า อ้าว ๆ ตกลงกันไว้วาอย่างไรวาจะพาขึ้นไปเที่ยวบนอากาศ เอาไว้วันหลังวันนั้นไม่ว่างเสียแล้ว นกก็บินไปบนอากาศหายเจียบทิ้งให้เต่าเศร้าสร้อยคิดอยู่ในใจว่าทีเองข้าไม่ว่าทีข้าเอ็งอย่าไวย

อยู่มาวันหนึ่งความทะเยอทะยานของเต่าก็ยังไม่วางใจอยากจะขึ้นไปบนอากาศให้ได้ ก็มีนกกระสาตัวหนึ่งบินมาจะมากินปลาที่หนองนั้นแหละ เต่าเป็นเขาก็บอกว่าชะ ไอนนกกระสาเองจะมากินปลาที่หนองนี้ไม่ได้ข้าคุมอยู่หนองน้ำนี้เองจะมากินปลาของข้าไม่ได้ นกกระสาพูดขึ้นว่า "ไม่เป็นไรนำพี่เต่าเราเองเองน่าอย่างไรรักษากันได้" ก็รักษากันอย่างไรเล่า ก็ข้าคุมอยู่หลายปีแล้วยังไม่มีใครมากินของข้าเอ็งจะมากินของข้าไม่ได้" "โอ พี่เต่านึกสงสารเถอะนะ ข้าหิวเต็มที่แล้วพี่เต่าจะเอาอะไรตอบแทนก็ว่ามาเลย เต่าก็นึกขึ้นได้ เออไอ้น้อง

จะช่วยเราไปเที่ยวในอากาศได้เหมือนกัน เค้าจึงพูดขึ้นว่า "เฮอะ ๗ เอ็งจะกินปลาใน
หนองน้ำของข้า ข้าไม่ว่าหรอกนะแต่มีข้อแม้ว่าพอจะฟังได้ไหมละ" "ไอ้โฮ ไม่เป็นไรช่วยก็
ช่วยบอกมาเถอะพี่เค้า" นาก็บอกให้เค้าอำปากคาบขาของนางเข้าไว้ และข้าจะพาท่านไป
เที่ยวในอากาศท่านห้ามพูดอะไรเป็นเด็ดขาดนะ" เพราะว่าท่านเอาปากคาบขาของนางเข้าไว้
และข้าจะพาท่านไปเที่ยวในอากาศ ถ้าท่านพูดข้าไม่รับรองความปลอดภัยนะ เค้าก็บอกว่า
ข้ารับรองข้าจะไม่พูด ข้าจะชมวิวเฉย ๗

ว่าแล้วนาก็ให้เค้าคาบขาแล้วก็พาบินขึ้นไปในอากาศ บินวนไปวนมาผ่านเขา นาก็
ชวนเค้าคุยเรื่องว่าเป็นอย่างไรบ้างเล่าสนุกใหม่น่าดูไหม เค้าก็อยากจะพูดเต็มที แต่ก็พูด
ไม่ได้กลัวว่าจะร่วงได้แต่ขยับปากจิก ๗ จัก ๗ จนกระทั่งนางพาเค้าบินนานทีเดียว เค้าก็มี
อาการเมื่อยล้าคุยก็คุยไม่ได้ทำอะไรเล่า จะบอกกับนาก็บอกไม่ได้ พูดไปเดี๋ยวก็ร่วงอีก
ฝ่ายนางไม่รู้เรื่องราวว่าเค้าเมื่อยหรือเปล่า ก็พาบินไปเรื่อยจนกระทั่งเค้าถึงขีดสุดก็กัดขานา
เต็มที่แล้ว นาก็ร้องว่าไอ้ย ทำไมกัดขาข้าละ นาก็ด้วยความตกใจก็สลัดขาเต็มที เค้าไม่ทัน
ระวังตัวก็ร่วงลงมาจากอากาศสู่พื้นดิน เผอิญที่ตกลงไปนั้นไม่ใช่ต้นไม้เสียด้วยเป็นเขาเป็นหิน
ก็ทำให้กระดูกของเค้ากระเด็นออกมานอกเนื้อหมด กระทั่งบัดนั้นจนถึงบัดนี้ก็มีกระดูกอยู่นอก
เนื้อที่เขาเรียกว่ากระดูกมันไฉละ

ประวัตินกกาเหว่า

นางสังวาลย์ ภูท่อม

อีกาไปโดนนายพรานยิงมา พอดีลูกกระสุนเข้าไปคาอยู่ในรูคอ มันก็ขี้นไม่ออก มันก็เลยบินไปให้นกกาเหว่าช่วย นกกาเหว่าก็บอกว่า ถ้าช่วยมันแล้ว มันต้องเป็นข้ากู เลี้ยงลูกให้กูด้วยนะ อีการก็ยอมตกลง นกกาเหว่าก็พาการบินไปที่แม่น้ำ แล้วบอกให้อีกาเอาตุ๋นแช่น้ำ ลูกกระสุนซึ่งเป็นดินเหนียว เมื่อถูกน้ำก็ละลายออก อีกาต้องเป็นข้าและต้องเลี้ยงลูกให้นกกาเหว่าตามสัญญา นกกาเหว่าก็จะไปไข่ไว้ในรังอีกา

ทำไมตะเข้จึงไม่มีล้น

นายเพชร สุขุม

วันหนึ่งกระต่ายออกหากินริมคลองริมบึง ตะเข้ก็อยู่กลางบึง ก็มาเห็นกระต่าย ตะเข้มันหัวเมื่อมันเห็นกระต่ายมันก็นึกอยากกิน ก็นึกว่า จะต้องกินกระต่ายให้ได้ กระต่ายมันฉลาด มันจะกินมะเดื่อฝักโน้น มันก็เลยบอกกับตะเข้ว่า ข้าจะขอเป็นเพื่อนกับเอ็ง ถ้าเอ็งให้ข้าเป็นเพื่อนละก็ข้าจะขึ้นหลังเอ็งไปกินมะเดื่อฝักโน้น ตะเข้ก็ในใจว่า เอาเหอะเมื่อมันจะขึ้นหลังกู กูก็ไม่ว่า แต่พอไปถึงกลางน้ำเมื่อไรก็จะกินมัน ตะเข้จึงยินยอมเป็นเพื่อนกับกระต่าย กระต่ายก็กระโดดขึ้นหลังตะเข้ไป ครั้นเมื่อไปถึงกลางบึงตะเข้ก็หันไปเอาปากคาบกระต่ายไว้ กระต่ายก็ขอร้องว่าอย่าเพิ่งกินข้าเลยเดี๋ยวพอไปถึงฝักโน้นข้าจะให้เจ้ากิน ตะเข้ก็บอกว่าพอไปถึงฝักเองก็จะกระโดดหนีข้าไปซิ พอไปถึงชายฝั่งตะเข้ก็ร้องออกมาว่า ฮืม กูจะกินมัน กระต่ายได้ยั้งดั่งนั้นก็พูดออกมาว่า เอ็งต้องร้องซ่า ๆ ซ้ำถึงจะกลัว ตะเข้ก็อ้าปากร้องซ่า ๆ กระต่ายได้โอกาสจึงกระโดดสุดแรงถีบล้นตะเข้ขาดเลย ขึ้นมานั่งบนฝั่งเยาะเย้ยตะเข้เองละล้นขาดแล้ว เอ็งคิดหรือว่าจะกินข้าได้ ตะเข้เลยไม่มีล้นตั้งแต่นั้นมา

ทำไมควายถึงเกลียดสีเหลือง

นายเพชร สุขุม

สมัยก่อนนี้ วัว ควาย สิ่งสสารสัตว์ต่าง ๆ ก็มีภาษาพูดกันรู้เรื่อง ไม่เป็นใบ้เหมือนสัตว์สมัยนี้ ครั้งนั้นเป็นครั้งพุทธกาล คือเชื่อว่าถ้าใครได้เฝ้าพระพุทธเจ้า ก็ถือว่าเป็นบุญและจะได้ขึ้นสวรรค์ ในครั้งนั้นก็มีสมณเพศองค์หนึ่ง นุ่งผ้าเหลือง ได้ชักชวนควายมาเป็นฝูงเลย ชวนไปเฝ้าพระพุทธเจ้า ที่สวรรค์ชั้นดาวดึงส์ ขณะที่เดินกันไป ก็คุยกันว่าจะให้ไปเฝ้าทั้งหมด พอไปถึงทางซึ่งเป็นป่ากล้วย จะเป็นเพราะลืมหืออย่างไรก็ไม่ทราบ พระสมณเพศก็บอกให้ควายรอไว้ก่อน ท่านจะไปปัสสาวะที่ป่ากล้วย ที่มีใบเป็นสีเหลืองตกลงมาคลุมอยู่ตามต้นดูเหลืองอร่าม แล้วท่านก็เดินขึ้นไปตามบันไดสวรรค์

ที่นี้ควายที่ยืนรอ เอ๊ะ ทำไมพระสมณเพศไม่กลับมาสักที มองไปก็เห็นแต่สีเหลืองอยู่อย่างนั้น คอยอยู่ตั้งสามสี่วัน ก็ยังเหลืองอยู่อย่างนั้นแหละ เจ้าควายนี้เข้าไปดู โอ๊ย พวกเราเข้าใจผิดแท้ ๆ อย่างไม่เสียพระสมณเพศก็ต้องโกหกเราแน่ กัดกันเราไม่ยอมให้เราเข้าเฝ้าพระพุทธเจ้า ต่อไปเราเจอพระที่ไหน สีเหลืองตรงไหน เราจะไล่ขวิดทันที

เดี๋ยวนี้ที่ท่านลองไปดู เวลาพระเดินท่านเห็นควายจะเลี้ยวทันที เพราะควายเห็นสีเหลืองมันจะขวิดทันที พระจึงต้องคอยระวัง จากที่ป่าย้ายเลยมาให้ฟังนะ มีพระองค์หนึ่งเดินผ่านทุ่งมา ไร่ควายไม่รู้อะไรของท่าน ท่านไม่เคยระวังตัว เพราะไม่เคยได้รับฟังเรื่องควายเกลียดพระ ขณะที่เดินผ่านควายเป็นฝูง ควายมองเห็นสีเหลืองก็ไล่ขวิดทันที พระองค์นั้นก็ต้องวิ่งจีวรปลิว

งูเหลือมทำไมไม่มีพิษ

นายเสวียน อุ่นดี

เมื่อสมัยก่อนงูเหลือมเขาก็เรียกว่างูเจ้าผู้ยิ่งใหญ่ งูเหลือมเป็นสัตว์มีฤทธิ์เดชมาก ๗ สามารถกัดบีบตายปีบ ไม่ต้องกลัวหรอกว่างูนี้กัดแล้วจะไม่ตาย อยู่มาวันหนึ่งเกิดการพนันกับงูด้วยกันที่อยู่ในที่นั้น งูตัวหนึ่งก็บอกว่า "เค้าเล่าว่างูเหลือมกัดคนไม่ตายหรอกเป็นงูไม่มีพิษ ฝ่ายงูเหลือมเมื่อถูกสบประมาทต่อหน้า มันตูดถูกกันเกินไป ดังนั้นงูเหลือมก็บอกว่าเรามาพนันกันไหม เจ้างูตัวนั้นก็บอกว่า "เออละว่ามาเลยจะพนันกันอย่างไรว่ามาเรายินดี" ฝ่ายงูเหลือม "เออละถ้าเราชนะเจ้าเราจะกัดชวานาคคนนั้นแหละคนที่กำลังเดินมาตาย" งูเหลือมพูด ที่นั้นงูก็บอกว่า ถ้ากัดไม่ตายท่านจะมีอะไรเป็นสิ่งที่ตอบแทนงูเหลือม "ถ้าเรากัดชวานาคคนนั้นไม่ตาย เราจะยอมกลายเป็นงูที่มีอยู่ในร่างกายเราออกให้หมดและเราจะเป็นสัตว์ที่ธรรมดาไม่เป็นเจ้าสัตว์ ไม่ยอมสู้กับงูด้วยกัน"

พอดีชวานาคคนนั้นก็เดินผ่านมางูเหลือมก็ฉกทันทีเลยครับ ชวานาคคนนั้นล้มลงก็คิดสงสัยว่าเราจะต้องถูกลบชื่อออกจากบัญชี เราคงต้องแพ้แน่ ก็เกิดการตรวจชวานาคที่ล้มลงว่ามันตายจริงหรือเปล่า ก็เข้าไปดูกันเลย ปรากฏว่ากระเป๋าทงข้างซ้ายตรงหัวใจยังเด่นอยู่ งูเหลือมได้เห็นเช่นนั้นก็ตกใจ เจ้างูตัวนั้นเมื่อเห็นก็ทวงสัญญาเลยทันที เจ้างูเหลือมว่าอย่างไรกันละสัญญา งูเหลือมก็เสียอกเสียใจกระทอกพิษที่มีออกมากองเป็นพะเนินเลย บรรดาต่าง ๆ ที่ไม่มีพิษอยู่ในบ้านนั้นก็เข้าไปกินพิษเลย ชันแครงจูงอาจเข้าไปกินก่อน งูเห่าก็เข้าไปกินอีก งูทับทอง งูแมวเซา ฝ่ายเจ้ามดดานอยอยู่ข้างหลังกว่าจะได้เข้าไปก็ยืนเอามือเท้าสะเอวจนสะเอวก็ว แต่ก็มีโอกาสได้เอากันจุ่ม ที่นี้สัตว์เหล่านี้มีพิษ เพราะงูเหลือมเข้าใจผิดคิดว่ากัดคนแล้วไม่ตาย แต่ความจริงตายแล้ว ที่ตรงกระเป๋าด้านซ้ายที่เด่นอยู่นั้นคือหู ไม่ใช่หัวใจเด่น

เรื่องนี้สอนให้รู้ว่า จะเป็นผู้ยิ่งใหญ่หรือเป็นผู้มีอำนาจวาสนา ทำอะไรต้องพินิจพิเคราะห์ให้รอบคอบ ไม่งั้นเหตุการณ์ข้างหน้าจะเสียหาย

หมากับแมวทำโนะทะเลาะกัน

นางกิมไล้ เกล็ดจีน

สมัยก่อนตากับยายเลี้ยงหมากับแมวไว้ ไปไหนก็เอาหมากับแมวไปด้วย แกร่รักหมากับแมวทั้ง ๆ ที่ยากจน เทวดาเกิดความสงสารลงมามาหาตากับยายปลอมเป็นคนเก็บอกตากับยายว่าหิวข้าวเหลือเกิน วันนั้นตากับยายเหลือข้าวอยู่ก่อนหนึ่งกะว่าจะแบ่งกันกินภายในครอบครัว คนแก่ที่เป็นเทวดาปลอมลงมามากินข้าวตากับยายก็ให้ด้วยความเต็มใจ พอเทวดาปลอมได้รับก็ให้ลูกแก้ววิเศษเป็นของตอบแทนโดยที่จะนึกเอาอะไรก็ได้ ตากับยายตั้งแต่นั้นมาก็มีอะไรกินดี ๆ มีความสุขเรื่อยมา

กล่าวฝ่ายเศรษฐีบ้านตรงข้ามเห็นตากับยายมีความสุขก็นึกสงสัยส่งคนไปสอดแนม ก็ได้ความว่าตากับยายมีลูกแก้ววิเศษ เศรษฐีเกิดความอิจฉาอยากได้ไปหาตากับยายถามว่าลูกแก้ววิเศษอย่างไร ตากับยายเชื่อก็เล่าความจริงให้ฟังหมด เศรษฐีก็รู้ว่าลูกแก้วเป็นอย่างไร กลับมาบ้านทำลูกแก้วปลอมแล้วทำทีไปขอลูกแก้ววิเศษตากับยายดูก็เปลี่ยนลูกแก้ว ตกหลงลูกแก้ววิเศษก็มาอยู่กับเศรษฐี

พอไปแล้วตากับยายอยากได้อะไรก็เอาดวงแก้วมานึก ก็ไม่ได้เพราะเป็นลูกแก้วปลอม เศรษฐีเปลี่ยนไปแล้วก็มีความสุขเศร้า โศก

หมากับแมวก็นึกสงสารตากับยายก็ออกสืบรู้ว่าอยู่ที่บ้านเศรษฐี โดยแมวกับหมาออกไปหาที่บ้านเศรษฐีรู้ว่าดวงแก้ว อยู่บนหลังตู่แมวก็นำเข้าไปในบ้าน โดยให้หมาคอยอยู่ข้างนอก แมวเห็นหนูก็จับได้หัวหนู กีบอกข้าจะกินเจ้าละนะ เจ้าหนูร้องขอชีวิต โดยแมวให้หนูเอาลูกแก้วมาให้แล้วจะไว้ชีวิต แมวก็นำลูกแก้วให้หนูก็เอามาให้ แมวเอามาให้หมา หมาคาบไว้แล้วว่ายข้ามน้ำ ระหว่างว่ายหมาเห็นขี้ลอยน้ำมาก็บอกว่าอยากจะกิน พออ้าปากลูกแก้วก็ล่องลงไปในน้ำเลย พอมาถึงฝั่งหมากับแมวก็นั่งทะเลาะกันว่า เป็นเพราะหมาแท้ที่ทำให้ลูกแก้วร่วงน้ำไป เพราะเห็นขี้ก็อยากจะกิน แมวก็นึกอะไรก็มาปรึกษากัน แมวกับหมาก็เอาตัวจุ่มน้ำ

แล้วสลัดจะให้น้ำแห้ง ปลาก็เห็นอย่างนั้นกับออกฮุยตายแล้วข้าจะอยู่อย่างไร เจ้าแมวบอกให้ปลาไปหาลูกแก้วมาแล้วจะวัดน้ำ ปลาก็พากันหาลูกแก้ว ก็มีปลาอยู่ตัวหนึ่งจมน้ำอยู่ไม่พูดไม่จา แมวก็จับมาตบเป็นปลาแก้มข้ำมาทุกวันนี้ พอตบปลาก็อ้าปาก ก็ได้ลูกแก้วคืนมา

คราวนี้แมวก็นึกกับหมาว่า คราวนี้ข้าจะคาบเอาไปเอง คราวที่แล้วแกก็ทำร่วงไปครึ่งหนึ่งแล้ว แมวก็คาบวิ่งมาให้ตายาย ตายายดีใจเลี้ยงแมวไว้อย่างดีเพราะเป็นคนได้ลูกแก้วมาเลยเลี้ยงไว้บนบ้านให้กินอย่างดี ข้าวกับปลาขยำ ส่วนหมาเลี้ยงไว้ได้ถุ่น ให้กินแต่น้ำข้าวและเศษอาหารที่เหลือจากแมวและคน ดังนั้นหมากับแมวจึงไม่ถูกกันมาจนทุกวันนี้

งูเหลือมกับชาวนา

นายสำราญ ภู่อี่ยม

งูเหลือมมีเพื่อนอยู่คืออีแร้ง แร้งเป็นเพื่อนงูเหลือม ที่วันหนึ่งอีแร้งอยากจะกินมนุษย์กินคนเนี่ยต้องหาคนตาย ๆ เพราะอีแร้งถือศีล 5 ไข่ใหม่ ของเป็นไม่กินจะกินแต่ของตาย ที่นี้งูเหลือมบอกไม่ต้องทุกข์หรือเพื่อนเดี๋ยวจะไปหาคนให้กิน ที่นี้เห็นผู้หญิงชาวนาที่กำลังทำนาอยู่ก็เลื้อยไปจะไปกัดชาวนาให้ตายแล้วก็จะได้ออกเพื่อนให้มากิน ที่นี้ไปถึงกัดชาวนาเลย ชาวนา ก็ตาย งูเหลือมก็ไปบอกอีแร้งเลยบอกว่าไปเหอะเพื่อนไปกินได้เลย เขากัดคนตายไว้ที่นา โน่นอีแร้งมาเห็นคนนอนตายอยู่ที่นาตอนที่ยัง ไม่ได้ตายเนี่ยก็ทำนา ไปเจอผู้หนึ่งก็ห่อพกไว้ ที่นี้ตายแล้วบูนังยังไม่ตายบูนังนังก็ตุ้กตุ้ก ๆ อยู่ที่ชายพก แร้งมาเห็นหาว่าคนไม่ตายเข้า ก็กลับไปบอกงูเหลือมว่าคนไม่ตายกัดไว้ไม่ตายยังหายใจอยู่ แหมว ๆ อยู่ผ้ากระดืบ ๆ งูเหลือมก็เค้นใจเป็นอย่างไรถึงยังไม่ตายวะ เคยกัดใครก็ต้องตายทั้งนั้น ที่นี้ก็มีมาดูก็มาเห็นว่าไม่ตายจริง ก็เกิดเห็นว่าชาวนาไม่ตายจริง ก็ว่าพิษเราเคยกัดคนตายแล้วทำไมไม่ตาย ที่นี้ก็เลยคายพิษออกหมดเลย ต่อไปอย่ามีพิษอะไร ไม่มีพิษสงซะแล้ว กัดคนไม่ตาย ที่นี้ธรรมชาติอยากได้ งูเห่า งูเล็กงูน้อย ก็เอาพิษที่งูเหลือมคายไว้ ที่นี้จึงอาจได้มากกว่าเข้ามาถึงมาเลือกเอาคาบเอาไปเยอะ ที่นี้แมงป่อง ตะขาบ ก็เข้าไปถูกเขาเหยียบซะตัวแบนหมดแย่งพิษกัน แมงป่องก็ได้พิษมาหน่อยก็มีพิษที่ทางนั้น ต่อยใครก็ปวด มีไ้มดตะนอยมาจะเข้าไปเอาก็เข้าไม่ได้มายืนหัวเราะทำเอาคอด กลัวจะไม่ได้กะเขา เข้าไปแล้ว เอาหางจุ่มมามดตะนอยเลยต่อยปวด

มนุษย์กับพระอินทร์

นายสำราญ ภูเอี่ยม

วันหนึ่งเกิดรำคาญมนุษย์ขึ้นมา เอ๊ะจะหลับจะนอนวุ่นวายมีมนุษย์มันทำอะไรทั้งวันทั้งคืน ไม่มีการหลับการนอนเลยเกิดมีความรำคาญ พระอินทร์ก็ใช้ควายลงไปดูเมืองมนุษย์ มันทำอะไรไม่หลับไม่นอนกันกลางคืนกลางค่ำ ควายก็ลงมาจากบนสวรรค์มาในเมืองมนุษย์ ก็มาดูบอกไอ้โฮกลับไปบอกกับพระอินทร์มันไม่ได้หลับไม่ได้นอนกันหรอก มันทำมาหากินกันคืนยังรุ่งเลย ไม่มีการกลางวันกลางคืน ไม่มีการหลับการนอนทำกินกันทั้งวันทั้งคืน ที่นี้พระอินทร์รู้อย่างนั้นก็ว่า ไม่ไหวซะแล้วมนุษย์เนี่ยต่อไปมันจะไม่มีอะไรกินนะ กินทั้งวันทั้งคืนเนี่ยเดียวมันไม่มีอะไร จะกินกันเองร่ำพันกันตายแล้วก็จะเกิดจะกินกันอย่างงั้นเลยมึงลงไปบอกให้มันกินข้าวสองเวลา กลางคืนให้มันพักผ่อน

ที่นี้ควายก็นำความพระอินทร์ลงมาบอก ลงมาก็มาเจอหนองน้ำก็ไปนอนเล่นที่หนองน้ำ มันก็เพลินเย็นมันก็ลืมพระอินทร์สั่งอะไรมา ที่นี้นักขึ้นมาได้ว่าพระอินทร์สั่งให้มาบอกพวกมนุษย์ให้กินอาหารวันละสองเวลา นักไม่ออกว่าสั่งมาสองเวลา ไม่รู้ว่าจะบอกอย่างไรก็บอกว่าสามเวลาเลยก็มาบอกมนุษย์อย่างนั้น เวลาเช้า กลางวัน เย็น พอบอกแล้วก็กลับไป กลับไป พระอินทร์ก็ถามว่าบอกไอ้มนุษย์หรือยังล่ะ บอกว่าไปบอกให้มนุษย์กิน 3 เวลา กลางคืนให้พักผ่อน ที่นี้พระอินทร์ก็บอกไอ้ควายกูบอกให้กินวันละ 2 เวลา มึงกลับไปบอกตั้งสามเวลา ก็เกิดตบควายซะฟันหักเลย ทุกวันนี้ควายไม่มีฟันนะ มีแต่ฟันล่างแล้วก็บอกว่ามึงต้องลงไปปรับใช้ไอ้มนุษย์อยู่ตลอดชีวิต ก็ลงมารับใช้มนุษย์จนทุกวันนี้

ประวัติความเป็นมาของช้าง

นายจันทร์ สีเงิน

มีครอบครัวอยู่ครอบครัวหนึ่ง มีลูก 2 คน คนเล็กมีเมียแล้วคนโตยังหากินอยู่กับแม่ วันหนึ่งได้ไปทำไร่ที่ในดง มีพรานป่าหรือจะเป็นเหวดาอารักษ์ก็ไม่ได้ หรือจะเป็นผีสาว นางไม้ก็ไม่รู้ ได้เข้ามาเก็บผักกินในไร่ เจ้าของไปเห็นรอยเท้าว่ามนุษย์น้อย ๆ ที่ไหนมาเก็บผักกิน รุ่งเช้าก็ไปไร่ก็ไปเจอแบบเก่าอีก

อยู่มาวันหนึ่งก็ได้ไปเก็บผักในไร่ แล้วก็มาแอบดูว่าจะเป็นใครมาลักผักเขากิน ทุกวัน พอเย็นเข้าก็มีพรานช้างสารเดินข้ามเขามา พอข้ามเขามาช้างก็กลายเป็นหญิงสาวแสนสวย เจ้าลูกชายคนโตก็เลยจับตัวไว้ แล้วถามไถ่ลูกว่า ไปยังไหนมา ยังไง ถึงได้มาลักผักเขากิน ทุกวัน บ้านช่องอยู่ที่ไหน พ่อแม่ชื่ออะไร

หญิงสาวตอบว่า "พ่อแม่พี่น้องฉันไม่มี ฉันอาศัยอยู่ในป่าคนเดียว"

ชายหนุ่มก็เลยชวนให้หญิงสาว ไปอยู่บ้านกับตน อยู่กันมาหลายวัน ผักที่เก็บไว้ก็หมด ก็เลยชวนเมียกลับไร่ ไปเก็บผักกันอีก ก็เดินไปเก็บไปอย่างเพลิดเพลิน ฝ่ายเมียเก็บเพลิน ก็เดินเลยไปข้ามเขาตัวเองก็เลยกลายเป็นช้างไป ผัวเห็นเมียดังนั้นก็เสียใจว่าเมียเป็นช้าง เลยชักมิดดัดเขาเสียขาดไปเลย และตัวเองก็นั่งร้องไห้รอเมียอยู่ที่นั่น จะได้ชวนเมียกลับ ไปบ้านพ่อดกเย็นเมียกลับมา เมื่อข้ามเขามาก็ไม่กลับเป็นคนเสียแล้ว เพราะว่าเขาขาด ฝ่ายผัวก็เสียใจกลับไปบ้าน ด้วยความรักและเป็นห่วงเมียก็ได้เป็นหาฤาษี แล้วเล่าเรื่องให้ ฤาษีฟัง แล้วถามฤาษีว่าทำอะไร เขาจึงจะได้พบกับเมีย เขาจะได้ตามเมียได้อย่างไร ฤาษี บอกให้ไปหาไม้ไผ่มาสานเป็นโครงช้าง แล้วจะชุบให้ช้างไปตามเมียชายหนุ่มก็ได้ไปตัดไม้ไผ่ มาสานเป็นโครงช้าง ฤาษีก็ให้ไปอยู่ในโครงนั้น แล้วก็ชุบโครงช้างนั้นให้เป็นช้างจริง ๆ

เมื่อกลายเป็นช่างแล้วก็ได้ออกติดตามเมีย ก็ไปเจอเมีย และอยู่ด้วยกันในลักษณะช่าง
 ฝ่ายน้องชายคิดถึงพี่ จะไปตามพี่กลับ คิดอ่านอย่างไรก็คิดไม่ออกว่าจะตามพี่ได้
 อย่างไร ก็ได้ถามภริยาว่า ทำอย่างไรถึงจะไปตามพี่ชายที่เป็นช่างนี้กลับมาได้ ภริยาก็บอก
 ให้ไปหาเพชรฆาตรรมให้ทำขอให้ พอได้ขอแล้วก็กลับมาหาภริยา ภริยาก็เสกชายหนุ่มให้เป็นคนแก่
 ชื่อบอกทางให้ไปตามพี่ชาย ชายแก่ก็ได้ไปนั่งตรงทางที่ช่างจะมากินน้ำ เมื่อช่างมากินน้ำเห็น
 ชายแก่เลยหยุดพัก ช่างถามชายแก่ว่า บ้านตาอยู่ไหน ชายแก่ตอบว่าขอให้ไปส่งที่บ้านหน่อย
 ได้ไหม ช่างก็บอกว่าได้ แล้วช่างก็คุกเข่า ตาก็ขึ้นขี่คอช่าง ช่างก็ลุกขึ้น ตาก็ถามช่างว่า
 ตัวใหญ่น่าอย่างนี้ถูกตรงไหนบ้างที่ไม่เจ็บปวด ช่างบอกว่าที่เจ็บก็มีที่ไม่เจ็บก็มี ตาก็เลยเอามือจี้
 ไปทางหัว แล้วถามว่าตรงนี้เจ็บไหม ช่างบอกว่าเจ็บ ตาก็เอามือมาป้ายให้ ถ้าไม่เจ็บก็ไม่ป้าย
 ตาก็ไปจนทั่วหัวช่าง เมื่อทั่วหัวช่าง ตาก็เอามือล้วงเข้าไปในยาม แล้วก็กระทุ้ง
 ไปที่หัวช่าง ช่างถามว่า ตาทำอะไรนะ ตาบอกว่าตะบันหมากกิน เมื่อใส่ค้ำมขอสเสร็จ ตาก็
 บอกกับช่างว่า ลองวิ่งซิ ช่างตัวใหญ่น่าอย่างนี้จะวิ่งไวหรือช้า ช่างก็บอกว่าตานั่งให้คั้นเหล่าน
 จะวิ่งแล้ว พอช่างวิ่งตาก็เอามือสับตรงที่เอามือป้ายไว้ พอช่างวิ่งข้างหน้า ตาก็จ้ำมาข้างหลัง
 พอหันหลังวิ่งอีกก็เอามือจ้ำไว้อีก ตาก็เลยจับเอาช่างมาเลี้ยงไว้ที่บ้าน ช่างก็กลายเป็นสัตว์
 ที่เลี้ยงไว้ตามบ้านจนทุกวันนี้

เสือทำไมถึงตัวลาย

นายสงค์ อุทยาน

มีตามาอยู่คนหนึ่ง ได้ไปसानกระชู่ในกระพ้อมอยู่ในดง เพื่อดูวันหนึ่งसानเสร็จแล้ว ไม่มีหวายเข้าขอบกระชู่ แกก็ออกไปตัดหวายหวังจะเอามาเข้าขอบกระชู่ เลยพอดีไปตัด แก็ก ๆ กอหวายกอหนึ่งมันทับอยู่พอดีเสือมาเลยอยากจะกินตาขึ้นมา เสือซึ่มเข้าใส่เลย ตามาไหวพริบฉลาดดี อือโอ้ห้าตัวนี้จะมากินกูนีหว่านี่ จะกินกูนีหว่านี่ ตามาเกิดคิดในใจ ฮี ทองคาถาเข้าสีกอย่างเกิดวะ เสือกก็ซึ่มเข้าใส่อีก "น้ำจะท่วมฟ้าปลาจะกินดาว" เสือกก็ไต่ขึ้นมาว่าน้ำจะท่วมฟ้าปลาจะกินดาว พอดีเสือกก็คิดน้ำจะท่วมจริงหรือวะนี่ นึกขึ้นมาได้อีก จะไม่มีที่อยู่จริงหรือวะเนี่ย ก็ถอยหลังไปจากตามา แล้วก็ย้อนกลับมาอีกจะกินตามาให้ได้ซึ่มเข้าใส่อีก ตามาพูด "น้ำจะท่วมฟ้าปลาจะกินดาว" เสือไต่ขึ้นมาพูดอย่างนั้นอีก ตัดสินใจไม่ได้ เลยถอยตามา เพราะสมัยก่อนพูดกันไว้ "ลุง ๆ เมื่อกี้ท่องว่าอย่างไรละ" น้ำจะท่วมฟ้าปลาจะกินดาวรู้ไหม แต่ตามาเตือนไว้ในใจแล้วว่าโอ้เสือตัวนี้นั้นจะกินกู กูเดียวจะต้องแก่เผด็จให้มัน เอ้ "ลุง ๆ ผมไม่กินลุงหรอก ลุงตัดหวายไปทำไมเนี่ย" เสือถามตามาว่างั้นเลย ตามาก็ตอบว่ารู้ไหมก็มาตัดหวายทำชิงช้าอยู่น้ำจะท่วมแล้ว "เสือ" ผมไม่กินลุงหรอก แต่ขอให้ผมอยู่สักคนเถอะ ตามาก็แก่เผด็จบอกว่า "ตัดหวายไปเพื่อผูกชิงช้าอยู่นะโอ้เสือเอ๋ย" เสือ "โอ้โฮ ผูกให้ผมอยู่ก่อนนี้นั้นกลัวตาย" เออ เท่าที่มึงจะพาลกินกู กูไม่ว่าอะไร กูไม่ถือโทษโกรธมึงหรอก ในที่สุดก็ตัดหวายไปผูกชิงช้า แขนวกระเอาจเสือก่อนเลย แขนวบนยอดยางห้อยลงมาชักรอกขึ้นไปเตี้ยวะเตี้ยวะจะตัดไม้มาค้ำให้มึง พอตัดไม้มาได้ก็หวดเสือเลย จับ ๆ ๆ เสือกก็ตื่นจนกระเอาจคอด เกิดลายเต็มตัวเลย ตามาก็ตีใจใหญ่ เสือกก็ตื่นใหญ่ ตื่นจนเชือกขาด มึงจะกินกูหรือ กูจะตีมึง มึงจำไว้ว่า กูนี้แก่เผด็จมึง "เสือเชือกขาดวิ่งหนีไปเลย

ตัวเสือจึงลายมาจากจนถึงทุกวันนี้ เสือวิ่งหนีไปเจอชะงูสิงฆูงหนึ่ง "ไอ้ลิงมึงไปแก้แค้นให้กูที ถ้ามึงไม่แก้แค้นให้กู กูจะกินมึงให้หมดฆูงเลย" เสือกก็พูดไว้ จำพวกลิงก็กลัว "ทำไมเล่าพี่เสือ ทำไมถึงตัวลายมาขนาดนี้" "ไอ้มานะซิ มันตูกูชะตัวลายทั้งตัว ถ้ามึงไปแก้แค้นให้กูไม่ได้ กูจะกินมึงให้หมดฆูงเลย" ไอ้ลิงก็รับปากอาสาเลย ถือไม้แบกมาคนละคุ้น ๆ ออกนำหน้า และถามเสือว่าบ้านตามาอยู่ตรงไหนเล่า ไน่อยู่ในดงที่บนนั้นแหละ ลิงก็ไปแนวเลย แต่เสือ ไม่เข้าใกล้ตามมาแล้ว

ลิงถาม "ลุง ๆ บ้านตามาอยู่ตรงไหนเล่า"

ตามา "ทำไมเล่า"

ลิง "แหม มันตีไอ้เพื่อนข้าชะตัวลายเลย"

ตามา "มันตีกันไปทำไมกันวะ"

ลิง "ไอ้โฮ ไอ้เสือมันจะกินมันก็ตีแก้เผ็ดนะ"

ตามา "ไอ้ลิงเอ๊ย มึงมาจะแก้แค้นรวะ ไน่บ้านมันอยู่ตรงไน่ ไน่เดียว ๆ กูจะ นำทางไป ถ้ามึงไปเองมึงก็ไปไม่ถูก ขึ้นเรือนก่อน ๆ เดี่ยว ๆ หมาจะกัด ลิงขึ้นเรือนหมดฆูง และเพราะกลัวหมา "เดี๋ยวลุงขอสูบยาสักมวน ถ้ามึงเรื่องจริงมันเป็นอย่างไรวะ" ลิง "แหม มันตีไอ้เสือเพื่อนข้าตัวลายพริ้วเลย เดี่ยวจะแก้แค้นมัน จะฆ่าไอ้มาให้ดู" ตามาก็คิด เอ ไอ้ลิงจะฆ่าตามาแล้ว "เออ ไอ้ลิงเอ๊ย มึงเข้ากระพ้อมก่อนเดี๋ยวหมากลับจากไร่ตรงนี้ เดียวกลับมา แล้วมึงจะตายหมดฆูงเลย เข้ากระพ้อม ๆ" ตามาไล่ลิงเข้ากระพ้อม ลิงพา ชื่อเข้ากระพ้อมหมดเลย "โอ ไม่ได้ ไอ้ลิงเอ๊ย ล่องมันมีเดี๋ยวหมากูเห็น ไม่ได้ต้องเอา ฟางอุด เดี่ยวลุงจะบอกให้ เดี่ยวลุงจะแนะทางให้ แต่ลุงพูดเลยคำเดียว ให้หมาของลุง ตวาดบ๊ีบ มันจะต้องวิ่งกระจายแตกไปเลย เดี่ยวลุงจะนำไปบ้านตามา ขอลุงสูบยาสักมวน เถอะ "ตามาก็กมวนยาอุด ใส่ปากจูดไม้ขีดจูดยาบ๊ีบ จี่ฟางที่อุดตามรูกระพ้อม "นี่หรือที่มึงจะ มาฆ่ากู" ประกอบกระพ้อมใหญ่เลย ลิงหลายตัวไฟก็ไหม้ลิงดากด้าน ลิงก็โจนกระพ้อมระเบิด ลิงโคตหมดเลย ไฟไหม้คุดหมดแล้วลิงจึงดากด้านจนทุกวันนี้

ประวัติชาติหมา

นางเรือน สังขทรัพย์

สมัยก่อนเขายังขโน้นขอนี้กันได้ ขอกับพระอินทร์เทวดา อยากเป็นอะไรก็ไปขอเขา เขาก็ให้มา ฝ่ายหมาเป็นหมาจนเบื้อแล้วแย้ ไปไหนพวกก็ตี พวกมันก็ไม่อยากเป็นหมาเสียแล้วแหละ มองเห็นแล้วไอ้โฮ ลมมันนี้พัดแรง มานึกตรึกตรองคิดที่ว่า ลมนี้เก่งแน่ ต้นไม้ใหญ่ ๆ เหยย ๆ โค่นราบไม่มีเหลือ แล้วพุดบ้านช่องพังพินาศ เก่งลมนี้เก่ง หมาตรึกตรองอยู่ว่าจะเอาอะไรดี มองเห็นว่าลมนี้ที่หนึ่งเลย ยอดเยี่ยมเลย ถ้าได้เป็นลมแล้วก็สนใจข้าละ

ที่นี้หมาก็ไปเลยตรงไปขอพระอินทร์ บอกว่าขอเป็นลม พระอินทร์ก็ให้ เอ้าเป็นลมก็เป็นลม พอได้เป็นลมแล้วก็จิตใจพุดผลหมากรากไม้บ้านช่องห้องหอ พุดอย่างที่เคยเห็นกันนั้นแหละ พุดพังเลย ราบไปเลย ราบเป็นหน้ากลองไปเลย แต่ปลวกยังไม่ยอมโค่น ปลวกนี้มันเก่งกว่าลมเสียแล้วซิ ที่นี้ลมก็พุดใหญ่เลยจะให้ปลวกโค่น พุดเท่าไรรปลวกก็ไม่เคยหวั่นเลย มันไม่สะเทือน มันยังตั้งได้อยู่เหมือนทำทนาย ลมก็คิดว่าปลวกมันสู้ใจ พุดใหญ่พุดเสียตนไม่มีแรง ปลวกก็ยังไม่วังยังตั้งได้ได้อยู่ แหมลมก็เคืองพุดปลวกไม่โค่นลมมันไม่เก่งซะแล้ว พุดยังงี้ ๆ ปลวกก็ไม่พุดพินาศ ไม่เหมือนต้นหมากรากไม้ ปลวกนี้เก่ง ลมก็อยากลองเป็นปลวกดูบ้าง ก็ไปขอเทวดาอีกเป็นลมไม่เก่งของเป็นปลวกก็แล้วกัน เทวดาใจดี บอกเอ้าอยากเป็นปลวกก็ได้ไม่เป็นไร เพราะปลวกนั้นเก่งกว่าลมจึงบอกให้ลมเป็นปลวกในทันที

ต่อมามีควายตัวใหญ่ได้มาขวิดปลวก ที่นี้ปลวกก็พึงนะซิ โคนควายขวิดเข้านี้ ควายใช้เขาคัดโน่นดักนี้เข้าปลวกก็พึง ดินร่วงหลุดหละหละลงมา แหมควายนี้เก่งดีนะ ควายเก่งขวิดปลวกพึงได้ ควายต้องเก่ง ๆ กว่าปลวก ขอเปลี่ยนเป็นควายอีกแล้วฮิ ควายดี ๆ แน่ เก่งขวิดปลวกพึง คัดสนใจไปขอเป็นควายเหอะควายเก่ง ขอใหม่อีกขอเป็นควายก็ได้เป็น

เขาก็ให้อีกแหละ พอเป็นควายเก่งอีก ขวิดปลวกพังพินาศอีกเหมือนกัน เกิดมาเป็นควาย
 เก่งอีก ขวิดजेจะอะไรก็ขวิดหมดแหละ วัวควายเขาไปทางไหนก็ขวิดหมดกระจุยกระจาย
 หมดวัวควายเล็กกว่าก็ขวิดหมด พุงเพิงแตกตาย เจ้าของก็โอะไม่ไหวเสียแล้วโว้ย ขึ้นทำ
 แบบนี้เสียเงินเสียทองแย่ ก็เอาหยั่งอย่างดีเลยแหละ 3-4 เกลียวแะรัดคอเข้าล่ำมเข้าซิเนี่ย
 กระเทกเท่าไรก็ไม่ขาดหนังนี้เก่ง ดึงเท่าไรก็ไม่ขาดหนังนี้ดีซะแล้ว ขวิดอะไร ๆ ก็พัง ดึง
 หนังไม่ขาดควายนะอยากจะเป็นหนัง แล้วซิหนังเก่งซะแล้ว ไปขออีก อยากเก่งควายอยาก
 เก่งขอเป็นหนังอีกครั้ง เขาก็ให้อีกครั้ง ก็ได้หมดจะเก่งสักแค่ไหนก็ให้มาเป็นหนัง พอได้มา
 เป็นหนังปั๊บ มาพอได้เป็นหนังก็ดึง ๆ ไม่ขาดดึงเท่าไรก็ไม่ขาด

พอดีหมาตัวหนึ่งที่เนี่ยไม่รู้ว่ามีมาอย่างไร สะบู่สะเบ๊ มาเจอหนังเข้า หมามันได้
 เมื่อไรเล่า เห็นเข้ามันก็คิดได้กลิ่นไอเข้ามันก็นั่งแทะนั่งกระแทบ ๆ กัดไปเคี้ยวมาเคี้ยวไป
 กัดไปกัดมาทีเล่นเอาหนังขาดทีละเกี้ยว ๆ หนักเข้าขาดละซิ ควายมองมาเห็นเข้าเก่งหมา
 ตัวนี้เก่งกัดหนังขาดได้ แหมนี่ต้องเก่งแน่เลยแหละ ฮีเห็นแล้วหมาดีแล้วก็ไปขอเป็นหมาอีก
 หมาเก่งไปขอเป็นหมาอย่างเก๋อีก ขอเป็นหมาหมานี้เก่ง เขาก็ให้เป็นหมา เขาก็บอกว่า
 เอ้าทีแรกก็เป็นหมาเคี้ยวนี้ก็เป็นหมาอีก เป็นหมาตลอดชาติเหอะเป็นหมาอย่างเก๋ ก็เป็น
 ประวัติของชาติหมาอย่างเก๋นี่เรื่อยจนทุกวันนี้ก็เป็นหมามาจนทุกวันนี้

นกตะกรุมกำไมหัวล้าน ลิงกำไมหูค้ำ

นายอดิสร ทองลอย

มีชายคนหนึ่งจับนกแก้วมา นกแก้วสามารถพูดภาษาคนได้ แล้วยังมีนกตะกรุมเป็นบริวารพร้อมด้วยลิง รวมมีสัตว์ทั้งหมด 3 ตัว ชายคนนี้มีอาชีพหลักขโมย จีบลั่น ของใครมีตรงไหนไม่ได้ จะต้องขโมยทุกที นกอยากจะกินอะไร ไม่ว่าจะเป็นผลไม้ ฝรั่ง มะม่วง ถั่วไหม้หรืออาหารอะไร ก็ไปขโมยมาให้มันและตัวเขาเอง จนกระทั่งเขาถูกตำรวจจับได้ ในสมัยนั้นไฟฟ้ายังไม่มี เขาถูกขังไว้ในเรือนจำ เมื่อเจ้านายถูกขังก็ไม่มีใครจะบริหารงานได้ สัตว์ทั้งสามก็โศกเศร้าเสียใจมาก คิดว่าจะทำอย่างไรจึงจะเอาเจ้านายของตนออกจากกรงขังได้ จึงไปต่อรองกับเจ้าหน้าที่บ้านเมือง ว่าให้ปล่อยตัวเจ้านายของตนออกมา ถ้าไม่ปล่อยพวกตนจะเกิดขบวณ ทางการก็ไม่ยอม คิดว่านกแก้ว นกตะกรุมและลิงคงไม่มีพิษอะไร

สมัยก่อนสัตว์นั้นสามารถรู้ภาษาคนได้ เมื่อเขาไม่ปล่อยนายตน ก็นัดวันกันรวมสมัครพรรคพวก จะเข้าโจมตีเพื่อแย่งนายของตนออกมา โดยจะโจมตีในคืนเดือนมืด บอกว่าเมืองนี้จะร้อนเป็นไฟ แต่เจ้าหน้าที่ก็ไม่อนุญาตคิดว่าเป็นการพูดเล่น พอตกลงกลางคืนสัตว์ทั้งสามก็จัดการ โดยฝ่ายนกตะกรุมไปจัดหานกตะกรุมมาให้มากที่สุดเท่าที่จะหาได้ได้มาเป็นแสน มีนกแก้วเป็นหัวหน้าบัญชาการรบ ฝ่ายเจ้าลิงก็ไประดมลิงมาให้เท่ากับจำนวนนกตะกรุม ให้ลิงขี้นอกตะกรุมไว้แล้ว ใช้ก้อนขี้ได้จุดไฟ เมื่อดำเนินการแล้วก็ให้นกแก้วติดต่อกับทางการอีกครั้งหนึ่งว่าจะยอมหรือไม่ยอม ในขณะที่จะทำการโจมตีเขาก็ไม่ยอม ไม่ว่าจะเป็นถูกโจมตีด้านไหนทั้งนั้น ดังนั้นนกแก้วก็ส่งสัญญาณไปให้เจ้าลิงและนกตะกรุมรู้ ก็จุดไฟคนละลูก บนท้องฟ้าก็แพรวพราวไปด้วยแสงไฟ เพราะนกตะกรุมฝูงใหญ่

ฝ่ายทางการเมืองเมื่อเห็นท้องฟ้าที่เคยมืดสลัวต้องสว่างด้วยแสงไฟก็ตกใจ เพราะเมื่อก่อนไม่มีไฟใช้ ก็กลัวว่าจะเป็นแสงอะไร เราถูกโจมตีทางอากาศแล้ว นักแก้วที่ทำหน้าที่ติดต่อประสานงาน ก็สั่งว่าต่อไปนี้จะทิ้งลูกระเบิด ถ้าหากว่าไม่ยอมคืนเจ้านายของตน

ฝ่ายนาคะกรุมกับลิงก็โกล้เข้ามาทุกทีจนโกล้เข้ามามาก แล้วนักแก้วก็บอกว่าถ้าไม่ยอมเมืองนี้จะต้องเป็นถ้ำถ่านแน่ เพราะไฟบนอากาศมากเหลือเกิน ทางเราก็โกล้จะยอมแพ้พอพวกนาคะกรุมโกล้ ก็เห็นท่าไม่ดี ไฟก็เริ่มหล่นลงมาทีละก้อน ๆ ทำให้ไหม้สิ่งต่าง ๆ ไปบ้างเป็นบางอย่าง เมื่อทางการเมืองเห็นท่าไม่ดีก็ยอมแพ้ ในขณะที่บอกว่ายอมนาคะกรุมด้วยความเร็วสูง มันไม่สามารถจะหยุดยั้งได้เพราะไม่มีเบรคเหมือนรถยนต์แล้วไฟมันลุกโชน เพราะลุกมาเป็นเวลานานแล้ว นักแก้วก็ส่งสัญญาณไปทางนาคะกรุม เจ้าลิงหมดปัญญาไม่รู้จะเอาไฟไปไว้ตรงไหนให้กันได้ ถ้าปล่อยไว้ก็ไหม้เมือง เมื่อไม่รู้จะทำอย่างไรจึงจัมไปที่หัวนาคะกรุม นาคะกรุมก็ร้อนจัดปีกที่บินอยู่ก็หุบลงแล้วตัวตกลงไปสู่พื้นดินดังพลั๊ก ตุคดังเลยดำน หัวนาคะกรุมที่ถูกไฟก็ลั่น นี่คือประวัตินาคะกรุมหัวล้านและลิงตุคดำน

หม่อมลูกช้าง

นายจันทร์ สีเงิน

มีหมู่บ้านอยู่หมู่บ้านหนึ่ง มีชาวบ้าน 3 คน ชวนกันไปหาหิน เกิดหิวน้ำ ผู้หญิงก็กินน้ำในรอยเท้าช้างไป ต่อมาเกิดท้องขึ้นพองถึงกำหนดคลอดก็คลอดออกมาเป็นผู้หญิง ก็เลี้ยงจนโตให้ชื่อว่าหอม แต่เด็กหอมไปเล่นกับใครไม่ได้ มักจะถูกเพื่อนล้อว่า "อย่ามาเล่นกับเรา เด็กไม่มีพ่อ" เด็กเกิดเสียใจกลับมาถามแม่ว่าเป็นใครกันแน่เพราะเพื่อน ๆ ล้อกันว่าฉันไม่มีพ่อ แม่ก็เลยเล่าเรื่องราวให้ฟัง ว่าเจ้าไม่มีพ่อ หอมก็ให้แม่พาไปดูรอยที่แม่กินน้ำแม่ก็พาไปเมื่อไปถึงหอมก็บอกแม่ว่าตนจะไม่กลับบ้าน แล้วให้แม่กลับไปคนเดียว ฉันจะไปตามพ่อ ตามไปก็พบรอยที่นอนพ่อ และตามที่นอนของพ่อก็มีขีดอยู่จึงจัดการกวาดล้างให้เรียบร้อย พ่อช้างกลับมาเป็นรอยมนุษย์ก็แปลกใจว่ามนุษย์ที่ไหนดกกวาดที่นอนให้

ตอนเช้าช้างก็ไปหากินนางหอมก็ลงมากวาดที่นอนให้ เย็นช้างกลับมานางหม่อมก็ขึ้นต้นไม้เสียเป็นดั่งนี้ประจำ จนช้างแปลกใจรุ่งขึ้นจึงหมอบจับอยู่ พอนางหม่อมลงมาก็เลยเห็นก็เลยจับตัวไว้แล้วถามว่า ไปยังใงมายังใง นางหม่อมบอกว่าฉันเป็นลูกของพ่อ ฉันจะมาหาพ่อ ช้างก็ว่า เจ้าจะมาเป็นลูกของเราได้อย่างไร เราไม่เคยสมสู่กับใคร เจ้าจะมาเป็นลูกได้อย่างไร นางหม่อมจึงเล่าให้ฟังถึงเรื่องราวทั้งหมด ช้างไม่เชื่อจึงอธิษฐานว่าถ้าเป็นลูกช้างจริงขอให้เหวตช่วยด้วย คือตนเองจะเอางวงโยนนางหม่อมขึ้นไปในอากาศถ้าเป็นลูกของตนให้ตกระหว่างงา ถ้าไม่ใช่ลูกของตนตกมาสวมงาตาย พออธิษฐานแล้วก็โยนนางหม่อมขึ้นไป 3 ครั้ง ก็ตกระหว่างงา 3 ครั้ง ช้างจึงรีบพานางหม่อมไว้เป็นลูก แล้วเพียรหากินอยู่ในป่า

ต่อมามีพรานป่าออกล่าสัตว์ พ่อช้างไปหากิน พรานป่าไปพบนางหม่อมเข้าจึงเอามาทำลูกทำเมีย พ่อช้างกลับมาไม่พบลูกจึงออกติดตามกลิ่นคนเข้ามาในเมือง ถึงเมืองมีกำแพงกั้นอยู่ 7 ชั้น ก็เข้าไปไม่ได้จึงเสียใจจึงเข้าชนกำแพงพังไปได้ 6 ชั้น เหลืออีกชั้นหนึ่งก็ขาดใจตาย พอนางหม่อมมาเห็น เข้าจึงนำศพพ่อมาทำบุญเพื่อเป็นการทดแทนบุญคุณ

ความมกัตถุ

นายจันทร สีเงิน

มีแม่หมาออกลูกมาเป็นคน 3 คน เป็นผู้หญิงทั้งหมด เมื่อเลี้ยงจนโตเป็นสาวก็มีพระมหากษัตริย์เสด็จประพาสป่า มาพบเข้าจึงนำไปเลี้ยงทั้ง 3 คน โดยเอาคนโตเป็นแม่เหล็ ส่วนน้องสาว 2 คน ก็เลี้ยงไว้ในวังต่อมาได้มีคนมาขอทั้ง 2 คน ไปทำเมีย คนที่ 2 ได้กับคนรวย คนที่ 3 ได้กับคนจน

ต่อมาแม่หมาแก่ลงหากินไม่ไหวจึงเดินทางมาหาลูกสาวคนกลาง ๆ กลัวผัวจะรู้ว่าแม่เป็นหมาจึงขับไล่ไป แม่หมาก็เสียใจก็ไปหาลูกสาวคนโต ๆ ก็ขับไล่เอาไม้ตีสะโพกเสียหัก จากนั้นก็ไปหาลูกสาวคนเล็ก ๆ ก็เห็นแม่จำได้ก็นำแม่มาอาบน้ำ นำมานอนบนตักแล้วก็บอกผัวว่าเป็นหมาเก่าหมาแก่ที่เคยเลี้ยงไว้ ฝ่ายแม่ก็เจ็บหนักจึงเรียกลูกสาวมาแล้วบอกว่า ถ้าแม่ตายให้เอาแม่ใส่หีบไว้ 7 คืน 7 วัน แล้วเปิดหีบดู เมื่อแม่ตายแล้วครบ 7 วัน ก็เปิดดูปรากฏว่าภายในหีบมีเงินมีทองเต็ม พี่สาวทั้งสองคนเมื่อรู้ข่าวก็ทำตามบ้างโดยฆ่าหมาชนิดแต่ปรากฏว่าไม่มีเงินมีทองมีแต่ซากเน่า ๆ พี่สาว 2 คน ก็จนลง ๆ ทุกวันเพราะไม่มีความมกัตถุ ต่อผู้ให้กำเนิด

เหยี่ยวลักเนื้อ

นายกุหลาบ มังกร

อยู่มาวันหนึ่งมีสองคนผิวเมียวแกมีอาชีพทำเนื้อขาย อยู่มาแกก็เอาเนื้อของแกไปตากไว้ข้างบ้าน เหยี่ยวก็คอยจะมาลักเรื่อย อยู่มาวันหนึ่งเหยี่ยวตัวนี้เห็น 2 ตัวเมียวเอาเนื้อมาตาก เกิดความหิวก็บินลงมาโฉบเอาก่อนเนื้อไป ไปจับอยู่ต้นไม้ริมคลองตาก็มองลงมาในน้ำ เห็นเงาก่อนเนื้อในน้ำ เอ๊ะดูทำก่อนเนื้อที่อยู่ในน้ำหน้ากลัวจะใหญ่กว่ามาก เหยี่ยวนึกในใจว่าอย่างนั้นก็เลยละก่อนเนื้อที่ตัวคาบไปได้คายทิ้ง หมายใจจะบินลงมาโฉบเอาก่อนเนื้อ ที่ในน้ำเอาไปกินแทน ผลสุดท้ายก็พอลายทิ้งแล้วบินลงมาจะเอาก่อนเนื้อที่ในน้ำ ก็ไม่มีก่อนเนื้อที่ในน้ำ เหยี่ยวก็นึกเสียใจว่าตัวนี้โง่เขลาเบาปัญญาเหลือเกิน เห็นเงาก่อนเนื้อแท้ ๆ เห็นเป็นก่อนเนื้อจริง ๆ ไปได้

เต่าปากบอน

นายจาร์อง ฤทธิ์เดช

มีบ้านพระยามหากษัตริย์ อยู่บ้านหนึ่งมีลูกชายคนลูกสาวสามคน เขาสร้างสระใหญ่สำหรับไว้ให้ลูกเขาเล่นน้ำ วันหนึ่งลูกสาวจะลูกชายก็ลงไปเล่นน้ำในสระ เต่าตัวนั้นเป็นเต่าใหญ่ชูหัวขึ้นมา ลูกสาวก็ร้อง ลูกสาวจะลูกชายพากันวิ่งไปบอกกับพ่อว่ายักษ์มา พ่อก็เกณฑ์ให้ทหารไปล้อมจับยักษ์ ทหารไปหาก็ไม่เจอ เห็นเต่าใหญ่ตัวเดียวก็กลับมาทูลว่าไม่มียักษ์มีแต่เต่าใหญ่ตัวเดียว ก็ให้ไปช่วยกันลากเอาเต่าขึ้นมา เอาเต่าตัวนั้นขึ้นมาก็ให้ทหารเอาไปฆ่าเผาไฟ เต่าตัวนั้นก็บอกว่าเสมอจะมาทูลจะมาฆ่า ทำไงเผาไฟก็ไม่ตาย ก็ถามเต่าขึ้นว่าทำไมถึงจะตายล่ะ จะให้ข้าพเจ้าตายและก็ให้จับเอาใส่เรือไปทิ้งกลางทะเลนั่นจึงจะตาย ทหารก็ช่วยกันลากลงเรือไปทิ้งกลางทะเลก็ทิ้งลงไป

พอดีตรงกับปล่องพญานาค เลยพญานาคเห็นว่าเต่านี้ดูถูก บังอาจเข้ามาถึงถ้ำของพญานาค ๆ ก็จะพ่นพิษใส่ให้เต่าตาย เต่ามันบอกว่า อ๊ะ ข้าก่อนอย่าเพิ่งฆ่าข้าพเจ้า ๆ มาดิ มีเจ้าเมืองเมืองหนึ่งใช้ให้ข้าพเจ้าถือสารมา เอาปากคาบมาพอดีทหารจับเหวี่ยงลงน้ำ ข้าพเจ้าตกใจอำปากเลยหนังสือร่วงน้ำไปเลยเงยยังเงย ก็เขาสั่งมาว่ามีลูกสาวคนหนึ่งชื่อนางสุคนธาเขาจะยกให้กับท่านพญานาค ให้ท่านท้าวพญานาคไปสู้ขอ ข้าพเจ้ามาเนี่ยเป็นราชทูตมาทูลที่พญานาค ก็เขาก็ปล่อยเต่าตัวนั้นเลี้ยงเอาไว้ในถ้ำซะ พญานาคก็ขึ้นมาเลยมาขอลูกสาวเจ้าเมืองนั้น เจ้าเมืองนั้นก็ไม่ให้ซี บอกว่าท่านเป็นสัตว์ จะเป็นคนไม่คู่ควรกัน ให้ไปอยู่แต่งงานกับสัตว์เหมือนกัน พญานาคก็เคืองบอกว่าไม่ให้แล้วใช้เต่าไปทำไม ก็เกณฑ์เอาพญานาคเล็ก พญานาคใหญ่มาล้อมประคองเมือง

ควายต่างโขง

นายเจียบ สุขแจ่ม

มีควายต่างตัวหนึ่งเจ้าของได้นำสิ่งของบรรทุกหลังไปขายที่ต่างหมู่บ้าน วันหนึ่ง
เจ้าควายตัวนั้นนึกขึ้นได้ว่า ถ้าเขาจะต้องหนักหลังไปตลอดวัน วันหนึ่งเจ้าของได้นำเกลือ
บรรทุกไปขายแล้วนำควายจูงผ่านทุ่งไปขายอีกหมู่บ้านหนึ่ง ถึงตอนกลางวันแดดร้อน เจ้าควาย
ก็นำต่างที่บรรทุกอยู่บนหลังไปนอนแช่น้ำในหนองน้ำ เกลือที่บรรทุกบนต่างควายนั่นก็จะละลาย
หมด เจ้าของมีความเจ็บใจวันหลังจึงเอาฝ้ายบรรทุกหลังเจ้าควายโขงไปขายตามหมู่บ้าน
อีกต่อไป พอถึงตอนเที่ยงเจ้าควายร้อนเจ้าของก็พักแดดให้ เจ้าควายก็ลงไปนอนในหนองน้ำ
อีกอย่างเคยพร้อมทั้งต่างบรรทุกฝ้าย พอฝ้ายถูกน้ำ ฝ้ายจะดูดน้ำเข้าไปในปุยของฝ้าย ผลสุดท้าย
เจ้าควายต่างลุกขึ้นมาพร้อมทั้งฝ้ายและน้ำที่ฝ้ายดูดไว้หนักแสนสาหัสก็ต้องพยายามเดินให้ถึง
หมู่บ้าน ต่อมาเจ้าควายคิดไว้ว่า "อ้อ ภูนี้เป็นคนโขง" จึงคิดเลิกที่จะโขงต่อไป

ปลาอุกรบักษ์

นายทอง แว่นแก้ว

เมื่อก่อนมีปลาอุกรอยู่หนองน้ำหนึ่ง บักษ์ไปเก็บกินเสียหมด เหลือปลาอุกรอยู่ตัวเดียว ไอ้ตุ้มแค้นมาก จะแก้แค้นบักษ์ วันหนึ่งก็ออกเดินทางขึ้นจากหนองน้ำ ก็ไปเลยไปเจอตะไคร่น้ำ ตะไคร่น้ำก็ถามว่า ไอ้ตุ้มมึงจะไปไหน ภูไปคนชื ไปไปก็เดินกันต่อไป ก็ไปเจอไม้กระบอง ไม้กระบองก็ถามว่า ไอ้ตุ้มมึงจะไปไหน ภูจะไปบักษ์ ภูไปคนชื ที่นี้ก็เดินต่อไป ก็ไปเจอแมงป่อง แมงป่องก็ถามว่า ไอ้ตุ้มมึงจะไปไหน ภูจะไปบักษ์ ภูไปคนชื เดินต่อไปก็ไปเจอตะขาบ ตะขาบก็ถามว่า ไอ้ตุ้มมึงจะไปไหน ภูจะไปบักษ์ ภูไปคนชื ไปก็ไปกัน ก็ไปเจอบ้านบักษ์เลย ฝ่ายไอ้ตุ้มอยู่ในโอ่งน้ำ ไอ้ขี้ตะไคร่ ไม้กระบอง อยู่ที่ตีนกระได ที่นี้ตะขาบอยู่ที่ที่นอน แมงป่องอยู่ในกลองไม้ขีด

พอดีได้เวลาบักษ์กลับมาถึงบ้าน ก็อ้อมหมืหมันมาแล้ว ก็เข้าหาลับ พอนอนเท่านั้นเอง ตะขาบก็กัด โอ๊ย ตะขาบกัดกูวะ พอวิ่งไปเอาไม้ขีดจะจุดส่งดูตะขาบ แมงป่องได้ทีก็ต้อยเลย โอ๊ย ไอ้แมงป่องต้อยกูอีกแล้ว ทำงัดขึ้นมาได้ถึงไฟในเตา ก็ไปเป่าปู้ด ๆ ไอ้ไข่เน่าก็แตกระเบิด ใส่หน้าเลย ไข่เน่าแตกใส่หน้ากูอีกแล้ว ก็วิ่งลงกระไดไปที่โอ่งน้ำจะเอาน้ำล้างหน้า ปลาอุกรก็ยกข้อมืออีกแล้ว โอ๊ย ที่นี้ขี้ไม่ได้แล้วกู หมึแล้วไวยลงกระไดบ้านก็วิ่งเต็มที่แล้ว ถึงตีนกระได ก็หกล้มเลย ขี้ตะไคร่น้ำมันลื่น ไอ้กระบองได้ทีก็ตีเลย บักษ์ก็ตาย ผลสุดท้ายไอ้ปลาอุกรก็เลยได้ครองบ้านนี้

จระเข้กับลิง

นายเสวียน อุ่นดี

เรื่องชาดกนั้น มีล้าคล่องหนึ่งมีต้นไม้ ที่น้ำล้าคล่องก็ไม่กว้างเท่าไรหรอก ปลายมัน
ชี้ไปทางฝั่งโน้น ฝั่งชะโน้นก็มีต้นไม้มากมายนะนะ ที่น้ำล้าคล่องก็ถึงกัน จระเข้ก็มีอยู่ในน้ำ
จระเข้ก็หากินอยู่ข้ามปากโน้นข้างปากนี้บ้าง ส่วนบนต้นไม้ก็มีลิงอาศัยอยู่ ไอ้เข้ก็อยากจะ
กินลิงมานานนักหนาทีเดียว อยากแท้ทีเดียว อยากจะกินลิง ขวณลิงเป็นเพื่อนเสมอเลย ไอ้ลิง
มันก็ไม่เล่นด้วย ก็หาอุบายว่า ไอ้เจ้าลิงเอ็งจะต้องไปไต่ต้นไม้ทำไมให้มันเมื่อยขาเล่า มาขึ้น
หลังข้านี้ข้าจะพาไปส่งฝั่งชะโน้น ชะ ชะ ชะ ไอ้ลิงก็บอกว่า ไม่เป็นไร กันไปได้ ไต่ขึ้นไป
สบายดีเดี๋ยวก็ถึง ตะเข้ก็พยายามพูดทุกวัน ๆ

อีกวันหนึ่ง ไอ้ลิงก็ใจอ่อนซิ ไซ้มียะ เรามาเป็นเพื่อนกันดีกว่า ว่ายังงั้นนะเรา
มาเป็นเพื่อนกันดีกว่า ไม่ต้องเป็นศัตรูกันละอ้าว เอาก็เอา ลิงก็ใจอ่อน ลิงก็ตกลงเอ้าลองดูก็ได้
ที่น้อยมาวันหนึ่ง ไอ้ตะเข้ก็ลอยตัวเป็นขอนไม้พาลิงไปส่งจะให้ลิงตายใจไซ้มียะ ไอ้ตะเข้คิด
พอถึงกลางแม่น้ำก็จะกินมันซะเลย ที่น้ำพอถึงกลางแม่น้ำไอ้เข้ก็ฮับกินซะเลยลิง ก็อมเข้าไว้
ยังงั้นแหละ นี่ไอ้หน้าโง่ มึงอยู่ต้นไม้สูงยังงี้กว่ากูอยู่ในน้ำ กูจะกินมึงแล้วว้างั้น ไอ้หน้าโง่
ไอ้ลิงก็บอกว่า ชะ กินเราไม่ตายหรอกนะไอ้เจ้าเข้ เราไม่ตายหรอก หัวใจเราอยู่นั่น
บนยอดไม้โน้น ตะเข้ก็ครางฮิม ๆ กูจะกินมึงให้ได้กูจะขย้ำมึงเดี๋ยวนี้แหละ เซอะ ไอ้ลิง
บอกว่ากินกูไม่ตายหรอก หัวใจกูอยู่บนยอดไม้ ไม่เชื่อมึงดูซิวะก็ชี้ไปวังมดแดงไซ้มียะ มี
วังมดแดงเยอะไซ้มียะ ที่นี้เอ...ไอ้ตะเข้ก็สงสัย ไอ้เข้ก็มั่นใจใจว่า กินมัน ๆ ไม่ตายเอ...
ที่นี้ทำยังไง ก็คายออกมา ลิงก็กระโดดขึ้นต้นไม้ซะนะ ก็บอกให้ตะเข้ว่า เดี่ยวก่อนนะ ข้า
จะเอาหัวใจของข้าให้เอ็งกิน รอก่อนนะไม่ต้องกินตัวว้างั้น กินหัวใจเลย ที่นี้ไอ้ลิงก็ขึ้นไป
บนยอดไม้เขย่าวังมดแดงเลย มดแดงก็หล่นลงมากัดจระเข้เลย

ช่างกับเสือ

นางกิมไล้ เกลัดจีน

ช่างกับเสือพนันกันว่าใครจะเสียงดังกว่ากัน ก็ไปที่ป่าใหญ่ ป่าใหญ่นั้นมีคนมาก
ช่างถือวาเสียงดังทำอย่างไรเขาก็ต้องชนะ ช่างจึงให้เสือร้องก่อนก็ร้องไห้อีก นกบินไม่
เหลือสักตัว ต่อไปช่างร้องแป๊ว ๗ นกก็ไม่บินเพราะบินไปหมดแล้ว เสือก็จะกินช่าง ช่าง
ร้องขอชีวิต ขอให้บอกกับลูกกับเมียก่อน แล้วจะกลับมาให้กิน

พอช่างบอกสิ่งลูกสิ่งเมียเสร็จลับ ก็เดินกลับมาให้เสือกินเดินมาก็เดินร้องไห้มา
ตลอดทาง ก็มาเจอไ้ต่าย ไ้ต่ายกำลังติดอยู่ ไ้ต่ายถามเลย เขี่ยไ้ช่างมึงร้องทำไมวะ
ช่างก็เล่าเรื่องให้ฟัง ไ้ต่ายร้องอ้อเรื่องแค้นของกล้วย ๆ เคี้ยวมึงช่วยเอากูออกจากตอ
ประคู้หิเคี้ยวกูจะช่วยมึง คราวนี้ไ้ช่างกำลังมาติดคู้ว่าไ้ต่ายกวักออกจากตอประคู้เลย
ก็ไปด้วยกัน ไ้ต่ายบอกเขี่ยถ้ามึงไปถึงตรงนั้นละก็ถ้ำกูไปทางหัวมึงเอาหัวงูลงนะ ถ้าไป
ทางหางมึงเอาหางงูลงนะ พอไปถึงที่นั่นกัน ไ้ต่ายก็เห็นเสือมากี่วิ่งไปทางหาง ช่างก็เอาหาง
งูลงแล้วก็บอกเขี่ยช่างตัวเดียว ไม่พอจะหาเสือที่ไหนมาแถมสักตัวละหว่า วิ่งไปทางหัวเอาหัวงู
ลง เอ๊ะช่างตัวเดียวไม่พอจะได้เสือที่ไหนสักตัวละหว่า เสือได้ยินก็วิ่งพรวดไม่คิดชีวิตกลัว
จะโดนกิน ขนาดช่างตัวเดียวยังไม่พอจะเอาเสืออีกวิ่งไปก็เจอไ้ต่าง ไ้ต่างบอกเขี่ยไ้เสือ
วิ่งมาทำไมวะ เสือบอกไม่รู้ตัวอะไรวะตัวนี้ด ๆ แหมกินช่างก่อนกูอีก มันบอกช่างตัวเดียว
ไม่พอ จะได้เสือที่ไหนมาแถมสักตัวละหว่า กูอยู่ไม่ได้ก็ต้องวิ่งหนี ไ้ต่างบอกแหมมึงตาขาว
ไปกะกูซิ พากูไปดูซิมัน มันเป็นอย่างไร เคี้ยวก็ไปด้วยกันมาใกล้ ๆ ไ้ต่ายก็เลิบบไปเห็น
ไ้เสือกับไ้ต่างก็บอกอ้าวไ้ต่างให้กูรอมึงต้องนานน่าจะเอาเสืออ้วนมาให้กูกิน กลับไปเอา
เสือผอมมาให้กูกินอีก ไ้เสือไม่ได้รอช้า กลัวก็วิ่งพรวด ๆ เลย ไ้ต่างหัวฟาดตอไม้แบ่ง
ทางโน้นแบ่ง ทางนี้แบ่ง ฟาดไปเรื่อย ๆ เสือวิ่งจนอ่อนใจ เหงะมาคู้ไ้ต่าง ไ้ไฮไ้ห้า
พวกหรือวิ่งหนีจะตาย เอ็งกลับมาหัวร่อฟันขาแหว่งเลย

เคื่อดร่อนเพราะปาก

พระมหาจำลอง สมติ

ใครที่ชอบทำอะไรเกี่ยวกับปากก็ฟังไว้ ที่สระแห่งหนึ่งมีเต่าตัวหนึ่ง อาศัยอยู่มาช้านาน มีหงส์ 2 ตัว ออกไปเที่ยวหากินยังสระนั้นเป็นประจำ และสนิทสนมกับเต่าจนเป็นเพื่อนกัน อยู่มาวันหนึ่งหงส์บอกเต่าว่าที่อยู่ของตัวเองน่ารื่นรมย์ใคร ๆ ก็อยากอยู่ จึงชวนเต่าไปอยู่ เต่าก็บอกว่าตนบินไม่ได้จะไปอย่างไร หงส์จึงบอกว่าเมื่อท่านอยากไปก็ต้องสังเกตก่อนว่า เมื่อข้าพาไปท่านเห็นอะไรก็อย่าได้พูดนะ หงส์ทั้งสองจึงตกลงจะพาเต่าไป

ทีนี้ก็เอาไม้มาอีกตัวหนึ่งจับปลายไม้ข้างหนึ่งอีกตัวหนึ่งจับปลายอีกข้างหนึ่ง หงส์ก็พาเต่าบินไปกลางอากาศ ในระหว่างทางพาเต่าไป ก็มีเด็กเลี้ยงโคกลุ่มหนึ่งเห็นหงส์พาเต่า จึงร้องว่า หงส์พาเต่า เต่าบินได้ ร้องกันเสียงเซ็งแซ่ เต่าจึงไม่พอใจจึงอยากด่าเด็กนั้น ก็ลืมสภาวะตนไป ก็อ้าปากจะด่าเด็กแต่ไม่ได้ด่า เต่าก็ล่องลงสู่พื้นดินกระดอนเต่าแตกตายไป

นักเรียนจงเห็นว่า ในสิ่งที่ควรพูด ในสิ่งที่ไม่ควรพูด คำ ว่า ก็อย่าไปทำ ควรพูดแต่ในสิ่งที่พอเราจะทำนั้น

บอกแล้วไม่ฟัง

พระมหาจำลอง สมติ

นิทานเรื่องนี้ก็อยู่ว่า ในป่าแห่งหนึ่งมีเสือกับลิงเป็นเพื่อนกัน เสือกับลิงนี้เป็นเพื่อนรักกันมากไปไหนก็ไปด้วยกัน อยู่มาวันหนึ่งเจ้าเสือก็คิดว่าจะเข้าไปในหมู่บ้านเพื่อขโมยวัวชาวบ้านมากิน ก็เลยชวนเจ้าลิงให้ไปด้วยกัน เจ้าลิงก็ปฏิเสธแถมบอกว่าการลักขโมยเป็นเรื่องไม่ดีไม่ขอไปด้วย เจ้าลิงไม่ไปเจ้าเสือก็เลยไปตัวเดียว เจ้าลิงก็อยู่ที่บ้านเจ้าเสือพอตกเย็นก็เข้าไปในหมู่บ้าน ที่นี้จะกล่าวถึงหัวขโมยคนหนึ่ง ขโมยคนนี้ก็คิดว่าจะเข้าไปลักวัวชาวบ้านเหมือนกัน คือมีความคิดเดียวกับเสือ

ขโมยนั้นเมื่อตกตอนเย็นแล้วก็มุ่งหน้าเข้าหมู่บ้าน พอถึงในหมู่บ้านก็ตกตอนกลางคืน ที่นี้เจ้าขโมยและเจ้าเสือก็บังเอิญได้มาบ้านเดียวกัน คือจะมาเอาวัวของเจ้าของบ้านนั้น เหมือนมีใจเดียวกันก็มาบ้านหลังเดียวกัน แต่ทั้งสองไม่รู้ว่ามีบ้านหลังเดียวกัน เสือก็ไม่รู้ว่าขโมยมา ขโมยก็รู้ว่าเสือมาที่นี้เจ้าเสือก็เข้าไปตรวจวัวในคอกก่อนว่ามีวัวตัวไหนบ้างที่อ่อน ๆ จะได้เอาไปกิน ที่นี้เจ้าขโมยก็เข้าตามหลังไป เจ้าขโมยก็คิดว่าจะเอาไก่อัวอ่อน ๆ เหมือนกัน ที่นี้เป็นตอนกลางคืนเจ้าขโมยมองไม่เห็นก็เอามือ คลำดูที่ท้องที่หลังถ้าตัวไหนอ่อนหลังมันจะเป็นร่อง ถ้าตัวหอมหลังมันจะเป็นสันขึ้นมา เจ้าขโมยก็คลำดูคลำไปคลำมาก็บังเอิญไปคลำเอาหางเสือเข้า กล่าวฝ่ายข้างเจ้าของบ้านพูดหลอกลูกเขวว่า "อย่าร้องเดี๋ยวห่ามันจะกินเอา"

คำว่าห่ามากินนี้เจ้าเสือได้ยิน เข้าก็สอ่งทันทีเพราะว่ามีมืออะไรมีคลำหลังตัวอยู่ เสือก็คิดว่าคงจะเป็นมือห่านั่นเอง เจ้าเสือก็เกิดความกลัวจะออกมาจากคอก ที่นี้ฝ่ายเจ้าขโมยเมื่อได้ยินเสียงเจ้าของบ้านดังนั้นก็คิดว่า เจ้าของบ้านเขาคงยังไม่หลับก็เลยจะออกจากคอกเหมือนกัน ก็บังเอิญเห็นเจ้าเสือกำลังเดินออกจากคอกขโมยก็นึกว่าเป็นวัวจึงโดดขึ้นขี่หลังทันที

เจ้าเสือเมื่อเจ้าขโมยขีหลังมันยังกลัวใหญ่เลยเพราะคิดว่าเป็นห่าขีหลังมัน ที่นี้เจ้าเสือก็ค่อย ๆ เดินเพราะกลัวห่าจะกินเอา ที่นี้พอเดิน ๆ มาพอล่างคืนผ่านไป

รุ่งขึ้นเช้าแสงอาทิตย์ส่องมาก็พอมองเห็น เจ้าเสือก็ค่อย ๆ เดินเพราะกลัวห่าจะกินเมื่อแสงสว่างพอมองเห็นเจ้าขโมยก็มองไปที่เสือที่ตนคิดว่าว้าว ครั้นเห็นว่าไม่ใช่วัวกลับเป็นเสือเจ้าขโมยก็เกิดความกลัวพยายามหาทางที่จะหนี ต่างคนต่างกลัวเพราะว่าเจ้าเสือมันค่อย ๆ เดินเจ้าขโมยก็ไม่ขยับเขยื้อนเพราะกลัวเสือจะรู้จะถูกกิน ที่นี้พอมาถึงต้นไม้เจ้าขโมยมองเห็นกิ่งไม้ที่ทอดออกมา เจ้าขโมยก็อยากจะหนีเสือเข้ามาใกล้ ๆ กิ่งไม้ เจ้าขโมยก็เลยกระโดดขึ้นเกาะกิ่งไม้ทันที ฝ่ายเจ้าเสือก็คิดว่าห่าจะกินมันก็เลยออกวิ่งเต็มทีวิ่งไปจนเจอเจอถึงเข้า เจ้าลิงก็เลยถามว่า

"เป็นอย่างไรวังหน้าตาตื่นมา ไปทำอะไรมาหรือเขาไล่ยิงมาสินะ" เจ้าเสือก็ว่า "ไม่ใช่อย่างนั้นหรอก ไ่ยิงจะไปกลัวอะไรแต่มันยังกว่านั้นอีก" เจ้าลิงก็ถามว่า "แล้วมันอะไรกันเล่า" เสือก็ว่า "ก็ห่านะชิมันจะกัดกันเสียแล้ว" เจ้าลิงก็ว่า "ห่าเห่ที่ไหนกันเล่าไม่เห็นมันทำสักตัวเลย" เสือก็ว่า "ไอ้โฮ เมื่อกันห่ามันจะกินกัน ขีหลังฉันทันทั้งคืน มันจะกินกันเมื่อกันเองกันถึงต้นไม้วังมา ถ้ากันไม่ไวสักหน่อยคงเสร็จมันไปแล้ว"

เจ้าลิงไม่เชื่อเสือคิดว่าเสือมันโกหก ครั้นแล้วก็ชวนเจ้าเสือว่า

"ไหนเล่าห่า ห่าอยู่ไหนพาข้าไปดูหน่อยซิ" เจ้าเสือก็กลัวบอกว่า

"อย่าไปเลยนะ เดี๋ยวมันจะกัดเอา" เจ้าลิงว่า

"เฮ้อ ไม่ต้องกลัว"

เจ้าเสือฟังคำอ่อนหวานของลิงไม่ได้ก็เลยตกลงไป แต่ก่อนจะไปที่มีการตกลงกันว่าต้องเอาหางผูกกันไว้ก่อน เพื่อกันตัวใดตัวหนึ่งวิ่งหนี เจ้าลิงและเจ้าเสือตกลงกติกากันแล้วก็เอาหางผูกติดกันเจ้าลิงนั่งบนหลังเสือ เจ้าเสือก็พากันมาที่เข้าใจว่าห่าจะกิน พอมาถึงใกล้ ๆ ต้นไม้ เจ้าขโมยซึ่งอยู่บนต้นไม้เมื่อเห็นเสือมาก็คิดว่าเสือจะมากิน ก็เลยปีนขึ้นไปไม่ดูตาม้าตาเรือไปเหยียบเอากิ่งไม้เข้าเลยตกลงมา

เสือเห็นดังนั้นก็ตกใจคิดว่าท่าจะกินก็เลยออกวิ่ง เจ้าลิงซึ่งอยู่บนหลังยังไม่ทันตั้งหลักก็หล่นลงมา เจ้าเสือก็ลากเจ้าลิงไป เพราะว่าหางผูกติดกันไว้ เจ้าลิงก็ร้อง ฝ่ายเจ้าเสือก็คิดว่าลิงกำลังต่อสู้กับท่าอยู่ ท่ากำลังจะจับลิงกินก็เลยวิ่งใหญ่ หนึ่หัวของเจ้าลิงก็ส่ายไปส่ายมา ส่ายไปเข้ากับง่ามของต้นไม้เข้าคอของเจ้าลิงเลยขาด เพราะแรงของเสือที่วิ่ง เจ้าเสือก็วิ่งไปไกล เมื่อไม่ได้ยินเสียงอะไรแล้วก็สงสัยเลยหยุดมามองดูเห็นหัวของลิงหายไป เจ้าเสือก็คิดว่า ท่าคงเอาไปกิน มารำพึงรำพันว่า "เจ้าลิงเอ๋ย เจ้าไม่น่าจะมาจากข้าไปเร็วเลยทั้ง ๆ ที่ข้าก็บอกแกแล้วแกไม่เชื่อข้าเอง"

ทำไมเสือหางยาวกว้างหางสั้น

นายประชุม ทศนีย์

กาลครั้งหนึ่งเสือเจอกวางตัวเล็กกว่าก็จะกินกวาง ถ้ากวางเจอเสือตัวเล็กกว่าก็จะขวิดเสือ ตอนนี้องค์เจ้าเจอนักก็จะทำศึกกันเรื่อย ตอนนี้องค์เจ้าเจอนักก็มาคุยตกลงกันว่า เรายินดีเป็นมิตรกันดีกว่า อย่าเข่นฆ่ากันเลย เป็นเพื่อนกันเถอะ เสือกก็บอกว่า ทำอย่างไรถึงจะเชื่อใจท่านได้ละ ท่านจะไม่ฆ่าพวกเรา กวางก็บอกว่าเราก็ไม่เชื่อท่าน ตกลงกันอย่างนี้ไหม ทดลองมารวมกัน เสือกกับกวางเอามายู่รวมกัน แต่เวลานอนต้องมัดหางกวางกับเสือ ต้องมัดหางติดกัน เวลานอนก็ตกลง กวางกับเสือกก็มัดหางติดกันทั้งคืนนั้นเกิดอาเพศอะไรก็ไม่รู้ ฟ้าแทบถล่ม ลมพายุมาหวิด หวิด กวางกับเสือกตกใจ ต่างคนต่างวิ่ง ลืมว่าตัวเองมัดติดหางติดกับเสือ หางกวางขาดเลย เหลือนิดเดียว และเสือกก็วิ่งลากหาง กวางติดไปตลอดจนทุกวันนี้ เสือหางยาวเพื่อย แต่กวางหางไม่มี

กระรอกเจาะมะพร้าว

นายกุหลาบ มั่งกร

เรื่องนี้มีอยู่ว่า มีหมู่บ้านเล็ก ๆ แห่งหนึ่ง หมู่บ้านแห่งนี้มีมะพร้าวอยู่ต้นหนึ่งขึ้นอยู่ริมคลองฝ่งชะโน้น ก็เป็นป่าไม่มีบ้านผู้คน มีแต่สัตว์เล็กสัตว์น้อย ไอ้กระรอกกระแตสารพัดวันหนึ่งมะพร้าวต้นหนึ่งอยู่ริมคลองฝ่งนี้ ก็เกิดมีลูกตกมากเหลือเกิน มะพร้าวก็ทนน้าหนักลูกไม่ไหวก็เลยเอนไป ยอดมะพร้าวก็ไปจกดคลองฝ่งชะโน้น กระรอกเห็นมะพร้าวเอนมาฝ่งของตน หัวหน้ากระรอกตัวหนึ่งก็พูดขึ้นมา โอโฮ วันนี้พวกเราต้องกินมะพร้าวให้อิ่มหน้าสำราญ เพราะมีมะพร้าวเอนมาที่ฝ่งของเรา แล้วพวกกระรอกทั้งหลายก็ชวนกันขึ้นไปกินมะพร้าวจนน้ำมะพร้าวแห้งหมด มะพร้าวก็เลยเอนกลับที่เดิม

กระรอกที่ติดอยู่บนต้นมะพร้าวก็เสียใจ ครั้นจะว่ายน้ำข้ามไปก็ว่ายไม่เป็น ไม่รู้จะทำอย่างไรจึงจะกลับฝ่งของตนได้ กระรอกเสียใจร้องห่มร้องไห้ ที่นี้ก็มีกระรอกหัวหน้าอยู่ตัวหนึ่ง ก็บอกว่าไม่ต้องเสียใจหรอก เรามาช่วยกันออกความคิดเถอะ หัวหน้าก็บอกว่าเราต้องช่วยกันไต่มะพร้าวลงไปอมน้ำในคลองมากรอกใส่ลูกมะพร้าว เมื่อลูกมะพร้าวได้รับน้ำหนักจากน้ำก็จะทำให้ต้นมะพร้าวเอนไปยังอยู่ฝ่งชะโน้นอีก ผลสุดท้ายกระรอกก็สามารถกลับฝ่งของตนได้

ไอ้เสือกับไอ้ต่าย

นายกุหลาบ มั่งกร

ไอ้ต่ายเป็นสัตว์เจ้าปัญญา ไอ้เสือเป็นสัตว์โง่ อยู่มาวันหนึ่งไอ้ต่ายไปชวนไอ้เสือว่า
 เชี่ย ไอ้เสือ ไว้ย ไอ้โฮกูไป เจอะต้นน้ำเยี่ยวลูกคกเหลือเกิน ๗ วันนี่ไปเก็บลูกน้ำเยี่ยวไปกิน
 กันเถอะ เออ ไปก็ไปซิวะ สองตัวเจ้าเสือกับเจ้าต่ายเป็นสัตว์ฉลาด ต้นน้ำเยี่ยวมันมีหนาม
 เยอะหนามคมสองตัวไปถึงพุ่มน้ำเยี่ยวเจ้าต่ายเขาก็ว่า มือใครเล็กค้อย ๗ เก็บค้อย ๗ กิน
 มือใครใหญ่รูตได้รูตเอาฝ่ายเจ้าเสือกลัวเจ้าต่ายจะเก็บกินเสียหมดกลัวจะเก็บไม่ทัน เจ้าเสือ
 มือใหญ่หน่อยนี่ะก็คว้า โน้มก้นน้ำเยี่ยวลงมาได้ก็รูตควากหนามน้ำเยี่ยวก็ตำมือเลือดไหล
 เจ้าต่ายก็หัวเราะซ้ำซ้ำ ... พ่อหลอกให้ไอ้เสือรูตหนามน้ำเยี่ยวปากมือเสียเมื่อไร

เสร็จแล้วก็ชวนกันกลับบ้านเจ้าเสือแค้นใจเสียรู้เจ้าต่ายเสียแล้ว เกอะน่าแต่ยัวจะ
 ต้องแก้เผ็ดให้จนได้ กลับบ้านมันหรือยังละเจ้าเสือ กลับก็กลับซิ เจ้าเสือเจ้าต่ายเดินไปได้
 ครึ่งทางเจ้าต่ายก็เลิบบไปเห็นขี้ควาย เสือไว้ย ๗ มึงอยากกินขนมไหมขนมพระอินทร์ไหม
 พอเดินไปใกล้กองขี้ควายเจ้าต่ายก็บอกว่า โน่นโง่งละ เสือขนมพระอินทร์วางอยู่ข้างหน้าเฒะ
 เจ้าเสือก็คิดว่าเป็นขนมพระอินทร์จริง ๗ เสร็จแล้วก็เดินไปพอดึงใกล้ ๗ เจ้าต่ายเป็นคน
 ฉลาดก็บอกว่ามือใครเล็กค้อย ๗ เก็บค้อย ๗ กิน มือใครใหญ่รูตได้รูตเอา เจ้าเสือก็วิ่งปรี
 ไปที่กองขี้ควายขี้ควายกินใหญ่เลยขี้ ๗ ๗ ๗ เจ้าต่ายก็บอกว่าพ่อหลอกให้เจ้าเสือกินขี้ควาย
 ไม่ใช่ขนมเสียหน่อย เจ้าเสือก็แค้นใจแก้เผ็ดเอาไม่ได้เสียที

ไอ้คกเจ้าปัญญา

นางเรือน สังขทรัพย์

มีไอ้คกกับเสือมันพูดคุยกันไอ้อวดกันว่าใครจะใหญ่เหนือกว่าใคร ใครจะใหญ่กว่าใคร ฝ่ายเจ้าเสือก็บอกว่า เชื้อ ๆ พวกข้าง แรดใหญ่ก็กินมาซะแล้ว ไอ้คกก็บอกว่าเจ้าข้าก็กินข้าง สิงห์ ลิง หมี ก็กินมาเสด็จ ไอ้คกก็คุยมั่ง ไอ้เสือไม่เชื่อ เสือถามกิน ข้างมีซากเหลือไหมล่ะ เหลือขี้อย่างมีของเจ้ามีหรือเปล่า ไม่มีหรอก ไอ้เสือไม่มีไอ้คกมีนะซิ ก็เอามาอวดซิ ไอ้คกนะ แต่ไม่ใช่ซากศพอะไรหรอก เป็นหน่อหญ้าคามมา 2 อัน ก็บอกว่ากินข้าง เหลือจายอยู่หน่อยหนึ่ง นี่เกือบจะหมดเอามาให้ดูเจ้าไม่มีซิเนี่ย ข้ายังมีเศษซากยังเหลืออยู่เนี่ย นากลัวมันซะด้วยไอ้คกนี้ เขี่ยข้าทำเขี่ยเราเว้ย เปลี่ยนแผนใหม่ไปที่แม่น้ำคุยกันไป เสือเคืองคว่า ก้อนหินได้ก็ทุ้มไอ้คกนะซิ ไอ้คกก็เอาชะละมั่งเนี่ย ทำท่ากระโดดเข้าใต้ขอน้ำ ๆ อยู่ใต้ขอน้ำ ไอ้เสือเห็นไอ้คกจะยกขอน้ำก็จะทุ้มอีกระซิไม่เอาอีกกลัวตายกลัวไอ้คกจะสู้ เสือก็พูดว่า คกเอ๊ยเราทำท่าจะทุ้มเจ้าก็หลบหัวซุกหัวซุน ไอ้คก อือ เจ้าจะทุ้มมาเบี่ยงเราก็คะพุงปรวดไปเลยเหมือนกัน

ไอ้เสือก็เปลี่ยนแผนออกไปแม่น้ำใครจะว่ายน้ำถึงฝั่งโน้นก่อน ไอ้คกก็เอ๊ะเอาสู้ไปเลย ทั้งคู่ไปที่คลองแห่งหนึ่งเรียกว่าเสือก็โดดถึง แต่ก็โดดหวัด ๆ ไอ้คกก็หมดท่าแล้วไม่ไหวแล้วก็ค่อยมองหาโอกาสว่าเตี้ยเหาะต้องเกาะหางเสือไป พอเสือยับหางพลุบก็เกาะหางไปเลย พอถึงที่หมายก็นับเลย ที่นั่น 1, 2, 3 เสือก็ยวบตัวพลั่ว ไอ้คกก็บ๊ีบเหมือนกัน พอเสือตกถึงปากโน้นโครม ไอ้คกก็โครมเหมือนกันแต่ไอ้คกเสียท่าอยู่อย่าง หัวไปโหม่งกับต้นไม้ใหญ่ที่พนักนอนอยู่ปากแตกเลือดกลบปากปวดเลย ไอ้นอนหมอบอยู่ใต้ขอน้ำชักเข่า เบื่อแล้วพูดไม่ได้ นั่งคิดไม่พูดพูดไม่ได้ เจ็บปากเหลือเกินเลือดไหลกลบปากเลย

ฝ่ายเจ้าเสือโคตมาได้ก็แหงกลับหลังมองหาไอ้คก ก็เจ้าคก ชีว่าเจ้าคกมันลอยถึง ไทไหนแล้วเผ่าชะเง้อมองหาไอ้คกก็ปล่อยมันก่อน เคี้ยวให้มันหายปวดเสียก่อน ปวดเหลือเกิน แสดงความเจ็บปวดแต่ไม่มีใครเห็น เสือกก็มาแต่ไปมองหาไอ้คกปานนี้คงตายหาไปแล้ว มันจะวายมาอย่างไร มองหาสักเพียบไอ้คกพอเขาปวดก็บอกกับไอ้เสือ นี่ไอ้เสือเข้ามากินหมาก ตั้งหลายคำแล้วยับเข้ามา ไอ้เสือกก็ไม่ฟังไม่ฟังเลยว่า ไอ้คกมันจะมาได้อย่างไรนะ มันจะมากินหมากตั้งหลายคำได้อย่างไร แหงะเข้ามาดูเสือกก็ใจเต้นรั้มเลยไอ้โฮ แหงมาเห็น ไอ้โฮเลือดที่ปากไอ้คกก็คิดว่าเลือดจริง ๆ นะซิ ก็คงจริงหมากยังเต็มปากอยู่เลยวะ ชักกล้ว เสือเขาชะเจ้าคกไม่ได้ซะแล้ว เราก็เรียกว่าพลั่วเดียวถึงมันยังมากินหมากรอเราชะอีก

เสือกแล้วก็หนีไปหาเพื่อนบอกว่าเคี้ยว จะพาไปพบเพื่อนก่อน ไอ้เสือกมีเพื่อนเป็นสิงห์ ลิง มีลิงอยู่ตัวหนึ่งว่าไปชักหัก ก็บอกกับเจ้าลิงไอ้โฮลิงเว่ยกำลังทุกข์หนักเลยตอนนี้ เสียทำ เจ้าคกมันเหมมมันแก่งมันจะเอาเราให้ได้ มันกินเราละหว่างนั้น กินเสือ กินช้าง กินแก้ง กินวัว กินควาย กินมานักหนาสู่มันไม่ได้ ลิงก็หัวเราะเกากขึ้นมา ไอ้เสือกวางทั้งใหญ่ทั้งโตไปกลัวอะไร กับเจ้าคางคก บัดไว้ อุทานใหม่เจ้าลิงบอกไม่มีปัญหาเจ้าคางคกเล็กกว่าว่างั้น เจ้าไปเถอะ เพื่อน เข้มมันอยู่ที่ชายน้ำตรงโน้นไปเถอะเดี๋ยวก็เจอมัน ถ้าเกิดมึงไม่ไป ไอ้เสือกบอกไม่ได้ ถ้าไปมันเอาแน่ เสือกทำอะไรก็ไม่มา เสือกก็บอกให้เจ้าลิงมา เจ้าลิงบอกอ้อฮือ เถอะน่า ไปด้วยกันข้าจะไม่ทอดทิ้งเจ้าเลย เจ้าเสือไปเถอะไปด้วยกัน ทำอย่างไรเสือกก็ไม่ไว้ใจกลัว ลิงหนี ก็ตัดสินใจบอกว่าต้องพันหางเจ้าลิงติดกับเราเสือกก็บอกกับลิง บอกมัดหางติดกันถึงจะ ไปกันหนีใช้ไหมแล้ว ลิงบอกข้าขี้หลังเจ้าไป มัดหางติดกับข้าก็ยอมให้มัดหางติดขี้หลังเสือกมา นะขี้มดคิบติ แล้วก็ทำท่าขึ้นขี้หลังก็เหมาะนะซี เจ้าลิงก็หัวเราะคุยกันมาละซีเรียกว่า ไอ้สมบัติ คางคกเคี้ยวมันต้องอย่างนั้นอย่างนี้ เสือกก็ยังใจสั้นเดิ่นตะกุกตะกักกลัวว่าไอ้คกมันจะมารออยู่ที่ไหนหรือว่ามันจะรออยู่ที่เก่า ก็ยังไม่รู้ใช้ไหมแล้ว กลัวเหลือเกินใจสั้นรั้ม ๆ ไอ้เจ้าลิงก็เลยคุยไม่โอ้อวดว่าไอ้คกมันต้องอย่างนั้นอย่างนี้ พอใกล้จะถึงเจ้าเสือกมันรู้แหล่งว่าไอ้คกอยู่ตรงนั้นตรงนั้น มันใกล้เข้ามา ๆ มันก็สอดตาคอยมอง เจ้าคางคกมันจะอยู่ตรงไหน ไอ้คกมัน

ก็คอยมอง มันทาเจ้าลิงมา จะทำอย่างไรกับกูไว้ย มาเรื่อย ไอ้คกก็มองเห็นกับบอกว่า เสือตัวเดียวไม่พอสั่งเอาลิงมาแถมอีกด้วยหรือไง

เสือได้ยืนดั่งนั้นก็เลียขยับขยับอ้วไปเลย ข้ามหินข้ามคลองเลย ไอ้ลิงกลัวตาย เกาะเสือแน่นเลย เสือกก็กระโดดใหญ่ ลิงก็เกาะเสือแน่นใหญ่ ยิ่งเกาะแน่นเสือกก็วิ่งกระโดดเร็วขึ้น เพราะเสือกคิดว่าคงคตามมา เสือกวิ่งไปลิงก็พลาดท่าตกลงมาหัวไปฟาดกับตอไม้ขาดใจตาย แต่เสือกยังไม่ฟังเสียง ยังวิ่งไม่พัก ก็หันมาดูลิงโกรธลิงมาก ไม่รู้ว่าลิงตายเห็นลิงนอนยังพันเหง เสือกก็บอกว่า ไอ้ห้าเราวิ่งจะตายยังมายืมเยาะอีก ก็ออกวิ่งต่อไป จนลิงคอยขาดตัวขาดเหลือแต่หางติดอยู่กับหางเสือ เสือหมดแรงก็หยุดพัก บอกว่าตายเป็นตายชิวะ ก็แหงะมาดูลอง ไอ้โฮลิงนี้ขนาดวิ่งมันยังเอาหัวลงแทงในดินได้

ทำไมเสือจึงมีลาย ข้างถึงตาเล็ก

นายบุญส่ง รอดสำเภา

ณ เชิงเขาป่าหิมพานต์ครั้งกระโน้น เมื่อต้นไม้ยังสมบูรณ์รื่นรมย์ มีสัตว์นานาชนิดอาศัยอยู่มากมาย มีความสุขด้วยกันทุก ๆ ตัว สัตว์พวกนี้สามารถรู้ภาษาคนและพูดกับคนและกับสัตว์ด้วยกันเองได้ ในป่าไม้ไม้ไม่มีแต่เพียงสัตว์อาศัยอยู่เท่านั้น ยังมีมนุษย์อยู่ด้วย ต่างก็หากินกันไปตามปกติ เมื่ออยู่รวมกันมาก ๆ สัตว์ที่ขี้มั่งแฉะ หรือแข็งแรงกว่า จะรังแกสัตว์ที่อ่อนแอกว่า โดยจับกินเป็นอาหาร เหมือนสังคมนาญะ ที่คนโง่งมเป็นเหยื่อของคนฉลาด คนอ่อนแอจะถูกรังแกอยู่เสมอ อันเป็นนิสัยของสัตว์โลกโดยทั่วไป

ในหมู่สัตว์ที่อาศัยอยู่ในป่าหิมพานต์ ยังมีเสือหนุ่มตัวหนึ่งดูร้ายมาก วันหนึ่งมันออกไปหาอาหารกินตามปกติ ขณะที่มันสอดส่ายสายตาหาอาหารอยู่นั้น ด้วยการเคลื่อนไหวอันเงียบเชียบของมัน มันก็เลเห็นข้างตัวหนึ่งกำลังยืนอยู่ใต้ต้นไม้ใหญ่ใบหนาต้นหนึ่งอย่างไม่รู้ตัวเลยว่าจะมีภัยมาถึงตัว เสือยืนดูอยู่ในใจที่จะได้อาหารชิ้นใหญ่อันโอชา จึงวางอุบายจะฆ่าข้างแล้วเดินตรงไปหาข้าง เมื่อข้างเห็นเช่นนั้น จึงพูดกับเสือว่า ข้าก่อนเจ้าเสือร้าย เจ้าคงไม่รู้หรอกว่าตอนนี้ข้ายังเป็นเชลยอยู่ เจ้าเสือได้พูดขึ้นว่า แกนึกริว่าแกจะหรรอกต้มข้าได้ง่าย ๆ ตัวเจ้าโตมหิมาย่างแก่ใครจะกล้าจับมาเป็นเชลยยังมีอยู่ก็แต่ข้าผู้ยิ่งใหญ่ในป่านี้เท่านั้นแหละที่จับแกและกำราบแกได้ สัตว์อื่นไม่มีทางจะทำอะไรแก่ได้แน่ ๆ ข้างได้ยืนเช่นนั้นจึงพูดขึ้นว่า นี่ไงเจ้าเสือ ขาของข้ายังถูกล่ามโซ่ไว้กับเสาอย่างนี้ได้เพราะข้าเป็นเชลยของมนุษย์ เสือได้ฟังดังนั้นก็ยังเกิดความสงสัยอยู่ จึงถามข้างว่า อะไรกับมนุษย์ตัวเล็กนิดเดียวจะจับแกผูกล่ามโซ่ได้หรือ ข้างตอบยืนยันแล้วอธิบายว่า ก็มนุษย์นี่แหละ ตัวมนุษย์ก็ไม่ได้เก่งกาจอะไรหรอก เขี้ยวก็ไม่มีเล็บก็ไม่มีและไม่คม เขาหรืองาก็ไม่มี มีแต่ปัญญาของมนุษย์แท้ ๆ ไม่ใช่เรี่ยวแรงอะไรหรอก

เสือพอได้ยินคำว่าบัณฑิตก็สนใจรีบถามข้างขึ้นว่า ไอ้ตัวบัณฑิตของมนุษย์เป็นอย่างไร ถ้าพบจะจับกินเสียให้เช็ด ข้างก็พูดขึ้นว่า บัณฑิตของมนุษย์ก็อยู่ที่ตัวมนุษย์ซิแกเอ๊ย ถ้าแกอยากเห็นจริง ๆ ก็แก้ไขให้ข้า แล้วข้าจะพาไปดูเอง แปลกที่เสือไว้ชีวิตข้างเพราะเชื่อข้างเรื่องมนุษย์ ข้างจึงเดินนำหน้าเสือ นำมาที่บ้านของมนุษย์ แล้วข้างก็ตะโกนให้มนุษย์ออกมาพบข้างนอก ฝ่ายมนุษย์ไม่ว่าใครมาเรียกก็ออกมาไม่ทันระวังตัว ทันใดนั้นเองเสือได้ทีก็ตะครุบมนุษย์ไว้อยู่ในกองเล็บของมันได้อย่างง่ายดาย มันก็คิดใจหัวเราะเยาะด้วยเสียงอันดัง ที่นั่นเอาชนะมนุษย์ผู้พิชิตข้างได้ หันไปพูดกับข้างว่า ไอ้ข้างไหนเจ้าว่ามนุษย์มีสติปัญญาเก่งกล้านักอย่างไรเล่า ยังไม่ทันพูดหรือต่อสู้เลย ข้าก็จับมันได้ในพริบตาเดียว ข้าจะกินมนุษย์เสียเดี๋ยวนี้ก็ยังได้ เมื่อมนุษย์ได้ยินเสือพูดอวดตัวเช่นนี้ ก็ใช้ความฉลาดของตนต่อสู้เสือทันที โดยพูดกับเสือว่า ข้าก่อนเจ้าเสือ เอ็งจะกินข้า ข้าก็จะยอม แต่เอ็งจะไม่มีโอกาสเห็นตัวปัญญาของข้า เสือหยุดชะงักที่จะกินมนุษย์ทันที ถามว่า ก็ไหนละตัวปัญญาของเจ้า ลองเอาออกมาอวดเสียก่อนตายเป็นไงเป็นครั้งสุดท้ายในชีวิตของเจ้า

ด้วยปัญญาของมนุษย์ มนุษย์จึงตอบเสือไปว่า ข้าก็เอามันไว้ในบ้าน เอ็งอยากเห็นเอ็งก็ต้องปล่อยข้าเสียก่อน ข้าจะจงออกมาให้เอ็งดู เสือนั้นอยากเห็นตัวปัญญามากกว่าว่าหน้าตาเป็นอย่างไร จึงหลงกลปล่อยมนุษย์เป็นอิสระออกจากกองเล็บเสือ ให้มนุษย์ไปจงเอาตัวปัญญามาให้ดู มนุษย์ได้ทีจึงบอกเสือออกไปอีกว่า ระวังนะเอ็ง ตัวปัญญาของข้ามันยังตกใจ อะไรวนอะไรหน่อยก็ตกใจง่าย เจ้ามายืนอยู่อย่างนั้นเห็นมันจะวิ่งหนีเข้าบ้าน หนีไปไกลๆ ล้อมให้ออกมาเลย เจ้าเสือก็บอกว่า อ้าวแล้วแกจะให้ข้าทำอย่างไร ก็ให้ข้ามัดเอ็งไว้เสียก่อน เจ้าตัวปัญญามันวางใจได้ มันจึงจะออกมา บัณฑิตนี้ให้ได้ค่อยๆ แล้วเสือกียอมทำตามที่มนุษย์แนะนำ เมื่อมนุษย์จัดการมัดเสือเรียบร้อยแล้ว จึงเดินเข้าไปในบ้าน ขากลับออกมาถือแซ่ไว้ในมือ เดินออกมา เสือเห็นดังนั้นก็แปลกใจ ถามขึ้นว่า ไหนละตัวปัญญาของแก ไม่เห็นแกจงออกมาด้วยเลย แกนี่บังอาจมาดบตาข้า เชียวหรือ มนุษย์ชูแซ่ให้เสือกู แล้วพูดว่า นี่ไงละตัวปัญญา เสือพูดขึ้นว่า ไอ้มันมันซะจะเป็นตัวปัญญาได้อย่างไร มนุษย์จึงพูด

ย้ำขึ้นว่า นี่แหละตัวปัญญาละไอ้เสือหน้าโง่ แกะไขคร่ายแล้ว ว่าแล้วมนุษย์ก็ใช้แซ่ตีสื่อโดยไม่ยั้งมือ

ฝ่ายช่างผู้ยืนดูและฟังการโต้ตอบระหว่างมนุษย์กับเสืออยู่ ก็หัวเราะด้วยความชอบใจเป็นอย่างมาก เพราะคิดว่าด้วยปัญญาของมนุษย์ มนุษย์ไม่เพียงแต่จะเอาตัวรอดเท่านั้น ช่างยังพลอยรอดตัวไปด้วยไม่เป็นอาหารของเสือ ช่างหัวเราะใหญ่ หัวเราะเสียน้ำตาไหล ดวงตาเลยเล็กลง เล็กลง เหลือเท่าที่เห็นอยู่ทุกวันนี้ ไม่สมกับตัวของมัน

ฝ่ายเสือถูกโบยด้วยแซ่ ได้รับความเจ็บปวดคันรนไปมา จนเชือกที่มัดอยู่หลุดออก เกิดความเกรงขามตัวปัญญาของมนุษย์ จึงรีบวิ่งหนีไปสุดชีวิต จนบัดนี้เสือกียังไม่มีทางรู้หรือกว่า ตัวปัญญาของมนุษย์นั้นคืออะไรกันแน่ นอกจากจะรู้ว่าเพราะเจ้าปัญญาของมนุษย์นี่เองที่ทำให้ตัวของมันต้องเจ็บปวดเกือบถึงชีวิต ด้วยฤทธิ์เดชของสิ่งที่มนุษย์เรียกว่าปัญญา เสือเดินโซซัดโซเซ ไปหาสัตว์ที่มีอาชีพเป็นหมอในป่า เนื่องจากเสือรังแกสัตว์อื่นไว้มาก จึงไม่มีสัตว์ใดเต็มใจจะรักษารอยแผลที่ถูกแซ่ของเสือ เสือจึงมีลายให้เห็นจนถึงทุกวันนี้

สี่เกลอ

นายอศิศพร ทองลอย

สี่เกลอก็มีเสือ เขี้ยว ไก่ กระต่าย สีสหายเป็นเพื่อนกัน ทำงานร่วมกันและก็ผลัดกันไปทำงาน และก็ผลัดกันไปหาอาหาร วันแรกเวรวันของเจ้าเสือ ต้องทำอาหารอยู่กับบ้าน ฝ่ายเจ้าเขี้ยวและกระต่าย และไก่ ทำงานตามปกติ เมื่อเสือรับหน้าที่จัดอาหารก็สบายมาก เพราะเสือเป็นสัตว์ใหญ่ หาอาหารง่าย ก็เข้าไปด้อม ๆ มอง ๆ ในป่าไปเจอเอาเนื้อมา ต้มก็มาทำอาหารให้เพื่อนกินได้อย่างสบาย เวลาเพื่อนกลับมาก็กินอย่างอัมหมิพมัน

ทีนี้วันต่อไปเป็นเวรของเขี้ยว เขี้ยวก็เป็นญาติลาดก็ไปหาอาหารตามหนองน้ำ พอปลาขึ้นมาเขี้ยวก็โฉบไล่ตัวมาต้มให้เพื่อนกิน ได้อาหารตามความสามารถที่มีอยู่ก็กินกันอย่างสำราญไม่มีการขัดข้องด้วยอะไร จนมาถึงเวรของเจ้าไก่ เจ้าไก่ไม่รู้อะไรจะทำอย่างไร ไม่รู้อะไรจะทำอาหารอะไรนอกจากไข่ของตนที่มีอยู่ เอาหม้อตั้งไฟ และกระต่ายที่ไข่ก็ออกมา ไล่ฟอง จนครบจำนวน ก็พวกเพื่อน ๆ ที่ไปทำงานก็กินกันอย่างอัมหมิพมันสำราญ

ถึงเวรสุดท้ายคือเจ้ากระต่าย เจ้ากระต่ายธรรมดาเป็นสัตว์ที่ขี้เกียจและไม่รู้จะไปหาอาหารอะไรมาให้เพื่อนกิน พอตื่นขึ้นมาก็นอนก่อน เพื่อนก็ไปทำงาน ใกล้เคียงเวลาที่เพื่อนจะมาแล้ว ไม่รู้อะไรจะทำอะไร เอาหม้อตั้งไฟ เห็นไก่มันทำ เห็นเสือจับสัตว์ไปจับว้าว วัวมันก็คิดลงมาสั้นหึก ๆ อยู่ แหมทำอะไรเสือก็ไม่ได้ หมดปัญญา วันนั้นเขี้ยวมันต้มปลาให้เรากิน อร่อยดีละจะต้องไปจับปลาเหมือนเขี้ยวบ้าง ไปขึ้นอยู่บนตอไม้ เห็นปลามันขึ้นมาก็โคดต้อมลงไปจับไม่ได้ มันขึ้นมาหนาวสั่น จัก ๆ ๆ เอาอย่างไก่ดีกว่ามันง่ายจัดการต่อไฟ พอไก่มันกระต่ายไข่มันออกมา ๆ ก็เอาหม้อตั้งไฟเสร็จเรียบร้อยแล้ว กระต่ายมันก็กระต่ายเหมือนกัน เสียงมันไม่เหมือนไก่ กระต่ายที่ขี้พรวด กระต่ายที่ขี้พรวด เต็มหม้อเลย ได้ผลกระต่ายดีใจมากไม่ต้องไปหนาวร้อน ไม่ต้องไปสั่น ไม่ต้องไปโดนวัวติด

เสร็จเรียบร้อยแล้วตัวเองก็ทำเป็นไม่สบาย พอเพื่อนมาก็บอกว่าตายเป็นอะไรแล้ว
 วันนั้นแยเลยไม่สบาย มากินข้าวด้วยกันซิ ไม่กินหรือกินซิ กินก่อน เสือกกิน พอเสือกกินแล้ว
 กระต่ายก็รีบขาก็บอกว่าเสือกกินซี้กู เสือบอกว่าอะไร กระต่ายตอบว่ามึงกินซี้กู พอเสือรู้ว่า
 มันกินซี้กระต่ายมันโกรธมาก วังจับกระต่ายมันก็วังหนี วัง ๆ ไปก็ไปเจอขี้ควายกองหนึ่ง เขี่ย
 เสือ หยดก่อน เสือหยดก่อน ทำไมเล่า เจอขมพระอินทร์ โอโฮฮอร้อยจิงขมพระอินทร์ เป็น
 อย่างไงว่า เออลองดูซิ กระต่ายพูดอย่างงั้น เสือกก็ลองกินขมพระอินทร์ ฝายปากก็พูดว่าเสือก
 กินขี้ควาย เสือโกรธมากเสียท่าจิงวังจับอีก ขับ ๆ ๆ ๆ ไปเจอเม็ดน้ำเยี่ยว น้ำเยี่ยว
 เป็นผลไม้และเปรี้ยว ๆ หวาน ๆ เออเสือกได้น้ำเยี่ยวกินอร่อยดี แต่ว่าถ้าใครมีโอกาสกินได้
 ก็เอานะเพราะมันมีหนาม ได้เสือกก็อยากจะกินสาวครี๊ด ๆ ออกมา หนามมันก็เกาะติดมือ
 ปวดมาก เลยวังจับกระต่ายมันเห็นกอไผ่ มันก็บอกว่า เสือ ๆ ๆ ๆ หยดก่อน โน่นเสือกขอพระอินทร์
 มึงเคยฟังไหม เขี่ย ไหนวะเสือกขอพระอินทร์ มึงอยากฟังมึงไปนั่งอยู่ใกล้ ๆ ได้ กอไผ่มันสติด
 หูดังเปรี้ยะ เสือมันก็พรวดมันก็วังจับอีกจิงเป็นอย่างนี้ไปตลอด นับตั้งแต่นั้นมาเสือกกับกระต่าย
 ก็ไม่ได้เป็นเพื่อนกันต่อไป เรื่องนี้ก็จบลงเพียงเท่านี้

แพะ เสือ ลิง

นายอดิศพร ทองลอย

กาลครั้งหนึ่งนานมาแล้ว มีคนเลี้ยงแพะได้ต้อนแพะเข้าไปขายในเมือง ในขณะที่ต้อนฝูงแพะเข้าไปขายในเมือง ก็มีแพะผู้กับแพะเมียปรึกษากันว่า เราเนี่ยถูกเขาต้อนไปครั้งนี้แล้วต้องตายแน่ ๆ เลย เราจะทำอย่างไรดี ควรหาทางหนีทีไล่ให้ชีวิตรอดไปได้ เขาก็ปรึกษากันว่าเราจะไปไหนกันดี ถ้าหากว่าเราหนีเข้าป่า เสือหรือสิงห์มันก็ต้องข่มเหงรังแก มีแต่สัตว์คู่ร้ายทั้งนั้น ถ้าเข้าไปในบ้านเขาก็จะจับเราไปขายอีก ไม่อย่างนั้นเขาก็จะจับเราไปฆ่ากินเป็นอาหารเสีย เราจะหนีไปที่ไหนดี และตกลงกันว่าจะหนีหนีไปในป่า พยายามหนีไปให้ได้ ก็พยายามหลบสัตว์ที่ดุร้ายให้มากที่สุด

บังเอิญวันนั้นเป็นเวลากลางคืน เมื่อเจ้าของหลับแพะตัวผู้กับตัวเมียก็หาทางออกและหนีไปในป่าแห่งหนึ่ง ในขณะที่เข้าไปในป่าก็ไปเจอต้นโพธิ์ต้นหนึ่งที่ใหญ่มากและมีโพรงอีกด้วย แพะสองตัวนั้นก็อาศัยอยู่ในโพรงนั้นจนมีลูกออกมา 3 ตัว ในขณะที่มีลูกอ่อนมันไม่สามารถออกไปหากินที่ไหนได้ บังเอิญวันนั้นลูกแพะร้องดังมาก เป็นเวลาพอดีกับเจ้าเสือมันเดินทางมาถึงพอดี แม่แพะก็ตกใจมาก อันตรายกำลังใกล้เข้ามาถึงก็ไม่ว่าจะอย่างไร ได้ที่จะทำให้เสือไม่กินลูก รวมทั้งตัวเองด้วย ก็หาอุบายที่จะทำให้เสือกลัว ขณะนั้นลูกแพะกำลังร้องอยู่นางแพะก็คิดว่าไปว่า ทำไมมาร้องครวญครางอยู่อย่างนี้ ยังกินไม่อิ่มอีกหรือไง เมื่อก็กินเสือไปตั้ง 6 ตัว หมู 3 ตัว แรด 2 ตัว และแถมกินควายล้างปากไปอีก 5 ตัว ยังไม่อิ่มหรือไวยังมัวอ่อนส่งเสียงร้องอยู่อีก นี่ชะ

พอนางแพะตัวเมียว่าอย่างนั้นแล้ว เจ้าแพะตัวผู้ก็พูดส่ายทักขึ้นมาอีกว่า คุณจ๊ะร้องให้เสือเข้ามาใกล้ ๆ ชะหน่อย จะได้จับกินให้อร่อยหน่อย ร้องอย่างนี้เสือก็ตกใจหมดนะซี

ก็ไม่มีโอกาสที่จะจับเสืออีก พอเสือได้ยั้ดงั้นแล้ว ก็ไม่รู้ว่าจะที่ส่งลูกนี้ตัวอะไรก็ไม่ว่า คิดแล้ว ก็ตัวสั้นขึ้นอยู่ที่นั่นตายนั่น กิ่งงัดที่เลยละ วังไปจนสุดแรงเกิดไปหยุดอยู่ที่ใต้ต้นไม้ต้นหนึ่ง บังเอิญสิงห์อยู่บนต้นไม้เห็นเสือวิ่งมาเลยถามว่าเป็นไฉนเล่าเสือ เพื่อนหนืออะไรมาวี เสือ บอกว่าแม่เลย เคี้ยวให้หายเหนื่อยก่อนจะเล่าให้ฟัง

เมื่อเสือหายเหนื่อยแล้วก็เล่าให้ฟังว่า เมื่อไม่รู้ไปเจอตัวอะไร มันบอกว่าลูก ของมันตัวเล็ก ๆ นี้ กินเสือไป 6 ตัว กินหม้ออีก แรดอีก แถมควายเอย ของอะไรอีกจำปาละ ถ้าขึ้นอยู่ต้องเป็นอาหารมันแน่ ก็รูปร่างของมันอยู่ว่าคล้ายแพะว้างั้น แล้วเจ้าสิงห์ก็บอกว่า ไอ้ความจริงก็เพี้ยนแหละ เอ็งตาขาวไปเองละมั้ง เสือบอกว่าเสียงมันไม่ใช่แพะนะ สิง ขวนเจ้าเสือไปดูใกล้ ๆ ให้ไปดูด้วยกันให้เห็นกับตาอีกครั้งหนึ่ง เจ้าเสือก็ปฏิเสธเพราะกลัว จนตัวสั้น ไม่อยากจะเข้าไปใกล้ สิงห์ก็เลยเสนอว่า เอาเหอะถ้าเอ็งกลัวมากก็ไปด้วยกันก็ได้ แต่เจ้าเสือบอกว่าเอ็งมันไวเหลือเกิน เคี้ยวเอ็งก็หนีได้ ตกลงทั้งสองกลัวว่าจะหนีไม่ทันก็ เอาหางผูกติดกัน จะได้หนีกันไม่ได้

พอเข้าไปถึงที่นั่นเพะตกใจกลัวมากเลย อุดส่าหู้ไปแล้วจนเสือวิ่งไม่กล้ามาแล้ว ยังมีสิงห์เจ้าปัญญามาด้วย ที่นั่นจะแก้ไขอย่างไรดี พอเข้ามาใกล้ เพะเจ้าปัญญาก็พูดขึ้นว่า เจ้า สิงห์เอ๊ย ความจริงข้าให้เอ็งไปหาดังหลายวันนะเสือนะ เอ็งไปหลอกมาได้แค่ตัวเดียวเท่านั้น เองหรือ เอ็งคิดหรือว่ามันจะพอกินนะ พอเสือได้ยั้ดงั้น ความกลัวที่มีอยู่แต่คนเดิมผสมเข้า กิ่งงัดใหญ่เลย เสือนั้นตัวใหญ่กว่าสิงห์ก็วิ่งเต็มที่เลย สะบัดหางอย่างไรมันก็ไม่หยุด จน กระทั่งหางของมันขาดหลุดติดกับหางของสิงห์ มันวิ่งไปอย่างไม่วิตวิตและคร่ำ วังเต็มที่ ถ้าอยู่คงตายนั่น ฝ่ายเจ้าสิงห์พอเห็นหางของตัวมีสองหางก็ตกใจ หากเราเดินไปไหนคนคง หัวเราะเราแน่ อยู่ไม่ได้ก็ต้องวิ่งเข้าป่าสูงลิบไป เพะถึงแม้จะสบายใจ แต่ก็กว่าจะทำให้เสือ และสิงห์วิ่งหนีไปได้ ก็ลำบากใจแยะอยู่

พระราชากับไก่

นายอติศพร ทองลอย

มีเมืองอยู่เมืองหนึ่ง ไม่ได้ปรากฏชื่อมีพระราชปกครองเมืองนั้นด้วยทศพิชราชธรรม
ก็มีทหารเอกซึ่งเป็นทหารที่เก่งที่สุดอยู่คนหนึ่ง ปกติแล้วทหารจะเป็นคน แต่ทหารคนนี้เป็นไก่
ไก่นี้มีความสามารถยันขันแข็ง ทำงานทั้งกลางวันและกลางคืน เวลากลางวันก็ปฏิบัติราชการ
ไปตามปกติด้วยความมานะทำให้ไก่สามารถทำหน้าที่กับพระราชได้เป็นอย่างดี จนถึงฤดู
เก็บเกี่ยว ไก่ก็ทำตัวเดียวจนสามารถทำให้ข้าวในนาเก็บมากองรวมกันเรียงรายเป็นแถว
สวยงาม

วันหนึ่งพระราชาก็เสด็จทอดพระเนตรผลงานของไก่ที่มาปฏิบัตินอกเวลาราชการ
เห็นแล้วก็ยินดีเป็นอย่างนัก เห็นว่าตนเองจะได้ทรัพย์สินสมบัติหรือเงินตราจากการแลกเปลี่ยนข้าว
เป็นเงินอันเป็นผลงานจากไก่ที่ทำได้ ส่วนไก่เมื่อรวบรวมข้าวเป็นกองไว้เรียบร้อยแล้ว ก็ต้อง
มีการนวดเมื่อนวดเสร็จเรียบร้อยแล้วก็ถามพระราชาให้ใช้สมองคิดจะทำอย่างไรตัวเองถึงจะ
มีส่วนแบ่งที่ได้มากกว่าไก่ เมื่อคิดอยากจะได้มากด้วยความโลภก็ตรัสกับไก่ว่า ส่วนแบ่ง
ของเจ้าที่จะได้รับครั้งนี้ก็เพียงแค่เจ้าเอาข้าวใส่ไปในหูของเจ้าเท่านั้นก็เป็นส่วนแบ่งของ
เจ้าแล้ว ไก่เมื่อได้ยินดังนั้นก็ดีใจมากเพราะพระราชให้ตนได้มีส่วนแบ่ง เพียงแต่เอาเม็ด
ข้าวใส่ไว้ในหู เพียงในระยะเวลาชั่วกัลป์ ไก่ก็รีบขมิ้มด้วยความดีใจ ข้าวทั้งหมด
หลาย ๆ ลิบกกองก็หมดไปในชั่วพริบตาเพียงเวลาไม่ถึงลิบนาททำให้พระราชาตกใจมาก
(ท่านลองคิดว่าหูของไก่มีความลึกใหญ่ขนาดไหน ท่านก็ลองใช้ปัญญาพิจารณา)

พระราชฯเมื่อเห็นเหตุการณ์ก็ไม่ทราบว่าจะเอาโทษทัณฑ์กับไก่อย่างไร ส่วนไก่
เมื่อขนข้าวเสร็จเรียบร้อยแล้ว ก็คิดว่าตัวเองจะต้องเดินทางไประยะไกล เพราะมีพระราชฯ

ผู้หนึ่งมีพระราชธิดาทางสิริโฉมงดงามมาก ไก่ตัวนี้เป็นไก่หนุ่มมีพลังแข็งแรงมากก็คิดจะแต่งงานเหมือนกับคนทั่วไป ก็ทูลกับพระราชว่า "ข้าพระพุทธเจ้าอยากจะไปเที่ยวเมืองไกล ๆ" พระราชาก็ไม่ขัดพระทัยอนุญาตให้ไก่ไปได้ไก่อก็ตั้งใจมาก ในขณะที่เดินทางก็ผ่านป่าใหญ่ในขณะที่ผ่านมาก็ไปเจอหมาตัวหนึ่ง เดินสวนทางมา หม่าปากก็สนใจที่เห็นไก่เดินมาก็ถามไถ่ว่าจะไปไหน ไก่ก็ตอบว่าจะไปเมืองไกล เมืองไกลมีพระราชธิดาของกษัตริย์ทรงมีพระสิริโฉมงดงามมากอยากจะไปชมโฉม เมื่อหม่าปากได้ยินก็อยากติดตามไปด้วยก็อ่อนน้อมขอร้องอยากจะตามไปด้วย ไก่ก็บอกว่าอย่าไปเลยเพราะเมืองที่จะไปเป็นที่เมืองไกลข้าวปลาอาหารไม่มี หนทางลำบากมาก หม่าปากก็เข้าชี้ "เออะน่า ให้ผมไปด้วยคนเถิด คิดว่าไปเป็นเพื่อนกันก็แล้วกัน" เข้าชี้หนัก ๆ เข้าไก่อก็ตามใจจะได้เป็นเพื่อนกัน

ในขณะที่เดินทางเป็นระยะสองสามชั่วโมง เจ้าหม่าปากนั้นก็ทนไม่ไหวเพราะมีระยะทางไกลทรมันลำบากมาก ก็บอกกับไก่ว่า "ผมเดินไม่ไหวแล้วปวดเมื่อยไปหมด" ไก่ก็บอกว่าฉันจะช่วยเข้ามาในรูหูฉันนี้ หม่าปากก็ตั้งใจมากก็ทำตามคำสั่ง ในขณะที่เดินไปไก่อก็พบหมาจึงจอกกลางทาง หม่าจึงจอกเห็นไก่เดินผ่านมาก็ถามอย่างเคย "พี่ไก่อวันนี้จะไปไหน" พี่ไก่อก็ตอบเหมือนที่เจอะหม่าปากว่า "จะไปเมืองไกลไปชมโฉมพระราชธิดา เพราะมีพระสิริโฉมงดงามมาก แต่เมืองไกลทางกันดารข้าวปลาอาหารไม่มี" รู้สึกว่าหม่าจึงจอกสนใจอยากจะไปด้วย ก็ขอพี่ไก่ออยากจะไปด้วย พี่ไก่อก็บอกข้างต้นแล้วว่าข้าวปลาอาหารไม่มี หนทางกันดารจะเดินทางลำบากอย่าไปเลย แต่ก็ทนเข้าชี้ไม่ไหวก็อนุญาตให้ไปเช่นกัน

ในขณะที่เดินไปก็เหมือนเดินประมาณซักสองสามชั่วโมงก็ทนไม่ไหว หม่าจึงจอกก็บอกไก่อไปว่าไม่ไหว ปวดเมื่อยไปหมดร่างกาย พี่ไก่อก็บอกกับหม่าจึงจอกว่าอย่ามาเลยก็ไม่เชื่อเมื่อมาแล้วก็แล้วไป ฉันจะช่วยสงเคราะห์ "เข้ามาในหูนี้" หม่าจึงจอกก็ทำตาม จนในที่สุดก็มาเจอหมาในอีกและอยากติดตามไก่อไป ไก่ก็บอกเนื้อความข้างต้น แต่ก็ทนไม่ไหวและก็เดินไม่ไหวอีกเช่นเคย ก็ต้องเข้าไปอยู่ในรูหูของไก่ออีกเป็นสามตัว

จนกระทั่งไปถึงป่าใหญ่ ไกลจะถึงเมืองพระราชา ก็ไปเจอสิงโตตัวหนึ่งกลางทาง ผลสุดท้ายก็เข้าไปอยู่ในรูหูก่ออีกเช่นเคย เมื่อมาถึงเมืองไกลที่พระราชาประทับอยู่ ในขณะที่ไปถึงก็บอกทหารยาม ให้ไปกราบทูลพระราชา ว่าอยากพบและมีความปรารถนาจะแต่งงานด้วย พระราชาโกรธมาก ก็สั่งทหารให้จับกุมไก่อ ให้เอาไก่อตัวนี้ไปขังไว้ในเล้าใหญ่ที่อยู่ในเมือง ปนกับไก่อื่น ๆ ไก่ที่มาจากเมืองไกลก็เรียกหมาป่าออกมา หมาป่าก็ออกมากินไก่ของพระราชาจนหมด

ฝ่ายพระราชาโกรธมากแต่ก็ไม่ว่าจะทำอย่างไร ก็ให้ย้ายที่อยู่ใหม่ไปอยู่ในคอกแพะ ไก่ที่มาจากเมืองไกลก็เรียกก็เรียกหมาจิ้งจอกออกมา จัดการกับแพะเสียเรียบร้อย กษัตริย์ตกใจมากสั่งให้ย้ายที่ไก่ใหม่ ที่นั่นนำไปขังในคอกแกะ ไก่ก็เรียกหมาในเข้ามาจัดการกินแกะของกษัตริย์เสียจนหมด ยามที่เฝ้าประตูต้องไปกราบทูลพระราชาเป็นครั้งที่สาม พระราชาก็กริ้วมาก สั่งให้ไก่เข้าเฝ้าหน้าพระที่นั่ง เพื่อจะลงโทษด้วยพระหัตถ์ของพระองค์เอง แต่เหตุการณ์กลับตรงกันข้าม ไก่เรียกเจ้าสิงโตออกมา ทำให้เหตุการณ์โกลาหล ทหารที่อยู่ใกล้ ๆ ต่างวิ่งหนีกันกระเจิดกระเจิง ในที่สุดก็เหลือแต่พระราชาองค์เดียว พระราชาจึงหาวิธีเอาตัวรอด โดยเชิญไก่ให้แต่งงานกับลูกสาวและยกสมบัติให้กึ่งหนึ่ง ตกลงกันตัวนี้ก็ได้แต่งงานอยู่ด้วยกันกับลูกสาวพระราชาอย่างมีความสุข

นางผมหอม

นางทองใบ สิทยะเวทย์

คือ นางผมหอนี้ก็ เค้ายาย ๆ คนนี้เเกเป็นหม้าย เป็นหม้ายแล้วก็มีลูกอยู่คนเดียว มีลูกคนเดียวเเกไปถางไร่ ถางไร่ไล่ข้าวเละ ถางไร่ไล่ข้าวก็ พอดีข้างเละมากินข้าวเเก แกก็พาลูก เเกเละไปไล่ข้างเละทุกวันเละ ลูกเเกมีด้วยกัน ไปไล่ข้างเละทุกวัน ๆ ก็หิวน้ำ ไปไล่ข้างหิวน้ำ ก็เลยไปกินน้ำในรอยข้าง กินน้ำในรอยข้าง ก็เป็นยังงี้ก็เลยเกิดท้องขึ้นมา ๆ ก็ชาวบ้าน ชาวเมืองเค้าก็ถามว่า "มึงไปท้องกะใคร" แกก็บอกว่า "ไม่ได้ไปท้องกะใครหรอก ไม่เคยไปอะไรกะใครซักทีเลย" วา่งั้น มันก็ แกกับกะเค้าว่า "เอ... ยังงั้นเละลัวจะไป กินน้ำในรอยข้างเละเละ ตั้งแต่ครรรมา" เค้าบอกว่า "เอ้อ ยังงั้น เ็งก็มีลูกกะข้างเละเละ" เค้าว่าเละ

ทีนี้ลูกเค้าก็เกิดขึ้นมา เกิดมาพอเด็กมันพูดได้ไปของมันได้เละ ไปเล่นกันบ้าง ชาวเมืองเค้าก็ว่า "มาเล่นกะกูทำไมอีลูกข้าง" เค้าว่ายังงั้นเละ เ็งมีนมค้อย เ็งมีนมค้อย ก็กลับมาถามเแมเควว่า "ทำไมเค้าไปเล่นกับเพื่อน ๆ ทำไมเค้าว่าผมเละเป็นลูกข้าง" เค้าว่ายังงั้นเละ ทีนี้เเก เแมเค้าก็เลยเเล่ประวัติให้ฟัง เเล่ประวัติว่า

"เมื่อก่อนเแมเคยไปตามข้าง แล้วก็หิวน้ำ กินน้ำรอยพ้อเ็งเละเละ ก็เลยเกิด เ็งขึ้นมา เอ้อ... ข้าไม่ได้ไปสมสู่กับเค้าหรอก" วา่งั้น

ก็เลยมันบอกมัน "ถ้าผมลูกข้าง ผมก็ไม่อยู่กะเแมหรอก ผมจะไปหาพ้อผม" มันก็ไป ไปที่น้ำไอ้พ้ มันมีพ้ออยู่คนเดียว ลูกติดเแมอยู่เละ มันก็ขอไปด้วย ยายเแมหม้ายคนเั้น เแกมีลูกอยู่คนเดียว เค้าว่า "น้องไปถึงไหนเค้าก็จะไปด้วย" แต่เป็นผู้หญิงทั้งคูเละ" เค้าจะไปด้วย" เค้าว่าเั้น

ก็ไป ๆ เจอไอ้ฝูงข้างมันนอนกันเละ เค้าก็แหวไล่เลยไอ้ข้างเละ แต่ไม่ได้ทำเไมหรอก เค้าถามว่า "หนูจะไปไหนกัน"

"ไปหาพ่อ พ่อ ๆ หนูเป็นช่าง" คำว่างั้น

คำว่า "พ่อเอ็งจะอยู่ข้างหน้านั้นแหละไปเหอะ" ไอ้พวกข้างนั้นแหละมันว่าเค้าก็ไป
อีก ไปเจออีกฝูงหนึ่งก็แหวโล่มันอีก เค้าก็บอกว่า

"จะไปไหนกัน"

"ไปหาพ่อหนู"

"พ่อหนูอยู่ข้างหน้านั้นแหละ ไปเหอะประเดี๋ยวก็ถึงแล้ว" คำว่างั้น มันก็ไปก็ไปเจอ
อีกฝูงหนึ่ง ข้างตัวนั้นก็เห็นหัวหน้าข้างว่างั้นเหอะ เค้าก็ว่า

"จะไปไหนกัน"

"มาหาพ่อหนู"

ข้างตัวนั้นก็เลยแปลกใจ เคยไปกินข้าวยายแม่หม้าย ไอ้หาทำไมถึงได้มีลูกว่ากัน
ก็อิชฐานะ "เอาเถอะถ้า ถ้า ลูกของข้าพเจ้าจริง ๆ เค้าก็เอางาปลงดินนะ ให้ไต่งานนี้
ขึ้นไปถึงหลัง ถ้าลูกของข้าพเจ้าจริง ๆ ก็" แล้วไอ้ทางพี่ชาย ก็ปลักน้องขึ้นก่อน น้องก็ขึ้นไป
ผลอย ๆ ขึ้นไปนั่งอยู่บนหลังว่างั้นเถอะ นั่งอยู่บนหลัง ทิ้งไอ้พี่ก็อยากจะขึ้นด้วยนะ อยากจะ
ไปกะน้อง ไอ้น้องอยู่บนหลังก็ว่า "ขึ้นมาซิ ๆ" ก็ขึ้นไม่ได้ ขึ้นไม่ได้มันก็ว่าไม่ใช่ลูกของมัน
ก็ฆ่าฆ่าพี่สาว ก็ร้องให้ คนอยู่บนหลัง ก็ร้องให้ว่า ว่าฆ่าพี่

"พ่อหาทำไมถึงฆ่าพี่ขึ้น"

"ไว้ย ทำไมลูกไม่บอกพ่อ ทีแรกทำไมลูกไม่บอกพ่อละ"

"ไม่ทันบอก"

"อะไรว่างใส่หลังพ่อ"

"น้ำตา" น้ำตาของเด็กนั้น

มันก็พาไป พาไปอยู่ในถ้ำ ก็ไม่เคยได้กินข้าวหรรอก กินแต่ผลหมากรากไม้ พ่อก็ไป
หามาให้ ไอ้ข้างเล็ก ๆ ข้างบ่าวข้างไพรก็ไปช่วยกันหากกล้วย หากอ้อยมาฝาก มาฝากให้ไอ้
คนที่ลูกข้างนั้นแหละ มีขมันดินสีฟองก็หา ก็อยู่ราวอายุ 17 - 18 ปี ทาขมันดินสีฟอง ก็หอม

ไปหัวละนะ ทิ้งทางพรวนเค้าไปเที่ยวป่า ก็ไปเจอเข้า ไปเจอนางผมหอมเข้า ไปเจอเค้า
ก็เลยจับกัน รักกัน ชอบกัน ก็เลยได้เสียกันนะ ได้เสียกัน ไฉนทางเจ้าข้างเค้ามา เค้าพิเคราะห์
ลูกเค้าว่า "เอ๊ะ... ลูกกูทำไมถึงพอมัน"

"ก็เค้าไม่ได้กินข้าว กินแต่ผลไม้พอ มันก็จำเป็นแหละ"

เอาก็เชื่อลูก อยู่มา ๆ ก็เหลือง คนเพ้อท้องนะ

"ลูกทำไมถึงเหลืองน้า"

"ก็พ่อเอาขี้มามาให้เค้าทาบ่อย ๆ มันก็เหลืองนะซิ" เค้าว่างั้น เค้าก็เชื่อ ทิ้งก็เลย
คลอคลอออกมา ๆ ก็ พ่อก็เห็นว่า ลูกนี่ผิดท่าแล้ว ก็เลย กลั่นใจตายแหละพ่อ แล้วก็สั่งลูกว่า

"ถ้าพ่อตายให้เอางา งาขาวทำพาย เอางาขำนะทำเรือ ให้กลับบ้านกลับเมือง
นะ" ว่างั้น เล่าแล้วก็ขลุ่ย ๆ (หัวเราะ)

"กลับบ้านนะ ๆ ลูก" ว่างั้น

บ้านลูกจะอยู่ทางเหนือ"

ก็พ่อนั้นก็เลยกลั่นใจตาย ลูกนั้นก็พากันหนีนะ ทั้งผัวทั้งเมียหนีขึ้นไปอยู่บนภูเขา พ่อติดตามไม่ได้
เค้าก็เลยทำขี้สมา ขี้ห้ำ ทั้งลงมาจากบนเขาละ ลงกรงกะหลังพ่อเลย ขี้ห้ำสมาของเค้า
แล้วก็เลยพาลูกมา ก็เอางวงทำพาย งวงกะงานั้นแหละ ทำพาย มาอย่างเค้าสั่งนั้นแหละก็พาย
กันมา มาที่น้ำถึงเมืองยักซ์ ยักซ์เค้าก็เห็นว่า "ผัวมันสวย" ว่างั้น "จะเอาผัวมันซะ" เค้า
ก็ลอยเป็นดอกบัว ลอยข้างเรือเรื่อยมานั้นแหละ เป็นดอกบัวสวย ลอยข้างเรือมาก็ ลูกเค้าคน
ที่มาด้วยก็ร้องให้อยากจะได้ ลูกที่มีด้วยกันในป่านั้นละ อยากจะได้บอกว่า "พ่อเอ้อมเอา"
ก็พ่อก็ไม่เอา "ให้แม่มึงเอาชี้ ให้แม่มึงเอาให้"

แม่เอ้อมมือไปพับ ก็มีนางยักซ์ขึ้นไปแทนบนหัวเรือ โอ้แม่ของมันจริง ๆ มันหลัก
ตกน้ำไปแล้วก็พายมา ๆ ถึงบ้าน มาถึงบ้านก็มาเอ้อม มาแล้ว เออมาถึงบ้านเค้าก็โอ้มาถึง
บ้านพ่อบ้านแม่เค้าก็ชมเชยว่า ลูกกูกลับมาแล้วนะละ กลับมาแล้วก็ตลกดีใจ ก็ทำมิ่งขวัญ สู่ขวัญ
ให้ลูก ลูกก็ทันทันไ้ ลูกมันนะ มันจำ มันเห็นนะว่า แม่มันตกน้ำลงไปนะ มันเห็น มันรู้ ทันทันว่า

"แม่มันอยู่เกาะนั้นแหละ คงขึ้นตรงนั้นแหละแม่มัน"

พอมาถึงบ้าน มันไม่ค่อยนอนด้วยหรอก เพราะแม่มันเป็นยักษ์นะ มันก็แอบเหาะไป ไบหา ที่แม่มันขึ้นนะ มันก็ไปเจอแม่มัน ไปเจอแม่มันทันที ลูกก็ร้อง เอ๊ย แม่เค้าก็สั่งลูกว่า "มึงอย่าไปบอกกะพ่อมึงนะว่าแม่อยู่ตรงนี้นะ ปะเดี๋ยวยักษ์มันจะกินแม่ ยักษ์นะ ที่ไปกะลูกนั่นนะ"

ทำยังไงมันก็ไปแอบบอกพ่อมัน บอก "พ่อ แม่ พ่อ ๆ แม่ ๆ เค้าบอกว่า คนที่มากะเรานะ เป็นนางยักษ์ มากะดอกไม้อะไรที่เอาให้ลูกนั้นแหละ" เค้าว่างั้น

"แล้วทำยังไง"

"แม่เค้าว่า ถ้าจะให้เค้ากลับละก็ ให้พ่อส่งนางยักษ์นั้นเสียก่อนถึงจะกลับบ้าน แม่กลัวนางยักษ์จะกินเอา" ว่างั้น

มันก็ทำยังไง ก็กลับมิดละนะ กลับมิดคาบอย่างดีเลยแหละพี่เค้านะ ที่นางยักษ์เค้าก็ฝัน ฝันว่า เค้านะ ได้อาหารจากกะหวิ ขมัน ไปหาอยู่ในคลอง (คลอง) แล้วก็ไปส่งอาหารจากอยู่ในคลอง ทำไม่ถึงฝันอย่างนั้นเค้า ทางพี่เค้าบอกว่า "ฝันอย่างนั้น ไม่ดีหรอกนะ ให้แกไปทำเคล็ดซะ ไปนั่งหวิผมอยู่ในคลอง นะ ให้เอาอาหารจากหวิผมอยู่ริมน้ำนั่น ไปแก้เคล็ดมันถึงจะหาย"

พี่ก็กลับมิดคมกริบ ก็ไปพันคอขาด คอขาดที่ไหนละ ขวางคลองเลย ไอ้พวกเลือดนั้นก็เป็น... ขนมันก็เป็นปิง (ปลิง) เป็นทาก เป็นอะไรไป (หวิเราะ) เอ้อ... ไอ้ตัวก็เป็นอะไรละ ขวางคลองไป เป็นสะพานขวางคลองไปเลยว่างั้น เต็มแม่น้ำลำคลองแหละว่างั้น ที่นี้เค้าก็ไปรับเอานางผมหอมะมา ทำมึงทำขวัญ "ห้อม" เค้าว่า "หอมจริง ๆ" ชาวบ้านชาวเมืองเค้าก็ว่า "เออ นี่มันถึงจะใช้นางผมหอม" เค้าว่างั้นนะ "ไอ้คนที่คราวก่อนนั้นละ มันไม่ใช่หรอก ไม่ไม่เห็นหอม" เค้าว่างั้น แล้วก็มันก็หมดเรื่องแค่นั้นแหละ

นกกระจาบ

นายบัวญ ลิทยะเวทย์

นิยายนกกระจาบเมื่อครั้งโบราณแล้ว คำว่าครั้งก่อนนั้นก็เคยมีสิ่งสาราสัตว์ที่พูดได้
ทุกชนิดนะ ตั้งแต่พระพุทธรูปองค์ท่านยังอยู่ ก็ของทั้งหลายแหล่ก็พูดกันได้หมด สัตว์ทุกชนิดก็พูดได้
พื้นผิวนกกระจาบทั้ง 2 ฝ่ายผัวเมีย ท่านก็ไปทำรังอยู่ที่ป่าพงป่าอ้อ ก็เวลานั้นผัวก็
ไปหากิน เมียอยู่เฝ้าลูกอยู่ที่รังของตนเอง ต่อมาก็ไฟป่าก็ลามมา มาไหม้รังของตน ร้องหาผัว
ช่วย ผัวก็ไม่รู้ไปไหน ตันกระวานกระวายอยู่ริมรังของตน โลบโบายบินมาอยู่ยังงั้นเอง เจียน
กระทั่งไฟใกล้เข้ามาถึงรังของตน ก็ไหม้เอาลูกของตนนั้นหมดเลย นี่ทำยังไงได้ก็ร้อหาผัวก่อน
จะเข้าไปในรังของตนจะไป ตาจะยอมลูกเสียก็ยังไม่ได้ ก็เพราะต้องรอผัวดูว่าผัวจะไปทาง
ไหน ไม่รู้ว่าไปตายหรือไปเป็น ก็ไปหาอาหารมาเลี้ยงลูกเหมือนกัน เมียเป็นคนเฝ้า ผัวเป็นคน
ไปหาอาหาร ก็ไปหามานั้นก็ไม่มีอะไรหอก ไปหาเอาดอกบัวเกสรบัวนะ ก็เอามาเลี้ยงลูกของ
ตน เกสรบัว แต่นี้มาก ดอกบัวมันก็บานอยู่ เข้าไปในกลีบบัว กลีบบัวนั้นก็เลยหุบเอาไส้ผัวของ
ตนนั้นอยู่ชะ ก็ออกไม่ได้ เจียนต่อมาถึงเย็นน้ำค้างก็ได้พรมดอกบัวเบิกบานก็ผัวก็เลยออกจาก
ดอกบัวมาได้มากก็ทำใจละ มาหารังของตนก็ไม่เห็นแล้ว ก็เห็นแต่เมียจับอยู่ที่กอไผ่ร้องพรรณนา
ร้องว่าไฟไหม้ลูกของเรา แล้วก็ไปไหนถึงช้านัก กลิ่นของตัวเองหอมกรุ่นไปหมดเลยตัวผัวนะ
หาว่าไปทาน้ำมันอบบเชยที่ไหน ที่นี้ก็มีมา ไฟนั้นประมาณลุกอยู่ประมาณห่างรัง ที่นี้พูดจากปราชัย
กันอย่างไรรู้ก็ไม่เชื่อทุกสิ่งทุกอย่างก็แค้นใจแค้นใจทางฝ่ายผัว

"ข้าพเจ้า ไม่อยู่แล้ว ข้าพเจ้าจะต้องตามลูกของข้าพเจ้าไปทันที จะลงกอไฟเสีย
ในครั้งนั้น" ว่างั้น "แล้วต่อไปเกาะขึ้นก็ไม่ต้องเจอะกัน" ว่างั้น "ชาตินี้" แต่มัวพยายามให้
มีความ ไปถึงไหนก็ต้องตามไปถึงนั้น ว่างั้น ถึงจะจากไปยังไงก็เอา ตามให้ถึง ถึงชาติหน้า
ก็ต้องพบกันอีก ต้องพูดกันให้รู้เรื่องว่างั้น เรื่องนี้เป็นเรื่องใหญ่ ข้าพเจ้าไม่ได้เป็นอะไร

ทำไมถึงได้ปลดลงข้าพเจ้าถึงขนาดนี้ ต้องไป ผัวว่างั้น เมียก็ไม่ยอม ไม่ยอม แค้นใจ ทำงาก็ไม่เชื่อฟัง เพราะฉะนั้นเลยเมียก็เลย ท่านเลยก้มตัวลงบินโฉบเข้าไปในกองไฟ ตายไป ย้อนลูกของท่าน ที่เฝ้าได้ก็เลยไปบังเกิดอยู่กับมหาเศรษฐีแห่งหนึ่ง เป็นลูกสาวของท่านนั้น ออกมาเป็นลูกสาวของนางพญานกกระจาบ คราวนี้ฝ่ายผัวก็ไปเกิดอยู่เหมือนกัน ไปอีกทาง ห่างคนละล้านดอนกัน คราวนี้รู้ข่าวว่าผู้หญิงท่านผู้นั้นโตเป็นสาวแล้ว ไม่ยอมพูดกะท่านผู้ใด ใครมาพูดด้วยก็ไม่พูด กะพ่อก็ยังไม่พูด และชายคนนั้นก็หาขึ้นได้ เมื่อตอนเค้าสาปไว้แล้ว ข้าพเจ้าได้ยินหญิงคนนี้ น่ากลัวจะไปเกิดอยู่เมืองนั้นแล้ว ข้าพเจ้าที่ลูกไฟไหม้ เค้าว่าทางหายนี้ไม่ขอพบว่างั้น ศาสนา และไม่ยอมพูดอีกด้วยถ้าเกิดเป็นมนุษย์ เค้าก็พูดกับข้าพเจ้าไว้ดังนี้ ข้าพเจ้าจะต้องไปตามดู อยู่หัวเมืองไหนกันแน่ ท่านก็เลยมา อยู่ในเมืองที่นี้มาในเมืองนั้น ชาวบ้านเค้าก็บอกกล่าว เค้าว่าอยู่นั้น เกิดอยู่ที่เมืองมหาเศรษฐีคนนั้น เป็นมหาเศรษฐีมั่งมีศรีสุข เค้าว่างั้น แล้วผู้ใดก็เข้าไปใกล้ไม่ค่อยได้ มีแต่คนที่มัวบวไพร่ที่สมควรที่เป็นเจ้านายใหญ่โต เข้าไปหาพูดด้วยก็ไม่พูดด้วย ทำงาก็ไม่พูดด้วย แล้วพ่อแม่เค้าก็อนุญาติให้เหมือนกัน

"เอาเหอะว่าใครพูดได้ ข้าพเจ้าจะยอมยกให้" ทางฝ่ายพ่อแม่บิดามารดาเค้าณะ "แต่พ่อของข้าพเจ้า ข้าพเจ้าเป็นพ่อแท้ ๆ ยังพูดกะเค้า ยังไม่พูดกะข้าพเจ้าเลย แต่ว่าถ้าใครพูดได้ขึ้นก็ยอม... เป็นสามีภรรยา กัน โดยไม่ได้เอาอะไร จะผูกแขนด้วยความตรงเลย ชื่อสัตย์"

ที่นี้ทำยังงี้ได้ ก็พยายามอยู่หลายวัน นานโข ที่นี้ไป คนแต่ก่อนก็ทานหมากก็ถอดหัวใจไว้เขียนหมาก เขียนหมากก็พูดด้วย ก็ไม่พูด ก็สงสัยมากแล้วละ ที่นี้ทำยังงี้คิดแล้วคิดแล้ว ไม่รู้จะทำอย่างไรดี ก็ถอดหัวใจไว้ประตุ ใส่ไว้ไว้

"ประตุจำ ทำไมไม่เปิดให้ข้าพเจ้าที" ยังงั้นยังงั้นพรรณอนอยู่นั่นละ ประตุก็ไม่ยอมเปิด ไม่ยอมเปิด เชื่อกล่าวขวัญว่า "ถ้าเนื้อคู่ของข้าพเจ้าตจจริงแล้วขอให้ประตุนี ขอให้พูดให้ข้าพเจ้าทีเกิด"

ที่นิ้วของท่านไปอยู่ในข้างในนะ ตัวผู้ชาย (หัวเราะ) ถึงพูด ที่นี้ก็เลยคิดว่า
ไม่พูดได้ ก็เลยตอบไปว่า

"อ้อ ถ้าเนื้อคู่ของข้าพเจ้ามาถึงแล้วเหรอ"

ประตูก็นี่ก็เลยบอกไปตามเนื้อเรื่อง เนื้อเรื่อง ก็เปิดได้ นี่ยังไม่ยอมจะให้ป็นเจ้าบ่าว
ไพร่อีกเหมือนกัน ยังไม่ยอมตัว ไม่ยอมตัว คราวนี้ทำยังงัยละ พ่อแม่เค้าก็อึ้งอึ้งแล้ว
อ้าวพูดได้แล้ว ทางฝ่ายบิดามารดาก็ "ทำงัยหนุเอ๊ย" ว่่งั้น "ท่านพูดเค้าไปได้ 3 คำ
ละนะ "ประตูทำไมถึงเปิดได้ ทำไมพูดได้" ท่านบอกว่า

ยังงั๊ยังงั๊ไม่เชื่อแน่ได้" ท่านว่่งั้น

"ทำงัยไม่...เชื่อไม่ได้"

"นี่เอาวิญญาณอะไรมาพูดกัน" เค้าว่านะ แปลกมากซะแล้วก็ได้ถามสิ่งหนึ่ง
ประการใด ตั้งแต่เนื้อเรื่องมา ตั้งแต่ต้นหนา ตั้งแต่ครั้งนั้น ๆ ข้าพเจ้าได้กรวดน้ำ
พยายามถึงแต่ผู้เดียว แต่ฝ่ายหญิงไม่ได้กรวดมาถึงเลย ฝ่ายชายนะกรวดน้ำ ทำบุญที่ไหน
ก็กรวดน้ำตามเจอะของนางคนที่เป็นสามีภรรยาเนีย กรวดน้ำไว้เพื่อว่าไปเกิดชาติไหน
ขอให้ตามเจอะ ก็เจอะจริง แต่ที่นี้ทำไม่ถึง "ข้าพเจ้าจะมาขอพบขอปราศรัยเดี๋ยวนี้
พูดสิ่งทุกอย่าง ก็ไม่ยอมแก่ข้าพเจ้า ได้ผ่านบ้านผ่านเมืองมา ก็อายเค้ามามากมายแล้ว
ไหนที่ความพยายามของข้าพเจ้านี้ ก็ไม่มีความที่จะยินดีกับวันข้าพเจ้าบ้างเขียวหรือ" ก็
ปราศรัยกันอยู่นานโข นี่ยังอีกเข้าไปในหม่นนอน ถอดไว้ในหมอน ถอดหมอนหมอนก็พูดได้
แกถึงได้ยอมละ ยอมด้วยความยินดี ส่งเสริมที่ว่าพญานกกระเจาต้นหนาอย่างนั้น

คราวนี้ มาอีก มาเป็นเนื้อเรื่องว่าความคิดบุญทานบารมีของข้าพเจ้ามียินดี
ส่งเสริมด้วยความเป็นเนื้อคู่เนื้อหาแล้ว คราวนี้ฝ่ายสองตายาย ที่เป็นมหาเศรษฐีก็ได้
ยกหา ความทำผูกมั่งสิ่งขวัญกันเรียบร้อย เอาพระมาใส่บาตรใส่พัก เติมน้ำมนต์น้ำพร
กันเรียบร้อย เข้าห้องไม่ยอมนอนด้วย (หัวเราะ) เข้าห้องไม่ยอมนอนด้วย กลัวจะมีบุตร
ต่อไป แล้วจะคิดร้ายปองร้ายสิ่งหนึ่งประการใด ในความแน่นอนในใจมากกว่านั้น ได้แต่

มาเป็นคู่อุปถัมภ์ ได้ดูบุญเสียกันก็จริงอยู่ แต่ไม่ให้อ่วมห้องด้วย แต่ไม่ให้อ่วมนอน ที่นี้ท่านก็เคยความบารมีของท่านเอง ก็เลยความคิดมากกว่า "ข้าพเจ้ามีเวรและมีกรรมสิ่งหนึ่งประการใด คราวนี้ภมณฑ์พระมาเทศनावารมขึ้นว่า กรรมของใครใคร่ก็มีกรรมทุกสิ่งทุกอย่าง กรรมนี้ใครได้ทำไว้ก็ให้กรรม ก็เลยได้ฟังคำพระสั่งสอนตักเตือน ด้วยความเทศน์ของท่าน ก็เลยร่วมห่อด้วยความยินดีต่อมา"

แมวมันก็ "ทำยังไงถึงจะเอาได้ละ" หมดความสามารถ มันก็คิดได้ แมวกก็ได้ หมาก็อยู่ใต้ถุน
 คอยจ้องใต้ถุนคอยแมว แมวกก็ไปตะครุบหนูได้ตัวนึง หนูตัวนั้นอยู่ในบ้านนั้นว้างนั้น หนูก็พูดขึ้นว่า
 "โอ๊ย อย่าฆ่าผมเลย คุณจะทำอะไรผมจะขันอาสาให้" บอกว่า "มึงต้อง ลือต้องไปกัดเอา
 หีบลูกนี้ กัดให้ทะลุเลย เอาแก้วลูกนั้น แก้วอยู่ในหีบนั้นนะเอามาให้ ให้อ้าวให้ได้ ถ้าไม่มัน
 จะกิน" หนูก็ขันอาสา แมวกก็ไม่ยอมปล่อย ให้มันกัด แมวกก็คอยจ้องอยู่นั่นแหละ อ้อ จะวิ่งหนีมัน
 ก็ตะครุบ ไม่ให้วิ่ง บังคับให้กัดหีบ กัดทะลุละ กัดทะลุ เอาแก้วลูกนั้นได้ ได้ให้แมว แมวก
 เลยไม่กินเลยปล่อยไป คุณมันมีเอื่อ...เลยปล่อยไปทีเดียวละ แล้วก็ได้แก้วแล้วก็ตอกตีใจก็พากัน
 คาบมา ลงบ้านเลยละ มา ๆ หาเจ้าของบ้านนะ แก้วนะมันไม่ใช่ไวไวโกล่า นะ มันโกล่ากันก็จริง
 ละ มันเอาไปไวไวโกล ก็มาเรื่อยตามทางมา ผลัดกันคาบมาวางขึ้นเถอะ มันก็จะหนักเหมือนกันน้ำ
 ปานลูกตุ้มก็ไถ่ถึงก็ไม่วู้ ลูกแก้วนะนา ก็คาบมาเรื่อยมา มากก็มาถึงแม่น้ำแห่งหนึ่ง น้ำก็เหมือน
 แม่น้ำในคลองเรานั่นแหละ ข้ามได้ ว้างนั้นเหอะ ก็แมวกก็อ่อนแอเหลือเกินว้างนั้น คาบเอา
 ผลัดกัน หมาเค้าว่า "อ้าวเองไว้ย อย่างน้ำขนาดนี้อ้าวไม่กลัวหรอก" เค้าว่าหมานะนา
 "เออ เอาอย่างงี้ก็เอา" มันก็อยู่ด้วยกัน กินด้วยกันมันก็รักกันนะ มันไปคาบก็ไปด้วยกันนะ
 (หมาอาสาคาบข้ามไป) ข้ามคลองซิ มันมันแรงกว่านี้ แมวกก็ว่ายตามหมา หมาก็คาบแก้ว
 อย่างก่อนไหม้ละ เก๊าะคาบแก้วได้ ข้าวปลาอะไรก็ได้ไม่กลัวหรอก มันไปหลายคืนว่าจะกลับมา
 นะ ไปทุเรศทุรังไปยังงั้นแหละ เจอะอะไรก็ น้ำขำน้ำปลาใต้ถุนรูช่องมันก็เล็มหากินไป
 ยังงั้นแหละ แมวกก็กินไปยังงั้นแหละ ไค (ใคร) จะไปส่งสยไม่ใช่คนนี่ ก็ข้ามคลองข้ามแม่น้ำ
 มา ริมบ้านเต็มที่แล้ว ข้ามน้ำนั้นก็จะข้ามฝั่งมากถึงบ้านว้างนั้น ที่นี้ก็เลยข้ามคลองมา ไปถึง
 ทาง (กลาง) แม่น้ำแหละพอดีไอ้ไอ้เค้าถ่ายไหลน้ำมานะชิ ชีไหลน้ำมาเลย หมาก็หิว
 จะกันเลย พอเห็นชีไหลมาก็ (หิวเราะ) อ้าปากได้ก็ซบชี แล้วก็หลุดบู่ไปเลยในแม่น้ำนั้นนะ
 เอาแล้วเนี่ย ทีเนี่ย อ้อ... จะมุดหาหากไม่ถึง แมวกก็เหมือนกัน หมาก็เหมือนกัน เอาไปได้ดี
 ทีเนี่ย พากันไปนั่งเฝ้าตลิ่งหนาวกันอยู่นั่นแหละ ทำยังไงละทีเนี่ย แมวกก็โทษหมา หมาก็โทษ
 แมว "ไม่รู้ฮู้วก็หิวไว้ย นึกว่ามันจะไม่ใช่" ยังงั้นยังงี้ มันก็ไม่ไม่ภัยกัน ๆ เอามันก็เถียง

กันอยู่อย่างนั้น "เอาเหอะ อย่างงั้นเลยเราก็ตายเป็นตาย เราต้องอยู่นี่แหละกว่าจะได้แก้ว
 นะ" ไม่งั้นเค้าก็ไปหามาไม่ได้แล้วเค้าก็ดูเอาอะไรเอา" ก็ได้มาแล้วนะ ทินก็ไปอยู่ในใช้
 กงไม้ ที่เป็นกลุ่มไม้ตามริมคลองนั้นนะ ทินก็ไปอยู่นั้นแหละ มันร้อนเมื่อกี้ไปอยู่ในกงไม้ที่นั่นแหละ
 เป็นกลุ่มไม้พุ่มไม้ริมคลองนั่นละ ที่นั่นมีน้ำไถ่กาน้ำตัวนี้ มีมดน้ำนี่ไถ่กมดกินปลาพรรณนั้น
 ตัวใหญ่ นกนั้นก็ใหญ่ เค้าก็มาจับตรงนั้นแหละ พวกก็อยู่ข้างล่างแหละ คอยเงิบอยู่ นกมันก็
 เจ้าอยู่บนนั้นก็ไม่วางกัน ก็ริม ๆ น้ำนะ แมวกก็ได้จังหวะก็ตะครุบนกตัวนั้นได้ซิ ตะครุบนกตัว
 นั้นได้ ทั้งหมาทั้งแมวช่วยกันว่าจะกัดมัน นกก็น้ำตัวนั้นก็ร้อง ร้องขอความช่วยเหลือ "จะเอา
 อะไรจะขันอาสาให้อย่าฆ่าผมเลย อย่ากินผมเลย" แมวกก็ไม่ยอม "มึงจะขันอาสาเอาอะไร
 ให้กูวะ" "คุณจะทำอะไร ผมจะเอาให้ทุกอย่างเลย" ว่าอย่างงั้น นกจะนา นกบอกแมวนะ
 แมวว่า "มึงคำเอาแก้วตรงนี้ให้กูให้ได้เหอะ มุดเอาให้ได้ กูจะไม่กินมึง" นกตัวนั้นก็ใจซื่อสัตย์
 เหมือนกัน มุดน้ำไม่ก็บุดเฮะ เอาได้นกตัวนั้นเอาแก้วขึ้นมาได้ เลยเอาแก้วจากนกตัวนั้นแหละ
 อือ มาถึงแล้ว แมวมามันก็คาบมาขึ้นมา มากก็มาถึงบ้าน ตั้งแต่เช้าเลยว่างั้นเถอะ เปียกม่อ
 ซอกมาเลย (หัวเราะ) พวกก็เปียก แมวกก็เปียก ขึ้นมาทั้งสอง ทั้งสองตัวเค้านั้นแหละ ขึ้นมา
 "ทำไม ทำไม ๆ ไปหลายวัน อ้าหลายวันนัก... ไม่อดข้าวอดน้ำตายลือ ทำไมไปไหนไปเอา
 ถึงไหนมาถึงไหน" แฮมติดอกดีใจเอาเสื้อลากเอาเสื้อมาปูให้ทั้งหมาทั้งแมวเลยนะนอน เอาผ้าห่ม
 เอาผ้าผวยมาคลุมให้ (หัวเราะ) เช็ดเนื้อเช็ดตัวดี (พระยานั่นใช่ไหม) เจ้าพระยานะซี
 ทั้งตัวทั้งเมียก็ดีใจ เช็ดหน้าแมว ทำท่าทำกับข้าวกับปลาให้ เลี้ยงงะ เค้าก็ถือเป็นลูก เค้านา
 เค้ารักนะ เพราะลูกไม่มีนี่ สอง..สองเจ้าพระยานั้นนะ ก็เลยทีนี้แมวกก็เล่าขึ้น "โอ...
 ล่าบากกรากกว่า เอาไปหลายวันนี่ กว่าจะได้สืบเสาะเอามาได้นี้ มันพูดอย่างงั้นอย่างงี้
 ผมก็รู้ผมเลยหมดความสามารถ เลยไปตะครุบหนูได้ตัวนี้ หนูขันอาสาแก้หิบลูผมก็เอามา
 นี่แหละเอามากก็ผลัดเปลี่ยนกันมาสองคืนสามคืนว่าจะมา ๆ ข้ามแม่น้ำนั่นแหละ พอดีว่ามาทีนี้
 พวกก็หมดความสามารถข้ามน้ำ เอาข้ามไม่ไหวมันหนักนะ ให้หมาคาบมา ตามไอ...แผ่นดิน
 ราบตีมันก็ผลัดกันมาก็ไม่ได้ขึ้นหรอก ทีนี้ข้ามแม่น้ำซิ พอดีข้าไหลมา พวกก็เลยอำบากคาบขึ้น

แล้วที่นี้แก้วก็หลุดไป ผมก็ต้องไปทุเรศทุรังอีก มุดก็มุดไม่ได้ มุดจนหนาวแล้วขึ้นเถอะ มุดไม่ถึงละก็แม่น้ำเนี้ย ผมก็จึงไปเอา ๆ นกกาน้ำได้ตัวนึง นกกาน้ำขันอาสาดำให้ผม" "แหม... หมายี่เห็นแก่กันนี่" ว่าเจ้าพระยา เจ้าพระยาคุณ เออ ดุชี่เอาไม้ตีหมาลงบ้านเลย ไม่ให้ขึ้นบ้านเท่าวันนั้นะ ทำเดี๋ยวนี้ะหมายี่ แหมนี่ได้อยู่บ้านนะ ไม่ให้ลงบ้านนะ ที่นี้เวลานี้หมา มันโกรธ ให้แมวแต่ก่อนมันอยู่ด้วยกันนี่ แมวลงใต้ถุนได้เมื่อไหร่เดี๋ยวนี้หมากัด มันโกรธมาแต่ครั้งนั้นแหละ (หัวเราะ)

คางคกกับเสือ

นายสำเนียง พรหมพิทักษ์

เจ้าคิงคกเค้าเข้าไปอยู่ในถ้ำของขนไม้อย่าง ขอนไม้ย่างใหญ่หนา เค้าไปนอนอาศัยอยู่...แต่ครู่หนึ่ง เค้าไปอยู่ขนยาง กิ่งขนยาง เจ้าเสือขึ้นไปที่ไปเจ้า "เฮ้ย ๆ ๆ ดูแบกมาหนักจะตายห่ามึงจะมาเจ้าอยู่ทำไมวะ ไอ้เจ้าคิงคกนา เออแบกมาจะตายห่าจะมาเจ้า" เจ้าเสือเค้าว่า..." มึงเก่งขนาดนั้นเขี้ยวเรื่อว่า" "กูก็เก่งขนาดเนี่ยแหละ ้วย กูแบก ๆ มาทั้ง... เพิ่งหยุดแบกหอบเนี่ย" "อ้าวกินของแข่งกันมึงมากินมา" ไอ้เจ้าเสือก็ไปกินจิ้งกิ้งข้างกินกระหังอะไรหลายอย่างนา คิงคกมันกินอะไร กินหน่อหญ้าคากะถ่านไฟ "เอามาแลกแข่งกัน มึงมีอะไรแลกมานา" เสือแลกก่อน "แอ็ก" "อะไร" "หัวเงา เขาจัว" "แอ็ก" "ขวางเกา เขากวาง" "หมดลื้อยัง" "ยัง" "อะแอ็ก" "เขงเก้า เขาเก้ง หมด" เค้าว่า คันคาก "แอ็ก" "หน้าหญ่คอกหน่อหญ่คา" เค้าว่านา (หัวเราะ) แอ็กออกมา "ห็นลับ" "ห็นลับอะไร" "ก็ดับเสือ ละ้วย" เจ้าเสือกลัว กินดับพวกกูเลอ วังไก้ ๆ ๆ ไปแล้วคราวนี้ เจ้าลิงเจ้าค่างอยู่บนนั้น "มึงวังอะไร้วย เพื่อน้วยมึงวังอะไร" "ไอ้ย คันคากกินดับเพื่อกูหมดแล้ว กูอยู่ไม่ได้แล้ว" กับ ๆ ๆ กูจะไปสู่กะมัน ไอ้คันคากตัวนิตเดียว จะไปกลัวมันทำไม ไป ๆ ๆ ๆ "ฉิบหายกูไม่ไป" เค้าว่านะ "ไปเอากะกู" "ทำไม" "ต้องสัณญาก่อนเอาเถาย่านางผูกเอวมันกัติดกะหลังเสือ" ลิงมันติดกะหลัง เสือถึงไบนะ ไป "เฮ้ย คันคากมันอยู่ที่ไหน" เค้าถามนาเจ้าเสือ เจ้าลิงนา "ไอ้คันคากมันอยู่ที่ไหน ไอ้ตัวคิมมันอยู่ที่ไหน" พอไปใกล้ "เฮ้ย ไอ้เจ้ากนกนาโถ" เค้าว่านา "พอมึงเอาค่างกูไปกินทั้งสองลำเรือ เอาเสื้อมาให้กูกินตัวเดียวจะอ้มเรื่อ" ไอ้เจ้าเสือก็ากไปแล้ว ไอ้เจ้าลิงก็วังเกาะติดต้นไม้ ไอ้เสือก็ตังไป ไอ้เจ้าลิงก็ตังไว้ สัณญากันจะกินกัน... กูช่วยมึงไม่ได้ มึงกินกูทุกวันนี้ ไอ้เสือจึงหลอกกินทุกวันเนี่ย (หัวเราะ)

นภกระสา

นายบุญช่วย จงศักดิ์สวัสดิ์

นภกระสากับเต้เป็นเพื่อนกัน นานกว่าจะเจอกัน อยู่ในหนองน้ำซึ่งแห่งนภกระสา
ก็ชวนเต้ไปอยู่ด้วยบอกว่า ที่หนองน้ำที่จะพาไปนั้น ใ๊้ย อุดมสมบูรณ์น่าดู นภกระสาก็คิด
เอาไม้มาอันหนึ่งคาบทั้งไม้ และให้เต้คาบด้วย พาบินไปหาหนองแถวบนดึกว่า น้ำก็ใส พา
บินไปหาหนองน้ำใหม่ ๆ นภกระสาก็คาบไม้บินไป เด็กเลี้ยงวัวมองเห็นเต้เหาะบิน ไข่แม่เห็ด
เต้ก็หล่นลงมาตกลงมา (เสียงหัวเราะ) สาเหตุนี้แหละที่เต้ตกลงมา เต้จึงมีกระดูก
ออกนอกเนื้อ

กระต่ายกับตะเข้

นายขวัญ ลีทยะเวทย์

กระต่ายกะไ้ตะเข้ เค้าก็เกิดพนันกันว่า เค้าว่า

"เฮ้ย วันนี้จะไปอาบน้ำท่าไหนเอ่ย" เค้าว่านะ

เค้าบอก "เค้าจะไปอาบน้ำน"

ไ้เจ้ากระต่ายเค้าก็ไม่อาบหรือท่ำน เค้าก็ไปอาบเสียท่าล่าง ไ้เจ้าตะเข้

เค้าก็เคืองซะ เคือง แหม ไ้นี่แปลกไ้ย"

"อ้าว วันนี้ไปอาบน้ำท่าไหน"

"ไปอาบท่าล่าง"

ก็เปลี่ยนกันไปอาบท่ำน ก็อยู่ยง้งั้นแหละครับ ทีนี้ว่า

"อ้าว วันนี้จะไปอาบน้ำท่าไหน"

"จะไปอาบน้ำท่ำน"

ทีนี้ไ้มันรู้แล้วนี้ ไ้ไ้ กระต่ายมันรู้แล้ว กระต่ายยังไม่รู้ไ้จะเข้รู้แล้วจะเข้

พ่อกี้ "อ้อ ไ้นี้ไม่ได้มันบอกยง้งี้ มันต้องไปอาบท่ำนั้นเทียว" เปลี่ยนแล้วจะเข้ ไม่ยอมมันแล้ว

ไปตักอยู่ท่ำน ไปอาบท่าล่างแล้วทีนี้ ไ้เจ้ากระต่ายนี้ไป ไปเจอจะเข้ชิตีเนียนะ ก็คำราม

"ฮิ ๆ ๆ ๆ" จะเข้คำราม

"เฮ้ย ูไม่กลัวหรือก ต้องร้องฮ่า ๆ ๆ ๆ ขึ้น" ว่่งั้น

"ฮ่า" มันก็อ้าปากครับ อ้าปากก็กระต่ายก็โดดถีบตีนจาก เอ๊ยถีบลั้นจะเข้ขาดไปเลย

แพะแพะเนื้อความ แพ้แล้วทีนี้ทำไ้ กระต่ายก็วิ่ง ฮิ วิ่งหนีกลัวจะเข้ช้บ

พระพุทเจ้ากับสัตว์ต่าง ๆ

นายขวัญ สิทธิเวช

ตอนนั้นพระพุทเจ้าเฝ้าครั้น เมื่อพระพุทเจ้าเราครั้นประสูติพพาน คราวนี้ก็สั่งพวก
ทั้งหลายเหล่า พวกสัตว์ทุกสิ่งทุกอย่างว่า ใครจะไปป่าหิมพานต์หรือจะไปไหนเนี่ยท่านจะพา
ไปต่อไปท่านจะตรัสรู้แล้ว ที่นี้พวกเต่า พวกควาย พวกแรด พวกนี้ก็มาขึ้น มาประชุมชนกัน
คราวนี้ถามว่า "ท่านจะไปหรือยัง"

คราวนี้เต่าเต่าก็รับไปท่านหนึ่งละ ที่นี้เจ้าแรดเต่าก็รับไป แล้วก็ควายเต่าก็รับไป
สามท่านนี้จะไปด้วยพร้อมกันเลยว้างั้น ที่นี้ว่า ใครจะไปก่อนละ ไ้เจ้าเต่าเต่าบอกว่า

"ແມ່ພໍ່ໄປໄມ່ໄຫວ ພໍ່ຂ້າເດີນຕາມໄມ່ໄຫວ" เจ้าเต่าเต่าว่าว้างั้น ๆ ขอพระพุทเจ้า
"ขอข้าพเจ้าไปด้วยเถิด"

"อ้าไปได้ตัวท่านเบา ๆ ผมจะพาไป แล้วอีกทีหนึ่งนะ ไปกะข้าพเจ้า มนุษย์เนี่ย
อย่าไปหักค้ำนะ หักแล้วท่านจะลำบาก" ว้างั้น "เพราะว่าท่านไปกะผม... ข้าพเจ้า
จะล่องลงมาทันทีเลย" ว้างั้น "จะมารับเลี้ยงมนุษย์อยู่ตามเดิม"

"ที่นี้ไม่เป็นไรหรอก พระพุทเจ้าอย่างนั้น"

ที่นี้พระพุทเจ้าก็ "อ้า...เตรียมตัวได้ ท่านก็เลยปล่อยจิวรลงไป ไ้เจ้าเต่าเต่าก็คาบ
จิวรพบ คาบแล้วก็เหาะ ไ้มนุษย์เค้าเห็นก็

"ແມ້ ເຕ່ເຂົ້າ ໆ ຄຽບ" ก็ดูกัน ไ้กันใหญ่ที่นี้ะ ไ้กันใหญ่ ไ้กันที่นี้

"ไ้เจ้ามนุษย์ข้าพเจ้า ไม่รับเลี้ยงท่านอีกต่อไปแล้ว"

"ท่านไปเหอะ"

คราวนี้ท่านก็ไปมะ ก็ไปกับพระพุทเจ้าแล้วนี้ เค้าว่าไม่มีเวรมิตรมอยู่เมือง
มนุษย์แล้ว พอหักก็อ้าปาก ปากก็ออกล่องจากจิวร ล่องลงมาพื้นดิน คราวนี้เลยประสาณที่ไหน

ได้หลังเพลิงไถ่หมด กระตูกกระเตี้ยออกจากเนื้อหมดเลย "นี่แหละท่านต้องรับเลี้ยงมนุษย์
ต่อไปภายภาคหน้า" ก็เลยพระพุทธเจ้าก็เลย เอากระตูกไว้ข้างนอก เอาเนื้อไว้ข้างใน
ก็จับปะกบ ๆ กันเลย ชันเตกก็เป็นกระเบื้องเฮะ ก็ประกอบกัน ก็เลยเป็นเหมือนหยั่งเรา
มุงกระเบื้อง (หัวเราะ) นี่เป็นเรื่องของมันเป็นอย่างนี้

ที่นี้ไอ้เจ้าควายเค้าก็ รอ... อยู่ทางนั้นแหละ ไม่มาหาพระพุทธเจ้า ถามยังงี้
ก็ไม่ว่า ก็เห็นแต่ใบตองเหลือง ๆ ใบตองกล้วยนั้นมันเหลือง ใบตองเหลือง

"เฮ้อ พระพุทธเจ้าอยู่ไวยเรดไวย" ก็บอกกะไอ้เรด

"เฮ้อ อยู่ ยังไม่ไปไหน ขอกินหญ้าให้ตีสีก่อน"

ไอ้เจ้าเรดเค้ว่า "หือ กินหญ้าน้ำขุ่น" ว่างั้น "กินหญ้าน้ำใสสบายใจ ถึงไปหาท่าน"
เหลือวทีไรก็เห็นแต่เหลืองอยู่อย่างงั้น ใบตองกล้วยมันห้อยอยู่ (หัวเราะ) ที่นี้ไปเห็นก็

"ตาย พระพุทธเจ้าไปแล้ว ทำยังงี้ได้เรานี้เย่ ฮือ" ไปเห็นใบตองก็ไมไ่
ใบตองละ กล้วยกะใบตอง มันผูกกันเมื่อไหร่ ต้นกล้วยชนเหลกเลยทีนี้ละ มันหาว่าเราหลง
แต่จิวรกล้วยอยู่ว่าเป็นจิวรของพระพุทธเจ้า ก็นึกได้พระพุทธเจ้าหนีไปแล้ว

ไอ้เจ้าเรดก็กินน้ำ... หญ้าหนามน้ำขุ่นอยู่สบายเลย ไม่ไปชักที บักเตียนอยู่นั้นแหละ
เตียนทีนี้ ที่นออะ ที่เค้านอได้ พระพุทธเจ้าบักเตียนไว้ให้แล้ว ที่นี้ท่านคือไม่มาหา ท่านชัก
ควรวะ ก็เลยท่านบอกว่า

"ต่อไปนี้ ท่านอย่าไปกินเลยนะหญ้า หญ้างามน้ำใส อย่าไปกินเลย ต่อไปนี้
กินไอ้หญ้าหนามน้ำขุ่นนั้นเถอะ ท่านกินอย่างนั้นดีกว่า"

เรดที่นี้ต้องกระตึบน้ำจนขุ่นถึงกิน แล้วไอ้หญ้าไม่มีหนามก็ไม่ค่อยกิน เป็นอย่างนี้

ไอ้มนุษย์เราไม่ยั้งงั้น ห่วงอ้อยเกินไป มัวแต่กินอ้อยเพลิน เหลือวทีไหนพระพุทธเจ้า
ไปเสียแล้ว ที่นี้องค์หนึ่งก็กลับมาถามว่า

"พวกท่านเนี่ยอยู่ตามยั้งงี้ รับเลี้ยงมนุษย์ตามเดิม"

พวกควายนี้นี้ต่อมาควายเค้ากินหญ้าลำบาก อยากกินข้าว อ้าวอยากกินข้าวที่นี่
อ้าวอย่ายังงั้นเลย โอ้เจ้าควายเค้าก็จัดหญ้าให้ กินข้าวมันเปรี้ยวปากว้างั้น อยากจะกินหญ้า
ก็เกิดหญ้าขึ้นมาครึ่งหนึ่ง ข้าวครึ่งหนึ่ง คราวนี้ไปลักกินข้าวของเค้า พระพุทธเจ้าท่านบอกว่า
"ทำไมถึงพูดไม่มีสัตย์ไม่มีอะไรเลยนี้ หือ"

"ผมก็อยากอีกครั้ง"

"อยากอีก" ก็ตบฟันซะ ฟันหักหมดเลยฟันกราม เหลือแต่ฟันบน (หัวเราะ)

ถาม : เหลือแต่ฟันล่างไม่ใช่หรือควาย

ตอบ : เหลือฟันล่างไม่ใช่ฟันบน

"ที่ท่านต้องรับเลี้ยงมนุษย์เค้า ต้องไถไร่ไถนาตามเดิม อะต้องไถไร่ไถนาไปลื้อ
เพราะฉะนั้น ก็เลยต้องทำนาให้เค้ากินอยู่ทุกวันเนี่ย มันติดต่อกันมายังงี้ครับ โอ้เรื่องเต่าหลัง
โก่งเนี่ยมันเป็นยังงั้น โอ้มนุษย์เราห่วงอ้อย

ถาม : มัวห่วงอ้อยอย่างไคร้

ตอบ : อ้าว มัวจะกินเต่าอ้อย ไม่ทันว่า พอเห็นอ้อยเข้าวัง พระเดินเข้าไปแล้วยังจะเข้า
แต่ป่าอ้อยตะพึดอยู่ คนเราถึงชอบอ้อยก็เหลือเกิน เห็นอ้อยอยู่ตามข้างทางไม่ว่า
ของใคร ไม่ต้องขอ ไม่มากก็เอาซักลำนึง (หัวเราะ) ไม่เชื่อใครลอง ลองดูเถอะ
เห็นผ่านป่าอ้อยพันติ ๆ นะ "คงไม่หวังนะลำเดียว" (หัวเราะ) อ้า ห่วงแต่อ้อย
อ้า...เราก็อ้อยอย่างงั้น (หัวเราะ)

ท่านเค้าไม่หวังนี้ราชสีห์นะ เค้าไปได้ ถ้าท่านอยู่เดี่ยวนี้ระวังยาก ถ้าผู้ใด
คิดบงร้ายอะไรเงี้ย ท่านร้องมา ตวาดงี้แก้วหูแตกเลย เดี่ยวนี้ท่านจัดไปอยู่ป่า
หิมพานต์แล้ว

แรดก็จะไปแล้ว บักไอน้อไปแล้ว เลยไม่ได้ไป คือ (หัวเราะ) คือเนี่ย
พวกแรด พวกเต่า นะ พวกควาย เราเนี่ย คือทั้งนั้น มนุษย์เรากียังคือ ห่วงอ้อย แล้วควาย
ก็กลัวมันถึงได้ซนกันอยู่ทุกวันนี้

ทำไมเสือจึงมีลาย

นายสุตใจ วงศ์ษา

เสือเมื่อก่อนนี้ เสือเมื่อก่อนนี้เค้าว่าเสือที่มันจะเกิดมีลายได้เค้าว่าเสือมันบอกมันอยากจะเห็นคนว่า มัน ๆ ไม่รู้หรือว่ามันรู้แต่มนุษย์ว่า อ้า...ถ้าเจอมนุษย์จะต้องกินล่ะงั้นละ คานี้มันไม่รู้ว่ไอ้มนุษย์กะคนมันชนิดเดียวกัน ก็ ๆ อยากจะเจอคนนั้นละ ก็ไปถามหมู่บ้านหนึ่งว่า "แถวนี้มีคนไหม" ว่างั้น ไอ้คนนั้นก็พอเห็น ๆ พอเห็นเสือมาก็รีบกลัวบอก "ไม่มีหรือก มีหมู่บ้านนั้นเค้ามีคน หมู่บ้านนี้มีแต่คานทั้งนั้นแหละ" เอ้อ กำลังนั่ง ๆ อยู่มันก็ "ไหนคานเป็นไง" ไอ้เสือก็ถาม ถามก็คลานสืขาให้ดู ไอ้เสือบอกว่า "อ้อ นี่คาน คานแสดงว่าสืขา แล้วคนละ"

"ข้าคนต้องสองขา" ว่างั้น อยากจะเห็นคน ก็บอก" ถ้าอยากเห็นคนก็เตี้ยเตี้ยคนมาแกก็จะวิ่งหนี" ว่างั้น ก็บอกกะเสือว่าจะวิ่งหนี ก็ "ถ้าแกอยากเห็นคนก็ต้องจับไว้ก่อน เตี้ยคนมาแล้วก็แกจะวิ่งหนี" ก็ไอ้คานนั้นก็จับ จับเสือผูกไว้กะต้นไม้ เค้าบอกว่า "เตี้ยผมจะไปตามคนให้" ผมจะไปตามคนให้เค้าไปเลย ไปมันก็คาน (คลาน) ลัดป่าไม้ ชัก 2 - 3 ชั่วโมง แกะกลับมา ก็คน ๆ นั้นแหละชะเติน เตินย้อนเข้ามาอีก ไอ้เสือก็ถามว่า "นี่เรอคน" บอกว่า "นี่ละคนละ นี่เดินสองขาอย่างนี่ละคน" ก็คนเตี้ยก็มาคานมา นี่แหละ ไอ้เสือก็ไม่โอ ทำไมแกจะกินคนละ กินคนก็ไอนั้นไปเตรียมตัดไม้มาเลย แก่ติเลยละ ติเสือ กลัวเลยละ ติเสือจนกลัวเลยละ ติจนตัวจืดหมดเลยละ จนกระทั่งทุกวันนี้เค้าบอกว่า เสือจึงมีลาย เพราะคนติ เพราะคนติถึงได้มีลาย ไม่งั้นคงจะไม่มีลาย แพ้คนคนฉลาด (หัวเราะ)

ทำไมเสือจึงมีลาย

นายขวัญ สหยเวชย์

ไอ้เจ้าไก่ นกฟัก (ก๊วก) อีอนกฟักหรือเปล่า คำจะไปเที่ยวหูก้ากันแล้วต่อมา ก็นึกดูก่อน กระจ่าย ไก่ เอ๊ย 3 อย่าง คำเป็นเพื่อนกันครับ คำจะยกบ้านกัน ไอ้กระจ่าย เสือ ไก่ สามเกลอ คำเนีย เพื่อนกัน คำจะยกบ้านกัน ตั้งเสาดั่งอะไรขึ้นแล้ว ยังขาด ไอ้ใบมูยังไม่มี ก็อย่ายังงั้นเลย ไปเที่ยวหูก้ากันเถอะ เปลี่ยนกันอยู่บ้านนะ เปลี่ยนกันอยู่ บ้าน เปลี่ยนกันอยู่บ้านก็ไอ้เจ้าไก่คำก็อยู่ก่อนนะ อยู่ก่อน ไอ้สองคน ไอ้เสือก็กระจ่ายนั้น ก็ไปเที่ยวหูก้า ไก่คำเป็นคนอยู่บ้านก็หูก้าหาข้าว ชักผ้าไว้เสร็จ เพื่อนสองคนมาก็ได้กิน ไอ้เจ้าไก่คำก็ แหมคิดแล้วมันถ้าจะไปหาอาหารให้ไอ้เพื่อนสองคนกินเลย ไม่รู้จะไปเอา อะไร อย่ายังงั้นเลยโว้ย เรามันไก่นี้ กระจ่ากไข่พลัด ๆ ไข่ เอาไข่เน่เลี้ยงเพื่อน เลี้ยง เพื่อน คราวนี้คำก็เพื่อนคำก็มา

"เอ๊ย ไอ้ไก่อันนี้เลี้ยงเองอะไรกินข้าววะ"

"กินไข่"

"อ้อ ก็มันไก่ก็มีไข่ซิวะ"

"ก็กินกันซะ กินกันตามสบายละ" แล้วก็เปลี่ยนกันนะ สามคนเนี่ยะเปลี่ยนกันอยู่ บ้านคนละวันกัน

คราวนี้ไอ้เจ้าไก่คำก็ ไปเที่ยวหูก้าก็ไอ้เจ้า (เจ้าเสือ) เจ้ากระจ่าย ไอ้เจ้า เสืออยู่บ้านมังซะ อยู่บ้าน คราวนี้คำอยู่บ้านคำ ไอ้เจ้าเสือก็อยู่ ไอ้ไก่อันนี้เป็นไก่ เรายังจะไปไข่เหมือนไก่ได้ยังไง อย่ายังงั้นเลย เราเป็นเสือเราก็ต้องไปหาเนื้อเถอะ" ก็ไป หาเนื้อ เข้าป่าไป พอตีมีกวางเดินมาหรือกิ้งกวดเดินมา คำก็เอามาแกงให้เพื่อนกิน

สองคนมาจากป่า ไปเกี่ยวหญ้ามาทำบ้าน พอเกี่ยว

"เฮ้อ เพื่อนมาแล้ว"

"เฮ้ย มึงแกอะไรวะ" ก็ถามอย่างนั้นเหมือนเก่า

"เฮ้ย แกงเนื้อ"

"อ้อ มึงเป็นเสือเนี่ยะ เป็นเสือก็ได้เนื้อมาแกงซิวะ"

ก็ ก็ทานกันไปตามสบายละ

ต่อมาใครละที่นี้ ก็ไ้ตายละซี ตายเป็นคนอยู่ ไปอยู่บ้านละที่นี้ไ้ตายเค้าไปกันแล้ว
เค้าไปกันแล้วไ้เจ้า เจ้าไก่ กะเสือ เค้าไปเกี่ยว หมักทำเลยนะ ก็กกองว่า "เฮ้ยจะเอา
อะไรแกงให้เพื่อนกินนะ ตอนที่เค้ามานะ อ้าวไปซิ ก็ไ้ไม่ออก (หัวเราะ) ก็อย่าเลยวะ
ไ้หาเสือมันไปเอาพวกเนื้อพวกแก้งพวกกวาง ภูก็ไปมั่งไ้ไป พวกนั้นก็มีมา แก้ง กวาง
ก็เคินมา ตัวไม่ชำนาญ เหมือนเสือนี้ ก็ตะครุบหน้าผากนี้ โนจนกระทั่งทุกวันนี้ กวางพอถีบ
ผางหงายหลังเลย วิ่งกลับบ้านโด่งเลย (หัวเราะ) มาถึงบ้านก็ทำยังงี้ไม่มีทำ

"แหม ไ้ไ้มันว่าเจ้าปากหม้อกระตักไข่พลัด ภูก็กระตักอย่างไ้เหมือนกัน"

กระตักก็ผ่าเอาขี้ลงไป ขี้กระต่าย แกง แกงให้เพื่อนกิน ไ้เพื่อนก็ถาม

"เฮ้ย แกงอะไรวะ"

"แกงขี้เหล็ก" เค้าว่านะ "แกงขี้เหล็ก" (หัวเราะ) ไ้เพื่อนเค้าก็ชด

"ฮือ" ชดพลาด ไ้เจ้า ไ้เจ้าเสือก็ชด

"ไ้เสือกินขี้"

"อะไรวะไ้เสือ (กระต่าย)"

"เปล่า ภูไ้วะ คราง"

ก็ไ้ไ้ก็ชดพลาด

"อ้อ ไ้ไ้กินขี้" เค้าว่า

หลายกุนหันเข้าไ้เสือก็รู้

"มันอะไรกันเนอะ"

มันฆ่าเอาขี้แ่งให้กินเหมือนอย่างขี้เหล็ก ที่นี้ก็เกิดขี้กันไปซะ ขี้กันไป ขี้กันไปก็เลยทำอกคับ
ไปเจออะไร ขี้ควายนี่ มันเอาฮักเอาหนามปักไว้ มันบอกว่า

"กะปิพระอินทร์" (หัวเราะ) "กะปิพระอินทร์"

เค้าว่า "เฮ้ย เราเป็นเพื่อนกัน พุทโธ่ ถึงขนาดจะฆ่ากันตายเทียวของแค้น" (หัวเราะ)

"เนี่ย พระอินทร์กอง แกลงมาเผ้าแล้ว ถ้าเมงวันเนะ ให้อั่วใหญ่ ๆ เนะ มามึงตบเนะ ภูมิ
มันเล็กกว่าเฮ้ย" ไม่ใช่เนะตบลงไป ก็ไปตบหมัดเลย มือนะโดน เป็นจุด ๆ เลย มือเสือนะ

คราวนี้วิ่งไปอีก ขี้กันไป หมดแรงแล้วหิวข้าวเต็มที ไปเจออะไรลูกเล็บเยี่ยว
รู้จักไหมชะค่า ๆ เล็ก ๆ ตามทุ่ง ไอนั้นเค้าก็ค่อยเก็บ ไข่กระต่ายเนะก็ไปเก็บ

"เฮ้ย มึงมาถึงมือมึงใหญ่ตุตเลยซี" เค้าว่า (หัวเราะ)

เค้าก็รูตปวาดหมดเลย หนามเข้ามือ กระต่ายวิ่ง แพ้ทุกทีแหละครับ แพ้กระต่ายทุกที

ที่ต่อมาเอาแล้ว คราวนี้บอก "เราเนี่ยสาบานกันแล้วเนะ เราจะต้องฟ้าอากาศ
นั้นเป็นต่าง ๆ นานาได้ เพราะฉะนั้นเรามาร่วมหัวร่วมท้ายกันเถอะ ไหนบ้านเราก็คงเป็น
บ้านเมืองแล้ว ทำไมเราถึงยังทำไม่ได้ หนูเราก็เกี่ยวกันแล้ว อย่างงั้นเลยเพื่อนเอ๋ย
เราไปเอาหนูก้ามุ้งกันเถอะ" เค้าว่างั้น ก็ไป มันก็ไม่มีคิดอะไร กันแล้ว ก็ไปกันสามเกลอ
เค้าไป ก็ทำยังไง

"ไอ้กูก็ แหมนิดเดียว ภูเอา"

ไอ้ไก่เค้า "แหม ไม่ไหวหรอกกู"

เถียงกันอยู่อย่างนั้น ไอ้เจ้าไก่ "เฮ้ยเพื่อน มึงตัวโต ๆ เนี่ยผูกหลังเลย" เค้าว่างั้นเนะ

"ผูกหลัง กูจะจับมัด แล้วก็เป็นคนขี้ตืดต่างว่าตีกัน" ไอ้เสือเป็น... ใจกว่าเค้ายอมเลย
เพื่อนทำตาม ไอ้เจ้ากระต่ายเค้าขึ้นนั่งบนนั้นซะ นั่งบนนั้นนั่งไปนั่งมา จวนจะถึงบ้านของตน
แล้ว ไฟจุดแล้วที่นี้ ไหม ๆ เลยวิ่งตัวถึงได้ลายอยู่ทุกวันดับกันไม่หวาดไม่ไหว ไฟไหม้ติด
เพราะฉะนั้นไอ้หนังเสือมันถึงได้ลายเป็นตะบมตะแบ่ง (หัวเราะ) มันแพ้กระต่ายไปจุดมัน
(หัวเราะ)

โคนันทวิศาล

นางศุภ ทิพย์พรม

โคนันทวิศาลเนี่ยก็เป็นโคของพ่อค้า ขาย คำเกลือ จะลากเกลือไปขายต่างหมู่บ้านต่างตำบล อย่างเงี้ย แล้วก็มีเช่นก็มีคอง (คลอง) มีคองน้ำจะต้องผ่านไปจะต้องลากเกวียนนั้น ผ่านห้วยน้ำไป ถึงจะไปหมู่บ้านนั้นได้ ทุกคั้ง (ครั้ง) ไปขายก็ได้กำไรมา จนเจ้าของนั้นร่ำรวย เพราะโคนันทวิศาลลากเกวียนไปขายของ

แล้วอยู่มาวันหนึ่ง เจ้าของโคนันทวิศาลนะไม่รู้อารมณ์เสียอะไรมา ก็มาคำว่า โคนันทวิศาลลื้อว่าปะทุกหนักเกินไปอย่างเงี้ย แล้วโคนันทวิศาลก็เหนื่อย ก็จะไปหยุดใกล้หนองน้ำ ทินเจ้าของก็บอกว่า ให้โคนันทวิศาลเนี่ยรีบไป เอาของไปขาย มัวช้ามันจะไม่ทันเวลาขาย โคนันทวิศาลเหนื่อยก็ไม่ไป ก็หยุดเพราะของมันหนักมาก ก็หยุดชะ เจ้าของเก่าว่าขี้เกียจมั่ง ไม่เอาเรื่องเอาราวเลี้ยงเสียของมั่ง ใช้ไม่คุ้มค่ามั่ง โคนันทวิศาลก็เคืองก็โกรธให้เจ้าของ ก็เลยไม่ลากเกวียนไปให้ ไปถึงที่ ลากลงไปแช่น้ำไว้แล้วก็ไม่ไปเกลือก็ละลายน้ำหมด ตานี้เจ้าของก็เลยต้องขาดทุน ไม่มีเกลือขาย

ตานี้ทานเรื่องนี้จะสอนให้รู้ว่า จะเป็นสัตว์หรือจะเป็นมนุษย์อะไรก็แล้วแต่ ต้องพูดปราศรัยให้เพราะ ๆ แล้วโคนันทวิศาลเนี่ยมันจะทำให้เจ้านายร่ำรวย ถ้าเราเรียกขานวานใช้ไม่เป็น ไปดูคำว่าโดยไม่มีเหตุผลแล้วก็จะทำให้เจ้าของมันยากจนลง ได้อย่างเงี้ยมันมีเรื่องหนึ่งก็จะสอนให้ว่าให้เราจะต้องพูดจาให้เพราะไม่ว่าจะเป็นสัตว์พาหนะที่เรา จะเป็นวัวกิติ ควายกิติ สัตว์เหล่านี้จะต้องรู้ภาษาคน ไม่งั้นเราจะใช้ไม่ได้ ทุกวันมันก็ต้องรู้ภาษาคอนอยู่ วัว ควาย จะต้องหัดพูดหวานขานเพราะ อะไรแบบเนี้ย แล้วเจ้าของก็เห็นว่าโคนันทวิศาลเนี่ยทำเกลือเค้าละลายน้ำหมด เค้าก็จะขายไป เค้าก็เป็นอันว่า อาชีพขายเรื่องนี้ ขายไอ้ไอ้ขายเกลือ ทินคนอันเค้ามาซื้อต่อไป ทินเค้าเข้าใจใช้เค้าก็เอาไปค้าไปขาย ไปขายของเค้า

ก็พูดเพราะ เอ้า...เวลาปะทุกของเสร็จแล้ว คำจะบอกว่า "เอ้า โคนันทวิศาลเจ้าจงลาก
 เกวียนไป" อย่างงี้ เจ้าโคนันทวิศาลก็ลากไป ๆ แล้วเพลายขายสินค้าคำก็ซื้ออาหารซื้ออะไร
 ให้ทานดี ๆ คำเลี้ยงไว้ดีก็ค้าขายได้ ที่นี้เจ้าของเดิมก็เสียดายจะไปซื้อคืน คำก็ไม่ไหวแล้ว
 เพราะโคนันทวิศาลก็ไม่ยอมมาอยู่ด้วยอีกแล้ว เพราะว่าเจ้าของพูดไม่เพราะนะ เจ้าของเก่า
 เจ้าของใหม่คำก็ไปทำร่วมรวย (ร่ำรวย) เพราะคำ ๆ เข้าใจใช้คำก็ถึงบอกว่า
 "โคนันทวิศาลเจ้าจงลากเกวียนไป" โคนันทวิศาลก็ลากไป ถ้าไปดูคำว่ากล่าวแล้วไอ้สัตว์
 พานะที่มีชีวิตเนี่ยจะไม่ ๆ ทำประโยชน์ให้เราได้อีกเลย

บุคคลมีเงินแต่ทองพูดไม่ได้เสียข้าวเสียของ

นายสนอง แสงทอง

เรื่องนี้มีอยู่ว่า มีโอรสพราหมณ์คนหนึ่ง เป็นคนเลี้ยงวัว คือ เดิมเป็นพ่อค้า โอรสพราหมณ์นี้เป็นพ่อค้า พ่อค้าชื่อของ ชื่อถูกขายแพงแลกเปลี่ยน (เปลี่ยน) ไปเรื่อย ๆ

อยู่มาวันหนึ่ง ก็มีคนเค้า มีคนเลี้ยงวัวมาฝูงหนึ่ง มาขอกินข้าวร้านค้า เสร็จแล้ว คนเลี้ยงวัวนั้นก็เมื่อกินข้าวอิ่ม กินน้ำอิ่ม กินน้ำอิ่มแล้วก็นึกถึงบุญคุณ ก็ไม่มีเงินจ่าย ก็ให้วัวตัวหนึ่ง "เอาวัวไว้เถอะตัวนี้จะค่ากินข้าว" วัวนั้น โอรสพราหมณ์ก็ได้รับวัวนั้นเลี้ยงไว้ ต่อมาเลี้ยงวัวไปเลี้ยงวัวมาเพลินอยู่แต่วัว เอาแต่วัวไปเลี้ยงไม่ได้ค้าขาย ไม่ได้ชื่อของ ก็เลยจนลง ๆ ก็มีวัวตัวเดียว ที่ไม่มีวัวตัวเดียว วัวนั้นเผื่อพูดได้ จัว วัวสมัยก่อนมันพูดได้ แต่เผื่อเป็นวัวของผู้วิเศษส่งมา วัวผู้วิเศษหรือโควิเศษนั้นแหละ พญาโค ๆ วิเศษที่มา อยู่ด้วย ไปโดนเอาพญาโควิเศษ เสร็จแล้ววัวก็พูดว่าเพราะว่าเห็นเจ้าของจนก็จะตอบแทน บุญคุณ เพราะว่าได้เลี้ยงตัวอยู่ ก็จึงบอกว่า ให้โอรสพราหมณ์เนี่ยไปพนันกับเค้าซิ เค้าจะให้ เป็นเศรษฐีเลยแหละ ไปพนันก็เลย เค้าจะลากเกวียน 100 เล่ม เกวียนเนี่ยเค้าจะลาก ให้ไหวเลย 100 เล่ม ไปพนันกับเศรษฐีอื่น ๆ เค้า ถ้าลากไหวเนี่ยให้ได้เงินได้ทอง ถ้าลากไม่ไหวก็ให้เสียเงินเสียทอง คือ ให้ไปทำพนันเค้า เมื่อวัวพูดได้หยิ่งงั้นพราหมณ์ ก็แปลกใจว่า "เอ๊ เรายังคงจะมีโชค" เสร็จแล้วก็เลยไปพนันกับเศรษฐี เศรษฐีที่มีเกวียน มีสินค้านะยะ ๆ ไปพนัน พอไปพนันถึงวันนัด พราหมณ์ผู้นั้นก็เอาวัวเนี่ยไปเทียมเกวียน แต่พูดไม่พาะ (เพราะ) ก็ไปดื่มน้ำก่อน แล้วก็ให้วัวเนี่ยมันเดินไป ก็ไปดื่มน้ำว่า "อ้าว ใจเจ้า วัวโง่ มึงเดิน มึงไม่เดินกูจะตี มึงลากให้ไหว กูจะตีลากไม่ไหว" ว่าไปดื่มน้ำเข้า ใจวัวก็ เห็นเจ้าของพูดไม่เพราะก็โกรธ เลยไม่เดิน ไม่นอน นอนส่งเลย ไม่เดิน ยอมให้ตี ตีจนหลัง แตกก็ไม่เดิน ยอมเจ็บเอา ไม่ยอมเดิน อ้าว... ถึงที่สุดพราหมณ์ผู้นั้นแพ้พนัน ข้าวของถูกยึดหมด

เงิน เงินทองไม่ได้แล้ว ข้าวของถูกเขายึดอีก ถูกเศรษฐียึดหมด เอาที่ เอาไว้ เอานา
 เอาบ้านเอาช่องไปหมด ต้องไปนอนอยู่กองฟาง เอากองฟางทำซุ้มนอนกับวัวตัวหนึ่งปล่อย
 วัวไป ไมให้ไม่เลี้ยงวัว ที่นอนทุกขั้รมาอยู่จนกระทั่งวัวนึกสงสารเศรษฐีอีก ผ่านมาเวลา
 ผ่านมาเป็นเดือน นึกสงสารเศรษฐี กลับมาหาเศรษฐี มาบอกอีกว่า "เอาไหมที่นั่นต้อง
 พุดเพราะ ๆ ซิเราจะลากให้" ก็ไปพุดอีก ไปทำพนันเขาก็ก ผลที่สุดวัวก็ได้ลากเกวียน 100
 เล่มนี้ไหว เพราะว่า อ้า...พราหมณ์เนียพุดเพาะ (เพราะ) ที่นี้พุดว่า "เอ้า พ่อมหาจำเริญ
 เจ้าจกลากเกวียนไปนะ พ่อมหาจำเริญ ลากเกวียน ลากเกวียนไปให้ไหว พอพุดเพาะ ๆ
 เจ้าวัวก็กลากเกวียนไปไหว ตอนนี้มีได้เงินได้ทอง ได้ข้าวได้ของ ได้ส่วนได้นาตึนมาหมด นี่คือ
 เจ้าวัว การเลี้ยงวัวนั้น การเลี้ยงสัตว์นั้น ถ้าเราทำดีกับสัตว์ สัตว์ก็ยอมให้คุณเราอย่างนี้ การพุด
 เพาะก็ยอมให้คุณเราอย่างนี้

ความสามัคคี

นายสังเวียน ปิติ

คือเค้าว่าในสมัยก่อน ๆ เนี่ย อาจจะเรื่องจริงมั่งโกหกมั่ง เค้าว่าชาวนาคนหนึ่งเนี่ย ก็เรียกว่า สมัยนั้นไม่มีใครเค้าทำนาปรัง ก็คิดอยากจะทำนาปรัง (ปรัง) ที่นี้ก็เวลาทำป็นึงก็ นกมันก็ลงกิน คือไอ้พวกนกกระเจิบ นกกระจาบ เนี่ยมันก็ลงกินทุกปี กินเอาชาวบ้านก็เหลือน้อย ที่นี้ชาวบ้านนั้นก็มีความ พยายามทำอยู่เรื่อย ทำป็นึงก็คิดว่าถ้าหากนกลองจะต้องซื้อตาข่ายมาดักเนาะ" เสริจแล้วก็ตอนนั้นนกมันรวมพลกันณะชะ พอในข้าวสมัยนั้น เค้าจะทิ้งไปเลย ทิ้งไว้ในข้าว ยั่งงั้นเนาะ ไอ้เนาะ ๆ นั้นก็รวมพล มันก็บินหอบเอาตาข่ายขึ้นไป ที่นี้ ก็เอาขึ้นไปแขวนไว้บนยอดไม้ ก็ตัวเองก็เอาจมมากมันก็รูดไปได้ ที่นี้มาหน้า ๆ เข้ามาเนาะมันมีการทะเลาะกัน เค้าเรียกว่า นกเนาะมันมีการทะเลาะกันไ้มะ (ผู้ฟัง : สไตรค์)

เอ้อ มันก็แบบพอนาย เจ้าของนาเนาะไปดักมันไว้ ดักไว้ในข้าวก็ ก็ทำเป็นลงไป กินข้าว ที่นี้ก็อีกตัวหนึ่งก็พยายามบิน อีกตัวหนึ่งก็ แหม แกล้งบอกว่า บินซะเต็มที่แล้วแต่ไม่ออกแรง ไม่อยากจะบิน คือ ที่นี้มันก็ติดกันอยู่อย่างงั้น อีกคนนึงบิน อีกตัวนึงบิน อีกตัวหนึ่งก็ไม่บิน มันก็ทำไปทำมา ตาข่ายมันก็ไม่ขึ้นเนาะ ผลที่สุดชาวนาจึงจับเอามาไปกินได้ นี่พระท่านได้เคยกล่าว ไว้ว่า "ถ้าหากว่าเราคือพระท่านกล่าวว่า สัพเพสังฆมุตานัง แต่ที่นี้ถ้าขาดความสามัคคีมันก็พัง" เนี่ยมันมาอย่างแบบเดียวกันนากะเนาะ"

นภกระสาภิบุษยา

นายน้อย แก้ววิจิตร

แต่โบราณก็มีหนองน้ำแห่งหนึ่ง มีสระแห่งหนึ่ง เป็นที่กลางท้องนา คำว่าจี่มาโบราณคำว่าจี่ ที่นี้มีปลาฝูงหนึ่งอยู่ในสระนั้น ฤดูแล้งมาน้ำก็แห้ง ที่นี้ปลาก็ร้อนกร้อนใจเหลือเกิน "ทำไมเราจะตายเสียแล้วหนอ" ก็มีนภกระสาตัวหนึ่งคำว่าจี่มา นภกระสาตัวหนึ่งก็ลงมาที่สระก็ลงมาดูจะกินปลา จะกิน "ทำไมถึงจะกินปลาตงนี้ให้หมดน้อ" นึกในใจอย่างนี้ นภกระสานั้นน่านึกอย่าเลยคิดอุบายก็มีแม่ปลาหมอใหญ่ตัวหนึ่ง (หัวเราะ) มีแม่ปลาหมอใหญ่ตัวหนึ่งก็ว่ายไปว่ายมานภกระสาก็ถามว่า ไอนภกระสาก็ "เหมมนภกระสาทำไมถึงจะให้ จะพ้นจากพวกเราถึงจะพ้นจากความตายจากสระนี้มาลค... ที่อยู่แบบนี้ละ" ผมก็จำไม่ได้เหมือนกัน เล่าไปเข้าเค้าไปก่อนนิด ๆ หน่อย ๆ นภกระสาก็ว่า "ยังงั้นก็เอาขึ้นจะไปดู" นภกระสาก็พาไป นภกระสาก็ไปสะพาไปดูสระแห่งหนึ่ง คำเรียกว่าสระมโนดาช (อโนดาช) ใหญ่ทีเดียว ก็ปล่อยแม่ปลาหมอบึ่งลงไปในน้ำคาบไปนะ นภกระสาคาบไปนะ ปล่อยบึ่งแม่ภกระสา...เอ๊ย แม่ปลาก็เดิน...ว่ายแห่ น้ำนี้ใสสะอาดจริงๆ นึกพอใจแล้วก็กลับ นภกระสาก็พากลับมาบอกเพื่อน เหมมนภกระสาก็ไปบอก "สระน้ำสวยเหลือเกิน พวกเราพากันไปอยู่ นภกระสาไปอยู่ในสระให้นภกระสาเอาเราไป รับอาสาไป นภกระสาคำรับอาสาจะเอาเราไป ว่าจี่มา คำว่าจี่มา ผมเล่าก็ไม่ค่อยถูกเท่าไรนา ที่นี้ก็มาถึงนภกระสาก็ปล่อยแม่ปลาหมอไป บอก "จะกลับแล้ว" ลูกน้องเชื่อ ๆ นภกระสา นภกระสาก็คาบเอาแม่ปลาหมอไปก่อน ขึ้นยอดยางก็กินเลย นภกระสาก็หลอกกินหมดว่าจี่มาเถอะนา หลอกกินหมดแล้ว ที่นี้แม่ปลาไ้ ภูนาตัวหนึ่งใหญ่เดินเกะกะ โอ๊ย แยกแล้วตายเหลือเกินนะ น้ำแห้งก็แล้วไปก็แล้ว อ้อนวอนว่า "นภกระสาช่วยเราหน่อยชะ เรา ถ้าน้ำแห้งแล้ว ไม่มีที่จะไป เราจะตายแล้วเราไปได้ไหม" ได้ คำจะเอาไปข้างหน้าไปปล่อย" ยังงั้นยังงี้ บอก ๆ อย่างแบบนภไ้ปลา คล้าย ๆ ปลาหมอแบบนี้หนา "ทำไมถึงจะเอาเราไปได้" "เอาเถอะเอาอย่างจี่ติกว่า

เราจะเอาปากนั้นมาคาบท่านแล้วก็เอาก้ามนั้นจะรูดเราไป" "คับ ๆ" ว่างั้นนา (หัวเราะ)
พอได้จังหวะแล้วก็ นกกระสา ก็พาบินไปเลย บินขึ้นยอดคางกลางคอน ปุ่มนตามองเห็น "แหม
ก้างปลาเต็มได้ถूनเลย..." แม่ปูก็เอาค้นคอนนกกระสา นกกระสา นั้นตายทันทีเลย แล้วบอกว่า
นิทานเรื่องนี้สอนให้รู้ว่า "ทำทุกข์แก่ท่านทุกข์นั้นถึงตัว" คำว่างั้น

ปลาเลือกนาย

นายสำราญ แก่นจันทร์ดี

คง ๆ หนึ่ง ก็มีหนองใหญ่อยู่ในดงในป่าใหญ่ ในป่าใหญ่ก็มีหนองอยู่กลางป่าเค้าเรียก
ที่นี้ไอ้เจ้าปลาอยู่ในหนองน้ำนั้นมันก็มีหัวหน้าปลาอยู่ตัวหนึ่ง หัวหน้าปลานั้นก็มาประชุมลูกน้องว่า
"เราจะทำยังไงถึงจะได้นายดีมาปกครอง" มันเป็นอย่างนั้น ที่นี้พอปรึกษาประชุมกันแล้วก็อย่างนั้น
เลยวิ่งวอนเทพเจ้าเอื้อะ รุกขเทวดาที่อยู่ใกล้ ๆ นั้นก็ "เอื้อะ ก็จะทำไง" พอเค้าวิ่งวอนตัว ๆ
ก็รุกขเทวดาก็ฟัง มัน ฟัง ขอนไม้ลื้ออะไรเนี่ย ไปไว้ในหนองนั้นเพื่อจะป้องกันเวลาคนมาหรือ
อะไรมามันก็จะได้อาศัยอยู่ได้มันนั้นละ เวลานั้นมันออกผุด แล้วมันก็เข้าไปอยู่ในไม้ยังงั้นซี่ ไม้ขอน
ใหญ่ ๆ นะ

ที่ต่อมา ๆ มันก็บอดภัย ที่นี้ไม่มีนา ไม่มีตัวอะไรมากิน ก็เวลาออกมาผุดมาว่ายก็หนีหลบ
เข้าไปอยู่ใต้นั้นซะ ได้ขอนไม้นั้นซะ ที่นี้ก็บอดภัยดี ที่นี้มา อยู่มาทีนาน ๆ ขึ้นมาก็คิด "เอื้อะ ไม่ได้
หรือไม้นี้ มันไม่เหมือนตัวสัตว์ ตัวเหมือนหยิ่งคน อย่างงั้นเลย วิ่งวอนใหม่เอื้อะ" ที่นี้ก็เช่นสรวง
เข้าวิ่งวอนอีก ประชุมกันแล้วก็วิ่งวอนอีก ที่นี้รุกขเทวดาที่เค้าอยู่ใกล้ ๆ นึกโมโห เอื้อะให้ของดี
ไปรักษาเพื่อจะบอดภัยดีแล้วยังทะเลาะทะเลาะ ยากจะได้เจ้าได้นายใหม่อีก ที่นี้ก็นึกโมโหก็เลยส่ง
นกกระยางลงมาให้ ไถ่ถามกระยางนั้น มันเห็นปลาเข้ามันก็จะกินเหมือนว่านั่นแหละ ที่นี้แต่เมื่อไอ้เมื่อ
ปลานั้นก็ แต่มันฉลาดนกกระยางนะ เมื่อจะกินมันก็พูดซะก่อนว่า "ฉันจะวันนี้ ฉันจะคาบเอาไปเท่า
นั้นตัว ๆ ไปใส่น้ำที่บึงใหญ่ลื้อ แม่น้ำใหญ่ ๆ โน่น" ไอ้ปลานั้นก็หลงเชื่อถึงเวลาแล้วก็ขึ้นมาให้นก
กระยางนั้นจับไป ไปที่ไหน มันไม่ได้เอาไปส่งหนอง ไบ้มันก็กินซะ มันก็อ้มไปวันหนึ่ง ๆ หน้าเข้าเป็น
เดือนเป็นปีมันก็หมดปลานั้นละ "เอื้อะ เพื่อนก็ไปหมดแล้ว" ก็ออกมาเรื่อย ถึงกำหนดก็ต้องออกมา
จะได้คาบเอาไปใส่หนองอื่น ที่นี้มันไม่ยังงั้นซี่ มันก็กินไปทุก ๆ วัน หน้าเข้าก็เก้งไม่เหลือหลุด
อันนี้ละเค้าเรียกปลาก็เลือกนายเหมือนกัน

หมาเป็นหมา

นายกาย อุ่นอ่อน

มีหมา ขรรคมานักกินไม่ค่อยเลือกหรือกะ กินเมื่กระทั้งอาจอะไรอย่างงั้นหมดมันก็
วิ่งตะรอน ๆ หากินไปยังงั้น แครวร้อนตะวันเที่ยงมันก็ไป ก็บ่นร้อนเหลือเกิน ทำไม่จะได้เป็น
พระอาทิตย์นะ อะไรทำนองนี้

อยู่มาเทวดาก็สาปให้เป็นพระอาทิตย์ ต่อมาเป็นพระอาทิตย์ก็ส่อง ไอ้ก็ส่องจริง ๆ เลย
ส่องร้อนจ้าไปหมด ที่ไหน ๆ ก็ส่อง แต่ส่องรอดเมฆไม่ได้ เมฆมันบังรอดเมฆไม่ได้ (หัวเราะ)
ชักยังงี้ไอ้หานี้ เป็นพระอาทิตย์ยังสู้เมฆไม่ได้ ฮี เป็นเมฆ ตึกว่า อ้าวเทวดาก็ให้เป็นเมฆอีก
อยู่มา ๆ เป็นเมฆก็ลอยไปบังเค้าเรื่อยไปแหละ พระอาทิตย์จะส่องไหนก็คอยจะบัง ตอนนั้นก็จะ
เป็นอะไร ดีเปรสชันหรือยังงั้นเนี่ยะ มันพัดแรงนะลมเนี่ย มันพัดเอาชะกระจ่ายไปหมดเลย
พัดเอาจนเมฆนี้รวมก้อนกันไม่ได้เนาะ (หัวเราะ) มัน มันก็อยากจะเป่าลมอีก เค้าก็ให้เป็นลมอีก
พอเป็นลมมา พัดใหญ่โต ต้นไม้ต้นไม้หักกระเนระนาดไปหมด พัด ๆ หนักเข้า พัดหวับลวกไม่พอง
แหะ (หัวเราะ) มันไม่ยอมพอง พัดยังงี้ก็ไม่ยอมพอง ก็อยากจะเป่าหวับลวก อ้าว เค้าก็ให้เป็น
หวับลวกอีก อยู่ต่อมา ๆ ในที่สุดก็ใครทำอะไรก็ไม่ได้หวับลวกเวลานี้ ควาย ที่นี้ควาย ไอ้ควาย
มันตอนฝนตกใหม่ ๆ ควายมันก็กลิ้งตามหนองตามอะไร แล้วก็วิ่ง ๆ ไป ไปชนหวับลวก
หวับลวกพองได้ มันก็เอ๊ะยังงี้ หวับลวกก็ยังไม่ดีสู้เป็นควายไม่ได้ (หัวเราะ) ไปเป็นควายอีก
เป็นควายไอ้เก้ง ชนอะไรชนดันลงมาพองหมดนั่นแหละ อยู่ไป ๆ เค้าก็เอาไปขึ้นเกวียน ดัน ๆ
ไม่ใหญ่เค้าไหนก็ดันไปไหน แต่ไอ้หนึ่งหวับลวกหนึ่ง ไอ้เค้าเรียกหนึ่งอะไรนะ หนึ่งหวับลวกนะ
ชาวบ้านบอกเค้าเรียกหนึ่งกะแบง ที่ติดกะเกวียน ติดเอกเกวียนนะ มันไปดันเอา ไอ้หนึ่งนั้นนะ
ดันไม่ขาดคนบ้านนอกเค้าเรียกหนึ่งกะแบง พอดันไม่ขาดก็คิดอยากเป็นหนึ่งกะแบงอีก เค้าก็ให้
เป็น เป็นหนึ่งไป เค้าก็ติดกะเกวียน อยู่ตลอดเวลาอะชะ ฝนตกฟ้าร้องก็ติด ที่นี้ฝนตก ฝนตกหนัก
เข้ามันเกิดเน่าหมามันได้กลิ่นมันก็มาแหม่ม (หัวเราะ) หมามันได้กลิ่นเหม็นก็มาแหม่ม มาแหม่มจน
ขาดนะ เค้าก็เลยแหม่ม ไม่เป็นตึกว่า (หัวเราะ) เท่านั้นแหละครับหมาเป็นหมา

ความประมาท

นางพุก ทิพย์พรม

ไอ้เจ้าลิงเนี่ยนา มันจะไม่รู้พาม (ความ) ผิดพามถูกหรือเป็นความประมาทถึงมันจะถึงความตายได้ใช้มะ เพาะความประมาทก็เห็นว่ามี เช่นว่ามีลิงฝูงหนึ่งอย่างเงี้ยนา อยู่บนต้นไม้ใกล้หนอง แล้วทีนี้ก็มีชาวนาไปขว้างแห ไปขว้างแหก็ติดปลามา แล้วเค้าก็มาแกะปาทอกเสริจแล้วเค้าก็ได้ปาพอ เค้าก็จะเอาแหตากไปชาวนาก็ผลอลิงก็เอออย่าง ลงมาก็ลักเอาแหของชาวนาไปขว้างปาในหนองม่าง (บ้าง) แล้วทีนี้พอลงไปงมแหมันก็จะพันตัว แหมันก็จะพันตัวเพราะรู้เท่าไม่ถึงการณ์อย่างเงี้ย แหจะพันตัวลงนั้น ก็จะต้องขึ้นไม่ได้เพราะไม่รู้จักจับจอมติงสาวแหขึ้นไปถึงก็ไปงมไปความแล้วแหมันก็พันตัวลง ยิ่งพันก็ยิ่งคั้น มันก็ยังจะจมน้ำตาย ต้องตายเนี่ยก็แบบเนี้ย เพราะความที่รู้เท่าไม่ถึงการณ์ ทำไปโดยไม่รู้เรื่อง เห็นเค้าฟ่าง (ขว้าง) ก็จะฟ่างมั่ง เห็นเค้าทำได้ก็จะทำมั่งแบบเนี้ย ทีนี้เราทำไม่เป็น แบบว่าเราทำไม่ได้ เราทำไม่เป็นเราไม่เข้าใจมันก็จะทำให้เราถึงแก่ความตายได้อย่างเงี้ย

กวางหางสั้น

นายสละ จันท

มีไอ้เสือโคร่งตัวหนึ่ง ตัวนั้นเก่งนะ จะเข้าไปกินวัวบ้านหนึ่ง ไอ้ชาวบ้านก็บอกว่า
ไอ้ตัวไหนไม่สำคัญหรอก กุลแล้วไอ้ตัวแดงว้างั้น กลัวไอ้ตัวแดง เสรีแล้วเอ...ไอ้ตัวแดง
มันอะไรหว่า ไอ้เสือว้างั้น ได้ยินเจ้าของบ้านพูด ไอ้เสือสมัยก่อนมันพูดภาษาใครหรือใจไม่รู้
เสรีแล้วไอ้เจ้าของบ้านก็บอกว่า ได้ตัวไหนไม่กลัวหรอก กลัวไอ้ตัวแดง เสรีแล้วเสือ
ก็หลบไป ไม่เข้าไปกิน ไอ้ตัวไหน เอ...กูเป็นพญาเสือโคร่งแล้ว กลัวไอ้ตัวแดง กูก็ไม่มี
ความหมายอะไร กูมีเพื่อนอยู่ตัวไอ้กวางใหญ่ละนะ ก็กลับไปหาเพื่อนตัวนี้ไอ้กวางใหญ่ก็ไปเล่า
ให้เพื่อนฟัง แหม...กินไม่ได้วะ มันบอกไม่กลัวไอ้เสือโคร่ง เสืออะไรก็ไม่กลัว
กลัวไอ้ตัวแดงตัวเดียว ก็ไปเล่าให้กวางฟัง เสรีแล้วไอ้กวางก็ว่า ฮี...กูก็พญากวางใหญ่แล้ว
มันไอ้ตัวไหนวะ ก็เลยบอกมันไปกับกู แต่ว่ากูไม่ไว้ใจมันวะ มันต้องเอาหางผูกติดกับกู
เดี๋ยวมันหนีแน่

ที่นั่นพอไป ไอ้กวางก็บอกให้ไอ้เสือเอาหางผูกกับหางมัน ก็ไปด้วยกัน เข้าไปที่
คอกวัว อย่างเก่า เขาก็ฉायไฟดูใช้ไหมแล้ว เจ้าของจั่ว ไอ้ไฮ ไอ้ฮา ไอ้ตัวแดงแน่นะ
ไอ้ตัวแดงพอเสรีแล้วก็บอก ไอ้ตัวไหนกลัวไม่กลัว กลัวไอ้ตัวแดงตัวนี้มาแน่นะ มาแล้ว ก็เลยเกิด
ไอ้กวางก็ตกใจ เอ๊ะ...ไอ้ตัวไหนมันแดงแน่นะ โคดไปพากันหนี ไอ้คนหนึ่งพากันไปนั่งร้าน
ยังสัตว์ บอกเฮ้ย...ไอ้ตัวแดงมานี่แล้ว พอได้ยินเสียงคนบนต้นไม้ บอกไอ้ตัวแดงมานี่แล้ว
ไอ้กวางเสือกก็ตกใจ วิ่งหนีไปเอาหางไปปะทะต้นไม้ บอกเอ๊ะ ไอ้ตัวแดง มันตัวใด
เกิดความตกใจ ตื่นไปถูกต้นไม้ ไอ้คนนั่งร้าน บอกแน่นะไอ้ตัวแดงนี่แน่ ก็เลยตกใจ
วิ่งหนีตึงไปตึงมาทางขาด ไปคนละทางสองทาง หางกวางเปื่อยกว่าก็ขาดตัวเหลือแต่เนื้อเอง

ขโมยลักเสือ

นายหยุด แทนชา

เสือก็มีอย่างหนึ่ง ขโมยจะเข้าไปลักจ้วสองคน เสือก้อเข้าไปกินจ้ว แต่เสือไปก่อน เสือไปถึงก็ไปนั่งคู้จ้ว ขโมยเข้าไปไม่ฟังเสียงเลย เข้าไปคลำหน้าผากเสือเลย เสือนี้นลับตาปี เสือมานั่งนึกว่าตะกั๊นยังคลำหน้าผากได้ น่ากลัวมันเก่งวะ ไอ้คนนั้นไม่เสียงเสียงมันนี่ละ เอาเชือกผูกคอไปเลย อีกคนไม่ดูพอฟ้าสว่างๆ ไอ้คนหลังมันเห็นไอ้ที่ ไม่ใช่จ้วนี้หว่านี่หนิเลย ไม่บอกคนหน้าละ ก้อจูงไปดั่ง พอแหงะมาดู เอ้ามันเสือนี้นหว่า น้ไม่ใช่จ้ว จะทั้งก้อไม่ใช่ที่ มีต้นไม้ข้างหน้าอย่างใหญ่เลย ต้นโพธิ์อย่างใหญ่ มีหมิควายหรือหมิหมา ก้อไม่รู้้อยู่บนนั้น เอ้า...ไอ้มันทำอะไร จูงเสื้อมาหากูนี้ ไอ้นั้นจะหนเสือนั้นต้นไม้ ไอ้หมิอย่างใหญ่เลย มันมองเห็นอยู่แล้ว หมินึกว่าจะล่อกูอีกแล้ว พอละเสือนะวิ่งเลย ไอ้หมินั้น โจนสวนมาล่อกับเสือนะ มากัดกับเสือนตายทั้งคู่เลย (ห้าวเราะ) จริงเท็จอยู่กับผู้ฟังก้อแล้วกัน(ห้าวเราะ)

งูเหลือมคายพิษ

นายเจียน พ่วงแพ

กาลครั้งหนึ่งนานมาแล้ว ยังมีสัตว์สองประเภท คือว่า พญาแร้งกับงูเหลือม มีพิษร้ายแรง เป็นเพื่อนกัน ตานี้ก้อเลยอยู่มาอยู่มา แร้งอันนี้ก้อไม่มีอาหารกิน เพราะแร้งกินของที่มิมีชีวิตไม่ได้ กินของที่ตายแล้ว ทินก้อไปบอกกับเพื่อนว่า เราอดอยากมาก บอกกับงูเหลือม งูเหลือมบอกเ้าอด งั้นเราจะไปสับรอยของชาวนาให้เสียชีวิต แล้วทำนงไปกิน ทินพอพูดกันเสร็จแล้ว นัดแล้ว ชาวนาคนนั้นที่ถึงแก่กรรม ไปดำนากลับมาเผอิญ ห่อปุ๋ เอापุใส่พามาตัวหนึ่ง เดินทางมางูเหลือมก้อเลยสับที่รอยดินถึงแก่ชีวิต เพาะมิพิษมาก ตายไปก้อมาบอกกับเพื่อนว่า เพื่อนเอ็งจงไปกินเกิดเราสับตายแล้ว ทินพญาแร้งก้อดีใจบินไปถึงลงมือว่าจะกิน แต่บังเอิญมันดันยุบขึ้นมา อีแร้งก้อนึกถึงว่าอ้าวนี้ยังไม่ตาย ไม่ตายหาว่าเพื่อนนี้หลอกลวง พิษของเพื่อนนี้ไม่จริง มาทำให้เราผิดหวัง ก้อกลับไปต่อว่าเพื่อนบอกว่ายังไม่ตาย เราเห็นแล้วเราจะกินมันยังคั่นอยู่เลย ตานี้งูเหลือมก้อไปคู่อ้าว...ยังคั่นอยู่ ก้อพิษของเราไม่ศักดิ์สิทธิ์ ต่อมาเราจะไม่ขอเป็นสัตว์พิษอีกแล้ว เราจะขอคืนพิษคลายพิษทั้งหมด

ตานี้ก้อเป่าร้องทั้งหมด สัตว์เล็กสัตว์ใหญ่เราจะขอคายพิษให้จงอาจ งูที่มีพิษร้ายแรงที่สุดก้อเลยเอาไปก่อน งูตะงาวก้อเอาไปถูกพิษบ้าง ตัวเป็นจุค งูเห่าม้า เอาคลุกเลยตัวดำ งูเห่า มีกระทั้งมดโปรง มดตะนอย มดตะนอยนี้มาขึ้นคอยพิษ คอยแล้วคอยอีกจนตูดคอดคุดกัว จนกระทั่งบัดนี้ ไอ้งูเห่า งูจงอาจที่มีพิษมากได้ไปก่อน ปัจจุบันนี้ งูเหลือม ก้อพิษร้ายแรง ไม่ทำอันตรายใครต่อใคร

เต๋ามีกระดุกนอกเนื้อ

นายเจียน พ่วงแพ

นานมาแล้วมีเต๋าดัวหนึ่ง ไป ไปอยู่ในหนอง ก้อมีหงส์สองตัวผิวเมียว ก้อไปหา
อาหารอยู่ที่หนองนั้นทุกวันๆ ทีนี้ หงส์ก้อบอกเต๋า เอ็งมาหากินอยู่ในหนองนี้ประจำหรือไ
หาอยู่นี้แหละ หนองนี้คือหนองของเรา เราเป็นเจ้าของหนอง หากินในบริเวณนี้ ถ้าใคร
หากินปลาในหนองนี้ต้องมาขออนุญาตจากเราก่อน จึงให้หากิน เพราะเราเป็นเจ้าของหนอง
ตานี้ก้อมาหากินกันอยู่ทุกวัน จนคุ้นเคยกับหงส์คู่นั้น ตานี้ก้อบอกว่า เองอยากจะไปป่าเที่ยวป่า
หิมพานต์ใหม่แล้ว ถ้ามกกับเต๋าวางั้นบอกว่ายาก ยากไปป่าหิมพานต์สักทีนะนะ ถ้าจะไปละก้อ
เราขอปฏิญญกับท่าน ถ้าใครพูดอะไรกับท่านละก้อ อย่าพูดเป็นอันขาดได้ไหม บอกว่าได้
ถ้าได้ละไปกับเราได้ ถ้าไปไม่ได้ละก้อ ถ้ารับรองว่าไม่พูดละไปได้ ถ้าพูดไปไม่ได้เต๋าก้อ
รับรองว่าไม่พูดกับใคร จะว่าอะไรเราไม่พูดทั้งนั้น บอกเอาถ้าจะไปเราจะคาบไม้ทั้งหัวท้าย
แล้วเต๋าท่านจงคาบกลางนะ เราจะพาท่านบินไปป่าหิมพานต์ ก้อหงส์สองตัวก้อคาบหัวท้าย
ไม้เข้า เต๋าก้อคาบกลาง ก้อบินผ่านไปผ่านขึ้นเวหาไป ก้อไปเจออะเอดี้กเล็กเลี้ยงจัว
เลี้ยงควาย มันเห็นเข้า โอโฮ...เห็นเต๋าเหาะ ก้อบอกเต๋าเหาะ เต๋าเหาะก้อตะโกน
วิ่งตามกันไป เต๋าเหาะ เต๋าเหาะ โอ้เต๋านั่นก้อทำเฉย ไปถึงไหนก้อมีแต่คนว่าเต๋าเหาะ
เต๋าเหาะ เผอญไปเผลอตัวบอก หิเม่มิงซี ก้อตกลงมากระดุกออกนอกเนื้อเลย ปัจจุบัน

นาคะกรุมหัวล้าน

นายสละ จันทร

มียายกับตาทำนาอยู่บนโคก อยู่มาวันหนึ่งน้ำท่วมโลก ก็ไปหาตัดไม้มาทำแพ ตาไปตัดไม้ในป่า ก็เจอลูกลิงตัวหนึ่งจึงเก็บมาเลี้ยงไว้ พอไปวันที่สองไปเจอลูกนกสาธิตา ตกอยู่ที่เก็บมาเลี้ยงไว้ วันที่สามก็เจอลูกนาคะกรุมก็เอามาเลี้ยงไว้ อยู่มาก็กินข้าวกินปลา ของตายายจนโตป่านนี้แล้ว ยังไม่ได้ตอบแทนบุญคุณนกสาธิตาจึงคิดว่า จะตอบแทนบุญคุณ ตายายอย่างไรดี ตายายนี้ก็ยากจน ทำใจถึงจะช่วยตายายได้ มันจึงปรึกษากับลูกนาคะกรุม และลูกลิง มันนึกขึ้นได้ว่าตายายยากจน จึงคิดจะไปหาเงินมาให้ นกเอี้ยงสาธิตานึกขึ้นได้ว่ายังมีลูกสาวเศรษฐีคนหนึ่ง ร่ำรวยอยากจะไปลองดูซิว่าจะถูกใจไหม ก็อยากจะทำให้ตาไปไปด้วยไปได้กับลูกเศรษฐี

ที่นั้นนกเอี้ยงก็ไป ไปเกาะบนขอบหน้าต่าง พุดเที่ยวพาราสิทุกวันจนเขาเห็นใจ นกเอี้ยงตัวนี้พุดจาโพเราะน่ารักน่าสงสารเขาบอกเขามิดา ตาเขาจะมาอยู่ด้วยอย่างนั้น อย่างงี้ เสร็จแล้วก็ตกลงไปคินนี้ จะเอาตาไปเข้าหาลูกสาวเศรษฐีเพื่อจะได้อยู่กับจะได้ ร่ำรวย เสร็จแล้วก็ตกลงไปคินนี้ ไอนาคะกรุมก็บอกเอาตาขึ้นคอหิจะเรียกว่านาคะกรุมไป เกาะเกณฑ์พวกมันมามีก็รื้อยกพันตัว ก็เกณฑ์มาให้หมด ไอนกสาธิตาก็ไปเกณฑ์พวกของมันมา ไอ่พวลิงก็ไปเกณฑ์พวกของมันมา แต่ไอลิงไม่มีปีกจะไปอย่างไร เออ...แล้วตาจะไป อย่างไร ก็บอกเอาขีคอกนาคะกรุมไปได้คนหนึ่ง แล้วไอ่พวลิงจะไปได้อย่างไรมีบิรवार เท่าไร ลงแต่ละตัว เอาขีคอกไปจนหมดเหาะ ขึ้นนาคะกรุมไปหมดทุกตัว แล้วก็ไปบ้าน เศรษฐี เอาตาไปไว้บ้านเศรษฐีก่อน แล้วละตานี้ พ่อของผู้หญิงนี้ มาแต่ไหนมาอย่างไร จึงมาที่นี่ได้ มีเรื่องแล้ว จะต้องจับเอาตาไปฆ่า ก่อนฆ่าจะต้องตะเวนน้ำ ตระเวนบกสักสอง สามวันก่อน มาลอบได้ลูกสาวเขานะนะ ต้องฆ่า

ที่นั่นก็รู้แล้ว เอ...ตามันถึงขั้นล่าบากแล้วละซี จะเป็นล่าบากแล้ว ก็เลย
เขาจะฆ่าตาซะแล้ว ทำไงดีหว่า ปรีกษากับนักตะกรุมกับไอ้พวกลิง ฮี...เราต้องไปช่วย
เอากันกลับชีวะที่นั่นทำอย่างไรจะไปได้ นักตะกรุมบอกมึงขึ้นคอกไป เอาจุดได้ไปด้วย แล้ว
ไอ้เนกเอี้ยงก็ไปเป็นหมื่นเป็นพันว่างั้นเฮอะ บินไปบอกล่วงหน้าเลย นี่ละ ปล่อยตาข้าะถ้า
ไม่ปล่อยตาข้าเอาเมืองแฉ่ง

ตานี้เศรษฐีมองดูไอ้ไฮ...มามีค้ำมัดดินหมด ไฟแทบจะลุกบนท้องฟ้าได้เลย เพราะ
ไอ้ไต้แจ่มน่าะ ที่นั่นไอ้ไต้ดวงหนึ่งมันจะดับ ไอ้ลิงตัวหนึ่งมันก็ขี้กับหัวนักตะกรุม
นักตะกรุมไฟไหม้บนหมดตัว มันถึงหัวล้านมาจนทุกวันนี้ละ เอที่นั่นก็เศรษฐีมองตาไป
ถ้าไม่ปล่อยมัน มันเผาบ้านเมืองหมดแน่ก็ต้องปล่อยไป ที่นั่นไอ้ไต้ที่จะดับนะ มันก็ขี้
กับหัวนักตะกรุม หัวล้านหมดทุกตัวเลย ตาก็เลยรอดตาย

นภยางไดฉนสมบติ

นายนาค แพงสภ

นภระยางไดฉนสมบติ เห็นหนองน้ำอย่างหนองแวมนี้ละสมมุติละ จวนจะแห้งแล้ว
 นภระยางอยากกินปลาเนาะ ก้อไปนั่งไปจะจับห้วยแต่มีอยู่กิดินกลางหนองขึ้นโบดก็จับยื่นเฉย
 อยู่จ้ ปลาผาพันขาพันแข้งก้อไม่กินสองวันสามวันก็แล้วคิดว่าทำอย่างไรจะกินปลาพวกนี้
 ให้หมดหนองได้ว่างั้นมา ปลาถามว่า เอ...ท่านมาจับอยู่สองวันสามวันแล้ว ท่านมีทุกข
 มีร้อนอะไรหรือ เราก้อมีทุกขร้อน เพราะพวกท่านนำแหละ ในมีขำมีน่าน้ำหนองนี้แห้งแล้ง
 พวกท่านก็จะตายหมด เราสมเพทพวกท่านปลาไม่เชื่อ ปลากับนภระยางของไม่ถูกธาตุกัน
 และกันนี้ใช้ไหม ข้าพเจ้าไม่กวหนรอก ข้าพเจ้าไม่กินหนรอก ข้าพเจ้าไดฉนสมบติ ปลา ก้อ
 ไม่เชื่อ ทินข้าพเจ้าเห็นหนองน้ำ ตรงโน้นมีหนองหนึ่ง ไสสะอาดคิตลอดน้ำตลอดแล้ง
 ปลา ก้อบอกข้าพเจ้าคาบท่านไปหนองโน้น ท่านก้อรอดตาย ปลาไม่เชื่อ ทำไงก้อไม่เชื่อ
 เชื่อ ส่วนปลาหมอตัวหนึ่งให้คาบไปทหนองโน้นคาบกลับมาหนองเก่าว่ามีจริง ทิหลังคาบไป
 อีกตัวหนึ่งก้อไปจับตันไม้โน้นกินเลย ไม่ไปปล่อยหนองซะแล้ว ก้างกองพะเนินเลยเหลือบูตัวหนึ่ง
 เดินกุกกัก กุกกัก นภระยางบอกอ้าว...เขาไปกินหมดแล้วท่านไหมไม่ไปละนี้ เดี๋ยวน้ำแห้ง
 ท่านตายนะ ข้าพเจ้าจะคาบท่านไปปล่อยหนองโน้น ปลาเราคาบไปหมดแล้วนี้ บูก็ไม่ใช่แหละ
 ธรรมคาบูกับนภระยางเป็นข้าศึกต่อกันเราไม่เชื่อท่านหนรอกพูดไปพูดมาจนบูเชื่ออีกแหละ
 ทำไงจะเอาข้าพเจ้าไปได้ละ เราก้อต้องคาบท่านไป นภยางว่างั้นละ ทินบูก็ไมยอม
 หากอย่างงั้นท่านจะเอาเราไป เราต้องเอาก้ามหนีบคอท่านไป ตกลงก้อคาบไปอย่างว่า
 นั้นแหละ คาบไปถึงตันไม้ต้นนั้นไปจับแล้วก็ ทำเฉย จะกินใช้ไหมแล้ว บูก้อว่าทำไม
 ไม่คาบเราไปปล่อยหนองน้ำซะทีเล่า ก้อชี้ให้ดูก้างโน้น ดูซากศพข้างล่างโน้น บูก้อเน้นคอ

เลยทีนี้ ก้อกำมคาบคอไ้ไ้ หากท่านไม่คาบเราไปจะหนีบให้คอขาด นกยางก้อคาบไปปล่อย
ที่หนองนั้น พอปล่อยถึงหนองพอดีพอลงชายตลิ่งบุหนีบคอขาดพอดี บุคคิดว่าคนพาล เกเรถึง
ปล่อยไปก็ต้องให้อูบายหลอกคนอื่นอยู่เรื่อยไป ก็จบ

มีแม่เป็นหมา

นายผาด ลีปศรี

มันเป็นเรื่งนั้นหนอยนะ คือ คนมันอุตริ หมายะ เกิดมีลูกเป็นคนขี้เมา ห่าคนเกิด
 ลูกห่าตัว เป็นคนหมด คราวนี้ลูกโตขึ้นก็ได้ไปทำงาน ทำการ ได้เป็นเจ้าคน นายคนบ้างก็
 ไปร่ำรวย คราวนี้ก็ ต่อมาไอ้แม่หมาไปอาศัยอยู่ ไปหาคนโน้น เขาก็ตี เขาหาว่าหมาไม่ใช่
 แม่เขา ไปหาคนนี้ก็ตี เขาไม่เลี้ยง แล้วไอ้คนหนึ่งก็รู้ รู้แล้ว หมาเขาก็มาไอ้ลูกคนเล็ก ดานี้
 ก็มา ลูกคนเล็กเห็นเข้า โอ้ย...แม่หมาแล้ว ไปรับหน้ามาแล้ว ก็บอกกับพี่น้องแม่จันนะ คราว
 นี้คนเขาก็หาว่าหมาเป็นแม่คน ลูกมีแม่เป็นหมา ต่อมาผู้คนรังเกียจหมด ต่อมาหมาก็ตาย กระดูก
 ก็เป็นเงินเป็นทองหมดเลย เลย ลูกคนเล็กได้กระดูกแม่ เป็นเงิน เป็นทอง ก็ร่ำรวยขึ้น นี่
 นิทาน อันนี้ สอนให้รู้ว่า ความกตัญญู เป็นเครื่องค้าจุนชีวิตจิตใจ

วากับสุนัข

นายนคร สิงห์รอด

วากับสุนัขนี้เป็นสัตว์อาศัยอยู่ในบ้านแห่งหนึ่ง บ้านแห่งนี้รู้สึกวว่า ไม่ค่อยจะรักสัตว์เท่าไร วากับสุนัขอยู่กันอย่าง อตา อยากๆ แล้วก็ถูกตี ถูกอะไรแทบทุกวัน วากับสุนัขก็ปรึกษากัน วู...เราจะอยู่หรือเจ้านายเป็นคนใจคอไม่ดีเลย เจ้าสุนัขเจ้าวก็ไม่ว่าจะไปกินกันอยู่อย่างนั้นแหละ ถูกตี อาหารก็กินไม่ค่อยอิ่ม ใส้สุนัขก็คิดหนีวันยังค่ำ ตานี้จะหนีไปตัวเดียวก็ไม่ได้ ไม่มีเพื่อนคู่คิด ผลที่สุดก็ปรึกษากับว วก็แยะเต็มที เอือมระอา บอกเรียกว่าอาศัยอยู่กับเขามานาน อีวันที่ปรึกษากันก็ตกลง วก็บอกว่าหนีหนี เราจะหนีตอนไหนดี หนีตอนก่อนเจ้งซี ตอนเจ้าของนอนหลับ หนีตอนก่อนเจ้งตอนเจ้าของนอนหลับ เมื่อตกลงกันแล้ว ก็ออกจากบ้าน วนี้ถูกผูกอยู่นะ สุนัขก็กัดเชือกให้หมด วก็บอกกับสุนัข เอาไว้หน่อยหนึ่ง เอาไว้เป็นที่ระลึก เจ้าของเขาให้ไว้นานแล้ว เอาไว้หน่อยหนึ่ง สุนัขก็ไม่ว่าจะทำอย่างไร มันกะกะนา จะทำให้ล่าช้า วบอกไม่เป็นไร เอาไว้เป็นที่ระลึก เขาผูกไว้ให้นานแล้ว

เอ้า...พอได้เวลาก็ออก ใส้สุนัขไม่ฟังเสียงแล้ว ออกวิ่งครึ่งเดินครึ่ง วด้วยไปกันเจ้าของวู เจ้าของตามไปใกล้ๆ ผลที่สุดสุนัขวิ่งไปไกลแล้ว พอเจ้าของไป วนั้นหนีไปไม่พ้น เชือกติดกับตอ ไปไม่ได้ เจ้าของก็จับจ้วได้ สุนัขก็หนีไปได้ วก็กลับมาอยู่บ้านตามเดิม นี่ก็เป็นคดี คล้ายๆว่า ไอ้คดีเก่าๆ อะไรที่ไม่ควรจะยึดถือไว้ ก็มายึดถือไว้เสียประโยชน์

เสือโคร่งกับเขียดตะปาด

นายเชื้อ เสี่ยงพรหม

มีเสือโคร่งตัวหนึ่งนอนอยู่ข้างลำธาร นอนเฝ้าตั่งกะเข้าแล้วก็ไม่มีเหยื่อ มาล่าซะทีเลย
ก็มีไอ้เขียดตะปาดตัวหนึ่ง โดดไปโดดมา ไอ้เสือโคร่งก็นั่งนึก เอ...มันเป็นอย่างไงกันไว้
ตั่งกะเข้ายันเที่ยง ไม่มีเนื้อวาง ไม่มีอะไรมาให้ขย้ำกินเนื้อเป็นอาหารเลย หิวแย่แล้ว
ไอ้เขียดตะปาดก็โดดไปโดดมา ขำหัว นึกขัดใจ ครว้าเขียดตะปาดเข้าให้หมับ ล่อไอ้เขียด
ตะปาดเข้าแล้ว ไอ้เขียดตะปาด โอ้ย...อย่าเลยพ่อเสือโคร่ง ตัวเรานิดไม่พอท่านหรือ
ฮิ...ไม่ได้หรอก ตั่งกะเข้ายันเที่ยงแล้วยังไม่ได้อะไรเลย จะต้องเอาเจ้าให้ได้ เป็น
อาหาร หิวแล้ว หิวจัด ตัวเล็กก็จะเอา ไอ้เขียดตะปาด ก็บอกไม่ให้โอกาสเราบางหรือ
เสือโคร่งมาคิดดู ไอ้เขียดตะปาด มันก็จะตายแล้ว ไหนๆ ก็เอา ให้โอกาสไอ้เขียดตะปาด
มันหน่อย ว่าแล้ว มันจะเอาอย่างไรไอ้เขียดตะปาดว่ามาเลย เอาอย่างงี้ก็แล้วกันพ่อเสือโคร่ง
เรามาโดดขำลำธารแข่งกัน ใครจะไปไกลกว่ากัน เขียดตะปาดว่างั้น ไหมแล้ว
ไอ้เสือโคร่งก็ว่า โอ้เอ๋ย...เขียดตะปาด กว้างห้าเมตรแค่นี้เรื่องอะไรทำไมจะข้ามไม่ได้
ไอ้เสือโคร่งก็กระหยิ่มใจเลย ตกลงไอ้เขียดตะปาด เอาเลย มาเราโดด ไอ้เขียดตะปาด
ไม่อยู่ข้างหน้าไหนๆ เราจะเป็นอาหารของท่านแล้ว เราขอยู่ข้างหลัง ไอ้เสือโคร่งก็เอา
ตกลง หวานอยู่แล้ว จะกินเขียดตะปาดให้ได้ โดดเลย เขียดตะปาดครว้าทางเสือโคร่งมับ
เข้าให้ ครว้าขน เสือโคร่งกระโจนปั๊บ เขียดตะปาดก็กระเด็นไปข้างหน้าเลยซิ เอ...
ไหนะไอ้เขียดตะปาด แหงะดูใหญ่เลยไอ้เสือโคร่งนะ เอ...ไอ้เขียดตะปาดไปไหน มาหัวร่อ
แหะอยู่ข้างหน้าโน้น เอ...กินไม่ได้ ไอ้เขียดตะปาด ไอ้เขียดตะปาดไปไกลกว่าเสือโคร่ง
อีกนะ จะกินให้ได้กินไม่ได้ ไหนๆไอ้เขียดตะปาดก็ไปไกลจะกินให้ได้อีกวันนี่ ว่างั้นเลยแฮะ

เจ้าเขียดตะปาดไหนๆเจ้าก็ไปไกลกว่าเราแล้ว ถึงไปไกลเราก็จะกิน ชักพาลแล้ว
 ไอ้เสือโคร่ง จะกินให้ได้หัวจืด ก็จะไปกินนะซี ไอ้เขียดตะปาดก็อ้าปากนะซี ไปเห็นขน
 ไอ้หางเสืออยู่ในปาก เขียดตะปาดเข้านึกอะใจ เขียดตะปาดชนะไรอยู่ในปากเจ้านะ โอ้ย
 เมื่อวานเราล่อเสือเข้าไปตัวหนึ่ง ไอ้เสือท้อ (หัวเราะ) ไม่กล้าเข้า เมื่อวาน เราล่อ
 สิงโตเข้าไปตัวหนึ่ง วันนั้นยังติดปากอยู่ ไอ้เสือโคร่งโจนเลย

ไปเจอหมาจิ้งจอก หยุดก่อน ท่านเสือโคร่ง หยุดก่อน ท่านจะวิ่งไปไหน ไอ้เสือโคร่ง
 ก็หยุดนะซี ไอ้ไฮ...เราวิ่งหนีเขียดตะปาด กะจะกินเขียดคั่น เขียดตะปาดเมื่อวาน
 จะกินสิงโตเข้าไปให้ (หัวเราะ) เราเลยหนี ชื่อ...เขียดตะปาดมันจะกินสิงโตได้ไงเล่า
 ได้ เราเห็นมากับตาเลย ขนยังติดปากเขียดตะปาดอยู่เลย(หัวเราะ) เราเห็นมากับตาเลย
 ไม่เชื่อ ไม่เชื่อ เอาอย่างงี้ก็แล้วกันพ่อเสือโคร่ง เราไม่เชื่อหรอก เจ้าว่าเขียดตะปาด
 กินสิงโต เอาอย่างงี้แกกับข้ามาเอาหางผูกติดกันไหนๆจะตายเรามาตายด้วยกันเลย
 ไปหาเขียดตะปาด

เอาเลยไอ้เสือโคร่ง ก็ยอมเอาหางผูกติดกับหมาจิ้งจอก เดินไปหาไอ้เขียดตะปาด
 ไอ้เขียดตะปาดมองเห็นมาแต่ไกลแล้วนี่ ไอ้หมาจิ้งจอกเจ้าเล่ห์ตัวนี้ น่ากลัวมันไม่เชื่อ (หัวเราะ)
 ไอ้เสือโคร่งมันคงไปเลาะอะไรมาให้ฟังแล้วนี่ ไอ้หมาจิ้งจอกคงไม่เชื่อ พอมาใกล้เข้า ใกล้เข้า
 พอใกล้จะถึง นั่นแหละ...เจ้าหมาจิ้งจอก เมื่อวานเอาสิงโตมาให้กินตัว วันนี้จะเอาเสือ
 มาให้กินแล้วไง ไอ้ไฮ...ไอ้เสือ (หัวเราะ) ไม่รอแล้วโว้ย วิ่งไปบ้านเลย ไอ้เสือ
 ลากหมาจิ้งจอกถูถูกัน เจอที่เค็ดไอ้เขียดตะปาด ตัวเล็กเอาตัวรอดได้ปัญญา (หัวเราะ)

เสือไม่กินคน

นายหยุด แทนข้า

สมัยก่อนเชื่อว่าเสือมันชอบกินคน เดินกันไปสองสามคน เดินไปหาสาววานั้นแหละ
 หนึ่งนั่นนะ เดินเข้าทางไป โอ้เจ้าเสือนี้ก้อดันพูดภาษาคนได้ จ้องแล้วเดี๋ยวจะกิน จะกิน
 ไอ้คนหลัง ไอ้สัตว์ตระกูลกรรมเลย เสือกก็ถามไอ้คนหน้า มึงมีอะไรมาวะ ก้อตอบมึงป็น
 กินไม่ได้ เสือกก็ถามไอ้คนสอง มึงมีอะไรมาวะ มีมิด ก้อถามไอ้คนที่สาม มึงมีอะไรติดตัว
 มาบ้างไหม บอกกูมีตะควย เสือไม่กินกลับเลย ป็นกั้วแล้ว มิดกั้วแล้ว ควยนี้ไม่รู้อะไร
 ร้ายแรงขนาดไหน มันไม่รู้จักใช้ไหมเล่า ก้อสงสัยละ อีวันหนึ่ง ก้อมาดักอีก ดักที่ทางนั้นแหละ
 ผู้หญิงคนหนึ่งก้อมาเกี่ยวแฝก เข้าไปเกี่ยวแฝกเงใจเล่า ถกแขนถกขา ไปเกี่ยวแฝกเงใจเล่า
 คั้นมาถึงก้อเกา เกามาถึงทางก้อเอาทรายถูจะให้หายคันใช้ไหมเล่า ถูค้ำแยมาแล้วไหมเล่า
 เสือได้โอกาสดีก้อยู่แล้วนี่ วังแนวเข้ามาเลย ยายคนนั้นก้อร้องกลัว เสือบอกไม่ต้องกลัว จะถาม
 อะไรแกหน่อย แกรู้จักควยไหม ไปดักกินวันนั้น กลัวซะแล้วละ ยายคนนั้นก้อกลัวไม่รู้
 จะทำอะไร ก้อเลิกให้เลย นี่แหละแผลควยละ ขนขึ้นแล้วยังไม่หาย นะกะวันนั้นละ
 เสือไม่กินอีกเลย (หัวเราะ)

หมากับแมว

นายเยื่อน ทัพเพรก

มีคนนอนจนหมอนกัวและเรียกว่า เมียมิไม่ได้ละเตี้ยวนี่ ชี้เกียจจนเทวดามาถาม
มึงเป็นไงชี้เกียจจังวะ เขาก็ทำงานทำการ แล้วไอ้ผมก็นอนตริกรอครับนี้ ไม่รู้จะเอา
อะไรเลย ยากจนแยเลย มีอะไรบ้างล่ะครับ ไอ้มึงอยากได้อะไรวะ เขาทำมาหากินแล้ว
มึงทำไปไม่ไปวะ นอนจนหมอนกัวแล้ว ไอ้ผมจะทำงานอะไรแล้วนี่ ไอ้เพราะความยากจน
ก็กรรอกนอนกักรองแล้ว กลางคืนก็นอนนอนกลางวันก็นอน มันก็หลับไม่ลง นอนกักรองว่า
จะหาเงินที่ไหนได้ เออ...อย่างงั้นเลยวะ ตึกว่า คนกันอนเป็นสิบๆปีแล้วฮิ กูจะให้แก้ว
สารพัดนึกมึงวะ สุดแท้แต่มึงจะนึก ได้แก้วมาแล้วละ

รุ่งขึ้นเข้าบอกเลย แม่ ขอเมียให้ฉันสักคน เอาคนที่ไหนละ โน่น ลูกสาวเศรษฐี
โง่งละ ไอนี้ เรียกว่า อีแถนนี้ยานนี้ ไม่มีใครกล้าเล่นด้วยมัน เขาก็รู้จักกันทั้งนั้นว่าชี้เกียจจะ
แถมจะเอาลูกเศรษฐีด้วย ไอ้ไฮ...เขาติราคามาซิ เขาติราคามา แกสร้างสะพานเงิน
สะพานทองมาถึงเขา ราชสมบัติ เขาจะยกให้หมดเลย สะพานเงินสะพานทองนา ให้แม่ไป
ขอเศรษฐีก็บอกว่า อีกสามวันนะ ถ้าแกสร้างมาไม่ถึง ฉันจะประหารแล้ว หาวาคูหมันประมาท
มาถึงแม่ก็ร้องห่มร้องไห้ ไอ้ไฮ...ไอ้ทิดเอ๊ย มึงจะเอาสะพานเงิน สะพานทองที่ไหน
มาให้เขาละ แม่ไม่ต้องกลัวละ ถึงกำหนดสามวันจะนึกเลย สะพานเงิน สะพานทองถึง
บ้านเศรษฐีเลย ทั้งเงินทั้งทองเลย ไอ้ไฮ...เกิดสบายเลย อยู่กินกันเลย หน้าเข้าก็สงสัย
เมียก็ เอ...ทำไมแกสร้างสะพานเงินสะพานทอง ฉันมีแก้วสารพัดนึก เมียคิดไม่ซื่อ
มิดีแล้วมีแก้วสารพัดนึก นึกอะไรก็นึกได้ เมียจะคิดจากผัวแล้วจะเอาแก้วแล้ว อ้อ...ไอ้พ่อ
ก็นึกเอาเงินเอาทอง เอ๊ะ...ไม่มีแก้วก็คิดไม่ได้ใช่ไหมเนี่ย พอดีผัวหลับ เอาแก้วให้พ่อ
พ่อเขาก็เอาไว้ในหีบ

คืนขึ้นมาแก้ว ไปไหนละเนี่ย หาแก้วไม่ได้ มีดติดต่อแล้ว นึกอะไรไม่ออกแล้ว หาแก้วไม่ได้ ก็มีหมอยุ่ตัวหนึ่ง มีแมวอยู่ตัวหนึ่งเลี้ยงเอาไว้นะ เขี่ย...ไอ้หมาไอ้แมวเอ๊ย หนูอะไรวิ่งไปอยู่ในหีบวะ ว่าไงละนายครับ อะไรครับ อื้อฮือ แก้วกูหายละหว่า ทำไงดีหว่า ไอ้ทำกุสงสัยเมียกูแล้ววะ ไม่มีใครมาเลย ขโมยก็คงไม่มาเอา เมียกูเนียนากลัว ต้องลักไปให้ญาติมัน อ้อ...ไอ้แมวไอ้หมาไปสองตัว หมาก็กิน หมาก็กบอกว่า ถ้าคนมา มึงเห่านะ แมวว่า คนมาหมาต้องเห่า แมวต้องรู้ใช่ไหมละ ต้องระวังไว้ คั่นไม่ได้แล้ว พอหมาเจียบ ไม่เห่า เจียบ แสดงว่าคั่นได้แล้ว ใช่ไหมละ ก็เจอหนูเข้าพอดี กรู๊บบ ไม่กินชีกัดเฉยเลยขอตัวรอด หีบเอาไม่ได้ หมาเอาไม่ได้อย่างหีบสมัยก่อนนะ ทำไมละอย่าเอาชีวิตเลย ทำงานจะหาให้ หมาก็กบอแก้วนายหายวะ มึงลองกัดหีบนี้ดูซิ บังคับเลยนะ หนูก็กัดกรอตาเอามาได้ คาบเอาติดอกดีใจ ข้ามทะเลด้วยนะ

ทีนี้ก็กลับมา หมาบอกว่ามึงอย่าเลย ตัวมึงเล็กคาบอะไรไม่พ้นหรอก กูเอง กูคาบได้ แมวกียอมซิ แมวยังกลัวหมอยุ่เนี่ย หมาก็กาบมา พอถึงกลางทะเล นึกว่าแก้ว หล่นน้ำ มีเงาอยู่ใเง นึกว่าร่วง อ้าปากหล่นต่อมพอดี เลยอ้าปาก หล่นเลย ทำไงดี ที่นี้กลับขึ้นแท่ง มาปรึกษากัน ทำไงดีละ ไอ้ทำกูนึกว่าแก้วหล่น ถ้ากูเอามาเอง ก็คงไม่หายหรอก แมวว่างั้น จริงของมึงวะ กูนึกว่าแก้วหลุดปากไปแล้ว กูก็โดดงับใหม่ละซี อ้าปากก็ร่วง เจามันอยู่ตรงโน้น จะจับเงา แมวก็ออย่างงั้นเลย มึงอยู่ล่างนะ มึงระวังคนด้วย ถ้าคนมาเขารู้ว่ากูอยู่บนต้นไม้ เดี๋ยวเขาเอากูตายห่าเลย ลงไม่ได้ละ นกกาน้ำว่า แล้วมึงไปหากินทางไหนวะทุกวันนี้ ผมไปหากินในทางทะเลครับ ดำหาผักหาปลา เออ...นี่ก็เหมาะแล้ว ทำไมละ แก้วนายกูหายวะ จมไปในน้ำ เขื่อ...ลูกฉันก็ยังอ่อน เอะ...กูไม่กินหรอก มึงเอาแก้วมาให้กูแล้ว กูไม่ทำอะไรหรอกลูกเต๋ามึง กูปกครองเลี้ยงดูคอยอยู่เนี่ย นกกาน้ำก็บอกว่า มันร่วงตรงไหนก็บอกซิวะ ดำพริบ กว่าเจถึงได้ น้ำมันลึก ก็ทะเลนะ ที่นี้ไอบ่ลา เบี้ยวคั่นเอาไปชะอีก เอาไปอะไรละ ยังกินไม่หมด อมไปครึ่งดวงเห็นเข้า นกกาน้ำก็โขกก็หลุดจากปาก ก็เอามาได้ ก็ไอบ่ยาว ไอบ่ยาวที่ทอดแหก็มาดไอบ่ยาว มาด

ไอ้เบียร์นั่นละ จนโดนนกกาน้ำ พอตีกลับมา นายตีใจเห็นแก้ว ขึ้นมาราบถูกัน
 แต่มึงอยู่ดินไวย มึงต้องกินรากไม้ ไอ้แมวอยู่ติดมันต้องกินจาน กินข้าวในจาน หมายความว่า
 กินข้าวในราง ไปจับอยู่ และแมวมีรางใส่ให้กินเปล่าละ เอาจานไปขยำให้แมวกิน มันมี
 ประวัติ มีมาตั้งแต่โน่น เล่าไปมันเป็นเรื่องโบราณ มันยังงี้ ใครไม่รู้จริง มันก็ยังงี้ หมายความว่า
 หมายความว่าไม่ถูกกัน

นิทานเรื่องสัตว์ของไทยกระเหรี่ยง

เรื่องเจ้ากิ่งก่า

นางไว้ง พุทอน เล่าเรื่องเป็นภาษากะเหรี่ยง

นายเย็น บุญเลิศ แปลเป็นภาษาไทย

แต่ก่อนก็มียายแก่คนหนึ่งแก่เลียงกิ่งก่าไว้ตัวหนึ่ง กิ่งก่าตัวนี้ก็หากินตามประสา
กิ่งก่าหากินตามชายคา จับเอาแมลงสาบมั่งอะไรมั่งมากิน ยายแก่ก็ไม่ค่อยมีอันจะกิน อา
หารการกินก็ไม่ค่อยจะมี มีกินมั่งอดอยากมั่ง อยู่มาวันหนึ่งกิ่งก่าก็บอกกับยายแก่ว่า "เอ้ แม่
คุณ ไปติดต่อขอลูกสาวกษัตริย์ให้หน่อยซิ" ยายแก่บอกว่า "บ๊ิดโง่กิ่งก่า เจ้าเป็นมึงก่าจะไป
ติดต่อลูกสาวกษัตริย์มาได้ยังไง " กิ่งก่าก็อ้อนวอนว่า "ไปเถอะนา แม่คุณ ไปเถอะ "
ยายแก่ก็ว่า "ไม่เอา ฉันไม่ไป เจ้าไม่ใช่เป็นผู้เป็นคน เป็นกิ่งก่า เป็นสัตว์ธรรมดา จะไป
ติดต่อลูกสาวกษัตริย์ได้ยังไง เราก็ยากจนอยู่อย่างอด ๆ อดยาก ๆ เราจะไปติดต่อได้ยังไง"
บังเอิญวันนั้นยายแก่กินนอนไม่หลับ พอยายแก่นอนหลับกิ่งก่าก็ถอดตัว ถอดตัวกิ่งก่าออกเป็น
เทวดาขึ้นไปสวรรค์ พอขึ้นไปบนสวรรค์ก็ไปเอาขนมและอาหารการกินดี ๆ เอามาสอง
สำหรับ พอเอามาถึงก็ปลุกยายแก่ตื่น "แม่คุณ ๆ ตื่นเถอะ แม่คุณอยากจะกินของดี ๆ ก็ลุก
ขึ้น" ทัพพายายแก่ลุกขึ้นกินเสร็จ กิ่งก่าก็บอกว่า "ไป แม่คุณ ไปติดต่อลูกสาวกษัตริย์ให้"
ยายแก่ก็บอกว่า "ไม่ไปหรอก เจ้าไม่ได้เป็นผู้เป็นคนนี่ เป็นสัตว์จะไปติดต่อได้ยังไง" ยาย
แก่คนนั้นทนการขอร้องจากกิ่งก่าไม่ไหวก็ไป ขึ้นไปถึงลูกน้องกษัตริย์นั้นเห็นว่า ยายแก่มาก็
ให้หมาไล่กัด หมาก็ไล่กัดผ้าผ่อนจนขาดหมด ยายแก่ก็กลับไปร้องให้ กิ่งก่าถามว่า "เป็นไร
แม่คุณ ทำไมร้องให้ทำไม " ยายแก่ว่า "บอกแล้วนะว่าไม่กล้า บอกว่าแม่คุณไม่กล้าไป
หรอก หมาก็ไล่กัดมา " ตัวยายแก่ก็ไปเย็บผ้าผ่อนเสร็จก็อยู่บ้าน กิ่งก่าก็ว่า "พรุ่งนี้เข้าไป
ใหม่แม่คุณ " พอตื่นเข้ายายแก่ทนขอร้องจากกิ่งก่าไม่ไหวก็ไปอีก พอไปถึงพวกลูกน้อง
กษัตริย์ก็ให้หมาไล่กัดอีก ก็หนีกลับมาอีก กิ่งก่าก็บอก "พรุ่งนี้เข้าไปใหม่" ยายแก่ก็บอกว่า

"ไม่ไปแล้ว" ที่นี้ขอร้องนานเข้า ยายแก่ทนขอร้องจากกิ่งก่าไม่ไหวก็ไปอีก พอไปเข้านั้น กษัตริย์มองเห็นยายแก่ก็บอกกับลูกน้องว่า "เอ้ แม่คุณคนนี้มาทุกวัน ๆ พวกเธอคอยดูหมาให้ เขาเหนื่อยซิ" พวกลูกน้องก็คอยดูหมาให้ ยายแก่ขึ้นไปถึงก็กราบกษัตริย์ กราบลงเสร็จ กษัตริย์ก็ถามว่า "มีธุระอะไรกลับจันหรือแม่คุณ" แก่ก็พูดหัวใจสั้น ๆ กล่าวว่า "เอ้ หลาน กิ่งก่า.." แล้วพอพูดได้หลานกิ่งก่าแค่นั้น ตัวเองก็ตกมาที่นิ่ง กษัตริย์บอกว่า "เอ้าเป็นอะไรหลานกิ่งก่าของยายนะ" ยายก็บอกว่า "เขาว่าให้มาติดต่อกับลูกสาวของกษัตริย์" ตัวเองเลยกลัวขี้แตกเลยที่นี้ ขี้แตกเลยลุกขึ้นเอาผ้าห่อขี้วิ่งกลับไปเลย พูดได้เท่านั้นละ พอกลับมาถึงยายแก่ก็ไปชักผ้าชักผ่อนเสร็จแก่ก็เสียใจร้องไห้ใหญ่เลย ร้องไห้ดังลั่น กิ่งก่าเข้าไปถาม "แม่คุณเป็นอะไรนะ ทำไมมาร้องไห้อีก" ยายแก่ก็ว่า บอกแล้วน้ำให้ไปถามแม่คุณก็ไม่กล้า แม่คุณอายเลยทั้งตดทั้งขี้แตกเลย "กิ่งก่าก็ว่ากับยายแก่ "เอ้า พรุ่งนี้เข้าไปใหม่" ยายแก่ตอบว่า "ไม่ไปแล้ว" กิ่งก่าก็อ้อนวอน "ไปเถอะนะ แม่คุณ ขอร้องดี ๆ" ยายแก่ทนความรำคาญไม่ไหวก็ไป ไปที่นี้ลูกน้องกษัตริย์ก็เฝ้าหมาให้ พอขึ้นไปถึงกษัตริย์ถามว่า "มาทำไมอีกล่ะ แม่คุณ" ยายแก่ก็บอกว่า "หลานชายกิ่งก่า ให้มาถามติดต่อกับลูกสาวกษัตริย์ให้ กษัตริย์จะเห็นชอบยังงัยบ้าง แต่หลานเรานี้ไม่ได้เป็นผู้เป็นคนหรอก เป็นกิ่งก่า" กษัตริย์ก็ว่า "เดี๋ยวจะถามทางลูกสาวก่อน" กษัตริย์เรียกลูกสาวทั้งเจ็ดขึ้นมาทีละคน ๆ คนแรกก็ไม่เอา คนที่สองก็ไม่เอา คนที่สามก็ไม่เอา คนที่สี่ก็ไม่เอา คนที่ห้า ที่หก ก็ไม่เอาที่นี้ถึงคนสุดท้าย พอคนสุดท้ายขึ้นมาถึง กษัตริย์ก็ถามว่า "งี้ ลูกจะเอาหรือไม่เอา งี้กิ่งก่าจะเอาหรือไม่เอา" ลูกคนสุดท้ายก็คิดไปคิดมาก็ตอบว่า "แล้วแต่พ่อกรุณา" กษัตริย์ก็บอกกับยายแก่ว่า "เอ้อ เมื่อลูกสาวคนสุดท้ายจะเอา ทางฉันก็ไม่ขัดข้อง แต่ขอให้เขาทอดตะพานเงินตะพานทองจากบ้านยายมาถึงพระราชวังของฉันด้วยนะ ถ้าไม่ได้ก็ขอของแม่คุณนี้จะต้องขาดละ" โอ ที่นี้ยายแก่เสียใจร้องไห้กลับไปเลย ร้องไห้ใหญ่เลย กลัวจะถูกตักคอ กิ่งก่าก็ไปถามว่า "เอ้าเป็นไรละแม่คุณ" ยายแก่ก็ตอบว่า "บอกแล้วน้ำหลานเอ๊ย ที่นี้จะเอาขี้ขี้ใด ลูกสาวของกษัตริย์คนสุดท้ายเขาก็เอา แต่จะให้เจ้านะทอดตะ

พานเงินตะพานทองจากบ้านเราไปถึงพระราชวัง ถ้าไม่ได้คอ เราจะต้องขาด " กิ่งก่าบอกว่า "ไม่ต้องเดือดร้อนแม่คุณ ไม่ต้องเป็นห่วงอะไรทั้งนั้น ลองไปตามชีวะจะให้ทำ กี่วัน "ยายแก่ก็กลับไปถาม ไปถึงก็กราบลงแล้วก็ถามกษัตริย์ว่า "จะให้หลานกิ่งก่านี้ทำ ตะพานเงินตะพานทองทอดมาถึงพระราชวังของกษัตริย์นี่ภายในกี่วัน" กษัตริย์บอกว่า "ภายในสามวัน " ยายก็บอกว่า "แต่หลานกิ่งก่าบอกว่า กลางวันนี้ร้อนทำไม่ไหว จะทำกลางคืน " ยายแก่ก็กลับไปบอกกับกิ่งก่าว่า "นี่หลานเอ๊ย เขาจะให้ทำในสามวัน ถ้าไม่เสร็จนี่ก็คอแม่คุณจะต้องขาดละ " กิ่งก่าบอกยายแก่ว่า "ไม่เป็นไรแม่คุณ ไม่ต้องเสียใจ " กิ่งก่าก็อยู่ไปก็ไม่ทำอะไรก็อยู่ตามฝาเฟอนั้น วันแรกก็ไม่ทำ วันที่สองก็ไม่ทำ เหลือคืนสุดท้ายคืนเดียว ยายแก่ก็เดือดร้อนใหญ่เลยทีนี้ก็ว่า "โอ้ย จะทำก็ทำซะทีชีหลาน จะถึงเวลาแล้ว" กิ่งก่าบอกว่า "น่า ใจเย็นๆ แม่คุณไม่ต้องเดือดร้อนหรอก กินข้าวกินปลาให้ดี ๆ ก่อนไม่ต้องเป็นทุกข์เดือดร้อนหรอก " พอถึงคืนสุดท้าย ยายแก่นั้นก็เสียใจร้องไห้จนหมอยหลับไป พอยายแก่หลับกิ่งก่าตัวนั้นก็ถอดหนังกิ่งก่าออกไป แล้วก็ขึ้นไปบนสวรรค์ ไปบอกพวกช่างเทวดาลงมาทำตะพานเงินตะพานทอง ที่นี้พวกหมูก็ลงมาช่วยกันเยอะเยอะหมด หมูก็นอนให้ เป็นคันถนขึ้นไป พวกช่างก็ตีเงินตีทองทอดขึ้นไป ทอดจนถึงดินบันไดของกษัตริย์ พอเสร็จก็กลิ้งสว่างก็ตัวเองปิดรอยพวกหมูเหมอมหมด เหลือแต่ตะพานเงินตะพานทองเท่านั้น ที่นี้กล่าวถึงกษัตริย์ พอตื่นขึ้นตอนเช้าก็จะล้างหน้า พอลุกขึ้นออกมาข้างนอกหน่อยเดียวเท่านั้นแสงสะท้อนขึ้นมาก็ล้มลงไปแล้วก็พูดว่า "โอ อะไรก็ไม่รู้ " ทางเมื่อก็ลุกขึ้นมาถามว่า "อะไรเล่ากษัตริย์ " พอเมื่อกษัตริย์ลุกขึ้นมาดูเท่านั้นแหละล้มลงไปอีก แล้วก็บอกว่า "อ้อ เมื่อวันก่อนนั้นไงเล่าที่บอกกับยายแก่นั้นไว้ว่า ให้ทำตะพานเงินตะพานทองทอดมาไงเล่า "กษัตริย์ก็ว่า "อ้าว ถ้าอย่างนั้นก็ให้ลูกน้องไปบอกให้มาแต่งกับลูกสาวได้แล้ว " กล่าวถึงกิ่งก่าตอนนี้ทำเสร็จเรียบร้อยก็ให้ลูกน้องที่เป็นเทวดาปลอมมา เป็นคนมาอยู่เป็นเพื่อนสองคน คนหนึ่งหน้าอกเป็นเงิน อีกคนหน้าอกเป็นทอง พอลูกน้องกษัตริย์ลงมาบอกยายว่า "ยายกษัตริย์ให้หลานชายไปแต่งงานได้แล้ว " เจ้ากิ่งก่าก็ให้ออกเงินไปก่อน เจ้าออกเงินก็ไป พอไปถึง

ทางกษัตริย์ก็บอกว่า "นี่หรือลูกเขย " ทางหน้าอกเงินก็บอกว่า "ยัง ยังไม่ใช่หรอก เจ้านายจะมาทีหลัง " ไปถึงกราบลงเสร็จก็เฝ้าอยู่ตรงนั้น อยู่นานไป ๆ ก็ไม่เห็นมาซักที ทางกษัตริย์ก็ให้ลูกน้องมาตามใหม่ เขาว่าถึงเวลาแล้วไปบอกยายเร็ว ๆ หน่อย ถึงฤกษ์ถึงยามดีแล้ว "ลูกน้องก็ไปบอกยายว่า" ไปเถอะกษัตริย์บอกว่าไปได้แล้ว ถึงเวลาฤกษ์ยามงามดีแล้ว " เจ้ากิ้งก่าก็ให้เจ้าออกทองไปก่อนเจ้าออกทองขึ้นไป พอไปถึงก็กราบกษัตริย์ กษัตริย์ถามว่า "นี่หรือลูกเขย " เจ้าออกทองตอบว่า " ยัง ยังไม่ใช่หรอก เจ้านายมาทีหลัง " ที่นี้กษัตริย์นึกในใจว่า โอโฮ คนนี้ตัวบหล่อ สวยขนาดนั้นแล้วลูกเขยจะสวยขนาดไหน" คอยก็ไม่เห็นมาซักที ทางกษัตริย์ก็ให้ลูกน้องไปตามอีกครั้ง พอลูกน้องกษัตริย์มาบอกยาย เจ้ากิ้งก่าก็เข้าไปนอนอยู่ในหม้อดิน ยายก็ยกหม้อดินนั้นขึ้นไป ขึ้นไปถึงกษัตริย์ก็บอกว่า "ไหนลูกเขย " ทางยายก็บอกว่า "นี่ไง " กษัตริย์ก็เรียกลูกคนสุดท้ายทูลว่า "ลูกสาว ขึ้นมารับพี่หน่อยเร็ว " ลูกสาวคนสุดท้ายของกษัตริย์นั้นก็มารับหม้อดินนั้นไปไว้ในห้อง แล้วก็ยกหมากกับพลูออกมาถามว่า "จะกินหมากมั๊ย " เจ้ากิ้งก่าก็ตอบมาว่า "ชื่อ ฉันกินไม่เป็น ฉันเป็นกิ้งก่า" ลูกสาวกษัตริย์ก็ถามอีกว่า "จะสูบบุหรี่หรือเปล่า " เจ้ากิ้งก่าก็ว่า "สูบไม่เป็น ฉันเป็นกิ้งก่าจะสูบบุหรี่ได้อย่างไร " ทางฝ่ายลูกน้องกษัตริย์นั้นก็กินใหญ่โตเลย กินในงานแต่งงานลูกสาวของกษัตริย์นั้น กิ้งก่านั้นพอร้อนตัวเองก็ทนอยู่ในหม้อดินไม่ไหว ก็ออกมาอยู่ตามชายคามั่ง อะไรมั่ง ตามผ้ามั่ง กล่าวถึงอกเงินกับออกทองนี้ก็เห็นว่า เสร็จเรียบร้อยแล้ว แต่งนายของเราเสร็จเรียบร้อยแล้วจะกลับละ ตัวเองก็ไปกราบกิ้งก่าในนั้นนะ พอกราบกิ้งก่าเสร็จก็ลงมาข้างล่าง แล้วเดินไปเรื่อย ๆ พอพ้นหน้าทุกคนก็ไปบนสวรรค์ กิ้งก่าก็อยู่ตามประสา กิ้งก่า เวลาร้อนก็ไปอยู่ชายคาเวลากลางคืนก็เข้าไปก็เข้าไปอยู่ในหม้อดิน ไม่นอนกับเมียหรอก ที่นี้อยู่นานไปนานมากก็บอกกับเมียว่า "เอ๊ ฉันจะ ไปอยู่ที่บ้านยายแก่นั้นดีกว่า เธอจะไปกับฉันไหม " ทางเมียก็บอกว่าไป พอดกลงว่าจะไปก็กราบพ่อแม่เสร็จ ลูกสาวกษัตริย์ก็ยกหม้อดินนั้นลงไป พอไปอยู่กับยายนั้นก็มีอาหารการกินดี ๆ ลูกสาวกษัตริย์ก็อยู่กับกิ้งก่าในนั้นแหละ ไม่มีลูกมีเต้าอยู่ไป ๆ ก็คิดว่า เอ๊ ตัวเองนี่ยังโง่งน้ำ ได้ตัวก็ไม่ใช่ว่าเป็นคู่เป็นคน

ก็กลับไปหาพ่อ กษัตริย์ถามลูกสาวว่า "ยังงัย ลูกสาวมีท้องหรือยัง " ลูกสาวก็ตอบว่า "จะมีท้องได้ยังงัยล่ะพ่อ มีผัวเป็นกั๊กก็จะท้องได้ยังงัย " ที่นี้ตัวเองก็อยู่ไป ๆ พี่สาวทั้งหกก็มีผัวหมด อยู่ไปกั๊กก็เห็นว่าเมียนี่ซื่อสัตย์ต่อชาติ รักชาติ พ่อเมียหลักตัวเองก็ขึ้นไปบนสวรรค์ ขึ้นไปบนสวรรค์ก็เขียนหนังสือทั้งใบปลิวหนังสือลงมา ในหนังสือนั้นก็มีความว่า จะมีข้าศึกมา จะมายึดเอาบ้านเมืองนี้ละ ที่นี้จะทำยังงัยดีละ กษัตริย์ก็เดือดร้อนใหญ่ซิ ให้ลูกเขยทั้งหมดนั้นไปรบกับข้าศึก ที่รบก็ไม่ว่าวันก็คืน หนังสือก็ยิ่งมาว่า บ้านเมืองนี้จะยึดให้ได้ จะยึดให้ได้ที่รบกันไป ยิ่งกันไปยิ่งกันมาจนลูกป็นลูกเป็นหมดแล้วที่นี้ ลูกเขยทั้งหลายจึงจนลูกป็นจะไม่มียิงแล้วในเมืองนั้น เอ๊ จะเอายังงัยข้าศึกไม่ได้มาจากข้างล่างนี้ มันมาจากข้างบนนี่ รบนานเข้า ๆ เลยรบไม่ไหว เลยส่งลูกคนสุดท้ายขึ้นไปเผ้า พ่อลูกคนสุดท้าย ขึ้นไปถึงก็กราบไหว้เสร็จแล้วก็ถามว่า " พ่อมีธุระอะไรกับฉัน " กษัตริย์บอกว่า "เอ๊ นี่ข้าศึกจะมาใกล้ชิดแล้ว นี่บ้านเมืองเราจะถูกยึดอยู่แล้ว ผัวของเจ้าพ่อที่จะต่อสู้กับข้าศึกได้มัย " ลูกสาวก็ตอบว่า "เออ จะไปทำอะไรได้เล่าพ่อ เขาเป็นเพียงกั๊ก " พ่อก็บอกว่า "ไม่รู้ล่ะ ได้ไม่ได้ก็บอกเขาหน่อย " ลูกสาวกษัตริย์ก็ลากลับไป พอกลับไปถึงกั๊กก็เห็นเมียมากี้ถามว่า "เป็นงัย กลับไปหาพ่อ พ่อว่างัย " เมียก็บอกว่า "เออ เจ้าไม่รู้จะไรเลยหรือนี่ กั๊กเอาเสีย ข้าศึกมานี่เจ้าไม่ได้ยินหรือเสียงปืนเสียงรบกั๊กดังทุกวัน" กั๊กก็ว่า "ข้าศึกที่ไหนมา ไม่ได้ยินไม่รู้เรื่องเลย " เมียก็บอกว่า "พ่อเขาจะช่วยเขาได้มัย ช่วยต่อสู้กับข้าศึกได้มัย" กั๊กบอกว่า "โอ แล้วฉันจะไปช่วยเขาได้ยังงัย เป็นแค่กั๊กแล้วพี่เขยทั้งหกเล่าคื" เมียบอกว่า "ไม่รู้จะพี่เขยทั้งหกนี้เขาว่าสู้กัน ยิ่งกัน ดินเป็นกั๊กหมด ลูกป็นกั๊กหมด พ่อไม่เป็นอันอันอันนอนแล้ว เป็นหว่งบ้านเมืองจะถูกยึด" กั๊กว่า "ฮือ ไม่รู้จะช่วยยังงัยเหมือนกัน ลองไปถามพ่อก่อนซิว่า มะนาวที่เสียเน่า ๆ พ่อมีซีกนึ่งกระบุงนึ่งมัย ลูกสาวกษัตริย์ก็ขึ้นไปถามพ่อ พ่อก็ว่า "ว่างัยลูก ผัวของเจ้าพ่อจะช่วยเจ้าได้มัย " ลูกสาวก็ตอบว่า "ไม่รู้เหมือนกันนะพ่อ แต่เขาให้มาถามว่า มะนาวที่เสีย ๆ เน่า ๆ เน่าพ่อมีซีกกระบุงมัย " กษัตริย์ก็ว่า "เออ ลูกจะเอาอะไรที่เสีย ๆ เน่า ๆ เล่าลูก " กษัตริย์ก็ให้ลูกน้องขึ้น

ไปบนตัมมะนาว ตัวเองก็ไม่ทันใจเลยกษัตริย์นั้นก็ใจร้อนก็ขึ้นเอง ขึ้นเข่ายาก็ได้มา
 เยอะแยะไม่ใช่กระบุงเดียวละ เป็นยี่สิบสามสิบกระบุง ลูกสาวก็เก็บเอาแค่กระบุงเดียว
 เอาไปให้พ่อ พ่อไปถึงบ้านพ่อบอกว่า "เอ้าพ่อชื่อน้อง " ที่นี้ลูกสาวกษัตริย์ก็พามะนาวหมด
 กระบุงเสร็จแล้วก็กึ่งก่าก็บอกว่า "ไป ไปอาบน้ำกัน " กึ่งก่ากับลูกสาวกษัตริย์ก็ไป เอา
 มะนาวไปทิ้งกระบุง พ่อไปถึงเจ้ากึ่งก่านั้นก็เกาะหนังกึ่งก่าออกจากตัว พ่อเกาะเสร็จก็ลงไป
 ชุบน้ำ เสร็จก็เอามะนาวนี้ถูกตัว ถูไปถูมา ที่นี้พ่อซึ่งขี้โคลหลุด ออกมา ที่นี้ไม่ใช่สีเนื้อ
 ธรรมดาแล้ว เป็นสีเนื้อทองเหลืองเขียว สวยกว่าออกเงินนอกทอง เมียก็จับเอาหนังกึ่งก่านั้น
 ไปก่อไฟแล้วก็โยนไปในไฟเท่านั้นละกึ่งก่าก็บอกว่า "อ้าว ไปเผาเสื้อฉันทำไม ฉันใส่ดินะ
 เสื้อตัวนี้อันติ " เมียก็ว่า "ชื่อ ไม่ต้องใส่หรอก หนังกึ่งก่าจะดีอะไร " เจ้ากึ่งก่าก็บอกให้
 เมียไปหาไหมมาอันหนึ่งมาผูกแขนเมียไว้ อาบน้ำ เสร็จก็ขึ้นไปในบ้าน แต่งตัวบอกเมียว่า "
 เอ้า ไปขึ้นโปรที่พระราชวังนะ ฉันจะไปรบกับข้าศึกชกที " เมียก็ขึ้นไปอยู่พระราชวังของ
 พ่อ แล้วตัวเองก็เหาะขึ้นไปบนอากาศ พอถึงบนอากาศก็ข้าศึก นั่นก็ไม่ใช่ข้าศึกที่อื่น แบบว่า
 ตัวเองแต่งตั้งมาเฉย ๆ ก็ไปคุยกับพวกเทวดาด้วยกันนะ ไปคุย ต่างคนต่างคุยเสร็จ ก็
 เทวดาทางนั้นก็กลับไป เจ้ากึ่งก่าก็บอกกับออกเงินนอกทองว่า "ลงไปหากษัตริย์ชกหน่อย
 ไม่ดีริ "ทางออกเงินนอกทองก็บอกว่าไปก็ไป ที่นี้เจ้าออกเงินนั้นลงมาก่อน พอลงมาถึงทาง
 กษัตริย์ก็หาผ้าหาผอนจะกราบละ เขาว่านี่ละวิลูกเขย ทางลูกสาวบอกว่านี่ไม่ใช่หรอก
 ลักพักใหญ่ ๆ ออกทองก็ลงมา พอลงมาถึงกษัตริย์ก็ว่านี่หรือพ่อเจ้า ลูกสาวก็บอกว่า "ไม่ใช่"
 ที่นี้เจ้ากึ่งก่าก็ลงมา พอลงมาถึงทางกษัตริย์จะกราบอยู่แล้ว ลูกสาวก็บอกว่า "อย่าไปกราบ
 พ่อ นี่พ่อฉัน " ที่นี้กษัตริย์ก็ว่า "เธอ " เลยดีใจใหญ่ มีการต้อนรับกันเลี้ยงกันใหญ่โต ก็
 พักที่บ้านกษัตริย์นั้นคืนหนึ่ง อยู่มาอีกคืนหนึ่งออกเงินนอกทองก็ขึ้นไปบนสวรรค์ พระราชวังนั้น
 พ่อตากี้ให้ครองหมดเลย พ่อตาให้ครองในพระราชวังนั้นแล้วก็พระราชวังทางของเขาเอง
 อีกด้วย ตัวเองคนเดียวก็ครองสองพระราชวังก็อยู่เย็นเป็นสุขต่อมา

เรื่องปลาช่อน

นางโสภา เนตีก เล่าเป็นภาษาไทย

มีผู้หญิงแก่คนหนึ่งมีลูกออกมาเป็นปลาช่อนเขาก็เลี้ยงไว้ในอ่างนั้นแหละ ที่นี้ลูกเขาที่เป็นปลาช่อนนั้นมันพูดได้ก็บอกแม่ว่า "แม่ แม่ ไปขอเมียให้ที" "แม่เขาบอกว่า "เราเป็นปลาช่อนปลาช่อนอยู่ในอ่างทุกวัน ทุกวันจะไปขอเมียได้ยังไง " " เอาเถอะน่า " แม่เขาก็ถามว่า "แล้วจะเอาคนที่ไหน " "จะเอาลูกสาวพระเจ้าแผ่นดินนั่นแหละ " ที่นี้แม่ก็เป็นทุกข์ ลูกก็จะให้ไปขอลูกสาวพระเจ้าแผ่นดินอยู่นั่นแหละที่นี้แม่เขาก็ไปซิ แม่เขาก็ไปพอไปถึงคนที่เฝ้าในประตูนั้นเห็นเข้าเขาก็ไล่ เอาหมาไล่กัดเขาก็กลับมา อีกวันหนึ่งก็ไปอีกคนในประตูให้หมาไล่กัดอีกเขาก็กลับมา ที่นี้ลูกเขาก็บอกให้แม่ไปอยู่นั่นแหละ อีกวันหนึ่งแม่เขาก็ไป พอถึงพระเจ้าแผ่นดินลูกขึ้นล้าหน้า ทางคนเฝ้าในประตูเขาก็ไล่ไป ทางกษัตริย์บอกว่า "เออ ไล่ทำไมปล่อยให้เขามาซิ " พอวันนั้นแม่เขาก็เข้าไปได้ พอไปได้แล้วก็กษัตริย์ถามว่า "มาทำไม " แม่เขาก็ว่า "ลูกชายเขายากได้ลูกสาวพระเจ้าแผ่นดินสักคน " กษัตริย์ก็บอกว่า " จะลองถามดู " พระเจ้าแผ่นดินนั้นมีลูกสาวเจ็ดคนก็เรียกลูกสาวทั้งเจ็ดนั้นมา พ่อเขาก็ถามลูกสาวทั้งเจ็ดนั้นเขาก็ถามทีละคน ๆ ไม่มีใครเอาชกคน จนลูกสุดท้ายก็บอกว่า " เขาเอา " พระเจ้าแผ่นดินก็บอกว่า "ถ้าจะแต่งงานกับลูกเรานี้จะต้องทำสะพานเงินสะพานทองจากบ้านมาถึงพระราชวังนะ " แม่ก็เป็นทุกข์เป็นร้อน กลับมาร้องไห้ร้องห่ม เป็นทุกข์ว่าลูกจะทำได้หรือ ไปบอกลูกชายปลาช่อนเขานั้น ลูกชายปลาช่อนเขาก็จ้ำงเด็ก ๆ ให้ไปเอามะนาวมาสองกระบุง คล้าย ๆ ว่าจะเอาไปชุบตัว เอามาชุบตัวพอบิมนะนาวได้กัลละมังนั้นก็อาบน้ำมะนาวเตรียมตัวจะไปแต่งงาน ทางผู้หญิงก็ยังไม่เคยเห็นปลาช่อน ทางพระเจ้าแผ่นดินก็ยังไม่เคยเห็นลูกเขยว่าเป็นอย่างไร ที่นี้พอถึงวันนัดกลางคืนคืนนั้นปลาช่อนนั้นเขาก็เชิญเทวดา เชิญพระอินทร์ พระอะไรเขาก็ทำสะพานเงิน

สะพานทองทั้งคืนเลยละ ที่นี้เขาก็ไปแต่งงาน พอลงกะได้บ้านแม่ก็ยกอย่างปลาช่อนไป พอถึงหน้ากระไดวังแล้วก็กลายเป็นคน กลายเป็นสวย เนื้อหนังสวยเหลือing รวากับทองนั้นแหละ เพราะปลาช่อนนั้นเป็นเหวดคาแปลงลงมา พอพระเจ้าแผ่นดินเห็นจะให้หัว เขาก็บอกว่าอย่าไหว้เลย เป็นลูกเขยดอก ที่วันนั้นก็แต่งงานเสร็จปลาช่อนที่เป็นคนแล้วนั้นก็ขึ้นครองเมือง

เรื่อง ปลาไหลเผือก

นางไว้ง พุทอน เล่าเป็นภาษากะเหรี่ยง

นายเย็น บุญเลิศ แปลเป็นภาษาไทย

แต่ก่อนนานมาแล้ว มีผู้หญิงกลางคนคนหนึ่ง มีลูกอยู่คนหนึ่ง ผัวไปค้าขายทางไกล ตัวเองอยู่ข้างหลังก็ไปซื้องุ้ง บังเอิญไปซื้องุ้งวันนั้นก็ไปได้ปลาไหลเผือกมาตัวหนึ่ง ปลาไหลเผือกตัวนั้นก็ร้องขอชีวิตเอาไว้ ตัวเองก็ปล่อยไป ตั้งแต่นั้นมา พอเย็นมาพอมีดลงปลาไหลเผือกนั้นก็มาเรียก ตัวเองก็เอากะโหลงจากบ้านให้ปลาไหลขึ้นมา พอปลาไหลขึ้นมาหญิงคนนั้นก็นอนกับปลาไหลนั้น แบบว่าเล่นซู้กับปลาไหลเผือก เล่นซู้อย่างนั้นนานไปนานไปพวกก็จะกลับ คือพวกนั้นก็หมายไว้ว่าจะกลับวันนั้นวันนั้น คืนนั้นก็บอกกับปลาไหลว่า "คืนพรุ่งนี้ไม่ต้องมาแล้วนะ ผัวฉันจะกลับมาแล้ว" พอวันนั้นผัวกลับมาถึงลูกคนนั้นก็บอกกับพ่อว่า "พ่อ พ่อ แม่ นี่ตั้งแต่พ่อไปค้าขายมา อยู่ข้างหลังนี่แม่นอนกับปลาไหลเผือกตัวหนึ่งทุกคืนเลย" พ่อก็นึกไม่ไห้ ก็เตรียมดาบลับไว้อย่างดีเชียว เสริจแล้วก็เก็บไว้ที่เก่า ที่นี้พ่อตกตึก ปลาไหลเผือกนั้นก็มาเรียกอีก พอมาเรียกผู้หญิงคนนั้นก็ไม่กล้าลุกขึ้นกลัวผัวจะรู้ เรียกนานเข้า ๆ ที่นี้ผัวบอกว่า "แก แก แก ใครมาเรียกนะ เอากะโหลงให้เขาขึ้นมาทีซิ " ที่นี้เมียก็ทำไม่รู้ไม่ชี้ หลับ ทำแกล้งหลับไป ประเดี๋ยวก็เรียกอีก "แก แก ลุกขึ้น ๆ เอากะโหลงให้เขาที สงสัยจะเป็นผีมั้ง" "เป็นลูกเป็นผัวไหนเล่า" นานเข้าเลยรำคาญ เลยเมียลุดเอากะโหลงจากบ้าน ปลาไหลก็ขึ้นมาตัวเองก็กลับไปนอนที่เก่า ปลาไหลตัวนั้นก็ขึ้นมา ขึ้นมา ผัวก็เอาดาบฟันขาดสองท่อน พอขาดสองท่อนก็เอาปลาไหลใส่ในโงเล็ก พอตอนเช้าก็บอกกับเมียว่า "นั่น ไปเผาผัวของแกซิ" เมียพอได้โงเล็กก็ไปเลย ไปถึงสถานที่แห่งหนึ่ง จะเผาก็ยังไม่ถึงที่เผาซักที เดินไป ๆ เดินไปจนใกล้สุดจะใกล้แล้ว ที่นี้หาฟืนเสร็จเรียบร้อยก็ก่อไฟเสร็จก็เผาปลาไหล พอเผาปลาไหลตัวเองก็โคดลงในกองไฟตายตามปลาไหลไปด้วย ที

นี่พอไปในป่าช้ามันงอกออกมาเป็นต้นเงินต้นทอง ต้นเงินต้นหนึ่ง ต้นทองต้นหนึ่งที่ปลูกอยู่ทางบ้านแม่ก็ไม่กลับซึกที นานแล้ว ไปหายเป็นปีแล้ว ทางพ่อก็บอกว่า "เอ ลูกเอ๋ยไปตามแม่ซึกที ทำไมไปนานนัก ไปเผาปลาไหลตั้งนานแล้วไม่เห็นกลับซึกที" พอไปถึงป่าช้ามันก็เห็นต้นเงินกับต้นทองงอกอยู่สองต้นก็บอกกะลูกว่า "เอ ดอกไม้อะไรสวยดีลูกขึ้นไปเด็ดเอามาซึกดอกซิ" พอลูกขึ้นไปถึงบนต้นไม้ ต้นไม้มันพูดว่า "ขึ้นไปสูงนะลูกแม่จะพาเจ้าเหาะไป" พอได้ยินนั้นก็ไมโห ซึกตาบออกมาพันต้นไม้หนึ่ง ให้ลูกขึ้นไป พอขึ้นไป ๆ เกือบจะถึงยอดต้นเงินกับต้นทองก็ถอนเลย ถอนก็เหาะไปเลย ตัวเองก็จับต้นไม้ถึงแหล่ไม่ถึงแหล่ ๆ ก็วิ่งตามเรื่อยไป นานเข้า ๆ จนจับไม่ถึงพอจับไม่ถึงตัวเองก็มองแล้ววิ่งตามไป ตามไปเรื่อยเลยล้มขาดใจตาย ลูกเกาะต้นไม้เหาะพาที่ไหนก็ไม่รู้

พญากาเผือก

นายทรัพย์ เลื่อนา

พญากาเผือกตัวเมียคู่หนึ่งทำรังอยู่บนต้นไม้ใกล้แม่น้ำมีไข่อยู่ ๕ ใบ วันหนึ่งกาทั้งสองก็ทิ้งรังไว้ ออกไปหากิน ขณะนั้นเกิดพายุฝนมา พัดรังร่วงไป ลงแม่น้ำ กาทั้งสองกลับมาไม่เห็นรังก็พากันเสียใจ จึงกลืนใจตาย ไปเกิดเป็นท้าวกาติกาพรหมบนสวรรค์ ส่วนไข่ทั้ง ๕ ก็ถูกแม่น้ำพัดไป ขณะนั้นมิไค่ตัวหนึ่งมากินน้ำในแม่น้ำเห็นไข่หนึ่งใบก็คาบเอาไปฟัก เอาไว้จนแตกเป็นตัว ต่อมาพญานาคก็มาเจอไข่ ๑ ใบ ก็ไปฟักเลี้ยงไว้ และเต่าก็ได้ไข่ ๑ ใบ ก็เลี้ยงไว้เหมือนกัน วัวตัวหนึ่ง มาเจอไข่ ๑ ใบในแม่น้ำ ก็ไปเลี้ยงไว้และราชสีห์ก็ได้เอาไปเลี้ยงไว้ ๑ ใบ เวลาล่วงเลยไป ไข่ทั้ง ๕ ใบนั้นกลายเป็นผู้ชาย ๕ คน

วันหนึ่งมาพบกันโดยบังเอิญ ก็ซักถามพูดคุยกันว่าพ่อแม่เป็นใคร อยู่ที่ไหน ชายทั้ง ๕ ก็รู้ว่าพวกตัวเองนี้ทำไม่มีพ่อแม่เป็นสัตว์เดรัจฉาน กลับไปบ้านจึงถามความจริงก็รู้ว่าไม่ใช่เป็นแม่ที่แท้จริงและไม่รู้ว่าเป็นใครเป็นแม่ที่แท้จริง เมื่อคนทั้ง ๕ รู้ดังนั้น จึงมาปรึกษาหารือกันว่าทำอย่างไร เราจึงจะได้พบพ่อแม่ที่แท้จริงของพวกเรา จึงได้ทำพิธีบวงสรวงบนศาลาลงถ้ำถ้าใคร เป็นพ่อแม่ที่แท้จริงให้บอกเล่า จึงร้อนถึงบิดามารดา ที่เกิดเป็นท้าวกาติกาพรหมจึงได้บอกชายทั้ง ๕ ว่า ต่อไปถ้าจะบูชาคุณบิดามารดาถึงกลางเดือน ๑๒ แล้วก็ให้ทำลอยกระทงทำไม้จิงกา มีรูปเทียนผุดดอกไม้ลอยใส่กระทงไปด้วย ต่อมาคนเราจึงได้ลอยกระทงกันจนถึงปัจจุบัน

เรื่องอิเห็น

นางไว้ง พุทอน เล่าเป็นภาษากะเหรี่ยง

นายเย็น บุญเลิศ แปลเป็นภาษาไทย

แต่ก่อนก็มีอิเห็นอยู่ตัวหนึ่งก็เที่ยวไปตามประสาวนวันหนึ่งก็ไปหากินอยู่ข้างทางแห่งหนึ่ง กล่าวถึงธิดาภคิรัยเจ็ดองค์ก็จะไปหาเนื้อคู่ ก่อนที่จะไปก็เอากล้วยหอมไปคนละหวี พอธิดาองค์แรกไปอิเห็นเจอะก็บอกว่า "พระนาง กล้วยนั้นเอามาให้ฉันกินลูกซิ " "เอ้อ อิหยังอิเห็นไม่ให้กินหรือ " ทางอิเห็นก็แข่งว่า "เอ้อ ขอให้ไปหาเนื้อคู่ได้แต่ข้าหักหรือดาบอด " พอคนที่สองมาก็ขอก " ขอกกล้วยหอมลูกนึ่ง " เขาก็ว่า "ฉันไม่ให้หรืออิหยังอิเห็น ฉันไม่ให้กินหรือ " ทางอิเห็นก็แข่งว่า " เอ้อ ขอให้ไปหาเนื้อคู่ขอให้ได้คนดาบอดนะ " คนที่สามมาถึงอิเห็นก็บอกว่า " เอ้อ พระนางขอกกล้วยกินลูกซิ " "ฉันไม่ให้หรือ อิหยังอิเห็นฉันไม่ให้กินหรือ " "เอ้อ ขอให้เจ้าไปหาผ้ามาได้แต่แขนหัก " อิเห็นก็ขอกกล้วยและแข่งยังงั้นจนครบหกคน ให้หนูนกดาบอด ที่นั้นคนสุดท้ายก็มาถึงก็ว่า " เอ้อ พระนาง เอากล้วยมาให้ฉันกินลูกซิ " คนสุดท้ายก็ส่งกล้วยให้อิเห็นกินลูกนึ่ง พอกินกล้วยแล้วอิเห็นก็บอกว่า " ขอให้พระนางไปที่ไหน ๆ ก็อย่าพันตัวฉันเลย ขอให้วมาหาตัวฉันทุกครั้ง " ที่นี้พอไปถึงพวกพี่ทั้งหกก็ไปได้ผ้าหัก แขนหัก หนูนก ดาบอด บางคนก็เป็นอัมพาตก็ไปหามาได้ครบหกคน

กล่าวถึงคนสุดท้ายก็ไปที่ไหน วกไปวกมาก็ไปเจอะแต่อิเห็นนั่นแหละ ที่นี้ก็ไปต่อไป ๆ มา ๆ ก็ไปเจอะแต่อิเห็นอีก นานเข้า ๆ อิเห็นก็ถามว่า " เอ ทำไมพระนางไปที่ไหน ๆ ก็ทำไมวมาหาแต่ตัวฉัน " "ไม่รู้ ฉันก็ไปไม่ถูกเหมือนกัน จะไปตามพี่ทั้งหกก็ไปไม่ทันแล้ว ฉันก็ไม่รู้จะไปทางไหน ฉันก็เหนื่อยแล้ว ฉันก็ไม่รู้จะไปทางไหน ฉันก็เหนื่อยแล้ว ไม่อยากจะไปแล้ว ไม่ไปไม่เบยแล้ว อยู่ที่นี่แหละ " ที่นี้ก็มีมาอยู่กับอิเห็น พี่ทั้งหกพอลับไปถึงบ้านพ่อถามว่า "ไหนไปหาเนื้อคู่ได้ไหม " เขาว่า "ได้ นี่ไง " เขาว่า ลูกเขยบางคน

ก็เดินกะโปกกะเผลกบางคนพุงไปก็มีทั้งหกคนนะ พ่อก็อว "แล้วน้องคนสุดท้ายล่ะ ยังไม่มา หรือ " "ยังไม่มาหรือไปได้กะอีเห็น ไปอยู่กะอีเห็น " กษัตริย์ก็โมโหว่า "แหม เอ ลูกคนสุดท้ายที่พ่อรักที่สุดทำไมไปเอาที่อีเห็น บอกรับลูกทั้งหกว่า "จงไปบอกเขาเถอะอย่าให้กลับมาเลย" ที่นี้ทั้งหกคนก็ไปบอกว่า "น้องนี่ยากกลับบ้านนะ พ่อไม่ให้กลับแล้ว " น้องก็บอกว่า "ไม่ให้กลับฉันก็ไม่กลับ " ทั้งหกก็บอกกลับพ่อว่า "อีเห็นตัวนี้ตอนที่ฉันไปเจออะเหมือนบ้านแหละ ขอกล้วยฉันกินฉันก็ไม่ให้ ที่นี้พ่อน้องคนสุดท้ายไปถึงเขาก็เอากล้วยให้อีเห็นกินแล้วก็ไม่ไปต่ออีก " ต่อมาอีเห็นและลูกสาวคนสุดท้ายก็ไปสร้างกระต๊อบอยู่หลังหนึ่งอยู่ใต้ต้นไม้ของกษัตริย์นั่นแหละ อีกวันหนึ่งเมียก็ไปไร่แล้วก็บอกกับอีเห็นว่า "คอยไล่ไก่ทีละ จะตากข้าว " พอเมียไปไร่แค่นั้นละตัวเองก็เก็บข้าวใส่ปิ่นอนเลย พอเมียมาถึงก็ว่า " อ้าว เก็บข้าวแล้วหรือ " "ไอ้ เก็บแล้ว ฉันง่วงนอน ฉันไล่ไก่เกย ไม่ทันหรอก " ทางลูกสาวกษัตริย์ก็ดำข้าวไปทั้งยังงั้นแหละ ทั้งแหลก ๆ เหล็ก ๆ ก็หุง พอกินคนเดียวหม้อหนึ่งเป็นหม้อ ๆ ไปยังงั้น พอดำได้ครึ่งก็หุงไปหม้อหนึ่ง ครกที่สองก็หุงเป็นหม้อที่สองยังงั้นแหละ ก็ทำอย่างนั้นเรื่อยไป อยู่ไปทางกษัตริย์ก็อยากจะได้ปลามากินจึงบอกไปทางลูกเขยทั้งหกคนให้ขึ้นมาหา พอลูกเขยทั้งหกคนขึ้นมาหา ก็ถามว่า "มีอะไรหรือพ่อ " "คือว่าฉันจะให้เจ้าไปหาปลา " ที่นี้ลูกเขยทั้งหกก็พุงพากันไปยังงั้นแหละ พากันไป จู่งกันไป พอผ่านหน้าบ้านอีเห็น อีเห็นก็ถามว่า "จะไปไหน " เขาก็ว่า "ไอ้ยะ ธุระไม่ใช่ แม่ยายไม่ใช่ พ่อตาไม่ใช่ ใครจะมาใช่แล้ว " อีเห็นก็ไปใส่เวทมนต์คาถาเรียกปลา มารวมอยู่ที่เดียว ทั้งหกคนไปหาที่ไหนก็ไม่เห็น มาที่ไหนก็ไม่เห็น ไปเจอเอากระดุกปลาข้างเกล็ดปลาข้างที่นาकिनแล้วขึ้นออกมาที่ห่อมาคนละห่อ ๆ เอามาให้พ่อตาก็กินไม่ได้ อยู่มาวันหนึ่งพ่อตาก็อยากกินเนื้อ ที่นี้ก็สั่งลูกเขยทั้งหกให้ขึ้นไปหา บอกให้ไปหาเนื้อมาให้ ลูกเขยทั้งหกก็บอกว่า "ฉันไม่มีอาวุธอะไรจะไปล่าสัตว์" ทางกษัตริย์ก็เอาปืนมั่ง มีดมั่ง เอามาให้ ทั้งหกคนก็พากันไป พุงกัน ไปยังงั้นแหละ จู่งกันไป พุงกันไปผ่านหน้าบ้านอีเห็น อีเห็นก็ถามว่า "จะไปไหนกันเล่าทั้งหกคนละ" ก็บอกว่า "ธุระไม่ใช่ แม่ยายไม่ใช่ พ่อตา

ไม่ใช่ แล้วใครจะมาใช้เล่า " ไปวันนั้นทั้งวัน ก็ไม่เจอะแก๊งสักตัว กวางสักตัวก็ไม่เจอะเจอะแต่รอยเปลา ๆ แล้วไปเจอะเสือกัดตายแล้วเน่าอยู่ตัวหนึ่ง ก็เก็บเอาเนื้อเน่า ๆ มาให้พ่อตา พ่อตาก็กินไม่ได้อีก อยู่มาอีกวันก็ส่งลูกคนสุดท้ายท้องให้ไปหา พ่อลูกคนสุดท้ายท้องขึ้นไปหา ก็ว่า "มีธุระอะไรหรือ" นี่จะให้ผ้าของเจ้าไปหาปลา " ทางอิเห็นก็หามาได้เยอะ ที่นี้อยู่มาวันหนึ่งพ่อตาก็อยากกินเนื้ออีก ลูกสาวก็ขึ้นไปหาแล้วถามว่า "พ่อมีธุระอะไรหรือ" กษัตริย์ก็ว่า "อยากจะให้ผ้าของเจ้าไปหาเนื้อให้เรากิน ผ้าเจ้าจะไปหาได้มัย " ลูกสาวก็ไม่แน่ใจว่าอิเห็นจะไปหาเนื้อได้มัยก็กลับไป กลับไปบอกอิเห็น อิเห็นก็บอกว่า "เอาอย่างนี้ดีกว่า ไปหาพ่อให้พ่อเอาด้ายมาม้วนหนึ่ง ม้วนใหญ่ประมาณสามกำมือละ " ลูกสาวกษัตริย์ก็กลับไปหาพ่อ ไปขอกับพ่อทาง กษัตริย์ก็เอาด้ายมาให้ม้วนใหญ่ขนาดสามกำม้วนหนึ่ง อิเห็นก็เข้าไปในป่าพอเข้าไปในป่าก็ไล่เวทมนต์คาถา พอแก่งเข้ามาก็ม้วนใส่ หมูมาก็ม้วนใส่ พอช้างเข้ามาก็ม้วนใส่ในนั้น สูดปลายด้ายนั้นก็ม้วนตัวหนึ่งคือเสือ พอเสือเข้ามาก็ม้วนใส่ในนั้น ที่นี้ตัวเองก็มาถือมา มาถึงที่กะต๊อบก็บอกกับเมียว่า "นี่เอาไปให้พ่อเถอะ ถ้าไปถึงบ้านพ่อเมื่อไหร่ก็ตัวของน้องนี่ขึ้นไปอยู่บนบ้านของพ่อ แล้วก็ม้วนด้ายนี้ให้ม้วนกลับ แล้วให้ลูกน้องคอยยิงหรือคอยตี คอยพันก็ได้ " ที่นี้ลูกสาวพอไปถึงก็ขึ้นไปนั่งบนบ้านของพ่อบอกกับพ่อว่า "เอ้า หาลูกน้องมาเยอะ ๆ หน่อยพ่อ ตัวอิเห็นถือมาอย่างนี้แหละ อิเห็นจะหิ้วมาเป็นตัวก็หิ้วมาไม่ได้ ต้องหิ้วมาอย่างนี้ เขาม้วนใส่ด้ายเน่า อยู่ในม้วนด้ายนี้ละ " ลูกสาวกษัตริย์ก็ม้วนด้าย ม้วนไปม้วนมา ๆ ก็แก่งโคตมาตัวหนึ่งบอกกับลูกน้องว่า "เอ้าไล่ยิงซิ ไล่ตีซิ " ทางลูกน้องก็เอาไม้ตะพดบ้าง สากครกบ้าง ไปตี ตีไปตีมาก็ตาย ม้วนอีก ม้วนไปม้วนมา กวางก็กระโดดออกมาอีกตัวหนึ่ง ทางลูกน้องก็ไล่ตีตายอีก ม้วนต่ออีก ม้วนไปม้วนมา มีหมูวิ่งออกมาตัวหนึ่ง ก็ช่วยกันไล่ตีตาย ที่นี้ม้วนต่ออีก พอม้วนสักพักใหญ่ก็มีช้างวิ่งออกมาตัวหนึ่ง ที่นี้ต่างคนต่างก็พากันตกใจวิ่งหนี "อ้าว วิ่งหนีทำไม ทำไมไม่ช่วยกันฆ่าเล่า ที่นี้ช่วยกันตีก็ไม่ตายแทงก็ไม่ค่อยจะเข้า จะเอาปืนยิงหรือก็กลัวจะถูกกัน ทำไมทำมาเลยไล่ไปข้างป่าแล้วยิงตาย ที่นี้ม้วนไปม้วนมา เสือกโคตมาอีกตัวหนึ่ง ทั้งตะครุบทั้งไล่กัดที่นี้ ต่าง

คนต่างพากันวิ่งหนี จะเอาปืนยิงก็กลัวปืนมันจะพลาดไปโดนกันเข้าอีก ก็เอาไม้ตะพดตีมัน
 สากครกตีมัน มีดฟันมัน นานเข้า ๆ ลูกน้องกษัตริย์ก็พากันขาดเจ็บไปตาม ๆ กันเพราะถูก
 เลื่อยเอาเลื่อยตะครุบมัน กัดเอามัน นานเข้า ๆ คนที่แข็งแรงยังมีเลยเลือดตัวนั้นตาย ทาง
 กษัตริย์ก็ได้กินเนื้อ กษัตริย์ก็บอกว่า "เออ อร่อยดี รู้สึกว่ากินอร่อยดี" อยู่ไปอยู่มา กษัตริย์
 องค์นั้นก็อยากอยู่พระราชวังใหม่ ก็สั่งลูกเขยทั้งหลายขึ้นไปหาแล้วก็บอกว่า "เออ พระราชวัง
 นี้ก็เก่าแก่แล้วไม่อยากจะอยู่แล้ว อยากจะอยู่พระราชวังใหม่ เจ้าทั้งหลายไปสร้างพระราชวัง
 ชักแห่งหนึ่ง " ทั้งหกก็พากันไป พอเข้าไปถึงในดงกล้วยป่าแถวนั้นก็เห็นดงกล้วยทั้งนั้นแหละ
 ที่เข้าไปตัดต้นกล้วยนั้นมาทำเป็นเสาบ้าน แล้วผ้านั้นก็บอกเอาเปลือกกล้วยนั้น เปลือกต้น
 กล้วยมาทำฝาแล้วหลังคาก็เอาใบกล้วยมุงเสร็จก็ขึ้นไปบอกกษัตริย์ว่าเสร็จแล้ว ทางกษัตริย์
 ก็ว่า " เอ๊ ทำไมแค่วันเดียวสร้างเสร็จแล้ววี่ จริงหรือเปล่า " ก็นั่งทางในดู เอ๊ นั่งทาง
 ในยังงี้ ๆ ก็ตกที่ว่างเปล่า ก็ครั้ง ๆ ก็ตกที่ว่างเปล่า เขาว่า " ฮือ ไม่ใช่มันงั้น เอ้า
 อย่างนั้นลูกน้องบริวารขึ้นไปอยู่ก่อน เดี๋ยวเราจะไปทีหลัง เอาฝูงช้างฝูงม้าไปก่อน "
 พอถึงหาที่ไหนก็ไม่เห็นพระราชวังละชิ บุกรุกไปในดงกล้วยนั้น ที่นี้ช้างก็ไปกินหมดชิใน
 พระราชวังนั้น เขาก็ว่า " เอ้อ ไม่เห็นแล้ว นี่เขามาสร้างพระราชวังเอาต้นกล้วยมา
 สร้างยังงี้ ช้างก็กินหมดชิ " ทางลูกน้องก็กลับไปทูลกษัตริย์ว่า " โอ๊ย ไม่ใช่หรอกกษัตริย์
 เอ๊ย เขาไปสร้างก็จริงแต่เอาต้นกล้วยมาสร้างทำเป็นเสา แล้วหลังคาก็ใช้ใบกล้วยมุง
 ช้างไปเจาะ ช้างก็กินหมดชิ " อยู่มาวันหนึ่งก็สั่งลูกคนสุดท้องให้มาหา พอลูกสาวคนสุดท้อง
 ขึ้นมาถึงก็กราบพ่อสามทีแล้วก็ถามว่า " เอ๊ พ่อมีธุระอะไรกะฉันหรือ " "คือพ่ออยากจะให้
 ผัวอีเห็นของเจ้านะสร้างพระราชวังให้พ่อชักหลังนี้ พ่ออยากจะอยู่พระราชวังใหม่ หลังนี้ก็
 เก่าแก่แล้วไม่อยากจะอยู่แล้ว " ทางลูกสาวก็กลับไป พออีเห็นเห็นเมียกลับมา ก็ถามว่า "
 อ้าวยังงั้นนี่ ขึ้นไปหาพ่อ พ่อมีธุระอะไรอีกล่ะ " " พ่ออยากจะอยู่พระราชวังใหม่ อยาก
 จะให้พ่อเห็นนี่ไปสร้างให้เขาใหม่ หลังนั้นก็เก่าแล้วเขาไม่อยากจะอยู่แล้ว " " เอ้า
 แล้วทำไมเขาไม่ใช่ทั้งหกเล่า " เมียก็บอกว่า "เขาใช้ไปสร้างแล้ว แต่ที่ทั้งหกเอาต้น

กล้วยไปทำเสา เอาเปลือกกล้วยไปทำเป็นฝาบ้าน แล้วก็หลังคามุงด้วยใบกล้วย พอให้
 ลูกน้องไปก่อน ลูกน้องขึ้นไปอยู่กะฟุ้งข้าง ข้างก็กินหมด " " อ้อ อย่างนั้นไม่เป็นไร "
 ตกกลางคืนพอเมียนอนหลับแล้ว ตัวเองก็เชิญเทวดาสั่งศักดิ์สิทธิ์ข้างบนลงมาช่วยสร้างให้
 เฉพาะที่พี่เบยทั้งหกอยู่ก็สร้างให้คนละหลัง ๆ หลังนั้นก็มียอดแค่อยอดเดียว ส่วนของเขา
 กับกษัตริย์พ่อตาของเขาไม่มียอดอยู่สามยอด เฉพาะหลังเดียวมียอดสามยอด พอเสร็จบอก
 กับเมียว่า " เอ้า ขึ้นไปบอกพ่อเถอะสร้างเสร็จแล้ว " ตอนเช้าลูกสาวกษัตริย์ก็ขึ้นไป ขึ้น
 ไปบอกพ่อว่า " เออ พ่อ นี่พี่เห็นก็สร้างพระราชวังให้เสร็จแล้ว " ทางกษัตริย์ก็ไม่อยาก
 จะเชื่อ คิดว่าช่วงระยะเวลาแค่คืนเดียวจะสร้างเสร็จหรือ ก็บอกกับลูกว่า " เออ กลับไป
 เถอะลูกเอ๊ย " พอลูกสาวกลับไปชักพักใหญ่ ๆ ตัวเองก็พูดกับเมียว่า " เอ๊ ชั่วระยะคืน
 เดียวนี้จะเสร็จจริงหรือน้อง " กษัตริย์ก็นั่งทางในดู นั่งทางในทีแรกก็ดี ครั้งที่สองก็ดี ครั้ง
 ที่สามก็ดีอีก กษัตริย์ก็ว่า " เอ๊ เรานั่งทางในดูก็ดีนะน้อง นี่เราขึ้นไปก่อนเถอะ " ทาง
 กษัตริย์และเมียกษัตริย์ก็ขึ้นไปก่อน ตัวเองสร้างพระราชวังเสร็จแล้วก็สร้างประตูเข้าให้มี
 ประตูเดียว ประตูแรกก็เอาไม้ตะพดมัดแล้วก็แขวนไว้ ทิ้งพ่อพ่อตาขึ้นไปไม้ตะพดนั้นก็มีตีหัวพ่อ
 ตา " บัก " " เอ้าอดได้ออดดี " ทิ้งพ่อตาก็ไม่พูดจาผ่านไป พอแม่ยายเข้ามาก็ตะพดตีหัว
 อีก ไม้ตะพดก็พูดว่า " เอ้า อดได้ออดดี " ทิ้งเมียบอกว่า " เออ ทำไมเจ็บจริง "
 ทางกษัตริย์ก็บอกกับเมียว่า " อ้อ ไม่เจ็บไม่เจ็บหรอก " พอเดินผ่านเข้าไปก็บอกว่า
 " เอ้า นี่ละพระราชวังของพ่อ พ่ออยู่ทางนี้เข้าประตูทางนี้ " พ่อก็แยกไปเข้าพระราชวังอยู่
 แห่งหนึ่ง

กล่าวถึงพี่ทั้งหกพอมาถึงคนแรกก็โดนไม้ตะพดตีหัว " เอ้า อดได้ออดดี " บางก็
 ร้อง " อู๊ย เจ็บจริง อะไรก็ไม่รู้ อะไรตีหัวก็ไม่รู้ " คนแรกก็ยังตีไม่แรง คนที่สองก็ยัง
 แรงขึ้น พอคนที่หกก็ยังตีเจ็บกว่าเพื่อนเลยทีนี้ พอไปถึงน้องสาวบอกว่านี่พระราชวังของพ่ออยู่
 ทางนี้แล้วก็วิ่ง เรียง เรียง ไปเลย ให้ไปอยู่ตรงนั้น ๆ พอเสร็จกษัตริย์ก็ไปนั่งคิดว่า
 " เอ๊ ลูกเขยเรานี้เป็นอิหยังเห็น ทำไมสร้างพระราชวังได้ชะสวยงาม ทำยังงัยน้า "

กษัตริย์ก็คิดแต่งงานลูกสาวคนสุดท้าย อีเห็นนั้นตั้งแต่ได้เมียนี้ยังไม่ได้นอนกับกะเมียเลยยัง
เป็นตัวอีเห็นอยู่ยังไม่ได้เป็นคน พออีเห็นรู้ว่า พ่อตาจะแต่งงาน ตัวเองก็เชิญพวกเทวดา
สิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่บนฟ้าให้ลงมางานกันเลี้ยงของเขา งานแต่งงาน ก็มากันเยอะทีเดียวที่นี่
ตัวอีเห็นเองก็กลายเป็นคนแล้วแต่งตัวสวย แต่งแบบเทวดานะ ที่นี่ไม่มีคนใดที่จะจำได้ว่า
เป็นอีเห็นแล้ว เห็นแต่ว่าเป็นคนรูปร่างสวยงามอย่างเทวดา แต่งตัวก็สวยแบบเทวดา พอเสร็จแล้ว
ก็อีเห็นก็กลายเป็นคนนั้น ก็เป็นคนได้ครองบ้านครองเมืองอยู่กับแม่ยายพ่อตาพร้อมทั้งพี่น้อง
อย่างอยู่เย็นเป็นสุข

เรื่องตาแก่กับยายแก่

นายเงิน จะไปรย เล่าเป็นภาษาไทย

ตาแก่คนนี้ตั้งแต่เกิดมา ไม่เคยมีลูกเมียกับเขาเลย อยู่คนเดียว อยู่จนแก่ท่ามา
 หากินอยู่คนเดียว ปีหนึ่งมันไปทำไร่ อยู่ที่หน้าเขาแห่งหนึ่ง ไปทำข้าว ปลูกข้าวพอทำไร่
 เสรีจ ที่นี้มันก็เอาข้าวลง ปลูกลง ปลูกข้าวลงแล้ว พอถึงหน้าข้าวมีเม็ด เข้าหน้าข้าว
 เหลือง มีพวกลิงอยู่ฝูงหนึ่ง เยอะลิงฝูงนี้ ลงมากินข้าวของแก แกก็เหมไม่ได้หยุดหย่อน ไล่
 ทางโน้นลิงลงมาทางนี้ ไล่ทางนี้ ทางโน้นลิงลงมาอีกแล้ว แหมไล่ไม่หวาดไม่ไหวนาน ๆ
 เข้าไร่แกก็เหมจะหมดไร่อยู่แล้ว ไร่ทั้งผืนนั้นจะหมดอยู่แล้ว เหลืออยู่แต่ตรงกลางหน่อย
 เดียว แกก็นานเข้า สู้สิ่งนี้ไม่ไหว เอ คิดจะทำยังไง เพราะลิงเจ้านี้มันเยอะแยะจริง ที่นี้
 คิดแล้วมันไปเจาะเอาตัวด้วงมาสองตัว ตัวด้วงที่มันกินไ้หน่อ มันไม่เหละ มันไปเจาะเอาได้
 สองตัว ที่นี้มาคั่ว มาคั่วให้ตายแล้วยัดใส่จมูกของแกนั้นแหละ ยัดใส่ข้างละตัว ข้างละตัว ที่นี้
 แกก็ไปนอนอยู่ที่กลางไร่ยังกะตาย แกทำตัวยังกะตาย ที่นี้ไอ้พวกเจ้าลิงฝูงนั้นก็ลงมา ลงมาแล
 ไปเห็นไอ้ตาแก่มันนอนตายอยู่ที่ในกลางไร่ ไอ้พวกลิงทั้งหมดก็บอกว่า " เออ พวกเราทั้ง
 หลาย " เขาว่า "ตาแก่คนนี้ตายไปแล้ว ถ้าเหนื่อยมันถ้า ถ้ามันเหนื่อยตาย ตาแก่คนนี้
 พวกเรานี้มันก็เกินไปหน่อยละ ไล่ทางโน้นก็แอบมากินทางนี้ มากินทางนี้ ตาแก่ก็ไล่มาก็แอบ
 ไปกินทางโน้นอีก เอ พวกลิงหมู่นั้นก็นิสสงสาร นิสสงสาร " เอาละพวกเราไปเอากลอง
 เอาเกลิงมา มาแห่ศพ เวียนศพของตาแก่นี้อีกที มาทำบุญให้แก่สักหน่อย ที่นี้พวกลิงฝูงนั้นก็
 กลับไปบ้าน เอาทั้งกลองทั้งเงินไ้หนึ่ง ทองไ้หนึ่งมาให้ตาแก่ นั้น เอากลองมาด้วย พอ
 เอามาตั้งไว้บนหัวนอนแก ไอ้ทองไ้หนึ่ง เงินไ้หนึ่ง มาตั้งไว้ที่บนหัว แล้วพวกลิงทั้งหมดก็
 ตีกลอง ตีกลองรอบศพของแกนั้น ตีกลองร้องเพลงเรื่อยไป กลองของมันมันดังยังงี้ ดังว่า
 "ตะติบั้งกะโต้งบั้ง" กลองของเขา มันดังยังงี้ "ตะติบั้งกะโต้งบั้ง" แล้วไอ้จิ้งของมันก็
 มันดัง ผั่งห่างะ ผั่งห่างะ ไอ้จิ้ง จิ้งของมัน ยังงี้แหละ มันดัง มันก๊วนเรื่อยไป ร้องว่า

ทำเพลงตลกอย่างเรื่อย "ตะตึงกะโต้งปึง ตะติ เข่งก็ผั่งง่างะ " ร้องไปรำไป เรื่อยไป จนได้สี่ห้ารอบ มันก็เลิกกันไป พอเลิกก็เลิกกันเสร็จแล้ว มันก็ ลิงทั้งหมดมันก็กลับไป กลับไปหมดแล้ว ทางตาแก่ก็ลุกขึ้นมา ลุกขึ้นมา แหม เขาก็ได้เงินไหนดั่ง ทองไหนดั่งเขาก็กลับบ้านอย่างสบาย ไร่เขาก็ไม่ต้องห่วงแล้วที่นี่ยกให้ลิงกินอย่างสบายเลยที่นี่ ไร่ทั้งผืนเขาก็ไม่เอาแล้ว ก็ยกให้ลิงกินหมด แก่ได้เงินไหนดั่ง ทองไหนดั่งก็พอแล้ว พอไปถึงบ้านเมียชาวบ้านใกล้เคียงเห็นว่า ตาแก่คนนั้นแหมไปทำไร่ที่นั่น ดีว๊วย ลิงมาให้เงินตั้งไหนดั่ง มีผู้หญิงแก่เป็นคนชอบทำตามอย่างคนอื่น ใครทำอะไรมันก็ชอบทำตามด้วย เอ้า ยายแก่คนนั้นก็จะมาทำตามอย่างกะตาแก่คนนั้นบ้าง มันก็เข้ามาพันไร่ใกล้ ๆ ไร่ข้างเขานั่นแหละ ลิงฝูงนั้นแหละ หมู่ นั้นแหละ มันก็มาทำบ้าง มันก็ทำสำเร็จได้เหมือนกัน มีข้าวพอบ้างเหลือแล้ว ลิงฝูงนั้นก็ลงมากินข้าวอย่างตาแก่คนเดิม นั้น กินข้าวมันก็ไล่ไปไล่มา เอ้อ แก่ทำถ้าไล่ไม่ไหว แก่ก็ไปเจาะเอาตัวด้วงมาอย่างตาแก่คนนั้นมาอัดใส่จุมูก แก่ไม่รู้จักควักให้ตายก่อน ไข่ตัวด้วงนั้น ที่นี้พออัดใส่จุมูกเสร็จแล้ว มันก็นอน นอน ๆ นอนตายอยู่ในกลางไร่ ที่นี้ไอ้พวกเจ้าลิงมาเห็นเข้า " แหมยายแก่คนนั้นมันเหนื่อยมันตายแล้ว ตายแล้ว มันไล่พวกเราไม่ไหว มันเหนื่อยตาย เอ้าพวกเราไปเอาเงิน เอาทองมาให้ยายแก่คนนั้นแล้วช่วยกันทำบุญพวกลิงฝูงนั้นก็ไปเอาเงินมาไหนดั่ง ทองมาไหนดั่ง มาให้ยายแก่ ก็มีกลอง ตกลองอย่างก่อนนั้น ร้องรำทำเพลงรอบ ๆ ที่กำลังร้องรำทำเพลงมันก็อึดไหเงิน ไหทองไว้แล้วมันก็อึดเรื่อย เวลามันคิดว่าเสร็จแล้ว ก็จะวางให้ยายแก่นี้ มีลิงตัวใหญ่ตัวหนึ่งก็พูดขึ้นกับฝูงลิงนั้นว่า " พวกเอ็งนี้ทำดี ๆ นะ ยายแก่นี้ไม่ใช่ตายจริง ๆ นะ มันเกล้งทำตายแค่นั้นเอง " ที่กำลังอึดเงินอึดทองอยู่นั้น ไอ้ยายแก่คนนั้นมันก็ไข่ตัวด้วงที่ยัดจุมูกนั้นมันไม่ตายนี้ มันไม่ตาย มันเกิดเป็นขึ้นมาเป็นขึ้นมามันก็เข้าไปในจุมูกก็มีการจิกกะจี้ จามเข้า เลยจามเข้าทีหนึ่ง พอจามออกมาอย่างงี้พวกไอ้ลิงทั้งหมดนั้นก็ตกใจ ตกใจเอาไหเงินไหทองกะทุ่มเข้าใส่หัวยายแก่คนนั้น เลยยายแก่คนนั้นก็ตายไปคาที่เลย เลยฝูงลิงนั้นก็กลับไปหมด ยายแก่ก็เลยทั้งเงินทั้งอะไรก็ได้มันตายไปด้วยชีวิตของมัน

เรื่องค้ายายกับพระยาสิง

นางไว้ง พุทอน เล่าเป็นภาษากะเหรี่ยง

นายเย็น บุญเลิศ แปลเป็นภาษาไทย

แต่ก่อนเมตตาแก่ยายแก่สองคนอยู่ด้วยกันไม่มีลูก อยู่ไป ๆ ทางผัวก็บอกว่า " เอ็นี่จำเป็นจะต้องไปค้าขายต่างเมืองแล้ว อยู่ทางบ้านอย่าเพิ่งไปไหนนะ เมื่อคืนนี้ฝนไม่ตก ฝนร้าย เจ้าอย่าเพิ่งไปไหนอยู่กับบ้านก่อน " ผัวก็ลงจากบ้านไป เมียอยู่ในบ้านก็มีพวกมาชวน "เออ ไปซื้อน้ำตาลกันมัย " ก็ตอบว่า " ไปไม่ได้ เมื่อคืนนี้ฝนไม่ตก ฝนร้าย ที่นี้ฝนไม่อยู่ไม่ให้ไปไหนให้เข้าบ้าน " อยู่มาอีกวันหนึ่งก็มีพวกมาชวนอีก เขาว่า "ไปซื้อน้ำตาลกันมัย" ก็ตอบไปว่า " ไปไม่ได้ผัวยังไม่กลับ " ที่นี้ก็ตามเขาว่า "ซื้อน้ำตาลได้เยอะมัย " พวกก็บอกว่า "เยอะ" อยู่มาอีกวันหนึ่งพวกก็มาชวนอีก ก็บอกว่ายังไปไม่ได้ ผัวยังไม่กลับ ที่นี้ตัวเองก็ทำสวิงไว้อันหนึ่งคือว่าเอาเส้นผมมาทำสวิง อยู่มาอีกวันหนึ่งก็มียายแก่คนนึงมาชวนอีกว่า " ไปซื้อน้ำตาลกันมัย " ก็บอกว่า "ยัง ยัง สวิงยังไม่เสร็จ ยังไปไม่ได้ " พออีกวันก็มีพวกมาชวนอีก พอตีสวิงก็เสร็จตัวเองก็ไปเหมือนกันแหละ ที่นี้เขาก็ไป ผัวก็ยังไมกลับ พอไปซื้อน้ำตาล พวกได้เท่าไรตัวเองก็ได้เท่านั้นแหละ พอซื้อเสร็จได้พอที่จะกลับก็กลับมา พอมาถึงทำน้ำพวกก็อาบน้ำอาบท่าจะขึ้นกลับบ้าน ตัวเองก็ไปนั่งบนก้อนหินหนึ่ง พอตีพวกไปอาบน้ำอาบท่าเสร็จก็กลับบ้านหมด ตัวเองลูกไม่ได้เลยก้นติดกับหินเลยที่นี้ พวกไปกันหมดจะลูกก็ลูกไม่ได้ ยังอยู่ก็ยังมีดแล้วที่นี้ พอมีดลงมากก็ยังกลัว ยังนานก็ยังมิได้เข้า ๆ ก็ยังกลัวมากขึ้น มีพระยาสิงเดินมาตัวหนึ่ง ตัวเองพอเหลียวไปจะลงตัวนั้นก็กลัว จะไม่ทักหรือก็กลัวจะกีดจำเป็นต้องทัก ตัวเองก็ทักลงว่า "อ้าวพ่อคุณไปไหน " พระยาสิงก็ว่า "เที่ยวหาลูกไม้ลูกไล่ตามประสาสิง แล้วมาอยู่ท่าไมตรงนี้ " " ไม่รู้ละพระยาสิงเอ๊ย ไม่รู้คิดไปติดกับหินลูกก็ลูกไม่ได้ที่นี้พระยาสิงจะช่วยฉันได้ไหม " " จะช่วยได้ยังไง ถ้าช่วยได้ก็ต้องไปอยู่กับฉันนะ " "เออ ฉันจะไปได้อย่างไรผัวก็ไม่อยู่ " ทางพระยาสิงก็ว่า "ไม่เป็นไร ถ้าผัวไม่อยู่ก็ไป

กับฉันได้ " "แล้วเจ้าหากินอยู่ตามคันไม้ ตามพื้นดิน ตามถ้ำยังงี้ ฉันจะไปอยู่ด้วยได้อย่างไร" พระยาลิงตอบว่า "เอ๋ย นี่คิดว่าฉันไม่มีบ้านรึ ฉันมีบ้านมีช่องเหมือนกัน " ทางผู้หญิง ยายแก่คนนั้นก็บอกว่า " เอ ฉันก็ไม่ว่า ไม่เคยเห็นซักทีนี่ เอ้อ อย่างนั้นฉันจะไปอยู่ด้วย " เลยลิงตัวนั้นก็ไม่ต้องคิดไม่ต้องอะไรหรอก ตัวเองก็ลูกได้เลยก็ไปอยู่กับลิง ไปอยู่กับลิงนั้น พอไปถึงบ้านลิงก็ถึงเวลาหุงข้าว ตัวเองก็หุงข้าว พอหุงข้าวเสร็จก็บอกกับลิงว่า " เอ้อ พ่อคุณ กลับมากินข้าวเถอะ " " โอ้หลาน พ่อคุณเคยกินข้าวเมื่อไหร่ล่ะ กินแต่ลูกไม้ลูกไล่ เมื่อจะหุงก็หุงพอดิเถอะ หุงพอดิกินคนเดียวเถอะ " พอสว่างมาลิงตัวนั้นก็หาลูกไม้เรื่อยไป แล้วก็บอกกับยายแก่คนนั้นว่า " อยู่บ้านเถอะนะหลาน ไม่ต้องไปไหนหรอก " ตัวเองก็อยู่เป็นเดือน ๆ ละทีนี้ อยู่บ้านลิงนั้น พอมืดมาลิงก็ขึ้นไปอยู่ข้างบน ยายแก่ก็นอนในห้อง ก็คิดในใจว่าจะต้องโกหกลิงซักที บอกกับลิงว่า " เอ๋ย พ่อคุณ เมื่อคืนนี้ฉันฝันว่าผมกลับมาแล้ว กลับไปส่งฉันทีเถอะ " ลิงก็ว่า "ยัง ผมยังไม่กลับหรอก ไม่ต้องมาโกหกหรอก ผันผืนไปเชื่ออะไรกับผัน " เอ๋ย ทำไมลิงตัวนี้รู้ได้ยังไงว่าผมยังไม่กลับนี้ นึกในใจตัวเองอยู่ว่าสิห้า วัน ก็โกหกลิงอีกเถอะ "เอ๋ย เมื่อคืนนี้ฉันฝันว่าผมมา ต้องมาแน่ ๆ พ่อคุณเอ๋ย กลับไปส่งเถอะ กลับไปส่งที่บ้านทีเถอะ " "ยัง ยังไม่มาหรอก ไม่ต้องมาโกหกหรอกนะ ฉันรู้ละ นึกว่าฉันไม่รู้ซิคะ แต่มาแล้วละทีนี้ ยังมาไม่ถึง " "เอ้อ อย่างนั้นไปส่งฉันเถอะ " " ฮี เมื่อจะไปก็ไปเถอะ " ยุ่งยากนักยุ่งเหลือเกิน หลานคนนี้" ลิงก็ไปส่งแค่หินที่ก้นดิดนั้นแหละ ทีนี้ยายแก่คนนั้นก็ขึ้นไปบนบ้าน ลิงก็กลับมา พอไปถึงก็เจอพรรคพวกที่ไปซ่อนงัดด้วยกันนะ มาถามว่า "อ้าว กลับมาได้ยังไงนะ " "เออ กลับมาได้ บังเอิญไปเจอเลยลิงตัวหนึ่งให้ไปอยู่ด้วย " "อ้าว อย่างนั้นก็ลิงทำเป็นเมียแล้วซิ " เขาว่า "ฮือ เขาไม่ทำเป็นเมียหรอก เขามีบ้านช่อง เขากินแต่ลูกไม้ลูกไล่ แต่บ้านเขามีข้าวสุกข้าวสาร มีอะไรทุกอย่าง " มาอีกคนหนึ่งก็ถามว่า "อ้าว กลับมาได้ยังไง " เขาว่า "กลับมาได้ซิ ฉัน พอดิมืดมากก็มีลิงอยู่ตัวหนึ่งให้ไปอยู่ด้วย เลยเขาให้ฉันลูกได้ " " อ้าว ถ้าอย่างงั้นก็ไปเป็นเมียลิงแล้วซิ " "ไม่ได้ ไม่ได้เป็นเมียหรอก เขาไม่ทำอะไรสักอย่าง เขามีบ้านมีช่องอยู่ เขาเที่ยวหาลูก

ไม่ลูกไล่ไปเรื่อย "ทีนี้อยู่มาสักสองวันก็พัวมาถึง พอพัวมาถึงก็เลยบอกพัวเลยว่า "เอ๊ ฉันไม่ได้อยู่บ้านหรอก ฉันไปซ่อนนุงกับพวกเลยไปนั่งบนหิน เลยตุตไปติดกับหินเลยลูกไม่ได้เลย ให้พวกช่วยดึงก็ดึงไม่ขึ้น เลยมิลิงอยู่ตัวหนึ่งเดินมาเห็นฉันเลยชวนฉันไปอยู่ด้วย ฉันรับปากว่าจะไปอยู่ด้วยเลยฉันก็ลูกได้ " " อ้าว ถ้ายังนั่งลิงก็ไปทำเป็นเมียแล้วซิ " " ชื่อ เขาไม่ทำหรอกลิงตัวนี้มีบ้านช่อง มีข้าวสุกข้าวสารพร้อม ฉันนอนในห้อง ลิงนอนข้างบน เขาไม่นอนข้างล่างหรอก " ทีนี้บอกพัวเท่าไรพัวก็ไม่เชื่อ เขาว่า "แกก็ต้องไปเล่นชู้กับลิงแน่ " บังเอิญเมียนั้นอยู่ด้วยกันไม่รู้จักก็ปีก็ไม่ท้องซักทีละ บังเอิญเกิดท้องขึ้นมา พอท้องก็คลอดลูกออกมาลิงตัวหนึ่งแล้วคนอีกคนหนึ่ง เลยพัวก็ว่า " นานเล่นชู้กับลิง ถึงมีลูกเป็นลิง " ตัวเองก็สบถสาบานว่า ไม่ได้เล่นชู้กับลิง ไม่ได้เป็นเมียลิงยังงั้นยังงี้ พัวก็ว่า " ถ้าไม่เล่นชู้กับลิง จะมีลูกเป็นลิงได้อย่างไร " ทีนี้เมียอยู่ไฟ พัวก็รักแต่ลูกที่เป็นคน แต่ลิงเขาไม่เอา เขาเกลียด พออยู่ไป ๆ ก็โตขึ้น พอโตขึ้นก็เที่ยวตามดงตามป่าได้ละทีนี้ ทางคนนี่เรียกลิงว่าน้อง ทีนี้อยู่มาวันหนึ่งก็หาลูกไม่กิน พอดีไปเจออะไรก็ไม่อยู่ต้นหนึ่ง ทางมนุษย์ก็บอกกับลิงว่า " เอ๊ น้อง นี่ลูกไม้ต้นนี้สีแดงสวยดีนะ ถ้าได้กินนี่คงอร่อยดีนะ " ทางลิงก็บอกว่า " เดี่ยวเดี๋ยวพี่เดี๋ยว " ลิงก็ขึ้นไปบนต้นไม้ลองกินหน่อยนึง " โอ้ กินไม่ได้หรอกพี่ ขม เดี่ยวเมา ไปไปเถอะพี่ ไปเก็บเอาลูกไม้ที่กินได้เอามากิน " พ่อแม่ก็ได้กินอร่อยด้วย ได้ลูกไม้มากินกันอร่อย อยู่มาวันหนึ่งทางคนก็บอกกับแม่ว่า "แม่ สานใจให้ชู้ลูกซิ จะเอาลูกไม้มาให้แม่กิน จะให้ห้วมานี้ห้วมาได้ไม่เยอะ " แม่ก็ว่าใช่พ่อซิ ทางมนุษย์ก็ไปใช้พ่อ "พ่อสานใจให้ลูกซิ ลูกจะเอาลูกไม้มาให้กินกัน จะให้ห้วมานี้ จะให้ห้วมานี้ ห้วมาไม่ได้เยอะหรอก " พ่อก็ว่าให้แม่สานให้ ไปใช้แม่แม่ก็ไม่สานให้ให้ไปใช้พ่อ พ่อก็ไม่ทำให้ ทีนี้ทางลิงเรียกตาแก่ว่าพ่อนี้ก็ไม่บ้านหรอก เขาเกลียด ถ้าเรียกแม่แม่ก็ขาน อยู่มา ๆ ก็พัวก็ติดแต่เมียนั้นละ ไม่ทำอะไรหรอก หาวว่าเมียไปเล่นชู้กับลิง ค่าแต่เมียนั้นละ นานเข้า ๆ เมียทนไม่ไหวบอกกับลูกว่า " เออ ลูกเอ๋ยหนีไปเถอะ ถ้าเจ้าอยู่กับแม่แม่ก็ถูกตีทุกวัน ๆ ดุชิข้าหมดแล้ว ตัวเขียวทั้งตัวแล้ว " พัวก็บอกกับเมียว่า "นี่เอาลูกของเจ้าไปปล่อยไว้ในป่าเถอะ " เมียก็ว่า "ฉันไป

ไม่ได้หอรอก แยกไปเถอะ " พอรุ่งเช้าเมียห่อข้าวให้ห่อหนึ่งแล้วก็พาลูกทั้งสองคนไปลิงตัวหนึ่งกะคนคนหนึ่งไป พอไป ไปก็ไปถึงไร่ร้างอยู่ผืนหนึ่ง มีอ้อยด้วยตาแก่คนนั้นก็ตัดอ้อยลำหนึ่ง ผ่าสองขบ ขบหนึ่งให้ลิง ขบหนึ่งให้คน อ้อยลำหนึ่งผ่าสองซีก ลิงก็เดินไปเรื่อยกินไปเรื่อย คนก็เดินเรื่อยกินเรื่อย ก็ทั้งกากไว้ตามทาง พอไปป่าลึกแห่งหนึ่งก็บอกกับลูกว่า "เอากินข้าวเถอะ เดี๋ยวพ่อจะไปซื้อก่อน" พอติลึงกะคนก็รอ รอจนรอไม่ไหว ก็แก้ห่อข้าวกันสองพี่น้อง พอกินเสร็จพ่อก็ไม่มาซีกที เลยรอไปรอจนมืดแล้ว ทีนี้คนบอกกับลิงว่า "เออ กลับกันเถอะน้องเอ๊ย อยู่เถานี้ไม่มีข้าวปลากินหอรอก" บังเอิญก็ขึ้นขึ้นมาว่า เออ นี่ถ้าพ่อคงจะมาปล่อยให้เราสองพี่น้องตายในป่า กลับเถอะอยู่ไม่ได้ กลับเถอะ ก็เดินตามกากอ้อยมาตามไป ตามไปถึงไร่ร้างก็รู้ที่กลับบ้านลูก พอกลับไปถึงบ้านก็ไม่ขึ้นบ้านหอรอก นอนอยู่ใต้ถุนบ้าน ทีนี้พ่อก็คุยกับแม่ "นี่ตายไปแล้วทั้งสองคน ทั้งคนทั้งลิงตายไปแล้วตอนนี่" ทั้งสองพี่น้องก็ไม่กล้าขึ้นบนบ้าน พอสว่างมีสว่างก็ออกไปเลย เทียวหาลูกไม่กิน ลิงได้ลูกไม้ก็เอามาให้คนกินบ้าง ทำอย่างนั้นแหละ เป็นอย่างนี้ทุกวัน ๆ อยู่อย่างนั้น ๆ นานเข้า ๆ คนก็อยู่ในป่าไม่ค่อยไหวแล้ว ไปตามลิงไม่ค่อยไหว เลยกลับมาหาแม่ พอติพ่อก็เจอ พ่อก็เจอก็ไม่ว่าอะไร เพราะคนมาอยู่ด้วยไม่ใช่ลิงนานเข้า ๆ ตัวเองตอนเช้าก็ไปหาน้อง น้องก็ไปหาลูกไม้มากิน ทีนี้พ่อก็เห็นแล้วว่า "นี่เจ้าไปเอาลูกไม้มาจากไหน นี่เจ้าไปเจอกับน้องของเจ้าที่เป็นลิงเป็นค้างอีกละซิ" "ฮือ ไม่ใช่หอรอก ก่อนโน้นไปหากับน้องชายยังไม่สึก เอามาบ่มให้สุกเอาไว้กิน ตอนนี้น้องก็ตายไปแล้ว" ทีนี้อยู่ไป ๆ คนพี่ก็ไปหาแต่น้องเขา พอได้ลูกไม้ก็เอามากิน ทีนี้พ่อก็ เอ ชักสงสัยว่าลูกไม้ไม่หมดซีกที เอามาบ่มไว้ตั้งนานแล้ว เลยติแม่อีก ติแม่ทุกวันทีนี้แม่ก็ทนไม่ไหว นานเข้า ๆ ก็บอกกับลูกที่เป็นคนว่า "น้องของเจ้าที่เป็นลิงนี่คิดฆ่าเสียเถอะ แม่ทนไม่ไหว แม่ก็ถูกตีวันละครั้งสองครั้ง" บอกกับลูกว่า "ฆ่าเสียเถอะ น้องของเจ้าที่เป็นลิงนี่" พี่ก็บอกว่า "อ้าว จะไปฆ่ายังงัยละแม่ " "โน่น ไปหาขอนไม้แล้วเอาไปปักไว้เอาไข่ไก่ไปล่อให้มันจับ เอาไข่ไก่ไว้ใต้ไม้ให้มันไปหยิบให้มันตาย" พอติสองพี่น้องก็ชวนกันไปเล่นหาตขายทะเล ทางพี่ก็ใช้ไม้ปักน้อง เอาขอนไม้มาวางกันเอาเชือกขึง แล้วก็เอาไข่ไก่วางไว้ใต้ขอนไม้ให้น้องหยิบบอกกับน้องว่า "เอ้า น้องหยิบไข่ไก่

นั้นมาให้พี่ชิต" น้องก็ว่า "ชื่อ หยิบไม่ได้ เดี่ยวขอนไม้ลงมาทับเอา" "ลงมาทับไม่ได้หรอก พี่จะคอยจับไว้ให้เอง" พี่ก็คอยจับไม้ไว้ น้องก็เอามือล้วงไข่ไก่ พี่ก็ปล่อยขอนไม้ทับคอพอดิ ลิงตัวนั้นก็เลยตาย พี่ก็กลับไปบอกแม่ว่า "แม่ น้องชายลิงตายไปแล้ว ขอนไม้ทับโดนคอพอดิ ตายไปแล้ว" "อย่างนั้นก็ไปเผาเสีย" "ที่นี่เด็กก็หาฟัน หาไฟไม่ค่อยเก่ง ตามประสาเด็ก ไปก่อไฟไว้หน่อยนึง หาฟันเล็ก ๆ ไปก่อไว้ เผาอยู่กับคนเผาลิงธรรมดานี้ละ เผาเท่าไรก็ไหม้ไหม้หมดซึกที เผาเท่าไรก็ไหม้ไหม้หมด พอดิพระยาลิงตัวนั้นโผล่มาพอดิ "อ้าว เด็กน้อย ทำอะไร เผาอะไรกัน" "เด็กก็บอกว่า "แม่ให้มาดักให้ตายแล้วก็ให้เผาซะ" "แล้วแม่เจ้า อยู่ที่ไหนล่ะ" เขาว่า "อยู่บ้าน" "ไปบอกมาที ให้มาหาที" เด็กนั้นก็ขึ้นไปบอกแม่ "แม่ แม่ จันไปเผาน้องลิงเมื่อคืนนี้ ไปเจอพระยาลิงตัวนึงให้แม่ไปหาที" แม่เขาก็ไป ไปเจอจะกับลิง พอลิงเจอจะก็ว่า "เป็นไงหลานสาว พวกเจ้านี่ เราทำดีให้ก็ไม่ได้ดี นี่สร้างความคิดให้ก็ไม่ได้ เอา ให้ลูกเป็นลิงตัวเดียวก็จะต้องคิดฆ่าด้วย" "โอ้ ไม่รู้จะทำอย่างไรละ พ่อคุณเอ๊ย คูชิ ตามเนื้อตามตัวนี้ถูกต้องทุกวันละ ตั้งแต่จากพ่อคุณมานี่ ถูกตีทุกวันละผัวจันหาว่าเล่นซุกกับลิง จัน บอกเท่าไรก็ไม่เชื่อ" "อ้าว นี่หลานสาวไปอยู่กับพ่อคุณเอ๊ยละ" "ไปซิ พ่อคุณ เคี้ยวรอก่อน" ตัวเองก็รีบขึ้นไปบนบ้านเก็บข้าวของ เก็บเสื้อผ้า ที่นั่นก็ถามว่า "ยายแก่แกจะไปไหนนี่" "จันก็หนีของจันนะซิ อยู่ไปก็ไม่ได้ดีอะไร" ผัวก็ว่า "ไม่ต้องหนีหรอก ต่อไปนี้ จันจะไม่ตี แล้ว" ทางเมียก็เก็บข้าวของเสื้อผ้าเสร็จก็จะลงจากบ้านไป ทางผัวก็บอกว่า "ไม่ต้องไป ไหนทรอกน่า แกไม่ต้องไปไหนแล้ว ต่อไปนี้จะไม่ให้ทำอะไรแล้ว จะทำแทนทุกอย่าง ต่ำ ข้าว หาฟัน เผาถ่าน ตักน้ำ จะทำทุกอย่าง แกไม่ต้องทำอะไรแล้ว " " เออ จันไม่อยู่แล้ว ไหน ๆ จันไม่ตีจันก็จะไปตามประสาของจัน" ตัวเองก็ไล่จับเมียก็จับไม่ทัน พอไปถึง ริมน้ำ พระยาลิงตัวนั้นก็ไถดลงไปในน้ำ ที่นั่นเมียเขาเห็นลิงตัวนั้นไถดลงไปในน้ำ ก็ไถดตาม ลิงบ้าง ลูกขายนั่นก็เผาลิงตัวนั้นไหม้ไหม้หมดซึกที เอ๊ ไหน ๆ แม่จันก็ไถดลงไปในน้ำแล้ว จันก็ไม่อยู่แล้ว ก็ไถดลงไประมัง ก็ไถดลงไปถึงบ้านลิงเหมือนกัน ฝ่ายผัวก็นึก เอ๊ ไหนลูกก็ไม่อยู่ เมียก็ไม่อยู่ จันอยู่ไม่ได้ จันต้องไถดมั่งละ ตัวเองไถดลงไปก็ไม่ถึงบ้านลิง เลยลอย ออกมาที่น้ำก็เลยตาย

เรื่องแม่หมาดำ

นางไว้ง พุทอน เล่าเป็นภาษากะเหรี่ยง

นายเย็น บุญเลิศ แปลเป็นภาษาไทย

กล่าวถึงแม่หมาดำตัวหนึ่ง คือว่าไม่มีเจ้าของ เดินเที่ยวไปทั่วสารทิศ อยู่มาวันหนึ่งก็ไปทำน้ำพระฤาษี พระฤาษีองค์นั้นก็พอดีไปอาบน้ำตัวเองก็ไถ่คายขี้เสลดลงในพื้นดิน หมาดำนั้นเห็นก็ไปเลีย พอไปเลียก็ตั้งท้อง พอตั้งท้องก็เจ็บท้องก็วิ่งไป ๆ ไม้ว่าจะไปคลอด ลูกที่ไหนเลยก็คั่นวิ่งไปร้องไป พอดีไปจะฉี่ ๆ หนึ่งก็ไปคลอดลูกในถ้ำ ลูกทั้งสองก็ออกมาเป็นหญิงทั้งคู่ แม่หมาดำก็เลี้ยงลูก ก็ไม่มีอะไรให้กิน แต่ให้กินนมเหมือนนัง แต่ไม่มีข้าวให้กิน ตัวเองก็ไปเที่ยวเห่าตะกวดมาฉี่ เอาเต้ามาให้ลูกฉี่ เลี้ยงลูกจนลูกก็โตเป็นสาว อยู่มาวันหนึ่งก็บอกกับลูกว่า "เอ เมื่อคืนนี้ฝนไม่ตีสักเอียว" ลูกทั้งสองก็ตอบแม่ว่า "เออ ถ้าแม่ฝนไม่ตีสักวันนี้ไม่ก็อย่าไปเที่ยวป่าเลย" แม่หมาดำก็บอกกับลูกว่า "เอ ไหน ๆ เจ้าทั้งสองก็อย่าไปเที่ยวป่าให้ไกลนะ อยู่กับบ้านนี่นะ แม่จะไปเที่ยวป่าละ ถ้าแม่ไม่ได้ไปลูกก็ไม่มีอะไรกินกัน" แม่ก็ออกจากถ้ำไปเลย คนพี่ก็บอกกับน้องว่า "นี่ หนูไม่ไปอาบน้ำหรือ" น้องตอบว่า "ไม่ไปหรือพี่ เพราะเมื่อคืนแม่ฝนไม่ตี" ข้างพี่ให้พี่บอกกับน้องอีก "หนู ไม่ไปอาบน้ำกันหรือนี่" ไม่ไปนะพี่ เมื่อคืนแม่ฝนไม่ตี "คนพี่อยู่ไป ๆ ตัวเองก็ร้อนไม่รู้ว่าทำยังไง ตัวเองก็หนีน้องไปเลย พอหนีน้องไปก็ไปสระผมอยู่ในห้วย

กล่าวถึงลูกชายของกษัตริย์ที่มาต่อไก่ มาเจอกับลูกสาวของแม่หมาดำในห้วย ลูกสาวแม่หมาดำก็ถามว่า "จะไปไหน" "มาต่อไก่" ข้างลูกชายของกษัตริย์ก็ถามว่า "นี่น้องจะไปไหน" "มาอาบน้ำสระผม" "ไปกับฉันไหม" "โอจะไปกับพี่ได้ยังไงแม่ของเราที่ไม่ใช้คน เป็นหมูเป็นหมา " "โอ ถ้ายังงี้ก็ไปกับฉันเถอะ แม่เป็นหมูเป็นหมา จะอยู่ได้ยังไง ไปอยู่ด้วยกันเถอะ จะเลี้ยงดูเอง" พี่ก็ไป กล่าวถึงน้องก็อยู่มาวันหนึ่งแม่ก็กลับมา พอแม่กลับมาถามน้องว่า "อ้าว พี่ไปไหน" "ไม่รู้หรือ พี่ชวนฉันไปอาบน้ำ ฉันก็ไม่ไป

ที่นั่นเปลวหน่อยเดียวพี่เลยไปเลย" จันก็ร้องเรียกตามหาพี่ไม่เจอแล้ว" "เชียว ลูกคนนี้จะ
ก็ต่อนัก บอกอะไรก็ไม่ค่อยเชื่อหรอก เจ้าอย่าไปเอาตัวอย่างอย่างพี่นะ" "แม่จันไม่เอาตัว
อย่างพี่หรอก จันจะเชื่อแม่ทุกอย่าง" อยู่มาวันหนึ่งแม่ก็ฝันไม่ดีอีก พอแม่ฝันไม่ดีก็บอก "เจ้า
อย่าไปเที่ยวนะ วันนั้นแม่จะไปเที่ยวบ้าง" "แม่อย่าไปซิแม่ หนูอยู่คนเดียวได้ยังไง"
"ไม่เป็นไรหรอก อยู่เถอะ แต่เจ้าอย่าไปเที่ยวก็แล้วกัน" "เถอะน่า หนูไม่ไปหรอก หนู
ไม่ไปเที่ยวหรอก" ก็พอดีแม่ออกจากถ้ำก็ไปเที่ยวบ้าง

กล่าวถึงลูกชายของกษัตริย์อีกองค์หนึ่งก็มาต่อไก่ มาต่อไก่ก็มาได้กลิ่นแบบกลิ่น
ของผู้หญิง แบบว่า ดอกไม้หอมชื่นใจ ตามเที่ยวตามที่ไหน ไม่รู้อยู่ที่ไหนก็ไม่รู้เหมือนกัน คม
ไปตามอากาศบ้าง คมไปดมมาก็ว่า "โอ กลิ่นนี้ออกมาจากถ้ำ" แล้วตัวเองก็เข้าไปในถ้ำ
ไปเจอกับลูกสาวหมาดำ ถามว่า "นี่น้องอยู่ที่ไหน" "อยู่คนเดียว ตอนแม่ไปเที่ยวบ้าง" "
"น้องไปกับพี่ไหม" "ไม่ไปหรอกเดี๋ยวแม่กลับมาแล้วจะไม่เห็น แม่ของเราก็คงไม่เหมือนคนอื่น
เขาหรอกเป็นหมาดำ" "โอ้ ถ้าอย่างนั้นไปอยู่กับพี่เถอะ" "ไม่ไปหรอก เดี่ยวแม่กลับมา
แล้วจะตามหาไม่เจอ" "เอาอย่างนี้ดีกว่าไปกับพี่เถอะ พี่ไปก็จะทางทางไปเรื่อยเลย แม่
มาถึงก็จะตามไปถูก" "ฮิ ไม่ไปหรอก" ขนก็ไม่ใช่เลยจับแขนลากไป ลากไปที่ละนิด ๆ
ก็ทางทางไปเรื่อย ๆ พอใกล้เข้าผู้หญิงก็ตามไป ไปเรื่อยก็ทางไปเรื่อย พอไปถึงบ้านแม่
ผู้ชายก็เห็น "น่าน ลูกชายเอาลูกสาวใครมา" พอผู้หญิงว่า "จันก็ไม่ได้อยากมาด้วยหรอก
ที่ตัวเองก็จับแขนจันลากมา จันก็เลยต้องมา" แม่ก็บอกว่า "บอกแล้วนะ ลูกคนนี้นั้น
อับปรียังไร ไปเที่ยวเอาลูกสาวหมาดงหมาดำมา" ผู้หญิงก็ว่า "ที่แรกจันก็ไม่มาหรอกนะ
ที่มันเงยเขาก็บังคับให้จันมา" "ก็นานะซิไป กลับไปเอาแม่มันมา เดี่ยวแม่มันก็หาไม่
เจอ" "เออ ไม่ไปหรอกแม่ เหนื่อยนัก" ที่นี้บริวารลูกน้องก็หาข้าวหาปลาให้เจ้านายกิน

กล่าวแม่หมาดำกลับมาถึงก็ไม่เห็นลูกสาวเลย ตัวเองก็เอาตะกวดมาตัวหนึ่ง
ตะกวดนั้นก็มีไข่ พอมาถึงถ้ำก็หาลูกสาวไม่เจอ ก็หาตามถ้ำตามดินก็ไม่เห็น "โอลูกสาว
คนนี้รับรองว่าจะไม่หนีไปหรอก เว้นแต่ว่าเขาข่มขืนเอาไป" ตัวเองก็หาลูกสาวไม่เจอ

ร้องไปเรื่อย แม่หมาคำก็ตามไปตามทาง ตามไป ๆ เวลาไปไม่ถูก ก็วางตะกวดแล้วก็หาทางตามไป พอได้ทางก็กลับมาคาบเอาตะกวดไปอีก พอใกล้เข้า ๆ ทางก็เตียนเข้า ๆ พอถึงทางเตียนเข้า ก็คาบตะกวดไป ก็ไปถึงข้างหมู่บ้านก็เรียก "ลูก ๆ" "นั่น" เขาว่า "แม่มาตามแล้ว" แม่ของลูกชายกษัตริย์นั้นก็บอกกับลูกว่า "นั่น บอกแล้ว แหม ลูกนี้อัปปริยัญไร จะรอให้แม่เขากลับมาถึงก็ไม่รอ นี่เหนื่อยก็เหนื่อยนี้ไปเที่ยวป่ามาแล้ว ไป ไปอุ้มมา" เขาว่าบอกกับลูกชาย ทางลูกชายกษัตริย์ก็อุ้มหมาคำขึ้นมานบ้าน เอามาไว้บนบ้านเสร็จแล้วแม่ก็บอก "นวดแขนงวดขาให้เขาค่อย ดันรนไปหาเที่ยวป่าก็เหนื่อยอยู่แล้ว พอมาถึงถ้าก็ไม่เห็นลูกสาว ก็ต้องตามหาอีกสองสามตอน ก็เหนื่อย นวดให้เขาค่อย นวดแขนงวดขา นวดให้เขาให้หายเพลีย" หมาคำก็คุยกับแม่ของลูกชายกษัตริย์ ว่า "เออ แม่เอ๊ย เมื่อกี้ จันเอาตะกวดมาตัวหนึ่งมามีไข่ด้วย" เขาก็ให้ลูกน้องเข้าหุงต้ม แกงอย่างดีเลย คนหนึ่งก็บอกว่า "เออ จันกินข้าวแล้ว จันก็จะต้องกินข้าวอีก เกิดมานี้ยังไม่เคยกินไข่ตะกวดเลย" เขาว่า ทัพพอลูกน้องแกงเสร็จเรียบร้อยแล้วก็กินข้าวกัน บอกกับแม่หมาคำว่า "เออ แม่เอ๊ย มากินข้าวกัน" "ไม่เป็นไรหรอกแม่กินข้าวข้างล่างก็ได้" เขาก็คดข้าวใส่จานให้อย่างดีเลยนะ คือว่าไม่เหมือนหมาธรรมดาเลย แม่หมาคำก็ว่า "จันกินข้างล่างก็ได้ เอากระดูกนี้มาให้จันกิน" "ไม่ได้" เขาว่า ทางเมียกษัตริย์ก็เอาแต่เนื้อแกะให้แม่หมาคำ พอกินเสร็จเรียบร้อยแล้ว ก็ ตอนเย็นก็จะนอน แม่ของลูกชายกษัตริย์ก็ว่า "ไปหาผูกเพิกมาให้แม่ยายนอนดี ๆ หน่อย" ลูกชายก็ไปลากผูกมาให้แม่หมาคำนั้นมานอนบนผูกอย่างดีเลย นวดแขนงวดขาให้ด้วย

ต่อมาวันหนึ่ง หมาคำถามแม่ของลูกเขยว่า "เอ บริเวณนี้ยังมีป่าอยู่ไหม" "โอ มีเหมือนกันแหละ อยู่ห่างไกลไปหน่อย ต้องไปไกลไปหน่อย" "ยังคงมีแก้งวางไหม" "มีเหมือนกันแหละ แก้งก็มี กวางก็มี แต่ตอนนี้แม่ยายลูกเอ๊ย อย่าเพิ่งไปเลย ตอนนี้อันยังเหนื่อยอยู่ อย่าเพิ่งไปเลย" บอกกับลูกชายว่า "ลูกเอ๊ย คอยเฝ้าแม่ยายให้ตุนะ เคี้ยวแม่ยายจะหนีไป จะไปเที่ยวป่าอีกเหนื่อย ๆ มา" ลูกเขยก็ตื่นแต่เช้าก็เฝ้าหวั่นไตชิ กลัวแม่ยายจะไปเที่ยวป่า เฝ้าไปเฝ้ามาปวดท้องเสีย แม่ยายตื่นก็ไต่ลงจากบ้านไปเลย ก่อนจะ

ไปก็บอกกับลูกสาวว่า "ถ้าได้ยินเสียงแม่ก็ช่วยสลักหน่อยเคียว" ที่นี้ไปซักประเดี๋ยวก็เจอ
 กวางก็ไล่เห่าไล่เห่าเรื่อย ลูกสาวก็บอกกับพ่อว่า "เออ นั้นแม่ไปเห่าอะไรไม่รู้ ช่วยกันสลัก
 ที" ที่นี้ตัวเองก็เรียกลูกน้องบววารในบริเวณพระราชวังนั้นช่วยกันสลัก ที่นี้ก็ไล่กวาดเรื่อยมา
 กัดทันบ้างไม่ทันบ้าง สลักให้เข้ามาในพระราชวัง ที่นี้ลูกน้องบววารก็ช่วยกันสลัก ช่วยกันตัด
 ตายเลยกวางตัวนั้น เป็นตัวใหญ่ พอตายก็คนที่ตัดก็ตัด คนที่แกงก็แกง ที่นี้แม่หมาดำก็อยู่ที่
 นั้น แม่พ่อก็รักเขาดี เขาก็ว่าอย่าเพิ่งไปเที่ยวเน้อ แม่ยายของลูกเอ๊ย เหนื่อยเหลือเกิน
 ไปเที่ยวที่ไรก็เหนื่อย พอแกงเสร็จตรงไหนที่เนื้อดี ๆ ก็ให้หมาดำกิน แม่หมาดำก็ไม่รู้จะ
 เขาไม่เชื่อฟังใครทั้งนั้นแหละ ไปทุกเช้าก็ได้ทุกเช้า วันละตัว ๆ ได้กินกันทุกวัน บววาร
 กษัตริย์ก็รักเขาน่าดูละแม่ยายลูกกษัตริย์นี้

ที่นี้อยู่มาวันหนึ่งก็ถามแม่ของลูกชายกษัตริย์ว่า "เอ แต่ก่อนได้ข่าวว่าลูกชายกษัตริย์
 พาผู้หญิงมาอีกคนหนึ่งใช่ไหม" แม่พ่อก็ตอบว่า "เออ แม่ยายลูกเอ๊ย อย่าไปเลย กษัตริย์
 องค์นั้นเขาอยู่ปากห้วยข้างโน้น ใจเขาโหดเหี้ยมน่าดูเลย ไม่เหมือนบ้านเมืองของเรา
 หรอก อย่าเพิ่งไปเลย" "นั่นแหละ ลูกสาวของฉันทเองแหละ " "นั่นแหละ อย่าเพิ่งไปใกล้
 เขาเลย ใจเขาไม่เหมือนกันหรอก ใจคอโหดเหี้ยมน่าดู" แม่หมาดำก็ไม่เชื่อฟัง ตอนเช้า
 มีดก็ว่ายนน้ำไปเลย ว่ายนน้ำไปถึงก็เรียก " ลูก ลูก ลูกสาวเอ๊ย ลูกสาวเอ๊ย" พอได้ยินดัง
 นั้นก็ว่า "ใครมาเรียก หน้าที่ไหนมาเรียกฉันทเป็นลูกสาว แม่ฉันทไม่ได้เป็นหมาดำหรอกนะ
 แม่ฉันทไม่ได้เป็นหมูเป็นหมาหรอก แม่ฉันทเป็นคนธรรมดาฉันทแหละ" แม่หมาดำก็ขึ้นบันไดได้ชัก
 สองสามขั้น "เอ ลูกลิ้มแล้วหรือ คราวนั้นแม่เลี้ยงเจ้าอยู่ในถ้ำสองคนนะ แม่ฝันไม่ดี แม่ไป
 เที่ยวป่า ทั้งเจ้าอยู่ข้างหลัง เจ้าก็เลยหนีมา " ลูกสาวก็นึกมันส์ "อิหยาที่ไหนมาเรียก
 ฉันทเป็นลูก แม่ฉันทไม่ได้เป็นหมา " ก็ไปหยิบไม้อันหนึ่งมาตีหลังแม่หักตกลงไปใต้บันได แม่
 หมาดำตกลงมาก็ร้องอยู่อย่างนั้น ร้องแล้วแล้วก็ลากตัวมาถึงริมน้ำก็ว่ายนน้ำมาข้างลูกสาวคน
 เล็กก็บอกกับพ่อว่า "เอนั่นแม่ร้องเป็นอะไรก็ไม่รู้" พ่อบอกว่า "นั่น แม่ว่ายนน้ำมาแล้ว ถ้า
 คงถูกตีแล้วก็ไม่รู้" ลูกชายกษัตริย์ก็วิ่งลงไปเอาเรือพายเรือไปรับแม่ ไปถึงครึ่งแม่น้ำก็แม่

ยายก็เกือบจะจมแล้วตอนนั้น เหนื่อยว่ายน้ำไม่ไหว ตัวเองก็จับแม่ยายมา มาถึงก็เอายาทา
มั้ง นวดมั้ง หมดคำก็บอกกับแม่ผัวของลูกว่า "นี่แม่เอ๊ย ไม่ต้องมารักษาแล้ว รักษาไม่หาย
แล้ว ปล่อยให้ฉันตายเถอะ ไหน ๆ ลูกฉันก็ฆ่าฉันแล้วไม่ต้องรักษา รักษาไม่หาย ที่นี้ก็เรียก
ลูกสาวมาหา บอกกับลูกสาวว่า "นี่ ถ้าแม่ตายแล้วเจ้าไปเฝ้าแม่ ขึ้นส่วนขึ้นไหนที่ไฟไหม้ยัง
ไม่หมดแล้วเจ้าจงเก็บรวบรวมห่อมาแล้วเอาไปแขวนไว้ หนียอดปราสาทพระราชวัง บน
ยอดพระราชวัง เมื่อพี่ของเจ้าอยู่มา ถ้าพี่อดอยากแทบไม่มีจะกินมาหาเจ้าแล้ว เจ้าอย่าให้
ข้าวกินเลยนะ แม่แต่สักกำเดียวก็ไม่ต้องให้เลย อุตส่าห์เลี้ยงมาตั้งแต่เล็กจนโต ยังมาคิด
ฆ่าแม่ได้ "แม่หมดคำก็ตาย พอตายแล้วบริวารในพระราชวังก็เตรียมหาสถานที่ใส่โลง โลง
นี้ก็เอากระดาษาเงิน กระดาษาทองมาประดับแล้วก็เอาไปเผา อดอนไปก็เอารถเอาเรือแห่
กันไปยังกะคนธรรมดาแหละ หมดคำตัวนี้คนในพระราชวังสงสารพากันไปแห่ไป พอไปถึง
ก็เผา พอเผาเสร็จเหลือหัวลูกเดียวไฟไม่ไหม้ บริวารกลับกันหมดแล้ว เหลืออยู่แต่ลูกสาว
ลูกเขย แม่ผัวสามคน ก็เผา หาพื้นที่ไหนเผา เผาก็ไม่ไหม้ ยิ่งเผาก็ยิ่งกลายเป็นสีขาว
ยิ่งเผายิ่งขาวเรื่อยเลย "เอ น้ากลัวขึ้นนี้จะลูกเอ๊ยที่แม่เจ้าสั่งมาว่า ถ้าขึ้นไหนไฟไม่ไหม้
ก็ให้เก็บไปแขวนไว้บนยอดพระราชวัง" น้ากลัวใช่แล้วแม่ " ก็เอาหัวนั้นไปเก็บไว้ ไปแขวน
ไว้บนยอดพระราชวัง ให้อั้วกะโหลกเวลาลมพัดมานั้นมันจะดัง "วู้ วู้ " คล้าย ๆ หมด
ลมพัดเสียงดังก็ทำให้ลูกสาวที่อยู่ปากห้วยข้างโน้นแล้ง ลมพัดมาลูกทางนี้ก็เจริญขึ้น ๆ ที่นี้ลูก
สาวคนโตที่อยู่ปากห้วย ผนพ้าก็ไม่ตก ทำอะไรก็ได้ บ่ลูกข้าวกินไม่ได้กิน อยู่ไป อยู่ไป ก็
ไม่มีอะไรจะกิน บริวารก็ล้มตายลง อยู่มาวันหนึ่งพี่สาวก็อด ลูกน้องก็ล้มตายไป เหลืออยู่แต่
แม่ผัว ตัวเองก็ขำน้ำ มาขอข้าวกับน้องสาว "น้อง ขอข้าวไปกินสักถังซิ" " โอ ไม่ได้
หрокพี่เอ๊ย แม่สั่งไม่ให้เจ้าหрок วันนั้นพี่ตีแม่จนหลังหักตาย แม่สั่งไม่ให้หрокให้ไปไม่ได้"
ที่นี้ขำไปอยู่พระราชวังเขา ขำไปขำมาแม่ผัวของพี่สาวก็ตายลงไปอีกคนหนึ่ง อดข้าว
ตายอีกคนหนึ่ง ตัวเองก็มาหาน้องครั้งที่สองบอกว่า "น้อง ขอข้าวสารซักมือนึงเถอะนะ"
"ไม่ให้หрок แม่สั่งไม่ให้เด็ดขาด ไหน ๆ พี่ตีแม่จนหลังหักตายแล้ว แม่สั่งไม่ให้กิน"

เดินไปเดินมายังขึ้นแหละ ข้ามไปข้ามมา อยู่มาอีกวันหนึ่งมาขอข้าวสุก เขาว่า "ถ้าหนึ่งก็ให้ไม่ได้ แม่สั่งไม่ให้เด็ดขาดเลย" "ยังงั้น เอากะโหลกแม่ไปแขวนไว้ยอดพระราชนิเวศน์ของพี่มั่งได้มัย " "ไม่ได้ แม่สั่งให้ไม่ได้ ไหน ๆ พี่ก็มาอยู่แล้ว แม่สั่งให้ไม่ให้ทั้งนั้น" พี่สาวก็กลับไปถึงพระราชนิเวศน์เขาก็ตายลง

ลูกสาวพระยาช้างเผือก

นางงดียง เล่าเป็นภาษากะเหรี่ยง

นายเย็น บุญเลิศ แปลเป็นภาษาไทย

คือว่ามีผู้หญิงคนหนึ่ง ไม่มีลูกไม่มีผัว แก่ทำอะไรคิดอะไร ทำมาหากินอะไรไม่ได้ มีพระมหากษัตริย์องค์หนึ่งก็ยกนาให้อันหนึ่ง ให้อันเดียว บอกกับผู้หญิงคนนั้นว่า "เอ้า เจ้า คิดอะไรไม่ได้ก็จงเอานาอันนี้ไปทำกิน" แก่ก็ทำนาอันเดียว ทำ ทำ ทำ จนข้าวก็เติบโต ออกงามดี ข้าวก็สุก ข้าวเหลืองแล้ว ที่มีช้างอยู่ฝูงหนึ่งมากินข้าวของผู้หญิงคนนั้น กินอันนั้น ไม่ได้อยู่ริมเขาอยู่ห่างเขา ช้างฝูงหนึ่งก็ผ่านมาเลยกินของเขากินหมด ที่มีตอนเช้าก็ไปคุข้าว ใส้ไฮ ช้างกินหมดเลย ไหน ๆ ข้าวก็เสียหมดแล้วที่จะกินนั้น ตามช้างไป ตามไปจนมืด บังเอิญ ก็หิวน้ำด้วย หิวน้ำก็ไม่มีน้ำจะกิน ช้างฝูงนั้นก็หนีไปแล้ว หนำซ้ำยังเยี่ยวลงไปในรอยช้างด้วย ที่ผู้หญิงคนนั้นก็ไปกินน้ำเยี่ยวของช้างเข้า ไปกินเยี่ยวช้างเข้าก็มีคพอดิ ครั้นสว่างก็มาอยู่บ้าน มาอยู่ไม่นานเท่าไรก็ตั้งท้อง ที่นี้พอครบก็คลอดออกมา คลอดออกมาก็เอ สำนึกตัวเองว่าไม่เคยไปยุ่งเกี่ยวกับชายที่ไหน ไปกินเยี่ยวช้างแล้วก็กลับมาท้อง นี่แสดงว่าท้องนี้ท้องกะช้าง นี่เกไม่เอาลูกนี้ หัวลูกของเกไปไว้บนทางช้างเดิน บังเอิญช้างฝูงนั้นก็ไปหากินกลับมา เดิน ผ่านมาเห็นเด็ก บังเอิญตัวไหนที่มาถึงก่อน มาถึงก็จะกราบไหว้เด็กคนนั้นทุกตัวจนหมดฝูงนั้น ตัวผู้ตัวใหญ่เพื่อนก็มาทีหลัง เห็นว่ากำลังซุลมุนกราบแต่เด็กก็ถาม "อ้าลูกหลาน เป็นอะไร ต้องมาซุลมุนอยู่ทำไม" "ไม่รู้ละ มีเด็กอยู่คนหนึ่งวางไว้ ไม่รู้จะไปทางไหนได้ ไม่รู้ว่าลูก เต้าใคร" ช้างเผือกตัวนั้นก็มองลักษณะเด็กก็ว่า โอ สมัยเราไปกินข้าวของผู้หญิงคนหนึ่ง เขาก็ตามเรามากินเยี่ยวที่รอยเท้าของเรา ที่นี้ลูกนั้นก็แสดงว่าลูกของเรา ที่นี้ช้างเผือกก็ว่าเป็นลูกของช้างเผือกแล้ว ในฝูงช้างก็รู้แล้วว่ามันเป็นลูกของพระยาช้างเผือกก็พากันให้กินนม รักใคร่เด็กคนนั้น ช้างเผือกก็นำเอาไปไว้ที่พัก บอกว่า เด็กคนนี้เป็นลูกของเราที่ไปท้อง

กับผู้หญิงที่ได้กินเยี่ยวนั้น ถ้าเป็นลูกของเราที่ไปห้องกับผู้หญิงที่ได้กินเยี่ยวนั้น ถ้าเป็นลูก
 ของเราก็ขอให้เจริญเติบโต ให้อ้วนไว้อยุมาโตเป็นสาวแล้วพระยาข้างเผือกก็สร้างพระ
 ราชวังให้หลังหนึ่ง "หลังนี้มีแต่่างข้างทั้งบ้าน ไม่มีสิ่งใด ที่บนเจอบน ไม่ไผ่ มีแต่่างข้าง
 มาสร้าง พอโตเป็นสาวเต็มทีก็อยู่ในวังคนเดียว ผู่งข้างก็ไปหากินทุกวัน ๆ ข้างเผือกก็อธิษฐาน
 ว่า ลูกคนนี้เป็นคนลักษณะอยู่กะเราก็คงขอให้สิ่งอะไรยามารบกวนเลย ตั้งชื่อให้ว่า
 นางช่งเก๋ย ที่อยู่ไปวันหนึ่งบังเอิญจะลงไปสระผมในห้วยขอกับพ่อว่า "พ่อพรงนี้หนูจะไป
 สระผมที่ห้วยนะ" พอติพระยาข้างเผือกบอกว่า "อย่าเพิ่งลงไปเลยลูกเอ๊ย คินนี้พ่อผ่นไม้ดี
 หรอก" พอติผู่งข้างออกไปหากิน นางก็ไม่ยอมเชื่อพอก็ลักหนีออกไปสระผมในห้วย ผมนี้ผมยาว
 ไม่รู้ยาวไปแค่ไหนก็ไม่รู้ สิบ ๆ เส้นละมั้ง ก็บังเอิญลูกชายกษัตริย์องค์หนึ่งมาต่อไก่ พอติ
 ขำมน้ำมา มาสะดุดผมเข้าเลยตามผมนั้นมาจนถึงนางสาวช่งเก๋ย ก็คุยกัน ที่นี้คุยจนตกลงว่า
 รักใคร่พอติทางลูกชายกษัตริย์พระองค์นั้นก็บอกว่า "ฉันไม่กล้ารักเธอหรอก พ่อของเธอนี้ดู
 หนักไฟไม่ไหม้ ลูกป็นก็ยังไม่เข้า พ่อเธอคงดู" บังเอิญทางผู้หญิงก็ไปตามไปด้วย ที่นี้ทาง
 ผู้ชายก็บอกว่า "อย่าไปเลยฉันกลัวพ่อของเธอ" "บังเอิญที่ว่า" "ถ้าเธอจะไปกันฉันก็จะไป
 กับมาก็พ่อเธอนี้เก่ง ฉันไม่สามารถที่จะเอาเธอไปได้ ที่นี้พ่อพ่อเธอจะไปหากินแล้วขอให้ตาม
 พ่อไปสักครึ่งเถอะ ไปหาว่าพ่อไปหาให้กินนั้น ยาพ่อทั้งลงมาจะเป็นภูเข เป็นป่าคา เป็น
 บ่าพง แล้วก็กลายเป็นทะเล พอติตอนเช้าก็ลูกสาวก็ขอไปกับพ่อด้วย พ่อจะออกไปหากิน
 ทางไหน บังเอิญพอก็จริง โอ ลูกสาวก็มีอยู่คนเดียว ทั้งไว้กับบ้านทุกวัน ๆ "ถ้าจะขอให้
 ไปกับแม่นะลูกนะ" "ฮือ ไม่ได้พ่อ เมื่อฉันจะไปก็ฉันจะต้องขึ้นหลังพ่อ" พอติตอนเช้าก็ไป
 พอติพระยาข้างเผือกก็ไม่ยอมให้ผู้หญิงขึ้นหลัง คือว่าแกถือ บังเอิญอันวอนลูกไม่ได้ก็ปล่อย
 ให้ลูกขึ้นหลังไป ไปขึ้นภูเข ลูกแล้วลูกเล่าบังเอิญไปถึงป่าหฤคาฯ ถามพ่อว่า "นี่อะไรพ่อ"
 บอกว่า "ป่าหฤคาฯ" เขาก็ว่า "จะทำสิ่งอะไรได้" พ่อบอกว่าอย่าเอาไปเลยลูก ถ้าเรา
 เก็บไปแล้วตกตรงไหนก็จะกลายเป็นดงหฤคาฯ จะไปไหนมาไหนไม่ได้ "เลยลูกสาวก็เด็ดเอา
 เด็ดเอาไปนั้น พ่อเด็ดหฤคาฯ หฤคาฯก็ร้อง "อ๊วย ทำไมลูกข้าง ลูกมำทำชน ชุกชน มาเด็ด

เรา" พระยาช้างเผือกถามว่า "ลูกไปทำอะไรกับหน้าคา" "เปล่า พ่อไม่ได้ทำอะไรหรอก
 เพียงแต่มือของหนูไปโดนหน่อยเดียว" "ໄຫ້ພົງໝູ່າກາກີໄມ່ນ່າຈະຮຸ່າຄາຍເລຍ ລູກສາວຂອງເຈົ້າ
 ກີມີຄົນເດີຍ ໄມ່ນ່າຈະຮຸ່ງເກີຍລູກສາວເຈົ້າເລຍ" ພອດີເດີນຜ່ານໄປປ່າພົງ ລູກສາວກໍເຕີດເອົາໄປໜຶ່ງ
 ທີ່ນີ້ເດີນໄປດຶງປ່າເຂົາກໍເຕີດເອົາ ແລ້ວໄປເຈຍຢາໄຟອີກ ກໍເຕີດເອົາ ໄປດຶງຢາທະເລກໍເຕີດເອົາມາ
 ເລຍກັບມາກັບພໍ່ເຂົາ ບັງເອີວັນນັ້ນຕອນເຊົ້າກໍພໍ່ອອກໄປຫາກິນລູກສາວກໍຢູ່ບ້ານເພິ່ງລ່າພົງຄົນເດີຍ
 ບັງເອີວັນລູກສາວພະເຈົ້າແຜ່ນດິນນັ້ນກໍມາເຫຼົ້າວາ ຄຳວ່າ "ຍັງໄຂ່ນ້ອຍ ເມື່ອວານນີ້ໄດ້ໄປກັບພໍ່ຫຼື
 ເປລ່າ" "ໄປ" "ໄດ້ເກັບຢາທີ່ພໍ່ບອກໄວ້ຫຼືເປລ່າ" "ເກັບ" "ຍັງຈື່ນຊື່ມ້າກັບພໍ່ໄປເຄືອະ" ພະຍາ
 ຂ້າງເຜິອກນັ້ນຕອນຈະໄປຫາກິນລູກສາວກໍອະນຸຍາດວ່າ ວັນນີ້ພໍ່ອອກໄປຫາກິນ ຂໍໃຫ້ລືມຈົນລອດວັນ
 ເຄືອະ ຂອຍ່າໃຫ້ມາດຶງຈົນເລຍ" ພອດີພະຍາຂ້າງເຜິອກໄປທັງວັນກໍໄມ່ນຶກດຶງລູກຢູ່ຫ່າງບ້ານ ມີຜະນີ
 ຢູ່ຕົວໜຶ່ງກໍຮື່ວ່າ "ເຈ້ຍ ເຈ້ຍ ທ້ອງ" ຂ້າງເຜິອກເຊື່ອວ່າ "ເຈ້ຍ ເຈ້ຍທ້ອງ" ພອດີຜະນີຮື່ວ່າ
 "ເຈ້ຍ ເຈ້ຍ ທ້ອງຈະລືມ" ພອດີຜູງຂ້າງກໍໄດ້ຍິນ "ເອ ເຈ້ຍ ເຈ້ຍ ທ້ອງນີ້ລືມະໄວ້ກັນແນ່" ໄປຖາມ
 ພະຍາຂ້າງເຜິອກວ່າ "ລືມະໄວ້ ເຈ້ຍເຈ້ຍທ້ອງ" ໂອກີ່ສຳນຶກຕົວໄດ້ວ່າ ເວັນນັ້ນຈົນທັງລູກໄວ້ທັງວັນ
 ປ່ານນີ້ມີຕູ້ແລ້ວລູກຈະຈະກັບມາແລ້ວ ທີ່ນັ້ນກັບມາດຶງກໍໄມ່ເຫັນລູກແລ້ວ ເອລູກຂອງພໍ່ນີ້ເມື່ອວັນກ່ອນນີ້ຂໍໄປ
 ສຽະພຸມກັບພໍ່ ເຫັນແຕ່ຮອຍສຽະພຸມ ໄປຕາມຫາໄມ່ເຈອະກໍບອກກັບຜູກຂ້າງວ່າ ນີ້ຈະໄປຕາມລູກແລ້ວະ
 ພວກເຈົ້າຢູ່ຫ່າງບ້າງຫຼັງນີ້ຢູ່ເໝືອນແຕ່ກ່ອນແບບເຈົ້າຢູ່ ອອກໄປຫາກິນເໝືອນເດີມ ນີ້ເຈົ້າຈະ
 ຕາມຫາລູກຂອງເຈົ້າແລ້ວ ບາງທີເຈົ້າອາດຈະຕາຍ ຫຼືອາດຈະເປັນກີ່ໄມ່ແນ່ ຄຳເຈົ້າຍັງມີຊີວິດຢູ່
 ເຈົ້າຈະກັບມາ ຄຳຕາຍແລ້ວອາດຈະສູນຫາຍ" ບັງເອີວັນນັ້ນກໍອອກເດີນທາງຕາມຫາລູກ ລູກກໍເຫະ
 ບນອາກາສກໍເຫັນວ່າພໍ່ຕາມມາແລ້ວ ເອາໝູ່າກາກີທັງລຸ່ມມາເປັນປ່າກາ ພໍ່ກໍຍັງຜ່ານໄດ້ ແລ້ວກໍທັງຢາພົງ
 ກາຍເປັນປ່າພົງ ພໍ່ກໍຍັງຜ່ານໄດ້ ທັງຢາໄປກາຍເປັນໄຟພໍ່ກໍຜ່ານໄດ້ ທັງຢາທະເລກາຍເປັນນ້ຳທະເລ
 ທີ່ນີ້ພໍ່ຂ້າມໄດ້ແຕ່ຄັ້ງເດີຍ ຄືວ່າພໍ່ຂ້າມໄດ້ຄັ້ງເດີຍກໍມອດເຫັນລູກ ວ່າລູກ "ລູກຂ້າງເກຍ
 ຂອງພໍ່ເອ້ຍ ກັບມາຫາພໍ່ກ່ອນ" ເຂົາວ່າ "ຕອນນີ້ເຈົ້າໄປສຽະພຸມນັ້ນກໍພໍ່ກໍໄມ່ໄດ້ອະນຸຍາດໃຫ້ເຈົ້າໄປ
 ເຈົ້າຈະກັບມາຫາພໍ່ກ່ອນ ອາຫານກາກິນຂອງພໍ່ຍັງມີໃນງາຂອງພໍ່" ສັ່ງລູກວ່າ "ກັບມາຫາພໍ່ກ່ອນ
 ເຄືອະລູກເອ້ຍ ເມື່ອເຈົ້າຈະໄປກັບຜົວແລ້ວ ຈະກັບມາເອາສິ່ງຂອງກັບພໍ່ກ່ອນ ໃນງາຂອງພໍ່ນີ້ສິ່ງ

ของทุกอย่าง ทรัพย์สินสมบัติของพ่อยังมี เจ้าจะไปกับผัวแล้ว ไม่มีสิ่งไหนที่จะติดไปเลย ทินี่เรียก ลูกบังเอิญก็กลับมา เขาว่า "ลูกเอ๊ย งามทางซ้ายของพ่อเนี่ย เจ้าจงถอดเอามาเถอะ" พอติลูกก็ ไปถอดงาข้างซ้ายไปเกาะ ก็มีแต่อาหารการกินทั้งนั้น ทั้งสองก็พากันกิน ข้างผัวก็รู้ว่ามีการ การกินอย่างดีก็ว่า โออาหารการกินอย่างนี้ไม่เคยได้กินเลย ถ้ารู้อย่างนี้เราก็คงจะไม่ทรมาณ ให้พ่อของเขอตายหรอก" ทางพระยาข้างเผือกก็ส่งลูกว่า "ลูกเอ๊ย ไหน ๆ พ่อเนี่ยจะตายแล้ว ก่อนที่พ่อจะตายเนี่ย เจ้าจงไปดูเอาปลายหางของพ่อเถอะ" ทินี่ลูกก็เชื่อคำของพ่อก็ไปเอาปาก ไปอมหาง ปลายหางของพ่อก็หลุด แล้วพอพ่อเกือบจะสิ้นใจแล้วก็บอกว่า "เจ้าจงเอาศีรษะ ไปชนกับศีรษะของพ่อจะมีเพชรพลอยจินดาเข้าไปในสมองของเจ้า" ทางลูกก็เอาศีรษะไปชนกับ ศีรษะพ่อ เสร็จแล้วพ่อก็สิ้นใจ ทินี่ทางลูกก็พ่อตายแล้วอธิษฐานว่า เอ๊ พ่อฉันเนี่ย รักใคร่ฉันแล้ว ก็ซื่อสัตย์ต่อฉัน เมื่อเขาซื่อสัตย์ต่อฉันนี้ ถ้าฉันไม่มีบาปกรรม ขอให้ฉันเผาพ่อในอุ้งมือของฉันนี้ ให้ไหม้เหมือนจุน้ำมันเลย ทินี่ก็เอามือทั้งสองไปอุ้มพ่อก็ไปเอาไม้ขีดมาจุดไหม้เหมือนไหม้น้ำมัน ไม่มีร้อนในมือเลย พอติพอเผาพ่อแล้วก็เอางานั้นทั้งสองของพ่อไป ก่อนพ่อตายก็สั่งว่า งามทาง ขวานี้เอาไปให้แม่ ทางซ้ายนี้เป็นของเจ้า ทินี่ลูกก็เอาทางซ้ายเอาไป ทางขวาก็เอาไปให้แม่ แม่เอาไปทางขวาก็สร้างเป็นหลักฐานมีทรัพย์สินสมบัติ ทางเขาก็เอาไปทางซ้ายก็เป็นอาหาร การกิน พอหมดจากอาหารการกินแล้วก็ยากจนเหมือนเดิม บาปกรรมที่เคยทำกับพ่อ พอได้งา ของพ่อแล้วเอาไปพอบหมดอาหารการกินแล้วก็เป็นคนจนธรรมดาเนี่ย ไม่ได้เป็นพระมหากษัตริย์ ทางผัวก็ไม่ได้เป็นพระมหากษัตริย์ ก็ยากจนเป็นคนธรรมดา

เรื่องเหี้ยวขวัญข้าว

นางไว้ง พุทอน เล่าเป็นภาษากะเหรี่ยง

นายเย็น บุญเลิศ แปลเป็นภาษาไทย

แต่ก่อนก็มีหมู่บ้านอยู่หมู่บ้านหนึ่ง หมู่บ้านนั้นอดข้าวทั้งหมู่บ้าน ไม่มีข้าวจะกิน ทั้งหมู่บ้านก็จะไปหาข้าวที่อื่นมากิน หมู่บ้านที่จะไปก็มีระยะทางชักสับกิไลได้ ที่นี้พอคนทั้งหมู่บ้านจะไปตอนเย็นเด็กกำพร้าก็ถามว่า " เอ้ พวกบ้าทั้งหลายนี้จะไปหาข้าวกันนี้ ก่อนไปนี่มาเรียกฉันด้วยนะ ข้าวสารฉันก็หมดแล้ว ฉันจะไปด้วย " พวกนั้นก็รับปากทุกคน ตื่นเช้าพวกนั้นก็พากันไปแต่เช้า เด็กกำพร้าก็นอนตื่นสายยังไม่ตื่น พวกนั้นก็ไปกันหมดเลยแต่เช้า พอไปถึงก็เห็นอิเหี้ยวขวัญข้าวอยู่ตัวหนึ่ง เหี้ยวตัวนี้เป็นเหี้ยวนกเขา อิเหี้ยวตัวนี้ถ้าขึ้นไปอยู่บนไถก็จะมียูในใจให้ได้กิน เหี้ยวตัวนั้นก็ทำแกล้งว่ามีเถาวัลย์พันตัวอยู่บนเนินตรงนั้นแหละ พอพวกไปหาข้าวกินคนแรกมาอิเหี้ยวก็ถามว่า "จะไปไหน " "จะไปหาข้าวกิน " "มาแก้ยายก่อนซิ เถาอะไรต่ออะไรไม่รู้มาพันยาย ยายจะตายแล้ว " คนนั้นก็ว่า "แก้ไม่ทันแล้วจะรีบไป เดี๋ยวไปถึงหมู่บ้านแล้วจะสาย เจ้าของจะไปไร่ไปสวนเสียก่อน ไม่อยู่บ้านจะไม่ได้ข้าวกิน " มากี่คน ๆ ก็ยังงั้นแหละ พุคคะอิเหี้ยวยังงั้นแหละ พุคถึงเด็กกำพร้า นั้น พอตื่นขึ้นมา เอ้ เขาคงจะไปกันหมดแล้วมั้ง ตัวเองก็เอาไถลูกหนึ่งมา พอได้ไถแล้วตัวเองก็ไป พอไปถึงก็ไปเจอยายอิเหี้ยวนั้นอีก พอยายอิเหี้ยวถามว่า " เอ้ จะไปไหน " เด็กกำพร้าก็ตอบว่า "จะไปหาข้าวกิน " "ก่อนที่จะไปนี่มาแก้ยายก่อนซิ ไอ้โฮ เถาอะไรต่ออะไรไม่รู้มาพันยายไว้จะตายอยู่แล้ว มาช่วยหน่อย " " โอ๊ย จะไปพันยังไถละยาย นี่คนอื่นเขาไปนานแล้ว เดี๋ยวจะสายไม่ทันเจ้าของบ้านอีก " "ไม่เป็นไรมาช่วยยายก่อน เขาเพิ่งจะไปเมื่อกี้เอง " ที่นี้ตัวเองก็วางไถไปแก้ พอแก้เถาวัลย์นั้นหลุดจะหมด ๆ อิเหี้ยวตัวนั้นก็ตื่นอีก พอตื่นเถาวัลย์นั้นก็มาพันแน่นมากขึ้นอีก พันแน่นอย่างเก่าอีก เด็กกำพร้าก็ว่า "อย่าตื่นชียาย"

"ไอ้ ยายนี่เมื่อยพันไว้วันสองวันนี่เมื่อยจัง เมื่อยเนื้อเมื่อยตัวหมดละ " เด็กกำพร้าก็แก๊กแก๊ไปแก๊มา จวนจะหมดแล้ว คือว่าติดตามแข้งตามขาอยู่หน่อยนึง ทิ้งอื้เหยี่ยวตัวนั้นก็ดันอีก เถววัลย์พวกนั้นก็พ้องอย่างแก๊อีก "ยายอย่าเดินไปชียาย นี่ก็สายแล้วละ เดี๋ยวจะไม่ทันเขา เดี๋ยวจะไปถึงเจ้าของบ้านไม่อยู่ก็จะไม่ได้ข้าวกิน " "ไม่เป็นไร เขาไปกินเมื่อไหร่เอง" ทิ้งอื้เด็กกำพร้าก็แก๊อีกครั้ง พอแก๊ครั้งนี้ก็แก๊ได้หมด แก๊เสร็จเรียบริ้วเหยี่ยวนั้นว่า "เอ้อ หลานเอ๊ย เอายายนี้ใส่ในใจเถอะ " เด็กกำพร้าก็ว่า " ฉันจะไปหาข้าวละ " "เอาเถอะนำ ใส่ยายในใจเถอะ เข้าไปบ้านกันดีกว่า " "ฉันจะกลับไปยังงี้ไม่มีข้าวกิน " "ไม่เป็นไรหรอก มีข้าวสาร "พอกำพร้านั้นใจไป อื้เหยี่ยวก็ดันอยู่ในใจนั้น เด็กกำพร้าก็ใจไม่ถนัดก็บอกว่า "อย่าขยับไปขยับมาซี จันใจไม่ถนัด " "ไอ้ะ ยายเมื่อยนะหลาน ใจไปเถอะ เมื่อยเนื้อเมื่อยตัวหมดเลย ปวดแข้งปวดขา ยายขอเหยียดแข้งเหยียดขาหน่อยเดียวเท่านั้น ละแบกไปเถอะ "ทิ้งอื้พอไปอีกอื้เหยี่ยวตัวนั้นก็ขยับตัวในใจนั้นอีก เด็กกำพร้านั้นก็บ่นอีก อื้เหยี่ยวก็ว่า "ไม่เป็นไรหรอกหลานเอ๊ย เดี๋ยวก็จะถึงอยู่แล้ว ทิ้งใจไป ๆ ก็พอดีไปถึงบ้าน เด็กกำพร้า นั้น พอไปถึงบ้านก็บอกกะอื้เหยี่ยวว่า "ข้าวสารฉันไม่มีแล้วยาย "ทางอื้เหยี่ยวบอกว่า "ข้าวสารยายมีประมาณซักมือนึงแต่หลานจะต้องต้มน้ำรอไว้ก่อนนะ เด็กกำพร้าก็ไปต้ม น้ำรอไว้ พอเสร็จอื้เหยี่ยวก็บอกว่า "เอ้า มาเอาข้าวสารที่ยายนี้ " พอเด็กกำพร้าไปก็อื้เหยี่ยวตัวนั้นส่งข้าวสารให้เม็ดครึ่ง บอกกับเด็กกำพร้าว่า "เอาข้าวสารเม็ดครึ่งนี้ใส่ในหม้อเถอะ" ทิ้งอื้พอใส่ในหม้อ หม้อก็เดือดพอเดือดก็เติมหม้อขึ้นทุกที ๆ พอจวนจะเต็มหม้อ เด็กกำพร้าก็บอกว่า "เอ้า ใช้ได้หรือยังยาย " ทางอื้เหยี่ยวตอบว่า "เอ้า เติมหม้อหรือยังละหลาน " "ยัง " "ยังงั้นปล่อยให้มันเต็มหม้อก่อน" พอปล่อยสักครู่ก็เต็มหม้อ เด็กกำพร้าก็บอกว่า "อ้าว เต็มหม้อแล้วยาย ยังงั้นเข็นน้ำ ทิ้งเข็นน้ำเสร็จเรียบริ้วก็กิน พอกินเสร็จก็อยู่มาอีกวันหนึ่ง อื้เหยี่ยวก็ถามว่า "เอ้ หลานอยากได้ข้าวมัย " "เอ้อ อยากได้ชียายอยากได้เยอะ ๆ เลย " "เอ้า อย่างงั้นปลุกยุ่งรอไว้สักหลังหนึ่ง" เด็กกำพร้าก็ไปตัดไม้มาทำขั้วทำทำใหญ่โตเลย ทางกว้างก็เจ็ดศอก สูงจากพื้นก็เจ็ดศอก พอเสร็จเรียบริ้วก็บอก

ว่า "สร้างยังเสร็จแล้วยาย" "เอ้า แล้วปูพื้นหรือยัง" เด็กกำพร้าก็บอกว่า "ยัง" อี
 เขียวบอก "ปูพื้นก่อนซิ" ทินตัวเองก็ไปสับเอาฟากมาปูพื้น เสร็จเรียบร้อยก็กินฝา พอกัน
 ฝาเสร็จเรียบร้อยก็บอกว่า "เอ้าเสร็จแล้วยาย" "เอ้า ยังงั้นเอาตัวยายนีไปใส่ในโง
 แล้วเอาโงนี้ไปใส่ไว้ในยุ้งข้าวอีกที เด็กกำพร้าก็ไปจับเอาอีเขียวตัวนั้นใส่ในโง แล้วก็
 ขึ้นไปในยุ้งข้าว พอใส่ในยุ้งข้าวก็ปล่อยออกมา พอปล่อยอีเขียวไว้ในยุ้งแล้วเด็กกำพร้าก็
 เทียวไปตามประสาเด็ก ไปหาขิงขมิ้นในป่า ฝ่ายอีเขียวตัวนั้นอยู่ในยุ้งก็เขย่าวแล้วก็
 สะบัดตัว ทินข้าวก็ไหลออกมา จากปากจากจมูกจากรูขน จากลูกกะคามิแต่ข้าว ตั้งแต่
 เข้าจนเที่ยงก็เต็มพูนเลย ทินข้าวในยุ้งนะเต็มพูนเลย เขียวนั้นก็หยุดเขย่าว พอหยุดก็
 เรียก "หลาน มาดูข้าวพอรึยัง" เด็กกำพร้าก็มาดู พอเห็นก็บอกว่า "อ๊ะ ข้าวเต็มพูน
 เลย เอ้าพอล่อยาย" "เอ้า ยังงั้นก็จับยายใส่ในโงแล้วโงยไปไว้ในบ้านซิ" เด็ก
 กำพร้าก็ไปหยิบเอานกตัวนั้นใส่ในโง แล้วก็โงมาไว้บนบ้าน พอเสร็จก็ทางอีเขียวก็บอกกับ
 เด็กกำพร้าว่า "เออ หลานเอ๊ย นี่ถึงเวลายายจะกลับแล้วนะ" ทางเด็กกำพร้าบอกว่า
 "เอื้อ อย่าเพิ่งกลับชียาย ข้าวเต็มยุ้งแล้วนี่ เวลายายกลับแล้วฉันก็กินคนเดียว" "หลานก็
 กินคนเดียวของหลานซิ ยายจะอยู่ด้วยไม่ได้ ถึงเวลาที่ยายจะต้องกลับแล้ว" ทางเด็ก
 กำพร้าบอกว่า "ไม่ต้องกลับละยาย ฉันอยู่คนเดียวไม่ได้ ถ้ายายกลับไปฉันก็เจิบเหงา"
 "ไม่ได้หลานเอ๊ย ยายจำเป็นจะต้องกลับละ" ทางยายอีเขียวก็สั่งไว้ว่า "ข้าวนี้ถ้าหลานจะ
 ขายก็ถ้าคนอื่นขายยี่สิบห้าสตางค์ หลานจงขายแค่ยี่สิบสตางค์ ถ้าคนอื่นขายบาทหนึ่งก็ขายแค่ห้า
 สตางค์ ถ้าคนอื่นขายสองบาทก็ขายบาทเดียว" สั่งเสร็จอีเขียวก็บินขึ้นสู่อากาศแล้วก็
 ร้อง กัว ๆ เด็กกำพร้าก็มองตามแล้วก็โศกเศร้า ทินก็สั่งว่า "ถ้าถึงเวลาจุไว้ คอดำแล้ว
 ละก็ยายจงมาหาหลานอีกครั้งหนึ่งนะ" เด็กกำพร้าก็มองตามไปก็ร้องไห้ไป ร้องไปร้องมา
 เลยม่อยกลับไปในกลางแดด พอตื่นขึ้นมาก็ร้อน ทินมองที่ไหนก็ไม่เห็นยายอีเขียวอีกแล้ว
 ก็ขึ้นไปอยู่บนบ้าน พอคนในหมู่บ้านกลับมาก็ไปเห็นข้าวเด็กกำพร้านั้นเยอะ ก็บอกว่า "ข้าว
 ของกำพร้านี้ทำไมเยอะจริง" เขาก็ว่า "ฮือ ไม่เยอะหรอกก็มีแค่นี้แหละ" "ถ้าอย่างนั้นจะ

ขายต้องให้ฉันนั่งละ" เด็กกำพร้าก็ว่า "ฉันขายไม่เป็นฉันไม่เคยขาย ราคาเป็นยังไง" ทางเด็กกำพร้าก็ถามต่อว่า "ที่ไปซื้อนี่ถึงละเท่าไร" "ถึงนี่แค่ยี่สิบห้าสตางค์" งั้นตัวเองก็ขายแค่ยี่สิบสตางค์ก็บอกกับพวกในบ้านว่า ถึงละยี่สิบสตางค์ อยู่นาน ๆ ไปราคาข้าวก็ขึ้นอีก ไปซื้อที่อื่นห้าสิบสตางค์ ตัวเองก็ขายแค่สลึงเดียว อยู่นาน ๆ ไป ข้าวขึ้นราคาเป็นสองบาท ตัวเองก็ขายแค่บาทเดียว เด็กกำพร้าก็ทำตามแม่ให้ยืมยืมสิ่งไว้ ข้าวของเขานั้นกินไม่รู้จักหมด โภจไปบั้นนั้นก็เหลืออย่างเก่า สองปีก็อยู่อย่างเก่า ที่นี้ตัวเองก็มีข้าวกินเหลือเพื่ออยู่อย่างสุขสบาย

เรื่องเจ้ากระเจงน้อย

นายเงิน จะไปรย เล่าเป็นภาษาไทย

มีเสือกับกระเจงสองตัวเป็นเพื่อนกัน อยู่มาวันหนึ่งกระเจงกับเสือก็ปรึกษากันว่า จะไปไหนเที่ยวหัดคามามุงบ้านกัน พอรุ่งขึ้นเช้าก็ไปด้วยกันทั้งสองคน เสือก็ห่อข้าวไปหนึ่งห่อ ส่วนตัวกระเจงก็ไม่ห่อข้าวไป ห่อแต่ขี้ควายแห้งไปก้อนหนึ่ง พอไปถึงป่าหัดคามันถึงมือเที่ยวหัดคามด้วยกันทั้งสองคน เที่ยวไปเที่ยวมาจนถึงเวลาเที่ยง ไอ้ตัวกระเจงตัวนั้นก็ บอกกับเพื่อนว่า "เพื่อน เที่ยงแล้วกลับไปกินข้าวกันเถอะ" "เอาเถอะเพื่อน กินก่อนเถอะ ฉันเที่ยวตรงนี้ยังไม่เสร็จ เอาตรงนี้ให้เสร็จก่อนเดี๋ยวค่อยกิน" กระเจงก็บอกว่า "เออ เพื่อนอยู่ข้างหลังก่อนน้อ" ตัวกระเจงก็ไปกินข้าว ตัวของมันนะไม่ได้เอาข้าวมาหรรอก เอาแต่ขี้ควายแห้งมาก่อนเดี๋ยว เจ้ากระเจงก็ไปกินข้าวของเสือนั่นหมด ขี้ควายแห้งของมันก็เอาไว้ให้เสือกิน พอถึงเวลาเสือก็กลับมากินข้าวมันง พอเสือกลับมาทางนี้ เอ้ ห่อข้าวของเขาไม่มีแล้ว ตัวกระเจงกินหมด เหลือแต่ห่อข้าวของไอ้ตัวกระเจงนะ ที่นี้พอแก้ห่อข้าวของตัวกระเจงออกมา ไม่มีข้าว ไม่มีอะไรซักอย่าง มีแต่ขี้ควายแห้งอย่างเดียว ที่นี้ไอ้เสือก็คิดว่า แหม เพื่อนเราทำกับเราอย่างนี้ ที่นี้มันก็คิดว่า เอาที่หลังมันง เราจะเอาตามมันง เสือก็กลับไปเที่ยวหัดคาได้หนอยึ่งก็บอกกับกระเจงว่า "กลับละ เพื่อนเอ๊ย หิวข้าวแล้วละ "เออ ถ้ากลับก็กลับพร้อม ๆ กัน ที่นี้ก็กลับมาพร้อมกัน พอรุ่งขึ้นเช้าก็ชวนกันไปเที่ยวหัดคามอีก ส่วนเสือก็เอาอย่างลูกกระเจงมันงก็ห่อ ขี้ควายแห้งไปก้อนหนึ่ง เจ้ากระเจงน้อยตัวนั้นก็ห่อข้าวไป พอถึงเวลาเที่ยง ไอ้เจ้าเสือก็เรียกกระเจงว่า "กลับไปกินข้าวก่อนเพื่อนเอ๊ยเที่ยงแล้ว" ตัวกระเจงบอกว่า "ไปกินก่อน" เสือก็มากินก่อน พอเสือมาถึงมันก็แก้เอาห่อข้าวของกระเจงนั่นมากิน ขี้ควายแห้งของมันก็เอาไว้ให้กระเจงกินบ้าง พอกินข้าวเสร็จ เสือก็กลับมาเที่ยวหัดคา พอกระเจงหิวข้าวมันก็กลับมากินข้าวมันง ตัวกระเจงกลับไปห่อข้าวของตัวเองก็ไม่มี เหลือแต่ห่อ ของเสือมันก็แก้ดู แก้วก็มีขี้ควายแห้งอยู่ก้อนเดียว อ้อ

มันนึกในใจว่า แหมเพื่อนเรานี้มันเล่นแกล้งเราแล้ว มันอยากจะแกล้งเพื่อนมัน มันนึกในใจว่าเย็นนี้เราจะต้องแกล้งมันละ ที่นี้เจ้ากระจกก็ได้กินข้าว พอเกี่ยวหญ้าคาที่สองที่มันก็กลับมานอนพักตรงที่ไว้ห่อข้าวนอนไปนอนมาจนบ่าย บ่ายแล้ว มันก็เรียกเพื่อนว่า "เพื่อนเอ๋ย เกี่ยวหญ้าคาอย่าไปเกี่ยวอีกหรือ ฉันจะเกี่ยวไม่ไหวแล้ว วันนี้ แหมไม่สบายเป็นไข้ เกี่ยวหญ้าคาไม่ไหว ไปส่งฉันทีซิ" ทางเพื่อนเสือกก็บอกว่า "รอเดี๋ยว ฉันหอบเอาพวกหญ้าคาที่เก็บรวม ๆ ไว้แล้ว ฉันจะลงไปที่บ้าน" เจ้ากระจกก็ว่า "เฮ้ยยังงั้น ฉันก็จะรอ" เสือกก็รีบเก็บหญ้าคาหอบ ๆ เอามากองไว้แล้วก็มุดรวมกันเป็นมัดใหญ่ มันตั้งใจว่าจะไปมา ที่นี้พอไปมาถึงที่พักกินข้าว เจ้ากระจกก็บอกกับเสือกว่า "เออ เพื่อนองหญ้าคาที่ฉันจะขึ้นไปอยู่บนหญ้าคาที่เหละ ฉันเดินไม่ไหว เป็นไข้แยะเต็มที" เจ้าเสือกก็ว่า "เอ้าขึ้นไปได้" เสือกก็องหญ้าคาขึ้นบนหลัง เจ้ากระจกก็ว่า เพื่อนฉันอยู่บนนี้ ให้อส่วนของหญ้าคาที่แหว่งไปแหว่งมาเดี๋ยวฉันจะตก ฉันไม่ค่อยสบายอยู่ด้วย ฉันจะหาเชือกปอมารัดหญ้าคาติดกับตัวเสือกให้แน่นดี ๆ ชักหน่อยถ้าจะดี" "เอ้าอย่างนั้นก็หามา" กระจกก็หาเถาวัลย์มามัดติดหญ้าคากับตัวเสือกนั้นอย่างแน่นหนา แน่นทีเดียวแหละ พอมัดเสร็จเจ้ากระจกก็ขึ้นไปบนกองหญ้าคาให้เสือกไปมา พอมาได้ครึ่งทางมันก็จัดแจงเอาไม้ขีดที่เหละขีดเสียงดัง แฉ๊ก แฉ๊ก เจ้าเสือกก็ว่า "เอ เพื่อนมันอยู่ข้างบนมันทำอะไรอะไรเสียงดัง แฉ๊ก แฉ๊ก" เจ้ากระจกก็บอกว่า "เปล่านี่ เพื่อน แหมมันเย็นะเพื่อน กำลังหนาวพันกระທၢ်กันเสียงดังแฉก แฉก ไปรีบไปเถอะ" เจ้าเสือกก็เห็นว่าใช่ เสือกมันมองไม่เห็นเจ้ากระจกนี่ เจ้ากระจกน้อยมันก็ขีดไฟขีดเรื่อยไป พอขีดไม้ขีดไฟลุกแล้วมันก็ค่อย ๆ จุด ให้ออกหญ้าที่ติดอยู่กับตัวเสือกนั้น พอไฟลุกขึ้นดีแล้วมันก็จะกระโดดลง พอกระโดดลงก็บอกกับเสือกว่า "หนีให้เร็วเพื่อนเอ๋ย วิ่งให้เร็ว ๆ " เจ้ากระจกทั้งตนมือทั้งเต็นไปด้วย ให้อตัวกระจกน้อยตัวนั้นตัวนั้น มันทั้งเต็นทั้งตะโกนบอกเสือกว่า "เพื่อนไปเร็ว เพื่อนเร็ววิ่งให้เร็ว" ให้อเจ้าเสือกก็แห่ไฟลุกอยู่ ๆ ฝ่ายเจ้ากระจกก็ตะโกนใหญ่บอกให้วิ่งให้เร็ว ให้อไฟก็ถ้าวิ่งให้เร็ว มันก็ลุกใหญ่ซิ เจ้าเสือกก็วิ่งอย่างเต็มทีแหละ ให้อเสือกก็กระโดดอย่างเต็มที่ กระโดดเรื่อยจะแก่ก็แก่ไม่ทันเพราะ ให้อตัวกระจกมันมุดแน่นเลยนี้ มันก็แก่ไม่ได้ แก่ไม่ได้ก็วิ่งไปวิ่งไป เจอะ

เอาว้าวฝูงหนึ่ง ไอ้เจ้าว่านั่นมันตื่นตื่นบอกกับเจ้าเสือว่า "วิ่งไปทางหัวทุ่งโน้น" เจ้าเสือก็วิ่งไปทางหัวทุ่ง ไปเจอฝูงควาย ฝูงควายก็บอกว่า "เอ้า เจ้าเสือลงน้ำ วิ่งลงน้ำเสีย" เจ้าเสือก็วิ่งลงไปในน้ำ ไครม เลยที่น้ำไฟดับ พอไฟดับเหม็ดตัวก็เสบร้อน ไฟไหม้หลายหมดทั้งตัว เสือที่ตัวลาย ๆ นั่นก็เพราะไฟไหม้หลาย ที่นี้พอถูกไฟไหม้หลายทั้งตัวมันก็เสบร้อนครางอยู่ในห้วย "ฮือ ไอ้ตัวกะจงน้อยตัวนี้หนอ ถ้าเราหายเราจะต้องตามล่ามัน เราจะเอามันให้ตายซักที" ส่วนกะจงน้อยมันก็วิ่งไป วิ่งหนีเข้าป่า พอเสือหายตัวมันก็ค่อย ๆ ตามกะจง ตามหาตัวกะจง ตามหาไปตามหามา เลยไปพบตัวกะจงไปแอบอยู่ที่พุ่มไม้ จำเพาะที่ในพุ่มไม้นั้นก็มีรังต่ออยู่รังหนึ่ง พอเสือเห็นเจ้ากะจงก็บอกว่า "ที่นี่ต้องตายละ" "เอ้าจะตายได้ยังไง ฉันมาอยู่ที่นี่ตั้งนานแล้ว ฉันอยู่นี่ฉันอาศัยตักลงอยู่ที่นี้ทุกวันละ ฉันไม่ได้ออกไปไหนเลยนี่ กลองฉันนี่ดังคินะเพื่อน นี่เพื่อนลองมาตักซิ" ไอ้เจ้าเสือก็ใจอ่อนบอกว่า "ไหน ๆ ฉันจะลองตักบ้างซิ" ในกลองนั้นเจ้ากะจงมันก็อยู่ต่อไว้ พอเจ้าเสือเอามือเคาะ ๆ ตี ๆ ตัวต่อก็กระพือปีกในรูนั้นเสียงดังฮือ ๆ ดังดี เจ้ากะจงก็บอกว่า "เพื่อนเอ๋ย มือใหญ่อ่างกับเพื่อนะ ยิ่งตบแรงก็ยิ่งดัง" เจ้าเสือเลืบนั่นยาวนี่ ยิ่งตบนานเข้า นานเข้า ตบไปตบมาเลยทะลุถึงรังมัน ตัวต่อก็ออกมาวิ่งกัดเสือ เสือก็วิ่งหนี แหม่มันก็เจ็บปวดมากที่สุด ต่อแต่กัด ตาเดอบวมหมด เสือก็คิดว่า แหมเจ้ากะจงน้อยตัวนี้นั้นชอบตอแหลโกหกเก่ง ฉลาดนัก ไม่ได้ กะจงน้อยตัวนี้ต้องตามล่ามันให้ได้ เจอะเมื่อไหร่ก็ล่ามันเมื่อนั้นแหละ ทางไอ้เจ้ากะจงน้อยตัวนั้นก็วิ่งไป วิ่ง วิ่ง ขึ้นไปแอบอยู่บนต้นไม้ต้นหนึ่ง ต้นไม้สองต้นน้อยติดกันขึ้นไป พอเสือตามไป เจอะอยู่บนต้นไม้ พอเห็นกะจงเข้า เสือก็บอกว่า "เอ้า ลงมาซิเพื่อน เราจะต้องกินเพื่อนละที่นี่" เจ้ากะจงก็ว่า "ฮือ เราจะกินกันยังไง นี่ฉันมาอยู่ที่นี่ตั้งนานแล้ว ฉันเป็นคนซักสีชอบอยู่บนต้นไม้ เจ้าเคยได้ยินมั๊ย ขอฉันนี่เสียงดังคินะ" จำเพาะ ไม่นานมีอยู่สองต้นคู่กันขึ้นคู่กัน เวลาลมพัดมามันก็สั่น ดังอ้อแอ้ ๆ "เอ้า ไม่เชื่อเพื่อนก็ลองขึ้นมาดูซิ" เจ้าเสือก็เชื่อเจ้ากะจงอีกแล้วเลยบอกว่า "เอ้า งั้นเพื่อนลงมา" พอตัวกะจงลงมาเสือก็ขึ้นไป ขึ้นไปพอผิวปากพอผิวปากลมก็พัดมา พอผิวปากลมก็พัดมาต้นไม้มัน ต้นไม้สองต้นนั้นมันก็สั่น มันดังอ้อแอ้ ๆ

เจ้ากะจงก็บอกอีกว่า "นี่เเนะ เพื่อนเอ๊ย กะโปกเพื่อนนั้นยาวนัก ถ้ายัดกะโปกใส่ในง่ามไม้ นั่นก็อาจจะดังแรงกว่านี้อีก" เจ้าเสือก็เชื่อทั้งนั้นแหละ เขาว่าชาติก่อนเสือกะโปกใหญ่ยาวกว่าเดี๋ยวนี้ ทีนี้เจ้าเสือก็เอากะโปกของมันเป็นมัดใส่ในง่ามไม้ มันก็ผิวกากขึ้น พอผิวกากขึ้น ลมก็พัดมา ไม้ก็สั่น พอสั่นไม้ทั้งสองต้นก็มาหนีกะโปกของเสือ พอหนีบยังงั้นมันก็เจ็บนะซิ หนีบไปหนีมา เสือกก็คันจนกะโปกขาด เสือกก็ตกลงมา พอกะจงตัวนั้นเห็นว่าไอ้เสือกะโปกหลุดจากไม้คืบแล้วมันก็วิ่งด้วย หัวเราะด้วยวิ่งด้วย เข้าป่าหายไป ส่วนเสือกก็พอกะโปกขาด มันก็ตกลงมาแล้วก็เจ็บมาก พอหายเจ็บแล้วก็คิด ชื่อ เจอะเมื่อไหร่ก็จะกินเมื่อนั้นแหละ ไอ้กะจงน้อยตัวนี้ ทีนี้ไอ้กะจงน้อยตัวนั้นก็วิ่งไปวิ่งมา บังเอิญไปตกหลุมเข้าพอดี พอตกหลุมมันก็คิดว่า เอ๊ เรานี้ตกหลุมยังงี้ ถ้าเสือมันตามมาพบ เราก็คงเสริ้จมันเเนะ แล้วมันก็เริ่มคิดหาทางของมันไว้เรียบร้อย ไอ้เสือกก็ตามล่าแต่เจ้ากะจงน้อยตัวนั้น ตามไปตามมา ไปเจอะตัวกะจงน้อยตกหลุมพอดี เจ้าเสือก็บอกว่า "เฮอะ เราเจอะเพื่อนแล้วทีนี้ เพื่อนต้องตายแน่ ๆ แหละ เราจะหาก้อนอิฐ ก้อนหินทุบใส่เพื่อนให้ตายละทีนี้" กะจงก็ว่า "เฮ้าเพื่อนแหม จะตายยังงี้ นี่แหละ ฉันทูตสำหรับชุดหลุมนี้เป็นเดือน ๆ แล้วเจ้าไม่รู้หรือ เจ้านี้ไม่รู้หรือ นี่ว่าฟ้ามันกลม แผ่นดินมันจะหงาย เพื่อนไม่รู้ຈักชุดหลุมไว้มั่งรึ นิดูซิ มองขึ้นบนฟ้าซิฟ้านี้มันจะกลมอยู่แล้ว นี่ ฉันทูตสำหรับชุดหลุมนี้" ไอ้ตัวกะจงนั้นมันก็กลัวใหญ่ ค่าย ตะกุดดิน ทีนี้ไอ้เสือกก็เชื่ออีกแล้ว บอกกับเจ้ากะจงว่า "เอ๊ เพื่อน เรานี้ถ้าจะชุดหลุมไม่ทันแล้วมั้ง จะต้องขออาศัยอยู่กับเพื่อนด้วยละ" "เฮ้ยไม่ได้ สองคนเคยไปไม่ได้ ๆ " แต่ในใจกะจงมันนึกว่า เฮ้า ลงมาเถอะ ๆ แต่มันพูดว่า "อยู่สองคนไม่ได้หรอกเพื่อน ที่มันเคย" พูดไปพูดมา "เฮ้า ถ้าอย่างนั้นอยู่ได้เหมือนกันแหละ อยู่สองคน แต่เราต้องช่วยกันชุดให้มันลึกขึ้นอีกหน่อยนะ" ตกลงเสือกก็กระโดดลงไปช่วยกันตะกุดดิน ตอนแรกเจ้ากะจงก็ช่วยตะกุดดินดี ต่อมาเจ้ากะจงน้อยก็เห่ยตุตเสือเล่นซิ มันเห็นว่ากะโปกเสือขาดมันก็เียะเห่ยตุตมัน เห่ยกะโปกมันแล้วก็หัวเราะด้วย เสือกก็ว่า "เอ๊ เพื่อน เพื่อนอย่า ไปเล่นซิ ฟ้ามันจะกลม แผ่นดินมันจะไหวอย่าไปเล่นอยู่ซิ ช่วยกันชุดเร็ว ๆ หน่อย" เจ้ากะจงน้อยก็เล่นเห่ยอยู่นั้นแหละ เสือ

ก็โมโห "เอ๊ เพื่อนมันอกไม่ฟัง เตียวโยนขึ้นข้างบนเสียหรือ" แหมเจ้ากะจงก็ยิ่งชอบใจใหญ่ มันอยากให้เสือโยนมันขึ้นข้างบนนี่ มันก็เห้ยเสือเรื่อยแหละ แหย่กะโปกเสือนะ ไอ้กะโปก เสือที่ขาดนะ แหย่ไปก็หัวเราะไป นานเข้า ๆ เสือกก็โมโหและรำคาญ เลยจับกะจงน้อยตัวนั้น เหยี่ยงขึ้นไปบนขอบหลุม พอเหยี่ยงขึ้นไปแล้ว เจ้ากะจงน้อยได้ทักว่า "เออ เพื่อนเราที่นั่นต้อง เสรีเราแน่ ๆ ละ" มันก็ทั้งหัวเราะทั้งตบมือ ที่มันมีไปเอาก่อนหินที่ก้อนใหญ่ ๆ ที่มันพอ ถือได้มา มันก็เอามุมไอ้เสือตัวนั้นแหละ "นี่แหละ เพื่อนเอ๊ย จะเอาฟ้าที่ไหนมาถล่ม จะ เอาแผ่นดินที่ไหนมาไหว นี่แหละฟ้าอันนี้แหละจะถล่มใส่เพื่อน" เจ้ากะจงก็เอาก่อนหินก้อน ใหญ่ ๆ ทุ้มลงไป เสือกก็ร้องเป็นตายจะขึ้นมาก็ขึ้นไม่ได้ ร้องเป็นร้องตายอยู่อย่างนั้นจนทนไม่ ไหว เสือกก็ตาย พอเสือตัวนั้นตาย เจ้ากะจงก็เดิน เรื่อย ๆ ไป ไป ไป จนถึงหมู่บ้านแห่ง หนึ่งตอนกลางวัน ผู้ชายก็ไม่ค่อยอยู่กัน ไปทำงานกันเหลือแต่ผู้หญิง มันก็ไปบอกกับชาวบ้านว่า "นี่ไปตัดเนื้อเสือที่โน้นซิ มันตกหลุมอยู่ที่นั่นแหละ ฉันไปเอาก่อนหินทุ้มหัวมันตายไปแล้ว" ที่ นั้นคนในหมู่บ้านก็ว่า "เอ๊เจ้ากะจงน้อย ฉันคงไปไม่ได้หรอก ไม่มีคนเลี้ยงลูก หัวก็ไม่อยู่ พันธ์องก็ไม่อยู่" "เอายังงั้น ถ้าไม่มีคนเลี้ยง เอามาไว้ที่นี้ก็ได้ ฉันจะเลี้ยงให้" พวกผู้หญิงที่มี ลูกอ่อนก็พากันเอาลูกมาฝากไว้กับกะจง มาฝากไว้สองสามคน พวกผู้หญิงก็ไปกันหลายคนจะไป ปาดเนื้อเสือเอาไว้กิน พอแม่เด็กไปแล้วอยู่ข้างหลังเจ้ากะจงน้อยก็ติดเด็กทั้งสอง สามคนนั้น ตายหมดเลย พอตายแล้วก็เอาไปผูกไว้ที่หน้าบันไดก็มี ผูกติดกับเสาก็มี ผูกติดไว้ข้าง ๆ บันไดก็มี ตัวกะจงก็ไปโกยเอาขี้เถ่ามากะบุงหนึ่ง กับลูกฟักลูกหนึ่งแล้วก็ขึ้นไปอยู่บนยอดหลังคา ที่นี้พอพวกแม่ของเด็กที่ไปปาดเนื้อเสือนั้นกลับมา พอมองเห็นลูกยืนอยู่ข้างบันไดบ้าง หน้าบันได บ้าง ที่เสาบ้างก็กลัวลูกจะตก ก็ร้องเอะอะ พอเข้าไปถึงตัวก็ตกใจเพราะลูกตายไปแล้ว พวกนั้นก็เสียใจพากันค้นหาเจ้ากะจง หาเท่าไรก็ไม่พบ เจ้ากะจงน้อยไม่รู้ไปทางไหน พอตอน เย็นพวกผู้ชายพอ ๆ ก็กลับมาจากไร่ ก็เห็นตัวกะจงน้อยอยู่บนหลังคาก็บอกว่า "นั่น ๆ ตัวกะจง อยู่บนหลังคานั่นแหละ" พอคนในหมู่บ้านรู้ว่ามันฆ่าลูกฆ่า เค้ายังงั้นก็ช่วยกันมาล้อมไว้แน่นหมด เลย ช่วยกันล้อมจะฆ่าไอ้ตัวกะจง เรียกหมาเหมอมมาช่วยสกัดล้อมไว้หมด ที่นี้ตัวกะจงอยู่บน

ยอดหลังคา มันก็มีซี่เถาตั้งหนึ่งกับฟักลูกหนึ่ง คนในหมู่บ้านก็ใช้หน้าไม้ยิง ไอ้เจ้ากะจงก็หลบ
 อยู่โน้นแหละ ยิ่งไม่ถูก ยิ่งทางโน้นก็หลบมาทางนี้ ทินเจ้ากะจงก็บอกว่า "เออาละ ระวังนะ
 จันจะกระโดดลง" เจ้ากะจงน้อยมันก็เอาซี่เถาตั้งหนึ่งนั้นมาเทลงไปที่ดิน พอเทลงซี่พุ่งก็พุ่ง
 กลบมองอะไรไม่ค่อยเห็น มันก็ทิ้งฟักลงลงไป ไอ้พวกหมาก็สำคัญว่าตัวกะจงกระโดดลงมา
 ไอ้พวกหมาก็ไล่กัดแต่ลูกฟักลูกเดียว ตัวกะจงก็กระโดดลงไปทางหลังบ้าน กระโดดหนีไป พอ
 ไอ้พวกซี่พุ่งพุ่งหายไป ไอ้พวกที่ล้อมไว้ก็ไม่รู้ว่าไอ้เจ้ากะจงตัวนั้นไปทางไหน เห็นพวกหมา
 รุมกันเป็นกลุ่ม เข้าไปดูก็ไม่เห็นอะไร มีแต่ลูกฟักลูกเดียวที่หมาไล่กัดอยู่นั่น ทินก็ช่วยกัน
 เสาะหาตัวกะจง เอามาไปช่วย ให้หมาดมกลิ่นเรื่อยไป ตามรอยไป ตามรอยมา ไอ้เจ้า
 ตัวกะจงตัวนั้นมันวิ่งเข้าไปอยู่ในรูในดิน หมาได้กลิ่นใคร ๆ ก็ว่าใช่แน่ เจ้ากะจงน้อยตัวนี้
 มันต้องเข้าไปในรูแน่ คนเหล่านั้นก็คิดว่าเอาไฟลุม ตัวกะจงน้อยก็คิดว่า แหม ถ้าคน
 เหล่านี้ลุมเราด้วยไปนี้ เราต้องตายแน่ ๆ อีกคนก็พูดว่า เราเผาไฟแล้วก็เอาพริกลุม
 เผาไฟแล้วก็เอาอะไรปัดให้ควันไปเข้าไป เต็มมันก็ต้องตาย มันอยู่ไม่ได้หรอกมันต้องตาย
 แหมเจ้ากะจงน้อยได้ยินดังนั้นก็เสียใจซิทิน แหม ถ้าทำอย่างนั้นเสร็จมันก็หนีไม่พ้นเน่ ทินอีกคน
 หนึ่งก็พูดขึ้นว่า "เฮ้ย ลองแห่ดูซิ ว่าในรูนี้จะมีน้ำอยู่รึเปล่า ถ้ามีน้ำจะเอาไฟแห่เข้าไป
 ไม่ได้หรอก" ทินไอ้เจ้ากะจงน้อย แหม มันฉลาดนี้ ทินไอ้พวกคนเหล่านั้นตัดหวายเล็ก ๆ
 มาท่อนหนึ่งแห่ไปในรู แห่ลงไปในรูนั้นก็รู้สึกเท่าไรหรอก แต่พอมีตะจงไปได้ยินดน้อย
 เท่านั้นแหละ ถ้าขุดลงไปสักหน่อยก็จะเจอตัวกะจงอยู่แล้ว พวกนั้นก็แห่หวายเข้าไป แห่
 เข้าไป ๆ ไอ้ซิทิน ไอ้ตัวกะจงก็ม้วนหวายอยู่อย่างนั้นละซี ม้วน ขด ขด ขด แห่เข้าไปมัน
 ก็ขดเข้าไป ขด ม้วนเข้าเรื่อย ๆ จนสุดหวายลำหนึ่ง ไอ้ซิทินชักขึ้นมา พอชักขึ้นมา ไอ้ตัว
 กะจงน้อยนั้นก็เปียกใส่หวายนั่นไว้ด้วย คนพวกนั้นก็บอกว่า "เอ ไอ้รูนี้มีน้ำด้วยนี้ มีแต่น้ำ
 ทั้งนั้นเปียกเขียว อันที่จริงก็ไม่มือน้ำอะไรหรอกเป็นเปียกกะจงตัวนั้นเอง" โอ เราแห่ไฟไป
 ไม่ได้หรอก ไปถึงด้วย เราดักด้วยอิทุบตึกว่า ดักอิทุบไว้ที่นั่นแหละ เอาไข่น้ำทำเป็นเหยื่อ มัน
 หิวเมื่อไหร่มันก็ต้องขึ้นมากินไข่น้ำ ถ้าขึ้นมากินไข่น้ำเมื่อไหร่ก็ต้องถูกอิทุบตึก" "เอ้า อย่าง

นั้นก็ตกลง" พอพูดกันตกลงแล้ว มันก็ช่วยกันดักทำเป็นอิทุบไว้ เอาไข่มุกหนึ่งไปวางไว้ได้อิทุบ
นั้นแล้วก็พากันกลับบ้าน ก็จะน้อยตัวนั้นก็อยู่แต่ในรูนั้นแหละ จะออกมาก็ออกไม่ได้กลัวอิทุบ
จะตีเอา พอตอนเช้าขึ้นมาชาวบ้านก็ไปดู ดูทั้งเช้าทั้งเย็น ทุกเช้าทุกเย็น ดูอยู่ยงั้นแหละ
อิทุบก็ไม่เห็นลั่นซึกที อยู่ยงั้นแหละ นานเข้า ๆ เลยพากันผู้ใหญ่ก็เบื่อกันที่จะไปดู เลยใช้ให้
เด็กไปดู เด็กนั้นก็ยังไม่ค่อยรู้ประสีประसानัก พอจะงงเห็นเด็กนี้ไปมันก็ไล่หัวออกมาบอกว่า
"เฮ้ย ไอ้เด็ก มันจับไข่มุกไปซิ เอาไปต้มกิน" ไอ้เด็กนั้นก็บอกว่า "อ๊วย ฉันจับไม่ได้
หรอกเดี๋ยวกลัวอิทุบจะตีฉัน" ก็จะงงตัวนั้นก็บอกว่า "ตีไม่ได้หรอกจะจับไว้ให้ เอ้า เข้ามา
จับเอาซิ" เด็กก็เชื่อตัวก็จะงงน้อยนั้นอีก ก็เข้าไปจับเอาไข่มุกนั้นมา พอไปจับไข่มุกนั้นแหละ
อิทุบก็ลั่นลงมา ลั่นลงมาถูกเด็กพอดี เจ้าก็จะงงก็หมดสติ กระโดดขึ้นบนอิทุบนั้น แล้วก็เขย่า
ใหญ่เลยทีนี้ ขึ้นเขย่าตัวอยู่บนอิทุบนั้น เขย่าจนเด็กตายนั้นแหละ พอเด็กตายไอ้เจ้าก็จะงงน้อย
ตัวนั้นก็แก้เสื้อกางเกงของเด็กนั้นมาถ่างแล้วหัวเด็กนั้นไป หัวเด็กนั้นไปพองถึงบ้านก็บอกว่า
"ตัวจะงงตายแล้ว ๆ" มันร้องตะโกนเรื่อยไป แหมพวกชาวบ้านก็ตกใจซี นี่แหละ แหม
ใคร ๆ ก็จะมีเนื้อจะงงมึงตลกกว่ายังงั้นยังงี้ ต่างคนต่างปวดเนื้อกันซิทีนี้ ต่างคนต่าง
ปวดเอาเนื้อไป บางทีก็แสบบางทีก็ยังไม่แสบ บางคนที่กำลังสับเนื้ออยู่ ทีนี้ไอ้คนที่ไปพอง
เด็กที่ตายนั้นกำลังกินข้าวอยู่ไอ้เจ้าก็จะงงน้อยก็ขึ้นไปนั่งอยู่บนเรือนนั้น ทำท่าไม่รู้ไม่ชี้ พอทำ
เสร็จยกข้าวยกปลามากินพองก็บอกบอกว่า "เอ้า ลูกทำไมไม่มากินข้าว ไม่กินหรือกินกับเนื้อ
จะงง เนื้อจะงงนี่อร่อยดี " "เอาเถอะพองกินก่อนเถอะ ฉันค่อยกินทีหลัง" พองก็ได้หนอยิ่ง
ไอ้ตัวจะงงน้อยก็เดินออกมาที่นอกชานแล้วก็กระโดดลงบนพื้นดิน แล้วตะโกนว่า "แหมลูกมัน
ดุขี้มันกินเนื้อลูกมัน ไอ้มนุษย์มันมันกินเนื้อลูก" ทั้งกระโดดไปเดินไป ตบมือไปด้วยแล้วก็ตะโกน
ว่า "ไอ้พวกมนุษย์มันมันกินเนื้อลูก ๆ" "ตบมือไปเดินไปด้วย คนนั้นก็ตกตะลึง เอ๊ ไอ้ที่เรากินมัน
ไม่ใช่ตัวจะงงนี่หว่า มันเนื้อของลูกเรานี่ พวกคนเหล่านั้นก็ช่วยกันไล่ทุบตีจะงงน้อยตัวนั้นอีก
ไล่มันก็ไม่ทัน ไอ้จะงงน้อยตัวนี้ แหมมันแสบ ทั้งฉลาดทั้งเร็วเลยหายเจียบไป แหมไอ้พวก
ในบ้านก็แหมกำลังจะกินกันก็มีที่กินแล้วก็ยังมี ที่ยังไม่ได้อีกก็มี เลยตกลงเพ่งกันหมดเลยทีนี้

ที่นี้ไอ้กะจงน้อยตัวนี้ก็วิ่งไป ไปในดง ในป่า นานเข้า ๆ ไปเจอเอาพระยานาคตัวหนึ่ง
 ที่นี้พอเห็นพระยานาคเข้าก็บอกว่า "เอ้ เจ้าพระยานาค เออนี้ทำไมมาอยู่ที่นี่ ที่วังน้ำใหญ่
 ไตทำไมไม่อยู่" พระยานาคก็ถามว่า "ที่ไหน" เจ้ากะจงก็บอกว่า "โน้นนะ เขาถูกนั้น
 แหละ มีวังใหญ่เป็นสระใหญ่โต ไอ้ย มีทั้งบุปผาอาหารของกินบริบูรณ์ ไปซิเกะ ไปกับฉันซิ
 ฉันจะพาไป ที่นี้เจ้าพระยานาคมันก็เชื่อไอ้เจ้ากะจงตัวนี้มันก็พาไป เจ้ากะจงก็พาไปเรื่อย
 ๆ พอขึ้นไปถึงบนยอดเขา มันก็ตัดไม้กะบองไว้ทอดนั่ง พระยานาคก็ถามว่า "เอ๊ะ แกตัดไม้
 ตะบองไว้ทำไม ไอ้เจ้ากะจงน้อย" มันก็บอกว่า "เปล่า กระบองอันนี้เอาไว้เคาะจุมก
 เล่น ๆ " พระยานาคก็ไม่รู้เรื่อง เจ้ากะจงก็ทำไม่รู้ไม่ชี้ มันก็พาไป ไป ไป ไป พาไปลง
 เขา ลงเขาแล้วก็ขึ้นเขาอีก ขึ้นไป ๆ พอถึงยอดเขามันก็ตัดกระบองไว้อย่างนั้นเรื่อยไป
 เวลาพระยานาคถามว่า มันตัดไปทำไม มันก็บอกอย่างที่แล้วมา ที่นี้พอไป ไป ไป จนผ่าน
 เขาได้เจ็ดลูก พระยานาคก็เหนื่อย ก็ถามว่า "ไหน ที่ไหนเล่า เจ้ากะจงน้อย" ที่นี้เจ้า
 กะจงน้อยก็บอกว่า "ไอ้เจ้าพระยานาคนี้ทำไมเชอะจริง ในหุบเขาจะมีน้ำมีท่าที่ไหน" ที่นี้
 เจ้ากะจงน้อยก็เอาไม้ตะบองที่ตัดไว้นั้นหล่อไอ้เจ้าพระยานาคนั้นซิ ตี ตี ไล่ตี ไล่ขับ พระยา
 นาคก็ไม่ว่าจะวิ่งไปทางไหน พระยานาคก็วิ่งกลับหลังซิ พอกลับหลัง ถึงเขาที่มันตัดไม้ไว้
 มันก็ทิ้งไม้เก่า จับเอาไม้ใหม่มาตี ตี ตี จนหมดไม้ที่มันตัดไว้ ก็ถึงห้วยเดิมที่หักเวะอยู่ที่นี่
 พอตี พอถึงห้วยหักเก่า ของมัน พระยานาคก็กระโดดลงน้ำโครม พอโดดลงน้ำโครมไอ้เจ้า
 พระยานาคมันก็ครางขึ้นว่า "ฮือ วันนี้เจ้ากะจงน้อยนี้จะลงกินน้ำที่ตรงไหน" "เย็นนี้ฉันจะ
 ลงกินน้ำที่ท่านี้หละ ที่ท่าข้างล่าง" เจ้าพระยานาคก็ไปคอยเจ้ากะจงน้อยอยู่ที่ท่าข้างล่าง
 คอยจะตะครุบตัวเจ้ากะจงน้อย พอถึงเวลา เจ้ากะจงน้อยก็ลงกินน้ำทางบน พอกินน้ำเสร็จ
 เจ้าพระยานาคก็จับไม้ทันท แหม เจ้ากะจงน้อยกินน้ำเสร็จแล้ว "เอ้า พรุ่งนี้จะกินน้ำที่ไหน
 เจ้ากะจงน้อย" "เราจะลงไปกินน้ำที่เก่านี้หละ ไม่ลงกินที่ไหนหรอก" เจ้าพระยานาคก็
 คอยอยู่ที่เก่านี้ พอถึงเวลากินน้ำ เจ้ากะจงน้อยก็ลงไปกินน้ำที่ท่าข้างล่าง มันทำอย่างนั้น
 ละไม่ทันมัน ไม่ทันเจ้ากะจงน้อยซักที ที่นี้มันก็คิดว่า เจ้ากะจงน้อยมันผูกกลับไปกลับมา ที่นี้

มันถามว่า "เจ้ากะจงน้อย พຸ່ງนี้จะกินน้ำที่ไหน" "จะกินข้างบน" ที่นี้พระยานาคก็ฉลาดขึ้น นิดหน่อย มันก็ลงไปค้อยอยู่ข้างล่าง พอถึงเวลาเจ้ากะจงก็ลงมากินน้ำ พอลงมากินน้ำ ใ้ เจ้าพระยานาคก็ตะครุบคาบเอาไว้ทันที ใ้พระยานาคพอคาบไ้ตัวเจ้ากะจงแล้วมันก็หัวเราะ ขึ้นดัง "หิ หิ จะได้กินลูกกะจงแล้ว" ใ้เจ้ากะจงมันก็ทำใจดี บอกว่า "แหม เจ้าพระยานาค นี่ ได้กินเนื้อหัวเราะอย่างนั้นได้ยังไง ได้กินเนื้อดี ๆ แล้วมันต้องหัวเราะ ฮา ฮา ต้อง อ้าปากกว้าง ๆ ถึงจะสมที่จะได้กินเนื้อ" พอบอกอย่างนั้น ใ้เจ้าพระยานาคก็ทำตามพอ หัวเราะขึ้น ฮา ฮา อ้าปากกว้างอย่างนั้น เจ้ากะจงน้อยได้ทำมันก็กระโดดรอดไปได้ แหม เจ้าพระยานาคก็เสียดาย แหม จะได้กินอยู่แล้วยังอดอีกจนได้ เจ้ากะจงน้อยตัวนั้นก็หนีลอด ไปได้ พอหนีไป หนีไป ไป ไป นานเข้าก็เจอะหอยขมลูกหนึ่ง ไปเจอะหอยเข้าก็ถามว่า "เอ๊ ใ้เจ้าหอยนี้ ทำไมเดินยั้งยั้ง มันจะได้กินอะไร ไปไหนมาไหนกว่าจะก้าวได้ทีละก้าว กว่าจะได้ทีละนิดนี้จะไปไหนก็ไม่ทันเพื่อนฝูง ไม่ทันภินิสะชิ" ใ้เจ้าหอยขมก็บอกว่า "เฮ้ย เจ้ากะจงน้อย ไม่ต้องดูถูกฉันหรอก อย่างฉันนี่ถ้าอยากจะกินตัวเจ้านี่ฉันก็กินได้" "เออ ตัว เจ้าน่ะมันคลานก็ไม่ค่อยได้ เดินไม่เป็นยั้งยั้งจะมากินเราอีก ไล่เราทันได้ยังไง" ที่นี้พูด กันไปพูดกันมาบอกว่า "เฮ้ยยั้งยั้งแข่งกันเอามั้ย" "เอาก็เอาชิ" เขาว่า "พຸ່ງนี้เรา วิ่งแข่งกันดูว่าใครแพ้ใครชนะถ้าเราแพ้เรายอมเป็นข้าของหอย ถ้าหอยแพ้เจ้ากะจงหอยก็ เป็นข้าของเจ้ากะจง"ตกลงจะวิ่งแข่งกัน รຸ່ງขึ้นเข้าวิ่งแข่งกันเน่ ๆ ละ ที่นี้ส่วนหอยนั้น ตอนกลางคืนมันก็ปรึกษากันว่า จะซ่อนตัวกันไว้ที่นั่นบ้างที่นั่นบ้าง เวลาตกลงวิ่งแข่งแล้ว ก็ ใ้หูกันเป็นระยะ ๆ ตกลงหอยขมนั้นก็ไปหมกตัวอยู่ที่นั่นตัวนึง ที่นี้ตัวนึง หมกอยู่ตามใบไม้ ใบหญ้า ไปอยู่ตามซอกเขานั่นแหละ พอถึงเวลา ตัวกะจงน้อยก็มา "เฮ้ย ยังไง ตกลงจะวิ่ง แข่งกันมั้ย" หอยก็บอกว่า "เฮ้ยวิ่งก็วิ่ง" พอได้เวลาก็เริ่มวิ่ง พอวิ่งได้ทีสองที เหลียวมาดู หอยขม เอ๊ หอยขมอยู่ที่ไหนไม่รู้ไปทางไหน ใ้หอยขมอันที่จริงมันก็หมกอยู่แถวใบไม้ ใบหญ้า มันก็ไม่เห็นละชิ ใ้เจ้าตัวกะจงน้อยก็วิ่ง เดินไปเต้านมา เรียกหาหอยขมก็ไม่เจอะ ใ้เจ้า หอยขมก็หัวเราะ โอ้ย โอ้ยเจ้าหอยขมไปไหนแล้วว๊าย เจ้ากะจงก็วิ่งไปไหนอีก พอไปถึงที่หอย

ชมส่งเสียงมันก็เรียกต่อกัน เรียกชื่อว่า ไอ้เจ้าหอยชม ฐ ไอ้ลูกที่ต่อนั้นมันก็รับต่อกัน มันก็วิ่งไปเรื่อยละ วิ่งไปวิ่งมามันก็วิ่งเรื่อย ไอ้เจ้าหอยชมมันก็วิ่งไปเป็นทอด ๆ มันไม่ใช่ตัวเดียวนี้ เจ้ากะจงมันก็วิ่งไปวิ่งมายังนั้นแหละจนมันเหนื่อย นานเข้า ๆ เลยเจ้ากะจงน้อยก็วิ่งไปชนต่อเข้าพอดี พอขาหักแล้ว แหม เดินไปไหนไม่ได้ ทีนี้ไอ้เจ้าหอยนั้นก็ว่า "ยังงี้เจ้ากะจงน้อย ไหนว่าวิ่งเร็ว ทำไมหกล้มล่ะ ไปไม่ไหวแล้วเหวอ" เจ้ากะจงน้อยก็บอกว่า "ไปไม่ไหวแล้ว" "เอายังงั้นยอมแพ้ฉันซิ" เขาวา "ยอมแพ้แล้ว" มันไปไหนไม่ไหวแล้วนี่ขาหักแล้ว ทีนี้เจ้าหอยก็เรียกกันมา ช่วยกันดู ช่วยกันรุมเจ้ากะจงน้อยจนตายเลย ไอ้หอยพวกนั้นมันกันตายเลย ทีนี้อยู่มานานเข้า ๆ ไอ้คนที่ลูกถูกไอ้กะจงน้อยฆ่าตายนั้นก็ไปเที่ยวป่าไปเจอห้วกะโหลกกะจงตัวนี้แหละทำให้ลูกมันตายนะ ไม่ได้ต้องเอาไปแก้แค้นอีก" ทีนี้เอาห้วกะโหลกตัวกะจงไปไว้ที่หน้าบ้านได้นั้นแล้วก็ว่า "นี่แหละไอ้ตัวร้าย ทำให้ลูกมันตาย" แล้วก็กระต๊อบไปกระต๊อบมา กระต๊อบแล้วก็ว่า "นี่ละ สมน้ำหน้าที่มีงฆ่าลูกกู" พอกระต๊อบจนอึดแล้วก็เอาเชือกร้อยให้เด็กจูงเล่นกัน ช่วยกันจูงเล่นลากเล่น เล่นไปเล่นมา ก็มีตัวต่ออยู่ในห้วกะโหลกกะจงนั้นวังหนึ่ง พอเด็กเล่นมากเข้า ๆ ทีนี้ไอ้ตัวต่อนั้นมันดันขึ้นมาออกมาจากไอ้ห้วกะโหลกกะจง ก็กัดเด็กต้อยเด็กพวกนั้น ไอ้โฮ ร้องเป็นร้องตายกันทุกคน ทีนี้ทางพ่อแม่ก็เคือง "แหม ไอ้กะจงตัวนี้สำคัญ เหลือแค่กะโหลกแล้วยังเกเรได้อีก" ทีนี้พ่อแม่มันไปเอาห้วกะโหลกอันนั้นไปทุบจนแหลก ไปทุบแล้วใส่ในครกตำจนแหลกเป็นผงแล้วเอาไปหว่านให้เปิดกิน

เรื่องนกทอง

นางเย้ย นิ้วเซิง เล่าเป็นภาษากะเหรี่ยง

นายเย็น บุญเลิศ แปลเป็นภาษาไทย

แต่ก่อนก็มีลูกชายกษัตริย์องค์หนึ่ง เลี้ยงนกทองอยู่ตัวหนึ่ง นกตัวนี้รักลูกชายกษัตริย์มาก คือว่านาคตัวนี้ถ้าคนอื่นป้อนน้ำให้ก็จะไม่กิน เวลาเจ้าของเลี้ยงเอาไปให้กินเขาดังกิน บังเอิญเจ้าของนั้นไม่อยู่บ้าน ไปเที่ยว บังเอิญวันนั้นมียักษ์ตัวหนึ่งมาจับเอาลูกชายกษัตริย์ไปขังไว้ในกรงเหล็ก นกทองตัวนั้นก็ไม่นกินข้าวกินน้ำละทีนี้ ผู้ใดเอาไปส่งก็ไม่ยอมกิน ฝ่ายลูกชายกษัตริย์อยู่ในกรงเหล็กนั้นนานไป ๆ นึกถึงคาบทองของตัวเองว่า "นี่ เอ คาบทองของเราเนี่ย เราอยู่ในกรงเหล็กนี้ไม่รู้จะออกได้อย่างไร คาบทองของเรานี้จะมาพบเราได้ยังไงหนอ ทำยังไง " พอไปถึงคาบทองนั้นก็เหาะไปหาเจ้าของ พอไปถึงก็ไปหาเจ้าของที่อยู่ในกรงเหล็กนั้น ถามลูกชายกษัตริย์ว่า "เอ๊ เป็นอะไรนะ ลูกชายกษัตริย์" เขาก็บอกว่า "เอ๊อ ตกทุกข์ได้ยากเหลือเกินถูกยักษ์มันขังไว้ในกรงเหล็กนี้ เจ้าพอจะช่วยเราได้มั๊ย" คาบทองก็บอกว่า "ไม่เป็นไรหรอก เรา จะช่วย " ทีนี้คาบทองอันนั้นก็ลอยเข้าไปในซี่กรงเหล็กนั้นก็ไปจัด จักรงเหล็กนั้นหางออก ลูกชายกษัตริย์ก็หลุดออกมาได้ก็กลับมา

กล่าวถึงเจ้านกตัวนั้น ตั้งแต่ลูกชายกษัตริย์ไม่อยู่ก็ไม่ยอมกินข้าวกินน้ำ ทีนี้พอวันนั้นใกล้เจ้าของจะกลับมา ก็ยอมกินข้าวกินน้ำ พูดได้ ร้องได้ละวันนั้น พอเจ้าของมาถึงนกทองก็ถามเจ้าของว่า "เออ กลับมาแล้ววีเจ้านาย" ลูกชายกษัตริย์ก็บอกว่า "เออ กลับมาแล้ว นกทองเอ๊ย" พออยู่ไป ๆ ลูกชายกษัตริย์ก็ไปเที่ยวเล่นอีกทีนี้บังเอิญไปเจอกับยักษ์ ลูกชายของยักษ์ตัวที่เคยจับเขาไปนั้นละ ลูกชายยักษ์พอเจอจะ ลูกชายกษัตริย์ก็บอกว่า "เออ เรา มาแข่งม้ากันเถอะพวก " ลูกชายกษัตริย์ก็บอกว่า "อ้าว แข่งก็แข่ง" ทั้งสองก็ควมมัววังแข่ง พอแข่งไป ๆ ไปถึงทางโค้งแคบ ๆ อยู่หน่อยหนึ่ง ทางลูกชายยักษ์ก็ถีบลูกชายกษัตริย์ตกจากหลังม้า พอตกลงจากหลังม้าก็ตาย

กล่าวถึงนกทองตัวนั้น พอเจ้าของตายก็ไม่กินข้าวกินน้ำ ที่ยืนหงอยโศกเศร้า เสียใจ อยู่ไป ๆ คู่หมั้นของลูกชายกษัตริย์ก็มาถามนกทองว่า "เอ๊ เป็นอะไรเจ้าทำไมไม่กินข้าวกินน้ำล่ะ" นกทองบอกว่า "ก็ไม่วู้จันอยู่ทุกวันนี้ เจ้าของของฉัน ฉันไม่เห็นไม่วู้ไปไหนมาไหนเลย" "เออเจ้าไม่ต้องคิดอะไรมากมาย คือว่าเจ้าของของเจ้าจะไม่กลับมาหาเจ้าแล้ว เขาตายไปแล้ว " นกทองตัวนั้นพอรู้ว่าลูกชายกษัตริย์ที่เป็นเจ้าของตายแล้วก็โศกเศร้า เสียใจ ไม่ยอมกินข้าวกินน้ำเลยจนตายตามเจ้าของไป

เรื่องเด็กไม่เอาการ

นายเงิน จะไปรบ เล่าเป็นภาษาไทย

มีตาแก่ยายแก่อยู่สองคนผัวเมีย มีลูกชายอยู่คนหนึ่ง เป็นลูกคนเดียว ที่นี้พอใหญ่ขึ้นหน่อย ลูกชายแกคนนั้นไม่เอางานเอาการอะไรหรอก เทียวอิหระเกะกะอยู่พวกนั้นแหละ มันเทียวอิ รังแกคนรุ่นรังแกคนนี้ นาน ๆ เข้า ไม่มีใครสู้ เด็กคนนี้ไม่มีใครสู้ เด็กคนนี้ไม่มีใครสู้หรอก ที่นี้นานเข้า ๆ ไปอยู่กับวัด ไปอาศัยกินอยู่กับวัด มันอยู่ที่วัด นานเข้า ๆ ที่นี้โตเป็นหนุ่มขึ้นมา เด็กคนนี้ แหมรู้สึกว่ายแข็งแรง เรียวแรงมันดี แหมกับไอ้พวกรุ่นราวคราวเดียวกันไม่มีใครสู้ ที่นี้มันได้เรียนวิชาฝึกหัดวิชาอะไรต่ออะไรกับพวกอาจารย์ในนั้นเก่งมาก ที่นี้ไอ้เรื่องล้างหน้าล้างตาไม่มีหลัก หลักไม่มีเท่าไร ๆ มันบิด บัดออกมาเป็นน้ำล้างหน้าหมด พอออกจากวัดก็ได้เมีย พอได้เมียแล้ว แหมไอ้เมียนี่ดักน้ำมาให้เวลาอนกิดักมาให้มันหนึ่ง ๆ เอาไว้ให้เวลาผัวตื่นขึ้นมาให้ล้างหน้า แกก็ไม่ยอมล้างหน้ากับน้ำ มันมีหลักท่อนเมืออะไรมันก็บิดเอาน้ำหลักนี้ล้างหน้า นานเข้า ๆ หลายปีเข้า หลักหลักไม่มีจะใช้ มิดเมิด มิดตั้งมิดได้ เสียมเสียอะไรไม่มีจะใช้หมดแล้ว เอาบิดน้ำล้างหน้าหมด เอ้ เมียก็ไม่รู้ว่าจะทำยังงัย เมียนั้นมิดหันยาวอยู่เล่มหนึ่ง ตั้งแต่ของพ่อแม่ เขาก็อดสำหรับชุกซ่อนไว้ไม่ให้ผัวเห็น ถ้าผัวเห็นเมื่อไรผัวก็จะบิดเอาน้ำล้างหน้าหมด ที่นี้นาน ๆ เข้ามันก็ไม่มีอะไรจะล้างหน้านี้ บางทีไม่ได้อะไรก็เคียนเป็นเคียน ปีเป็นปีไม่ล้างหน้าหรอกเขาจะ ไม่ล้างหน้าหรอก เมียก็อดสำหรับดักน้ำให้มันก็ไม่เอา เห็นหลักเมื่อไรก็ไม่รู้ละ กลางวัน เทียงหรือกลางคืน เห็นหลักเมื่อไรก็บิบน้ำออกมาเมื่อนั้นแหละ ที่นี้นานเข้า ๆ ก็ไปเจออะ มิดเล่มที่เมียซ่อนไว้มิดหันยาของพ่อแม่ ที่นี้พอเจอเข้ามันก็บิบน้ำล้างหน้าหมดเลย ที่นี้เมียก็เคือง พอเมียเคืองเมียก็ว่า " แหม ทำไมมิดฉันเล่มเดียว ฉันอดสำหรับชุกซ่อนไว้ ยังไปเห็นอีก แหมเจ้านี่เก่งขนาดนี้เขียวหรือ จะล้างหน้ากับน้ำธรรมดาเรานี้ก็ถมเถไป ไม่ล้าง นี้อวดเก่ง ไม่มีหลักจะล้าง

หน้าก็ไม่ล้าง นี่คนเก่งนี่ เก่งสักเท่าไร คนเรานี่ ถึงเก่งเท่าไรคนเรานี้ศัตรูคู่แข่งของ
 แกก็ต้องมี คู่ของแกต้องมี" ทินเกิดเคืองกับเมียอีกว่า "เอาคู่แข่งของเราอยู่ที่ไหนให้ไปหา
 มา ฉันจะสู้เตี้ยวัน" มันบอกกับเมียว่าจั้น ทินมันให้เมียมันไป ไปซิ ไปหามาเตี้ยวัน ไป ฉัน
 ยากเจอคู่แข่งจริง ๆ ลองต่อสู้กับคู่ที่จะต่อสู้กับเราซักที ทินบดลูกเมีย อู๊ ลูกเมียก็ร้อง
 ให้ไม่ได้หยุดไม่ได้หย่อน มันต้อยอย่างนั้นแหละ ให้ไปหาคู่แข่งของมัน นานเข้า นานเข้า
 เมียก็ทนไม่ไหว ทนไม่ไหว ก็บอกว่า "ไม่ต้องดิฉันแล้ว ฉันจะไปหาเอง" แหม พอรู้ว่าเมีย
 จะไปหาคู่แข่งของมัน มันก็จิตใจใหญ่ทึบ ตอนเช้า แหมยังไม่ทันสว่างหรอก แหม "แก แก
 ลูกขึ้นเถอะ" เขาว่า ฉันหุงข้าวให้แกเสร็จแล้ว แกจะไปหาคู่แข่งคู่ชกกับฉันที่ไหน ไปซิ ฉัน
 ห่อข้าวให้ห่อหนึ่งแล้ว ลูกขึ้นกินข้าวก่อน กินแล้วค่อยไป เมียก็กินข้าวกินปลาเสร็จก็ได้ห่อ
 ข้าวห่อหนึ่ง เมียก็ไป ไปหาคู่ให้มาปราบกับตัวเขานั้นแหละ ทินเมียไป ไป ไป ไป ไปในดง
 ในป่า ไปเห็นหมีตัวหนึ่ง กำลังกินนอนอยู่ในลำห้วย พอเห็นหมีเข้าหมีก็ชะโงกออกมาถามว่า
 "หลานสาวจะไปไหน" "ลุงเอ๊ย ฉันอยู่บ้านฉันอยู่ไม่ไหวแล้วเขาบอก "พ่อฉันดิทุกวันทุกคืน
 ทุกวันทุกคืน ฉันจะมาหาลุงนี้ไปปราบมันซักที ลองไปสู้กับเขาซักที เขาตั้งแต่เกิดมาไม่มีใครสู้
 ใคร ๆ ก็สู้เขาไม่ได้ เขาให้ฉันมาหาคู่ต่อสู้" "เอ๊ย ไปบอกเถอะหลานเอ๊ย คนได้ลูกได้
 เมียแล้วมันไม่ต้องทำอย่างนั้นหรอก ตั้งหน้าตั้งตาทำมาหากินดีกว่า ไอ้คนเรานี่เป็นไรต้อง
 ตายไปทั้งนั้นแหละ" เจ้าหมีก็บอกว่างั้น "โอ บอกเขาไม่ได้หรอกลุง บอกเขาไม่ได้หรอก
 เขาไม่เชื่อหรอก "เอ๊ย ถ้าไปบอกดี ๆ ถ้าไม่เชื่อก็ให้มาหาลุงที่นี่ " หมีก็สั่งว่ายังงั้น ทินก็
 กลับไป กลับไป ไปหาตัวแก พอไปถึงบ้านตัวก็เห็นเมียมาถืออกติใจเข้าไปตอนรับ "แหม
 ยังไง ยังไง ไปหาคู่ฉันได้ไหม" เมียบอกว่า "เออ ได้ แต่มันสั่งว่า ไม่ต้องคบไม่ต้องดิฉัน
 หลอก ทำมาหากินซะดีกว่า ไอ้คนเรานี่เป็นไงก็ตายไปด้วยกันนั้นแหละ" "เออ เอาละอยู่
 ที่ไหน บอกซิ" "เออ อย่างนั้นก็ไปนั่นแหละ ในลำห้วยเล็ก ในป่านั่น" เขาก็กระโดดลงเรือน
 ไปเลย ไป ไป ไป ไปพอดีเห็นหมีเข้าพอดี "นี่หรือคู่ปรับศัตรูของฉัน" เขาว่า ไอ้เจ้าหมีก็
 ว่า "เอ๊ย หลานเอ๊ย ไม่ต้องทำกันยังงั้นหรอก คนเรานี่เก่งยังไงมันก็ต้องตายทั้งนั้นแหละ"

มันก็ไม่เชื่อฟัง นี่หรือคู่ของเรา เข้าไปหาหมีเลย หมีทำท่าจะตะครุบ มันก็เอานิ้วเคาะหัว
 หมีทีเดียวนั่นแหละ หมีตัวนั้นก็ล้มตายคาที่เลย พอหมีตายแล้วก็กลับมาถึงบ้าน แหมมาค่า
 เมียใหญ่ "แหม ไปหาคู่แข่งคู่ชกอะไรไม่เห็นพอมือ พอตื่นซักหน่อยนึง ไป ไป หาใหม่" มันก็
 ตบตีเมียมันใหญ่อีกทีนี้ เมียก็ว่า "เอ๊ ผัวเรานี่ทำไมหมีสู้มันไม่ไหว ทำไมหมีสู้มันไม่ไหว "
 "ไม่ต้องตีฉัน พรุ่งนี้เช้าฉันจะไปหาอีก" ที่นี้พอรุ่งขึ้นเช้ายังไม่ทันสว่าง มันก็หุงข้าวหุงปลาให้
 เมียเสร็จแล้วก็บอก "ไปเถอะแกเอ๊ย ได้เวลาแล้ว ฉันห่อข้าวห่อปลาเสร็จแล้ว " เมียก็
 สะพายห่อข้าวไป ไปในดงในป่า ในป่าทึบ ไป ไป มา มา ที่นี้ไปเห็นกะทิงโตนตัวหนึ่ง
 ตัวใหญ่ พอกะทิงโตนเห็นหญิงคนนั้น "เอื้อ จะไปไหนละ มาคนเดียวในดงในป่า ป่าทึบยังงี้
 มาคนเดียวได้ยังไง" "เอื้อ ไม่รู้ละผัวฉันให้มาหาคู่ปรับศัตรูคู่ศรัทธากับมัน เขาตั้งแต่เกิดมา
 ไม่มีใครสู้เขาได้เลย พี่ให้ฉันมาหาคู่สู้กับเขา" "เออ ไปบอกเขาซิ ไปบอกเขาว่าไม่ต้อง
 หาหรอก เรื่องคู่แข่งคู่ชกนี้ ถึงเวลาก็เจอเองแหละ" เขาว่า "ถ้าบอกยังงี้ ถ้าไม่เชื่อก็
 ให้มาหาฉันที่นี่" หญิงคนนั้นก็กลับไป พอกลับไปถึงบ้าน ผัวก็อดคิดใจว่าเมียกลับมาแล้ว "ยังงี้
 ได้มัยคู่แข่งคู่ชกฉันอยู่ที่ไหน" "โน้น อยู่ในหุบเขาโน้น " พอรู้อย่างนั้นไม่รู้ละมิด ๆ คำ ๆ
 หมอกระโดดลงไปเลย ไปแล้ว ไป ไป ไป พอถึงกะทิงโตน กะทิงโตนก็ยังไมทันพูดอะไรเลย
 พอเห็นกะทิงโตนตัวนั้นก็โดดเข้าใส่เลย กระโดดเข้าใส่ที่นี้ "นี่หรือคู่ชกของฉัน" เขาว่า
 "เอ๊ย" กะทิงโตนก็บอกพูดอะไรไม่ทัน พูดไม่ทันเลย เขาว่า คู่ชกของฉันหรือ เขากระโดด
 เข้าต่อย ต่อยที่หัวมันนั่น ต่อยทีเดียวกะโหลกหัวแตกเลย กะทิงโตนตัวนั้นก็ล้มตาย พอกะทิง
 โตนล้มตายก็กลับมา กลับมาถึงบ้าน มันก็ตีเมียตามเคย ตีเมียยังงั้นแหละ จนเมียทนไม่ไหว
 เมียก็ต้องไปหาอีก พอไปหาที่นี้เมียก็ไปหา ไปหามา ไปเจอข้างสิดอตัวใหญ่ ใหญ่มาก
 ข้างตัวนี้ ก็พอเห็นข้างใหญ่ก็เล่าเรื่องให้ฟัง ข้างก็บอกว่าไม่ต้องตีไม่ต้องตบกัน ให้บอกกันดี ๆ
 ถ้าไม่เชื่อก็ให้มาหา พอมาถึงบ้าน โอ เมียมันบอกว่าข้างมันส่งมาอย่างนั้นอย่างนี้ก็ไม่ฟังละ
 เออ คู่แข่งเขาอยู่ที่ไหนมันก็ไปละ ไม่ฟังใครละ ไปอีก พอไปถึงข้าง อ้าวนี้หรือคู่ชกของเรา
 เข้าไปวิ่งเข้าไปเลย วิ่งเข้าไปจับวงมัน "นี่หรือคู่ชกของฉัน" "เอื้อ หลานเอ๊ย ไม่ต้อง

ทำยังงี้หรือก ไปเถอะ ไปทำมาหากินกับลูก ๆ เมีย ๆ ตั้งตงตั้งคว่เสียดิ ๆ ไม่ต้องทำอย่างงี้หรือก "ฮิ" ไม่ฟังเสียง "นี่หรือคู่ฉัน ๆ " มันพูดแต่อย่างนั้นอย่างเดียว มันก็ต่อข้างตัวนั้น ต่อข้างใหญ่ตัวนั้นก็ไม่มีทางจะสู้ได้ มันก็พุดตายลงไปที่นั่นอีก ทีนี้กลับมา ๆ พอกลับมาถึงบ้าน "แหม ไอ้เมียนี่ทำไมหาคู่ปรับกับเรานี้ไม่เห็นได้ซักที ไป ไปหาใหม่" ตีเมียอีก แหม เมียก็ไม่ว่าจะทำยังงี้ ตั้งข้างแล้วสู้ผัวยังไม่ไหว เอเขาก็อธิบายว่าจะไปหาตัวอะไร สัตว์ใหญ่กว่านี้อีก ทีนี้ทนไม่ไหว เมียแกก็เดินเที่ยวไป เทียวมา ยังงั้นแหละในดงป่าทึบ ไม่เจอะก็กลับมาไม่ได้กลัวผัวตี ไม่เรื่อยเฉื่อยไปนานเข้า ๆ ไปพบเจ้าลิงเผือกอยู่สองตัวผัวเมีย เจ้าลิงเผือกเห็นว่า "เออ จะไปทางไหน ไปไหน ทำไมมาที่นี่ " ผู้หญิงนั้นก็บอกว่า "ไม่ใช่ เจ้าลิงเผือกเอ๊ย ผัวฉันไม่รู้ว่าเป็นคนยังงี้ ให้ฉันหาศัตรูปราบมัน ไปสู้กับมัน ฉันินหามาได้ทั้งหมี่ ทั้งกะทิง ทั้งข้าง สู้เขาไม่ได้ซักที" เขาว่า "เขาทำตายหมด ทีนี้ให้ฉันหาใหม่ ไม่รู้ว่าจะไปหาใคร "เอาเถอะ" เขาว่า "ไปบอกเขาซิ ไปบอกเขาดี ๆ ว่าทำมาหากินอย่างเดิม ไม่ต้องทำตัวอย่างงี้หรือก ไอ้เรื่องคู่ปรับคู่แข่งนี้เยอะเยาะไป คนเรานี้มันหนีไปไม่พ้นหรือก ถ้าไปบอกมันไม่ได้จริง ๆ ให้มาหาลุงนี้ " ทีนี้หญิงก็กลับบ้าน กลับบ้าน พอไปถึงบ้าน ทีนี้ผัวก็พอเห็นเมียกลับมา "ยังงี้แก่ได้ไหม" เมียก็ตอบว่า "เออ เห็น เห็น เจ้าลิงเผือกอยู่ที่โน้นสองตัว แต่มันสั่งไว้ว่า ตั้งแต่นี้ไม่ต้องทำอะไรแล้ว ไม่ต้องหาอะไรหรือก เรื่องคู่ข่งคู่แข่งทำมาหากินอย่างเดิมดีกว่า ไม่ต้องหาแล้วคู่ปรับคู่ปรับคู่แข่งนี้" "โอ ฉันต้องหาคู่ชกนั้นก่อน" เขาว่า "ถ้าไม่เจอคู่ปรับคู่แข่งแล้ว ฉันไม่แพ้เขาละก็ฉันไม่ยอมอยู่บ้านหรือก " โดดลงไปเลย โดดลงไปหาลิงเผือกสองตัวนั้น พอไป ไป ไป พอไปถึงเจ้าลิงสองตัวนั้น ลิงนั้นตัวเมีย กำลังลู่อ่อนนั่งอยู่บนต้นไม้ มันก็อยู่เล่นกันสองตัวนั้น หางมันยาวลิงสองตัวนี้ พอไปถึง ไอ้เจ้าชายคนนั้นก็บอก "นี่หรือคู่ปรับของฉัน ไอ้เจ้าลิงตัวนั้นก็บอกว่า "ไอ้หลานเอ๊ยไม่ต้องทำตัวอย่างงั้นหรือก ไปอยู่กับลูกเมียดี ๆ เอะ ไอ้เรื่องจะมาหาคู่ชกคู่แข่งนี้ไอ้คนเรานี้มันต้องมีหรือก จะได้อยู่คนเดียวไม่ได้หรือก" ไปจับหางลิงเข้า "เอาจะเอายังงี้ก็เอา" เขาว่า "โอหลานไปเอากับเมียฉันนั้น" เขาว่า "ฉันนี่เอาไม่ได้หรือก เดี๋ยวเล่นกับฉันนี้ เดี๋ยวจะตายไม่รู้สีก"

เขาว่า "เอาเถอะน่า" เขาก็ไม่ยอมปล่อย "ยังงั้นไปลองดูกับเมียก่อน ถ้าเมียฉันสู้ไม่ไหวมา
 ลองกับฉันได้ " เขาก็ไปจับหางเมียของลิงขาวตัวนั้น ไปจับหางลิงขาว จับโหนไวยังงั้น
 ที่เจ้าเมียลิงขาวก็บอกว่า จับให้ตี ๆ นะ เขาว่า เออ " ที่นี้จับหางดี ๆ เจ้าลิงขาวก็
 เหยียงไปเหยียงมาเหยียงเต็มที่แล้วก็สะบัดมันหลุดจากหางลิงไป ตัวก็ลอยขึ้นบนอากาศไปเลย
 ลอยขึ้นบนอากาศไปตกอยู่ที่หมู่บ้านแห่งหนึ่ง แหม หมู่บ้านนั้น จะว่ายักษ์ก็ไม่ใช่ เป็นมนุษย์
 เรานี้แหละ แต่เป็นคนใหญ่คนโต คนใหญ่ ระหว่างคานี่ระยะห่างกันถึงศอกหนึ่งแล้วก็ไ้คางนี้
 คางนี้ยื่นออกมาศอกก่ามา คางนี้ยาวใหญ่ยื่นออกมาศอกก่ามา ตัวมันใหญ่ ที่นี้พอดกลงไปอยู่
 ในเมืองนั้น พวกในหมู่บ้านนั้นก็มา "เอ๊ะ เด็กที่โหนมาตกอยู่ที่นี้ มันลูกจากที่โหนมา เด็กตัวมัน
 นิดเดียว มันล่องลอยมาจากไหนก็ไม่รู้ ที่นี้ไปดูกัน ไ้คนนั้นก็ลุกขึ้นมา พวกนั้นก็ถาม ถามได้
 พุดได้ เอ๊ะ มันสงสัยว่า เอ๊ เด็กคนนี้ตัวนิดเดียวทำไมพุดได้ เดินได้ยังไง ตัวนิดเดียวนี้
 พุดได้ เดินได้ พุดเก่ง ตัวนิดเดียว ไ้คนเมืองนั้นถ้ำตัวขนาดเท่า ๆ เขาเห็นพุดยังไม่ได้ เดิน
 ก็ยังไม่ค่อยจะได้หรอก คือยังเป็นเด็ก แต่คนโตของเขาคนคนหนึ่ง ไ้โฮ ใหญ่โตมากเลย
 ไ้ตาคนนั้นตกลงไปที่นั้น ก็มันพุดก็พุดไม่ออกแล้ว มันเห็นว่ารูปร่างใหญ่โตเกินกว่าเขา เลย
 ไ้เจ้าเมืองนั้นก็มา มาจับเด็กคนนี้ไว้ที่บ้าน จับไว้ บอกว่า "แหม เด็กคนนี้ดี ตัวนิดเดียว
 เดินก็ได้ ทำอะไรก็ได้เก่ง " เขาว่า "ทำอะไร แบกพงแบกพินอาบเหงื่อหอบน้ำเก่ง ตัวนิด
 เดียว แข็งแรงดี เอาเหอะ เลี้ยงไว้ให้เลี้ยงลูก ลูก ๆ หลาน ๆ เรา " เขาว่า ที่มัน
 อาศัยอยู่ที่นั้น อาศัยอยู่ที่นั้น ที่นี้ไ้พวกนั้นอยู่ที่บ้านใกล้เคียง ลูกพี่ลูกน้องมันก็อุมลูกอุมเต้ามา
 ทั้งไว้ที่นั้น มาให้เด็กคนนี้เลี้ยงตามชอบใจเขาไป ไ้ไหนก็ไปตามชอบใจ ที่มันเลี้ยงเด็ก
 เลี้ยงเด็กเก่งนี้ แต่จะอุมไปที่นี้ไม่ได้หรอก เพราะว่าตัวบางคนโตกว่าเขามาก ก็เดินยังไม่ค่อย
 ได้หรอก เพราะว่าชาติมันใหญ่คือว่า ตัวมันใหญ่แต่เขาตัวนิดเดียว เขาก็เลี้ยงเด็กอยู่อย่าง
 นั้นแหละ วันยังค่ำ ๆ มันใช้แทนยังกะเป็นเมียของมันเลย ทุกวัน ๆ นานเข้า ๆ ที่นี้ทาง
 เจ้าเมืองนั้นก็ถามว่า "ไ้เจ้าเด็กน้อยนี้อยากกลับบ้านไหม " มันก็บอกว่า "อยากกลับ"
 " เอาถ้าอยากกลับก็บ้านเกอยู่ตรงไหน " "นั่นแหละ อยู่ตรงนั้น ตรงนั่นแหละ" มันชี้ไป "เอา

เข้าไปอยู่ในลำคลองพรุของฉันนี่" กล้องพรุนี้มันยาว เป่าไปคล้าย ๆ เป็นลูกศร มันก็ให้เข้าไปอยู่ในลำคลองพรุแล้วให้ชี้ตรงบ้านมัน มันก็เป่าไปเต็มแรง เจ้าคนนั้นก็กระเด็นออกไปเต็มแรง คล้ายเหาะ มันไปคล้าย ๆ ลูกศรนั่นแหละ พอตีไปตกตมที่หน้าบ้านของแกพอตี ตกตมลงมาที่บ้าน เมียของแกก็ตกใจ ลูกขึ้นมา เอ๊ะ อะไรวะทำไมมันดังยั้งยั้ง แหมทางฝั้วก็ลูกขึ้นไหวมั้ง ไม่ไหวมั้ง โซโซเซเซ กระตุกกระเดี้ยวเกือบหักหมดและถ้า ร้องโอย โอย ยั้งยั้งแหละ "ยั้งไง แก" เขาว่า "มายั้งไง ไปยั้งไง ทำไมลูกมาจากไหน ถึงมาอยู่ที่ที่บ้านนี้ เป็นยั้งไง เห็นคู่ชกคู่ต้อยหรือยัง" "โอ เห็นแล้วแกเอ๊ย เห็นแล้ว " เขาว่า ยอมแล้ว ที่ยอมแพ้แล้ว ที่นี้ไม่เอาแล้ว เห็นแล้ว" เขาว่า "ฉันกลัวแล้ว ฉันไม่เอาแล้วต่อไปนี่" ตั้งแต่ขึ้นมาเขาก็เลิกทะเลาะวิวาทกัน ทำมาหากินกันอย่างเดิม อยู่ด้วยกันจนตายไป

กระต่ายกับตะเข้

นายเจียน ภูมิพิทย์

ตะเข้ขึ้นเต่าก่อนกินคน กินคน ดูเพราะกินคนก็คนแก่ก็บอกว่า ลองไปฆ่าทิ้งตะเข้
ตัว 1 ได้เงินทองตั้งเยอะ กินคนก็ไหวนะ ที่นี้เขาก็กล่าวถึงกระต่ายตัวหนึ่ง ไปนั่งกินน้ำอยู่
ข้างริมน้ำ ริมน้ำ ตะเข้เขาก็เห็น เขาก็บอกเอ็งไปไหน อยากข้ามพากก็ข้ามไม่ได้ ตะเข้ก็
บอกขึ้นหลังฉันไปซิ เกรงใจไม่กลัวข้ามเดี๋ยวจะจมน้ำตาย ข้ามจริงเรอะ บอกข้ามจริง ๆ
จะช่วยให้ถึงฝั่ง กระต่ายเอาละทีนี้ก็ไปหาใบไม้มาปูบนหลังตะเข้ ลองนั่ง ตะเข้บอกว่า
กระต่ายไม่ต้องปูลูกหรอกนั่งมาเหอะบนหลังไม่เป็นไรหรอก กระต่ายก็บอกว่าเออฉันกลัวที่ตะเข้
จะเกลียด เอาใบไม้ลองตูดชักหน่อยเถอะลองตูด ก็เลยนั่งข้ามไปถึงฝั่ง พอถึงฝั่งกระต่ายก็
โดดขึ้นแล้ว ก็โดดขึ้นไป มันก็บอกว่าจะบอกให้ข้าเกลียดไอ้ข้าหมาที่ตัวเอ็งนะข้าลองนั่งว่ายัง
งั้นะ เกลียดข้าหมาที่ตัวเอ็ง ข้าก็เอาใบไม้ลองนั่งก็รู้ไม่ว่ายังงั้น ไอ้กระต่ายเอ๋ยไอ้ตะเข้ก็
โกรธซิ ไอ้ที่นั่นเหมือดสาหัสข้ามาอย่ามาพูดยังงี้ ที่นี้ไอ้กระต่ายมันก็เดินมันก็ลงมากินน้ำที่หลัง
กินน้ำ ตะเข้มันโกรธมาถึงก็ซุบไอ้กระต่ายเข้าไปในปากซุบไปก็ว่า ไอ้กระต่ายกินน้ำก็ อยู่
งุบงิบไอ้ตะเข้ก็ซุบเข้าไปจนได้ ตะเข้ก็เข็ดไอ้กระต่ายมันก็จำ ตะเข้ก็ครองอยู่ซี ๆ มึงไม่กลัว
บ้างหรือไอ้กระต่าย แล้วตะเข้มันร้องกรี๊ดกรี๊ดอะว่าข้าจริง ๆ หรือไอ้กระต่าย ตะเข้มันเข็ด
ตะเข้มันเข็ด ตะเข้มันโง่ มันอ้าปาก ไอ้กระต่ายถีบปล้ำด ไอ้ลันก็ขาดเข้าไปจนได้ มันก็โดด
ขึ้นไป ไอ้ลันตะเข้มันก็เลยขาดทุกวันนี้ว่ามันไม่มึนนั้นนะ คนแก่เขาเล่ามาจริง นิยายก็ตะเข้
มันก็ลันก็ขาดไอ้กระต่ายเขาก็เลยไม่กลัวลงกินน้ำมันกลัวไอ้เข้ ตะเข้ก็เข็ดไอ้กระต่ายก็จำ
ไม่ลงกินน้ำที่ทะเลไหล กินแต่น้ำค้างบนยอดหญ้าอยู่แต่ในป่าพงไพรทุกวันนี้

กระต่ายกับหอยโข่ง

ตอนนี้มีเจ้ากระต่ายกับหอยโข่ง เจ้ากระต่ายไปทำหอยโข่งพ่นรัง มี
เจ้าต่ายไปกินน้ำในหนองก็ไปเจอหอยโข่งก็ทำพ่นกัน ทำพ่นรังถ้าว่าใครแพ้คนนั้นถูกกิน
ก็เลยเจ้าต่ายก็ทำเสร็จเรียบร้อย เจ้าหอยโข่งก็รับปาก เจ้าหอยโข่งก็รับปาก เจ้าต่ายก็
มานอนคิดปัดไถ่เอ๋ยหอยโข่งมันจะวิ่งไปทางไหน คลานเอา คลานช้า ๆ อย่างนี้เมื่อไหร่เรา
ต้องได้กินหอยโข่ง ที่นี้เจ้าต่ายพอกับไปบ้านก็กลับไป เจ้าหอยโข่งก็ประชุมกัน ประชุมกัน
ทั้งหมดหนองเลย ประชุมว่าพรงนี้วิ่งแข่งกับเจ้าต่าย จะทำอย่างไรดี ที่นี้หอยโข่งตัวหนึ่ง
เขาก็ออกความคิดบอกว่าเอาอย่างนี้แล้วกัน ผิงตัวไปตลอดระยะทางเลย ก็ผิงอย่างที่ว่า
ถึงจุดตรงนั้นตัวสุดท้าย กระต่ายพอได้เวลารวันเวลาก็เจ้าต่ายก็บอกกับหอยโข่งว่าเอานะจะ
วิ่งละหอยโข่งก็รับปากเอาวิ่ง ที่แรกเจ้ากระต่ายก็วิ่งเยาะ ๆ กูขึ้นมา ู๊บอยู่นั้นรับหน้าเสื่อ
เจ้ากระต่ายก็วิ่งจนสุดผืนดิน กูอีก หอยโข่งก็กูรับข้างหน้าอยู่อย่างนั้นละ จนกระทั่งถึง
หลักชัย หอยโข่งก็กระต่ายก็กู ๆ หอยโข่งก็อยู่หลักชัย ผลสุดท้ายเจ้ากระต่ายนี่ก็ชักมีอุปาย
ไม่ลงกินน้ำหนองเสียชะแล้ว หอยโข่งจะกินเอาเสียแล้ว หอยโข่งจะกินเจ้ากระต่ายแล้ว
เจ้ากระต่ายไม่ได้กินหอยโข่งเหมือนกัน ต่อไปอีกเจ้ากระต่ายไม่มีน้ำจะกินแล้ว ลงหนองก็
กินไม่ได้แล้วน้ำ ก็ทำอย่างไร ก็เลยหนีหอยโข่งก็จะข้ามแม่น้ำไปฝั่งโน้น ให้หนีหอยโข่ง
ทางนี้ ก็เลยไปนั่งห้อยขา เอ๋ยจะข้ามก็เลยอาศัยจะเข้ นั่งบนหัวไป กระต่าย เขานั่งบน
หัวจะเข้ไป นึกว่าไอ้จะเข้มันเข้หมาที่หัว ก็เลยนึกไปพอข้ามฝั่งโดดลงบึง กระต่ายก็
บอกไถ่เอ๋ยไอ้เข้หมาจะตายหาไปบอกอย่างเงี้ย จะเข้ไม่ไหวใหญ่เอาเกิดน่ามึงไม่
ลงน้ำก็แล้วกันเล่นมึงให้จะกั๊ด กั๊ดกระต่าย จะเข้ไม่ไหว ที่นี้เจ้าต่ายเย็น ๆ รุ่งขึ้นอีกมา
เจ้าต่ายก็นั่งห้อยขาที่รากไม้อยู่น้ำแกว่งน้ำเล่นอยู่อย่างนั้น จะเข้เห็น ก็ชูปขากะต่าย
อยู่พิทติเดียวกระต่ายก็ปัดไถ่เอ๋ย ไอ้เข้ไม่ได้ชูปขากูหรอก ชูปรากไม้ ไอ้เข้ก็หลงกล
เจ้าเข้กับปล่อยเจ้าต่าย เจ้าต่ายก็บอกไอ้เข้มันไม่ใช่รากไม้ ขากูถูกหลอกมึงมึงก็เหม

ก็รีบปล่อยเชียว จะเข้ก็หาอุบายเมื่อไหร่ก็ต้องเอาสีกวัน ที่นี้เจ้าต่ายก็เย็น ๆ ก็ไปนั่งแต่
 ไม่ได้ไกวตืนในน้ำ นั่งเอาหางห้อยลงไปใต้รากไม้ จะเข้เห็นหางไอ้ต่ายนั้นถึงบับบับเชียว
 กระต่ายก็สะดุ้งทั้งตัว ที่นี้มันรู้นี่โกหกมันปล่อยไอ้ต่ายก็หางแน่นแต่ที่มันไม่ปล่อยแน่ ก็เลยทำ
 ยางงาคิดอุบายไอ้กระต่าย ไอ้หื้อก็ไม่กล้าหือออก ภูกลัวไอ้ห่าเท่านั้น จะเข้ร้องซ่า เลย
 เท่านั้นกระต่ายถึบลันจะเข้ขาด ไอ้จะเข้ก็งับทันพอดีกับหางไอ้ต่ายขาดไปเลย มีเท่านั้น
 ละจบ ไอ้กระต่ายเลยหางขาด ไอ้จะเข้เลยไม่มีลัน

กระต่ายเจ้าอุบาย

แม่โค ที่นั้นก็มียูกอยู่ตัวหนึ่ง ที่นั้นก็ไปป่าไปป่าก็ ที่นั้นก็มัว ไร่ ไร่ ไร่ เสือ ไร่ เสือนั้นนะ มันก็เห็นแม่โคเออ เอแม่โคก็ มันบอกว่าเออ มันจะต้องกินแหละที่นั้นก็หิว ที่แม่โคก็ว่า โอลูก จันก็มีอยู่ตัวหนึ่ง อยู่ที่โน้นบ้าน แล้วก็อันวอนไร่ เสือนะมันบอกว่าเอาเถอะจันไปส่งนมลูกจันก่อน แล้วก็จันก็มาจะให้ไร่ เสือกิน ที่นั้นก็ถึงไร่ หน้าทีแล้วนี้ กลับมาก็มาร้องห่มร้องไห้ ที่นั้นก็ไอนั้นมาอีกตัวหนึ่งแหละ ไอ่กระต่ายชะ บอกว่าไอร้องให้ทำไม บอกอีกจันสังเกตกับเขาไว้ว่า แม่เสือ เขาจะกินฉัน ลูกจันก็ ร้องทำไมเอาเหอะจะช่วย แล้วก็ไป เห็นว่าไอ่กระต่ายนั้นอะไร ช่วย ยังไง แล้วก็อีก ไปไปก็ไปก็ไปเจอ ไอ่ข้างใหญ่ชะ กระต่ายก็บอกว่าเออ ข้างช่วยแม่โคไว้ได้ไหม ข้างบอกว่าได้ ที่นั้นก็ทำใจละแล้วก็หาว่ากู แหย่แทงมึงข้างนี้พลิกข้างนั้นก็พลิกไปข้างโน้นชะ ไอ่กระต่ายก็บอกว่าเอาพลิกมาข้างซ้ายพลิกทางขวา เขาเออไอนั้นที่มี ลากของกูแล้วนะข้างตัวเบ่อเร่อ ที่นั้นก็เอาละกูจะกินแหละเอาซิกินซิที่มันกัด ค่อยฮือ ไอนั้นมันก็มาเป็นลากของกูอีกแล้ว ที่มัน กัด ไอ่ข้างนั้นขึ้นมาให้กูชิงข้างซ้ายมันก็ไปซ้าย จิตขวามันก็ไปขวา โอยไร่ เสือนั้นกลัวแล้วหนีไป กลับคืนเลย ไอ่แม่วัวแม่เสือนั้นเลยรอดหมด

กระต่ายหางด้วน

กระต่าย ไก่ และเสื่อ เป็นเพื่อนกัน ทั้งสามรักใคร่ปรองดองกันดี วันหนึ่งเสื่อพูดว่าเรามาแบ่งงานกันทำเถอะทีแล้วมาเราช่วยกันทำ เช่นออกไปหากินเราก็บอกพร้อมกันได้อาหารมาแล้วเราก็มาร่วมกันทำ อย่างนี้มันก็ดีหรอก แต่มันเสียเวลา และไม่มีเวลาพักผ่อนต่อไปนี่เรามาแบ่งหน้าที่กันดีไหม ให้ตัวหนึ่งอยู่เฝ้าที่พัก ทำความสะอาด และหุงหาอาหารไว้คอยทำ ส่วนอีก 2 ตัว จะไปเที่ยวที่ไหนหรือพักผ่อนอย่างไรก็ได้ตามสบาย ตกเย็นก็กลับที่พักมากินอาหารที่ทำไว้พร้อมกัน ทั้งกระต่ายและไก่เห็นดีด้วย จึงจับฉลากกันว่าใครจะเป็นผู้อยู่เฝ้าที่พัก และหาอาหารก่อน เสื่อเป็นตัวแรกที่ต้องอยู่ ไก่เป็นตัวที่สองส่วนกระต่ายได้เป็นตัวสุดท้าย พอเช้าเสื่อก็เข้าป่าไปจับสัตว์เอาเนื้อมาทำอาหาร ตกเย็นไก่ และกระต่าย ก็กลับมากินอาหารที่เสื่อทำไว้ ต่างตัวต่างกินได้มาก และกินอย่างเอร็ดอร่อย พร้อมกันชมเชยต่าง ๆ นานา เข้าต่อไปก็ถึงเวรไก่ ไก่ไม่ไปไหนนอนอยู่ที่พักเฉย ๆ เสื่อก็ออกไปในป่า กระต่ายสงสัยก็ถามว่า "วันนี้เพื่อนไม่ออกไปหาอาหารไว้ทำให้พวกเรากินกันหรือกริ" ไก่ตอบ "ฮิ ไม่ไปหรอก เอาเถอะน่าเพื่อนไม่ต้องกลัวว่าจะไม่มีอาหารกิน เราจะทำให้อร่อยเชียวเพื่อนไปเที่ยวให้สบายใจเถิด เย็น ๆ อย่างลืมนะกินก็แล้วกัน" "ว่าแล้ว ไก่ก็ไปเตรียมหาหญ้าแห้ง ๆ มาสำหรับทำรังไว้รองรับไข่ที่จะไขออกมา ส่วนกระต่ายนั้นมีความสงสัยเป็นกำลัง ไม่ออกไปเที่ยว ไม่ไปไหนทั้งหมด เฝ้าแต่จับตาดูไก่ว่าไก่จะทำอย่างไรจึงจะได้อาหารมาทำกิน พอไก่ทำรังเสร็จก็เข้าไปนอนในรังหมอบอยู่สักครู่ กระต่ายก็ได้ยินเสียงไก่ร้อง กระต่ายก็เข้าไปดู เห็นไก่กระต่ายที่ไข่ก็หลุดออกมาลูกหนึ่ง กระต่ายอีกไข่ก็ออกมาอีก อย่างนี้ทุกทีไปที่ไก่กระต่าย กระต่ายก็นึกกระหยิ่มในใจว่า เออ วิธีนี้ดีแฮะ ไม่ต้องออกไปหาจับสัตว์ให้เหนื่อยยาก จะเอาอย่างไบบ้าง เราจะกระต่ายให้แรง ๆ จะได้ไข่ลูกโต ๆ กระต่าย 2 - 3 ทีก็พอทำอาหารสำหรับ 3 คน ไข่ไก่ไ้ กระต่ายอยู่ได้ 20 - 30 วัน ได้ไข่ลูกเล็ก ๆ เหนื่อยเปล่า ๆ ฝ่ายไก่เมื่อไข่ได้พอต้องการแล้ว ก็เลิกเอาไข่นั้นไปทำอาหาร

ต้มบ้าง ตู้นึ่งบ้าง ฯลฯ ครั้นถึงเวลาเย็นเสือกกลับมา ไก่ก็ชวนเสือกและกระต่าย
 กินอาหาร อาหารของไก่อร่อยไม่แพ้ของเสือก กระต่ายกินไปนึกไปว่าพุงนี้เถือะถึงคราวเรา
 เราจะทำอาหารให้อร่อยกว่านี้ ไช้เราก็ลูกโตกว่า กินอาหารอัมหมิทีมันแล้วต่างก็แยกย้ายกันไป
 ผักผ่อน รุ่งเช้าก็เป็นเวรเจ้ากระต่ายทำอาหารบ้าง เสือกและไก่ออกจากที่พักไปในป่า พอบ่าย
 กระต่ายก็ติดไฟตั้งหม้อเอาน้ำใส่พริกเอาน้ำใส่พริกในใจว่าเราจะกระต่ายแรง ๆ จะได้ไช้ลูกโต
 ลัก 3 ครั้งก็พอ เรา 3 คนกินกันคนละลูกก็อัม นึกพริกขึ้นปิ้งบนปากหม้อ แล้วตั้งต้นกระต่ายอย่าง
 อย่างสุดแรงเกิด พอกระต่ายแทนที่จะเป็นไช้ออกมาเหมือนไก่กลายเป็นไช้พริกออกมา กระต่าย 3 ครั้ง
 ไช้ก็พริกออกมาทั้ง 3 ครั้ง กระต่ายตกใจมาก เอ เราจะทำอย่างไรดี มันไม่เป็นไช้เสียแล้วครั้นจะไป
 หาอาหารอย่างอื่นมาแทนก็ไม่ทันเวลา นึกก็เกือบเย็นอย่างนั้นเลย ต้มให้เดือดเถือะกลืนมันลง
 หายไปเอง นึกแล้วก็เร่งไฟให้แรงเพื่อจะได้ให้สุกทันเวลาเสือกและไก่กลับมา พออาหารสุก ยกลง
 จากเตาปิดฝาหม้อดีแล้วก็ไปนอนคลุ่มโปง ทำเป็นจับไช้ ตกเย็นเสือกและไก่กลับมาไม่เห็นกระต่าย
 ออกมาต้อนรับ นึกแปลกใจมองไปมองมาก็เห็นกระต่ายนอนคลุ่มผ้าอยู่ เจ้ากระต่ายพอรู้ว่าเสือกกับ
 ไก่กลับมาแล้ว ก็แกล้งทำเป็นหนาวสั่นครางฮือๆ เสือกถามว่า "เป็นอะไรไปเพื่อน" กระต่าย
 ตอบว่า "เราไม่สบายเป็นไช้ไป หนาวเหลือเกินเชิญเพื่อนกับไก่กินอาหารไปก่อนเถิด หายจับไช้
 แล้วเราจึงจะลุกขึ้นกิน" เสือกและไก่จะอ่อนวอนอย่างไรกระต่ายก็ไม่ยอมลุกขึ้นกินอาหารพร้อมกัน
 เสือกหิวเต็มทีก็ชวนไก่กินอาหาร พอเปิดฝาหม้อเสือกก็ทำจุกพิดพาด ๆ บ่นว่ากลิ่นมันชอบกลเฮะ
 ไก่คุมคู้บ้างก็ร้องว่ากลิ่นชอบกลเหมือนกัน แต่ด้วยความหิวเสือกก็เอาช้อนตักชดช็อกเข้าไปปากก็
 พุดว่ากลิ่นเหมือนไช้ กระต่ายนอนคลุ่มโปงครางฮือ ๆ คอยทียอยู่แล้ว พอเห็นเสือกชดช็อก ก็นึกขุ่น
 ทำครางเบาๆ เสียงสั่น ๆ ว่า "ไอ้เสือกกินไช้ ๆ" เสือกได้ยินเช่นนั้นก็โกรธ กระโดดตะครุบ
 กระต่ายทันที หมายถึงจะให้ตาย ส่วนกระต่ายคอยทียอยู่แล้ว เห็นเสือกหันมาก็กระโดดหนีโดยเร็ว
 เสือกจึงตะครุบได้แต่หางกระชากโดยแรง หางกระต่ายก็ขาดติดมือเสือกมา ส่วนตัววิ่งเข้าป่าหายไ
 กระต่ายเลยหางด้วนมาจนทุกวันนี้

กระรอกกับเต่า

นางเลือน เนาะเมือง

เจ้ากระรอกก็ไปหากินก็ไปเจอกันเข้าที่นี้ไอ้เต่าก็ว่าเออไม่ได้เจอกันนานแล้วเพื่อน ไปเที่ยวบ้านซิแล้วไปยัง ไร่ละ แกก็กัศทางกันขึ้นไปซิ ที่นี้เออคาบหางไปตานี้ก็เออตกลงตานี้ก็ไอ้กระรอกก็ต่ายขึ้นไปไอ้เต่าก็กัศทางเกือบจะไปถึงรังแล้วที่นี้ไอ้เมียกระรอกก็บอกว่า พ่อรัก พ่อเกลอนานแล้วไม่เห็นเจอหน้าเลยวันนี้มาบ้านได้ ตานี้ไอ้กระรอกก็จะไม่พูดก็กลัวเขาจะว่าแหม จองหอง(เต่าไม่ใช่หลอละ) เต่าเอ้อเต่า ตานี้ก็พูดก็ตกตบ ตกตบลงมาเลยกระดุกออกนอกเนื้อ เท่านั้นเองพอ

งูเหลือมคายพิษ

นางเจียน ภูมิพิพย์

มีงูเหลือมตัวหนึ่งมีพิษมาก กอนั้นะ ขึ้นเต่รอยที่เขาคลานไป คนเหยียบเข้าก็ตาย
 ที่นั้นอยู่บนต้นไม้ เห็นเต่เงา มันไปติดต้นไม้ก็ตาย ก็อยู่มาอย่างนี้จะทำยังงัย เขามาเหยียบบรอย
 เราก็ตายอยู่ไปก็เสียใจ ไปกัดเขตาย ๆ บ่อย ๆ ไม่เอาแหละคายพิษทั้งติกว่า ก็เลยไปคาย
 พิษทั้งนั้นให้พวกงูเงอ ใครอยากได้พิษก็เอาเหอะเขาไม่เอาแล้วว้างั้นะ งูเห่าเขาก็มา มาก่อน
 งูเห่าเขามาก่อน มาก่อนเขาก็มาขอพิษได้มากกว่าเขา แต่ไอ้พวกตะเข็บตะขามาทีหลัง มาทีหลัง
 ที่นี้ไอ้พวกปลากดปลาแขยง ปลาดุกปลาเดกมันก็มาอีก มาอีกแล้วะมันมันก็ได้ไป ไอ้พวก
 ปลาเนื้ออ่อนมาอีกมาอีกบอกพิษหมดแล้วไม่มีกีมันร้องให้ ร้องให้จนตาบวมนะ ปลาเนื้ออ่อน
 เห็นไม้หน้าบวมหมดเลย ที่นี้ปลาเค้ามาพอเห็นปลาเนื้ออ่อนไอ้เสียใจไม่ได้พิษร้องให้ ไอ้ปลา
 ค้าวหัวเราะ จนปากฉีกปากอ้าอยู่ทุกวันนี้เห็นไหมไอ้ปลาค้าวปากมันใหญ่

งูเหลือมคายพิษ

นางสุภาพ ศรีสุนทรนาค

ครึ่งหนึ่งมีพิษร้ายกับพญางูเหลือมเป็นเพื่อนกัน ที่นี้พญาแร้งจะเป็นคนที่หาอาหารที่ตายกินที่นี้ก็จะบอกว่าเออ วันนี้เราหิวเหลือเกินทำไงเราจึงจะได้กิน งูเหลือมอ้อประเดี๋ยวก่อนนี้จะข้าจะดูก่อน อะไรจะมาทางไหนแล้วข้าจะไปเอาให้ นี่ก็มีหมิงตั้งท้องคนหนึ่ง ขาวนาก็เดินไปตามคันทนา น้ำขึ้นก็จับปูห่อไว้ที่พกห่อไว้ที่พก เมื่องูเหลือมเห็นก็เลยไปฉกรรยของนางนั้น นางนั้นก็ตายไป ก็กลับไปบอกพญาแร้งว่าเออสหายเอ๋ยได้แล้วอาหารของท่าน เราไปหาให้แล้ว เมื่อพญาแร้งได้ฟังดังนั้น ก็จึงมาหานางที่นางนั้นก็ตายอย่างกับพญางูเหลือม แต่ว่าปูที่อยู่ในพกของนางจะคืนได้ พญาแร้งก็อ้อนางนี้ ยังไม่สิ้นใจ ก็จึงกลับไปหาพญางูเหลือมอีกว่าอ้าว เพื่อนว่าเพื่อนจะมีฤทธิ์ขนาดก็ตรอยก็ยังตาย แล้วให้เราไปกิน นี่นางตายเสียเมื่อไหร่แล้ว นางยังมีที่ล้มหายใจอยู่ งูเหลือมก็นึกเสียใจเราไม่มีพิษมากกว่าใครในโลกนี้ไม่มีใครมีพิษเท่าเรา อย่างง้ออย่าเลยเราจะต้องคายพิษเนี่ยแจกสัตว์เล็กสัตว์ใหญ่ทุกนา ๆ สัตว์ใช้ไหม ที่นี้ก็บอกร้องไปว่าอยากจะได้พิษ ที่นี้ก็มากัน เจ้างูเห่าไฟงูเห่าดำ ก็มากันก่อนเจ้างูเห่าไฟ มาถึงก็พองงูเหลือมคายพิษออกมาคำก็เกือกไปทั้งตัวเลย เมื่อเขาเดินทางไปไหน ก็ไฟต้องไหม้ หนุ่้นไปเลยแหละ เพราะพิษเขาร้อนเป็นไฟ นี่เอ้าตะเข็บตะขาบสิ่งห้สาลาสัตว์เล็ก ๆ น้อย เช่นเป็นพวกมดพวกปล้นอะไรนี่ก็มากี่มา มดตานอยเขาก็มายืนอยู่จนเอวคอดก็ไม่ได้กับเขา เขาก็คิดว่าเออได้ชักนิตหนึ่งก็เออละ เขาก็เอาหางของเขาจุ่มลงไปพิษนั้น เขาได้ติดหางเขาไปหน่อยหนึ่ง เอ้า แผลงปล่องก็มายืนจนขาเหยียดจนหางนั้นนะ จนเรียวออกมา ก็ไม่ได้เลยอย่างนั้นเลย เราก็เอาหางจุ่มไปหน่อยก็แล้วกัน เราจะได้ได้ได้เราได้พิษงูเหลือมไป สิ่งห้สาลาสัตว์ทั้งหลายก็พากันมาเอาจนหมดสิ้นกันแล้วก็จึงพากันกลับ ตอนนีงูเหลือมก็กลายเป็นงูไม่มีพิษไป ใครจะทำอะไรได้ทั้งนั้น ไม่มีผู้รับตบมืออะไรเลย

นกกะยางเจ้าเล่ห์

นายอยู่ กลิ่นขจร

มีนกกะยางตัวหนึ่งยืนจ้องท่าหลับตาปลิวอยู่อย่างงั้นๆ ยืนจ้องทำเป็นขำนี้เป็น
 พรหมวิหารสี่ มีอะไรคิดดี มีบุญผกาธิการ มีทุกข์มีร้อน มีอะไรที่พร้อมเสร็จ ไขปลาก็เห็น สัตว์
 ตัวนั้นมันเคยจับปลากินนี่นา มันเคยจับปลากิน ทำไมวันนี้ถึงไม่มาจับปลากิน ก็เข้าไปใกล้ไปๆ
 ใต้นกกะยางก็เลยพูดว่า เออน่าสงสารเองจริง อีก 7 วันน้ำในสระก็แห้งหมด พระอาทิตย์
 ขึ้น 17 คดวง น้ำในสระจะแห้งหมด ข้าสงสารเองเหลือเกินว่าอย่างงั้นเถอะ ที่นี้ไขปลาก็ถามว่า
 แล้วจะเป็นอย่างไรแล้วจะไปอยู่ที่ไหนกันล่ะ มีอยู่ที่เดียวที่สระมโนดาชไม่แห้งกับเขาเลย มัน
 ใหญ่ แล้วจะทำอย่างไรล่ะ เองก็ไปบอกนายปลาเองซิว่าข้าจะมาช่วย ใต้นนั้นก็ไปเลยไปหานาย
 ปลาใหญ่ นายปลาใหญ่ก็มาอ้อนวอนอาตมานี้ก็ไม่ว่าจะยุ่งจะเกี้ยว แต่มันจำเป็นทั้งนั้นช่วยเอา
 ถิ่นน้ำหากว่าได้เลือกคู่เป็นพระยาสัตว์เมื่อไรข้าพเจ้าจะเลิก นกกะยางเนียเป็นพญาสัตว์นะ
 เนียเอาตกลงรับ ผลที่สุดพ่อก็จับปลาขึ้นมากินที่มากินที่คบไม้ทุกวัน ๆ ๆ มันไม่ต้องไปหาที่ไหน
 ปลาหมาของมันเอง สระไม่เห็นแห้งสักทีปลาหมดสระ จบ

สามเกลอ

นายอยู่ กลั่นขจร

นิทานเรื่องนี้ก็มีอันธพาลตัว แล้วก็มีอีกาตัว กาเหว่าตัว มีนายพรานคนหนึ่งแก่หา
เนื้อมาสะสมไว้ แก่อย่าง ๆ เอาไว้ ที่นั้นอันธพาลก็เข้าไปลักกินทุกวัน ๆ นายพรานก็ชักโกรธ
โมโหละ "เอ๊ะอะไรมาลักลวงกินทุกวัน ๆ" นายพรานก็โมโห ๆ ก็แอบดูเลย "เออนกอันธพาลนี่
เอง" ที่นั้นนายพรานคนนั้นก็เป็นคนแม่นทางกระสุนนี่ เอาเถอะนำพวงไม้มาใหม่เถอะจะยิง
ให้ตายเลยว้าเงั้น ที่นี้รุ่งขึ้นนายพรานก็แอบนกอันธพาลก็มากิน พอยิงปั้งก็ถูกตูดเลย เม็ดกระสุนก็
คาตูดอยู่เลย ที่นี้เม็ดกระสุนก็คาตูดอยู่ก็มีความเจ็บความอะไรรอยก็ทะวกราย ว่าจะทำยังไง
ดีหนอ จะหาทางทำได้ยังไง จะขี้ขี้ไม่ออกจะทำอะไรก็ได้ไม่ได้ ทำไง ที่นี้ก็เลยมีคิดว่าเออมี
สหายอยู่คนหนึ่งเป็นอีกา ก็ไปหาเขาก็ทักทายกันดี แหมพอกาแม่กาอะไรลุ่ม ก็ไม่เคยมาหา
เลยยังงี้ยังงี้ ว่าวันนี้น่ามาบ้านได้ ยังงี้ยังงี้ มาบ้านได้ "แหมลุ่มแยจ้ง คือมีทุกขมีร้อนเสีย
แล้ว ที่นี้ก็มาหากาจะให้ช่วยสักหน่อยว่า กานะรักษาเราได้นะไหม เราอะถูกนายพรานมันยิง
ทรหมันยิงเราถูกกระสุนคาตูดอยู่เนี่ย เราจะทำยังไง" เขาก็เอ้เราก็ไม่มีวิชาอะไร จะทำ
ยังไง" เออเรามีไอ้เน้นเรามีเพื่อน เพื่อนเป็นนกกาเหว่า ๆ นกกาเหว่าตัวนี้มีสติปัญญามาก
พาเราไปทีไม่ได้รี" อีกา "ได้ ๆ ๆ ก็ตกลง" อีกาก็พากันไปหากาเหว่า ไปถึงก็ไปหากาก็เป็น
เป็นหมอว้าเงั้นเถอะ ให้รักษาตูดอันธพาลให้หายทีเถอะ ฝ่ายอันธพาลก็อ้อนวอน "ให้รักษาตูดอันธพาล
ให้หายทีเถอะ ฝ่ายอันธพาลก็อ้อนวอน "ให้รักษาทีเถอะไม่เงั้นฉันแทนคุณอะไรไม่ได้ก็จะเป็นข้า"
อีกาบอกว่า "เอาเถอะถ้าอันธพาลบิณฑิรอะไรฉันขอรับเองเป็นประกันเลย ฉันเป็นนายประกัน"
นกกาเหว่าก็เลยตกลงกัน ก็เลยให้นกอันธพาลเอาตูดแช่น้ำ ๆ เม็ดกระสุนก็ละลาย ๆ ก็ขึ้น
ออกได้ ผลที่สุดอันธพาลก็คิดโกง ไม่เป็นข้าบ้านนกกาเหว่า นายประกันก็ตกมาเป็นข้ากับนาย
กาเหว่า ผลที่สุดกาเหว่าก็มาไซ้ให้กาเลี้ยงลูกให้ทุกวัน

กระต่ายกับหอยโข่ง

นางสุก สุขศิริ

ไอ้กระต่ายกับไอ้หอย ตานี้ไอ้หอยโข่งกับพวกกระต่าย แกก็พนันกัน บอกว่าเขี้ยว
กระต่าย เขาบอกว่า เขี้ยวมันแข่งกันใครจะชนะกันตัวกัน ถ้าเอ็งชนะข้า ข้ากินตัวเอ็ง
ไอ้หอยชนะก็ไอ้หอยกินตัวกู พนันกันอย่างนั้นเอา ก็ทีนี้ออกวิ่งกันเขี้ยวจะออกวิ่ง วิ่งไปวิ่งไป
ก็เรียกไอ้โข่ง วู้ก ไอ้โข่งมีเยอะนี่ เรียกมันใหญ่ กระต่ายก็วิ่งใหญ่ ต่อไป วิ่ง ๆ ไป ไอ้โข่ง
วู้ก เออ หนีไม่พ้นมันชนะ ทีนี้วิ่งไปถึงนี้ ยาย 2 คน ตีเหล็กก็ตาแก่ก็ตีเหล็ก ทีนี้ไป ก็ไอ้
กระต่ายก็ว่ายาย ๆ ฉั่น อา...ขออาศัยด้วยเถอะ เป็นอะไร หนีหอยโข่ง เออหนีหอยโข่งมา
เออ อยู่ที่นี่เถอะนะ เอออยู่ที่นี่เถอะตีเหล็กให้แก่ ไอ้โข่งไป แกไป ไอ้หอยโข่งเขาก็ไปมัน
เยอะแยะมันก็ไปดูตานี้ก็ไปเห็นไอ้หอยโข่งมา ออ ตายจริงแกก็ อา...หนีไอ้กระต่าย
ก็เลยหนีไป เออออย่าแล้วมันเลย หอยโข่งนะ ตานี้ไอ้หอยโข่งนั้น แกก็เอาไปรองตุตเกช ก็รอง
ตุตเกชให้มันอยู่นตอต้นไม้แหละ ที่ไหนได้ก็แลบมา เลยกัดไอ้เจี้ยวแก (หัวเราะกันหุ่) กัดไอ้...
ยายนั้นแกก็ว่าพำร้องหอยโข่งมันก็อ้า...ไอ้เต่ามันก็อ้า ทีนี้ไอ้หอยโข่งมันคงอ้า แกก็ลงมา
แกพูดคำเขมรเขี้ยว ตั้งเจอ้า ตั้งเจครีน มันก็ไม่อ้ามันพูดเขมรนี่เก (แปลว่าอะไรนี่) พำร้อง
พำมันลั่น ครีนลงมา ทีนี้ปากแกทำนะมันก็ไม่อ้า แกก็เลยตาย ไอ้กระต่ายอยู่ไม่ได้เลย เปิด
เลย วิ่งไป วิ่งไป ก็เลยดันตกไปในบ่อ ไอ้ไอ้ นี่ขึ้นไม่ได้เลยซิคราวนี้ เออ ไอ้เสือเขาก็มา
เขาก็มีเรื่องวิวาทกันมานานแล้ว เสือเขาก็มาเห็นเออไอ้กระต่าย ดันตกมาในบ่อหลอกๆ
เดี๋ยวต้องกินมัน เออกิน แะพำนะเดี๋ยวลงมาแล้วจะทับมัน นั้นแน่ ถ้ามันไม่ลงมามันก็จะต้องตาย
เออไอนั้นอยู่ไม่ได้เลยโดดลงไปมันลงไปหาไอ้กระต่าย ลงไป กระต่ายก็เหย่เอวกัน เอง
เหย่กุกูเหย่เอง เออทีนี้ไอ้กระต่าย เออทีนี้ก็ได้ กระต่ายก็ทำโยนไอ้เสือ ไอ้เสือก็เหม่อยา
ทำไวย กลัวกู อ้าเดี๋ยวไอ้เสือเอามันก็โยนไอ้กระต่ายพลวตขึ้นไปบนบก ทีนี้ไอ้กระต่ายร้อง

เรียกชาวบ้านไว้ยี่ เสือโคร่งตกบ่อแล้ว นี่ชาวบ้านเขาก็วิ่งกันตอนนั้นมันงานด้วย แกจะแต่งงานกันวิ่งมา กระต่ายเขาก็ไปทีเดียวไปหาไปไปกินอะไรเขาหมด เขาก็มาไล่เสือตีเสือกันแหละ น้่หมดกัน มันก็เลยขี่ไล่ขามเอาไปไล่บนหลังคาเอาไ้ดอกอะไรแดง ๆ อะ (ดอกชบา) เอาไปเห็นๆๆ แล้วเขาเรียกว่าทางภาษาเขมรเขาเรียกว่าไ้ดอกจาร์นะ จะว่าดอกทองนะ (หัวเราะ) อ้อ ก็ไปเห็นเอาไว้ ก็ร้องว่า ไ้ยชาวบ้าน ชาวบ้านไว้ยี่เร็วๆ เข้าไฟไหม้ ๆ พวกเราก็วิ่ง ๆ ไ้ไ้กระต่ายกินของเราหมดก็วิ่งไล่กระต่ายไปอีกต่อหนึ่งก็เลยเข้าไปในโพรงไม้ไ้ เข้าไปเขาก็เลยเอ้าเข้าโพรงไม้ตะคุบมันทีเถอะ ให้มันอยู่ในโพรงไม้ แล้วเอายายแก่ ไปนั่งเฝ้าคอยจับกระต่ายออกมาติดแล้ว จะเอาแล้ว ไปดักแล้ว ไปดักก็พอเขาไปเจียบก็ร้องเรียกยายแก่ ยายอยากกินอ้าลูกอะไร มีเรียงไม้ ยายนั่นก็เอี้ยอยากกิน มันบอกยายไ้กระต่ายติดแล้ว เออ...ยายแก่ดักลงฮี้ฮี้ ดานี้ก็เลยล้วงมือไปมันไปมันจับมือยายแก่ไว้ก็เลยเอายายแก่ผูกไว้ ที่ในกันหลุม มันออกมาก็แล้วกันมันก็เลยมันมาติดกลงบอกว่ากระต่ายติดแล้ว ยายแก่ดักลง ชาวบ้านก็วิ่งมา มันเปิดไปเจียบจบ

กระต่ายเจ้าอุบาย

นางวัด พันทิมดวง

มีกระต่ายอีกตัวหนึ่ง อำพันก็ย้ายนั้นแหละแกก็มาเดินทางมา แกก็ซื้อกล้วยใส่กระบุง กระต่ายตัวนั้นแบกมาเลยแหละกระต่ายเห็นท่าเข้าก็เออย้ายนั้นเห็นน่าจะมิกกล้วยซะ แล้วก็มานอนกันตามป่า มันทำตายทำตายก็อ้อยายันันท์ อ้อยกระต่ายตายเก็บใส่กระบุงเนอะ ก็ย้ายนั้นก็เดินไป เดิน เดิน เดินเดินไป ไอ้เจ้าต่ายนั้นมันก็กินกล้วยในกระบุงหมด เหลือแต่เปลือก ก็กระโดดหนีไปถึงบ้านแล้ว ไปบอกไอ้เจ้าผัวนั้นแกวนั้นร่อยนะ กินสบายแหละ แต่ มันตายหรือเปล่าฉันใส่กระบุงเอามาแกงกินกันนะ ไหนเปิดกระบุงเห็นไอ้เปลือกกล้วยมีแต่เปลือก ไอ้กระต่ายไปฉิบเลยหมดอด

กระต่ายเจ้าปัญญา

นายสุก สุกศิริ

มีขำมีนาณินทานเรื่องหนึ่ง เขายังงั้นๆ ก็มีตาแก่กับยายแก่ไปหาฟัน ก็ไปเจอ ตะเข้หนึ่งตัว ตะเข้ก็ตัวเล็ก ตาเขาก็บอกว่าเอาเอาตะเข้ไปเลี้ยง ยายก็เอาตะเข้ไป เอามาก็เอาไปประทุกเกียนไปใส่เอาตรงหัวรูปเกียน หัวรูปเกียน(มันอยู่ตรงไหน ก็หัว เกียนนั่นที่แอก) ตานี้ก็เอามา ก็มาอยู่มาก็ทำกระถางเล็ก ๆ ตัวมันเล็กนั้นะ ทำให้มันเล็ก ๆ มันก็ใหญ่ขึ้นใหญ่ขึ้น ใหญ่ใหญ่ ๆ ๆ ๆ ๆ ทำกระถางไม่ทัน ใหญ่หนักหนาไปเลย ตานี้ก็พอดี ใหญ่ขึ้นมากก็ ยายตาเอาฉันทาทำทุเรศ ฉันทะกินทั้งยายกินทั้งตา ตายายก็ตกใจตายเรวคราว นี่ตายแหละนะยาย ก็ตาก็ยายเรวตายนะ เรวตาย 2 คน ตานี้ไปให้เขาชำระ ใครก็ชำระ ไม่ได้ ใครก็ชำระไม่ได้ หมดปัญญา ก็เลยมีกระต่ายมาตัวหนึ่ง เอาทำอย่างไร ยายทำ อย่างไร เขา ทำอย่างไรเขา บอกว่าได้มาจากในป่าแล้วทำอย่างไรมาก็ทุกใส่เกียนมา ทุกใส่ตรงไหน ใส่รูป แล้วก็ทำอย่างไรเล่า มัดติดกับหัวรูป เอาตะเข้ไป ไปอยู่ที่หัวรูปโน้น จะชำระให้ แล้วตะเข้ก็ไปอยู่ที่หัวรูปเกียน เอาเชือกมาได้ก็มัด เท่านั้นเรายัง ตะเข้ก็ บอกยัง เท่านั้น เรอ ยัง ได้แต่มัดมัด ๆ ไป กระต่ายก็บอกว่าเอาให้แรงเข้าก็เลยแรง เลยก็เลยตายกัน

ดาอินกับลุงจาง

นายสวัสดิ์ นิมนซ์

นิทานเรื่องนี้ชื่อเรื่องดาอินกับลุงจาง มีคน ๆ หนึ่งชื่อดาอิน แกเป็นคนทางภาคอีสาน รูปร่างแกอ้วนสูงใหญ่ลำสันแข็งแรง อาชีพแกก็มีอาชีพการซื้อถูกขายแพงซื้อวัวเป็นอาชีพ สมมุติว่าซื้อตัวละ 2000 แกก็มาขาย 2200 , 2500 เป็นอาชีพเลย ที่แกซื้ออยู่จนเรียกว่าวัวถนัดที่แกเดินอยู่บ่อย ๆ นี้ ไม่มีวัวจะให้แกซื้อเกขาย แกก็เปลี่ยนเส้นทางใหม่ ทางเดินทางนั้นก็เป็นทางเก่าที่ไม่มีคนเขาเดินกันแล้ว เรียกว่ามันเกิดเป็นทางร้างหญ้าพงมันรกเขาก็ไม่เดินกันมาแต่ก่อนแกก็ไม่วัวเรื่องแกก็ ที่นั้นแกมาเปลี่ยนทางนี้ ทางเก่าเนี่ยเปลี่ยนหาทางใหม่จะได้มีวัวให้แกซื้อ บ้าง แกก็ออกเดินทางแกเป็นคนลาวเดินทางแกก็มียามลูกนึ่ง กางเกงในถุงสไลด์ตัวนึ่ง เสื้อถุงเซงตัว กระบอกน้ำลูกนึ่ง ในระหว่างทางที่แกไปตามทางเก่าที่แกมาเดินใหม่เนี่ยมันรกมาก แกก็เดินไปจนเมื่อยเพลีย พอได้เวลาเที่ยงหรือบ่ายแดดร้อนจัด แกก็หยุดพักกินข้าวเหนียวกับปลาร้าอยู่ที่โคนต้นไม้ใหญ่ร่มเงา พอกินเสร็จแกก็พักผ่อน พอดีก็นอนหลับ ๆ ตื่น ๆ อยู่ เผลอแกก็ว่ามีคนมาปลูกกล้วยให้แกตื่นแกสะดุ้งขึ้นมาแล้วก็โอ้ความกลัวงัวเงีย ๆ แกไม่เห็นมีอะไรแกก็หลับตาไปให้ หลับไปใหม่ก็มีคนมาเรียกอีกแกสะดุ้ง 2 หนแล้ว ชักสงสัย ความง่วงความเพลียของแกก็เลยหลับไปอีก ที่นั้นมาดิงขาแกเลยดิงขาแกแล้วก็บอกว่าอยู่ไม่ได้ เล็ดที่นี้ เดี๋ยวจะเดือดร้อน แกลืมตามาเห็นเป็นผีตาขาว แกก็ในฝันนั้นครั้งหลับครั้งตื่น แกเห็นผีตาขาว แกก็เอ๊ะถ้าจะอยู่ไม่ได้ แกก็กลับมาข้างหลังแกตกใจเหลือวมาดูเห็นงูตัวนี้มันใหญ่จริงมันมา ไขว่ตัวเนี่ยมันเป็นตัวเมียเขาลือกันว่าคนไปยิงผ่ามันตาย แล้วมันก็พยายาท ใครมาเดินทางนั้นมันก็ไล่กัดทุกคนเดินหมด เพราะไปยิงผ่ามันตาย มันไม่วัวเรื่อง แกก็เห็นมันเข้าแกก็จัดแจงจะวิ่ง ที่นี้งูตัวนี้มันใหญ่มากใหญ่จนเรียกว่าแกพงเนี่ยมันสูงท่วมหลังข้างเดินมามองไม่เห็นหลังแกพงมันสูงงูมันยังยกหัวสูงกว่านั้นอีก แกหลบเห็นแกก็วิ่ง บังเอิญงูมันก็เห็นแก งูมันก็พุ่งเข้ามาหาแก

ตัวเอง แรกเห็นอย่างนั้นแกก็วิ่งหลบจากแกไม่วิ่งไปตรง วิ่งกับไปขวา งูก็เลยไปเลยไป มันก็ตั้งตัวขึ้น ขึ้นมาแกก็วิ่งไปเหยี่ยวหลังไป พองูมาเห็นมันก็พุ่งแกเหยี่ยวหลังแกเห็นมันพุ่งตรงมา มันก็เลยวิ่งไปอีกที งูมันก็เลยไป เอากันอย่างนั้นต้องครึ่งวันครึ่งคืน แกกำลังคิดแกก็วิ่ง ที่นี้วิ่งไปพักใหญ่ ๆ แล้ว ก็หันซ้ายไปมาถึงกลางทุ่งที่มันเป็นที่ดินทราย แกก็วิ่งลัดทุ่งไป งูมันก็ชักจะหมดกำลัง ใจที่จะวิ่ง คล้ายใจที่ตาย มันจะเลื่อยไม่เร็วหรือไงเนี่ย แกก็วิ่งได้เปรียบวิ่งไปวิ่งไปตัดทุ่งไปคนละฟาก พอติไปเห็นทิวไม้ข้างหน้าแกเห็นวัดแกก็วิ่งเข้าไป ที่วัดงูมันก็ตามเข้าไป แกก็ขึ้นไปหาหลวงพ่อบนกุฏิก็ขออาศัยห้องอยู่ซักห้องหนึ่ง เกือบหลบหนีงูมา พระก็บอกเออโยมอยู่ไม่ได้หลอกเตียวพระเจ้า เตือดร่อนไอ้ตัวนี้น่าร้ายมาก ว่าอย่างนั้น แล้วผมจะแล้วผมจะอาศัยที่ไหนไม่ได้หลอกเอง ไปที่ศาลาฉันมีลูกกรงเหล็กอยู่มีประตูเข้าด้วยถ้าโยมเข้าไปในนั้นปลอดภัย งูตัวนี้น่ากลัวมากมันพยายามเหลือเกินโยมมาอยู่ที่นี่จะทำให้พระเจ้า เตือดร่อน แกก็เลยหันหลังลงกุฏิได้ก็วิ่งไปที่ศาลาหามันเท่าให้มันเลย แล้วหมาวิ่งมั่ง มันพาดหาร้องเบ้งบ้าง ๆ ๆ แกก็เหยี่ยวหลังไปเห็นงูอยู่หน้าประตูแล้วแกก็วิ่งไปที่ศาลา ใจงูมันเห็นแกพอคิมันก็กวด ในระหว่างที่แกวิ่งมาตามทางนั้นแกมียามเฝ้าอะไรแกทั้งหมดแล้ว ไอ้ผ้าโพกหัวหรือเสื้ออะไรก็ทั้งหมดกระบอกน้ำกระบอกท่า เหลือแค่ไอ้มัดได้ ไอ้ผ้าสไล่งเจียนเอาอยู่ผืนหนึ่งเท่า นั้นละ แกทั้งหมด ที่นี้แกก็วิ่งเข้าไปที่ศาลาขึ้นไปบนกุฏิ เอ้อบนศาลาแกก็เปิดประตูเข้าไปงูมันก็พุ่งเข้าไปใส่พอดี แกเปิดประตูงูมันก็ชนประตูอยู่เลยงูมันก็เข้าไม่ได้แกก็ปิดอยู่อย่างนั้นละ งูมันก็ลอด เข้าลูกกรงไม่ได้ บังเอิญงูมันไปเห็นช่องข้างเสา มีรูงูมันก็ลงไปถึงศาลาแกก็เห็นแกก็เลยเอากอดสไล่งอุด อุดรูช่องศาลา ที่นี้แกไม่รู้จะทำอย่างไรแกก็เลยตัดสินใจ เอ้อถ้าเราอยู่อย่างนี้พระเจ้าก็ไม่เป็นอันกินอันนอนเตียวมันจะกวพระทำให้เตือดร่อน แกก็เลยตัดสินใจว่า ตายให้ตายไปวะ ตัดสินใจแกก็มีขวานถือมัดไค้อยู่ ไอ้ช่องมันอยู่ข้างเสาพอดี แกก็เอามือซ้ายจับผ้าสไล่งดึงขึ้นมางูมันก็หัวขึ้นมายุ่งตรงเสาพอดี แกก็ฟันเต็มเหนียว หัวงูก็ขาด ไอ้ปากมันก็ไปจับลูกกรงติดอยู่กับไค้ไค้ติดเข้าไปในเสาครึ่งล่องงัดไม่ออกเลย จบ

กระต่ายปทุมไว

นางวัด พันทิดวง

นี่ยายกะตาแก่ทำไรนี่ก็แกก็ไปปลูกไธข้าวโพดนะแกก็ปลูกแกก็ไปขุดหลุมไธข้าวโพด
 นะ 2 คนยายตา ทินไธเจ้ากระต่ายเขาก็กินข้าว เขาบอกว่ายายจันจะบอกให้ปลูกอย่างงั้นนะ
 มันไม่ดีหรอก ปลูกยังงี้ละแล้วนั้นเขาว่าปลูกยังงี้ คั่วเข้าซิ คั่วข้าวโพดนะ คั่วเข้าคั่วเข้า แล้ว
 ก็ฉีกผ้าขี้ริ้ว นะห่อ ห่อห่อห่อแล้วก็เอาไปปลูกเถอะปลูกให้เยอะทีเดียวนะให้มันเป็นแนวเขียว มัน
 บอกว่าปลูกเถอะเจ้ายายนั้นก็จำไปเที่ยวนี้ะ พอไปคั่วข้าวโพดได้ก็เหมไปช่วยกันนั้นห่อ พอได้ก็เอา
 ไปปลูกเลยนี้ะ หลุมละห่อ หลุมละห่อ ๆ เจ้ากระต่ายที่ไหนละพอรู้เรื่องเข้าพอก็กินตะกุก ๆ ๆ
 เอาหมดห่อเท่าไรเอาหมด เอ้ย ยายนั้นก็มาเหมข้าวโพดก็ไม่เห็นมันขึ้นเลยเขียว ชักต้นหนึ่ง
 ไม่มีเหลือ ไม่ขึ้นเลยเขียว เออ ไปคุ้ยดูไธ ไธกระต่ายมันหอรอกูเข้าแล้ว ไม่มีขึ้นแล้วข้าวโพด
 ไม่มีแล้ว ไม่มีเหลือแล้วมันเอาไปกินหมดเลยหมดกันเท่านี้

ท้าวแสนปม

นางสังเวียน นัมนวล

ท้าวแสนปมรูปร่างน่าเกลียด น่าชังเป็นปุมเป็นป่า ยากจนไม่รู้ทำอะไรกิน แกก็ปลูก
แดงโม แดงโมก็เกิดต้นเดียว น้ำไม่รดไปเยี่ยวรดทุกวัน ๆ ที่นี้ก็ไม่เกิดมากผล เกิดผลเดียวลูก
ใหญ่โตใคร ๆ ก็มาขอซื้อก็ไม่ขาย ที่นี้ลูกเจ้าฟ้าเขามาขอซื้อไปให้ลูกสาวเอาไปทานเข้าไปเกิด
ท้องขึ้นมา พ่อแม่ก็โกรธเคืองพิโรธ ขับไล่ไม่ให้อยู่บ้านอยู่ช่อง ให้คนใช้ตัดไม้ลอยแพไป สองคน
ผิวเมีย ร้องไห้ร้องห่ม แยกลอยไป ไปปะอยู่ที่เกาะแห่งหนึ่ง ที่นี้ก็ไปเห็นต้นไม้มันตัด เจ้าลิง
กระดิกหาง ต้นไม้นั้นก็งอกขึ้นมาได้ เอ้อไอ้ลิงตัวนี้สำคัญจะต้องจับมันให้ได้ พอลิงก็มั่วหัวจะลงไป
ในโพรง ไอ้เจ้าท้าวแสนปมก็จับหางลิงไว้ได้ ไอ้ตัวนี้สำคัญจะฆ่ามันให้ตาย ลิงก็ขอวิงวอน
อย่างรำงั้นเลยจะเอาอะไรฉันเอาไว้ เอ็งไม่แหม้งเอ็งกลัวขอพดนิมึงจะได้ไม ใต้อย่าฆ่าฉัน
ก็แล้วกัน พอปล่อยไปก็แก้พดนิมให้ที่นี้มันก็ให้ร่างกายมันสมบูรณ์สะอาดสะอ้านสวยงามขึ้น นึก
ให้บ้านช่องใหญ่โตมีเรือนเพทาน้ำ ที่นี้ไ้บ้านใกล้เคียงเมื่อวานผ่านยังไม่มียบ้านช่องปลูก
อย่างนี้ มันคิดอะไรหนอถึงได้ปลูกบ้านช่องใหญ่โตอย่างงี้ก็มาดู มาดูก็มีของดีแก้พดนิม ที่นี้ก็คิด
อยากจะไ้แก้พดนิมบ้างเลยขโมยแก้พดนิมไปเอาไปแล้วตัวเองก็หมดท่า ทำไมร่างกายเรา
ไม่เหมือนอย่างเก่า กับเป็นปุมเป็นป่า เอาแก้พดนิมไปบ้านช่องก็แย ที่นี้ก็หมดท่าเสียแล้ว
อ้อแก๊งไ้ยังมีแมวอีกตัวหนึ่ง ไอ้แมวก็มาลอบท้าวแสนปมว่าอย่างร้องไห้ร้องห่มเลย ฉันจะรับ
อาสาเอามาให้แมวรับอาสาจะไปเอาแก้พดนิมมาให้ ที่นี้ก็ไป ๆ ไปถึงก็เอาพดนิมไ้
เพราะพดนิมอยู่ในตู้เผอิญไปเจอหนูเข้าจะกัดลูกหนูให้ตาย แม่หนูบอกอย่าทำลูกฉันเลย จะ
เอาอะไรเอาไว้ แมวก็บอกว่าไปเอาแก้พดนิมในตู้มาให้กูที ไ้ฉันก็รับอาสาถึงกับกัดตูดเป็นรู
เอามาไ้ พอไ้แล้วก็ส่งให้เจ้าแมว เจ้าแมวก็เอาพดนิมกลับมาคืนท้าวแสนปม ที่นี้กับมาไ้
หมาเขาก็ไปตามมั่งเขามีหมาอีกตัวหนึ่ง ไ้หมบอกว่าเองอย่าไปเอาเลย ข้ามน้ำลำบาก

ไปเอง ที่นี้ก็แย่งกันไปแย่งกันมา ไอ้แมวกก็เลยให้หมามา ที่นี้ไอ้หมาเขาคาบมาหลายวันแล้ว
 ไม่ได้กินอะไรเลยเห็นขี้ล่อยน้ำมา เขาก็ปล่อยพด้นึก พด้นึกก็จมลงน้ำที่นี้หมาก็หมดปัญญา
 เสียแล้ว แมวกก็บอกว่าทำไมจะได้แก้วพด้นึก ไอ้แมวกก็เห็นไอ้ลูกเปิดน้ำเข้า แมวกจะกินลูกเปิด
 น้ำไอ้ลูกเปิดน้ำบอกอย่างกินฉั่นเลย จะเอาอะไรใช้ฉั่นเถอะฉั่นจะเอาให้ แมวกก็บอกว่าช่วยคำ
 น้ำเอาพด้นึกให้ที เปิดก็คำเอามาให้ แมวกก็คาบเอามาให้เจ้าของ แมวกก็ไปฟ้องเจ้าของว่า
 ไอ้หมาเห็นขี้ล่อยมาเลยทิ้งพด้นึก ท้าวแสนยมโกรธ พอหมาขึ้นเรือนก็ไม่ให้ขึ้นเรือนตีหมาลงไป
 หมาไม่ไหวว่ามึงอยู่บนเรือนได้กูอยู่บนเรือนไม่ได้ มึงลงไปกูก็ตมึง

พระยาจัตถัน

นางสุภาพ ศรีสุมทรนาค

กล่าวถึงพระยาจัตถันอยู่ที่ป่าหิมวันต์กับนางฝ่ายซ้ายและฝ่ายขวา 2 ตัวด้วยกัน
 ที่นี้พบบรรดาออกไปเที่ยวหากินตามชายป่า ก็ไปพบมะเดื่อต้นหนึ่ง พบมะเดื่อต้นหนึ่งก็เห็นลูก
 มะเดื่อสุกแดง เห็นลูกมะเดื่อสุกแดงแล้ว พระยาจัตถันก็เอางวงเหี่ยวลงมาแล้วก็หักให้ นาง
 ฝ่ายขวาไปหนึ่งพวง ที่นี้ฝ่ายซ้ายยังไม่ได้ก็เหี่ยวอีกที่หนึ่งเอื้อมมะเดื่อขึ้น ก็ไปอยู่ใกล้กับรังมดแดง
 พระยาจัตถันที่นี้ก็รู้ว่ามดแดงที่อยู่พวงมะเดื่อก็หักลงมา ก็ให้นางฝ่ายซ้าย ฝ่ายซ้ายก็รับมาก็ถูก
 มดแดงกัดมดแดงกัดแล้วนางก็เสียใจว่าฝ่ายขวา ก็ได้ของดีไม่มีอันตราย ส่วนนางซีได้ของที่ไม่ดี
 มีอันตรายทำให้นางนี้เจ็บนางก็นึกน้อยใจ น้อยใจก็นางก็อย่างนั้นเลย นางก็คิดแล้วว่านาง
 อยู่ไปก็ไร้ค่า ไม่มีคุณค่าอะไรเพราะว่าพระยาจัตถันล่าเอียงเสียแล้ว นางก็จึงได้คิดว่า คิดว่า
 ซื่อจกกลั่นใจตายซะดีกว่า นางคิดยั้งงั้นแล้วนางก็ พิศฐาน พิศฐานว่า ถ้ามาดเมื่อนางจะไป
 เกิดสูงหรือต่ำก็แล้วแต่นางจะต้องขอให้ได้นอนนางของพระยาจัตถันทำเตียง นางพิศฐาน
 เสร็จแล้วนางก็เอางวงบักลงไปที่ดินกลั่นใจตาย เมื่อนางตายไปแล้วนางก็ไปเกิดเป็นลูก
 เจ้าบ้านพานเมืองอยู่ในเมืองพาราณสี ที่นี้พอนางโตอ้อนางก็เติบโตขึ้นมาอยู่มาคืนวันหนึ่ง
 นางก็ฉมิดฝันไปว่า ได้นอนแท่นนางของพระยาช้างใหญ่ นางก็ตกใจตื่นขึ้นมา ก็คิดว่าได้นอน
 แท่นนางจริง แต่ก็ไม่มีนาง ก็จึงไปทูลบิดามารดาว่า นางได้นอนฝันไป ฝันว่าได้นอนแท่นนาง
 ช้างใหญ่ ถ้ามาดเมื่อนางไม่ได้นอน นางก็จะกลั่นใจตายเสียไม่อยู่แล้วที่นี้ ฝ่ายพระราช
 บิดามารดาว่าโง่ก่อยาคิดสั่นอย่างงั้นซิ อย่างไรก็ตามเสียก็พอก็จะต้องลงเสาะแสวงหาตาม
 พวกรานป่า ก็ให้อำมาตย์ห้อมล้อมไปว่าอำมาตย์พาราณสีทั้งหลายใครได้ไปพบปะพญาช้าง
 ใหญ่ที่ในป่าบ้าง พานทั้งหลายก็ไม่มีใครรู้จัก มารู้อยู่พาราณสีคนหนึ่ง พาราณสีคนนั้นก็
 บอกว่า เขารู้อยู่ที่ป่าหิมวันต์กับบริวาร 500 ถ้าหากว่าเขาจะรับอาสาเองจะรับอาสาไปเอง

ที่พระยามหากษัตริย์นั้นก็มีจิตใจผวานได้อาสาจะไปก็จึงให้อำมาตย์นั้นไปตามตัวของนาย
 พรานนั้นเข้ามาหาเราซักหน่อยเถอะ จะมีสิ่งของอะไรที่จะเอาไปใช้ในการเดิน
 ทางบ้าง นี่พรานนั้นก็คลานเข้าไปหาพระยามหากษัตริย์ ก็ตอบว่ามีสิ่งของที่จะเอาไปใช้ก็
 หน้าไม้ส่วขวาน เลื่อย คือว่าข้าพเจ้าจะต้องเดินทางตรง มิได้เดินทางอ้อมค้อมไป
 ทางใดเลย อีกอย่างหนึ่งก็คืออาหารการกินที่ข้าพเจ้าจะเอาไปบริโภค ฝ่ายพระยามหา
 กษัตริย์นั้นก็ได้ยินดังนั้นก็ให้พวกเสนาอำมาตย์จัดให้พรานเผ่าใส่ลงในยาม พรานเผ่าก็ได้ของ
 ทุกอย่างที่บอกแก่พระยามหากษัตริย์แล้วก็จึงได้กราบลงไป ไปก็เดินทางไปไปเมื่อไปเจอ
 ต้นไม้ใหญ่ก็เจาะเอาส่วเจาะเอาเลื่อยตัดเป็นช่องทางลอดไปที่ต้นไม้ต้นนั้น เมื่อไปเจอปลวก
 ไชยอะไรก็ขุดเดินทางไปไม่ยอมจะไปทางอ้อม ไปทางตรงอย่างเดียว ไปไปไปถึงป่าหิมวัน
 ถึงป่าหิมวัน ก็ก็ไปเจอบริวารของพระยาช้างช้างนั้นจะอยู่กันมากมายนี้ทำอย่างไรละคิดได้ขุด
 เป็นอุโมงก็เข้าไป ขุดเป็นอุโมงก็เข้าไปแอบซ่อนอยู่ ที่ตรงพระยาช้างใหญ่นอน ที่ตรงพระ
 ยาจัดทัพนอนอยู่นั้น ต่อรุ่งเช้าคอยให้บริวารออกไปหากินกันให้หมดก่อนจึงจะทำการ พืชที่จะ
 ยิงที่หน้าไม้ เอาจาของพระยาจัดทัพตอนเข้ามาพวกบริวารพากันมาหากินพรานก็จวนได้
 โอกาสก็เจาะดินมาถึงตรงพระยาจัดทัพนอนก็เอาน้ำไม้ยิงก็ถูกพระยาจัดทัพเข้าพระ
 ยาจัดทัพก็ เอ๊ะใครละมาลองยิงทำร้ายเรา เรามีผิวดำคิดใคร ที่ไหนเราก็ไม่ได้ทำเว
 กรรมอะไรไว้ให้กับใคร ที่พระยาจัดทัพก็เลยเรียกพรานนั้นเข้ามาหาว่า เหตุไฉนท่านจึงมา
 ยิงเรา เราทำอะไรให้ท่านเจ็บอกเจ็บใจยังงี้จึงมายิงเราถึงแก่เจ็บปวดเช่นนี้ นี่พราน
 เผ่านั้นก็บอกว่าขอ ว่าลูกพระยามหากษัตริย์นางหนึ่งได้มีผิวดำไปได้นอนแทนนางของพระยาจัดทัพ
 ที่พระยาจัดทัพก็คิดว่ารู้คิดรู้ได้ทันทีว่านางฝ่ายซ้ายนั้นที่นางกลืนใจตายนางของเวรเอาไว้
 ว่าอยากจะนอนแทนนางของนางนั้นก็เลยเอาเถอะไม่เป็นไร อย่างงั้นเลยเอาเถอะมาซิ
 เอาเราจะจับเลื่อยข้างหนึ่งท่านรับข้างหนึ่ง เราจะเลื่อยให้ อย่างงั้นแล้วพรานก็ส่งเลื่อย
 ให้ข้างหนึ่ง พรานก็ถือไว้ข้างหนึ่ง พอเลื่อยงาก็ขาดออกขาดออกก็ พระยาจัดทัพก็บอกว่าท่าน
 จะรีบไปเกิดเดี๋ยวบริวารเรากลับมาก็จะทำร้ายท่านเข้ารีบไปให้เร็ว เราจะย่นหนทางให้

ว่าแล้วก็ย่นหนทางให้ พรานนั้นมาได้ไกลและมาได้เร็ว พรานก็มาถึงกลางคองกลางป่า
 ออกจากป่าหิมวัตน์นั้นเข้าเขตเมือง ที่นี้บริวารของพระยาจัดทัพนั้นกลับมาก็เห็นพระยา
 จัดทัพตายเอื่อยๆ ยังไม่ทันตาย ก็เห็นพระยาจันทน์งาหายไปถึงถ้ำ ถ้ำพระยาจัดทัพ
 ก็บอกว่ามีพรานมาขอเราก็ตอบให้เขาว่านั่น ที่นี้ถ้าเราจะไม่ให้เขาก็เสียความตั้งใจ เรา
 จึงให้เขาไป พวกท่านอย่าเสียผลเลย ไม่ต้องเสียใจหรอก ที่นี้พรานก็เข้าไปถึงในเมือง
 ลากงาไปบ้างแบกไปบ้าง เข้าไปในเมืองไปถึงเมือง พระยามหากษัตริย์ก็เห็นงาช้างของพระ
 ยาจัดทัพ ก็จึงให้บ่าวไปเรียกลูกสาวออกมา เรียกลูกสาวออกมาดูว่าได้มาแล้วงาของพระ
 ยาจัดทัพ เมื่อ เมื่อนางนั้นจะต้องการทำเตียงนอนก็ได้สมใจนึกแล้ว นางก็พอเห็นงาของ
 พระยาจัดทัพ นางก็ล้าลักชาติได้ทันที อ้อเคยเป็นสามีของนาง นางตกใจก็เลยเป็นลมสิ้นสติ

แม่โพสพ

นางเจียน ภูมิทิพย์

ตั้งแต่โบราณก่อนนี้เวลาเขาจะไถนาจะคอกออกวันละ ๑ นะนี้ ออกไถนา
ที่แรกนะพอเปิดคอกเขาไม่รู้จักวัว คอยเปิดที่ปากคอกว่าวัวตัวไหนออกวันแรกนะ วัวตัวไหน
ออกก่อนก็จับไปไถตัวไหนไม่ออกเขาก็ไม่จับ ออกมาก็ไถ แล้วไถวันนั้นนะ วันแรกเขาไม่ตีหรือ
วัวมอเขาไม่ตีหรือ ออกไปก็ไถวันแรกพักหนึ่งไม่ตีไม่ค่าไม่อะไรหรือ วันหนึ่งเอาฤกษ์ใหม่
ที่นำมาทำนาก็ได้รวยดีนะ เกี้ยวไปไม่รู้จักหมด คนแก่แต่ก่อนนี้ เขาว่าอย่างนั้นนะ เกี้ยวไป
ก็เต็มนาเกี้ยวไปก็เต็มนาเกี้ยวไปก็เต็มนา ก็มีเศรษฐีคนหนึ่งนะ แออยากได้มากแกก็มั่งง่าย แอ
ใช้บ่าวไพร่นะไปเกี้ยวขำมา เกี้ยวมาวันนั้นตั้งเยอะแยะนะ เกี้ยว ที่นั่นบ่าวมันก็ขี้เกียจ มัน
ก็เลยเอาไอ้คันทลาวไปพาดขำเสีย แม่โพสพหมด ที่นั่นทำไม่ได้นะ ทำได้ก็บิละหนละหนช
ที่นั่นแม่โพสพหมดแล้วให้ใครเขาไปตามแม่โพสพได้ ใจไปตามก็ไม่ได้แหงหนีอยู่ในชอกเขานะ ใน
ภูเขานะ ใครจะเข้าไปเอาไม่ได้ ใช้ใครก็ไปไม่ได้ นี่ปลาฉลามมันได้ยินก็บอกใครเขาไม่
ได้ฉันจะรับอาสาไปไปเองว่าฉัน อุตสาหะเบียดเขาจนตัวแบนนะเห็นไม๊ จนตัวแบน เข้าไป
ในเขาก็ไปเชิญแม่โพสพมา ก็ได้มา แกก็เลย พอแกมาก็เลยเรียกขวัญเกहनอยเถอะ ที่นี้
พอเวลาทำนา คนแก่คนเฒ่า แต่ก่อนที่ทำนา...ก็เอาปลาฉลามมาทำขวัญฉลาม เอาปลาฉลาม
มันเป็นคนเรียกขวัญ วู้ ๆ

วิภา : เวลาทำขวัญฉลาม เอาปลาฉลามมาทำไมคะ

ผู้เล่า : เอามาทำขวัญ เขาต้องเอา มา ก็บุญคุณ ปลาฉลามไปเรียกแม่โพสพมาได้ แล้วเวลา
ทำขวัญ ก็เอาปลาฉลามมาตัวหนึ่ง เอามาเป็นคนเรียกขวัญ

วิภา : ปลาแห้ง หรือว่าปลาอย่างคะ

ผู้เล่า : คนแต่ก่อนนี้เขาเอาปลาสด เขาเอาขังไว้แต่เดี๋ยวนี้ไม่มีเขาเอาปลาแห้ง
 อย่างมั้ง อะไรมั้ง ไปเรียกขวัญ ก็ไปใส่ที่หลักเกียด ก็ว่าปลาฉลาดเป็นผู้
 นำวิญญาณแม่โพสพมา ใครไปเอาไม่ได้นี้ ปลาฉลาดมันส่งสารก็เลยไป คนแก่
 แต่ก่อนไม่กินะปลาฉลาดนี้ ว่าบุญคุณปลาฉลาดไปเรียกแม่โพสพมา ไม่กินด
 ไม่เหมือนเดิวนี่ซิเนะ กินหมด คนแก่แก่เล่าเนะ แกบอกคนตะก่อนนี้ไม่กินะ
 ไข่ปลามันมากเนะ เดิวนั้นไม่ค่อยมี

วานรผู้ซื่อสัตย์

นายวิรัช เสนาะเมือง

เรื่องนี้ก็มีอยู่ว่า กาละครั้งหนึ่งนานมาแล้วมีมนุษย์ผู้บ้าวิชาอยากจะเป็นพระนารายณ์ 4 กร ผันว่ามี 4 กร ตะนี้เข้าป่า เข้าป่าไปล่าสัตว์ เอ๊ย...ไม่ใช่เข้าป่าไปหาวานรนะ ตะนี้ไปเจอวานรอยู่ตัวหนึ่ง วานรก็ชอบ ชอบมนุษย์คนนี้ ก็เอาเป็นเพื่อนกันแล้ว " (สงสัยชาติก่อนเป็นเพื่อนกันมานะ)" อ่า น่ากลัวใช่ แล้วก็ ว่า วานรนั้นก็รัก รัก เจ้านายองค์นั้นน่าดูเหมือนพระนารายณ์ ว่าเจ้านายไปนอนที่ไหน ก็ตามปกป้องเจ้านาย รักเจ้านาย อะไรจะมาทำเจ้านายไม่ได้รักจริง ๆ ตะนี้ ตะนี้รักกันก็พากันไป เจ้านายก็พาวานรนั้น วานรก็พาเจ้านาย เจ้าต่างคนต่างพาไม่รู้ว่าใครพาใคร อ่า ตานี้ก็ไปเจอเสือตัวหนึ่ง ตานี้ก็ เสือนั้นก็อยากกินมนุษย์องค์นั้นนะ ที่เป็นพระนารายณ์อะ ตานี้ไ้ลึงนั้นก็ขึ้นบนยอดไม้ คอยดูอันตราย จะมาทำเจ้านาย นายก็นอนบนยอดไม้ เอ๊ย นอนโคนโคนต้นไม้ ลึงก็ขึ้นไปบนนั้น เสือกีย่อง ย่อง ย่อง เข้ามา เหลียวหน้า เหลียวหลัง ไม่มีใครแล้วก็ จะกระโดดครุบเจ้านาย เจ้าลึงเขาบอกว่าเอ็งอย่าครุบของข้านะ เจ้าเสือเขาดกใจเขาไม่ได้แหงนดูนี้ เขา เขานึกว่าไอ้สัตว์ประหลาดอะไรเสียงแปลก ๆ กระโดดแผ่นเตี๊มที่ ตกบนยอดไม้ตาย จบ แล้วนี่ ๆ ๆ จบ ตอนที่หนึ่ง

ก็ไปอยู่บ้านว่างั้นเถอะอยู่ ก็เอ ทำไง เราวันนี้จะมื่ออะไรให้พวกให้เพื่อนกินละวะนิก
 ขึ้น ออ เว้ย เราก็ร้องเด็กกะเด็กอ่า เด็กกะเด็ก เออใช่หลุดมากกระเด็กที่ถูกลูก
 กระเด็กอีกที่ถูกลูกหนึ่ง กระเด็นอีกที่ถูกลูกหนึ่ง 3 กระเด็นเลย เอาและได้ไข่ 3 ใบ
 แล้ว เราไม่กลัวแล้ว นึกว่าเพื่อนมาก็ได้กินไข่วันนี้นะบายละก็จัดแจงเข้าครัว หลน
 หุงข้าวหุงปลาเสร็จหลนไข่ทอดไข่ว่างั้นละ พอเสร็จแล้วก็ออกมาคอยรับเพื่อน เดี่ยวสอง
 ขึ้นมากลับมาไม่มีอะไร รอไก่มันกะเตออก นึกถึงไข่ไก่ตักกระเตออก ๆ เออไว้ยเตอ กะเตออก
 อีกทีหนึ่งว่าเอาละพอหลนซามเบอเว่อ ซามใหญ่ (เอาไรละ) ชี้ชี้ กระเตออกช้อออก
 เอ็งก็หลน ๆ ๆ เสร็จละไอ้ทำได้เวลาพวกมาแล้วกลับมาแล้วไอ้ไก่กะเสื่อ เอ้อ ไอ้ ไอ้
 ไก่มันบอก เขี่ยเสื่อวันนี่ ไอ้ตายอยู่เวรอยู่บ้าน เราจะได้กินกับอะไรวะ ไอ้ไก่ตามเสื่อ
 ไอ้เสื่อบอกว่า ฮือ... ไอ้กระต่ายมันจะมีหน้าอะไรวะ ฮือกูไม่เห็นว่ามันทำอะไรนี่ ลือ
 ว่าอะไรไม่รู้ไวย ฮี ไปดู เอาเองเถอะวะ ไปซิเปิดซบแฮม ไข่หลนไวย ไอ้ตายนี้ไปล่อไข่
 หลนนี่มาเติมซามเลย เอาแหละพอไปเปิดสำหรับว่าเอ๊ะไอ้ตาย ไปนอนครางฮือ ๆ ๆ ๆ
 ยังนั่นแหละ เอ ไอ้เสื่อกะไอ้ไก่เขานิก เอ้ย ไอ้ตายนั่น เขี่ยไอ้ตาย ไอ้เสื่อถามไอ้ตาย
 เป็นไงวะ ฮือ หนาว ๆ ไวย ร้อน ๆ หนาว ๆ มันจะเป็นไข่ เป็นยังงิ ฮี ๆ ๆ
 ไอ้นั่นก็กินซะ ไอ้เสื่อกินซึกู ไก่ก็เอ๋ ยังงิไอ้กระต่าย พุดยังงิ ไอ้เสื่อกินซึกู เสื่อกินก็ดู
 อีกทีไอ้ทำไม่ใช่ไข่หลนเสียแล้วไวย ไอ้ตาย โคดไอ้ตายโคดหลุงทุ่งลงไปไอ้เสื่อกวด ไป
 มีละ เสื่อกวดให้ใหญ่ ต่ายเขี่ย เอ้ามึงวิ่งมา มิติมึงก็วิ่งมาทำอยู่ยงั้นละก็วิ่ง ๆ ๆ เอ้ ที่
 นีวิ่งไปเจอแดน รังแดนรังเบ่อเล่อเลย รังใหญ่ ไปถึงก็ไอ้แดนมันจำเพาะเองก็วิ่งเข้าป่า
 คล้าย ๆ ว่า มันลุดไปมุดไปงั้นซิ ไอ้เสื่อกก็กวดเองก็หลบไปหลบมากกระต่ายหลบไปหลบมาไป
 เจอรังแดน ก็มันก็ทำไอ้ห่าตีเป็นกลองเถอะวะ ไอ้ตาย ฮี มึงเสียทำกูแล้วไอ้เสื่อตีฟึง ๆ ๆ
 มันก็ตีไอ้ปากมันก็ว่าไอ้มือมันก็ทำกระ โคดเหยิง ๆ ๆ ๆ เขี่ย โคดเป็นเล่นกลองยาวยังงั้นละ
 ไอ้เสื่อบอกว่าเขี่ย อะไรวะ อะไ้ไ้เอ้ยมึงเข้ามาเถอะวะ มึงเอ้ยมันตี แฮมมันดังเพราะ
 เหลือเกินดังเพราะ มึง เอ้ยลองเถอะเป้ง ๆ ๆ เอ้ยไอ้เสื่อเอาซิวะ ไอ้นั่นพอเข้าไป

เอ๋อมิงติ ๑ แหมมันตั้งติ มิงเอี้ยเอาเถอะเสื่อล่อบั้ง พล่า มันก็ฮือ ไอ้ตายไอ้ชู้กูเถอะ ไอ้
 เสื่อกินชู้ไอ้เสื่อกินชู้ไอ้ตายเปิดใหญ่สิ เสื่อไอ้หานี้หลอกกวดอีก กวด ๑ ไป ไปถึงแหมไป
 เจอคงไผ่เข้าให้แหม กอไผ่ตายโคตขึ้นกอไผ่ไปนั่ง แน่ไอ้เสื่อ ๑ มิงเอี้ย ขอพระอินทร์
 เพราะนักหนาแหละไอ้ตาย มิงเกิดมาไม่เคยได้ยิน ไม่เคยได้ฟังมาเหอะ ขึ้นมาขึ้นมา
 ไอ้เสื่อชื่อไอ้หาเหยียดยังไม่เคยฟังไว้ยี้ เอาเถอะนำมิงขึ้นมาเถอะ เออ ไอ้เสื่อบอกว่าไอ้
 กระต่ายมัน เอี้ยไอ้กระต่าย ก็พอเสื่อขึ้นไอ้ตายก็ไปหลบมิงเอาหูให้ใกล้เถอะมิง จะฟังชัด
 มิงนั่งห่าง ๑ จัมันไม่ได้ยินหลอก ยินก็ไม่ชัด ได้ทำไอ้เสื่อก็ก้อไอ้หูไปนิกะกอไผ่ ไอ้ไม้ไผ่
 ไอ้ไม้ไผ่มันก็บิดหู ไอ้ตายโคต ไอ้เสื่อกว่าจะคืนหลุดได้ไอ้เสื่อกวดอกกวดไอ้ตาย ๑ โคน
 ชู้กูเถอะ ก็ไป โฟ ๑ ๑ ไปหน้า ๑ เขาก็ว่า พ้าจะถล่มเข้ามาอีกแล้วแหละ ฮือไอ้ตายว่า
 พ้าจะถล่มได้ก็บ่อดม วังไปแท้ ๑ ผลที่สุดมันก็ไม่เห็นบ่อนี้ไอ้ความกลัวนี้ โคตตันเข้าไปตกบ่อ
 ไอ้ตายใช้ไม้ เอ้อไอ้ตายโคตตกบ่อโคลนลงไป เสื่อวิ่งไปเสริจะมิงถูละ ที่นั่ง
 เตี้ยวเถอะมิง กูจะร้องเป่าร้องชาวบ้านมิงเสริจะว่ายังงั้น ไอ้ตายบอกว่าเชื่อมิงมิง
 ไม่ลงมาเตี้ยวเถอะพ้าถล่มพ้าจะครอบมิงมิงลงมานะ ไม่ลงมิงตายเฮ้า ๑ มิง ๑ มิงต้องตาย
 แน่ละ ผลที่สุดไอ้เสื่อนึก เอ๊...ไอ้หากูไม่ลงพ้าจะครอบตาย ไอ้หาพ้า มิงละ พ้ามิงละพ้า
 ชักเตี้ยมาแล้ว จะมิดชักจะเตี้ยลงมาไอ้เสื่อ โคต โคลนตูมลงไปในบ่อ เขี่ยนั่น ที่น้ำพ้า เอี้ยพ้า
 ไม่ครอบละ เขี่ยไม่ครอบละ เขี่ยอยู่ ไปอยู่มามันก็เหย เอ็งอยู่ในบ่อแหละ ที่น้ำพ้อโคตลง
 ไปโคลนลงไปในบ่อก็ เหยไอ้กระต่ายเหยเสื่อเหยไปว่า ไอ้เสื่อก็บอกว่าฮือประเตี้ยว
 เถอะมิง ประเตี้ยวเถอะ อืม ๑ ๑ คำรามอยู่งั้นแหละ เขี่ยอืมกูก็ไม่กลัวมิงกล้าติมิง
 เหวียง เอ้อ อืม ๑ ๑ ต่ายก็เหยอยู่นั่นแหละ ตั้งเหยหน้า ๑ ไอ้เสื่อมันโมโหมะจับได้ก็
 เหวียงโคลนขึ้นไปในปากบ่อ เอี้ยไอ้ตายบกเอี้ยกูสบายมิงต้องตายละกูจะไปเป่าร้องบอก
 ชาวบ้านว่ามิงตกบ่อ ที่น้ำพ้อได้ทำมิงต้องตายแหละ ต่ายแผ่นขึ้นบอกชาวบ้านเร็วเสื่อ ตกบ่อ
 เสื่อตกบ่อ ชาวบ้านแตกตื่นมาดูเสื่อผลที่สุดก็จบ

สามเกลอ

นายอยู่ กลิ่นขจร

มีสามเกลอคนหนึ่งเป็นเสือ หนึ่งเป็นไก่ หนึ่งเป็นกระต่าย หนึ่งเป็นสามเกลอกันก็เลยพากันไปทำงาน เวิร์กคนหนึ่งว่าให้ไปหุงข้าวเลี้ยง คนหนึ่งสองคนนั้นก็ไปหาอาหาร ทำมาหากินวันแรกก็เวิร์กเสียก่อน เสือเขาก็ไปกัดตัดอะไรแกงให้กิน เรียบร้อยดีก็กินเอร็ดอร่อยดี เวิร์ก 2 ก็เวิร์ก ไก่ ไก่ก็เอ๊ะจะไปกัดที่ไหนว่ามีแต่เขากัดทุกอย่างนั่นเลยตอกกอดตอก ๆ ๆ ไข่ใบหนึ่งตอกกอดตอกไข่อีกใบหนึ่ง หนึ่งก็ได้ครบคนก็เอามาต้มแกงกิน เวิร์ก ก็เวิร์กกระต่ายกระต่ายก็ไปรู้จะเอาอะไรมาให้ จะไปกัดเขาก็ไม่ได้ จะไปหาอะไรให้เขาก็ไม่ได้ หาอะไรให้กินก็ไม่ได้ จะกระตอกกระตอกก็ไม่ได้ เอ้ทำอย่างไรเราก็ต้องกระตอกกระตอกดู กระตอกกระตอกขี้มันก็ออกนะซี กระตอกที่ขี้ก็ออกมาที หนึ่งก็เจ็บไม่สบายแล้วมากลาง...ไ้พวกนี้กินขี้ ๆ ไ้เสือมันได้ยื่นเข้าไ้ห่านี้อาข้ามาให้กิน ไ้ต่ายก็กระโดดหนีเลย เสือกก็วาดคิด ๆ ไปเจอะกอไผ่ไ้ลมมันเบียดกันก็ดังอออดแอตแอตแอต หนึ่งก็อึ้นเฒ่าอยู่ที่นี่ ๆ จะมาฟังพระอินทร์สือ... ไ้เสือกก็ขึ้นไ้มั่ง ถ้าหากว่าเรามาฟังแล้วมันเพราะจริง ๆ พอเอียงหูเข้าไป ไ้ไ้มันเบียดหุ้ร้อลั่นเลย กระต่ายโดดหนี ก็ไปเจอะต่อ เออะต่อมันก็มันก็เออะไร...ตีตุ้ม ๆ ๆ อู๊ ๆ ๆ มาแล้ว หนึ่งก็อึ้นเฒ่าอยู่ที่นี่เองเอ้พระอินทร์บอกว่าจะมาสือ ข้าถ้ามีมาตีนี้เพราะมือใหญ่ ๆ ตี พอขึ้นจะไปก็ไ้กระต่ายโดดมาไ้มันดีตุบรังต่อแตก ไ้ต่อกก็ไ้ต่อยชะปุ่นป้หมดเลย กระต่ายก็วิ่ง ๆ ไปวิ่งก็ตกบ่อน้ำ เสือกก็โดดตามไปไปเจอะเฒ่าอยู่ที่นี่เหมื่อนนี้เย็นดีจังเลย มึงไม่เชื่อลองลงมาซี ลง ๆ มาซี เสือกก็ลงไ้มั่ง กระต่ายมันจะขึ้นอยู่ปากบ่อ ไ้รู้จะทำอย่างไร ก็จึ้นจึ้นเสือก ยิงขึ้นไ้ห่า เคียวก็จับมึงเหวี่ยงขึ้นไปปากบ่อ ออย่า ๆ ออย่าจับกูจะเล่นน้ำ มันก็ยังจึ้อยู่อย่างงั้นนะ มันก็หาเหตุไ้กระต่ายให้มันเหวี่ยงขึ้นไ้เสือกก็โมโหจับกระต่ายเหวี่ยงขึ้นมา ก็ร้องชาวบ้านไ้เสือกบ่อ ไ้ชาวบ้านก็เลยมาตีเสือกตาย จบ

กบจำศีล

นางสุภาพ ศรีสุมทรนาค

ครั้งหนึ่งนานมาแล้วมีกบตัวหนึ่งจำศีล ในเมื่อที่เขาไปวัดไปวาไปฟังพระเทศ กบนั้นก็ตามเขาไปตามไปไปถึงวัดกบนั้นก็ลงไปอยู่ในอยู่ที่ทำน้ำ ก็ไปหมอบอยู่ หมอบอยู่งั้นละ พอพระเทศก็ฟัง ฟังเทศจบชาวบ้านทั้งหลายเขาก็พากันกลับบ้านนั้นมันก็กลับบ้างก็ออกมาจากทำน้ำ ใ้จากทำน้ำก็ขึ้นมาขึ้นมาขึ้นมากบนบกกระนั้นก็มาเจอเด็กวัด (ไปหมอบฟังอยู่ที่ทำน้ำ) เอนั้นขึ้นมาแล้ว งั้นละ แล้วก็ที่นั้นที่อ่าขึ้นมา ก็จะกลับไปถ้ำของตัวเองตามคนเขาไปบ้าง ที่นั้นตามตามมาก็เด็กวัดมันก็เห็นกบมันคิดว่าไม่ไล่ตีกบก็แอบ ๆ ๆ ๆ ก็ร้องไปว่าให้แอบเขาอะแอบเด็ก ร้อง แอบ ๆ ๆ ก็โดนลงสระน้ำอะก็มีบัวบัวที่นั้นไ้พวกสัตว์ทั้งหลายเขาก็ร้อง เขา เขา ก็ร้อง เขาก็ร้องขึ้น ร้องขึ้นว่า อดน้ำอดทำสัตว์เล็กสัตว์น้อยจะตายกันหมดแล้วละเจ้ากบ เอี่ยมมันแต่จำศีลอยู่งั้นละ เดี๋ยวก็ให้เด็กวัดตีเสียหรือกว่ายังงั้น ที่นั้นเจ้ากบเขาก็เอ้อข้าผู้มีศีลข้าจะลองร้อง ขอกับเทวดาซิ เทวดาจะให้หรือเป่าฝนนะ กบมันก็ร้อง อบ ๆ ๆ ๆ ๆ ขึ้นมาซิร้องขึ้นมาที่นั้นเทวดาได้ยิน ได้ยินเขาก็ปล่อยฝนลงมา ปล่อยฝนลงมา ที่นั้นเจ้ากบนั้นเขาก็เป็นกบตัวผู้นี้ ฝนมันตกมากนี่เขาก็ไปเล่นน้ำฝนเขาก็ไปเจออะกบตัวเมีย เจอะกบตัวเมีย เจอะกบตัวเมียเข้า เข้าก็ไปได้เสียเป็นหัวเป็นเป็นเมียกัน ที่นั้นเขาก็มีลูกมีลูกลูกเขา ก็ไปออกไว้ที่ในสระน้ำนั้น ลูกเล็ก ๆ เขาก็ขึ้นมาเล่นบนใบบัว ที่นั้นไ้เจ้าปลาช่อนเขาก็เห็นไ้ลูกกบเล็ก ๆ มากไ้ล้ชูปซิ เจ้ากลเขากระโดดเขาบอกว่าเอ้ ประเดี๋ยวข้าก็จะไม่ขอนำมาให้เองก็จะหัวโตเป็นปลาสระ จบ

ความเพียรของพ่อแม่กระเต

นายเปื่อง แจ่มยัน

มีพ่อกระเต แม่กระเตสองตัวผิวเมีย ได้ทำรังอยู่ที่ต้นมะพร้าว ใกล้ทะเลแห่งหนึ่ง
แล้วก็มีลูกอยู่ด้วยกันหนึ่งตัว วันหนึ่งพ่อกระเตและแม่กระเตได้ออกไปหากินที่ป่า แต่บังเอิญ
ได้มีลมพายุใหญ่พัดเอาลูกของพ่อกระเต แม่กระเตตกลงไปในน้ำ พ่อพ่อกระเตแม่กระเต
กลับมาก็ไม่พบลูกก็คิดว่าลูกจะต้องตกลงไปในน้ำ จึงช่วยกันลงไปงม ก็ไม่เจอ พ่อกระเต
และแม่กระเต ก็มานั่งปรึกษากันว่า เราจะทำอย่างไรดี ก็ปรึกษากันเสร็จสรรพก็ตัว
หนึ่งก็คิดได้แล้ว ควรจะต้องช่วยกันวิดน้ำในทะเลนี้ให้แห้ง พอพูดกันตกลงเท่านั้นถึง ก็สอง
ตัวผิวเมียก็เอาหางลงไปจุ่ม แล้วก็ขึ้นมาสะบัด ๆ แล้วก็ทำอยู่อย่างนั้นเป็นประจำ เห็นอย
ที่ก็พิกันหยุดทีหนึ่ง ก็ร้อนถึงเหวดา เหวดาก็แปลงตัวลงมา ก็เลยถามว่า เจ้าพ่อกระเตและ
แม่กระเต เจ้าวิดน้ำที่ในทะเลนี้เพื่อประสงค์อะไร พ่อกระเตและแม่กระเตก็บอกว่า
เพื่อประสงค์ว่าจะเอาลูก เพราะลูกตกลงไปในทะเลจะมเท่าไรก็ไม่เจอ เหวดาเห็นดัง
นั้นก็เลยรับอาสาไปดำมาให้ ก็ดำมาได้ตัวหนึ่ง แต่ไม่ใช่ลูกของตัว เพราะเหวดา
ท่านเนรมิตให้ ก็มาส่งให้พ่อกระเตและแม่กระเต แม่กระเตก็บอกว่าไม่ใช่ลูกของตัว
เหวดาก็ตกลงไปงมตัวลูกของตัวไปส่งให้ พ่อกระเตและแม่กระเตก็ดีใจ พอได้ลูกเสร็จสรรพ
เหวดาก็เลยยกลูกตัวที่เนรมิตให้ตัว รวมเป็นสองตัว และเหวดาท่านก็กลับไปเหวดาท่านก็
กลับไป พ่อกระเตและแม่กระเตก็ดีอกดีใจอยู่เหลือเกินก็ได้ลูกมาทั้งสองตัว

แม่หนูสาว

นายบุญยัง เพชรพวงแสง

กาลครั้งหนึ่งนานมาแล้ว ได้มีหนูอยู่ครอบครัวหนึ่ง มีพ่อแม่แล้วก็ลูกสาว ดานี้หนูสาวตัวนั้นถึงวัยที่จะต้องมีคู่ครอง พ่อแม่ก็เลยถามบอกว่าต้องการใครเรียกว่าพ่อแม่จะได้ไปติดต่อให้ จัดการให้ใช้ไหมให้เป็นคู่ครอง ที่วันหนึ่งแม่ก็ถามถามหนูสาวว่าไม่พูดอะไรวิ่งไปกลางแดดเลย แม่ก็ชักสงสัยวิ่งตามไป ตามไปตามหนูสาวก็เลยตอบว่าต้องการผู้เก่งกาจที่สุดในโลก มาเป็นสามี แม่ก็ถามแล้วใครละ หนูสาวก็บอกก็พระอาทิตย์ไงแม่ เพราะว่าพระอาทิตย์เป็นผู้ที่เก่งกาจใช้ไหม ที่เก่งกาจที่สุดในโลก สามารถส่งแสงสว่างมาให้กับโลกได้ ที่หนูยังไม่ทันขาดคำเลย ลมพัดมา พาเมฆก้อนใหญ่มาบังแสงอาทิตย์ มันทึบมืดแสงอาทิตย์ มันทึบมืดแสงอาทิตย์ทำอะไรไม่ได้ทำเมฆไม่ได้ เมฆเป็นผู้เก่งกาจอีกแล้วหนูก็เลยกลับใจ บอกจะเอาเมฆเป็นสามีตานี้ยังไม่ทันไรเลยลมพัดมา พาเมฆลอยไปเกิดเห็นลมเป็นผู้เก่งกาจอีกแล้วเห็นลมพัดเมฆนั้นก็เลย จะเอาเมฆนี้เป็นสามี เอ้ยเอาลมนั่นแหละเป็นสามีเปลี่ยนใจเอาลมอีก ที่หนูยังไม่ทันขาดคำเหลือบไปเห็นกำแพงมันตั้งอยู่ ลมพัดไปกำแพงก็เฉยทำอะไรไม่ได้ อยากได้ฟัวเป็นกำแพงอีก แม่ก็ชักสงสัย ไม่รู้อะไรนี้ ยังไม่ทันสังเกตแม่ก็เลยถามบอกว่า อะไรละ หนูสาวก็บอกว่าชักเปลี่ยนใจแล้วอยากจะเอากำแพงเป็นสามีอีกแล้ว เพราะลมพัดไปนี้กำแพงตั้งเฉยไม่เป็นอะไร ไม่ล้ม ที่นี้หนูหนู หมู่ตัวหนึ่งกำลังจะกำแพงเอาตึกนี้จะลอดกำแพง ไปอะหนูก็กัดกำแพงทะลุ ก็ลอดได้เลยหนูสาวก็เลยเห็นหนูนี้เก่ง สามารถเจาะกำแพงทะลุได้ก็เลยกลับใจมาแต่งงานกับไอ้หนูหมู่ตัวนั้นจนมีลูกมีหลานมากมาย จบ

นิทานเรื่องสัตว์ของไทยรามัญ

ความทะเยอทะยาน

นายค๊ะ พลอยงาม

มีสุนัขตัวหนึ่งอยากจะคบกับราชสีห์ ก็ไปหาราชสีห์ ฝ่ายราชสีห์ก็ยินยอมจะเป็นเพื่อน มิตรสหายกันก็ตามใจ เราก็รักกันอย่างเพื่อน สุนัขก็วิ่งแข่งแรง เอาละ จะซื้อสัตว์ ซื้อตรง เต๋อไ้ในจิตใจนะ อยากจะกินเนื้อราชสีห์ละ ถึงจะไปคบกับราชสีห์ ได้มานอนนิมนอนนารองว่าจะทำยังไง นี่เราจะได้กินเนื้อราชสีห์ได้

ก็วันหนึ่งก็ออกไปในป่า ก็เดินไปหาที่มันจะเหมาะสม ที่จะลวงล่อราชสีห์ให้ตายนะ นี่เดิน ๆ ๆ ไป ก็ข้างเหว เหวณะลึก มันเป็นอุโมงค์ ไปทางเหว ก็ลองตะโกนดู มันมีน้ำด้วย มันมีอุโมงค์ด้วย มันลึกด้วย แล้วชะโงกลงไปมันก็เห็นรูป สมมุติว่าสุนัขชะโงกไปก็เห็นรูปสุนัข แล้วลองตะโกนดู โอ้เสียงก็ก้อง เพราะมัน ท่อนขึ้นมาเป็นเสียงสุนัข แล้วก็นึกใจใจว่า

ทีนี้เสือก็ได้กินสุนัขก็ มีความดีใจ อืมหน้าสำราญดี โดดโผนโล่นเด่นอะไร ฐู่ไปในก็ไปในชายแม่น้ำ ชายแม่น้ำก็โดดไป โดดมา อ้า ทีนี้โดดลงไปน้ำ ความที่จิตใจในน้ำมัน มีตะเข้ (หัวเราะ) โอ้ตะเข้ะเกิดกินเสือเข้าอีก ชะ เกิดกินเสือเข้าอีก เกิด

ทีนี้ก็เลย ตะเข้ก็ดีใจ ใครไม่ได้กินสัตว์บก นะ ใครก็ไม่ได้กิน ไอนี้ใครไม่ได้กิน สัตว์บก เราดี ได้กินสัตว์บก นะชะ สัตว์บก สัตว์บกลงมาให้เรากิน ก็ ก็มีความทะเยอทะยานอีก ก็ กังวานทั่วแม่น้ำเลย พุงใหญ่ พุงใหญ่ พุงไม่มีละ ความที่จิตใจ ว่าได้กินสัตว์บก ได้กินเสือ ว่า กินไปก็ ได้ไป มากี่ ทีนี้ก็ โอ้ความที่ทะเยอทะยานของสัตว์ คงเหมือนกับคนเหมือนกัน คนที่ทะเยอทะยาน ไม่รู้จักตัว ไม่รู้จักเหตุ ไม่รู้จักผล ทีนี้พุงไปพุงมายังไงไม่รู้ ไปพุงถูกโอ้ โอ้หินนะ คอหักตาย (หัวเราะ) คอหักตายอีก ก็หมดกันเท่านั้น

นภกระจาบ

นางสาววิมล โพธิชัย

นางสาวสาย โพธิชัย

สาย : ไอ่เรื่องนภกระจาบนะ นภกระจาบก็เรื่องหนึ่งไปหากินนะ ไปหากิน ก็ไปดูดเกสร
เกสรดอกบัว แล้วนั่นแล้ว ดอกบัวมันหุบได้คืนะ ก็ออกมาไม่ได้ ออกมาไม่ได้ก็สายซึ
มาถึง กว่าดอกบัวจะบาน หาวามซู่อะไรนั่น ใส่น้ำอบมันหอมมากล้นฟุ้ง แล้วก็บินขึ้นสูง
มันก็นั้นหุบปีกก็ตาย นี่เพี้ยนไฟทุ่งเรอะเกิด

วิมล : ไฟไหม้ ไฟไหม้แล้วลูกตายหมดแล้ว ต่อว่าว่าหลงไหลไฟฝัน สายไป ไฟป่าไหม้
เอาไม้ทันท ก็เลยอธิษฐานเกิดชาติใดฉันใด ขอให้อย่าเจอ ๆ ไอ่ผัวอย่างนี้ ๆ
ก็เลยอธิษฐานเกิดชาติใดฉันใดขอให้เจอเมียอย่างนี้ ให้เป็นคู่กันทุกชาติไป

เจียปะต้อยท์กลอ

นายเรี่ยะ ขุนประเสริฐ

เจียปะต้อยท์กลอ

หนุ่มหม่งอิซ้อยท์หมัว

หนุ่มหม่งอะดัวเกวริบ
 ตอยหนุ่มกลอเบอะหะหล่ายหมัว หนุ่มหม่ง
 ตัวอิซ้อยท์โกะ อิซ้อยท์ผิจาระนา อ้อ
 อัวเนาะพุยจี้เหอะฮั่วเหอะฮั่ว ตีอัวเนาะ
 ซ้อตอตอย กลอชล่ายเนาะจะเตะ
 หะตักชากลอสล่ายเนาะจะล่ำบาก ตีอัว
 ชุบกลอเบาะชล่ายเนาะ กอโตะชะเหะ
 กย้าด
 หมัวแกย โตะชะเหะกย้าดโกะ
 แกยตอยตี้ เนาะหม่งตัวอิซ้อยท์โกะ
 ตอยตี้หนุ่มหมัวเติงโกะ เหยียะกล่าย
 คู่ เหยียะกล่ายซ่อมเพีย เอกะรัต
 เนาะโกะ เหยียะอะเห็นเกวริบ ตัดอัว
 อะเพิ่มตอชบอบ อาจ้อบอิซ้อยท์โกะ
 พอตะโกหวุดอิซ้อยท์โกะแกย แกย
 ตอยหมัดเกอะเกอะ ตีอัวดเกิด
 อิซ้อยท์โกะ อิซ้อยท์โกะกอ

สันดานสนับ

มีอิสสิอยู่คนหนึ่ง

อาศัยอยู่ในป่าแห่งหนึ่ง
 แล้วมีหมาตัวเมียผอมตัวหนึ่ง อยู่
 กับอิสสิเนั้น อิสสิเนั้นพิจารณา อ้อ
 เราเนี้เ่งลงทุกวันทุกวัน ครั้นเราเนี้
 คายไปแล้ว หมาผอมเนี้จะต้อง
 หูบหรือหมาผอมเนี้จะลำบาก ครั้นเรา
 ชุบหมาตัวเมียผอมตัวเนี้ ให้เป็นนางผู้
 ประเสริฐขึ้นมาแล้ว
 คนหนึ่งสวย เป็นนางผู้ประเสริฐเนั้น
 สวยแล้ว เนี้ อยู่กับอิสสิเนั้น
 แล้วก็มีเมืองเมืองหนึ่ง เขาหา
 คู่ เขาหาคู่ครอง พระเจ้าแผ่นดิน
 เนี้เนั้น เขาออกเที่ยวป่า ออกไป
 เที่ยวป่าแล้ว ไปถึงอิสสิเนั้น
 พบลูกสาวสืเนั้นสวย สวย
 แล้วอยากจะได้ จึงขอเอาจาก
 อิสสิเนั้น อิสสิเนั้นให้

เกอะนาอะเหนะ กุ้ย่ายเนาะตอยดี ละถ่าลอ
 ะหะเนาะเลปะกุ้ย้วยปะกยามปะเบ็ง
 ปะด้ากาะ ลุหุเหลียงคือลองคินเหม่ง
 ละหะเจียะหม่านยกกอะระ เต๊ะเอาการัดโกะ

เกอะเหม่ง แปกกะเหม่ง เกลิงจ๊อบ
 เติง เกลิงจ๊อบเติงเกลิงเปริยวเวหียชะ
 ปะพิธี้เค็งแรง โตะชะเหนะกย้าด
 เอกะรัต ตอยหม่มเหวียงหม่งเหญะเก๊ะ
 เหวอะฮั่ว หม่งเกอะหมัวอะเติด เคาะ
 หม่งแนม พอบักอาหมัวอะเติดโกะ
 ตอย จ๊อดเต๊ะโตะหม่งจ๊อกข้าวห้
 เหยนียกคะ เซอเตะหะโหนบเอรัตโกะ
 แตะกอเกยอเจียะ เกยอเจียะนิกหม่ง
 อะดัวจ๊อดโกะเล ซิโหละเอรัตเนาะเกอ
 เซลินราว พอเอรัตโกะเซลินเกอะ
 อะแท่นเจียะหะโหนบ ตอยเต๊ะแท่น
 เจียะหะโหนบโกะ เอ เอรัตกอ
 อะตอฮั่วเหยียะ เอ อะดัวแห่วงโปย
 เนากะหมัวเล ส้าวเหยียกคะเกอ
 ตอนเกลิง หมุโก้ยเกอะตอนเกลิงหมัว
 อะเคินหม่มหมิงเหม่งเวนเหม่งยาม
 ดีะเญะขาวเหยียกคะเต๊ะอะแท่นเจียะ

ได้นางผู้ประเสริฐนี้แล้ว ถ้าอย่างไร
 ต่อไปภายหน้าแล้วอย่าทรมานอย่าทูป
 อย่าตีนะ ถ้าไม่เลี้ยงให้ส่งคืนมา
 ถ้าเลี้ยงดูไหวก็ยกให้ เมื่อพระเจ้า
 แผ่นดินนั้น

ได้มา นำมา มาถึง
 เมือง มาถึงเมืองมาจัดจงวิวาหะ
 ทำพิธีแข็งแรง เป็นพระราชินี (ของ)
 กษัตริย์นั้น แล้วมีวังอยู่ด้วยกัน
 ทุกวัน อยู่ได้หนึ่งอาทิตย์ ก็คงดี
 อยู่ พอพ้นไปจากอาทิตย์นั้น
 แล้ว ใจมันเป็นใจสุข
 นับ พบรองเท้าของพระเจ้าแผ่นดินนั้น
 มันให้อยากกิน อยากกินมันอยู่
 ในใจนั้นก็เมื่อไรพระเจ้าแผ่นดินนี้ได้
 หลับแล้ว พอพระเจ้าแผ่นดินหลับได้
 กัดกินรองเท้า แล้วมันกัด
 กินรองเท้านั้น เอ พระเจ้าแผ่นดินให้
 ตื่นขึ้นตอนเช้า เอ ในวังเรา
 นี้ก็ไม่มีนา สุนัขได้
 ขึ้นมา อะไรได้ขึ้นมา ไม่มี
 เวลามีนินเฝ้าเวรเฝ้ายาม
 นี่สุนัขมันกัดกิน

หะโหนดเนาะซังชัย ชงชัยค้อยหุแถม
 ป๊ะถาลอ เงาะเกิด กำไลนงมะ
 เต้าะโกะ แปกแอบ แปกโกยหะตอม
 แปกแอบแปกโกยหม่ง โตะหะตอน
 ถีสองหะเป็ญะ ที่บาหะเป็ยะ
 หะตอมถีบ้อยโกหะเป็ยะ หะเป็ยะ
 แตะ ออ ชะเหนะกยัดเนาะเป็น
 แหน่นเจ็ยะหะโหนด ต้อฮุตะติเนาะ
 เอวัดโกะชมาน เซออำ ข้าวเหนียกคะ
 อะลอแห่นเจ็ยะหะโหนดเนาะราว
 ตีกำโนนงมะโกะเต้ชะเล โปย
 เกอะเซอเต้ชะ ช้อากอเลพ้อด
 พ้อดเอวัดโกะ เอวัดชะปะพ้อด

 โตะหะลอชะหะโกะ เต้ชะตอนและ
 ชะเหนะกยัดโกะ หะแห่นเจ็ยะ
 หะโหนดโกะเล หะลอข้าวเหนียกคะลอล
 ลอหมัว ชะโกะเอวัดเกอะกรองผิจานา

 อือ ชะเหนะกยัดเนาะต้อดหะลอโตะ
 ถ่าเนาะราว ญองปะราวโตะ
 ป๊ะปะ หะโกะระ เด็กมาก
 เหลียงหะเกอะเล เหลียงกอมอง

รองทำนี้สงสัย สงสัยแล้วไม่รู้
 ทำทำไหน นี่เอา นางสนม
 เหล่านั้น ตามแอบ ตามคูกกลางคิน
 ตอมแอบตามคูกอยู่ เป็นคิน
 ที่สองก็ไมพบ ไมพบ
 คินที่สามก็พบ พบ
 ถูกอ้อ พระราชินีนั้น
 กัดกินรองทำ พุดไมถูกกิน
 พระเจ้าแผ่นดินตรัสถาม พบไหม สุนัข
 ที่ไหนกัดกินรองทำนี้
 พวกนางสนมกำนันมันพุด เรา
 ได้พบมัน พุดไปก็กลัว
 กลัวพระเจ้าแผ่นดินนั้น พระเจ้าแผ่นดิน
 ตรัสว่าอย่ากลัว
 เป็นอย่างไรพุดอย่างนั้น มันพุดขึ้นว่า
 พระราชินีนั้นแล้ว กัดกิน
 รองทำนั้น อย่างไรสุนัขที่ไหน
 ไหนไม่มี ดังพระเจ้าแผ่นดินได้ตรอง
 พิจารณา
 อือ พระราชินีนี้ใจทำไมเป็น
 ทำที่เลา คิดเรื่องที่เป็น
 อย่าทำอย่างนั้นเลย เอาไปให้อิส
 เลี้ยงไม่ได้แล้ว เขาให้ส่ง

ะเลียงนาเหลย เอวัดอะลอบลือบ
 อี้อยห์ อาจ้อยอ้อยห์ อี้อยห์โกะอำ
 ออ กลอ อีกลอหะหลาย
 อัวโกะซูปิเกย หะหังเนาะ
 ปิโตะพะเนะก้ายดะระ อา หนีชอຍ
 ปิหุเพะเียน เนาะราว ปิโตะหม่ง
 กลออะเรมโกะเียนระ แะหุเกวอะเล
 ปิแะหม่งอะเนาะระ เอวัด
 อะลองตอยอะเลียง อะเลียงโกะตอย
 พิเนาะ เอ อี้อยห์โกะชิด
 บลอน อี้อยห์ชิด เอ อวเนาะ
 เกอะปะะหลอเกอะอุปะการะอีเปอะ
 หะหลายเนาะราว กลอเมอะหะหลาย
 เนาะ ชอบพิจานาคัวจ็อค
 ซ้อบเดอะหญิ ดีเคิงเต๊ะเอวัดหญิยะ
 หะเจียะเคิง กลอเบอะหะหลายเนาะหมัว
 อัวซูปโกะโตะเงินหะตาน ตอยอ้อยห์
 โกะซูปกลอเบอะโกะโตะคอนเงินหะตาน
 แกบปลอน แกยปลอน กำโลนปงมะ
 เซนาตะโกะดักหม่งหรงขานเกลิงเหี้ยะเก๊ะ
 เกลิงโกะเซอตะเงินหะตาน
 อี้อยห์โกะ อ้าดเก็คอ้อยห์โกะ อี้อยห์
 โกะกอนาปลอย ถอนาตอยหญิยะ

กลับไปเลย พระเจ้าแผ่นดินส่งถึง
 อีสไปถึงอิส อีสนั้นว่า
 อ้อ หมา อีหมาพอม
 เรานี้ซูปเอ็งให้ส่วยขนาดนี้
 เอ็งเป็นพระราชาซิแล้ว อา นิสัย
 เอ็งไม่ทิ้งเลยนี้เล่า เอ็งยังคงเป็น
 หมออยู่เหมือนเดิม มันไม่ได้นา
 เอ็งต้องอยู่ที่นี้ละ พระเจ้าแผ่นดินนั้น
 ส่งแล้วกลับ กลับแล้วนั้น
 ทั้ เอ อีสนั้นคิด
 อีก อีสนั้นคิด เอ เรานี้
 ทำอย่างไรจะได้อุปการะอิ้วเมีย
 พอมนี้เล่า หมาตัวเมียพอม
 นี้ คิดพิจารณาในใจ
 คิดได้หน่อย ก็เมืองพระเจ้าแผ่นดินเขา
 ขึ้นครองราชย์ หมาตัวเมียพอมตัวหนึ่งนี้
 เราซูปให้เป็นช้างเผือก แล้วอิส
 นั้นซูปหมาตัวเมียนั้นเป็นช้างเผือก
 สวยงามอีก สวยงามอีก ขำราชบริพาร
 เสนาเหล่านั้นต้องร้องปาวมาด้วยกัน
 มานั้นพบช้างเผือก
 อีสนั้น ขอเอาจากอิสนั้น อีส
 นั้นให้ไปอีก ให้ไปแล้วเขา

หะกอน โตะมงคลเหญะเล โตะ
 กย้าคชอย
 เติงเหญะ เหญะกอมมา คอย
 เหลียงหะเจียะเหญะเก๊ะ
 เคาะ หะราวหุโหละปลอม จ้อดเค้ะโตะ
 จ้อดข้าวเหนียกคะ เกละตอม เค้ะ
 ลั่ว เจินโกะ เกะชะตอมเค้ะลั่ว
 (หั่วเราะ) ลั่วทีเนาะ เอ้ เกอะปะ
 หะลอรวัว เจินเนาะ เค้ะหุ
 เค้ะเกอะลั่วหม่งเกอะ เจินเนาะ
 เจินปะหะลอ เค้ะเกอะลว
 หะลอเค้ะโตะ กักแห่งปิ่นเตอ
 อะราวฮิด เกลิงหรงเจียะ เกลิงหรง
 คอยติ อะราวฮิดฎะฮ่า
 เค้ะโตะค้อยห์โหระขานระ ชะเค้ะโตะ จ้อด
 จ้อดข้าวเหนียกคะ เค้ะหุเชียงจ้อดเจิน
 ปะแห่งมั่ว โตะซุบแห่งนง เอ้อ
 เกอะปะหะลอ ชาวเหนียกคะ อี้ช้อยห์
 เหญะฮ่าโหละระ หย่มหุเลียงเจียะเหญะ
 กออะลองกอเหญะ คอบเอว็ดหะกาวห์โกะ
 อะลองนาปลอนเล อะลองจ้อบอิช้อยโกะ
 ปลอน อิช้อยห์โกะฮ่า อะลองจ้อย

เลานั้น เป็นมงคลเขา เป็น
 สง่าราศรีแก่
 เมืองเขา เขาให้ไปแล้ว
 เลียงคูกัน
 ดี แต่ไม่นานนัก ใจมันเป็น
 ใจสุนัข เทียงคิน มัน
 หอน ช้างนั้น เทียงคินมันหอน
 (หั่วเราะ) หอนทีนี้ เอ ได้ทำ
 อย่งไรเล่า ช้างนี้ มันตื่น (ขึ้น)
 มันได้หอนอยู่ ช้างนี้
 ช้างทำไมมันได้หอน
 มันเป็นอย่างไร เรียกโหระจารย์
 บุโรหิต มาทำนาย มาทำนาย
 แล้ว บุโรหิตนั้นว่า
 มันเป็นเดรัจฉานแล้ว แต่มันเป็น ใจ
 ใจสุนัข มันไม่ใช่ใจช้าง
 อย่งเขาหอรอก เป็นซุบมาหอรอก เอ้อ
 เมืองนั้นคิดเรื่อยไปอีก อิลี
 เขาพูดไว้ หากไม่เลียงคูกเขา
 ให้คืนไปให้เขา แล้วพระมหากษัตริย์
 พระองค์นั้น
 ส่งคืนไปอีก ส่งคืนไปถึงอิลีนั้น
 อีก อิลีนั้นว่า ส่งคืนถึง

อ้อ อีชัยห์ เยะหะหล่าย เจียปะค้อยห์
 ปิหุเทา อัวบราดปิหุหม่าน
 ระเชอะ แกะโกะ อื้อดชะโกะระ
 จบ (หัวเราะ)

อ้อ อิลี อี (หมา) ผอม สันดาน
 เอ็งไม่ทิ้ง เราโปรดเอ็งไม่ไหว
 แล้ว ว่าดังนั้น หมดแค่นั้นแล้ว
 จบ (หัวเราะ)

เจียะชอยพอ โตะกลอเกร้ม

นายเลียม วังวาริ

เจียะชอยพอ โตะกลอเกร้ม

ปะดัวกับกูเต๊ะหม่มแดงหมั่ว

หม่มปะราวฮิดหมั่ว ก๊อดโหล่งว๊อด
 กว๊อดโกะ จอนสะคำตอบ กว๊อดดะ
 ปลอนโกะ จะหะ ไค้ดเขาฉ่ายตัวแดง
 หุเคอะ หย่มหะ ไค้ดเขาฉ่ายกว๊อด
 โกะตอยเตะหะ ไค้ดเขาฉ่ายตัวกอเกร้ม
 ตามเตออ ตามเกริบ ตามโซ่นโกะ
 เกกอะหะ ไค้ดกว๊อดเกอะ คอยปะราวฮิดโกะ
 ปลอน
 เต็ดอาเกริบ ตอนหม่มเกอะอะดาว
 คือบเตอ หะ ไค้ดกว๊อดโกะ
 หะ ไค้ดกว๊อดโกะ กาละโกะปลอนระ
 หม่มกลอเกริบหมั่ว โกะ หะเหวียะ
 กีบกลาเต๊ะเกียงโตะหม่งชะหมาด เต๊ะ
 เจียะชอยพอเหวียะ โตะเกลิงตอย
 ช้อคอาเต๊ะ ตึงหัวหัววตอยเล็
 เตะเกลิงเต็งวิบิตปลาย
 เต๊ะเต็ง เต๊ะเต็งวิบิตเต๊ะเกลิงโตะ

กินสินบนเป็นสุนัขป่า

ในครั้งก่อนโน้นมีเมืองอยู่เมืองหนึ่ง

มีบุโรหิตคนหนึ่ง เรียนวิชาไว้
 วิชานั้น ศักดิ์สิทธิ์ยาก วิชานั้น
 อีกนั้น จะสวดสาธยายในเมือง
 ไม่ได้ หากลวดสาธยายวิชา
 นั้นแล้วต้องลวดสาธยายในป่า
 ตามเขาตามป่าตามเนินนั้น
 จึงจะสวดวิชาได้ แล้วบุโรหิตนั้น
 (อีก)
 ออกไปป่า ขึ้นอยู่ (ได้) บน
 ยอดเขา สวดวิชานั้น
 สวดวิชานั้น เวลานั้น (อีก)
 มีสุนัขป่าตัวหนึ่งชาติ
 ปางก่อนมันเคยเป็นอำมาตย์อยู่ มัน
 กินสินบนของเขา (เป็น) มาแล้ว
 ตายไปมันรับเวร แล้ว
 ต้องมารับวิบัติอีก
 มันรับ มันรับวิบัติมันมาเป็น

กลอเกริบโกะตอยเล เกลิงเต็ดหม่ง
 จีเหียงจ่างเตอโกะ กาละอะราวโกะ
 หะคึดก๊ออดโกะตอย กลอโกะ
 เหวียะกับกลาโกะระเต๊ะโตะเซมินโกะ
 เต๊ะเกละก๊ออดโหล่ก๊ออดโกะกำ พอเต๊ะ
 อะล้งก๊ออดโกะ เนาะเต๊ะหะแตมโหล่เก้อะ
 พอเต๊ะหะแตมเกอะก๊ออดโกะอ๊อด
 เต๊ะหะโคดก๊ออดโกะเต๊ะ เต๊ะอะตออา
 เต๊ะหลุบเกริบ กลอโกะ เต๊ะหลุบเกริบ
 อาตออาจ้วหะตะโกะปลอน กลอโกะปลอน
 เต๊ะหะโคดโหล่ก๊ออดเต๊ะตัวเกริบ
 เต๊ะเซาะฉ่ายตอตอย ซ้อดเกริบ
 หะหล่างเตะตอนอกเต๊ะอ๊อดเลเนาะ
 กล๊ะเจียติซางเจินหุแตมหมุโก้ย
 ตัวซ้อดเกริบเตะเกลิงซ็อดบ
 ขิตัวกอเต๊ะอ๊อด
 เต๊ะโตะเซมินโชนาเลเนาะ
 พอเต๊ะเกอะเซมินโชนาเกอะตอยโกะตอย
 ระเฮย
 เต๊ะซ้อบเนาะโก๊ะเลเนาะ เต๊ะซ้อบ
 โชนากตอน เอ อ้วเนาะหม่ม
 กอเป่อเหลียะเปียะเจินกล๊ะเจียติซาง
 หุแต่มวะซ้อดเกลิบเต๊ะหะหล่าง

สุนัขบ้านนั้นแล้ว มานอนอยู่
 ข้างดินเขานั้น เวลาบูโรหิตนั้น
 สวดวิชานั้นแล้ว สุนัขนั้น
 ซาคิบางก่อนนั้นครั้งมันเป็นพระยานั้น
 มันได้เรียนวิชานั้นไว้บ้าง พอมัน
 ฟังวิชานั้น มันจดจำไว้ได้
 พอมันจดจำวิชานั้นได้หมด
 มันสวดวิชานั้น มันลูกไป
 มันเข้าป่า สุนัขนั้น มันเข้าป่า
 ไปต่อไปวันหน้านั้นอีก สุนัขนั้นอีก
 มันสวด(ไว้)วิชา(ของ)มันในป่า
 มันสาธยายขึ้นแล้ว สัตว์ป่า
 ทั้งหลายต้องขึ้นกับมันหมดเลยนี้
 เสือ ราชสีห์ ข้าง ไม่รู้อะไร
 (ใน)สัตว์ป่าต้องมาเคารพ
 นบไหวให้มันหมด
 มันเป็นนายใหญ่ที่นี่
 พอมันได้(เป็น)นายใหญ่ได้แล้ว
 นั้นแล้ว
 มันคิดอย่างนี้เลยนะ มันคิด
 ใหญ่ขึ้น เอ เราไม่มี
 ทหารข้างเสือราชสีห์
 ไม่รู้จะสัตว์ป่าทั้งหลาย

ตอนโตะโปะพะอัวลือก

ปะปะพะโกะระ อัวเนาะโกะเกอะปะพะลือ

เกอะโตะโชนา เกอะบั้งเต็งเกอะ

เกะพะโกะ ข้อบ ปะปะพะโกะ

เกิดเป่อเหลียะเปียะเนาะระ อัวอาบั้งเต็ง

เอกะรัต อัวจะตักเต็งโกะตอย

อัวจะโตะเอการัด เกะพะโกะเล

ข้อบ ข้อพะโกะตอย หะโต๊ตตอน

อะทาโกะโกะ หะโต๊ตตอนวือดโกะตอย

ข้อดเกริบเงินเจี้ยติขางกละหุเตม

ชิงโตหมุโก้ยหมุโก้ยเกลิง

ชะชิต้อบเกลิงบั้งอือด บั้งอือดตอยเกะ

เซมินาโลโกะกอะขอม หะหมุเนาะ

อัวจะเกิดมาเนียะเต้าอะบั้งเต็ง

เอกะรัต ตักเต็งเกอะตอยอัวจะโตะ

เอกะรัต มะเนียะเต้าโตะเป่อเหลียะเปียะ

ข้อพะโกะตอย เซมินาโลโกะ

เหลียะเกิดเงิน หม่งหะไม้

เจี้ยติขางหม่งอะดาว อะดาวเงิน

เซมินาโลโกะเหลียะตอนตัก

อะดาวเจี้ยติขางโกะปลอน อือ

ตักบ้อยชั้น เหลียะตอนตัก

มาขึ้นเป็นบริวารเราหมด

อย่าทำอย่างนั้นเลย เรานั้นได้ทำอะไร

จึงได้เป็นใหญ่ ได้ครองเมืองได้

ว่าดังนั้น คิด อย่าทำอย่างนั้น

เอาทหารนี้แล้ว เราไปล้อมเมือง

พระมหากษัตริย์ เราจะตีเมืองนั้นแล้ว

เราจะเป็นพระมหากษัตริย์ ว่าดังนั้น

คิด คิดดังนั้นแล้ว สวดขึ้น(ซึ่ง)

คาถานั้นนั้น สวดขึ้นวิชานั้นแล้ว

สัจว่าข้างราชสีห์เสือไม่รู้

สิงโตอะไรอะไรมา

ลงหัวมาห้อมล้อมหมด ห้อมล้อมหมดแล้ว

พระยาสุโขออกคำสั่ง เคียวนี้

เราจะเอาพวกท่านทั้งหลายไปล้อมเมือง

พระมหากษัตริย์ ตีเมืองได้แล้วเราจะเป็น

พระมหากษัตริย์ พวกท่านทั้งหลายเป็น

ทหาร

ปรึกษาดังนั้นแล้ว พระยาสุโขขึ้น

เขาเอาช้าง อยู่ข้างล่าง

ราชสีห์อยู่ข้างบน ข้างบนช้าง

พระยาสุโขขึ้นเขารับ

บนราชสีห์นั้นอีก อือ

ขึ้นสามชั้น เขารับ

เหลียงะเจียกเป่อเหลียงะเปียะ
 เจินเจยะตะโกะเจินกัะตะโกะ
 อาเหลียงะเก๊ะ อาอ่าป้งเต็งเอะกะรัตอ้อด

 เอการัตอ้อดตอยเนาะ อือ เกะรัต

 เกอะข้อยบข้าคลอ หะหมุเนาะ
 หั่วข้อดเกริบหะมะเต๊ะเกลิงป้งเต็งเนาะ
 เกอะปะข้าคลอเลเนาะะ แกะหะโกะ
 ที่เนาะหมุ่ปะราวฮิตปลอนตัวเต็งโกะ
 หมุ่กอหญ่กนปอนญา ข้อยอ อือ
 ข้อดเปรี้ยวข้อดเกริบ เต๊ะเกลิง
 ป้งเต็งโปยเนาะโกะ เหมะรัตเหลียงะปะ
 เต็งจ่างฮั่วเค็ดเต็งหะจ่างเอิน
 อือ อะราวฮิตโกะฮ่า ฮาโกะตอย
 อะราวฮิตตัวเต็งโกะปลอนระ
 เต็ดอาหญ่โกะระ เต็ดอาตอน
 เหลียงะตัวดื้อบเตื้อ ตอยฮุมาน
 เออ เซินค้ำค เซินชาคเกลิง
 ป้งเต็งโปยเนาะะหมุ่ปะเม็ดข้าคลอตราว
 อือ อือ ปะเม็ดฮั่วจะ ป้งเกิดเต็งเนาะ
 ฮั่วจะโตะไหนก จะโตะเอะกะรัตเอิน

ข่ายกกองทัพ
 ข้างม้าเหล่านั้ ข้างเสือเหล่านั้
 ไปด้วยกัน ไปไปล้อมเมืองพระมหา-
 กษัตริย์หมด
 พระมหากษัตริย์หมดแล้วนี้ อือ พระ-
 มหากษัตริย์
 ได้คิดอย่างไร เตี้ยวนั้
 พวกสัตว์ป่าทั้ง นั้นมันมาล้อมเมืองนี้
 ได้ทำอย่างไรเล่านี้ ว่าดังนั้น
 ที่นี้มีบุโรหิตอีกในเมืองนั้น
 มีซึ่งสติปัญญา คิด อือ
 สัตว์ไพรสัตว์ป่า มันมา
 ล้อมเมืองเรานั้เนั้น มหาราช
 รับอาสาข้าพเจ้ารับอาสาเอง
 อือ บุโรหิตนั้นว่า ว่านั้นแล้ว
 บุโรหิตในเมืองนั้นอีกแล้ว
 ออกไปจากนั้นแล้ว ออกไปขึ้น
 บนยอดเขา แล้วถ้าม
 เออ สิ่งศาล สิ่งศาลมา
 ล้อมเมืองเรานั้ประสงคสิ่งไรเล่า
 อือ อือ ฐะเราจะ ล้อมเอาเมืองนี้
 เราจะเป้นใหญ่ จะเป้นพระมหา-
 กษัตริย์เอง

อือ จะโตะเอกะวัดเอนโกะ
 เบนคาคเนาะโตะซัดเกริบ
 แสงหละวูกอเลหมัว โปยหามะหนดชะ
 หมุ่มกอแสงหละหุ ชำหะโกะ
 หมุ่แสงหมุ่ม คอยมณีเต้าะ
 จะสู้กอโปยเนาะ หมุ่มชะตาทาน
 กาจางตัว จะสู้โปยลาล้อ
 เหยียะแกะหะโกะ เอือ เหยียะแกะตอน
 กลอโกะเหยียะชำ หมุ่อัวตะแคว้นปะ
 ปิต้าะ จะลู่อัวอัวกอเจ็ยติฆาง
 อะเรียตอน ปิต้าะตะซัดอ้อดเลเนาะ
 อือ กอเจ็ยติฆางอะเรียตอนปิต้าะ
 ตะซัดอ้อดเหยียะแกะหะโกะ
 อ้อ หมุ่มโตะซัดโกะตอยติแกะ
 อ้วนดโหลหะโปะฮัว หะโปะฮัว
 หะตะเนาะโปยเกลิงแต้ตตอจะเนะ
 เหยียะเก้าะ แกะหะโกะ เอือ
 ซำซัดโกะตอย ปะราวฮิดโกะอะเสียง
 อะเลียงหลุบเต็ง อะเลียงหลุบเต็งตอยเล
 กอหรั้วเป้อเหลียะเปียะหนะดัวเต็งกอ
 เกิดโตชอฮู้ดทะอะโตฮู้ด
 ฮู้ดทะอะชะโตฮู้ด ตาทาตาเป้อเหลียะ
 เปียะปลอน

อือ จะเป็นพระมหากษัตริย์เองนั้น
 สิงคาลนี้เป็นสัตว์ป่า
 กำลังอาวุธก็ไม่มี เรามนุษย์
 มีทั้งกำลังอาวุธ ว่าดังนั้น
 หอกดาบมี แล้วพวกท่านทั้งหลาย
 จะสู้กับเรานี้ มีแต่เพียงปาก
 กับมือเท่า จะสู้เราอย่างไร
 เขาวาดังนั้น เอือ เขาวาขึ้น
 สุนัขนั้นเขาวา เราจะต้องหว่านทำไม
 พวกแก จะสู้เราเราให้ราชสีห์
 ส่งเสียงรื้อย พวกแกต้องตายหมดทั้งนี้
 อือ ให้ราชสีห์ส่งเสียงคำรามขึ้นพวกแก
 ต้องตายหมด เขาวาดังนั้น
 อ้อ หากเป็นอย่างนั้นแล้วก็เอา
 เรานัดไว้เจ็ดวัน
 ตอนนี้เรามาออกต่อสู้
 กัน ว่าดังนั้น เอือ
 พุดอย่างนั้นแล้ว ปุโรหิตนั้นก็กลับ
 กลับเข้าเมือง กลับเข้าเมืองแล้ว
 ให้พวกทหารคนในเมืองให้
 เอาสำลียุดหูเสียหมด
 ยุดหูเสียหมด ตามธรรมดา
 ทหารอีก

โกะเลก้ออดทะอะโศออด อัดทะอะ
 อะโศออดอิโกะดอย ปะราวฮัดโกะ
 อัดทะอะอะโต คอนอาอะดาวด็อบเตอ
 โกะปลอน คอนอาคอนอา
 เออ ชิงคาค อือ นะหย่ม
 ดอจะนะกะกาไปยเกาะดอยดี
 เกาะกอเจียติซางอะเรียตอน เกาะ
 กอเจียติซางอะเรียตอน เกาะ
 ไปยลูตะพะอ้อมัว เกาะทะโกะ
 เขมินกลอเหฎยะฮากอเจียติซาง
 เกาะ เจียติซางโกะเก็ดเหริยมซาน
 อะเรียตอน เหฎยะเกาะทะโกะ
 ดอยเจียติซางอะเรียตอนเลเนาะเล
 เบียะซัดเกริบเตาะเบียะหรั้ว
 กละหรั้ว โกะดอยซัดออดเล
 เบียะเขมินกลอ โกะปลอนเข
 บากาเบียะซอมเผียเหฎยะ
 ด็กหม่งอะดาวเจียติซาง หะด็กจี
 หนูภาเงิน เงินกอเล็ดออด
 ทิเนาะพะชะหรั้วเจียติซางเอนละเนาะ
 พะชะหรั้วเจียติซางเอนละเนาะ
 หะลัดเตียหลุบเกริบเกาะออดเลเนาะ
 เตียหลุบเกรียออดดอย หรั้วเติงกวาน

นั้นให้อุดหูเสียหมด อุด
 หูเสียหมดนั้นแล้ว บุโรหิตนั้น
 อุดหูเสีย ขึ้นไปบนยอดเขา
 นั้นอีก ขึ้นไปขึ้นไป
 เออ ลิงคาล อือ หากว่า
 ต่อสู้กับเราดังว่านั้น
 เอาให้ราชสีห์ส่งเสียงร้อง เอา
 ให้ราชสีห์ส่งเสียงคำรามขึ้น เอา
 เราไม่ต้องกลัวหรอก ว่าดังนั้น
 พระยาสุณัษเฐนพบกับราชสีห์
 เอา ราชสีห์นั้นเอาเสียง
 คำรามขึ้น เขาว่าขึ้นดังนั้น
 แล้วราชสีห์ส่งเสียงร้องขึ้นแล้วขึ้น
 อ้ายสัตว์ป่าทั้งหลายอ้ายพวก
 เสือพวกนั้นเลยตายหมด
 อ้ายพระยาหมานนั้นอีกด้วย
 กับอ้ายเมียเขา
 ชื่อยูบนราชสีห์ ล้มกลิ้งลง
 จาก(หลัง)ข้าง ข้างนั้นก็ตาย
 ขึ้นเหลือแต่พวกราชสีห์ขึ้น
 เหลือแต่พวกราชสีห์ขึ้น
 กระโดดหนีเข้าป่ากันหมดขึ้น
 ขึ้นเข้าป่ากันหมดแล้ว พวกชาวบ้าน

เก้าะดี เต๊ะเตี้ยอาอีโกะอ้อด
 กักเหญะเก้าะ เจียกเต็ดเกลิง
 ปลักซุนเหญะเก้าะเลเนาะ
 เจียกเกลิงเก็ดซุนเก้าะ เกลิง
 เกละซุนหยักซุนเกละซุนบังกร่ายติะโกะ
 ซุนโกะหยังเหญะเก้าะเลเนาะ
 สบายเลเนาะ อีโก๊ะ ปะราวเนาะโก๋
 หน่มกอกว้อดซหะหมัวหญ่
 ปะเนญา ขิดหุจ้อบ เจียก้าวห้
 หะก้าวห้จะเตี้ยะซ้อดหุซิด
 อีโกะระ หนีโอนกอหญ่ณปอนญา

เหล่านั้น มันทนไพบดนั้น
 เรียกขานกัน ยกกันออกมา
 เอาเนื้อกันขึ้น
 ยกกันมาเอาเนื้อกัน มา
 แล่เนื้อแบกเนื้อแล่เนื้อทรายเหล่านั้น
 เนื้อนั้นแบกกันขึ้น
 สบายขึ้น นั้น เรื่องนั้น
 มีวิชาแต่ไม่มีสติ
 ปัญญา คิดไม่ถึง ตัวเอง
 ตัวเองจะต้องตายไม่คิด
 นั้นแล้ว ผู้ด้อยสติปัญญา

ปะแต๊ะเหญะฮ้อคหะก๊าวห์เตะขย้อด

พระประทุม พลแก้ว

ปะแต๊ะเหญะฮ้อคหะก๊าวห์เตะขย้อด

เชื้อเขามาหมคตัวเองต้องตาย

ว่า หุนด้านข้าบอะเก้ม

ว่า นิทานหรือเรื่องอิงประวัติ

เนาะปูลอน โตะบอมอะเก้ม

นี้อีก เป็นเรื่องอิงประวัติ

ปะราว ปะแต๊ะเหญะฮ้อค

เรื่อง เชื้อเขามาหมค

ปะแต๊ะเหญะฮ้อคหะก๊าวห์

เชื้อเขามาหมคตัวเอง

เตะขย้อด โกะชะเขี้ยวปะแต๊ะ

ต้องตาย นั้นแล้ว

เหญะหุฮ่าหนีล่อ อะเหว

เขาไม่ว่า คำพูด

อะเรมเหญะฮ้อฮาไหล่ มนั้

โบราณเขาว่าไว้ คน

ปะปะแต๊ะมนั้ ปะแต๊ะ

อย่าเชื่อคน เชื่อ

เหญะฮ้อคเตะขย้อด หะก๊าวห์

เขามาหมคต้องตาย ตัวเรา

เตะขย้อด อะเหยิกเต๊ะเตะฮ้อค

ต้องตาย อายุมันต้องตาย

กะเหงัวโกะ อะหมอะเยีย

บางก็ ชื่อเสียง

ขอยไถ่เตะขย้อด อาถ่ำ กะเส้

คุณความดีต้องตายไปอย่างนั้นแหละ

โกะระปะอะแต๊ะเหญะฮ้อค

นั้นแล้วอย่าเชื้อเขามาหมค

เหญะหม่มอะโคมาเตอะโกะ

(เขา) มีหูสองข้างนั้น

เหญะกอเจาะไหล่ อะล้ง

เขาให้ เก็บไว้ ล้ง

หมัวอะโต กอเจาะไหล่หมัวอะโต

หูหนึ่ง ให้เก็บไว้หูหนึ่ง

ปะอะแต๊ะข้าบอะโต อะแต๊ะเหญะฮ้อค

อย่าเชื่อทั้งสองหู เชื้อเขามาหมค

แตะขย้อด เถี่ยะหวานาเถี่ยะ
 ล้อกนา หะก้าวหะรุนตม
 เถี่ยะฮ่าเกวี่ะเถี่ยะฮ่าหุเกวี่ะหะก้าวห
 ระหุเตม มะนัวปอมอะเก้ม
 ฮ่า ปอมเนาะ จะเหลี่ยกลอะล้ง
 เนาะปลอน อาหะต๊ะเนาะ
 ปะดอย หะหล่านปอมเนาะโกะ
 ปะดอยกาอะเต็ดเต๊ะ อะดอยกา
 อะเด็กโหละโกะระ เฝ่วถัซ้อด
 ไบโยโกะกะตอโต๊ะ เหตุว่าดาว
 เต๋หวาดาว อา บังหม่ง
 ปะตัวชนมหะลัว ชนม
 หะหุลัวหุหมัวชนม กาละ
 โกะระ หนุ่มป็อกหมัวโกะ
 ป็อกหมัวเนาะเต๊ะหนุ่มจะนาย
 เต๊ะหนุ่มเหมียยา อะเหวอะดา
 โกะตะกะกอนจัตระมด เหละ ย่า
 เหละจัตระโม ระจัตตะเต๊ะ
 แดกโหล่เหมียยา เต๊ะยาอะเหว
 โกะเต๊ะหุเกวี่ะ ชะหนึนเหมินตะ
 หุขุย้อบ อะเต๊ะ จีนา ป็อก
 เนาะโกะ เต๊ะอาถูลายเจียะ
 จะนะเต๊ะ จุนะป็อก โตะกะเล

ต้องตาย เขา
 หลอกไป ตัวเราก็อไม่รู้
 เขาพูดจริงเขาพูดไม่จริงตัวเรา
 ก็ไม่รู้ เหมือนหนึ่งว่าเรื่องตำนาน
 หรือ เรื่องที่ จะเล่าให้ฟัง
 นั้นอีก ต่อไปนี้
 ใน เรื่องราวนิทานนั้นนั้น
 ในครั้งกระโน้น ใน
 อดีตกาลโน้น พระโพธิสัตว์
 ของเรานั้นเสวยพระชาติเป็นเทวดา
 เทวดา อา อาศัยอยู่
 ที่ต้นกุ่ม ต้น
 กุ่มต้นหนึ่ง เวลา
 นั้น มีนภกระยางตัวหนึ่งนั้น
 นภกระยางตัวนั้นมีอุบาย
 มันมีมารยาท คำพูดคำจา
 นั้นมันอ่อนหวาน นุ่ม
 อ่อนหวาน แต่ใจมัน
 ผูกไวซึ่งอุบาย มันพูดจา
 นั้นมันไม่จริง หากคนได้ยินเข้า
 ไม่คิด เชื่อ ลงไป นภกระสา
 นั้นมัน มันไปหากิน
 อาหารของมัน อาหารนภกระสา
 เป็นปลาชี่

กะโตะจะกะกอก๊อก กะกำ
 หุ่่นกำหะตามกำ สับเปยะระ
 อะดอยกาต๊าค ตัวกานี ป๊อก
 เกอปปอกเจียะกะ โกะป๊อกโกะ
 อากล่ายเจียะกะ อากล่ายเจีย
 อะนะเคะโกะระ ตะกะกาละ
 หมั่วจัว อือหมั่วตะจัว
 เคะอะ อา อาหล่ายเจียะ
 อาหฤดเคะกะหมั่ว หมั่วเกวิด
 อะดอยกาต๊าค โกะ ป๊อกเซอดอย
 ป๊อกขย็อบ เอ๊ะหะล่ออัวเกอะ
 เจียะกะเนาะ ล่ออัวเกอะเจียะ
 กะเนาะ โกะป๊อกขย็อบซัด
 โกะต้อย ป๊อกโกะจ้อจ่างจ่าง
 เกวิดโกะเล กะโกะเบินอา
 เบินเกลิง กาละโกะระ
 (กระแอม) กะโกะเขตตะ
 ดอย กะโกะชำ ป๊อก
 ปะหะล่อป๊อเจียะอัวราว
 ปะหะล่อหุเจียะอัว ป๊อก
 โกะเคะขย็อบ อัวจะเจียะ
 หมั่วอัวเนาะ เกอะชะหมั่วอัวเล
 ถ้าวัวจะเค็กจะนาย ปะเหมียยา

ปลาเป็นอาหารของนกกกระสา ปลาบ้าง
 กุ้งบ้างปูบ้าง ทุกอย่างละ
 ในน้ำ ในแม่น้ำ นกกกระสา
 พบนกกกระสากินปลา นั้นนกกกระสานั้น
 ไปหาปลา กิน ไปหา กิน
 อาหาร(ของ)มัน ครึ่งถึงกาล
 วันหนึ่ง อือวันหนึ่ง
 มันไป ไป ไปหา กิน
 ไปพบ(ถูก)ปลาหนึ่ง หนึ่งหนอง
 ในน้ำนั้น นกกกระสาพบแล้ว
 นกกกระสา คิด เอทำอย่างไรเราถึงได้
 กินปลานี้ ทำไมเราไม่ได้กิน
 ปลานั้น นกกกระสา คิดดัง
 นั้นแล้ว นกกกระสานั้นลงไปยังข้าง
 หนองน้ำนั้น ปลานั้นว่ายน้ำไป
 ว่ายน้ำ มา เวลานั้นแล้ว
 (กระแอม) ปลานั้นเห็นเข้า
 แล้ว ปลานั้นพูด นกกกระสา
 ทำไมไม่กินข้าเล่า
 ทำไมไม่กินข้า นกกกระสา
 นั้นมันคิด เราจะกิน
 วันหนึ่งนี้ ได้เพียงวันเดียว
 ถ้าเราจะทำอุบาย ทำมารยา

อ้าวเจียะอาหรั้วฮั่ว ฮั่วฮั่ว
 เกอะเจียะกะกำเกว็ดเนาะ
 อ้าวเกอะเจียะฮั่วด ถ้าฮั่วจะเจียะ
 หมั่วฮั่วเนาะโกะ อ้าวเกอะเจียะชะ
 หมั่วฮั่วเนาะ ฮั่วหะดะฮั่วฮั่ว
 กะเด๊ะกอกุหลาบเกลิง
 จ่างอะรังแต๊ะหูกอฮั่วเจียะระ
 อือ บ๊อกโกอ้า เหม็น
 แตะกะปะหะล่อหุเจียะฮั่วรว
 บ๊อกโกะแตกจะนาย โอ
 ฮั่วโกะชานดูเหมดดา
 กอปปฮั่วหุเจียะป๊ะ บ๊อกโกะ
 ฮั่วกอกะโกะ ฮั่วโกะชานดู
 เหมดดา ฮั่วหุเจียะป๊ะ
 ฮั่วโกะระ ฮั่วชานดูปโกะระ
 ฮั่วเชอปปะเบ็งหม่งกะดอยเกว็ด
 เนาะดัวอะมาเนาะโกะ อะมาเนาะ
 ค้าดแต๊ะโอนจี้หรั้วฮั่วหรั้วฮั่ว
 ค้าดโกะเลจ๊ะเก๊ะ โกะระ
 ฮั่วชานดูปฮั่วเชอโหล่เกว็ดหมั่ว
 เกว็ดปลอน อะมาหมั่วอะมา
 ปลอนโกะค้ำดกลางค้ำดชี่
 กลางฮั่วด อาหม่งอะแต๊ะ

เรากินไปทุกวัน หรือเรา
 ได้กินปลาทั้งหนองน้ำนี้
 เราได้กินหมด ถ้าเราจะกิน
 วันเดียวนั้น เราได้กินเพียง
 วันนั้นวันเดียว วันหน้าเราอด
 ปลา มันก็ไม่ได้เข้ามา
 ริมตลิ่งมันไม่ให้เรากินแล้ว
 อือ นกกระสา นั้นเข้า ได้ยิน
 (ถูก) ปลาทำไมไม่กินเราแล้ว
 นกกระสา นั้นมันทำอุบาย โอ
 เรานี้เมตตาสงสาร
 กับแกเรา ไม่กินแกแล้ว นกกระสา นั้น
 พุดกับปลานั้น เรานั้นเมตตา
 สงสาร เราไม่กินแกหรอก
 เหตุนี้แล้ว เราสงสารแกนั้นแล้ว
 เราเห็นแกว่าย(น้ำ)อยู่ในหนองน้ำ
 นี้ในบ่อน้ำนั้น บ่อน้ำนี้
 น้ำมันน้อยลงทุกวันทุกวัน
 น้ำนั้นก็จะแห้ง นั้นแหละ
 เราสงสารแกเรา(เห็น)หนองน้ำอีก
 หนองหนึ่ง บ่อน้ำหนึ่งบ่อ
 ดิกนั้นน้ำมากน้ำลึก
 มากหมด ไปอยู่โน้น

หมิบจับเบ็นห้วนเบาะเนาะ
 หุตะเกว็น เต๊ะหุ้มเกาะ
 ชะอะมาตอยบิหม่งเนาะโกะ
 ค้าดเต๊ะเกาะจี้หั่วฮั่ว เต๊ะ
 โจคจี้หั่วฮั่ว สะโหละค้ำด
 เต๊ะเกาะบิเตะขย็อคโกะอ็อคเล
 โกะระฮั่วเหมดตาชานดูบิโกะ
 ฮั่วหมิตเกอะกอบิอาหม่งเกว็ดค
 เกว็ดตามค้ำดกลางติ
 ค้ำดหุเกาะติ เกอะหม่งหมิบ
 กะโกะเต๊ะฮั่วแก๊วะฮั่วป็อก
 ป็อกโกะแก๊วะเล โอ
 ถ่าบิหุอะเต๊ะฮั่วแกะ
 หั่วบิ หมั่วหนิลอหนิลอเกอะ
 หั่วกะ อลลอเกอะ กะหะหลั่ง
 อากอฮั่ว อาหรั่ง อากอเซอ
 เหนะหมด แก๊วะหุแก๊วะ
 ค้ำดอะมาค้อะลั้งคคิเกว็ดค
 คคิเต๊ะกลาง ฮี้ ฮั่วก่างนา
 กิ โกะอะเต๊ะ อะเต๊ะ
 กะหะหลั่งโกะหน่มกะหมั่ว
 อา เตะอะหย่าง ฮี้
 ฮั่วอาเบื้อ ป็อกโกะก่างนาเล

สนุกสนานว่ายนํ้าเล่นเย็นสบาย
 ไม่ต้องห่วง มันไม่มีเหง
 แต่บ่อนํ้าที่เกอยุ่แล้วนี่น
 นํ้ามันแห้งลงทุกวัน มัน
 แห้งขอลงทุกวัน เมื่อไรนํ้า
 มันแห้งแกต้องตายหมดเลยน
 นั้นแล้วเราเมตตาสงสารเกน
 เราอยากไห้เกไปอยู่หนองนํ้าโน้น
 หนองที่นํ้ามากโน้น
 นํ้าไม่แห้งได้อยู่สบาย
 ปลานั่นมันพูดว่าจริงหรือนกกระสา
 นกกระสาโน้น(พูดว่า)จริงซี โอ
 ถ้าแกไม่เชื่อเราเอ้า
 พวกเกหนึ่ง ตัวไหนตัวไหนก็ได้
 พวกปลา ตัวไหนก็ได้ ปลาทั้งหลาย
 ไปกับเรา ไปดู ไปไห้เห็น
 กับตา จริง(หรือ) ไม่จริง
 นํ้าสระนั้นบ่อนั้นหนองนั้น
 นํ้ามันมาก ไป เราคาบไป
 ปลานั่นเชื่อ เชื่อ
 ปลาเหล่านั้นมีปลาตัวหนึ่ง
 ไป รับอาสา ไป
 เราไปดู นกกระสาโน้นคาบไป

ปือกโกะก่างนาทะโกะ อาจิกดี
 อาหะเหลี่ยะ เกว็ดดี
 เกว็ดดีโกะทะโกะ เป็นหว่อน
 อะตัวเกว็ดโกะพอยลอยตอย
 อ้อ เชอ ค้าคโกะสีหมับสับ
 เคาะ เบ้าะเซาะเคาะ ทะโกะ
 อะเลียงเกล้ง อะเลียงเก้ง
 ปือกโกะก่างอะเลียงแห่ง
 เกว็ดอะเรมโกะปลอนเล
 กางอะเลียงเกว็ดอะเรม
 ทะโกะหะเหลี่ยะ เจียะกอหรั้วหะก้าวห์เล
 ไอ่ แก้วะปือกเนาะเต๊ะก่าง
 นาอัวเต๊ะหะเหลี่ยะเกว็ดดีโกะ
 เกว็ดดีโกะค้ำคสิค้ำคเบ้าะเซาะ
 เคาะ หมับสับเคาะเอาเตะ
 พ้อดค้ำคเก้าะ หะตะเนาะไปย
 เกอะหม่งเหริยะระ โตะถ่าโกะ
 ทะหะหล่างอะเต๊ะเจียะ
 หะหล่านทะโกะ ทะโกะอะเต๊ะ
 ปือกโกะ เลยอา อาเก้าะ
 ปือกโกะอาโตะ อ้า รับอาซา
 ก่างนา ก่างนาหวั้วฮัวหวั่นา
 โหนก้าได้คก้า ปือกโกะก่างนา

นกกระสา(นั้น)คาบปลานั้นไป
 ไปปล่อย หนองน้ำโน้น
 หนองน้ำโน้นปลาตัวนั้นว่ายน้ำเล่น
 ในหนองน้ำนั้นจนพอแล้ว
 อ้อ พบ น้ำนั้นลึกสนุกสนาน
 ดี เย็นสบายดี ปลาตัวนั้น
 กลับมา กลับมา
 นกกระสา(นั้น)คาบกลับมายัง
 หนองน้ำเดิมอันอีก
 คาบกลับหนองน้ำเดิม
 ปลาตัวนั้นเล่า (กิน)กับพวกพ้องของตัว
 ไอ่ จริงนกกระสา(นั้น) มันคาบ
 เราไปมันปล่อย (ใน)หนองน้ำนั้น
 หนองน้ำนั้นน้ำลึกน้ำเย็นสบาย
 ดี สนุกสนานดีไม่ต้อง
 กลัวน้ำแห้ง ต่อไปนี้เรา
 ได้อยู่สนุกแล้ว เป็นอย่างนั้น
 ปลาทั้งหลายหลงเชื่อ
 เรื่อง (ของ)ปลาตัวนั้น ปลา นั้นเชื่อ
 นกกระสา(นั้น) เลยไป ไปกัน
 นกกระสา(นั้น)ไปเป็น อ้า รับอาซา
 คาบไป คาบไปวันหนึ่งตัวหนึ่งสองตัว
 ใหญ่บ้าง เล็กบ้าง นกกระสา(นั้น)คาบไป

อาจิกชนอมหะหลัว โกะเล
 ป็อกโกะเจียะเทาะออด นุเกวอะ
 อะนาหะเหลียะเกวักคัม
 เบะกะหลอกเนาะโกะ อ่า ขัด
 นึกว่า กะโกะอาหม่งเกวักคัม
 เบ้าะเซาะ เบะหม่มหลอกเนาะโกะ
 ป็อกก่างนาหรั้วฮั่ว ก่างนา
 ป็อกโกะเจียะออด จุดกอง
 หม่งกอดอมหะหลัวโกะ
 กะโกะหมัวเกวักโกะออด
 ออดปัวกราว เตียะหะตาม
 หมัว หะตามโกะเซอติะ
 โกะอาเก๊าอะออด หะกั้วหัท
 ระหุเตม หุเตมนึกว่า
 บ็อกโกะก่างนาหะเหลียะเกวักคัม
 อะโตะเกวี่โกะป็อกโกะเจียะเทาะออด
 อายะ หะตามโกะหมัวเกลิง
 หมัวเกลิง โออัวอากำป็อก
 หะตามโกะเกะหะโกะ โอเกอะเล
 เกะ อาอา ทินะเนาะเบะ
 หะตามโกะฮั่ว อัวอาโกะ
 อาเกอะระ ะ ป็อกจะก่าง
 นาอัวจะเก็คปาน ก่างนาอัว

ไปถึงต้นกุ่มนั้นซี
 นกกระสาถิ่นนั้นเสียหมด ไม่ได้
 เอาไปปล่อยที่หนองน้ำ ไน้เลย
 อ้ายปลาทางนั้น อ่า คิค
 นึกว่า ปลาโน้นไปอยู่หนองน้ำไน้
 สุขสบาย อ้ายอยู่ข้างนั้น
 นกกระสาถิ่นนั้นหมด คาบไป
 นกกระสาถิ่นนั้นหมด กระดุกกอง
 อยู่ที่ไหนต้นกุ่มนั้น
 ปลา(โน้น)หนึ่งหนองนั้นหมด
 หมดภายหลัง ถูกบู
 ตัวหนึ่ง บูนั้นเห็นปลา
 นั้นไปกันหมด ตัวเอง
 ก็ไม่รู้ ไม่รู้ึกว่า
 นกกระสาโน้นคาบไปปล่อย(ที่)หนองน้ำนั้น
 ที่จริงนั้นนกกระสาตัวนั้นเสียหมด
 ไปแล้ว บูตัวนั้นมา
 ตัวนั้นมา โอเราไปด้วยนกกระสา
 บูนั้นพูดเช่นนั้น โอได้ซี
 เอ้า ไปไป ทินอ้าย
 บูนั้นพูด เราไปนั้น
 ไปได้หรืออก แต่ นกกระสาจะคาบ
 เราไปจะเอาปาก คาบเราไป

โกะอัวพืด ป๊ะปะพะ โกะระ
 อัวจะอาอาเก่า ชะ กออัวเนาะ
 เกิดห่านเง็บโหล่เก๊ะบ็อกกลา
 คอย ปออาวก่างอัวเกว็ดดี
 กอ ก่างนากอปานโกะอัวพืด
 พอโตะซัดโกะบ็อกโกะอะเต๊ะ
 หะตามกำ พออาจักโกะ
 หะตามโกะ เง็บโหล่ เกิดห่าน
 โกะเง็บโหล่เก๊ะบ็อก บ็อกโกะ
 ปออา ปออาปออาจักชอม
 หะหลัวโกะ ชอมหะหลัวโกะ
 บ็อกโกะหะปะกอหะตามเป่อ
 เต้ กะหมัวเกว็ดอัวอะแห่งโกะ
 อัวเจียะเทาะออคอายะ ปิเนาะ
 เกล็งกำอัวเนาะ อัวจะเจียะปลอน
 อัวหอหม่งเกว็ดค้ำค้ำค้ำค้ำกลางโกะ
 ค้ำค้ำค้ำค้ำค้ำกลางอะลอเกิดร้าว
 อัวจะเจียะปิระ หะตามโกะ
 เหม้นเตะถ่าโกะ โอ
 บ็อกเนาะจนาย กะหะหล่างโกะ
 เต๊ะอะเต๊ะเจียะบ็อก
 บ็อกเจียะเทาะอืด จุดกอง
 หม่งอะตอมหะหลัวเนาะ

นั้นเรากลัว อย่าทำอย่างนั้นเลย
 เราจะไปไปด้วย แต่ ให้เรา
 เอากำหมับคอนนากะยางไว้ก่อน
 แล้ว บินไปเก็บเรา (ไว้) ที่หนองน้ำโน้น
 ให้ คาบไปด้วยปากนั้นเรากลัว
 เมื่อเป็นเช่นนั้นนกกะสาโน้น เชื้อ
 บ้าง พอไปถึงโน้น
 บุนั้น หมับไว้ เอากำ
 นั้นหมับคอนนากะสาไว้ นกกะสาโน้น
 บินไป บินไปบินไปถึงต้น
 กุ่มนั้น ต้นกุ่มนั้น
 นกกะสาโน้นชี้ให้บูดู
 นั้น ปลาหนองหนึ่งเราเอามานั้น
 เรากิน(เสีย)หมดไปแล้ว เจ้านี้
 มากับเรานี้ เราจะกินอีก
 เราไม่ให้ยู่หนองน้ำลึกน้ำมากนั้น
 น้ำลึกน้ำมากเอาที่ไหนเล่า
 เราจะกินเจ้าแล้ว บุนั้น
 ได้ยิน(ถูก)ดังนั้น โอ
 นกกะสาโน้นเจ้าเล่ห์ ปลาเหล่านั้น
 มันเชื่อถือนกกะสา
 นกกะสากินเสียหมด กระดุกกอง
 อยู่โคนต้นกุ่มนี้

มาหลังเนาะ โตถ่าโกะ
 หะตามโกะ ปิเจียะอัวหุเกอะระ
 ปิเจียะอัวโกะ ถ่าล่อเจียหุเกอะ
 อัวเกิดห่านโกะ เจ็บโหลเต้าะปิ
 โกะระ อัวจะเจ็บเต้าะปิกอ้ออด
 หะตามขย้อถ่าโกะตอย
 หะตาม เจ็บเก้าะป็อกโกะป้อด
 ป็อกโกะขย้อด อ่า
 ป็อกโกะขย้อด อีญะระ
 เต๋หว่าดาวโกะเหญะฮ่า
 อะเต้ะเหญะอ้อดเตะขย้อด
 ส้าหะอ้อด เปียะกะ
 หะหล่างโก้เต้ะอะเต้ะเจียะป็อก
 ป็อกเจียะเทาะกลักอ้อด
 บัวกราวป็อกโกะปลอน
 นิกว่าเต้ะเต้าะ หะล่อเต้ะ
 อะเต้ะหะตามปลอน
 หะตามโกะ เจ็บป็อก
 เก้าะป็อกโกะป้อด เตะขย้อด
 อาปลอน ญะระเหญะฮ่า
 อะเต้ะหลว้อ อะเต้ะเหญะอ้อด
 เตะขย้อดอิกเก้าะ โกะระ
 หะหล่านอะเต้ะเหญะเนาะ

มากขนาดนี้ เป็นดั่งนั้น
 ปูนั้น เจ้ากินเราไม่ได้แล้ว
 เจ้ากินเรานั้น อย่างไรก็กินไม่ได้
 เราเอากำนี้ หนีบคอเจ้าไว้
 นั้นแล้ว เราจะหนีบคอเจ้าให้ขาด
 ปูคิดดั่งนั้นแล้ว
 ปู หนีบคอนกกระสา นั้นขาด
 นกกระสา นั้นตาย อ่า
 นกกระสา นั้นตาย นี่แหละ
 เทวดา นั้นท้าว
 เชื่อเขาหมดต้องตาย
 ทั้งหมด อ้ายปลา
 ทั้งหลายนั้นมันเชื่อนกกระสา
 นกกระสา กินหมดสิ้นไป
 ภายหลังนกกระสา นั้นอีก
 นิกว่ามันฉลาด ทำไมมันจึง
 หลงเชื่อปูอีกเล่า
 ปูนั้น หนีบนกกระสา
 คอนกกระสา นั้นขาด ต้องตาย
 ไปอีก นี่แหละ เขาว่า
 เชื่อง่าย เชื่อเขาหมด
 ต้องตายด้วยกัน นั้นแหละ
 เรื่องเชื่อเขานี้

สอบเปียะ เณยะกออะเต๊ะ
 อา เต๊ะระ ชะปะกออะเต๊ะอ้อด
 เตะก่างโหล่หมัวอะโต อะล้ง
 หมัวอะโต เหม้นเตะ
 หมุ่ด้อยเตะผิจารานา
 ว่าโตะแก๊วะหุโตะนกว๊ะ
 คอตะชักกอหะดักกลไปย
 บอดลอ เตะข้อยบผิจาระนา
 เณะระเป๊วถิซ้อดโกะ อ่า
 โตะเต่หว่าดาวหม่งฮนอมหะหลัวโกะ
 เกอะหญาด ป็อก กอกะ
 ซ้าป็อกกาหะตามโกะ
 คอยเกล็งผิจาระนา
 หะหล่าน อะเต๊ะเณยะอ้อด
 เตะข้อยดซ้ากะอำป็อก
 เนะระซ้อดปะราว อ่า
 หนิด่าน ซ้าปะราวปอม
 หนุ่ม เกละเกละหนุ่มชะเนาะ

ทุกอย่าง เขาให้เชื่อ
 เชื่อเกิด แต่อย่าได้เชื่อหมด
 ต้องเก็บไว้หูหนึ่ง ฟัง
 หูหนึ่ง ได้ยิน(ถูก)
 อะไรต้องพิจารณา
 ว่าเป็นจริงไม่เป็นจริง
 ให้สุขให้ทุกข์กับเรา
 เพียงใด ต้องคิดพิจารณา
 นี่แล้วพระโพธิสัตว์(ของ)เรานั้น อ่า
 เป็นเทวดาอยู่(ที่)ต้นภูมั้น
 ได้เห็น นกกระสา กับปลา
 หรือนกกระสา กับปูนั้น
 แล้วมาพิจารณา
 เหตุ เชื่อเขาหมด
 ต้องตายทั้ง(กับ)ปลาทั้งนกกระสา
 นี่แล้วเหตุ เรื่องราว อ่า
 นิทาน หรือเรื่องราวตำนาน
 มี สั้นสั้นมีเพียงนี้

ชะตาดเจ็ยะกุยา

นายเลียม วังวาริ

ชะตาดเจ็ยะกุยา

ปะดัวกับกุลาเต๊ะหนุ่มชะตาดหมั่ว

หุญดาเต๊ะหะเจมเหล็ยะปะหะดาว
 อะดัวฮุนอมซุ แดกโหล่หะบัว หะมายกำ
 โจนกำ กลั้งระเกาะ ชะตาดโกะ
 ขย้อบ อัวเกอะแดกจะนายซัดลอรวัว
 อัวเกอะ แดกหมิดกอะหะเจมตะเนอะเกอะ
 ขย้อบอะดัวจ้อดโกะ ขย้อบอะดัวจ้อดโกะตอย
 หะตาดโกะขย้อบนาโกะระ หะตาด
 อาแดกหมิดกาหะเจมโกะ ซำเกาะ
 หะตาดเหล็ยะหะดาวจ่างหมั่วตอย
 ซาโหล่ปานเจ็ยะกุยา ซำกตหะเจมโกะ
 อัวเจ็ยะกีย้า อัวหุเจ็ยะอาหาระเผ็วเจ็ญ
 หมุโก้ยมั่ว แกะระอัวแหม่งซอย
 เจ็ยะเทาะกยาเ็นซำกอะหะเจมโกะ
 อา หะเจม หะเจมโกะติ
 เหล็ยะหุอะเต๊ะแฉะหมั่ว
 ทีเนอะหะตาดโกะหม่งตอน หะเจมโกะหนุ่ม
 ชะดาวเหี้ย จ่างหมั่วดี ซาโหล่ปาน

กากินลม

ในการครึ่งหนึ่งมี กาดัวหนึ่ง

เห็นนกอาศัยอยู่
 ที่ต้นไม้ ทำรังไว้ ไข่บ้าง
 ลูกบ้าง ว่าไปก็มากอยู่ กานั้น
 คิด เราจะทำอุบายอย่างไรเล่า
 เราจะได้ ผูกมิตรกับนกเหล่านั้นได้
 คิดในใจนั้น คิดในใจนั้นแล้ว
 อิกนั้นคิดไปตั้งนั้นแล้ว กา
 ไปผูกมิตรกับนกนั้น ถ้าว่า
 กาเขย็นดินเดียวแล้ว
 อ้าปากไว้กินลม พุดกับนกนั้น
 เรากินลม เราไม่กินแล้วโภชนาหาร
 อะไรทั้งหมด เอาเถิดเราจำศีล
 กินแต่ลมอย่างเดียวพุดกับนกนั้น
 อา นก นกนั้นก็
 เขายังไม่เชื่ออยู่หรอก
 ทีนี้ กานั้นก็อยู่ นกนั้นอยู่
 ข้างบนเขา (ซึ่งย็น) ดินเดียวนั้น
 อ้าปากไว้

เจียะกยาโกะระ ทิเนาะหม่งอาหม่งอา
 ทิเนาะหะเจมเหญะอะเต๊ะ โอ
 หะด้าดเหญะแหม่งชอยเหญะเจียะกยาแก๊วะ
 อ้าวหุเตียะพ้อดระ ป๊ะป๊ะหะโกะระ
 หะด้าดหม่งชอมชเนาะเคาะ
 เกอะแหม่งชมายแหม่งโกนโปยโปยเกอะ
 อากล่ายเจียะเกอะแหม่งจ้อดโปยโกะ
 แกะโกะตอยเหญะหะเหลียะ
 เหญะอาเหญะปรางไหลโกนภาหะด้าดโหะ
 หะมายกอหะด้าดโกะเล ทิเนาะเหญะ
 กกเก๊าะอ้อดละเนาะ พออาเก๊าะอ้อด
 หะด้าดโกะละเนาะดี้อาหย่องเจียะ
 หะมายหะบัวโกะหมัวเหมียะ อือ
 โกนหะบัวเนาะหมัว อากล้อดเจียะพอ
 พอากล้อดเจียะอิโกะตอย
 เจียะพัคตอยละเนาะดี้อาหะเจิมเกลิง
 เนาะหะดาวจ่างหมัว ฮาไหล่ปาน
 เจียะกยาโกะปล่อน เจียะกยาเนาะ
 หะเจมโกะอะเลียงเกลิง เอ๊ะ
 เหญะหรง เอ๊ะโกนอ้าวแก๊วะอาหมัว
 เหญะแกะเอ๊ะ หะมายอ้าวแกละ
 เออ แก๊วะหะด้าดโกะเล
 เออ อ้าวเจียะกยาเพลิน อ้าวหม่ง

กิณลมนั้นแล้ว ทิน้อยไปอยู่ไป
 ทินักเขาเชื่อ โอ
 กาเขาถือศีลกินแต่ลมจริง
 เราไม่ต้องกลัวแล้ว อย่าทำอย่างนั้นเลย
 กาอยู่ที่ต้นไม้นี้
 ได้เฝ้าไข้เฝ้าลูกเรา เราได้
 ไปหากินได้ตั้งใจเรานั้น
 ว่าดั่งนั้นแล้วเขาปล่อย
 เขาไปเขาฝากลูกกับกานัน
 ไข้ให้กานันแล้ว ทินเขา
 ไปกันหมดนั้นแล้ว พอไปกันหมด
 กานันแล้วทินไปย่องกิน
 ไข้รั้งนั้นพองหนึ่ง อือ
 ลูกนกรังนี้ตัวหนึ่ง ไปขโมยกินพอ
 พอไปขโมยกินดั่งนั้นแล้ว
 กินอิ่มแล้วทิน พอนกมา
 นี้นินดินเดียว อ้าปากไว้
 กิณลมนั้นอีก กิณลมนี้
 นกนั้นกลับมา เอ๊ะ
 เขาดู เอ๊ะ ลูกเราหายไบนึง
 เขาว่าเอ๊ะ ไข้เราหาย
 เออ หายกานัน
 เออ เรากิณลมเพลิน เราอยู่

หม่งอะเนาะเล อ้าวระหุญาด
 เหยียะโกะเกลิงถ่าล่อ เหยียะแกะ
 เออเหยียะตอยโกะค้อน พออะเคิน
 อาหะโกะปล้อน พออาเก๊ะอ้อดโงะ
 หะค้ำคโกะปะหะโกะปลอน
 พอเค๊ะอาอ้อคอาหย่องเจียะ
 โจนะบ่าวโกะหมั่ว หะบ่าวเนาะหมั่ว
 หะโกะปลอน ปะซัดโกะ
 หะเจมเค๊ะกะเลียงเกลิง เอ
 หญาดเค๊ะโตะซาดโกะปลอน
 เหยียะแกะโกนเกล๊ะ อ้วแกะ
 โจนเกล๊ะ เอ เคะหุเกอะ กาหุเต็ม
 หะค้ำคเนาะโกะ ซ่าเตียะเจียะกยา
 แหม่งซอยหะดาวจ่างหมั่วเนาะโกะ
 จ้อดเค๊ะหุค้อบโกะหมั่งกาไปยง
 ละเนาะไปยปะปะหะโกะระ แกะหะโกะ
 ซำกอหั่วหะกาวห้โกะ ไปยปะอาอ้อด
 แอ็บหมั่ง แหม่งโกย เคะจะโตะ
 ซัดลอราว กอหิมหั่วโกย
 หะค้ำคโกะ ตอยหะเจมข้อยอบหะโกะ
 ตอยระเซย จัวเหยียะตอนอาเหยียะเก๊ะเล
 เจ๊ะโหลหมั่วบา แอ็บหมั่งอะกรา
 เหระอะกราฝูมนอมซอะโนะเล

อยู่ที่นี่แล้ว เราก็ไม่เห็น
 ใครนั้นมาอย่างไร เขาว่า
 วันรุ่งขึ้นนั้น พอเวลา
 ไปอย่างนั้นอีก พอไปกันหมดแล้วนั้น
 กานั้นทำอย่างนั้นอีก
 พอมันไปหมดไปย่องกิน
 ลูกวังนั้นตัวหนึ่ง วังนี้ตัวหนึ่ง
 อย่างนั้นอีก ทำอย่างนั้น
 ภาเหล่านี้เผลอลับมา เอ
 พบมันเป็นอย่างนั้นอีก
 เขาว่าลูกหาย เราว่า
 ลูกหาย เอ มันไม่ได้เรื่องก็ไม่ว่า
 กานี้มัน พูดว่ากินลม
 ถือศีลยินดินเตียวนั้น
 ใจมันไม่เชื่อตรงกับเราหรอก
 ที่นี้เราอย่าทำอย่างนั้นเลย ว่าดังนั้น
 พูดกับพวกคนนั้น เราอย่าไปหมด
 แอบอยู่ คอยสังเกต มันจะเป็น
 อย่างไรเล่า ให้ตัวหนึ่งสังเกต
 กานี้ แล้วนบกปรักษาดังนั้น
 แล้ว วันรุ่งขึ้นไปกันแล้ว
 เก็บไว้หนึ่งสองตัว แอบอยู่ระหว่าง
 รากระหว่างพุ่มไม้ต้นอื่นซี

แหม่งโกย พอเดอะถ้ำแคะอา
 หะด้าดโกะเหญะเต็คอา เหญะอาหย่อง
 เจียะกำโกะปลอนระ หย่องโกะแคะเซอ
 อ้อ หะด้าดเนาะถ้ำเนาะเอน
 แคะหมวกาเบะปั่วไถ่มัว
 หะด้าดเนาะเอนหย่องเจียะโกนอัว
 เกอะแกล๊ะอาหะอะฮัวหะอะฮัว
 แตะมชดโกะตอย จัวซออีโกะ
 หรั่วโกะอะเลียงตอน หะตะมเจียะ
 หรั่วอ้อด พอหะตะมเจียะ
 โกนหรั่วอ้อดตะโกะเล หะเจมตะโกะ
 เหมันตะโกะตอยสะเนาะ หลุบ บ็อก
 เหญะเก๊ะเลอะเนาะ บ็อกชะด้าดโกะ
 ชมานหมปี เกอะเจียะโกนหะโกะ
 หะโกะหะไก้ตอยเล เหญะบ็อก
 อัวบ็อกเหญะกิดอัว ปลักตักเก๊ะ
 หลุบเกอะหะด้าดโกะเล ย้อดเล
 หะด้าดโกะ โกะระ อ่า อะเลกะ
 อะเลกะโกะแคะหะเบเลียะ ไปย๊ะหะเคาะดี
 กล่งหะเคาะแคะโตะอาเลเนาะ
 ดีจ้อบถึเตียะย้อด อ้อดแคะ
 หมัวเบะปั่วไถ่โกะระ

คอยสังเกตุ พอได้ทำมันไป
 กานันเขาออกไป เราไปย่อง
 กินอย่างนั้นอีกแล้ว ย่องนั้นมันเห็น
 อ้อ กาน้อย่างนี้เอง
 มันไม่มีความซื่อตรงหรอก
 กานี้เองย่องกินลูกเรา
 ได้หายไปทุกวันทุกวัน
 ร้อยอย่างนั้นแล้ว เ็นลงวันนั้น
 พวกนั้นกลับมา เล่าให้
 พวกห้องหมด พอเล่าให้
 พวกห้องหมดดั่งนั้นแล้ว นกเหล่านั้น
 ได้ยืนดั่งนั้นแล้วที่นี้ เข้า จิก
 กันเลยที่นี้ จิกกานัน
 ถามทำไมเอ็ง ได้กินลูกอย่างนั้น
 อย่างนั้นอย่างนั้นแล้ว เขาจิก
 เราจิกเขากัดเรา เอาดีกัน
 เข้าได้กานันเลย คายเลย
 กานัน นั้นแล้ว อ้า ความไม่ซื่อ
 ความไม่ซื่อมันไม่หมด เราทำไม่ได้แล้ว
 อย่างไม่ซื่อมันไม่เป็นไปดังนี้
 ก็ถึงที่ต้องตาย เหตุด้วยมัน
 ไม่มีความซื่อตรงนั้นแล

กลະແມ່ງຂອຍ

ນາຍເລີມ ວົງວາຣີ

ກລະແມ່ງຂອຍ

ເສືອຈຳສິລ

ປະດັບກັບກລາເຕະໂກະ ໝູ່ໝູ່
 ສນອມຊຸສັ່ງຊຸມໝ້າສນອມ ໂກະ
 ຕົວກລສນອນລ້າຊຸມໂກະ ໝູ່ໝູ່ກລະ
 (ກະແອມ) ຕົວກລສັ່ງຊຸມໂກະໝູ່ໝູ່
 ສນອຍໝ້າ ສອເຮືຍະເຮືຍກັດ ໂກະໝ້າ
 ປະທະຕາວໝ່ອວະຕົວກລສນອມສັ່ງໂກະ
 ປະທະຕາວໝ່ອໂກະ ໝູ່ໝູ່
 ກລະໝ້າ ພຸ່ ອາກລາຍເຈືະຮຸ່ມ່ານ
 ຕີຍ້ອບກະຕົວຈັອດ ປະທະລອຣາວ
 ອັວເກອະ ເກັດເຈືະສນອຍກອ
 ສອເຮືຍະເຮືຍກັດເນະເກອະຣາວ
 ປະປະທະໂກະຣະ ສຳທະໂກະ
 ອັວອາໝ່ໝ່ດອມສນອມຊຸໂກະ
 ໝ່ໝ່ດອມສນອມຊຸໂກະດອຍເລ້
 ອາໝ່ໝ່ດອມສນອມຊຸ
 ທະບັອດເພັດ ໂກະເລ ເຮືຍະສນອຍ
 ກອສອເຮືຍະເຮືຍກັດ ໂກະ

ໃນກລກຣິ່ງກ່ອນໂນ້ນ ມີ
 ດັນໂທຍຢູ່ດັນໝ່ໝ່
 ທີ່ດັນໂທຣໂນ້ນ ມີເສືອຢູ່
 (ກະແອມ) ໃນດັນໂທຣໂນ້ນ
 ລິງຕົວໜຶ່ງ ນກກະທານໝ່ໝ່ຕົວໜຶ່ງ
 ອາສັຍຢູ່ທີ່ດັນໂທຣໂນ້ນ
 ອາສັຍຢູ່ໂນ້ນ ມີ
 ເສືອຕົວໜຶ່ງ ແກ່ ໄປຫາກິນໄມ້ໄວ
 ແລ້ວຄິດໃນໃຈ ທ້າວຢ່າງໄວເລ່າ
 ເຮົາໄດ້ ກິນລິງແລະ
 ນກກະທານໝ່ໝ່ໄດ້ເລ່າ
 ອຢ່າທ້າວຢ່າງໝ່ໝ່ເລຍ ວ່າດັງໝ່ໝ່
 ເຮົາໄປຢູ່ຢູ່ໂຄນດັນໄມ້ໝ່ໝ່
 ຢູ່ໂຄນດັນໄມ້ໝ່ໝ່ເລ້
 ໄປຢູ່ຢູ່ໂຄນດັນໄມ້
 ຄູ່ບູດານໝ່ໝ່ ອ້າຍລິງ
 ກິນນກກະທານໝ່ໝ່

เหยียะหยาดเตียะ โถะตอยเหยียะชมาน
 หมูปี่หม่งหะลอเญะราว
 อ้อ อัวหม่งซ้อย อัวเนาะ
 ชะหมพุระอัวหม่งซ้อย
 อัวหะจ้อดซ้อด อัวหะเจียะ
 อะเหยี่ยมเหยียะระ เกะหะโกะ
 ตอยหม่งซ้อยหม่งหม่งอะโกะ
 หม่งอะโกะตอย หม่งแตะ
 หน่ายโกะตอยโกะตอย เหยียะ
 หะเตะตอนหะเตะตอนหะเตะตอนละเนาะ
 หม่งหม่งเตียะกาละหมัวจัว
 ซอเหวียะเหวียะกึดโกะ
 กอนนอยโกะ เหยียะเกาะชนมชุกโกะ
 เหยียะเกาะอัวหม่งเกาะกลา
 เหยียะเกาะหม่งเกาะกลา
 ตอยซ้อดเหยียะเก๊ะ ซ้อดเหยียะเก๊ะ
 ทิเนาะ โหล่นเนาะเหยียะไก่อะ
 กึดโฮนตันโฮน หนีบาเนาะ
 เหยียะไก่อะหลุดเหยียะไก่อะ
 จะเตียะเหยียะไก่อะหม่งเกาะกลาราว
 จะกึดโฮนตันโฮนเหยียะเก๊ะ
 ป๊ะป๊ะหะโกะระ ชำกอแต๊ะ
 หย่มโตะซำดโกะเลเกาะ

เขาเห็นถูกนั้นแล้วเขาถาม
 อยู่ทำไมนี่เล่า
 อ้อ เราจำศีล เรานี้
 เตี้ยวนั้นแก่แล้วเราจำศีล
 เราไม่ฆ่าสัตว์ เราไม่กิน
 ชีวิตเขา ว่าดังนั้น
 แล้วรักษาศีลอยู่ที่นั่น
 อยู่ที่นี่แล้ว อยู่ได้
 ที่นั่นแล้วนั้นแล้ว เขา
 เชื่องขึ้น เชื่องขึ้น เชื่องขึ้นที่นี่
 อยู่อยู่ถูกกาลวันหนึ่ง
 นกกระทานั้น
 กับลิงนั้น เขาว่าต้นไม้
 เขาว่าเราอยู่ได้ก่อน
 เขาว่าอยู่ได้ก่อน
 แล้วทะเลาะกัน ทะเลาะกัน
 ที่นี่ แล้วที่นี่จะได้ใคร
 ตัดสิน สองคน
 ใครได้ผิดใครผิดใคร
 จะถูกใครจะอยู่ได้ก่อนเล่า
 จะตัดสินกัน
 อย่าทำอย่างนั้นเลย พุดกับมัน
 หากเป็นเช่นนั้นแล้วเอา

ตี กอกละเหญะแหงมขอย
 เหญะหม่มเปะบัวได้
 กอเหญะตัดสินกอ เหญะโกย
 จะกะเหญะหลุดเนาะโกะ
 ข้าซัดโกะตอยตี อ๊ะ อาไปยเกาะ
 อ๊ะ ไปยอากล่ายกละเหญะเก๊ะ
 จ้อากล่ายกละเหญะเต๊ะ ตอย นิบา
 ชนอยกอขอเหริยะเหวียะกั๊ตโกะ
 เหญะจ้อาโกะ เหญะเกลิง
 หรงกละโกะเล หะหม่มเนาะชนอมขุเนาะ
 อ้วเกอะหม่งเกอะกลา อือ ชนอยโกะ
 เหญะหม่งกลา ตอยละไปยเหญะบา
 เนาะโกะ เหญะโกยจะหม่งเกอะกลา
 ตอยตีตชินกั๊ต โชนตันโชนอะเวะกอหนี
 เกาะเหโกะ ตอยกละโกะขย้อบ อือ
 ละเนาะ เคาะระเกาะเหโงะ ตอยข้า
 อ้อ กละโงะข้า ปีเต๊ะข้าอะเห
 เหญะเก๊ะหั่วหั่ว โงะอ้วหุเหม้น
 เพราะอ้วพยอะโตเต๊ะล่าง แหน
 เกลิงอะเซียกออ้วข้าหนีบา โกะ
 เกลิงอะเซียเหญะเก๊ะหม้วหม้วอะโต
 อือ เหญะหม้วหม้วอะโตข้าหนีบาเนาะ
 เกาะเหโกะ กละโกะขย้อบอะเห

โนน ให้เสือเขารักษาสิ
 เขามีความซื่อตรง
 ให้เขาตัดสินให้ ใคร
 จะแพ้ชนิดผืนนั้น
 พุดนั้นแล้ว ไป ไปเรา
 ไป เราไปหาเสือด้วยกัน
 ลงไปหาเสือด้วยกัน แล้วสองคน
 ลิงกับนกกระทานั้น
 เขาลงไปนั้น เขามา
 ดูเสือขึ้นสิ เตี้ยวนั้นมัน
 เราได้อยู่ได้ก่อน อือ ลิงนั้น
 เขาอยู่ก่อน แล้วเราสอง
 นั้น ใครจะอยู่ได้ก่อน
 แล้วตัดสินพิจารณาแจกแจงให้หน่อย
 ว่าดังนั้น แล้วเสือขึ้นคิด อือ
 ที่นี้ ตีแล้วว่าดังนั้น แล้วพุด
 อ้อ เสือนั้นพุด พวกแกพุด
 กันไกลไกลนั้นเราไม่ได้ยิน
 เพราะเราแก่หม่นหนัก นี่
 มากะซิบกับเราทั้งสองคนนั้น
 มากะซิบด้วยกันคนละหู
 อือ คนละหูทั้งสองคนนี้
 ว่าดังนั้น เสือนั้นคิดคำพุด

กะลั้งข้าดโกะคอยเล้ กอหนิบา
 เกลิงข้าอะดัวกาอะโต พอเหฎยะข้า
 อะดัวกาอะโต พอเหฎยะหลุบ
 เก้าะโตะคู่ เหฎยะหลุบเก้าะกร้อบ
 พอเหฎยะอะเซีย เหฎยะเกลิงข้า
 กะลั้งเกอะ ถ้ากัลละโกะจับหมั่วจู้ดเล
 ข้อค้อดล้าบาโกะเลย
 ข้อคล้าบาโกะเลย อีโกะระ
 กาละเนาะ หนีโปยหม่มหมตอะโกะลี้
 หะอะโตะหะปุดหะหล่านเต้าะโกะ
 ลากล่าน นายความเนาะโกะ
 พอกล่ายเหฎยะดัดสินเหฎยะเจียะเนาะ
 แบบ แบบกัลละหม่มชอยโกะระ

เสืออย่างนั้นแล้ว ให้สองคน
 มาพูดในหู พอเขาพูด
 ในหู พอเขาเข้า
 กันเป็นคู่ เขาเข้ากันใกล้
 พอเขากระซิบ เขามาพูด
 เสือได้ ทำเสือนั้นงับทีเดียวเลย
 คายหมดทั้งสองนั้นเลย
 คายทั้งสองนั้นเลย นั้นแล้ว
 กาลนั้น คนเรามาอะไรขึ้นแล้ว
 หากเป็นเหตุเป็นความเหล่านั้น
 ไปหาทนายความนั้น
 พอลาเขาตัดสินเขากินเสีย
 แบบ แบบเสือกจำศีลนั้นแล้ว

อะหฺรุดกอบ้าน

นายเลียม วัจวาริ

อะหฺรุดกอบ้าน

ปะดัวกับกลาเต๊ะ หม่งบ๊าบบา
 โตะเกร๊าะเบรีย เบอะมัก ป๊ะทะดาว
 หม่งปะดัวกะ หม่งหม่งเกว็ดหมัว
 เกว็ดโก อะดัวกาเกว็ดโกะหม่งหม่ง
 อะหฺรุดหมัว คอยบ๊าบโกะเกลิงกล้ายเจียะ
 หม่งอะดัวเกว็ดโกะเหอะฮัวเหอะฮัว
 คอยอะหฺรุดหม่งหม่งหน่ายโกะกำเล่
 ตี้อัดบาเนาะแตกหมิดเหฎยะเก๊าะ
 บ๊าบกาอะหฺรุดโกะปลอนระ แตกหมิด
 เหฎยะเก๊าะ
 แตกหมิดเก๊าะ หม่งปะดัวกาเกว็ดโก
 หม่งหม่งอาเนาะ ต้าดเกว็ดหม่งหม่ง
 เกว็ดโกะเต๊ะเก๊าะห์ เต๊ะเก๊าะห์ต้าดโกะ
 เต๊ะเก๊าะโอนอาระเนาะล่ำบาก
 อะหฺรุดโกะเกอะหม่งเกอะเจียะทังล่ำบาก
 เตียะเต็งหะต็ดหม่งอะดัวเกว็ดโกะคอยเล่
 บ๊าบโกะคอยเล่ เหฎยะหา เฮนียง

เต๋ากับนกเปิดน้ำ

ในกาลก่อนโน้น มีนกเปิดน้ำสองตัว
 เป็นผัวเมีย ตัวผู้ตัวเมีย อาศัย
 อยู่ใน มีหนองน้ำอยู่หนึ่ง
 หนองนั้น ในหนองน้ำนั้น
 เต๋าคัวหนึ่ง แล้วนกเปิดน้ำนั้นมาหากิน
 อยู่ในหนองน้ำนั้นทุกวันทุกวัน
 แล้วเต๋าคืออยู่อยู่ที่นั่นด้วย
 ครั้นสัตว์สองนี้ผูกมิตรกัน
 นกเปิดน้ำกับเต๋านั้นอีก ผูกมิตรกัน
 ผูกมิตรกัน อยู่ในหนองน้ำนั้น
 อยู่อยู่ไปทั้ น้ำ ในหนองนั้นอยู่อยู่
 หนองน้ำนั้นมันแห้ง มันแห้งน้ำนั้น
 มันแห้งน้อยลง ไปทั้ล่ำบาก
 เต๋านั้นได้อยู่ได้กินทั้งล่ำบาก
 ต้องทนทุกข์อยู่ในหนองน้ำนั้นแล้วละ
 นกเปิดน้ำนั้นแล้ว เขามีปีก

เหยียะปอากล่ายเจียะเกอะ
 กล่ายอาตามถึสะฮานสะฮาดโกะดี
 หยัดตามเกลิงใจด้าดเต๊ะเคะห์
 เยอะ เกเคะห์โกะตอย โปะฮนาจ็อบ
 เผียโปยเล โอเลี่ยโปยอะรุดโกะโกะ
 หม่งหม่งอะเต๊ะ หะดักจ็อดกลั่ง
 ด้าดโกะเต๊ะเก๊ะห์หม่งหมับ
 ที่เนาะด้าดเคะห์ โปยเตียะฮากัดแห่ง
 เผียโปยกอเกลิงหม่งอะเนาะเคะห์หุเตม

 เหยียะเก๊ะ ขย้อบโอโตะฮ้าโกะ
 เคะห์เล
 (กระแอม) ขย้อบฮ้าดโกะตอยปะปะพะโกะ
 โปยฮากล่ายอะหุดเหยียะเก๊ะฮ้าพะโกะ
 บ้าบบาโกะเกล็ง เกลิงเหลี่ยปะราวปะรา
 ตามฮากล่ายเจียะ ตามเกว็ดตามเกลิง
 ตามโ ด้าดเคะห์ ด้าดกลั่ง โปะตอย
 เหลี่ยกออะหุด อะหุดโกะจ็อดเหยียะโตะ
 เหยียะหมิดเกอะฮาก้า เหยียะหมิดเกอะ
 ฮาก้าเล บ้าบโกะฮ้า ออเผีย
 หย่มเผียจะฮากตามโปยโกะฮากุเกอะ
 หย่มเผียฮากตามโปยดี เผียเกอะฮาก้าล

 จะกว้าดฮากะเล่ ฮอนทานโกะเล่เต๊ะหั่ว

เขabinไปหากินได้
 หาไปตามที่อื่นนั้นแล้ว
 เห็นตามคลองที่มีน้ำไหลน้ำมันดี
 เยอะ ใสดีนั้นแล้ว คิดถึง
 เพื่อนเรา โอเพื่อเต้านั้น
 อยู่อยู่ไหน มีทุกข์ใจมาก
 น้ำนั้นมันแห้งอยู่ไม่เป็นสุข
 ที่น้ำสมบูรณ์ เราต้องไปเอามา
 สองตัวผิวเมีย นกเปิดน้ำสองตัวนั้น
 ปรึกษา
 กัน ปรึกษาโอเป็นอย่างนั้นดิ

 (กระแอม) ปรึกษากันแล้วอย่าทำอย่างนั้น
 เราไปหาเต้าด้วยกัน เขาวาดังนั้น
 นกเปิดน้ำสองตัวนั้นมา มาเล่าเรื่องราว
 ตามที่ไปหากิน ตามหนองตามคลอง
 ตามห้วย น้ำดี น้ำมาก นั้นแล้ว
 เล่าให้เต้า เต้านั้นใจเขาเป็น
 เขอยากได้ไปบ้าง เขอยากได้
 ไปบ้างซิ นกเปิดน้ำนั้นพูด อ้อเพื่อน
 หากเพื่อนจะไปกับเรานั้นเป็นไปไม่ได้
 หากเพื่อไปกับเรานั้น เพื่อได้ไป
 อย่างไร
 จะเดินไปนั้นก็ หนทางนั้นมันไกล

โหละ ซิโหยะเผียเกอะอำเกื้อะเผียหะเหมีย
 หม่งหญัหญัโคะ หย่มเผียหมัดเกอะอา
 ตามโปยโกะตอย หย่ม ป๊ะเผีย
 แหม่งหมัวหมูปานเกอะโกะตอย
 อาตามโปยเกอะ หย่มแหม่งหมัว
 หมูปานหญัเกอะตอยอาตามโปยหญัเกอะ
 เกะหะโกะ เพราะอะราวเต๊ะหั่วหม่ง
 ตอยอะหุดเหฎยะฮ่า อื้อ แหม่งเกอะเล
 เหฎยะ เกะหะโกะ แหม่งหมัวหมูปานเกอะ
 อื้อ หย่มเกอะ ป๊ะสะมดซ้อดเจียะเกอะ
 เกะตอยตี้ อัวอะนาเกอะ เกะหะโกะ
 พอย้ายบซ้าดโกะตอยตี้ เกอะอะนา
 ซ้าดลอรวัว บ้าบบาเกว๊าะกาเปรียโกะเล
 เกิดแหม่ง หละหมัวหะก๊ิด เกิดแหม่ง
 หละหมัวหะก๊ิดตอย หละยะแหม่ง
 ตามปานชะ บ้าบเบ้อะกาซมกโกะเล
 ก๊ิดโหลอะเนิงหลิเกื้อะหมัวหมัวอะปาด
 ตอยกอะหุดโกะ ก๊ิดโหลหละโกะอะไ้
 อะไ้ พอก๊ิดหม่งเคาะระเล บ้าบบาโกะ

 ปออา ปออาหะเหล่นนาเบียะอะหุดโกะ
 อาไ้ตั้งตั้งไ้ระเนาะ อะหุดโกะ
 หะกัวอาโดงแดงโดงแดงเต๊ะปออา

นาน เมื่อไรเพื่อไ้ไปไ้เพื่อคลาน
 อยู่เนิดเนิดนั้น หากเพื่ออยากไ้ไป
 กับเรานั้นแล้ว หาก ทำเพื่อน
 ระวังปากนั้นไ้แล้ว
 ไปกับเราไ้ หากระวัง
 ปากไ้แล้วไปกับเราไ้
 ว่าดังนั้น เพราะทางมันไกลอยู่
 แล้วเต๋าเขาว่า อื้อ ระวังไ้ซี
 เขาวาดังนั้น ระวังปากไ้
 อื้อ หากไ้ ทำสัจย์สัจญาไ้
 ว่าแล้วนั้น เราเอาไปไ้ ว่าดังนั้น
 พอคิดดังนั้นแล้ว ไ้เอาไป
 อย่งไรเล่า นกเบ็ดน้ำฝัวกับเมียนั้น
 เอามาไ้หนึ่งท่อน เอามา
 ไ้หนึ่งท่อนแล้ว ขวาง
 ที่ปากสระ นกเบ็ดน้ำสองฝัวเมียนั้น
 กัดไ้ปลายไ้กันตัวละข้าง
 แล้วไ้เต๋านั้น กัดไ้ไ้มันตรงกลาง
 ตรงกลาง พอกัดอยู่ไ้แล้ว นกเบ็ด
 น้ำสองตัวนั้น
 บินไป บินไปหามไปอ้ายเต๋านั้น
 ไปโงะเทงโงะเทงทีนี้ เต๋านั้น
 ห้อยไปโงะเทงโงะเทงมันบินไป

อา อา อา อาจ๊อบ หนุ่มหน่งโกนจ๊วด
 เขมี่ยเกลี้ยเต๊ะหมั่วหะเก๊ะเต๊ะ
 แหม่งหมงเกลี้ย เต๊ะหะเปยะเตยะ
 เต๊ะอะหงาดเกลึงเขอ เต๊ะกักหะเก๊ะ
 เขี้ย เปยะเฮาะเป่อ เงาะอะหุคตอณฟอ
 เต๊ะอำหะโกะ เออเต๊ะเขอ ตอณเก๊ะะ
 เหญ๊ะเกะเอออะหุคตอณฟอเว้ย
 เหญ๊ะเกะอะหุคตอณฟอเว้ย
 คอยอะหุคโกะปลอน อะโตเหญ๊ะโกะเหม็น
 เต๊ะเต๊ะอำโกะคอยเล เปยะจ๊อด
 เหญ๊ะโกะเทียระเนาะ เหญ๊ะเทียคอย
 เปยะอะดัวจ๊อดเหญ๊ะจะอำกอเต๊ะโกะ
 หมุเตยะอะเชินกอด็อบเปยะร้าว อัวอา
 อัวตอณฟอโกะบอัว เหญ๊ะจะอำกอโกะคอยเล
 ฟอปักตอณปานระเนาะเล
 เปยะปานเต๊ะหะลุดจ๊ิหนุ่หลิโกะ
 หะลุดจ๊ิหนุ่หลิ หะตามหลัก
 จิต้อยโกะ เปยะเซาะโกะกอ
 เหยอะโกะระ เต๊ะเกอะโตะหม่ง
 อะหุคเซาะกอหนุ่มหน่งเต่อหมูโกะ
 โกะระ ปะราวปะราเนาะโกะเล้อาเกอะ
 ะโกะระ เต๊ะเกอะอาชักชวน
 โตะอะหุคเซาะกอ อะหุคเซาะกอ
 หนุ่มหน่งเต่อหะหมุ

ไปไปไปไปถึง มียู่เด็ก
 เลี้ยงวัวเหล่าน้อยอยู่กลุ่มหนึ่งมัน
 ฝ้า้วัวอยู่ มันพบถูก
 มันเหงงมาคูด มันเรียกพวกพ้อง
 เขี้ย พวกเอ็งคูด นี่เต้าขึ้นสวรรค์
 มันว่าคูดนั้น เออมันเห็นด้วยกัน
 เขาว่าเออเต้าสวรรค์เว้ย
 เขาว่าเต้าขึ้นสวรรค์เว้ย
 แล้วเต้านั้นเอ็ง หนูเขานั้นได้ยิน
 ถูกมันพูดคูดนั้นแล้ว อ้ายใจ
 เขานั้นโกรธทีนี้ เขาโกรธขึ้น
 อ้ายในใจเขาจะพูดกับมันนั้น
 หนักหัวอะไรเอ็งคูดยเล้า เราไป
 เราขึ้นสวรรค์ของเรา เขาจะว่า
 ฟอเปิดขึ้นปากทั้น
 อ้ายปากมันหลุดจากไม้คูด
 หลุดลงจากไม้ คกลง
 ลูคินนั้น อ้ายออกนั้นหัก
 คูดยเหตุนั้น มันได้เป็นอยู่
 เต้าออกหักมียู่กระทั่งเตี้ยวนี้
 นั้นแล้ว เรื่องราวนั้นนั้นไปได้
 แค่นี้แล้ว มันได้ไปชักชวน
 เป็นเต้าออกหัก เต้าออกหัก
 มียู่กระทั่งเตี้ยวนี้

เปะต่ายหมัวหะต๊ะกยามหมัวอะต๊ะ

พระภิกษุร่ำ ปรีชาโน

เปะต่ายหมัวหะต๊ะกยามหมัวอะต๊ะ

กระต่าย ไหมหางจระเข้ ไหมลิ้น

หะต่ายโก๊ะหมิดเกอะเซ็งค้ำค
 ชมาน กั๋ม ช้าย กยามโกะชมาน
 เซอะหะต่ายโกะชมาน หมิดเกอะ
 เจียะหม่งหะต่ายโกะ
 ชมาน หะต่ายเต๊ะเต๊ะ เกตเต๊ะหวาด
 ละเนาะดี ชมานหะต่าย
 หะต่ายฮัวเนาะ เซ็งค้ำคุดลอรว
 เซ็งค้ำคุดหะโม กยามโกะ
 เหยียะอาแม้ง หลักหะโม
 แหม่ง แหม่ง แหมง
 หะต่ายเต๊ะเซ็งหลักหะตาว
 เอ หมัวฮัวระ หุเกอะ ฮัวเหยียะโกะ
 เบียะโกะชมานปลอน เบียะหะต่าย
 ฮัวเนาะเซ็งค้ำคุดลอรว
 เซ็งค้ำคุดหะตาว เอ
 กล๊ะเต๊ะอาแมงหลักหะต่าย
 หะต่ายเต๊ะหุเซ็งเซ็งหลักหะโม
 เอ อ้อตตอนน่า หมัวฮัวอะมะ

กระต่ายนี้เอยากต๋มน้ำ
 ถาม จระเข้ ช้าย จระเข้ในถาม
 หอกระต่ายนี้ถาม เอยากได้
 กินกระต่ายนี้
 ถามกระต่ายมันฉลาด เอามันยาก
 หนัก ถามกระต่าย
 กระต่าย วันนี้ ต๋มน้ำข้างไหนเล่า
 ต๋มน้ำข้างล่าง จระเข้
 เขาไปคอย ข้างล่าง
 คอย คอย คอย
 กระต่ายต๋มน้ำข้างบน
 เอ วันหนึ่งแล้ว ไม่ได้ วันรุ่งขึ้นนั้น
 อ้ายนั้นถามอีก อ้ายกระต่าย
 วันนี้ต๋มน้ำข้างไหนเล่า
 ต๋มข้างบน เอ
 เสือมันไปคอยข้างบน
 กระต่ายมันไม่ต๋มต๋มข้างล่าง
 เอ หมดทำขึ้น วันหนึ่งเปล่า

บาข้าวชะมะ บ้อยข้าวชะมะ
 ป๊ะหะลื้อเกอะเจ๊ะหะตายเนาะ
 เกอะราว ทิเนาะชมานปลอน
 เฮยเกิดค้ำคหนูลื้อเซิงราวข้าวเนาะ
 เซิงค้ำคหนูอะตาว อ้อ เกอะถ่าเนาะ
 เบียะกยามโกะจ้ออา อาแห่งหลักหะโม
 หะตายโกะจ้ออาโกะ เหยียะอาเซิง
 หลักหะโม ชะเคาะหตามเต๊ะ
 หลุบเกลิงโกะเต๊ะ
 หะลัดจับเกอะ เต๊ะหะบอมโหล
 คัวปาน บอมปานเต๊ะ
 ถยามโกะเหยียะซ่า ซือ ซือ
 เต๊ะอะหะอะ เอ้อ โปะซือซือ
 อ้าวห้อมคัว หะตายซ่า
 ซ่า ซ่า โกะอ้าวเกอะห้อม
 เอ เบะกยามโกะหะและกะ
 โกะแกวะ ซ่า ซ่า เหยียะชาตอนปาน
 หะตายเต๊ะหะลัดเต๊ะหะจัน
 อาต๊ต อะต๊ตป้อด เบียะกยามโกะ
 จับเกอะหะต๊ะหะตาย หะต๊ะหะตายโกะ
 ป้อด โกะหะหะต๊ะหะตายหะหม
 หะค้ำคหนูว เซอซ่า โกะเล
 ปอมเนาะชะโกะเล

สองวันเปล่า สามวันเปล่า
 ทำอย่างไรจะได้กินกระต่ายนี้
 ได้เล่า ทิถามอีก
 เขี่ย เอาน้ำจากไหนดื่มแล้ววันนี้
 ดื่มน้ำจากข้างบน อ้อ ได้ทานี่
 อ้ายจะเข้ขึ้นลงไป ไบคอยข้างล่าง
 กระต่ายนั้นลงไปทั้น เขาไปคัม
 ข้างล่าง พอดีจะเข้มัน
 เข้ามานั่นมัน
 กระโดดจับได้ มันอมไว้
 ในปาก อมปากมัน
 จะเข้ขึ้นมันพูด ซือ ซือ
 มันร้อง เข้อ เอ็งซือซือ
 ซ่าไม่กลัวหะอก กระต่ายพูด
 ซ่า ซ่า นั้นเราได้กลัว
 เอ อ้ายจะเข้ขึ้นคิดว่า
 อย่างนั้นจริง ซ่า ซ่า เขาอ้า
 ปากขึ้น
 กระต่ายมันกระโดดมันกระโจน
 ลัน ลันขาด อ้ายจะเข้ขึ้น
 จับได้หางกระต่าย หางกระต่ายนั้น
 ทางมันไม่มี จะเข้เตี้ยวนี้
 ลันไม่มี เห็นไหม นั้นแหละ
 เรื่องนี้แค่นั้นแล

ใช้ปากให้เป็นประโยชน์

นายวงศ์ พันตา

มีปู่ตัวหนึ่ง มีตะขาบตัวหนึ่ง ว่ายในทะเล ปู่กำมันอำอยู่ ไข่ตะขาบเข้าเวรนั้นไป เข้าเอากำมันปูนั้นพอดีเลย ปู่เห็นรีบไป เอ ตะขาบก็ไม่ตายมันขาดท่อนนี้ ตะขาบทำไมไม่ตาย ตะขาบไปหาอาจารย์นั้นเขียว ว่ายไปเขียว ตะขาบตายยาก ตะขาบนี้ขาดสองท่อน (ไม่เชื่อ ลองซิ ขาดไปะ เดินได้ทั้งทางทั้งหัว ตัวไม่ละ) และตะขาบอาจารย์มันยังมีลูกหนึ่ง เลย เจอตะขาบ เลยคาบเหยื่อมาให้กิน ก็ไปหาอาจารย์เขา หอยทะเล ลูกใหม่เค้าก็หอยนั้นนะ รักษาตะขาบ เลีย เลียน้ำลายพอเชื่อมกัน เคยคาบเหยื่อไปให้เขากิน เป็นครูเขา ตานี้ รักษาด้วยอะไร หอยนี้ รักษาด้วยปาก ไข่ลันน้ำลายนั้นมาตะขาบติดต่อกันได้ หายอย่างเดิม และก็เจ้าหอยบอกตะขาบเขียว "นี่ที่ฉันได้มาถึงทะเลก็เพราะด้วยปาก คนเราก็ก็นั่น ถ้าหลงทางไปด้วยปากละก็ถึง"

เสือและคางคก

นายอู่ม มีขี้หนามาก

คางคกกับเสือเค้าเป็นเพื่อนกัน อยู่ในป่า อาศัยกินพวกอะไรต่ออะไร ที่น้อยมาได้
ไอ้คางคกตัวนั้นบอกว่า

"นี่เสือ เอ็งนี่กินอะไร"

"โอ๊ะ ข้านี้เรื่องไอ้กินไม่ต้องห่วงหรอก จันกินตับทั้งนั้น นอกจากตับแล้วจันไม่กิน
หรอก" แต่ว่า "กินตับนี่ตับอะไร"

"พวกตับกระต่าย ตับกวาง ตับอีเก้ง อะไรพวกนี้ทั้งนั้นแหละ" ไอ้ ๆ เสือมันว่ากับ
คางคก ที่นี้คางคกก็นึกกลัวอยู่เหมือนกัน ต่อไปมันจะกินเรานา เอาอย่างงี้ก็แล้วกัน

"เราอย่าอยู่เลยป่านี เราไปอยู่ป่าไหนกันดีกว่า" วางั้น

"ป่านั้นมันไม่ลำบากนะ เพราะว่าต้นไม้มันล้มอยู่ต้นหนึ่ง เพราะไอ้ทางที่เราต้อง
ไปนี้เป็นสามเลยละ ต้องอ้อม ต้นไม้มีความยาว ส่วนความใหญ่เราบินไม่ไหว" คางคกบอกว่า

"ไม่กลัวหรอก ต่อให้ใหญ่เท่าภูเขาก็ไม่เป็นไร ขอให้ทางนี้เถอะ ทางอื่นอย่าไป
เลย" ที่นี้ไอ้เสือบอก

"เอ๊ ไอ้นี่ตัวน้อยเดียวมันไม่กลัว เอ๊ไปกะมันซิ"

ก็ไปถึง ที่นี้ไอ้ความต้นใหญ่ของไม้มันไม่ติดดินนี้ ไอ้คางคกมันก็รอดไปได้ ส่วนเจ้า
เสือว่าจะถึงทางไหน ไอ้คางคกมันไปถึงแล้ว

"เอะ ไอ้เสือมันยังงะแง่งจริง ๆ มันสามารถแบกไม้ต้นไม้เล็กนี้ คิดแล้วเราอย่า
อยู่ไม่ได้ เราต้องข้ามแม่น้ำ" แม่น้ำนี้ไม่เห็นดลิ่งหรือ เสือคิด จะข้ามไปหากินฝั่งโน้น พรงนี้
ค่อยข้ามเถอะ หากินฝั่งนี้ก่อน" และก็ไอ้คางคกมันบอกว่า

"พรงนี้กินตับให้ฉันดูหน่อยนะ ฉันอยากจะดูพวกตับกระต่าย ตับวัว ตับอีเก้ง ตับกวาง
นี่ฉันไม่เคยเห็นซักที อยากจะดู" ไอ้เสือตัวนั้นก็กินมาให้ กินมาแล้วก็วาดออกมาถามว่า

"นั่นดับอะไร นี่ดับอะไร นั่นดับอะไร นั่นดับไอนี้" "แล้วเอ็งละกินอะไร" คางคกบอก
 "ข้ากินดับเหมือนกัน" "แต่ไม่บอกว่าดับอะไร แล้วไปเอาถ่านมาก้อนหนึ่งถ่าน
 แกร่ง ๆ

"เอ้อ เอ็งกินอะไรมาวะ" วันนั้นเห็นปากอมก็อ้วกออกมา "เอะ นี่มันดับอะไรวะ
 คำ ๆ" "ทนน้เจ้าคางคกมันบอกว่า "นี่แหละดับเสือ" ว่างั้น เสือมันบอกว่า

"ไอ้โฮ ดับของเราแข็งขนาดนี้เขี้ยวเหวอ" คล้ายว่าดับของตัวไม่เคยเห็นเหวอ
 ตัวเป็นเสือกก็จริง เพราะไม่ได้กินดับ จึงไม่เห็นดับเสือ

"ฮือ ดับข้าแข็งถึงขนาดนี้ ข้ายังกล้าหาญถึงขนาดนี้ ที่นี้อยู่ต่อไปนี่ เราอยู่กับคางคก
 ที่ไม่ได้แน่ ต่อไปมันต้องกินเรา" เราคิดจะหนีไปอยู่ฝั่งโน้นดีกว่า" "ทนน้หาวิธีว่าจะฆ่าคางคก
 มันหรือก็ไม่กล้า เพราะมันกินดับไอ้เสือมาแล้ว คิดจะให้มันว่ายนน้ำไปเดี๋ยวมันก็ตายเอง ไอ้
 คางคกนั้นบอกว่า ไม่เป็นไรเหวอ

"เอ็งกระโดดข้ามไปก่อน เดี๋ยวฉันตามไปทีหลังเอ็ง เดี๋ยวก็ไปก่อนเอ็ง" ว่างั้น
 ไอ้เสือกก็โกรธ

"เอะ ไอนี้แม่น้ำไม่เห็นดิ่ง มันจะให้เราไปออกหน้า ช่างแม่น้ำมันเถอะตามใจมัน"
 ไอ้เสือมันก็กระโดดลงไป โดดลงไป ไอ้คางคกมันก็โดดตามติดเหมือนกัน ไปเอาปากไปอม
 หางเสือไว้ ไอ้เสือกก็ว่ายนน้ำ ว่ายนว่ายนมา ว่ายนไป จวนจะถึงตลิ่งแล้วละ ไอ้คางคกก็กัด
 หางเสือ เสือมันก็เจ็บ เจ็บมันก็ตัวตึง ไอ้ตัวมันก็ไปอยู่ข้างตลิ่ง ไอ้ความมจุกเหวอที่คางคก
 มันร้อง "แอ็ก แอ็ก แอ็ก" ไอ้เสือกคิดว่าคางคกมันหัวร่อ มันก็เลยกลัว

เขียด เต่า และเสื่อ สามสหาย

นายปลั่ง กรอบทอง

มีสามสหายซึ่งคบเป็นเพื่อนกัน มีเขียดตะปาดหนึ่ง ที่สองเต่า ที่สามเสื่อ ที่นี้คบกันแล้ว ก็ถามเรื่องกินอาหารว่ากินอะไร ถามเจ้าเขียดตะปาดก่อนว่ากินอะไร เขียดตะปาดว่ากินแมลง จักรก ทำเจ้าเต่าอีกว่ากินอะไร เจ้าเต่าว่ากินดอกบัว ว่างั้น ที่นี้เอื้อมดอกบัวว่างั้นที่นี้เอื้อมดอกบัว ที่นี้ถามเจ้าเสื่อว่ากินอะไร เสื่อว่ากินคน ที่นี้ว่างั้นคายออกมาว่างั้น (หัวเราะ) กินแล้ว ก็กลืน เอ้อ คายออกมาให้ดู ที่นี้ เอ โอ้เขียดตะปาดก็คายเป็นแมลง โอ้เต่านั่นคายออกมาเป็น เนื้อคน แหม โอโฮ โอ้ฉันกินเนื้อ อู๊ย เคี้ยวมันจะกินชะอีกหรือ (หัวเราะ) เสื่อนั่นไม่ทันบอก ก็ออกวิ่งทีเดียว หนีเลย ไม่คบต่อไป ที่นี้พวกเจ้าเต่ากับเจ้าเขียดตะปาดนั้นก็บอก เอ้อ ต้องไปตาม ตามมันไป ตามมันไป ที่มันไปจะต้อนไม้ มันขึ้นต้นไม้เลยเขี้ยวเสื่อเนะ โอ้สองคนนั้นตามไป ตามถึงต้นไม้ เจ้าเขียดตะปาดก็ไปเคาะหัวอยู่เป๊ก เป๊ก เป๊ก คล้าย ๆ กับฟันต้นไม้ ทีโอ้เต่า เออ เต่ามันเคาะหัวเป๊ก เป๊ก โอ้เขียด มันร้อง แบ๊ก แบ๊ก เอ ต้นไม้มันจะล้มเสียแล้ว (หัวเราะ) เสื่ออยู่ไม่ได้ก็กระโดดลงไปจากนั้นก็อีก ก็ไปตามอีก เจาะเสื่ออีก เจาะยายกะตา สองคนไป สองคนไปขออาศัยอยู่"

"ช่วยด้วย ยายตา เขียดตะปาดกะเต่ามันจะมากินนม ช่วยหน่อยเถิด"

"เอ้อ ไม่เป็นไร เอ้า เข้าไปอยู่ในเรือนนั้น" ว่างั้น "โอ้เจ้าไม่ต้องกลัว โอ้เต่า มาเดี๋ยวจะต้มให้กิน" ว่างั้นที่นี้ก็คลานไปคลานไป พอถึงใต้ถุน โอ้ตาคนนั้นก็ลงมา จับเต่าไป โอ้เขียดก็อยู่ข้างล่าง จับเต่าขึ้นไป

"เอ้า ตั้งน้ำ แม่ฉันเอ๊ย" เออ เออ ยายก็ตั้งน้ำ โอ้แกก็เหยียบเต่าไว้เนะ เหยียบเต่าไว้เนะเออ โบกไฟไปอะไรไปไม่รู้ โอ้ตาก็โบกไฟไปอะไรไป โอ้เขียดตะปาดก็ร้องบอกว่า

"เฮ้ย ยังไง ๆ มันจะเป็นจะตายแล้วก็มันเงยหน้าขึ้นมาดูอะไรข้างบนนั้นบ้างวะ พวงอะไร มันห้อยย้อยอยู่นั่นเนะ" ว่างั้น (หัวเราะ) ที่นี้หงะขึ้นไป เอ้อ เฮอ เหมาะทีเดียว ภูยั่นค่อ เต่านั่นยืนคองจับไอนั้น พวงนั้น โอ๊ย ตาก็ร้อง โอ๊ย เสื่อนั่นอยู่ไม่ได้อีกแล้ว ภูยั่นก็ต้องเปิดอีกแล้วนั้น มันชูปดาขายแล้วนั้น (หัวเราะ) มันไม่ปล่อยกัศแล้ว เออนิทานเรื่องนี้มันก็หมดแค่นั้น

ลึงกับเต่า

นายวงษ์ พันตา

ลึงกะเต่าเขาเป็นเพื่อนกัน อยู่ตันท่า กล้วยลอยมา ตันกล้วยลอยมา เขาก็กระโดดลงไปทั้งสองคนนั้น ลากกล้วยเข้ามาเขียว ไอ้เจ้าลึงจะฉลาดมากไป ตันกล้วยนั้นมันออกหน่อ ออกลูกจะได้กิน ไอ้เต่ามันก็เอาทางกก ไอ้ลึงเขาก็เอาทางปลายจะได้กินไว ที่นี้ไอ้ปลายนั้นก็เหี่ยวลง เหี่ยวลง ของลึงนั้น ของกล้วยก็งามขึ้น งามขึ้น ของเต่าละ เออของลึงก็เหี่ยวลง เหี่ยวลง ตาย ของเต่าละออกลูกเข้าเป็นผล ตกติ ไอ้เต่าละตะกายกล้วย ละจะขึ้นไปกิน "ซุกแซรก ขุกแรก" อยู่นั่น ก็ขึ้นไม่ได้ กล้วยมันลื่น ไอ้เจ้าลึงเขา

"เฮ้ย ภูขึ้นเหอะวะเพื่อน แล้วภูให้มันกินมั่ง" เขาขึ้นไป เขากิน เขายัดแก้ม เขาสองข้างเขาตุ้ยเลย

"เออลงมาบ้าง เพื่อภูบ้าง" ทั้งลงมาเปลือกกลิ้งไปให้เต่ากิน

"เฮ้ย เนื้อมาให้กินบ้างไวย" เต่ามันบอก

เต่าฉลาดพอ แต่โง่ไม่ทันลึง (หัวเราะ) ที่นี้ลึงมันจับไว้ด้วย นั่งไว้ที่ตูดมันด้วย กล้วยนะ มันกินอ้มแล้ว มันทั้งมาให้ท่อนึง เออ ไอ้กินเหมือนมั่ง

"เฮ้ย เวรกรรมมั่ง ให้กินมั่ง ของภูปลุกไว้แท้ ๆ" เต่าก็บอก ที่นี้พอกินอ้มเขาขึ้นไป อยู่บนยอดไผ่นั้น

"เฮ้ย มึงกินได้ติ มึงขึ้นบนยอดไผ่ มึงขึ้นได้ มึงอ้มแล้วซิละ เวรกรรมแท้ ๆ ภูปลุกไว้แท้ ได้กินท่อนเดียว เปลือกก็ได้กินหน่อยเดียว" ที่นี้ลมพัดมา ไอ้ลึงนะ ลูกกระปอกห้อยอยู่ ไม่หนีบ

"ไอ้ย ช่วยด้วย (หัวเราะ) เต่าไวย เพื่อน" ไอ้เต่ามันก็เข้าไปแอบในตอกไม้ แอบตัวมัน

"ฮ้า... ยังไงไวย"(หัวเราะ) เต่าบอก

"สนุกไม๊ละ"

"ไม่สนุกเลยเพื่อน ไม่หนีบลูกประโปกข้าแล้ว โอ๊ยช่วยด้วย ช่วยด้วย" (หิวเราะะ)

"เออ อนิจจัง อนิจจัง เราไม่เที่ยงแท้หรอก" เต่าเขาบอก

"มึง เวรกรรมของกูะ กลัวกู มึง หนีไว้มาก่อน" เอาใหญ่เลย ลมพัดมา หนีบใหญ่

"โอ๊ย... ช่วยด้วยเพื่อน" (หิวเราะะ) "เพื่อนไว้ย ช่วยด้วย ช่วยด้วย"

(หิวเราะะ)

"ช่วยไม่ได้" เพื่อนบอก ตะโกนไป ที่ล้มพัดมา

"พอหรือยัง"

"โอ๊ย ไม่เอาอีกแล้ว" ที่ล้มกลับ ที่นี้พ้นจากไม้หนีบ

"มะ ไปหากินอีกเหอะ เราลงดินทำเหอะ"

"ไปซิ" ไปหากินดินทำ มันก็กินรากจรวงจันท์ มันกิน กิน เต่าไถ่นั้น เขาเก็บอะไร

ไม่รู้ ของเนาของ กินตามคลัง ไปในป่า ลิงเก็บ

"มะเพื่อน เจ้าแผ่นดินเมืองนี้เขาชอบกินเรา เขาเคยมาเลี้ยงอยู่ ไปหากินเหอะ"

"ไปซิ" ก็ชวนเต่าไป เต่าไป ที่นี้ เต่าบอกว่า

"ถ้าข้าพเจ้าตดหอม ให้ข้าพเจ้าอยู่ในวังนะคร้าบ ผมจะเป็นเต่าทอง"

"เออ ตีละ ถ้าเจ้าตดหอมจะให้อยู่" เอ๊ะ เจ้าเต่าทำไมว่าอย่างนั้นละ

"ครับ ถ้าผมตดหอมให้ผมอยู่ในวังนะครับ ถ้าใครตดเหม็นให้อยู่ตามป่า" ตานี้

พระองค์ท่าน

"ยอมซิ" ที่นี้ลิงเขาคลานไปคลานมา ไม่ออก ตานี้เต่ามันตดออกมา "บู๊ต"

หอม... มันกินจันท์

"แหม เต่าทองเราเอ๋ย ตีจัง จะได้อยู่พระราชวัง" พระเจ้าแผ่นดินว่าอย่างนั้น

พระราชวังหอมไปหมดเลย

"โอ้เจ้าลิงว่ายังไง" โอ้เจ้าลิงก็ขึ้นไปคืบมา

"เอ้าละครับคดละ" มันก็ตดออกมา "ป๊อ"

"ไอ้โฮ เอ๊ย เหม็นจังเลย กลิ่นเหมือนปลาเน่า ไป ไป (หัวเราะ) ไปอยู่ในดง
ในป่าไป" ก็ไปอยู่ที่กอไผ่เหมือนอย่างเดิม เค้าก็ได้อยู่ในวัง

นิทานเรื่องสัตว์ของไทยทรงดำ

เสือกะกะต่าย

นายเอียน บ้านสุวรรณ

เสือกะกะต่ายเป็นเพื่อนซี้ใกล้ชิดกัน

กะต่ายเกะกะยินยอมดี ถือว่าเสือเป็นสัตว์เหยื่อ
อยู่มาวันหนึ่ง เสือเกะกะเบาะ "เฮ้ย ต่าย
ไปเที่ยวกันหน่อยว้ย" เตี้ยกันไปเตี้ย
กับม้า ไอ้ต่ายมันเป็นซัดไว แผละฉลัด
ควาย เสือเป็นสัตว์โง่ เกะกะไปปะไม่ขอ
มันสิกันอุ๊ย ต่ายเบาะ "เฮ้ย เสือ
มาฟังนี่นะ มันเพราะน่าดูเลยเพราะ" วาเงิน
เสือเกะกะเข้าไป "ทำไมมันบ่เข้าไปเพราะ"
กูบ่ต้องเข้าเลาะ กูเหยื่อกะมึง มึงหู
เล็กกะกู" พอเสือเข้าไป ฟังให้เคียงๆ
ไอ้มันมันเกะกะหนีหูเอาซี่ ไอ้ต่ายวิ่ง
หนี ไอ้ต่ายเกะกะปะคองซี่ควายเข้า
กอนหนึ่ง ไอ้ต่ายเกะกะว่า "เร็ว เสือเร็ว"
ไอ้ต่ายเกะกะทำปากทำคอละ แสดงว่า
เขากินแล้ว ไอ้ที่เหลือเขาดกไปทั้ง
หมดเลาะ ไอ้ต่าย "อ้อ กูเอาแล้วละ
ขนมเปียกพระอินทร์" ไอ้เสือบ่ชู้เชื่อง
มากิน ไอ้ต่ายโดดผาง "ไอ้เสือกินซี่
ควาย" ไอ้เสือไล่ควาย ไอ้ต่าย

เสือกับกะต่าย

เสือกับกะต่ายเป็นเพื่อนรักใคร่กัน

กะต่ายก็ยินยอมดี ถือว่าเสือเป็นสัตว์ใหญ่
อยู่มาวันหนึ่ง เสือกับบอก "เฮ้ย กะต่าย
ไปเที่ยวกันหน่อยว้ย" เที้ยกันไปเที้ย
กันมา ไอ้ต่ายมันเป็นสัตว์โง่ และฉลัด
ควาย เสือเป็นสัตว์โง่ ก็ไปพบไม้ไผ่
มันสิกันอุ๊ย กะต่ายบอก "เฮ้ย เสือ
มาฟังนี่นะ มันเพราะน่าดูเลยแหละ" วาเงิน
เสือก็เข้าไป "ทำไมมันบ่เข้าไปละ"
"กูไม่ต้องเข้าหอก กูใหญ่กว่ามึง มึงหู
เล็กกว่ากู" พอเสือเข้าไป ฟังให้ใกล้ๆ
ไอ้มันมันกัหนีหูเอาซี่ ไอ้กะต่ายวิ่ง
หนี ไอ้กะต่ายก็พบกองซี่ควายเข้า
กอนหนึ่ง ไอ้กะต่ายก็ว่า "เร็ว เสือเร็ว"
ไอ้กะต่ายก็ทำปากทำคอแหละ แสดงว่า
เขากินแล้ว ไอ้ที่เหลือเขาดกไปทั้ง
หมดแล้ว ไอ้กะต่าย "อ้อ กูเอาแล้วละ
ขนมเปียกพระอินทร์" ไอ้เสือไม่รู้เรื่อง
มากิน ไอ้ต่ายกระโดดผาง "ไอ้เสือกินซี่
ควาย" ไอ้เสือไล่ควาย ไอ้กะต่าย

โคตข้ามเหวผาง ตกเหวโครม ไอ้เสือ
 โคตข้ามฝั่งไปยืนมองอยู่อย่างอื่น ไอ้ตาย
 เบาะ "ไอ้เสือ เดี่ยวฟ้าครอบเราะ" ไอ้เสือ
 โคตลงเหวตามผางลงไป ไอ้ตาย "แหม
 ทำไงกูจึขึ้นได้นะ ทำไงเกาะขึ้นยได้
 ไอ้เสือเกาะนอนหลับอยู่ เต็ดหญ้ามา
 แหย่จุมกเสื่อ "เฮ้ย ไอ้ฮา เดี่ยวโยน
 หื้อฟ้าครอบซิบ" ไอ้ว่าเจئن เสริจแล้ว
 "แหม บ่โยนซักทีนะ" เสริจแล้ว แหย่
 แหย่เรื่อย แหย่จน "ไอ้นี้ เดี่ยวโยนหื้อ
 ฟ้าครอบเลย" โยนโครม หางขาดคว้น
 เลยหางขาดมาจนทุกวันนี้ เพราะเสือ
 มันจับหางกระด่ายไว้ พอขว้างขึ้นมา ไอ้เสือ
 ตกเหว ตะเกียกตะกายเท่าใดเกาะขึ้นยได้

โคตข้ามเหวผาง ตกเหวโครม ไอ้เสือ
 โคตข้ามฝั่งไปยืนมองอยู่อย่างนั้น ไอ้กระด่าย
 บอก "ไอ้เสือ เดี่ยวฟ้าครอบหрок" ไอ้เสือ
 โคตลงเหวตามผางลงไป ไอ้ตาย "แหม
 ทำอย่างไรจะขึ้นได้นะ" ทำอย่างไรก็ขึ้นไม่ได้
 ไอ้เสือก็นอนหลับอยู่ เต็ดหญ้ามา
 แหย่จุมกเสื่อ "เฮ้ย ไอ้ฮา เดี่ยวโยน
 ให้ฟ้าครอบซิบ" ไอ้เสื่อว่าอย่างนั้น เสริจแล้ว
 "แหม ไม่โยนสักทีนะ" เสริจแล้ว แหย่
 แหย่เรื่อย แหย่จน "ไอ้นี้ เดี่ยวโยนให้
 ฟ้าครอบเลย" โยนโครม หางขาดคว้น
 เลยหางขาดมาจนทุกวันนี้ เพราะเสือ
 มันจับหางกระด่ายไว้ พอขว้างขึ้นมา ไอ้เสือ
 ตกเหว ตะเกียกตะกายเท่าไรก็ขึ้นไม่ได้

จ้างกะมัดแดง

นายทอง เต็มจอม

จ้างมั่งอยู่ฝูงหนึ่ง หนีไปหากิน

มะม่วง ไช้มัดแดงก็ไปกินมะม่วง แล้ว
ก็มัดแล้งกินแก่นมัน ชีจ้างก็ไปเกาะกะ เล้ย
ย่ำมัดแดง หนีมัดแดงเลยเคื่อง เคื่องว่า
ชื่อ ช้างมันชูนี้ว่า มัดแดงเลยรวมหัวกันว่า
ไอยูล่าไม้ไผ่ ทำจ้างไปอยู่รวมกันเม็ด
ที่นี้จ้างไปก็เอางวงเหนียวชักลงมาที่
ไผ่มันคาอยู่แล้ว เหนียวหักลงมาเม็ด
แล้วก็ขบจ้างนั้น ช้องขึ้น ช้อง ๆ กะทำนเลยที่
ฝูงก็มาจอยกัน จอยกันแล้วมัดแดงก็เลยขบไป
เม็ดทุกโตเล้ย จ้างเล้ยแย เล้ยยอมมัดแล้ว
ยอมแพ้ หนีป่าหลูกก็ขึ้นมา จะมาจอย คุณ
น้ำในบ่อจนแห้งเม็ดแล้ว คุณน้ำหนองจนแห้ง
เม็ด ปากก็ขึ้นมาจอยจ้าง มัดแดงขบในตาก
เลยดิ่งลงไปในขอนไม้ จนหัวแบน และก้เลย
ผลสุดท้ายปลาหลูกก็มันตาบขึ้น ช้างก็เลยมันตา
บขึ้น หนีมาลงมะตีกันว่า เมื่อจ้างยอม ย่อม
มัดแดง หนีจ้างจะตอบแทนปลาหลูกว่า บมี

ช้างกับมดแดง

ช้างมันอยู่ฝูงหนึ่ง หนีไปหากิน

ในดงมะม่วง ไช้มัดแดงก็ไปกินมะม่วง แล้ว
ก็มัดแดงกินเมล็ดมัน ชีช้างก็ไปเกาะกะ เลย
ย่ำมัดแดง หนีมัดแดงเลยเคื่อง เคื่องว่า
ชื่อ ช้างมันชูนี้ว่า มดแดงเลยรวมหัวกันว่า
ไอยูที่ต้นไผ่ คอยทำช้าง ไปอยู่รวมกันหมด
ที่นี้ช้างไปก็เอางวงเหนียวหักลงมาที่
ไผ่มันคาอยู่แล้ว เหนียวหักลงมาหมด
แล้วก็กัดช้างนั้น ร้องขึ้น ร้องๆ สะท้านเลยที่
โขลงช้างก็มาช่วยกัน ช่วยกันแล้วมัดแดงก็เลยกัดไป
หมดทุกตัวนะ ช้างเลยแย เลยยอมหมดแล้ว
ยอมแพ้ หนีปลาดุกก็ขึ้นมา จะมาช่วย คุณ
น้ำในบ่อจนแห้งหมดแล้ว คุณน้ำหนองจนแห้ง
หมด ปลากก็ขึ้นมาช่วยช้าง มดแดงกัดมันตาบ
เลยดิ่งลงไปในขอนไม้ จนหัวแบน และก้เลย
ผลสุดท้ายปลาดุกก็ลืมตาไม่ขึ้น ช้างก็เลยลืมตา
ไม่ขึ้น หนีมาตกลงกันว่า เมื่อช้างยอม ย่อม
มดแดง หนีช้างจะตอบแทนปลาดุกว่า ไม่มี

เหี้ยตอบนแทนเน้น ไปไล่เหี้ยเข้าปาก ต้อง
 เอาตัดหางจ้งให้ป้าหลูก ไปไล่เหี้ยมากขึ้น
 ให้มัดจอยเอาตัดหางจ้ง จ้งตัดหางมา
 มาแล้วก็เอาเลยน้อ ที่นั่งมดกัันว่าย่อม
 จ้งก็เลยมีนตาขึ้น มดเลงขบเหลือตานิดเดียว
 ที่นั่งจ้งเลยตั้งกะนั้นไปต่อไป ไม่ได้หมั้นปะมาท
 ชัดเล็กชัดน้อยเลย จะกินจะหยู ได้ยังมำ
 ต้องพัดเลี่ยมเสียเม็ดเรียบร้อยแล้ว ป้าหลูก
 ก็โดนมดเลงขบตาเล็ก ใส่หนวดหางจ้ง
 ไครนะ เอาหางจ้งทำแวนใส่มือ ป้าหลูกสัก
 ไม่เจ็บ (หัวเราะ) สักไม่เจ็บ ไม่สักเลย
 มันพวกเดียวกับจ้ง (หัวเราะ) คือยอก
 คือสักไม่เจ็บนั้นแหละ

อะไรตอบนแทน เน้น ไปไล่เหี้ยเข้าปาก ต้อง
 เอาตัดหางข้างให้ปลาคุง ไปไล่เหี้ยมากขึ้น
 ให้มัดช่วยเอาตัดหางข้าง ข้างตัดหางมา
 มาแล้วก็เอาเลยนะ ที่นั่งมดกัันว่าย่อม
 ข้างก็เลยมีนตาขึ้น มดแดงกัดเหลือตานิดเดียว
 ที่นั่งข้างเลยตั้งแต่นั้นต่อไป ไม่ได้หมั้นปะมาท
 สัตว์เล็กสัตว์น้อยนะ จะกินจะอยู่ ได้อะไรมา
 ต้องมัดเรื้อยเสียหมดเรียบร้อยแล้ว ปลาคุง
 ก็โดนมดแดงกัดตาเล็ก ใส่หนวดหางข้าง
 ไครนะ เอาหางข้างทำแวนใส่มือ ปลาคุงยก
 ไม่เจ็บ (หัวเราะ) ยกไม่เจ็บ ไม่ยกนะ
 มันพวกเดียวกับข้าง (หัวเราะ) คือยอก
 คือยกไม่เจ็บนั้นแหละ

หมากะแม่ว

นายบุตร จับใจ

หมากะแม่วนะแหละมันหยุน่ากัน

เจ้าของบ้านนี้มีแก้วดวงดีอยู่ดวงหนึ่ง
คนพาลมันยะไล่ มันชู้จัก มันเอาของ
เทียมมาป่าว เออ.. ใคมีแก้วช้ายมา
และแก้วดี มายังเขียนมันซิ ที่นี้เมีย
มาหยู เอาแก้วมาปะกวดกัน ที่นี้ละ
แก้วมรดกของมันลูกสาวของโตนิ
ก็บ่ตั้งใจเอามาและซื้อละ มาแล้ว
เมียเขาและไว้ ที่นี้ผัวมา เว้าผัวว่า
เบ้ง เจ้าของเทียมทั้งนั้นเลย เอาของดี
ไปเสียเหี้ย แล้วมฉเมื่อไรไล่คืนเลยนี้

แม่วกะหมาชิบอาสาสินนี้ เพื่อน

ตะก่อนหมาหยูบนบ้านบนเขียนเลยเนี้ย
แล้วเจ้าหมากะแม่วไป เจอะกำปั่นจืดอะไร
ไว้แน่นหรง แม่วหมาแม่วก็ไป หมากะอยู่ใน
ข้างล่าง แม่วหยูบนเขียน จ้องหนูจับได้
สอยตายเป็นเล้ย ยอมเป็นก็ทำดีให้
หนูเหะทั้งคนเลยเนี้ย เทะกำปั่นก็ห็นไม้แน่น
โพเข้าแล้วเอาแก้วเอาะมาไล่ ที่นี้แม่ว
ก็เอาลงมำ มำถามว่า จับเลยไล่ไม

หมากับแมว

หมากับแมวเนี่ยแหละมันอยู่ด้วยกัน

เจ้าของบ้านนี้มีแก้วดวงดีอยู่ดวงหนึ่ง
คนพาลมันอยากได้ มันรู้จัก มันเอาของ
ปลอมมาร้อง เออ.. ใครมีแก้วเลวมา
แลกแก้วดี มายังเรื่อนมันซิ ที่นี้เมีย
มาอยู่ เอาแก้วมาปะกวดกัน ที่นี้ละ
แก้วมรดกของมันลูกสาวของตัวนะ
ก็บ่ตั้งใจเอามาแลกซื้อหรือ มาแล้ว
เมียเอาแลกไว้ ที่นี้ผัวมา บอกผัวว่า
ดู เจ้าของปลอมทั้งนั้นเลย เอาของดี
ไปเสียแล้ว แล้วมฉเมื่อไรได้คืนเล่านี้

แมวกะหมาชิบอาสาสินนี้ เมื่อ

สมัยก่อนหมากะอยู่บนบ้านบนเรื่อนเลยนะ
แล้วเจ้าหมากับเจ้าแมวไป เจอะกำปั่นจืดอะไร
ไว้แน่นหรือ แมวกะหมาแมวกะไป หมากะอยู่ใน
ข้างล่าง แมวกะอยู่บนเรื่อน จ้องหนูจับได้
เจ้ายอมตายยอมเป็นนะ ยอมเป็นก็ทำดีให้
หนูเหะทั้งคนเลยเน้อ เทะกำปั่นก็ห็นไม้แน่น
โพเข้าแล้วเอาแก้วออกมาได้ ที่นี้แมว
ก็เอาลงมา หมากะถามว่า จับเลยจับได้ไหม

กูเอาไปละ หมากก็เล่นหน้าแมว แมว
ก็นำหลังไ้รมา แมวหยุดเลียหนองน้ำ
เลีย หมากหิวน้ำอยากกินน้ำเลยตกชะ
หนองน้ำ บ้าเอาไปกินเลียเลีย

ทีนี้แมวจ้องจับกาน้ำ แมว
จ้องจับกาน้ำ หมากอยู่ข้างนอก ยอม
ตายยอมเป็นเตี ยอมเป็นสัวไปจับปา
กินแก้วมรดก กาจับกาจับ กาน้ำบัว
น้ำค่าน้ำไป จับบ้านน้ำได้ทีนี้ ตาน้ำจับปา
กินแก้วได้ เอาแก้วมา แมวกับขันน้ำ
หมากชิงเอาเมื่อ หมากคอยเอาหน้า
จะเอาคืนเจ้าของ แมวตัวน้อยจึงแพ้
หมา หมากก็ชิงได้ แล้วเล่นไปเชือน
แมวเลยสู้ไม่ได้ เชื่องลาว พอแมวมา
เชือน เจ้าของเลยหล่าแมวใหญ่เลีย
แมวกั้ว่าปะหวัดให้ฟังเลย ว่าเจ็น
มาไล่ มาตาม เล่นจนตกกะท่อน้ำเลีย
ออกจากล่องน้ำมา หมากเล่นมาก่อนนี้
เจ้าของก็เลยซื้อแมว ตีหมาลงเชือน
หมากก็ไล่ตลงเชือนเลย ตั้งแต่มีงู
อย่ามาหยูบนเชือนเลย แมวกับหมาจึง
บ่ถักกันเลย แมวหยูบนเชือน หมากก็หยู
ข้างล่าง เห็นกันบ่ได้เลย บ่ถักกัน
ตั้งแต่นั้นเลย จับแค่นี้

กูเอาไปละ หมากก็วิ่งหน้าแมว แมว
ก็ตามหลังไ้รมา แมวหยุดเลียหนองน้ำ
เลีย หมากหิวน้ำอยากกินน้ำเลยตกเลีย
หนองน้ำ ปลาเอาไปกินเลียเลย

ทีนี้แมวจ้องจับกาน้ำ แมว
จ้องจับกาน้ำ หมากอยู่ข้างนอก ยอม
ตายยอมเป็นชะ ยอมเป็นเจ้าของไปจับปลา
กินแก้วมรดก กาจับกาจับ กาน้ำมุด
น้ำค่าน้ำไป จับปลาน้ำได้ทีนี้ ตาน้ำจับปลา
กินแก้วได้ เอาแก้วมา แมวกลับขันมา
หมากแย่งเอาเมื่อ หมากคอยเอาหน้า
จะเอาคืนเจ้าของ แมวตัวเล็กจึงแพ้
หมา หมากก็แย่งได้ แล้ววิ่งไปเรือน
แมวเลยรู้ไม่ได้เรื่องราว พอแมวมา
เรือน เจ้าของเลยด่าแมวใหญ่เลย
แมวกั้เล่าประวัติให้ฟังเลย ว่าเจ็น
มาไล่ มาตาม วิ่งจนตกกับท่อน้ำเลีย
ออกจากร่องน้ำมา หมากวิ่งมาก่อนนี้
เจ้าของก็เลยซื้อแมว ตีหมาลงเรือน
หมากก็ไล่ตลงเรือนเลย ตั้งแต่มีงูอยู่
อย่ามาอยู่บนเรือนเลย แมวกับหมาจึง
ไม่ถักกันเลย แมวอยู่บนเรือน หมากก็อยู่
ข้างล่าง เห็นกันไม่ได้เลย ไม่ถักกัน
ตั้งแต่นั้นเลย จบแค่นี้

นากะเจ้ากับนากินิ

นายสวัสดิ์ ลิขิตขอม

มิเจ้าเมือง เมืองนิง กับนากินิโตนี่

นากินิโตนี่เคยไปอาละวาดกินคน
ตั้งบ้านตั้งเมือง ถี่เจ้าของเมือง เมืองนั้น
บ่ชู้ว่าจ้อเอ็ดซื่อ มันจึงมีมันหาว่า มัน
ขอร้องนากะเจ้า อาสานากะเจ้า
นากะเจ้าก่อเลยอาสาว่า จักหาเอื้อ
ที่มันจึงสอว่า ห่อเอ็ดเอ็ดเหือนห่อเอื้อมัน
หุย เจ้าเมืองมือนั้นก่อเลยลั้บอาสา
ที่ตั้งเหือนห่อเอื้อหุยที่นี้ นากะเจ้าโตนี่
ก่อเลยไปทำทายนากินิโตนี่ นากินิ
โตนี่เกาะไค้จัน ก่อเลยวามา นากะ
เจ้านั้นสู้ตั้งเนาะก่อสู้บ่อไหว ก่อ
เลยล่อมันเข้า เข้าไปในทางถ้ำ นากะ
อินนิโตนี่ก่ออวดความแข็งแรง เก่งกล้า
เข้าไปทางถ้ำ ดินนากะเจ้าคอเหลา
ก่อบอดึง เพาะว่ามันหุยทางลั้งหิน
ติไปติมามันก่อเลยตาย ที่นั้นนากะเจ้า
ก่อไค้ทวงความสัญญากับเจ้าเมือง
องค์นั้นว่า เอ ต้องตั้งเหือนห่อเอื้อกัน

นากะจอกกับนากินิ

มิเจ้าเมืองเมืองหนึ่ง กับนากินิตัวนี้

นากินิตัวนี้เคยไปอาละวาดกินคน
ตั้งบ้านตั้งเมือง ที่เจ้าของเมือง เมืองนั้น
ไม่รู้ว่าจะทำอย่างไร มันจึงมีปัญหว่า มัน
ขอร้องนากะจอก อาสานากะจอก
นากะจอกก็เลยอาสาว่า จะมาให้
ที่มันจึงขอว่า ให้ทำเรือนให้มัน
อยู่ เจ้าเมือง วันนั้นก็เลยรับอาสา
จะตั้งเรือนให้อยู่ ที่นี้ นากะจอกตัวนั้น
ก็เลยไปทำทายนากินิตัวนี้ นากินิ
ตัวนั้นก็ไค้ย็น ก็เลยวามา นากะ
จอกนั้นสู้ข้างนอกก็สู้ไม่ไหว ก็
เลยล่อมันเข้า เข้าไปกลางถ้ำ นากะ
อินนิตัวนั้นก็อวดความแข็งแรง เก่งกล้า
เข้าไปกลางถ้ำ ดินนากะจอกเท่าไ้ไร
ก็ไม่ถึง เพราะว่ามันอยู่ทางหลังหิน
ติไปติมามันก็เลยตายที่นั้น นากะจอก
ก็ได้มาทวงความสัญญากับเจ้าเมือง
องค์นั้นว่า เอ ต้องตั้งเรือนให้กัน

หยุด จูม่อนีเขาก่อเลยได้ชั้นนกเง้าจะ
นั้นไว้ เพราะมันผ่านอินทรีตาย เขา
ก็ยังได้เขื่อน ห่อเอมันหยุดจูม่อนี

อยู่ ทุกวันนี้เราก็ก่อได้รับนกกระจอก
นั้นไว้ เพราะมันผ่านอินทรีตาย เรา
ก็ยังได้ตั้งเรื่อน ให้มันอยู่ทุกวันนี้

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ	นางสาววิไลวรรณ วงษ์ฉาย
เกิดวันที่	6 สิงหาคม 2507
สถานที่เกิด	อ.บางพลี จ.สมุทรปราการ
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	70 หมู่ 1 ต.บางโกล้ง อ.บางพลี จ.สมุทรปราการ
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	รับราชการครูโรงเรียนวัดราษฎร์ศรัทธาธรรม แขวงบางจาก เขตพระโขนง กรุงเทพมหานคร
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2528	การศึกษามัธยมศึกษา (กศ.บ.) จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ บางเขน
พ.ศ. 2538	การศึกษามหาบัณฑิต (กศ.ม) จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร